

T. C.
ANAkkALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

HÜSEYİN CAHİT YALÇIN'IN HAYÂL İÇİNDE ROMANINDA SÖZ VARLIĞI

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Murat HASANOĞLU

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Levent YENER

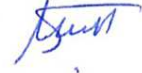
anakkale – 2016

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Hüseyin Cahit Yalçın’ın Hayâl İçinde Romanında Söz Varlığı” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

21. / 09 / 2016

Murat HASANOĞLU

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Murat HASANOĞLU'na ait Hüseyin Cahit Yalçın'ın Hayâl İçinde Romanında Söz

Varlığı adlı çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı,

YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Üye Prof. Dr. Zafer ÖNLER

Üye Yrd. Doç. Dr. Mustafa Levent YENER

(Danışman)

Üye Yrd. Doç. Dr. Fatma Sibel BAYRAKTAR

Tez No: 10125060

Tez Savunma Tarihi: 08. 09. 2016

ONAY

Doç. Dr. Şerif Korkmaz

Enstitü Müdürü

21/09/2016

ÖZET

Hüseyin Cahit Yalçın'ın Hayâl İçinde Romanında Söz Varlığı

Hüseyin Cahit Yalçın, Servet-i Fünûn edebiyatının önemli nesir yazarlarından biridir. Yalçın, 1901 yılında “Hayâl İçinde” adlı bir roman yazmıştır. Çalışmamız bu romanın söz varlığı hakkındadır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır: Gramatikal Dizin, Söz Varlığı Ögeleri ve Sıklık Dizini. Yazar ve söz varlığı ögeleri hakkındaki bilgiler girişte verilmiştir.

Dizin bölümünde metindeki sözcüklerin anlamlarına ve kökenlerine yer verilmiş, ayrıca özel adlar için bir dizin oluşturulmuştur.

İkinci bölümde metinde tespit edilen söz varlığı ögeleri sınıflandırılmıştır.

Son bölümde metnin sıklık dizini bulunmaktadır. Çalışmanın sonunda ise roman metnine yer verilmiştir.

ABSTRACT

The Vocabulary In The Novel Hayâl İçinde By Hüseyin Cahit Yalçın

Hüseyin Cahit Yalçın is one of the important prose writers of Servet-i Fünûn Literature. He wrote a novel named “Hayâl İçinde” in 1901. Our study is about vocabulary of this novel.

This study comprises three sections : Grammatical Index, Vocabulary Elements and Frequency Index. Informations about the author and the vocabulary elements have been given in the introduction.

The Index part include meanings and origins of the words that are present in the text. Besides, for the proper nouns an index has been created.

In the second part, vocabulary elements that detected in the text has been classified.

There is a frequency index in the last section. At the end of the study, given place to the text of the novel.

ÖN SÖZ

Hüseyin Cahit Yalçın hakkında bugüne dek yapılmış olan bilimsel çalışmalara bakıldığında yazarın daha çok siyasetçiliği, gazeteciliği, dergiciliği ve eleştirmenliği gibi konuların üzerinde durulduğu, gerek hikâyeciliği ve romancılığı gerekse eserlerinin dil yönünden incelenmesi gibi konuların tez boyutunda ele alınmadığı görülecektir. Yazar yukarıda sözünü ettiğimiz vasıflarının yanı sıra pek çok dil çalışmaları yapmış; bu bağlamda Türk dilbilgisi kitapları yazmıştır. Birinci Türk Dil Kurultayı'nda dil ile ilgili tezlerini savunan Yalçın, Türk dili üzerine düşünmüş, dile değer vermiş bir yazarımızdır. Özellikle Cumhuriyet dönemiyle birlikte Türkçe öğrenilmesi ve öğretilmesi üzerine de pek çok fikir beyan etmiştir.

Bu çok yönlü yazarın diline yönelik herhangi bir çalışma olmaması yazarın bir eserine dair söz varlığı çalışmasının yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Söz varlığı sadece bir dilde yer alan kelimeleri değil, o dili konuşan toplumun dile yüklediği anlamları da ifade eder. Bu anlamlar temel söz varlığı, yabancı sözcükler, çeviri ögeler, kalıp sözler (ilişki sözleri), terimler, ikilemeler, deyimler ve argo gibi tüm söz varlığı ögelerini kapsar. Servet-i Fünûn döneminin önemli yazarlarından birisi olan Hüseyin Cahit Yalçın'ın eserlerinde kullandığı çeşitli söz varlığı ögelerinin araştırılıp tespit edilmesi, yazar üzerinde yapılacak olan sonraki çalışmalara katkı sağlayabileceği gibi, bir bütün olarak Servet-i Fünûn döneminin dili ve kavram dünyasını ortaya çıkarmak için yapılacak araştırmalara veriler sunabilecektir.

Üzerinde çalıştığımız roman, yazarın ikinci ve son romanı olan 1901 yılında yayımlanmış *Hayâl İçinde* adlı eserdir. Çalışmamızın başında yer alan Giriş kısmında çalışmanın temelini oluşturan söz varlığı kavramı ve söz varlığı ögelerinin tanıtılması gibi konuların dışında üzerinde çalıştığımız *Hayâl İçinde* romanı ve Hüseyin Cahit Yalçın hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Giriş kısmının ardından ilk bölümde metinde yer alan sözleri içeren bir dizin oluşturulmuştur. Dizin bölümünde sözcüklerin, anlamlarına ve kökenlerine yer verilmiştir. Metinde geçen özel adlar ve roman karakterlerinin isimleri bir araya getirilerek genel dizinin dışında bir de özel adlar dizini oluşturulmuştur. Sonrasında metnin söz varlığını oluşturan ögeler tespit edilerek çeşitli kategoriler (temel söz varlığı, yabancı sözcükler, çeviri ögeler, kalıp sözler (ilişki sözleri), terimler, ikilemeler, deyimler ve argo) altında gösterilmiştir. Arkasından metindeki sözcüklerin sıklık sayılarını ve yüzdelelerini belirten bir tabloda

sözcüklerin büyükten küçüğe bir sıklık dizini sunulmuştur. Son olarak incelediğimiz romanın transkripsiyonlu ve satır numaralı biçimi verilmiştir.

Sonuç kısmında araştırmamız neticesinde *Hayâl İçinde* adlı romana dair vardığımız sonuçlar sıralanmıştır. Bu sonuçlarla Hüseyin Cahit Yalçın'ın dil görüşleri ve bu görüşlerin incelenen eserin diline yansımaları, yazarın içinde bulunduğu edebî toplulukta yer alan çağdaşları ile dil yönünden benzer ve farklı yönleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Çalışmada yararlanılan kaynaklar *Kaynakça* kısmında gösterilmiştir.

Beni bu konuda çalışmaya yönlendiren tez danışmanım sayın Yrd. Doç. Dr. Mustafa Levent Yener'e ve çalışmamı hazırlarken yardımlarına çokça başvurduğum sayın Prof. Dr. Zafer Önler'e teşekkür ediyorum.

Ayrıca tez hazırlama sürecim boyunca maddî ve manevî desteklerini benden hiçbir zaman esirgemeyen aileme ve değerli arkadaşım Şerife Keskinel'e teşekkürü bir borç biliyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
ÖN SÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	viii
GİRİŞ	1

BÖLÜM I

DİZİN.....	24
ÖZEL ADLAR DİZİNİ.....	306

BÖLÜM II

SÖZ VARLIĞI ÖGELERİ

1. Temel Söz Varlığı	320
1.1. Akrabalık Adları	320
1.2. Organ Adları ve İnsan Bedeni ile İlgili Adlar	321
1.3. Yiyecek - İçecek Adları	323
1.4. Giyim ile İlgili Adlar	324
1.5. Meslek Adları.....	325
1.6. Hayvan Adları	326
1.7. Bitki Adları	326
2. Yabancı Sözcükler	327
3. Çeviri Ögeler	328
4. Kalıp Sözler (İlişki Sözleri)	328
5. Atasözleri.....	330
6. Terimler.....	330
6.1. Dinî Terimler	330
6.2. Bilim Terimleri	330

6.2.1.	Dilbilgisi ve Edebiyat Terimleri.....	330
6.2.2.	Eğitim Bilimleri Terimleri	331
6.2.3.	Coğrafya Terimleri	332
6.2.4.	Kütüphanecilik Terimleri	332
6.2.5.	Gökbilimi ve Meteoroloji Terimleri	332
6.2.6.	Tarih Terimleri	333
6.2.7.	Ruh bilimi Terimleri.....	333
6.2.8.	Jeoloji Terimleri.....	333
6.2.9.	Ekonomi Terimleri	333
6.2.10.	Matematik Terimleri	333
6.2.11.	Eczacılık Terimleri	333
6.2.12.	Fizik Terimleri	333
6.2.13.	Felsefe Terimleri	334
6.2.14.	Kimya Terimleri	334
6.3.	Denizcilik Terimleri	334
6.4.	Sanat Terimleri.....	335
6.4.1.	Müzik Terimleri.....	335
6.4.2.	Mimarlık Terimleri.....	335
6.4.3.	Tiyatro Terimleri	336
7.	İkilemeler (Tekrar Öbekleri).....	336
7.1.	Aynen Tekrar Öbekleri	336
7.2.	Yakın Anlamlı Tekrar Öbekleri	337
7.3.	Zıt Anlamlı Tekrar Öbekleri.....	338
7.4.	Farsça ve Arapça Bağlaçlarla Oluşturulan Tekrar Öbekleri	339
7.5.	Sayı Tekrar Öbekleri	339
7.6.	Edatlı Tekrar Öbekleri	339
7.7.	Bir Kelimesi Anlamlı Tekrar Öbekleri	340
8.	Argo	340
9.	Deyimler	341
BÖLÜM III		
	SIKLIK DİZİNİ	349

METİN	413
SONUÇ.....	530
KAYNAKÇA	535

KISALTMALAR

Akt.	: Aktaran
Alm	: Almanca
Ar	: Arapça
Arn	: Arnavutça
bk.	: Bakınız
BTS	: Büyük Türkçe Sözlük
Bulg	: Bulgarca
c.	: Cilt
Ed.	: Editör
Erm	: Ermenice
Fa	: Farsça
Fr	: Fransızca
Gr	: Grekçe
Haz.	: Hazırlayan
İng	: İngilizce
İsp	: İspanyolca
İt	: İtalyanca
Mac	: Macarca
Rus	: Rusça
Tr	: Türkçe

GİRİŞ

Dil, “İnsanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre şekillenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını sağlayan, seslerden örölü çok yönlü ve gelişmiş bir sistem.” (Korkmaz 1992: 43) olarak tanımlanmıştır. Birçok dilbilimcinin kabul ettiği görüşe göre dil, dil yetisinin toplumsal ürünüdür (Vardar 1998: 75). Buna göre dil, tüm topluma ait bir olgudur. İnsanlar ve toplumlar arasında ilişki kurmaya yarayan ortak bir sistemdir, toplumsal bir uzlaşma sonucunda ortaya çıkmıştır.

Dilin kişisel kullanımına ise *söz* denilmektedir. Söz, “toplumsal bir kurum olan dilin kişi tarafından özel olarak kullanılmasıdır.” (Korkmaz 1992: 139). Çalışmamız gibi söz varlığını araştırmaya dönük çalışmalar, dilbilimsel yönden *söz* kavramı ile ilişkilidir. Çünkü hemen her türlü metin, kendisini meydana getiren kişinin ‘söz’üdür. Söz, konuşan bireyin kendine ait düşüncesini ifade ederken dil dizgesini kullanmasını sağlayan birleşimleri kapsar (Vardar 1998: 189).

Söz varlığı, temel söz varlığı öğelerine ek olarak yabancı sözcükler, çeviri ögeler, kalıp sözler (ilişki sözleri), terimler, ikilemeler, deyimler ve argo gibi ifadelerle bir bütün olarak ortaya çıkar. Söz varlığı, sürekli bir değişim ve gelişim içerisinde olduğundan dilin farklı zaman dilimleri içerisindeki söz varlığını ortaya çıkarmak ve incelemek amacıyla birçok çalışma yapılmaktadır. “Söz varlığı dili kullanan toplumun kültürünü, düşünce yapısını, dünya görüşünü yansıtan en önemli araçtır.” (Şahin 2006: 124). Bu nedenle söz varlığı araştırmaları dil sahasındaki önemli çalışmalardandır.

“Dil yaşayan bir organizma gibi zamanın ihtiyacına göre durmadan kendi yapısından kelimeler yaratarak ve yabancı dillerden kelimeler alarak dağarcığını zenginleştirir. Bir yandan da bazı kelimeleri eskitir ve düşürür. Buna göre kelime dağarcığı artan, bir yandan da değişen, yenilenen bir hazinedir.” (Banguoğlu 2007: 141). Bu sürekli değişimi mümkün olduğunca izleyebilmek ve söz varlığının niteliklerini ortaya koyabilmek için, “Söz varlığı çalışmaları temel olarak iki hedefe odaklanır: 1. Konuşma dili üzerine araştırmalar. 2. Yazı dili üzerine araştırmalar.” (Baş 2011: 28). Ülkemizde söz varlığı çalışmaları büyük oranda yazılı kaynaklar üzerinde yapılmaktadır. Türkçenin tarihî dönemlerine ait yazılı eserlerden, nispeten yakın dönemlere, hatta günümüze ait eserlere kadar pek çok metin üzerinde söz varlığı çalışmaları yapılmıştır. Çeşitli dönemlere ait

yazılı kaynaklar kelime hazinesinin ve söz varlığı niteliklerinin değişim süreçlerini göstermektedir. Kısacası, söz varlığı çalışmaları, dillerin geçirdiği serüvenleri ortaya koyan çalışmalardır.

1. Söz Varlığı

Söz varlığı genel bir kavram olup içinde pek çok ögeyi barındırır. “Bir dilin söz varlığı denince, yalnızca, o dilin sözcüklerini değil, deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütünü anlıyoruz.” (Aksan 2000: 7).

Gramer Terimleri Sözlüğü’nde, *kelime hazinesi* terimi tercih edilerek söz varlığı “Bir dilin bütün kelimeleri, bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı.” olarak tanımlanmıştır (Korkmaz 1992: 100).

Dilin söz varlığının gelişimi şöyle açıklanmaktadır. “Her dilde anadilden gelen bir temel kelime (motprimitif) varlığı bulunur. Daha yeni zamanlarda üretim ve birleşim yolları ile yapılmış veya yabancı dillerden gelmiş kelimelerle birlikte bu varlık dilin kelime dağarcığını meydana getirir. Deyimler, atasözleri (proverbe), fıkralar (anecdote) v.b. de dilin varlıklarındandır. Dil yaşayan bir organizma gibi zamanın ihtiyacına göre durmadan kendi yapısından kelimeler yaratarak ve yabancı dillerden kelimeler alarak dağarcığını zenginleştirir.” (Banguoğlu 2007: 141).

1.2. Söz Varlığını Oluşturan Ögeler

“Söz varlığı, sadece bir dilde bir takım seslerin bir araya gelmesiyle kurulmuş simgeler, kodlar- ya da dilbilimdeki terimiyle göstergeler- olarak değil, aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi ve manevi kültürünün yansıtıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülmelidir.” (Aksan 2000: 7). Türkçenin söz varlığını oluşturan ögeler *temel söz varlığı, yabancı sözcükler, çeviri ögeler, deyimler, kalıplaşmış sözler, atasözleri, terimler* gibi başlıklara ayrılarak ifade edilmiştir (Aksan 1982: 19-43). Aynı zamanda *ikilemeler* ve *argo* da bunlara eklenebilecek ögelerdir.

1.2.1. Temel Söz Varlığı

Temel söz varlığı bir dilin kelime hazinesinin esasını oluşturur. “Her dilde kuşaktan kuşağa aktarılarak yaşayan bu ögeler, insan yaşamında birinci derecede önemli olan,

insana ve çevresine ilişkin önemli kavramları yansıtan sözcüklerdir.” (Aksan 1982: 19). Dilde yer alan organ ve yiyecek adları, insanların yakın ilişkide oldukları hayvan isimleri, somut eylemler gösteren fiiller, sayı adları gibi ögelerin temel söz varlığına örnek olarak verilebileceği ve temel söz varlığını oluşturan sözcüklerin, dilde en az değişen ögeler olduğu belirtilmiştir (Aksan 1982: 19).

Öte yandan temel söz varlığını yalnızca dilin kökeni olarak kendisine ait sözcükleri olarak düşünmemek gerekir. “Temel söz varlığı denilince, ferdi kendi toplumu içinde, herhangi bir konuyu idrak ve ifade edebilmede zorluk çekmeyeceği ve eziklik duymayacağı seviyede bilmesi gereken kelime kadrosu akla gelir.” (Akıncı 1992: 1).

1.2.2. Yabancı Sözcükler

Yabancı ya da alıntı sözcükler, toplumların birbirleriyle çeşitli ilişkiler kurmasının doğal bir sonucu olarak dilde yer bulan ögelerdir. Türkçe, gerek coğrafi konumu gerekse tarihî, dinî, kültürel bağları ile pek çok dil ile kelime alışverişinde bulunmuştur. Dilimizdeki yabancı sözcüklerin bir kısmı Türkçeleşerek alıntı sözcük durumuna geçmişse de bir kısmı daha yabancılik özelliğinden kurtulamamıştır (Korkmaz 1992: 167).

1.2.3. Çeviri Ögeleri

Çeviri ögeleri de söz varlığını oluşturan diğer bir ögedir. “Bu ad altında ele aldığımız ögeler, bir yabancı dilden, olduğu gibi, ya da bir bölümüyle çevrilen, yabancı dildeki örneğine benzetilerek dilde oluşturulan sözleri, sözcük öbeklerini ve benzerlerini içerir.” (Aksan 1982: 35).

Aksan (1982: 36), bu tür sözcüklere *soğuk savaş (cold war)*, *demir perde (iron curtain)*, *gam yemek* gibi örnekler vermiştir.

1.2.4. Kalıp Sözler (İlişki Sözleri)

Kalıp sözler dilde, çeşitli durumlar üzerine kullanılması genelleşmiş sözlerdir. Tıpkı atasözleri ve deyimler gibi kalıplaşmışlardır. “Hayırlı olsun”, “Hoş geldiniz”, “Hoş gördük” gibi günlük yaşamda çokça kullanılan ifadelerle birlikte dualar, beddualar, sövgüler, bilmece ve tekerlemeler de kalıp sözlerdendir (Aksoy 1998: 53). Kalıp sözler toplumun kültür birikimini, düşünce ve duygu dünyasını en açık şekilde yansıtacak söz varlığı ögelerindendir. “Belli durumlarda söylenmesi gelenek haline almış olan bu sözler,

Türk kültürünün ayrılmaz bir parçası olarak algılanmaktadır.” (Gökdayı 2008: 90-91). Dilimiz ilişki sözleri açısından da oldukça zengin bir söz varlığına sahiptir.

1.2.5. Atasözleri

Atasözleri, toplumların geçmişine, kültür tarihine, dünya görüşüne dair önemli ipuçları veren öğelerdir. “Atalarımızın, uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştıran ve kalıplaşmış biçimleri bulunan kamuca benimsenmiş özsözler.” (Aksoy 1998: 37) olarak tanımlanmıştır.

Öte yandan, diller arasında sözcük alışverişi olduğu gibi bazı atasözleri de bir dilden ötekine aktarılabilmektedir. Birçok dilin söz varlığında birbirine eş ya da yakın atasözleri vardır (Aksan 1982: 40-41).

1.2.6. Terimler

Büyük Türkçe Sözlük’te terim, “Bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan kelime, ıstılah.” (BTS 2011: 2330) olarak tanımlanmıştır.

Söz varlığı içerisinde yer alan terimlerin bir kısmı Türkçe olmakla birlikte dilimize zaman içerisinde çok çeşitli alanlardan terimler girmiştir. “Özellikle bazı bilim dallarında kullanılan terimler, doğrudan yabancı bir dilden alınan, sadece söyleyişle Türkçeye uydurulan- çoğu kez söyleyişi bile uydurulmayan- kelimelerdir. Bu durum, terimlerin genel dile yansımaları aşamasında kendini göstermekte ve genel dile bu yabancı terimler de rahatlıkla aktarılabilmektedir. Bir başka deyişle yabancı kelimelerden oluşan terimler, genel dile bu yabancı halleriyle geçmekte, bu yolla kullanım alanını genişletmekte ve genel söz varlığındaki yabancı kelimelerin sayısını da doğal olarak artırmaktadır.” (Şahin 2006: 127).

1.2.7. İkilemeler

Büyük Türkçe Sözlük’te ikileme, “Anlamı güçlendirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin yan yana kullanılması” (BTS 2011: 1165) olarak tanımlanmıştır.

İkilemenin bir başka tanımı da şöyle kaydedilmiştir: “Anlama güç katmak amacıyla bir birimi, seslemi yineleme, aralarında benzerlik bulunan birimleri art arda kullanma.” (Vardar 1998: 125).

İkilemeler “Tekrar Öbekleri” ismi tercih edilerek şu şekilde sınıflandırılmıştır:

- “a. Aynen Tekrar Öbeği
- b. Yakın Anlamalı Tekrar Öbeği
- c. Zıt Anlamalı Tekrar Öbeği
- d. Farsça /be, â, ender/ ile Yapılan Tekrar Öbekleri
- e. Sayılı Tekrar Öbekleri
- f. Edatlı Tekrar Öbekleri
- g. Bir Kelimesi Anlamalı Tekrar Öbekleri
- h. Aralıklı Tekrar Öbekleri
- i. İlaveli Tekrar Öbekleri
- ‘M’ İlaveli Tekrar
- Hece İlaveli Tekrar” (Delice 2007: 33-35).

H. İbrahim Delice’nin yapmış olduğu yukarıdaki sınıflamada yer alan *Hece İlaveli Tekrar* başlığına çalışmamızda yer verilmeyecektir. Bunun nedeni bu başlık altında yer alacak olan sözcüklerin pekiştirme ögesi olarak kabul edilmesidir.

İkilemeler Türkçenin en eski yazılı kaynaklarından beri söz varlığı içinde mevcut olan öğelerdir.

1.2.8. Argo

Büyük Türkçe Sözlük argoyu, “Kullanılan ortak dilden ayrı olarak aynı meslek veya topluluktaki insanların kullandığı özel dil veya söz dağarcığı, jargon.” (BTS 2011: 148) olarak tanımlar.

Argo, “genel dilin kelimelerine bazı özellikler vermek ve özel kelimeler katmakla meydana gelmiştir.” (Devellioğlu 1980: 13). Argonun öğrenci argosu, asker argosu vb. çeşitli alt kollara ayrıldığı bilinmektedir. Dolayısıyla argoyu sadece serseri, külhanbeyi

ağzı olarak düşünmek doğru değildir. “Fakat bizde, yine sadece argo denildiği zaman külhanbeyi ağzı ve hırsız dili anlaşılır.” (Devellioğlu 1980: 24).

Hulki Aktunç, argoyu *alan argosu* ve *genel argo* olmak üzere iki başlığa ayırmayı önermiştir. Alan argosu “Kendi sosyal çevreleriyle sınırlı yaşayan ve genel olarak toplumun, özel olarak da içinde bulundukları topluluğun geri kalan kesiminden ayrılmak ve/ya da korunmak isteyen, yaşama ortam ve biçimleri birbirine yakın kişilerce yaratılıp benimsenmiş sözcükler, deyimler bütünü; bu sözcükler bütününe dayalı konuşma biçimi.” (Aktunç 2010: 16) olarak ifade edilirken genel argo, alan argolarındaki sözcük dağarcığının toplam sözcük ve deyim dağarcığı olarak tanımlanmıştır (Aktunç 2010: 16).

Doğan Aksan’ın, söz varlığı ögeleri arasında saymadığı argo, dilin üretken bir türü olduğundan çalışmamızda bir söz varlığı ögesi olarak değerlendirilmiştir.

1.2.9. Deyimler

Deyimler, bir kavramı, bir durumu ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirtirler ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunur. (Aksoy 1998: 52). “Deyim, belli bir kavramı, belli bir duygu ya da durumu dile getirmek için birden çok sözcüğün bir arada, seyrek olarak da tek bir sözcüğün yan anlamlarında kullanılmasıyla oluşan sözdür.” (Aksan 1982: 37).

Bir dilin deyimleri, o dili konuşan toplumun düşünce yapısı, gelenekleri ve geçmişinden bağımsız olmadığı gibi, “Her dilin deyimlerinin kendine özgü yanları, nitelikleri bulunmakla birlikte diller arasında deyimler açısından benzerlikler, yakınlıklar hatta eşlikler vardır.” (Aksan 1982: 38).

Söz Varlığı Çalışmaları

Söz varlığı çalışmaları özellikle son yıllarda oldukça yoğunlaşmıştır. Bu türden lisansüstü tezlerin ve yayımlanan kitapların sayısında ciddi bir artış söz konusudur. Öte yandan bu çalışmaların büyük bir kısmının uygulamalı çalışmalar olduğu, daha çok metinler üzerinden söz varlığı araştırmaları yapıldığı görülmektedir. Aşağıda tez ve kitap boyutunda ortaya konan çeşitli söz varlığı çalışmalarına değinilmiştir:

Akıncı “*Temel Söz Varlığımız ve Örneklendirilmesi*” adlı yüksek lisans tezinde Türkçenin temel söz varlığına yönelik bir araştırmada bulunmuş, konuyla ilgili örnekler

sunmuştur: Akıncı Mustafa H, Temel Söz Varlığımız ve Örneklendirilmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1992, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Özlem Civelek, dindışı konular işleyen Eski Uygur Türkçesiyle yazılmış metinlerin söz varlığını karşılaştırmalı olarak incelemiştir: Civelek Özlem, Dindışı Eski Uygurca Metinlerin Karşılaştırmalı Sözvarlığı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2005, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Mustafa Levent Yener, *Şeyhü'l-İslâm Yahyâ Divanı'nda Sözvarlığı* adlı yüksek lisans tezinde eserin “E” harfine kadar olan sözlerini *Sözler Dizini*, *Eklik Dizini*, *Özel Adlar Dizini* ve *Sıklık Dizini* olmak üzere dört kategori altında incelemiştir: Yener Mustafa Levent, *Şeyhü'l-İslâm Yahyâ Divanı'nda Sözvarlığı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2005, Ege Üniversitesi, İzmir.

Mustafa Karataş'ın *Fuzuli'nin Türkçe Divanı'nın Söz Varlığı* adlı çalışması üç bölümden oluşmaktadır: *Giriş*, *Dizin*, *Sonuç*. Çalışmanın esas kısmını ikinci bölüm oluşturur. Bu bölümde ekler dizini, sıklık dizini ve görev tablosuna göre sıklık dizini başlıkları altında söz varlığı öğelerine yer verilmiştir: Karataş Mustafa, *Fuzuli'nin Türkçe Divanı'nın Söz Varlığı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2005, Ege Üniversitesi, İzmir.

Ebru Özçalışkan'ın, *Ahmet Muhip Dıranas'ın Söz Varlığı* adlı yüksek lisans tezinde şairin eserlerindeki söz varlığını gösteren bir sözlük hazırlanmıştır. Ayrıca Dıranas'ın şiirlerindeki sözler, türleri ve konuları açısından incelenmiştir: Özçalışkan Ebru, *Ahmet Muhip Dıranas'ın Söz Varlığı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2006, Ege Üniversitesi, İzmir.

Yasemin Sevindim tarafından hazırlanmış olan “*Nefî Divanı'nın Söz Varlığı*” adlı çalışmada divanın dizini oluşturulmuş, ikinci bölümde metinden taranıp tespit edilen kelime gruplarına yer verilmiştir: Sevindim Yasemin, *Nefî Divanı'nın Söz varlığı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2007, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Sakarya Üniversitesi'nde yapılmış olan bir başka söz varlığı incelemesi de Aylin Uysal tarafından hazırlanan, *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın “Edebiyat Üzerine Makaleler”inde Kelime Grupları ve Söz Varlığı* isimli çalışmadır. Tezde öncelikle incelenen eserdeki kelime gruplarına yer verilmiş, ardından eserin gramatikal dizini ve satırları numaralandırılmış metni sunulmuştur: Uysal Aylin, *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın “Edebiyat*

Üzerine Makaleler”inde Kelime Grupları ve Söz Varlığı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2007, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Furkan Öztürk tarafından 2007 yılında doktora tezi olarak hazırlanan ve daha sonra 2016 yılında kitap olarak da basılan *Bâkî Divanı Sözlüğü (Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük)* adlı çalışmada eserin bağlamli dizini oluşturulmuş, madde başlarının altında ilgili maddenin metinde geçtiği tüm cümleler yazılmıştır: Öztürk Furkan, *Bâkî Divanı Sözlüğü (Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük)*, (Yayınlanmış Doktora Tezi), 2007, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Canan Durmaz’ın hazırladığı yüksek lisans tez çalışması “*Yunus Emre Divanı’nda ve Risaletü’n-Nushiyye’de Kelime Grupları ve Söz Varlığı*” adını taşır. Çalışmada adı geçen eserlerde tespit edilen kelime grupları gösterilmiş ve gramatikal dizin oluşturulmuştur: Durmaz Canan, *Yunus Emre Divanı’nda ve Risaletü’n-Nushiyye’de Kelime Grupları ve Söz Varlığı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2008, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Baki Divanı’nın söz varlığı üzerine çalışma yapan Gül Gültekin de incelediği eserde yer alan kelime gruplarını göstermiş ve eserin dizinini oluşturmuştur: Gültekin Gül, *Baki Divanı’ndaki Kelime Grupları ve Söz Varlığı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2008, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Fuzûlî Divanı’nın söz varlığı Elif Ertuğrul tarafından incelenmiştir. Çalışmada ilkin kelime grupları ortaya konmuş daha sonra metnin genel bir dizinine yer verilmiştir: Ertuğrul Elif, *Fuzûlî Divânı Söz Varlığı, Kelime Grupları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2008, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Zülküf Gül, *Fakir Baykurt’un Yılanların Öcü Romanındaki Söz Varlığı* adlı yüksek lisans tezinde roman metninde görülen söz varlığı öğelerini tespit ederek sıralamıştır: Gül Zülküf, *Fakir Baykurt’un Yılanların Öcü Romanındaki Söz Varlığı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2008, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

“*Necati Bey Divanı Sözlüğü*” isimli çalışma Serper Acar tarafından 2009 yılında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde Necati Bey ile ilgili bilgiler verilirken İkinci bölümde bağlamli dizine yer verilmiş, madde başlarıyla ilgili bazı açıklamalarda da bulunulmuştur: Acar Serper, *Necati Bey Divanı Sözlüğü*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2009, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Mediha Aksu Mangır tarafından hazırlanan doktora çalışmasında, Osman Cemal Kaygılı'nın romanları, hikâyeleri ve bir piyesi söz varlığı ögeleri açısından incelenmiştir. Bilinen söz varlığı ögelerine ek olarak eserlerde tespit edilen lakaplar, doldurma sözler, argo ve kaba sözler, semt ve mevki adları, azınlık topluluklarına ait söyleyişler, şahıs adları gibi farklı kategoriler de oluşturulmuştur: Aksu Mangır Mediha, Osman Cemal Kaygılı'nın Eserlerindeki Sözvarlığı, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2009, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Uran Apak tarafından hazırlanan “*Sait Faik'in Eserlerinin Türkçe Söz Varlığı Açısından İncelenmesi*” isimli tez, yazarın eserlerinden tespit edilmiş “ç” harfine kadar olan madde başlarının bulunduğu bir sözlük çalışmasıdır. Tezde yazarın eserleri taranarak bir Sait Faik sözlüğü oluşturmak amaçlanmıştır: Apak Uran, Sait Faik'in Eserlerinin Türkçe Söz Varlığı Açısından İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2009, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

2009 yılında hazırlanan “*Ahmet Rasim'in 'Şehir Mektupları' ve 'Romanya Mektupları'nda Söz Varlığı*” adlı çalışmada Yasemin Kot, Ahmet Rasim'in adı geçen iki eserini incelemiştir. Giriş bölümü ve yazarla ilgili bilgilerin verilmesinin ardından söz varlığı bölümünde adlar, fiiller, sıfatlar, zarflar, zamirler, edatlar alt başlıkları altında ilgili örnekler verilmiştir: Kot Yasemin, Ahmet Rasim'in “Şehir Mektupları” ve “Romanya Mektupları”nda Söz Varlığı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2009, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.

Esra Lüle Mert, Eflatun Cem Güney'in derleyip yazdığı masallar üzerine bir söz varlığı çalışması hazırlamıştır. Çalışmasında ele aldığı masallarda bulunan söz varlığı ögelerini belirleyip sınıflandırmıştır. Lüle Mert Esra, Türkçenin Söz Varlığı Açısından Eflatun Cem Güney'in Derleyip Yazdığı Masallar, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2009, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Hatice Şirin User, “*Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları Söz Varlığı İncelemesi*” isimli çalışmasında Köktürk ve Uygur dönemi metinlerini incelemiş, incelenen metinlerin dizinini oluşturmuştur. Bununla beraber metinlerde geçen sözler, adlar ve fiiller başlıkları altında sınıflandırılıp incelenmiştir: User, Hatice Şirin. *Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları Söz Varlığı İncelemesi*, Kömen Yayınları, Konya 2009.

Ceren GÖĞEBAKAN, yüksek lisans tezinde Yavuz Bülent Bakiler'in Duvak adlı şiir kitabını söz varlığı ögeleri açısından inceleyerek kökenlerine, yapılarına, anlamlarına

ve görevlerine göre sınıflandırmıştır: Göğebakan Ceren, Yavuz Bülent Bakiler'in "Duvak" Adlı Şiir Kitabının Söz Varlığı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2010, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.

2010 yılında Didem Köse tarafından hazırlanan "*Hayalî Bey Divanı'nın Söz Varlığı*" adlı çalışma, söz konusu divandaki kelime gruplarını, divanın sözlüğünü, divan metnini ve metinde geçtiği tespit edilen söz varlığı öğelerini içerir: Köse Didem, Hayalî Bey Divanı'nın Söz Varlığı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2010, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.

Demet Sancı Uzun, 2010 yılında tamamlamış olduğu doktora çalışmasında Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Saatleri Ayarlama Enstitüsü adlı eserini söz varlığı ve sözcükbilim açısından incelemiştir. Eser ilk olarak sözcükbilim açısından incelenmiş, sözcükler türleri ve yapıları bakımından sınıflandırılmıştır. Sonraki bölümlerde ise söz varlığı öğeleri ve metnin gramatikal dizini verilmiştir: Sancı Uzun Demet, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" Adlı Eserinin Sözvarlığı ve Eserin Sözcükbilim Açısından İncelenmesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2010, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Zeynep Yılmaz, *19'uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi* adlı kitabından hareketle Ahmet Hamdi Tanpınar'ın söz varlığını incelemiştir. Eserin gramatikal dizini oluşturulmuş, kişi eser ve yer adları sıralanmış, ayrıca incelenen metin verilmiştir: Yılmaz Zeynep, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "19'uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi" Adlı Kitabının Söz Varlığı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2010, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Şule Yılbır, *Zâtî Divanı'ndaki Kelime Grupları ve Söz Varlığı* adlı çalışmasında ilkin kelime gruplarına, ardından metnin bir dizinine yer vermiştir: Yılbır Şule, Zâtî Divanı'ndaki Kelime Grupları ve Söz Varlığı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2010, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Muna Yüceol Özezen'in 2011 yılında yayımladığı "*Hilyetü'r-Rical ve Söz Varlığı*" adlı çalışmada sözcükler kökenlerine, sıklıklarına, anlam ve görevlerine göre sınıflandırılarak incelenmiştir: Yüceol Özezen, Muna. *Hilyetü'r-Rical ve Söz Varlığı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.

Mertol Tulum, "*17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*" adlı Meninski sözlüğüne dayanan çalışmasıyla bu yüzyıla ait metinlerin söz varlığını toplu biçimde gösteren bir

sözlük meydana getirmiştir: Tulum, Mertol. *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.

Zeynep Onaran'ın *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Romanlarının Söz Varlığı* adlı çalışmasında ilk olarak incelenen metinlerde geçen çeşitli kategorilerdeki kavramlar sınıflandırılmış, sonra dizinli söz varlığı adını taşıyan bir gramatikal dizin oluşturulmuştur. Bu bölümün ardından da Tanpınar'ın romanlarında geçtiği tespit edilen kişi, eser ve yer isimleri sıralanmıştır: Onaran Zeynep, *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Romanlarının Söz Varlığı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2011, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Ahsen Esatoğlu, *Ahkâm-ı Akâ'id'in Söz Varlığı* adlı doktora çalışmasında metnin çeviri yazısını yaptıktan sonra, "İnceleme" bölümünde söz varlığı öğelerini örneklerle göstermiştir. "Sözcük ve Anlam" başlığı altında ise metnin çeşitli anlamsal özellikleri incelemiştir: Esatoğlu Ahsen, *Ahkâm-ı Akâ'id'in Söz Varlığı*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2011, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Tuncay Türkbek tarafından 2012 yılında hazırlanan *Ömer Seyfettin Hikâyelerinde Söz Varlığı* isimli çalışmada Doğan Aksan'ın söz varlığı öğeleri sınıflaması esas alınarak hikâyelerde tespit edilen söz varlığı öğeleri uygun kategoriler altında gruplandırılarak sunulmuştur: Türkbek Tuncay, *Ömer Seyfettin Hikâyelerinde Söz Varlığı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2012, Bozok Üniversitesi, Yozgat.

Safiye Karababa'nın yapmış olduğu *Feyza Hepçilingirler'in Romanlarında Söz Varlığı* adlı çalışma, yazarın romanlarındaki söz varlığı öğelerinin köken, sıklık ve tür bakımından incelendiği bir çalışmadır: Karababa Safiye, *Feyza Hepçilingirler'in Romanlarında Söz Varlığı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2013, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Fikret Morina, yüksek lisans tezinde Reşit Hanadan'ın romanlarındaki söz varlığı öğelerini (yabancı sözcükler, yöreye ait sözcükler, deyimler, atasözleri, terimler, ilişki sözleri, tekrar öbekleri, argo) belirlemiş ve bir dizin şeklinde sunmuştur: Morina Fikret, *Reşit Hanadan'ın Romanlarında Söz Varlığı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2015, Trakya Üniversitesi, Edirne.

Merve Ergüt'ün, Yavuz Bülent Bakiler'e ait dört eserin sözlüğünü ortaya çıkarmak ve söz varlığı öğelerini tespit etmek amacıyla yapmış olduğu "*Yavuz Bülent Bakiler'in Âşık Veysel, Seninle, Şiirimizde Ana, Üsküp'ten Kosova'ya Adlı Eserlerinin Sözlüğü ve Söz*

Varlığı” adını taşıyan çalışmasında giriş bölümü ve yazarla ilgili bilgilerin ardından ilk bölümde bir sözlüğe ve sonraki bölümde ise söz varlığı incelemesine yer verilmiştir. Söz varlığını oluşturan ögeler yerli ve yabancı söz varlığı olarak ayrıştırılarak incelenmiştir: Ergüt Merve, Yavuz Bülent Bakiler’in Âşık Veysel, Seninle, Şiirimizde Ana, Üsküp’ten Kosova’ya Adlı Eserlerinin Sözlüğü ve Söz Varlığı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2015, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

Gül Şirinoğlu Haydarlar, yapmış olduğu çalışmanın ilk bölümünde İhsan Oktay Anar’ın *Amat* romanında tespit ettiği söz varlığı ögelerini vermiş; ikinci bölümde ise söz varlığı ögelerini kavram alanlarına göre sınıflamıştır: Şirinoğlu Haydarlar Gül, İhsan Oktay Anar’ın *Amat* Romanı Üzerine Söz Varlığı İncelemesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2015, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışmamızda *Hayâl İçinde* romanının metni öncelikle transkripsiyon işaretleri koyularak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Ardından çalışmamızda yer alan dizinlerin oluşturulması için roman metni üzerinde *TürkSözDiz* isimli programın kullanımına uygun değişiklikler yapılmıştır. Son olarak oluşturulan dizinler gözden geçirilerek gerekli görülen düzeltmeler yapılmıştır.

Dizinde yer alan satır ve sayfa numaraları, romanın 1901 yılında Arap harfleriyle yayımlanmış olan ilk baskısına dayanılarak verilmiştir.

Dizinde madde başlarının altında deyimler, ikilemeler gibi söz varlığı ögelerine yer verilmiştir. Roman metninde baskıdan kaynaklanan hatalar metin kısmında düzeltilip dipnotla belirtilmiştir. Metin içerisinde birden çok yazımı görülen sözcükler (hizā / hizā vb.), metinde geçtikleri biçimleriyle madde başı olarak dizinde yer aldıktan sonra seçilen maddeye gönderme yapılmıştır.

Eski Türkçedeki biçimleri “ط” harfi ile Arap alfabesine aktarılan imlâsı kalıplaşmış sözcükler (tışarı, ota, ața vb.), günümüz telaffuz ve imlâsındaki biçimleriyle dizinde gösterilmişlerdir.

2. Hüseyin Cahit Yalçın

2.1. Hayatı

Hüseyin Cahit Yalçın, İstanbullu bir ailenin çocuğu olarak babasının memuriyeti dolayısıyla ailece bulundukları Balıkesir’de dünyaya geldi (Akyüz 1995: 120). Kaynaklara

göre Yalçın'ın doğum tarihi 7 Aralık 1875'tir (Tuncer 1998: 225; Huyugüzel, 1982: 7; Kolcu, 2011: 360; Yalçın, Hüseyin Cahit 2001: 888). 1883'te Hüseyin Cahit, babasının Serez'e muhasebeci olarak atanmasından dolayı ailesiyle birlikte Serez'e gitti (Huyugüzel 1982: 7-8). "İlk öğrenimini Serez'de, orta ve yüksek öğrenimini İstanbul'da yaptı." (Akyüz 1995: 120).

1891 yılında, henüz on altı yaşında bir idadî öğrencisiyken *Nâdide* adlı romanını yayımladı. 1896'da, Mekteb-i Mülkiye'deki son yılında, arkadaşları Ahmet Şuayb, Aynîzâde Hasan Tahsin, Süleyman Kani ve Cavit Bey'le birlikte *Mektep* dergisini çıkarmaya başladı (Tuncer 1998: 225). *Mektep*, Kitapçı Karabet tarafından yayınlanan ve o sırada yazarlarla çıkan bir anlaşmazlık sonucu kapanan bir dergi idi (Huyugüzel 1982: 13). Yalçın ve arkadaşları, genç, hevesli, kendilerini göstermek isteyen yazarlar olarak bu dergiyi yeniden yayın hayatına döndürdüler.

H. Cahit, aynı yıl, *Servet-i Fünûn* yazı ailesine katıldı (Kolcu 2011: 360). *Servet-i Fünûn*'da bulunduğu süre boyunca yazdığı öyküler, eleştiri ve düşünce yazıları, yapmış olduğu çeviriler ile birlikte *Hayâl İçinde* romanı da tefrika halinde dergide yayımlandı (Tuncer 1998: 233).

1901'de Fransızcadan çevirip yayımladığı *Edebiyat ve Hukuk* adlı makalesi *Servet-i Fünûn* dergisinin yayınının durdurulmasına ve topluluğun dağılmasına neden oldu (Tuncer 1998: 5). Bunun üzerine II. Meşrutiyet'in ilanına dek yazı hayatından çekilen Yalçın, bu dönemde Vefa İdadîsi'nde müdür yardımcılığı, Dersaadet İdadî-i Mülkî-i Şâhânesi'nde kitabet ve Fransızca öğretmenliği, 1906'dan sonra, Mercan İdadîsi müdürlüğü görevlerini yürüttü, dilbilgisi ve sözlük çalışmaları hazırladı, *Türkçe Sarf ve Nahiv* adlı kitabını bu dönemde yayımladı (Tuncer 1998: 226).

II. Meşrutiyet sonrası yayın hayatına dönen Yalçın, 1908'de Tevfik Fikret ve Hüseyin Kâzım ile birlikte, *Tanîn* gazetesini kurdu ve bir süre sonra gazeteyi tek başına çıkarmaya başladı (Akyüz 1995: 120). Aynı yıl, İstanbul milletvekili seçilirken, bu sırada siyasî gazeteciliğini de sürdürdü (Tuncer 1998: 226). Yalçın, edebiyat yaşantısının hemen her döneminde siyasî sebeplerden ötürü cezalara çarptırılmış ve yayın hayatından uzaklaştırılmıştır. 1912'de Ahmet Muhtar Paşa hükümetini eleştirdiği için bir ay hapse mahkûm oldu, Kâmil Paşa Sadâret'e gelince Viyana'ya kaçtı (Tuncer 1998: 226).

Mütâreke'nin ilanı üzerine (1918) İngilizler tarafından sürüldüğü Malta'da kaldığı süre içerisinde tercüme faaliyetleriyle uğraştı ve sürgün dönüşünde, *Tanîn*'i yeniden

çıkarak Malta'da çevirdiği eserleri *Oğlumun Kütüphanesi* adıyla yayımlamaya başladı (Akyüz 1995: 120).

1923'te yargılandığı İstiklâl Mahkemesi'nde beraat etti (Tuncer 1998: 227). 1925 yılında, bu kez de hükümeti eleştiren yazılarından dolayı gazetesi kapatılıp Çorum'a sürüldü (Akyüz 1995: 120). 1930 yılında getirildiği Sanayi ve Maadin Bankası yönetim kurulu başkanlığından Birinci Dil Kurultayı'nda dile getirdiği dil görüşleri sebebiyle uzaklaştırıldı (Tuncer 1998: 227).

“1935-1946 yılları arasında magazin dergisi olan Yedigün'de sohbetler, denemeler ve seyahat notları; 1936-1938 yıllarında da Boğaziçi dergisinde tarihsel sohbetlerini neşretti. 1939'da iktidar Halk Partisi ile aralarındaki soğukluğu giderip İstanbul mebusu oldu.” (Kolcu 2011: 360). “Ölümüne kadar politikadan bir daha ayrılmayan Cahid, 1950'den sonra, bir süre muhalefetin Ulus gazetesini çıkardı ve hükümet aleyhindeki yazılarından dolayı, bir aralık mahkûm edilerek hapse girdi (1956) ise de, yaşının büyüklüğünden dolayı serbest bırakıldı ve 1957'de öldü.” (Akyüz 1995: 120).

2.2. Edebî Şahsiyeti

Hüseyin Cahit Yalçın, edebî yaşamı boyunca eleştirmenlik, gazetecilik, çevirmenlik ve dergicilikle çokça uğraşmış, roman, hikâye gibi kurgusal türlerde de eserler vermesine rağmen daha çok yukarıda saydığımız alanlarda ün kazanmış bir yazardır. Yazı hayatını bir bütün olarak ele aldığımızda, Yalçın'ın ilk devrelerinde hikâye ve roman gibi kurgusal türlere, daha sonraki dönemlerinde ise güncel politika, çeviri, eleştiri, gazetecilik, dergicilik gibi alanlara daha fazla ağırlık verdiği görülmektedir. Özetle Yalçın, “Yazı hayatına edebiyatla başlamış zamanla fikir ve siyaset sahnesinde karar kılmıştır.” (Kolcu 2011: 362).

Hüseyin Cahit'in sanat görüşü *Servet-i Fünûn* topluluğunun genel görüşleri ile paralellikler gösterir. “H. Cahit, döneminin sanatçıları gibi **‘Sanat için sanat’** görüşünü benimser. **‘Edebiyatın gayesi yine edebiyattır, güzelliiktir; edebiyat vasıta değildir’** der.” (Tuncer 1998: 228). H. Cahit'in ömrünün sonuna kadar sürecek olan düşünce yapısı ve görüşleri, batı edebiyatıyla yakından ilgilenmeye başladığı dönemde şekillenmeye başlamıştır. “Mülkiye bittiği zaman artık o, dinî çerçeve ve ölçülerden uzak, batı kültürüne ve batılı ölçülere bütün bir imanla bağlanmış, hürriyetçi, istibdat aleyhtarı, idealist bir

gençtir. Bu çizgiler onun hayat macerasında sonuna kadar devam edecektir.” (Huyugüzel 1982: 12).

2.2.1. Romancılığı ve Hikâyeciliği

Yazarın yayımlanmış iki romanı vardır. Bunların ilki 1891 yılında basılan *Nâdide*'dir. “Bu eser, cinayetlerle örülü bir eserdir. Romantik ve didaktik özellikler taşır. Devrin örf ve âdetlerine yer verir.” (Tuncer 1998: 228). *Nâdide*, Hüseyin Cahit Yalçın'ın çocukluğunu geçirdiği Serez'de dinlediği bir hikâyeyi bazı değişiklikler yaparak roman haline sokmasıyla ortaya çıkmıştır (Yalçın 2002: 29). Bu ilk roman, yazarın Ahmet Mithat Efendi'nin güçlü etkisi altında olduğu yıllarda yazılmıştır. *Nâdide*'de gerek teknik gerekse anlatım ve üslûb bakımından tamamıyla Ahmet Mithat etkisi görülür (Akyüz 1995: 121).

Zamanla, özellikle Fransız edebiyatını daha yakından tanıma ve inceleme fırsatı buldukça Yalçın, farklı yazarların etkisine girecek, Ahmet Mithat çizgisinden uzaklaşacaktır: “Ünlü Fransız romancısı Alexandre Dumas Père ile başlayıp Georges Ohnet (Jorj One) ve Octave Feuillet (Oktav Föye) den geçerek Paul Bourget (Pol Burje) ye kadar uzanan bu okuyuşlar sonunda genç yazar, Ahmed Midhat'tan ayrıldı. Servet-i Fünun Topluluğu'na katılması, onun doğrudan doğruya Fransız yazarları ile temasını daha da kuvvetlendirmiş oldu.” (Akyüz 1995: 121). Nitekim *Servet-i Fünûn* döneminde kaleme aldığı ikinci ve son romanı olan *Hayâl İçinde* (1901), yazarın batı edebiyatı etkisine çok daha açık olduğu bir eserdir. Yalçın'ın bu eserinde, kendisini etkileyen bazı Fransız edebiyatçıların isimlerini romanın vakası içerisinde çeşitli sebeplerle zikrettiği de görülmektedir.

Yalçın'ın edebî kişiliğinin bir diğer yönünü de hikâyeciliği oluşturur. “Hikâyeleri 1896-1908 yılları arasında ‘**Mektep**’ ve ‘**Servet-i Fünun**’ dergilerinde çıkar. Bunları ‘**Hayât-ı Muhayyel**’ ve ‘**Hayât-ı Hakikiye Sahneleri**’nde toplar. (...) Daha sonra 1922’de Fransa’nın Menton şehrinde yazdığı hikâyeleriyle dikkat çeker. Bunları ‘**Niçin Aldatırlarmış**’ adı altında yayımlar.” (Tuncer 1998: 227).

“H. Cahit’in hikâyeleri ‘**hayâl-hakikat**’ tezadı üzerine kuruludur. Kendisi ve kendi nesli ile ilgili meseleleri ele alır; şahısların ruh durumlarını inceler.” (Tuncer 1998: 228). *Edebiyat Anıları* isimli kitabında H. Cahit, kitaplarının isimlerinden yola çıkarak bu konu hakkında yargılara varır: “Şimdi kitaplarımın adlarına bakıyorum da aralarında sıkı bir

yakınlık görüyorum. Hayat-ı Muhayyel, Hayal İçinde, Hayat-ı Hakikiye Sahneleri. Hep düş, yaşam ve gerçek!” (Yalçın 2002: 141).

Tuncer, yazarın roman ve hikâyelerindeki dil ve üslûbuna dair kimi özellikleri şöyle sıralamaktadır: “Nesli içinde sade yazmaya çalışan H. Cahit, tabîî dile en çok yaklaşan yazarımız olur. Anlatımında, S. Fünun’un üslûp özellikleri kendini açık bir biçimde hissettirir. Fiil sondan ortaya kayar. Cümle sonlarındaki fiillerin kip ve zamanları çeşitlilik gösterir. Bazı cümlelerini tamamlamaz ve yarım bırakır. Cümle arasına, başka bir cümle yerleştirir. Ünlemlere yer verir.” (Tuncer 1998: 232).

2.2.2. Diğer Edebî Çalışmaları

Hüseyin Cahit Yalçın, kurgusal eserleri dışında eleştiri ve anı türündeki eserleri ile de önemli bir yazardır. Yalçın bir eleştirmen olarak hayatı boyunca kalem kavgalarına girmekten geri kalmamıştır. Özellikle *Edebiyat-ı Cedide*’ye getirilen eleştirilere karşı sert düşünsel mücadeleler vermiş ve eleştirilere verdiği cevapları *Kavgalarım* (1910) adıyla kitap haline getirmiştir. Edebiyat ve siyaset hayatına dair anılarını anlattığı *Edebî Hatıralar* ve *Siyasal Anılar* isimli kitapları da edebiyatımızda anı türünün önemli örneklerindendir. “Polemikleri, hâtıra ve tenkitleriyle ilgi toplayan H. Cahit, döneminin en güçlü eleştirmeni olarak üne ulaşır. Edebî ve siyasî hatıraları, yaşadığı dönemin âdeti aynasıdır.” (Tuncer 1998: 228).

Yalçın, *Saadet*, *Tarîk*, *Akşam*, *İkdam*, *Sabah*, *Halkçı*, *Ulus* ve daha birçok gazetede makaleler yayımlamış; *Mektep*, *Servet-i Fünûn*, *Mütalaa*, *Yedigün*, *Boğaziçi* gibi dergilerde de köşe yazıları, roman, öykü, seyahat notları ve fikir yazıları kaleme almıştır. Tevfik Fikret’in ayrılması üzerine 1901 yılında kısa bir süre için *Servet-i Fünûn*’un başına geçmiştir (Akyüz 1995: 120). Bununla birlikte ilk olarak 1908 yılında çıkarmaya başladığı, sonraları defalarca kapatılıp açılan *Tanîn* gazetesi ve 1933-1940 yılları arasında tek başına hazırladığı *Fikir Hareketleri* dergisi gibi kendi çıkardığı gazete ve dergilerle de Türk basın dünyasında kendisine önemli bir yer edinmiştir.

Yalçın, Türk edebiyatının çeviri ile en çok uğraşan yazarlarından birisidir. Tarih, psikoloji, pedagoji, sosyoloji, edebiyat, siyasal bilimler, estetik gibi çok çeşitli alanlardan yapmış olduğu çevirilerle pek çok eseri dilimize kazandırmıştır.

H. Cahit Yalçın, yazılarında birçok farklı isim kullanmıştır. *Mektep* dergisindeki yazılarında, *Hâkî* takma adını kullanmıştır (Tuncer 1998: 225). “1911’de ‘**Tanin**’

kapatılınca, ‘**Hak, Cenîn, Senîn, Renîn**’ gibi adlarla gazetecilik çalışmalarını ‘**Ahmet Şerif**’ imzasıyla yürütür. (...) 1933 yılında ‘**Akşam**’ gazetesinde ‘**Akşamcı**’ imzasıyla yazmaya başlar.” (Tuncer 1998: 226-227). Bunlara ek olarak bazı eserlerinde *Hemrah*, *Münif Fehim*, *Safvet Suat* imzalarını da kullanmıştır (Yalçın, Hüseyin Cahit 2001: 888).

2.2.3. Dil Görüşleri

Servet-i Fünûn çevresinde egemen olan dil anlayışının gereği olarak bu dönemde yabancı dillerden sözcüklerin çekinmeden alındığı, Arapça ve Farsça söz dizimi özelliklerinin Türkçeye uydurulmaya çalışıldığı bilinmektedir. Dönemin şairleri gibi romancılarının da sözlüklerden unutulmuş Arapça ve Farsça kelimeleri bulup çıkararak Türkçeyi yabancılaştırmakta çok ileri vardıkları söylenmiştir (Akyüz 1995: 113). Yalnızca kelime alıntılama sınırlı kalmayan bu hevesin söz dizimi üzerinde de etkileri olmuş, üslûp anlayışı ve arayışı gereği dönemin eserlerinde ikizli, üçüzlü, dördüzlü tamlamaların kullanıldığı görülmüştür (Tuncer 1998: 27).

Servet-i Fünûn dönemindeki dil tartışmalarında topluluk üyelerinin kullandığı bu dilin savunucusu olmasına rağmen Yalçın’ın kendi dönemindeki diğer yazar ve şairlerle kıyaslandığında daha sade ve gösterişsiz bir dil kullandığı, eserlerinde, özellikle de düşünce yazılarında topluluğun genel eğilimlerinden farklılaştığı net bir biçimde görülecektir. “Türk edebiyatında Türkçeyi belki de sadelikten en uzak ve en anlaşılmasız bir biçimde kullanan yazarların oluşturduğu Servet-i Funûn (1896-1901) topluluğunda yer alan Hüseyin Cahit, Türkçesiyle farklı bir yer edinir.” (Kerimoğlu 2008:106).

Yalçın edebiyat yaşantısının hiçbir evresinde zorlama bir sadeleşme çabası içinde olmamıştır. Yazılarında her zaman sade bir dil kullanmaya çaba göstermiş (Kerimoğlu 2008: 106) olmasına rağmen bu sadeliğin kontrolsüz, doğal olması gerektiğini düşünmüştür: “Sade yazalım, mümkün olduğu kadar öz Türkçe kelimeler kullanalım. Fakat bu kelimeler kalemimizden kendi kendiliğinden aksın. Yazı yazarken sade kelimeler bulmak kaygusu fikirlerimizi ifadedeki tabîî cereyanı sekteye uğratmasın. Yaptığımız sadelik mücadelesi gayrı şuurî bir hâle geçsin. İşte ancak o zaman kendimizin tabîî sahada kalmış olduğumuza inanabiliriz.” (Akt. Kerimoğlu 2008: 111). Yalçın’ın nispeten ilerlemiş bir yaşta dile getirdiği bu görüşlerine edebiyat yaşantısının başından itibaren bağlı kaldığı, bu düşünceleri *Servet-i Fünûn* döneminde dahi tamamen değiştirmedeğini söyleyebiliriz.

Hüseyin Cahit Yalçın, çeşitli gazete ve dergilerde kaleme aldığı yazılarında Türkçe üzerine düşünmüş, dil konularına çokça eğilmiş bir aydındır. Fikir Hareketleri dergisindeki yazılarının sonunda kelime listeleri adıyla yabancı sözcüklerin yerine Türkçe sözcükler önerir. Yazarın o zaman önerdiği bazı kelimeler (egemen, özgür, bayındır vb.) bugün dilimizde sıklıkla kullanılmaktadır (Kerimoğlu 2008: 107).

Hüseyin Cahit Yalçın, yabancı sözcükler yerine Türkçe sözcüklerin kullanılması önerilerinde bulunurken bir yandan da “Bir lisanın şahsiyeti sarfında ve nahvindedir.” görüşündedir, bu görüşünü dil kurultayında da dile getirmiş yabancı etkilerin biçim bilgisi ve söz diziminde değişikliğe yol açmayıp yalnızca kelime alışverişi ile sınırlı kaldığında “lisanın şahsiyetini” bozamayacağını savunmuştur.” (Akt. Kerimoğlu 2008: 111). Hüseyin Cahit, dilimize yüzyıllar önceden girip yerleşmiş yabancı kökenli sözcüklerin, Türkçenin dünyasını yansıttığını, dolayısıyla bu tür kelimelerin yabancı sayılamayacağını da dile getirmiştir (Akt. Kerimoğlu 2008: 112). Bu durum ilk bakışta bir çelişki gibi görünmesine rağmen Yalçın bu konudaki görüşlerini şöyle ifade eder: “Kimsenin zevkini birden bire değiştiremeyiz. Yazı yazarken yaptığımız yenilikler ancak bir ‘teklif’ mahiyetini arzeder... O teklifi istediğimiz kadar mantıkî müdafaalarla kuvvetlendirelim. Ona can verecek şey karşımızdakilerin gösterecekleri tasvipten ibarettir.” (Akt. Kerimoğlu 2008: 111).

Yalçın 1932 yılında gerçekleştirilen Birinci Türk Dili Kurultayı’na da katılır ve dilde sadeleşme konusundaki görüşlerini ifade eder. “Kurultayda Hüseyin Cahit dilin yapma bir araç olmadığı, ‘içtimaî bir müessese, tabî bir uzviyet’ olduğu, zaten Türkçenin artık bağımsız bir dil hâline geldiği, biçim bilgisi ve söz dizimi yapısının kelime alışverişiyle bozulamayacak kadar oturduğu biçimindeki görüşünü özgürce dile getirmiş ve dinleyiciler tarafından da konuşması yer yer alkışlarla kesilmiştir.” (Kerimoğlu 2008: 111).

Hüseyin Cahit’i yabancı dillerden yaptığı çeviriler sırasında en çok düşündüren konulardan biri terim sorunu olmuştur. Yalçın, terimler için Türkçe karşılıkları varsa onların kullanılmasını, eğer yoksa Latin ve Yunan köklerinden Türkçenin ahengine uygun olan kelimelerin alınmasını önerir (Kerimoğlu 2008: 112). “Yazar terim sorunu yanında ‘mefhum ve kelime eksikliği’ dediği ikinci bir eksiklik üzerinde de durur. Türkçede beş on renk bildiğimizi, Fransızcadan çevirirken küçük farkları bildiren renk isimlerini Türkçede karşılamakta zorlandığını belirten yazarın çözüm önerisi şu şekildedir: ‘Bunun da çaresi Avrupa lisanlarından herhangi birinin kamusunu alarak her kelimeye Türkçede bir karşılık

tespit etmekle bulunabilir. Her ne bahasına olursa olsun bize ilim ve fen sahasını, her türlü mefhumlar sahasını açmalıdır.’ ” (Kerimoğlu 2008: 112).

Çağdaşı olan birçok yazar gibi yabancı dillerden konuşma diline geçmemiş, yaygınlaşmamış sözcükleri ve bu dillerin söz dizimi özelliklerini Türkçenin içine katmak gibi bir hevesi olmayan Hüseyin Cahit, doğal bir dilin peşindedir. Gerek edebî eserlerinde gerekse düşünce yazılarında dil konusundaki görüşleri bu yöndedir. Elbette yazarın edebî eserleri ile düşünce yazıları arasında bir üslûp farkı gözlenebilecekse de bu durum yazarın dil görüşündeki farklılıklardan değil kaleme alınan türlerin yazılış amaçlarındaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

2.3. Hayâl İçinde

Hayâl İçinde, 10 Mart 1898-21 Temmuz 1898 tarihleri arasında, *Servet-i Fünûn* dergisinde tefrika olarak yayımlandıktan sonra (Tuncer 1998: 233), 1901 yılında Âlem Matbaası tarafından kitap halinde basılmıştır. Roman, 11 bölümden oluşur. Konusu genel plânda aşk ve baş karakterin olgunlaşma süreci olmasına rağmen, romanda, toplumsal eşitsizlik, sınıf farkları ve hâkim değer yargıların yanlışlığı gibi sosyal motifler de işlenmiştir. (Huyugüzel 1982: 123). “... Hayâl İçinde, tecrübesiz bir gencin başından geçen romantik bir aşk macerasıdır. Onun realiteden uzak duygu ve düşünceleri ve hayal kırıklıkları, çok realist bir şekilde ve hareketli bir vaka ile verilmiştir.” (Akyüz 1995: 121). Roman, konusu itibarıyla *Servet-i Fünûn* edebiyatçılarındaki genel bir eğilim olarak görülen ve dönem edebiyatına ait eserlerde öne çıkan hayâl-hakikat çatışmasına bir örnek teşkil eder.

Romanı yazma fikrinin nasıl oluştuğunu Hüseyin Cahit Yalçın, *Edebiyat Anıları* kitabında şöyle anlatmaktadır: “... lisenin üçüncü sınıfindayken bir akşam Tepebaşı Bahçesi’ne gitmiştik. Rastlantıyla yanımızdaki masada birtakım genç kızlar oturuyorlardı. İşte roman böyle başladı, Hayal İçinde’de gördüğümüz yolda sürdü ve o biçimde bitti. Yalnız adlar biraz değişti. Gerçekte “Sevastopulo” aile adını taşıyan kızlar romanda “Diyapulo” adını aldı.” (Yalçın 2002: 141).

Romanın kişi kadrosu sınırlıdır. Konunun üzerine kurulu olduğu kişi bir lise öğrencisi olan Nezih’tir. Diğer roman karakterlerini de Nezih’in bakış açısından görürüz. Nezih’in yaşadığı birtakım olaylar karşısındaki ruh durumları ve yaşadığı hayâl kırıklıkları ile olgunlaşma süreci romanın konusunu oluşturur. *Hayâl İçinde*’de Hüseyin Cahit’in açık

ve nesnel bir üslûp seçtiği görülmektedir (Tuncer 1998: 232). Romanda zaman kronolojik olarak ilerlemektedir ve bir yıllık bir süre içerisinde yaşanan olaylar anlatılmaktadır. *Hayâl İçinde*, edebiyat akımlarından realizm ile ilişkilendirilebilir. Romanın olay örgüsünü kısaca şöyle açıklayabiliriz:

Bir lise öğrencisi olan Nezih, arkadaşlarıyla gittiği Tepebaşı Bahçesi'nde Rum asıllı Diyapulo ailesine mensup olan -sonradan isminin Alis olduğunu öğreneceği- bir kızı görür ve beğenir. O günden sonra Nezih, Alis'e rast gelebilmek için düzenli olarak Tepebaşı Bahçesi'ne gider. Nezih'in hayâl dünyasında bu beğeni zamanla aşka dönüşür. Alis ve kız kardeşlerinin Büyükada'ya gittiği haberini aldıktan sonra bu kez de Büyükada'ya gider. Nezih, Alis ile hiç tanışmadan kendi hayâl dünyasında bu aşkı büyütür, idealize eder. Alis'e duymuş olduğu platonik aşk için kendince birtakım fedakârlıklarda bulunur. Fakat sonraları Alis'in, aslında hayâlinde canlandığı gibi birisi olmadığını –hatta gerçek isminin de Alis olmadığını- öğrenerek hayâl kırıklığı yaşar. Öte yandan Nezih'in yaşadığı bir başka hayâl kırıklığı, bir lise öğrencisi olarak roman boyunca gözlemlediği ve refah içinde yaşadıklarını düşündüğü bir zümreye karşı kendisini toplumsal, sosyal ve ekonomik anlamda haksızlığa uğramış olarak görmesidir. Bu zümreye mensup “imtiyazlı” kişilerden birisi olmadığı için istediklerini elde edemediğini, hiçbir zaman elde edemeyeceğini ve kendisini kaptırdığı hayâllerin boş olduğunu düşünür. Bu durum Nezih'e, hayâl dünyasıyla gerçek hayatın farklı olduğunu gösterir. Nezih, bundan sonra zihinsel olarak bir olgunlaşma süreci yaşar.

Romanda İstanbul, Tepebaşı Bahçesi, Büyükada gibi yerler mekân olarak karşımıza çıkmaktadır. *Hayâl İçinde*, dönemin İstanbul'unun sosyal hayatını ayrıntılı bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu durum, romanın en belirgin özelliklerinden biridir: “Nezih, Alis/İzmaro'yu görmek için sokak sokak gezerken okur da onunla birlikte sokakları dolaşır. Zanni Eczanesi, Fotoğrafçı Sebah, Cakomi Caddesi, Cakomi Otel, Bon Marché, Löbon Pastanesi, Aya Hristos, Aya Yorgi, Yıldızlı Köşk, Con Paşa Köşkü, Otel Dezetranje vb. Nezih'in dolaştığı yerlerin haritasını okura sunar. Ayrıca romanın yazıldığı tarihin kültürel atmosferi de romanda konu edinilir. İstanbul'a gelen operetler (L'Oncle Célestin), operalar (Verdi'nin operaları), tiyatroda oynanan oyunlar (Boccacio'nun oyunları), okunan Fransızca gazeteler (Le Moniteur Ottoman), okul ortamı, Tepebaşı Bahçesi'ndeki eğlence ortamı romanda konu edinilir.” (Tunç 2012: 16).

Bir lise öğrencisi olan Nezih ve arkadaşlarının aralarında geçen diyaloglar dönemin gençlerinin konuşma tarzını göstermektedir: “Romanın önemli bir noktası, gençlerin kendi aralarındaki konuşma tarzlarını ve kullandıkları kelime kadrosunu vermesidir. Bu açıdan bakıldığında bütün basitliğine rağmen kitap, bir yenyetmenin kendi yaşlılarıyla ilişkilerinin ve davranışlarını, hatta dönemin gençlik dil malzemesini ortaya koymuştur.” (Enginün 2009: 378).

Roman hakkında çalışmalar yapan bazı araştırmacılar, baş karakter Nezih ile yazar H. Cahit arasında benzerliklere de dikkat çekmişlerdir: “ Romanda geniş bir okuma ve çeviri faaliyeti içinde gördüğümüz bu genç ‘Montepinlerin, Richebourgların, Jules Vernelerin, Ohnetlerin’ romanlarını Fransızca aslından okur; boş vakitlerinde de Ohnet’in Dette de Haine romanını çevirmeye çalışır. Gene bu genç kendisini realist bir roman ve hikâyeci sayar. Onun da yazar gibi bir roman ve birkaç hikâyesi basılmıştır.” (Huyugüzel 1982: 124-125).

Çalışmamızda incelediğimiz Hayâl İçinde adlı bu roman, Gökhan Tunç tarafından Latin harflerine çevrilip yayımlanmıştır: Yalçın, Hüseyin Cahit. *Hayâl İçinde*, (Haz. Gökhan Tunç), Orion Kitabevi, Ankara 2012.

2.4. Eserleri

Aşağıda yazarın sadece kitap halinde basılmış olan eserlerine yer verilmiştir.

a. Telif Eserler:

1. Nâdide (1891)
2. Hayat-ı Muhayyel (1899, 1908)
3. Hayal İçinde (1901)
4. Hayat-ı Hakikiye Sahneleri (1910)
5. Niçin Aldatırlarmış? (1922, 1943)
6. Türkçe Sarf ve Nahv: Üçüncü Sene (1908)
7. Türkçe Sarf ve Nahv: Birinci Sene (1910)
8. Türkçe Sarf ve Nahv: Yeni Başlayanlar İçin (1910)
9. Türkçe Sarf ve Nahv: İkinci Sene (1910)
10. Kavgalarım (1910)
11. Edebî Hatıralar (1935)
12. Talat Paşa (1943)

13. Benim Görüşümle Olaylar 1: Avrupa'yı Arıyorum, Avrupa'dan Bakışla Türkiye (1946)
14. Benim Görüşümle Olaylar 2: Karşımıza Çıkan Hayatî Mesele (1946)
15. Benim Görüşümle Olaylar 3: Seçim Üzerine Yazılar (1946)
16. Benim Görüşümle Olaylar 4: Komünist Tahrikleri Karşısında (1947)
17. Seçme Makaleler (1951)
18. Siyasal Anılar (Haz. Rauf Mutluay) (1976)

b. Çeviriler:

Roman ve Hikâye

19. Graziella. Lamartine (1903)
20. İzlanda Balıkçıları, Pierre Loti (1903, 1937)
21. Madam Krizanem. Pierre Loti (1904)
22. Allahlar Susamışlardı, Anatole France. (1937)
23. Kürek Cehennemi, Tullio Murri. (1937)
24. En Güzel İtalyan Hikâyeleri, ayrı yazarlardan. (1938)
25. Yırtıcılar, Annie Vivanti, 2. c.

Tarih

26. Tarih-i Umûmi: Kurum-ı Ulâ, Charles Seignobos, c. I (1911)
27. Hunların, Türklerin, Moğolların ve Daha Sair Tatarların Tarih-i Umûmisi, Joseph de Guignes, 8 c. (1023-25)
28. İslâm Tarihi, Leon Caetano, 10 c. (1924-27)
29. İngiltere Tarihi, Andre Maurois, 2 c. (1938)
30. Fransa Tarihi, Jacques Bainville, 2 c. (1938)
31. Türk Mektupları, Busbecq. (1938)
32. Avrupa Kavimlerinin Mukayeseli Tarihi, Charles Seignobos, 2 c. (1943)
33. Hususî Hayatlarında Hükümdarlar, E. Berkson 2 c. (1943)
34. Büyük Katerina, Prens Lucien Mûrat, (1944)

Siyasal Bilimler

35. İngiltere'nin Hükümeti, Abbot Lawrence Lowell, 5 c. (1927)
36. Siyasî Hürriyetlerimiz: Menşeleri, Tekâmülü ve Bugünkü Hali, Maurice Caudel, 2 c. (1931)

37. Cihan Harbinin Şarka Ait Kaynakları: Avrupa'nın Yakın Şarka Hulûlünün Tarihçesi, Jean Pichon, (1939)
38. Kavgam (Mein Kampf), Adolf Hitler, 2 c. (1940)
39. Sovyet Efsanesi ve Hakikat (Kızıl Rusya'nın İçyüzü), Arthur Koestler. (1947)
40. Kızıl Rusya << Tek Başına Bir Dünya >>, William C. Bullitt (1948).

Sosyoloji

41. Sosyalist Meslekleri, Vilfredo Pareto, 2 c. (1923-24)
42. Din Hayatının İbtidâî Şekilleri Emile Durkheim, 2 c. (1923-24)
43. Hürriyet-i Vicdan, Leon Marillier, (1924)
44. Asrî Demokrasiler, Visconte James Bryce, 4 c. (1924-25)
45. Demokrasi ve Mesail-i İktisadiye, Arthur Twining Hadeley. (1925)
46. Hürriyet, Stuart Mill, (1927)
47. İlim ve Din, Emile Boutroux. (1927)
48. Vatandaşın Kitabı, E. Laboulaye. (1931)
49. Demokrasi, Etienne Vacherot, 2 c. (1931)

Psikoloji

50. Tecrübe Üzerine Müesses Psikoloji, Harold Hoffding, 2 c. (1924)
51. Ruh ve Beden, Alfred Binet, (1927)
52. Çocuğun Psikolojisi ve Tecrübî Pedagoji, Edouard Claparade. (1928)

Eğitim

53. Aile İçinde Terbiye, Ebeveynlerin Günahları: Oğullarımız, Felix Thomas. (1924)
54. Aile İçinde Terbiye, Ebeveynlerin Günahları: Kızlarımız, Felix Thomas. (1924)
55. Ahlâk Terbiyesi, Emile Durkheim. (1927)
56. Çocuklar Hakkında Asrî Fikirler, Alfred Binet, (1928)

Estetik

57. Sanayi-i Nefisenin Menşeleri, Yrjö Hirn. (1925). (Huyugüzel 1982: 34-36).

BÖLÜM I

DİZİN

A

a : Şaşma, hatırlama, sevinme, acıma, üzülme, kızma vb. duyguların anlatımına güç kazandıran söz.

a. 004/09, 022/03, 118/07, 119/10

āb : (Fa) Su.

şafha-i ā. 083/13; kaṭre-i ā.+ ıḡ
127/04

abdāl : (Ar) Aptal.

a.+ sınız 240/07

abdest : (Fa) Abdest.

a. aldır- 020/07

ablak : Yayvan ve dolgun.

a. 072/18

abone : (Fr) Abone.

a. 043/08, 045/02

‘acabā : (Ar) Acaba.

‘a. 039/15, 044/04, 046/20,
052/17, 055/08, 064/02, 070/15,
071/12, 082/03, 082/04, 095/09,
118/08, 121/02, 122/11, 152/02,
172/01, 178/10, 180/08, 203/02,
207/16, 223/10, 227/05, 229/04,
233/06, 239/09

‘aceb : (Ar) Acaba.

‘a. 079/17

‘acele : (Ar) Acele, çabuk.

‘a. 152/14; ‘a. èt- 044/20, 107/03

‘acemī : (Ar) Bir işin yabancısı olan, eli işe alışmamış, bir işi beceremeyen.

‘a. 118/04

acı : **1.** Kırıcı, üzücü, incitici, dokunaklı, kötü.

a. 049/16, 097/13, 132/11, 132/14,
147/07, 161/19, 180/20, 198/04,
211/16, 251/16; a.+ lar 080/06,
201/16, 228/10, 236/20; a.+ sı
185/10; a.+ sı çık- 007/06; a.+ sını
çık- 043/02, 072/11

2. Tadı ağızda yakıcı bir etki bırakan.

a. idi 124/12

acı - : Merhamet etmek.

a.- dı 142/18; a.- mayarak 176/10;
a.- yarak 229/05

acıķ - : Acıkmak.

a.- mışdı 086/05

acılık : Acılık.

a.+ ı 224/05

acın - : Başkasına merhamet uyandırmak.

a.- acak 229/08

‘āciz : (Ar) Aciz.

‘ā. 195/15, 200/19; ‘ā.+ di 099/15;
‘ā. idi 196/14; ‘ā. ol- 155/08

‘acūl : (Ar) Aceleci.

‘a. 216/05

‘acz : (Ar) Beceriksizlik.

ğışāve-i ‘a. 255/14; hiss-i ‘a.
196/08; i‘tirāf-ı ‘a. 066/01; izhār-ı
‘a. 243/06; izhār-ı ‘a. èt- 255/07;
‘a.+ lerini 196/18

aç - : Açmak.

kalbimi a.- açak 165/21;
laķırdısını a.- açak 223/01; a.- an
050/09; a.- araķ 049/03; cümle-i
mu‘terize a.- araķ 021/01; yol a.-
araķ 174/04; a.- dı 152/03; a.- dıģı
200/19, 201/01; a.- ıyor 215/09;
yol a.- ıyor 019/19; a.- ıyordu
072/03; a.- malarına 054/11; a.-
mayacağına 230/02

açık : Açık.

a. 002/15, 090/13, 090/14, 118/13,
123/06, 134/15, 152/17, 153/02,
219/06, 225/04

açıklık : Uzaklık, mesafe.

a. 195/16

açıl- : 1. Açılmak.

a.- an 131/01, 134/19, 183/09,
183/12, 211/07, 216/05; a.- dı
123/03, 111/14, 142/14; laķırdıları
a.- dıģı 225/08; a.- ması 212/06;
a.- mışdı 016/06

2. Kıyıdan uzaklaşmak.

a.- mış 107/12

ad : Ad, isim.

a.+ ı 109/19

ada : Ada.

a.+ lar 058/03

ada - : Adamak.

adaķlar a.- yan 050/06

adaķ : Adanılan şey, nezir.

a.+ lar ada- 050/06

adam : (Ar) Adam.

a. 009/17, 026/08, 028/02, 066/10,
066/12, 066/20, 116/18, 155/09,
163/04; a.+ a 014/17, 204/09,
240/08; a.+ dan 242/10; a.+ ı
165/02; a.+ ıñ 037/09, 037/19,
225/07, 252/10; a.+ lar 047/18,
095/16, 176/20; a.+ larıñ 006/05;
a.+ larla 176/11; a. sen de 225/09,
241/18

‘adālet : (Ar) Adalet.

‘a. 146/09

‘adāvet-baħş : (Ar+Fa) Düşmanlık veren.

‘a. 251/16

‘add : (Ar) Kabul etme, sayma.

‘a. èt- 005/16, 018/05, 023/14,
026/02, 032/07, 033/15, 052/06,
093/07, 141/12, 213/07, 227/11,
229/01, 237/17, 241/10, 247/13;
‘a. ètdir- 010/17; ‘a. olun- 236/05

‘adem : (Ar) Yokluk.

‘a.-i hoşnūdī 179/19; ‘a.-i i‘timād
253/18; ‘a.-i imkān 065/20,
218/15; ‘a.-i memnūniyyet 241/03;

‘a.-i tenezzül 186/02; ‘a.-i teşādūf
072/11

‘**adet** : (Ar) Alışılmış faaliyet.

‘ā. 034/15; ‘ā.+ i 027/10

‘**adetā** : (Ar) Hemen hemen, sanki.

‘ā. 052/20, 091/14, 093/19,
097/06, 141/18, 181/08, 181/09,
217/01, 234/11, 235/05, 235/12,
241/11, 255/04

adım : Adım.

a. 016/03, 090/10, 099/07, 100/09,
101/19, 158/03, 174/18, 233/15,
237/09, 238/02; a. atış 254/14; a.+
da 013/04, 230/08; a.+ ını 044/13;
a.+ larını şıklaştırdı- 099/12; a.+
larla 101/07

‘**adī** : (Ar) Değersiz, kötü, sıradan, hiçbir
özelliliği olmayan.

‘ā. 041/09, 055/13, 168/07,
180/16, 198/06, 235/14

‘**ādīce** : (Ar+Tr) Alçakça.

‘ā. 059/12

‘**ādīlik** : (Ar+Tr) Bayağılık, düşüklük,
aşağılık.

‘ā.+ e 146/13

adiyö : (Fr) “Elveda, hoşça kal”
anlamında kullanılan bir söz.

a. 175/20, a.+ süne 158/08

afacan : (Fa) Afacan, yaramaz, yerinde
durmaz.

a. 012/02, 100/02

āferīn : (Fa) Övme, takdir, beğenme vb.
duyguları belirtmek için söylenen söz,
bravo.

ā. 024/09

‘**āfiyet** : (Ar) Sağlık, sıhhat, esenlik.

kesb-i ‘ā. ét- 099/01

‘**afv** : (Ar) Af, bağışlama.

ṭaleb-i ‘a. 021/12, 159/19; ‘a. dile-
159/20; ‘a. ét- 034/20; ‘a.+ ıyızı
165/21; ‘a.+ lar dile- 098/03; ‘a.
olun- 160/09

ağaç : Ağaç.

a. 001/10, 240/01; a.+ a 004/16;
a.+ ı 079/01, 079/05, 085/17; a.+
ıy 003/10, 079/09, 082/19; a.+
ımy 019/14, 079/15, 080/11,
080/16, 140/05; a.+ lar 198/17;
a.+ lara 173/13; a.+ larda 141/07;
a.+ ları 110/18; a.+ larıy 003/08,
109/04; a.+ larıny 068/08,
078/18, 085/20; a.+ larıyla 049/06

ağar - : 1. Beyazlamak.

a.- mış 248/10

2. Rengi solmak.

yüzü a.- mış 022/01

ağır : Yavaş.

a. 113/18; a. a. 076/06, 077/16,
085/14, 249/14

ağırlık : Sıkıcı, bunaltıcı, iç karartıcı
durum.

a.+ ı 082/17

ağız : Ağız.

a.+ ı 185/02; a.+ ın 008/20; a.+
ına 185/02; a.+ ından 092/04,
206/17; baklayı a.+ ından çıkar-
247/04; a.+ ını 128/01; a.+ ının
056/10; a.+ larda 229/01; a.+
larından dökül- 248/13

ağla - : Ağlamak.

a.- mak 093/08, 198/04, 202/14,
241/02; a.- yacak 241/12; a.-
yarak 080/04; a.- yor 080/13

ağlat - : Ağlatmak.

a.- mağa 080/07

ağleb : (Ar) Kuvvetli, en çok, galip.

a.-i ihtimāl 166/13

ağniyā : (Ar) Zenginler.

zümre-i a.+ ya 252/03

ağrı : Ağrı, sancı.

a.+ sına 085/13

ağustos : (Gr) Ay adı, ağustos.

a.+ uş 178/13, 234/05

āgūş : (Fa) Kucak.

ā.-ı cāzib 173/06; ā.-ı hārr 074/12;
ā.-ı mahremiyyet 042/20; ā.+ dan
219/05; ā.+ una 066/12, 219/04;
ā.+ unda 068/12; ā.+ undan
190/14

ah : Ah.

a. 051/08, 092/03, 101/06, 133/19,
136/02, 141/16, 153/15, 154/06,
156/12, 157/14, 167/06, 177/13,
181/11, 202/01, 217/14, 253/12;
a.-ı derūnī 073/04; a.-ı taḥassür
229/20; a.+ lara 026/12

aḥbāb : (Ar) Ahbab, dost.

a. 045/09, 246/19; a.-ı taḥassür
237/05; a.+ a 101/20; a.+ ı 036/01,
223/12; a.+ larına 197/05; a.+
larından 248/16; a. ol- 085/08

aḥcār : (Ar) Taşlar.

a. 126/17

‘ahd : (Ar) Söz.

‘a.-i kavī 252/13

āhenk : (Fa) Uyum, ahenk.

ā. 011/20; ā.-i elvān 245/17; ā.+ i
006/11, 019/16, 123/05; ā.+ ine
063/13; ā.+ le 234/13

āheste : (Fa) Yavaş, ağır.

ā. 153/16

aḥvāl : (Ar) Durumlar, haller.

a.-i beşer 041/14

‘ā’id : (Ar) Ait, ilişkin.

‘ā. 153/10, 161/08, 206/15,
211/20; ‘ā. idi 112/06; ‘ā. ol-
125/20

‘ā’ile : (Ar) Aile.

‘ā.+ leriñ 242/02; ‘ā.+ niñ 248/17;
erkān-ı ‘ā.+ niñ 220/13; nāmūs-ı
‘ā.+ niñ 230/02; ‘ā.+ sine 220/09;
‘ā.+ siniñ 176/14, 221/17, 222/15

aḥ : Beyaz.

a. 013/05

aḥ - : Akmak.

a.- acak 222/03; a.- an 060/03,
244/16; a.- ıp geç- 011/01; a.-
ıyordu 127/04; a.- mağa 236/09;
a.- mış 164/19

‘aḳā’id : (Ar) Bir dinin inanç ve itikatla ilgili esaslarını inceleyen ilim dalı.

‘a. 005/05, 210/19, 210/20

aḳasya : (Fr) Baklagillerden, sıcak iklimlerde bir çok çeşidi yetişen ve tanen, zamlık, boya vb. maddelerin yapımında kullanılan ağaç.

a. 049/05, 079/01

‘aḳıbet : (Ar) Nihayet, son.

‘ā.-i iltifāt 176/16; ‘ā.+ ini 145/07

‘aḳıl : (Ar) Akıl.

‘a.+ a 153/19; ‘a. èr- 217/06; ‘a.+ ım 154/05; ‘a.+ ımı başıma getir- 159/10; ‘a.+ ına 075/06, 089/13; selāmet-i ‘a.+ ına 095/07; ‘a.+ ına bile getir- 096/07, 176/07; ‘a.+ ına gel- 144/09, 165/15, 197/02; ‘a.+ ıñıza uy- 208/07; ‘a.+ lar 014/09; ‘a. kes- 027/07

aḳıntı : Akıntı.

a. 016/20; a.+ sına 156/01; a.+ ya kapıl- 233/03

‘aḳıḳ : (Ar) Ard, arka.

‘a.-i izdivāc 225/18

‘āḳilāne : (Ar+Fa) Akıllıca.

‘ā. 232/07

aḳrabā : (Ar) Yakınlar, hısımlar.

a.+ larındanım 223/15; a.+ sına 113/10

‘aks : (Ar) 1. Akis, yansıma.

‘a. 066/05; ‘a. èt- 099/12;

2. Bir şeyin zıddı, tersi.

‘a.+ ini 131/05

aḳṣā : (Ar) Uzak, en son.

a.-yı emel 234/15

‘aksilik : (Ar+Tr) İnatçılık, huysuzluk.

‘a.+ i 119/19; ‘a.+ le 054/16

‘aksü’l-‘amel : (Ar) Tepki, reaksiyon.

‘a. 164/09, 192/06, 200/07

aḳşam : Akşam.

a. 005/07, 010/10, 021/06, 021/16, 022/16, 029/02, 030/19, 031/11, 039/17, 048/14, 053/07, 053/15, 054/02, 055/05, 056/04, 061/04, 064/20, 065/04, 067/16, 068/04, 072/05, 072/08, 073/08, 073/13, 077/17, 084/13, 086/11, 106/06, 112/11, 129/13, 151/10, 151/17, 158/08, 174/17, 177/14, 188/01, 191/09, 193/16, 201/03, 232/14, 239/07, 240/19, 245/01; bir a. 034/17, 055/02, 134/12; a.+ a 017/13, 047/14, 074/04, 084/04, 090/20; a.+ dır 010/11; a.+ ı èt- 085/18; a.+ ının 178/18; a.+ ları 035/18, 037/03, 105/12; a. üstü 065/10; a. üzeri 048/08, 071/17, 072/01, 083/03, 115/16, 153/11, 157/18, 171/08

aḳṭarma : Bir taşıttan başka bir taşıta geçme.

a. èt- 114/10

aḳtris : (Fr) Kadın oyuncu.

a. 010/16; a. imişler 010/15; a.+ ın 029/04, 034/11; a.+ ının 034/11; a.+ ler 011/06, 017/07, 022/15;

a.+ leri 012/06, 032/14; a.+ lerin
030/01, 032/04, 034/19; a. ol-
039/01

al - : Almak.

a. 007/06, 088/04, 223/17, 239/11;
a.- abilirdi 183/06; izin a.-
abilmek 029/07; a.- acığı 101/17;
a.- acığına 170/04; a.- acığını
058/11, 106/04; a.- acak 019/12,
101/20, 221/20; haber a.- acak
056/18; satın a.- acak 133/13; a.-
alım 223/10; intikāmını a.- alım
247/12; haber a.- amadı 082/06;
a.- amayacağını 034/12; hisse a.-
amayacakdı 186/13; a.-
amayacaklarını 133/05; göze a.-
amayan 081/09; nefes a.-
amayarak 082/18; a.- amayınca
056/07; a.- an 153/02, 170/15; a.-
arak 072/20, 102/07, 167/17,
246/14; göze a.- arak 064/11;
nefes a.- arak 198/19; nefesler a.-
arak 050/11, 253/06; siper a.- arak
031/05; tebşîr a.- arak 218/03;
ümîdler a.- arak 054/10; a.- ayım
138/10; a.- dı 089/10, 153/06,
248/18; haber a.- dı 058/06; a.-
dığı 060/05, 078/14, 113/01,
215/07, 234/15; göze a.- dığı
091/04; a.- dığını 088/19; haberi
a.- dıktan 048/01; nefes a.-
dıktan 075/19; yol a.- dılar
068/07; a.- dım 051/16, 088/18;

a.- ıkoymak 102/08; a.-ınca
169/09, 182/16; a.- incaya 147/04;
a.-ıp 077/10; a.-ıp götür- 087/01;
a.-ıp vër- 021/02; intikām a.-
ırcasına 235/20; a.-ırdı 084/08;
lezzet a.-ırlar imiş 155/02; a.-
ıyor 220/20; geri a.-ıyor 163/08;
a.-ıyordu 075/06, 219/14; haberi
a.-ıyordu 063/08; tafşîlât a.-
ıyordu 240/12; a.-ıyormuş
142/15; a.-ıyorum 120/10;
yorgunluğunu a.-madan 034/01;
a.-madılar 068/05; müsâ'ade a.-
mağa 177/19; lezzet a.-mağa
başla- 065/08; a.-mak 058/05,
124/03, 203/07, 236/17; emirlerini
a.-mak 001/07; haber a.-mak
047/06; ma'lûmât a.-mak 036/16,
111/20; muvâfakatlerini a.-mak
004/14; a.-makdan 058/18;
cerîhalar a.-makdan 252/07;
cerîha a.-malı idi 230/08; a.-mış
139/04; vaz'ıyyet a.-mış 159/15;
intikāmını a.-mış ol- 189/11; a.-
mış ol- 235/09; nefes a.-mışdı
045/11; renk a.-mışdı 129/01; a.-
mışlardı 181/04, 184/06; a.-sa
195/08

a'lā : (Ar) Daha iyi, pek iyi.

a. 042/12, 081/15, 140/10, 161/12,
184/07; ne a. 107/19, 182/14; pek
a. 162/03; a.êt- 198/07

alafrança : (İt) Avrupa usulüne göre, Avrupa modasına uymuş.

a. 007/04, 240/14

‘alā’im : (Ar) Alametler, nişanlar, izler.

‘a.-i ıztırāb 081/09

‘alāka : (Ar) İlgi.

‘a.-i maḥṣūṣa 206/15; ‘a.+ ları 163/06; ‘a.+ sı 235/07

‘alākadār : (Ar+Fa) İlgili.

‘a. ol- 056/01

alay (I) : (Gr) Bir kimsenin, bir şeyin, bir durumun, gülünç, kusurlu, eksik vb. yönlerini küçümseyerek eğlence konusu yapma.

a. 038/01, 054/03, 057/16, 215/17, 249/01; a.+ a 030/12; a.+ a boz- 046/07, 223/11; a.+ dan 216/20; a. et- 004/08, 019/09, 022/18; a. etmege başla- 118/05; a.+ ı 128/03; a.+ ında 189/20; a.+ lar 115/09, 215/03; a.+ ları 146/08; a.+ larına 235/15; a.+ larını 124/18; a. ol- 054/02, 062/15, 218/11

alay (II) : (Gr) Kalabalık topluluk, cemaat, güruh.

a. 045/06; a.+ dan 050/14

alaycı : (Gr+Tr) Alay etme huyu olan, müstehzi.

a. 189/01; a. ol- 030/09

alaycılık : (Gr+Tr) Alaycılık.

a.+ ından 193/10

alçak : Alçak, yüksek karşıtı.

a. 016/13, 059/06

alçal - : Alçalmak.

a.- arak 080/20; a.- mış ol- 113/14

aldan - : Aldanmak.

a.- anlar 023/17; a.- arak 243/13; a.- dığını 054/01

aldat - : Aldatmak.

a.- ırsınız 138/16; a.- ıyorum 178/12; a.- mağa çalış- 145/10; a.- mağa kalk- 026/11; a.- mak 205/14, 251/04

aldır - : 1. Aldırmak. abdest

a.- dığını 020/07

2. Önem vermek, değer vermek.

a.- madılar 237/08; a.- mıyor 120/17

aldırt - : Aldırtmak.

nefes a.- ıyordu 185/11

‘ale’l-‘acele : (Ar) Çabucak.

‘a. 019/11, 032/17, 033/08, 042/14, 060/03, 076/01, 101/14, 216/03

‘alel-‘ade : (Ar) Her zaman görülen, olağan.

‘a. 039/12

‘ale’l-‘gafle : (Ar) Dalgınlığa gelerek, boş bulunarak, dalgınlığa getirerek.

‘a. başdıracak ol- 040/04

‘alem : (Ar) Minare, kubbe, sancak direği vb. yüksek şeylerin tepesinde bulunan, madenden yapılmış ay yıldız veya lale biçiminde süs, ayça.

‘a.+ lere 254/18

‘ālem : (Ar) 1. Dünya.

‘ā. 080/09, 144/06, 149/17, 152/11, 161/01, 197/01, 251/18; ‘ā.-i esbāb 211/10; ‘ā.-i ḥaḳīḳat 183/09; ‘ā.-i ḥayāl 079/09; ‘ā.-i imkān 154/08; ‘ā.-i nīstī 204/20; ‘ā.-i teşādūf 211/11; ‘ā.-i veḳāyi‘ 211/09; ‘ā.-i zevk 033/17; ‘ā.+ e 244/06; ‘ā.+ i 077/06, 150/09; ‘ā.+ ine 189/10; ‘ā.+ iyle 077/05; ‘ā.+ lerde 252/06; ‘ā.+ lerdən 218/19, 251/09, 251/20; ‘ā.+ lere 254/13; ‘ā.+ leri 250/19; ‘ā.+ lerinde 196/10 2. Eğlence. ‘ā.+ inden 161/06; ‘ā.+ ler 154/06, 156/12; ‘ā.+ lere 197/16; ‘ā.+ leri 161/05, 161/10; ‘ā.+ lerine 197/16; ‘ā.+ leriniḡ 164/10

‘alenen : (Ar) Açıkta açıkça, açıkça.

‘a. 061/20

‘alenī : (Ar) Açık, ortada, meydanda.

delīl-i ‘a.+ si idi 160/09

alev : Alev.

a.+ ler 254/17; a.+ leri 254/11

alevle - : Coşturmak.

a.- mekle 050/14; a.- yen 212/02

alevlen - : Öfkelenmek.

a.- di 138/20

alevlendir - : Etkisini, şiddetini artırmak, çoğaltmak.

a.- iyordu 074/17; a.- mekten 252/09

alığ : Sersem, budala, ebleh.

a. 149/14; a. a. 159/12; a. yerine ḳo- 240/08

alın - : Alınmak.

a.- acak 032/12; a.- acak mı 180/08; nefes a.- ır 140/13; a.- mayacak mıydı 197/11

alış - : Alışmak.

a.- dığı 056/15, 098/05; a.- dıkça 130/16; a.- ırken 129/10; a.- mağa başla- 231/05; a.- mamış 030/12; a.- mamış ol- 123/04; a.- mayan 155/09; a.- mış 040/19; a.- mışdı 139/13

alışık : Herhangi bir duruma alışmış olan.

a. 190/08

‘ālī : (Ar) Yüksek, yüce.

‘ā. 226/16, 252/11; ‘ā.+ ye 019/17

‘ālī-cenāb : (Fa) Onurlu, şerefli.

‘ā. 251/18

alt : Alt.

a. 041/03; a.+ ına 018/09, 032/12, 068/15, 083/09, 155/03, 166/19, 186/18, 224/04; a.+ ında 019/14, 049/07, 078/05, 079/12, 080/11, 080/17, 081/15, 084/20, 085/17, 103/09, 131/09, 133/20, 137/03, 140/05, 143/04, 151/03, 153/06, 187/15, 188/04, 204/13, 211/10, 213/16, 237/01, 237/13, 239/15, 250/06, 251/11, 253/05, 254/04, 254/09, 254/15, 254/16, 256/13; a.+ ındaki 019/02, 203/05, 235/17; a.+ ından 012/06, 016/14, 185/01,

244/07; a.+ ını 003/10, 097/17;
a.+ larına 001/10; a. üst  t-
087/04, 149/13

altı : Altı.

a. 158/12, 176/09; beş a. 081/13,
170/03, 204/14; a. buçuk 077/13;
a.+ ya 071/09; a. yedi 037/01

altıncı : Altıncı.

a. 033/08

altmış : Altmış.

a. 043/13, 043/18

altun : Altın.

a. 221/16; a.+ la 219/04; a.+ u
092/01

 l fte : (Fa)  ffetsiz, oynak, cilveli kadın.

 .+ ni  003/20

 'm  : (Ar) K r.

 . 211/12, 244/20

 m de : (Fa) Hazır.

 .-i  ur ş 074/16;  .-i ziy ret
048/16

a'm k : (Ar) Derinlikler.

a.-ı  alb 159/16; a.-ı r h 217/02

 m l : (Ar) Ummalar,  mitler, dilekler,
istekler.

 . 202/08;  .-i nec be 148/05;
hev -yı  .+ i 008/03; bin -yı  .+
i  196/20; m nteh -yı  .+ ine
066/08;  .+ ini 093/03;  .+ iyle
231/10

am n : (Ar) Aman.

a. 021/07, 023/16, 024/13, 030/09,
051/19, 071/18

'am k : (Ar) Derin.

'a. 234/04

amm  : (Ar) Ama.

a. 027/17, 037/04, 071/15, 081/12,
093/15, 110/08, 138/05, 152/05,
155/01, 158/12, 240/16

' mmiyyet (Ar) Adilik, bayağılık.

ziy -yı ' . 204/13;  ufre-i ' .+ i
203/05

amor : (Fr) Aşk.

a. 154/07, 155/16, 155/20, 161/14,
162/04; a.+ a 153/12, 162/01; a.+
la 157/03; a.+ ları 155/17; a.+ u
155/14, 156/14, 159/01, 161/13;
a.+ uç 159/18; a.+ una 164/12;

'amuca : Amca.

'a. 155/20, 158/01, 159/04,
162/04; 'a.+ da 162/08; 'a.+ ları
207/15; 'a.+ larının  113/04; 'a.+
yı 161/11

 n : (Ar) Zamanın bölünemeyecek kadar
kısa olan parçası, lahza, dakika.

 . 096/13, 105/18, 117/13, 194/08,
201/09, 212/06, 224/19, 227/15,
231/07, 252/08; bir  . 086/18,
124/05, 249/19;  .-ı istikr h
204/12;  .-ı  at'  110/14;  .+ a
145/19;  .+ da 042/05, 094/16,
126/04; bir  .+ da 095/05, 188/04;
 .+ dan 092/15;  .+ lar 104/05

ana : Anne.

babaları a.+ ları 064/01; a.+ ları
babaları 037/03; a. oğul 120/18

‘an‘ane : (Ar) Gelenek.

‘a.+ siyle 021/03

anbār : (Fa) Ambar.

a.+ ı 051/06

ancağ : Ancak.

a. 032/16, 033/10, 040/14, 067/11,
075/17, 125/14, 149/10, 161/09,
163/10, 244/01

añdır - : Benzer yanları bulunmak,
çağrıştırmak.

a.- an 065/19

ānī : (Ar) Ani.

ā. 192/05

ānīden : (Ar+Tr) Ansızın.

ā. 160/03

‘anīf : (Ar) Sert, şiddetli.

‘a. 174/03, 240/10; sedd-i ‘a.+ den
132/09; vuzūh-ı ‘a.+ inden 079/07

anj : (Fr) Melek.

a. 165/09

añla - : Anlamak.

a.- dı 046/03, 052/05, 062/11,
064/19, 073/11, 081/02, 094/14,
113/05, 128/18; a.- dığı 126/07,
162/20; a.- dığından 098/04; a.-
dıkdan 231/03; a.- madan 059/14;
a.- madıkları 030/14; a.- mağa
249/13; a.- mak 027/15, 057/02,
098/07, 144/07; a.- makdan
065/20, 218/15; a.- makdır
027/20; a.- mamış 045/18; a.-
mamışlar 101/01; a.- mazlar
247/07; a.- mışdı 124/16; a.-

mışlar 039/01, 181/13; a.-
mışlardır 122/11; a.- r 131/17; a.-
rsın 022/17; a.- rsınız 003/15; a.-
sa 123/06; a.- yabiliyordu 224/09,
244/01; a.- yabilmek 207/18; a.-
yacağdı 217/09; a.- yamadığı
164/14; a.- yamadım 070/08; a.-
yamayan 003/14; a.- yamıyordu
123/05, 207/06; a.- yan 109/12; a.-
yarak 211/06, 245/13, 248/05; a.-
yınca 022/07, 100/11, 111/16; a.-
yınız 139/15; a.- yor 146/15,
147/01, 234/01; a.- yordu 098/18,
130/04, 147/07, 149/09, 205/03,
225/13, 229/11, 243/19

añlaşıl - : Anlaşılmak.

a.- a a.- a 124/11; a.- amıyordu
064/10; a.- an 008/19, 131/14,
248/12; a.- dı 046/08, 113/08,
118/04; a.- ınca 114/07; a.- ıyor
071/17, 216/04; a.- ıyordu 003/03,
044/01, 118/14; a.- mayan 143/04;
a.- mıyor 207/07

añlat - : Anlatmak.

a.- acak 182/13; a.- acakmış
020/16; a.- an 204/05; a.- arak
127/19; a.- ayım 026/08; a.- dı
081/07, 139/02, 233/11; a.- dığı
039/18; a.- dığım 007/10; a.- ırdı
032/19; a.- ırken 020/08; a.- ırsa
132/08; a.- ıyor 062/03, 183/18;
a.- ıyordu 036/18, 082/03, 154/01,
176/16; a.- mağa çalış- 050/13; a.-

mağ 126/09, 187/02, 187/10,
247/05; a.- malıydı 165/05; a.-
mışdı 226/16; a.- mışdım 243/01

antipati : (Fr) Karşıt duygu, nefret,
sevmeme.

a. 021/09

antre : (Fr) Giriş.

a. 051/16

ara : Ara.

a. 009/07, 016/05, 228/14; a.+ da
021/01, 038/17, 054/12, 065/14,
069/15, 073/03, 075/13, 091/08,
098/06, 109/06, 117/14, 131/20,
135/18, 144/09, 147/05, 150/03,
158/02, 180/02, 181/01, 192/10,
202/14, 214/11, 218/02, 222/03;
a.+ da bir 012/19, 050/09, 092/03,
095/07, 140/17; a.+ da sırada
002/10, 005/11, 011/02; a.+ dan
025/15, 252/19; a.+ larında
031/11, 038/14, 052/08, 111/20,
195/16, 230/01; a.+ larından
134/12; a.+ mızda 021/09; a.+
sında 002/02, 008/12, 015/04,
024/08, 039/12, 060/03, 063/06,
067/11, 090/02, 111/05, 127/15,
138/13, 139/08, 145/09, 149/01,
150/12, 173/01, 175/12, 176/19,
177/17, 178/05, 181/07, 201/17,
202/12, 205/19, 211/05, 215/16,
230/04, 233/08, 235/01, 242/08,
250/01, 254/17, 255/01, 256/09;
a.+ sında mı 253/19; a.+ sından

014/10, 051/01, 098/09, 117/06,
123/05, 127/01, 146/08, 183/10,
187/16, 244/12; a.+ ya 234/18

ara - : Aramak.

a.- dı 206/03; a.- dıklarını 071/08;
a.- mağ 022/11, 229/13; a.- mağ
kalk- 251/13; a.- mağ 110/20,
126/16, 152/16; a.- mayacağı
229/18; a.- mıyorlardı 186/16; a.-
rken 177/04; vesile a.- yan
203/09; a.- yarak 059/06; a.- yor
041/15; a.- yordu 022/09, 173/12,
219/14; a.- yorlar 184/03; a.-
yorlardı 242/08

araba : İnsan veya yük taşıtı.

a. 002/10, 184/13; a.+ lar 133/13,
133/20; a.+ ları 184/11; a.+ nın
234/19

aralık : Aralık, ara.

a. 030/06, 092/05, 125/13, 159/13,
247/09

arat - : Özletmek.

a.- mamağ 229/13; a.- mayacak
200/13

'arefe : (Ar) Belirli bir günün, olayın bir
önceki günü veya ona yakın günler, ön
gün.

'a. 043/01

'ārī : (Ar) Arınmış, soyutlanmış.

'ā. 034/09, 253/13

arka : 1. Arka.

a. 002/17, 003/06, 064/13, 090/09,
152/06, 170/07, 178/07, 214/07;

a.+ da 124/01, 125/18; a.+ larına 120/15, 136/11, 240/17; a.+ larında 235/13; a.+ larından 021/18, 100/13, 174/02, 186/02, 237/09; a.+ larından koşdur- 235/16; a.+ larından koş- 219/09; a.+ mda 052/02; a.+ mdan 051/16; a.+ mızdan 151/19; a.+ sı sıra 056/04; a.+ sına 177/12, 188/10, 204/01; a.+ sında 011/14, 059/19, 080/01, 099/15, 109/03, 247/19; a.+ sında koş- 188/03, 230/07; a.+ sındaki 047/12; a.+ sından 014/08, 022/12, 044/14, 062/10, 087/02, 107/19, 140/01, 172/13, 189/17, 193/15, 234/13, 245/08, 252/06, 253/14; a.+ sından; koş- 133/04, 134/05, 218/16; a.+ ya 007/17, 031/20, 172/09

2. Vücudun belden boyuna kadar olan sırt kısmı.

a.+ sında 012/14, 107/06; a.+ sını 004/16

arkadaş : Arkadaş.

a. 016/12, 019/14, 038/15; a.+ ını 009/20, 022/12; a.+ ıyla 035/14; a.+ lar 047/17, 179/11; a.+ larda 215/02; a.+ lardan 215/18; a.+ ları 215/15; a.+ larına 013/20, 140/06; a.+ larından 020/13, 031/05, 043/12, 142/10; a.+ larını 003/05; a.+ larıyla 057/02

arma : (İt) Bir devletin, bir hanedanın veya bir şehrin simgesi olarak kabul edilmiş resim, harf veya şekil, ongun.

a.+ ları 051/14

‘ârsızlık : (Ar+Tr) Yüzsüzlük, utanmazlık, hayâsızlık, şımarıklık, aç gözlülük.

‘â. 004/19

arşunla - : Amaçsız, geniş adımlarla dolaşmak.

kaldırımlarını a.- mağa 158/02

art - : Çoğalmak.

a.- an 079/03; a.- arak 245/15; a.- ıyor 002/11, 012/13, 033/03; a.- makdadır 161/15; a.- miş 188/16; a.- mişdi 172/03

artık : Bundan böyle, bundan sonra.

a. 001/05, 002/14, 011/01, 015/19, 017/03, 017/13, 022/07, 024/02, 029/03, 033/11, 038/06, 038/12, 039/01, 039/18, 040/09, 040/12, 040/19, 044/01, 044/17, 045/05, 045/11, 048/01, 048/11, 053/04, 053/18, 054/09, 055/10, 055/19, 056/15, 057/01, 057/07, 063/15, 070/12, 077/04, 084/11, 085/08, 086/15, 090/18, 097/09, 097/19, 098/05, 102/06, 103/05, 106/08, 108/12, 112/18, 113/09, 118/14, 120/08, 120/15, 124/11, 126/15, 130/20, 131/11, 132/17, 139/03, 140/19, 144/02, 145/10, 146/07, 147/03, 151/07, 157/07, 161/05,

162/19, 168/09, 172/04, 173/04,
173/08, 175/04, 176/06, 182/09,
187/18, 189/14, 197/03, 198/20,
202/20, 205/19, 208/14, 209/09,
209/11, 213/17, 216/20, 220/10,
221/10, 225/18, 227/01, 227/16,
227/20, 231/05, 232/05, 235/07,
236/04, 247/08, 249/06, 252/20,
253/03, 253/11

artır - : Artırmak.

a.- dı 101/05; a.- dığın 150/11

‘arz : (Ar) Sunma, sunuş.

‘a-ı hāl “Dilekçe” 163/08; ‘a.-ı
hissiyāt 126/10; ‘a.-ı iftikār èt-
105/06, 175/14; ‘a.-ı ma‘zeret èt-
085/04; ‘a.-ı nefis èt- 046/05,
102/04, 197/12; ‘a. èt- 013/04,
151/01, 200/17; ‘a. eyle- 155/13,
156/19

arz : (Ar) Yeryüzü, dünya.

a. 049/13; a.+ a 145/15; a.+ dan
125/12; a.+ ı 113/13

arzū : (Fa) İstek, heves.

a. 122/06, 237/10; a.-yı firār
032/08; a.-yı inbisāt 198/16; a.-yı
mücādele 188/20; a.-yı rü’yet
188/09; a.-yı tecerrüd 150/02; a.-
yı tenezzüh 041/09; a. èt- 039/06,
241/01; a.+ lar duy- 096/19; a.+
lar 219/09; a.+ ları 147/16,
241/03; a.+ larına 056/02; a.+
larını 189/18, 225/05; a.+ larla
210/08; a.+ su 173/05, 205/10; a.+

suna 038/01; a.+ sundan 056/09;
a.+ sunu 191/05; a.+ suyla 069/04,
132/16; a.+ ya 059/17

aş - : Asmak.

a.- mışlar 051/13

‘aşabiyyet : (Ar) Kendi akraba, vatan,
din ve milliyetini aşırı derecede kayırma
gayreti.

‘a.-i îmān 256/01

āşār : (Ar) İzler.

ā.-ı muhabbet 190/03

aşıl : (Ar) Asıl, esas.

a. 017/14, 058/12, 113/03, 119/16,
131/09, 131/18, 132/18, 146/12,
197/20

aşıl - : 1. Yüksek bir yere iliştilip
sarkıtılmak.

a.- mış 059/09

2. Hızla ve kuvvetle tutup
kendinedoğru çekmek.

a.- ıyor 023/04, 137/18; a.- mağa
111/17

aşılı : Asılmış olan.

a. 003/10

aşıl : (Ar) Soylu.

a. 252/12

aşlā : (Ar) Hiçbir zaman, hiçbir biçimde,
sakın, zinhar.

a. 055/01, 216/07

āsmān : (Fa) Gök, gökyüzü.

fevķ-i ā.+ a 255/17

aso : (Fr) İskambil kâğıtlarında birli.

a.+ su 105/07

aş - : Aşmak.

a.- ar 049/04; a.- arak 105/13; a.- mak 132/10

aşağı : Aşağı.

a. 001/04, 002/08, 052/09, 059/04, 085/14, 090/10, 118/08, 139/16, 180/19, 233/13, 254/13; en a. 086/10; a.+ da 002/16, 014/18, 016/08, 070/04, 081/11, 170/07, 184/11; a.+ daki 083/01; a.+ dan 082/13; a.+ lara 140/12; a.+ larına 173/02; a.+ sı 068/18; a.+ sında 157/20; a.+ sını 084/14, 180/09, 220/19; a.+ ya 036/20, 174/09; a. yukarı 064/15, 156/06

‘aşıq : (Ar) Âşık.

‘a. 167/13, 223/19, 224/01, 224/03; ‘a.-ı nâlede 126/17; ‘a.+ da 025/19; ‘a.+ ı 025/16, 245/05; ‘a.+ ın 127/02; ‘a.+ ları 229/17; ‘a.+ ların 026/01; ‘a.+ larını 084/20; ‘a.+ larla 027/17; ‘a. mı 022/20; ‘a.+ mış 142/12; ‘a. ol- 022/19, 023/12, 027/09, 041/16, 131/04, 131/11, 137/12, 145/11, 200/02

‘aşıka : (Ar) bk. ‘aşıq.

kulüb-ı ‘a.+ ya 065/18

‘aşıkāne : (Ar+Fa) Âşık olana yakışacak şekilde, aşıkça, aşıkçasına.

hayât-ı ‘a. 076/13, 126/15; mülâzemet-i ‘a. 130/12, 176/09; mülâzemet-i ‘a.+ de 228/15;

hayât-ı ‘a.+ sinde 211/16; esrâr-ı ‘a.+ sini 127/17; ihtimâmât-ı ‘a.+ siyle 126/20; mülâkât-ı ‘a.+ ye 219/07; hayât-ı müştereke-i ‘a.+ yi 194/02

‘aşıklık : (Ar+Tr) Âşık olma, aşka tutulma durumu.

‘a.+ ın 026/11

āşinā : (Fa) Bildik tanıdık.

ā. 171/16

āşināi : (Fa) Aşinalık, ahbablık, tanışıklık.

eşer-i ā. 233/18

āşinālık : (Fa+Tr) Birbirini bilme, tanıma, tanışıklık.

ā. et- 047/07, 242/09; ā. göster- 067/15

‘aşk : (Ar) Aşk, sevgi.

‘a. 023/16, 025/08, 026/09, 041/19, 127/11, 131/06, 165/08; i‘lân-ı ‘a. 150/18; ‘a.-ı şâfi 166/20; ‘a.+ a 025/18, 147/09, 210/16; ‘a.+ dan 076/18, 180/04, 180/11; ‘a.+ ı 023/18, 025/05, 041/20, 167/11; ‘a.+ ın 042/01, 132/01, 189/02; ‘a.+ na 145/03; Allah ‘a.+ na 022/06, 116/05, 128/03; ‘a.+ ından 179/04; ‘a.+ ını 148/13, 173/12, 251/11; ‘a.+ ının 249/15; ‘a.+ lar 252/06

āşüfte : (Fa) Oynak, açık saçık kadın, kokot.

ā.+ lerini 114/12

at - : 1. Atmak.

a.- an 015/03; cān a.- araḵ 071/11;
kendilerini a.- arlardı 038/15; a.-
arlarken 049/09; a.- dı 168/09; taş
a.- dı 071/08; cān a.- dıgını
036/15; başlarından a.- dılar
023/11; a.- dım 159/19; a.- ıyordu
002/01, 044/14, 173/06; zar a.-
mağı 006/01; a.- maḵ 148/07,
163/06

**2. Yalan derecesinde abartarak
konuşmak; yalan söylemek.**

a.- ıyor 110/08

‘aṭālet : (Ar) Tembellik.

‘a. 104/13, 200/15, 201/19; ‘a.-i
ḥayāt 241/06; ḥiss-i ‘a.+ e 075/12;
‘a.+ ini 031/08

atdır - : Attırmak.

a.- ıyordu 104/14

āteş : (Fa) Ateş.

ā. 068/18; ā. gibi yan- 091/17,
233/20

āteşin : (Fa) Ateşli, coşkun.

ā. 082/14, 225/18; naẓar-ı ā.
256/03

‘aṭf : (Ar) Yönelme, çevirme.

‘a.-ı ehemmiyyet 194/08, 218/13;
‘a. edil- 054/10; ‘a. ét- 049/12,
068/16, 077/03, 239/17, 247/15;
‘a.+ ından 016/17

‘āṭıl : (Ar) Tembel.

‘ā. 214/09

atıl - : 1. Atılmak.

a.- an 065/18, 222/06; a.- mış
255/18

**2. Bir şeye doğru birden gitmek,
birden bir davranışta bulunmak.**

a.- araḵ 219/05; a.- dı 044/17,
081/17; a.- ırken 216/04; a.- maḵ
088/02, 096/19, 205/01; a.- mışdı
232/19

‘āṭılāne: (Ar+Fa) Tembelcesine.

ḡayret-i ‘ā. 019/09

atış : Atma işi.

adım a.+ ında 254/14

atla - : Binmek.

a.- dılar 111/13

**atlat - : Okuma, yazı yazma, sayı sayma
vb. işlerde bazı bölümleri üstünkörü
geçmek.**

a.- madan 105/02

atlıḵaraca : (Tr+İt) Atlıkarınca.

a. 056/08; a.+ ları 001/08,
016/17

**atmasyon : (Tr+Fr) Asılsız, anlamsız,
uydurma, yalan söz veya haber.**

a.+ lara 024/14

āvāz : (Fa) Yüksek ses, nara, avaze.

ā.-ı buse 127/03; ā.+ ı çıktığı
ḵadar 137/19

āvāze : (Fa) Avaz.

ā.-i ta‘accüb 134/19; ā.-i tevḥīd
255/19, 256/06; ā.+ si 216/02

avcılıḵ : Avcılık.

a.+ ından 225/01

‘avdet : (Ar) Dönüş, geri gelme.

‘a. 028/07, 181/15; ‘a.+ de 208/16; ‘a.+ den 092/17, 103/02; ‘a.+ e 189/14; ‘a. edil- 163/17; ‘a. ét- 033/14, 040/10, 040/12, 045/05, 055/05, 055/19, 056/16, 057/09, 063/16, 064/17, 070/11, 071/06, 072/20, 090/18, 100/12, 102/05, 114/20, 124/12, 143/08, 150/16, 172/05, 174/10, 182/01, 182/03, 182/07, 182/12, 188/07, 204/14, 205/17, 235/10, 237/06, 238/15, 250/17; ‘a. eyle- 158/04, 158/19; ‘a.+ inde 163/13; ‘a.+ inden 103/10, 106/06; ‘a.+ ine 077/13; ‘a.+ le 144/02; ‘a.+ lerinde 135/04; ‘a.+ lerinden 061/11

avuç : Avuç.

a.+ una 055/16

ay (I) : Yılın ayrıldığı on iki bölümden her biri.

a. 025/16, 050/11, 151/06, 172/02, 219/14, 226/17, 226/18, 236/10; a.+ a 200/11; a.+ ı 239/14; a.+ ı 048/03

ay (II) : Hilal biçimindeki şekil.

a. yıldız 051/13

ayak : Ayak.

a. 098/06, 099/12, 219/02; a.+ a kalk- 075/19, 085/03, 116/17, 135/09, 135/18, 140/17; a.+ da 050/06, 076/14, 091/18, 092/11, 109/03, 128/05; a.+ da kal-

249/06; a.+ da kalış 249/04; a.+ ına kapan- 160/03; a.+ lar 032/12, 233/09; a.+ lardaki 012/02; a.+ ları 186/18, 239/15; a.+ larımız 203/05; a.+ ların 184/15; a.+ larına 065/09, 233/09; a.+ larına kapan- 159/19; a.+ larında 021/19; a.+ larından 034/03; a.+ larının 256/13; a.+ larınızın 166/18

‘ayān : (Ar) Açık, belli, aşikâr.

‘a. 146/17; ‘a. ét- 254/20

‘ayb : (Ar) Ayıp.

‘a. ét- 247/05; ‘a. idi 132/15; ‘a. ol- 120/07

aydınlık : Aydınlik.

a. 068/11, 070/12, 129/05, 176/19; a.+ lar 111/10; a.+ ları 113/19

ayı : Ayı.

a. 216/16

ayır - : Ayırmak.

a.- acağı 236/10; gözünü a.- amadı 087/03; a.- amayarak 207/02; a.- arağ 191/04; a.- dı 185/03; a.- mağa 122/19; nazarını hiç a.- mazken 010/01

ayırıl - : Ayırtılmak.

a.- ıyor 020/04

āyīne : (Fa) Ayna.

ā.+ ye 103/03

aykırıl- : Düz yoldan ayrılmak, kestirmeden gitmek.

a.- dı 090/15

aylık : Belirli bir aydan beri var olan.

a. 130/12, 192/12, 226/14

ayna : (Fa) bk. āyīne.

a. 107/08

‘aynen : (Ar) Olduğu gibi, değiştirmeden, aynıyla.

‘a. 165/17

‘aynı : (Ar) Aynı.

‘a. 009/06, 015/07, 045/10, 109/12, 126/14, 200/12, 226/19, 227/01, 246/13, 251/12

ayrı : Ayır.

a. 037/04, 131/19, 142/02, 148/02, 173/10, 177/05, 196/05, 236/08; a. 006/10, 173/08

ayrıl - : Ayrılmak.

a.- acağı 038/06; a.- acakları 085/07; a.- amadı 172/10; a.- amamağa 190/09; a.- amıyordu 208/18; a.- amıyorlardı 181/14; a.- an 087/02; a.- arak 100/10, 162/15, 214/11; a.- dı 076/20, 087/06, 136/04, 176/17, 249/10; a.- dığı 118/10; a.- dıklarını 128/13, 195/05, 245/10; a.- dılar 058/15, 118/16, 134/12; a.- ıyorlar 085/09, 225/06; a.- ıyorlardı 121/08; a.- madan 063/18; a.- madı 166/07, 184/12, 199/03; a.- mağa 001/05, 050/15, 107/18; a.- mak 120/07, 240/20; a.- mamak 059/14; a.- mamışdı 074/12; a.- mayalım 116/05; a.- mışdı 248/19; a.- mıyordu 235/20

az : Az.

a. 037/15, 057/18, 070/04, 071/21, 080/20, 093/15, 101/15, 111/14, 123/06, 123/18, 175/10, 196/12, 211/03; a. kaldı 071/19

az - : Azmak, kabarmak, taşmak.

a.- madan 074/18

‘azāb : (Ar) Büyük sıkıntı, eziyet.

menba‘-ı ‘a. 227/17; ‘a.-ı taḥassür 076/18; ‘a.+ ı 096/08; ‘a.+ lar 089/05, 093/07; ‘a.+ lara 197/12; ‘a.+ lardan 179/02; ‘a.+ ları 079/12, 088/14, 100/05, 106/09, 141/11, 251/05; ‘a.+ ların 188/18; ‘a.+ larını 150/13

‘azāb-engiz : (Ar+Fa) Azap verici.

‘a. 142/19; ‘a. ol- 166/17

āzād : (Fa) Serbest, esaretten kurtulmuş.

ā.-ı elem 079/17

āzāde : (Fa) Hür, serbest.

ā.+ yim 198/20

azal - : Azalmak.

a.- an 018/03

‘azamet : (Ar) Büyüklük, ululuk.

‘a.-i merdāne 012/19; ‘a.-i nefis 013/14, 034/13, 133/09, 194/06; ‘a.+ le 119/06

‘azametli : (Ar+Tr) Görkemli, heybetli.

‘a. 254/14

‘azamet-nümā : (Ar+Fa) Büyüklük, ululuk gösteren.

‘a. 255/02

azıcık : Çok az, biraz.

a. 045/08, 100/07, 107/16, 121/03,
141/04, 181/16, 188/13

‘azīmet : (Ar) Gitme, yola çıkma.

‘a.+ den 057/04

‘azīze : (Ar) Ermiş kadın.

‘a.+ m 165/06

‘azīzlik : (Ar+Tr) Muziplik.

‘a. 015/10; ‘a.+ e 053/11; ‘a. èt-
053/12

‘azm : (Ar) Bir işteki engelleri yenme
kararlılığı.

‘a.-i kaç‘ī 030/19, 077/20; şiddet-i
‘a.+ i 189/09; ‘a.+ ini 109/10

B

bāb : (Ar) Kitaplarda bölüm, başlık.

b. 075/10, 075/12

baba : 1. Baba.

b.+ ları 010/14, 036/19, 092/20,
112/16; anaları b.+ ları 037/03;
b.+ ları anaları 064/01; b.+ larına
223/14; b.+ larının 223/18

2. Gemi veya iskelede halatın
takıldığı yuvarlak başlı iri demir,
ağaç veya beton dikme. iskele
b.+ larına 057/15

babalık : Yaşlı kimselere hitap sözü.

b.+ ı 017/13

bacağ : Bacak.

b.+ larıyla 082/10

ba‘demā : (Ar) Bundan sonra, bundan
böyle, artık.

b. 048/04

bādhevā : (Fa+Ar) Bedava.

b. 140/08

bağ : Bağ.

boyun b.+ ı 107/08; boyun b.+
ından 107/15; boyun b.+ ısı
013/07

bāğce : (Fa) Bahçe.

b. 010/20, 020/19, 031/20, 043/09,
044/20, 045/12, 054/04, 129/18,
153/15, 156/06, 171/16, 171/20,
173/04, 187/18, 242/04; b.+ de
030/13, 032/01, 039/08, 042/09,
044/02, 048/01, 048/11, 050/16,
052/09, 054/19, 152/06, 155/14,
159/01, 173/20, 176/12, 188/02,
197/10, 205/16; b.+ de idi 055/09,
242/06; b.+ de idim 053/15; b.+
de imişler 050/17; b.+ deki
011/08, 049/18, 175/02; b.+ den
002/20, 030/17, 040/10, 040/15,
040/19, 044/04, 174/02, 179/14,
182/12, 240/19, 240/20, 249/11;
b.+ ler 076/07; b.+ lerinde 007/12;
b.+ ni 001/04, 017/14, 019/02,
055/10, 167/16, 172/20, 173/02,
173/09, 173/14, 187/08, 188/15,
245/15, 250/13; b.+ sini 018/07;
b.+ ye 002/08, 006/03, 018/04,
024/18, 033/11, 034/14, 037/04,
037/08, 038/19, 039/16, 041/07,
041/11, 041/14, 043/02, 043/08,
043/16, 046/19, 047/03, 048/04,

048/11, 050/20, 053/10, 053/19,
054/02, 054/06, 055/11, 055/20,
056/16, 129/13, 151/17, 156/05,
171/09, 171/16, 172/18, 178/15,
179/07, 190/17, 191/04, 198/16,
202/20, 205/09, 210/14, 212/20,
239/14, 250/03; b.+ yi 003/18,
005/12, 015/19, 016/10, 020/14,
024/07, 032/03, 172/06, 178/05,
244/18

bağdaş : Sağ ayağı sol uyluğun, sol ayağı
sağ uyluğun altına alarak oturma biçimi.

b. kır- 206/10

bağır - : Bağırarak.

b.- dı 138/06; b.- ıyordu 044/16,
069/16, 137/20

bağırt - : Bağirtmek.

b.- ırız 017/13

bağışla - : Hoşgörmek.

b.- yınız 167/05

bağla - : Bağlamak.

b.- yacak 014/16; b.- yıp 107/09

bahār : (Fa) İlkbahar, bahar mevsimi.

b. 232/12, 237/18

baħr : (Ar) Deniz, derya.

b.-ı lāciverdī 049/12; b.-i pūr-
hurūş 083/14; b.+ ın 091/18

baħş : (Ar) Konuşulan şey, söz.

b. 058/08, 215/18; b.+ e 021/02,
046/10; b. edil- 039/06, 204/06; b.
ët- 005/17, 022/07, 109/13,
151/11, 159/08, 164/05, 180/04,
203/09, 223/02, 223/05, 223/16,

247/13; b. eyle- 102/10; b.+ ler
eyle- 155/08; b. olun- 149/11

baħş : (Fa) bk. baħş.

b. ët- 166/11

baħş : (Fa) Bağış, ihsan.

b. ët- 232/18, 245/19

baħşış : (Fa) Mecburiyet olmadan ücret
üstüne verilen para.

b. bıraķ- 044/08

baħtiyār : (Fa) Mutlu.

b. 215/12; b. mı idi 203/02

baħtiyārlik : (Fa+Tr) Mutluluk.

b.+ dır 157/15

bā-ħuşūş : (Fa+Ar) Özellikle.

b. 034/10, 084/09, 169/08, 228/11

bā'is : (Ar) Sebep olan.

b.-i şeref 196/01; b. ol- 120/16

baķ - : Bakmak.

b. 022/17, 027/04, 027/20, 035/06,
052/08, 061/03, 108/09, 114/16,
138/07, 207/07, 248/07; b.- acak
189/11; b.- alım 118/01, 118/19,
118/20, 131/15, 134/11, 158/12,
158/20, 180/08, 191/02, 207/17,
246/02; b.- amadı 048/08; b.-
amıyordu 063/07; b.- an 001/06,
012/08, 031/12, 095/05, 122/15,
163/15, 183/08, 238/20; b.- arak
014/17, 035/16, 047/04, 060/10,
094/08, 113/20, 120/03, 138/18,
139/11, 153/13, 159/02, 204/05,
218/05, 229/19, 237/16, 238/17,
247/10, 250/17; b.- arız 120/02;

b.- arsağ 244/07; b.- ayım 023/11, 023/18, 036/02, 110/04, 139/15, 161/17; b.- dı 004/15, 022/12, 022/18, 026/18, 043/20, 059/08, 064/19, 070/06, 087/01, 087/13, 089/03, 089/18, 107/01, 107/14, 139/17, 185/06, 188/19, 207/13, 233/09, 237/09; b.- dı b.- dı 093/01; b.- dıgını 113/05, 189/17; b.- dıgını 149/14; b.- dıkça 147/18; b.- dılar 015/09; b.- dım 052/09; b.- mca 103/03, 117/06, 248/04; b.- ıp 017/10, 037/17, 038/02, 050/12, 113/10; b.- ıp b.- madıklarının 233/19; b.- ıyor 023/07, 098/07, 128/08, 172/18, 220/19, 238/10; b.- ıyordu 061/15, 100/13, 109/05, 219/06, 235/18; b.- ıyorlar 002/05, 063/09; b.- ıyorlardı 067/11, 107/19; b.- madan 097/20; b.- mağa 006/21, 040/20, 160/12, 235/08; fālına b.- mağa 215/12; çāresine b.- mağı 091/09; b.- mağ 041/16, 101/03, 196/12, 233/14; b.- mağda 015/15; b.- mağda ol- 100/15; b.- mağdan 180/14; yüksekden b.- ması 006/06; b.- mayacağdı 096/10; b.- mayarak 025/21; kuşūruma b.- mayınız 097/10; b.- maz mı idi 193/15; b.- mış 072/13; b.- mış ol- 226/19; b.- mıyordu 011/02; b.- sa 127/09; b.- sağ 118/07

bağıl - : Bakılmak.

b.- mıyordu 192/04

bağın- : Çevreye göz gezdirmek, araştırmak.

b.- dı 123/14

bağış -: Bakışmak.

b.- dılar 089/04

bağla : (Ar) Bakla.

b.+ yı ağzından çıkar- 247/03

bağış : bk. bağış.

b. yap- 136/19, 137/017

bālā-pervāz : (Fa) Yüksekten uçan.

b. 133/11, 180/20

baldız : Baldız.

b. 221/18; b.+ larını 221/18

balık : Balık.

b. 065/14, 071/09, 111/13; b.+ lar 188/12; b.+ lara 015/02

balo : (İt) Danslı ve özel giysili gece eğlencesi.

b. 075/10

banker : (İt) Para, altın vb. taşınır değerlerin ticaretiyle uğraşan kimse.

b. 036/19, 059/03, 113/03

barağa : (İt) Tahta, çinko vb. hafif şeylerden yapılmış, temelsiz eğreti yapı.

b.+ sı 016/18; b.+ sını 003/05; b.+ sını 001/08

bārān : (Fa) Yağmur.

b.-ı belā 094/18; b.-ı tafşīlāt 020/19

bardağ : Bardak.

b. 092/17, 124/07, 126/04, 245/02;
b.+ ı 123/17, 123/19, 123/20,
124/03, 124/05, 124/08; b.+ ına
127/17; b.+ ını 012/18; b.+ ıyla
125/06; b.+ larının 030/17

bārid : (Ar) Soğuk.

b. 197/13, 243/17

baş - : Basmak.

b.- an 013/05; b.- dığı 090/19; b.-
mış ol- 082/17

başamak : Basamak.

b.+ ları 102/15

başdır - : Bastırmak.

‘ale’l-gafle b.- acağ ol- 040/05

başdırıl - : Bastırılmak.

b.- ılan 215/16

başık : Basılmış, yassılaştırmış.

b. 052/04

başıl - : Baskısı yapılmak, tabedilmek.

b.- ıp 093/13

başma : Üzerinde bası ile yapılmış renkli
biçimler bulunan pamuklu kumaş.

b. 011/15

başt : (Ar) Yayma, açma, uzun uzadıya
anlatma.

b. edil- 113/11

baston : (İt) Baston, değnek.

b.+ larımızı 138/10; b.+ u 092/09;
b.+ una 076/06, 077/19

baş : 1. Baş, kafa, ser.

b. eg- 158/07; b.+ ı 031/19,
091/17, 091/19; üstü b.+ ı 101/19;
‘aqlımı b.+ ıma getir- 159/10; b.+

ımı 051/17; b.+ ımıza 024/15; b.+
ına 010/03, 075/04, 234/01; yalnız
b.+ ına 128/11; b.+ ında 012/14;
b.+ ındaki 185/01; b.+ ını 008/12,
024/04, 050/12, 055/16, 056/08,
059/19, 078/03, 079/09, 083/19,
098/07, 099/13, 100/14, 107/17,
124/01, 125/14, 134/14, 135/01,
170/19, 179/13, 189/16, 206/19,
208/05, 238/17; b.+ ının 056/09;
b.+ ının dönmege başla- 096/18;
b.+ ıyla 050/10; b.+ larından at-
023/11; b.+ ların 233/10; b.+
larıyla 187/20; b. ucu 216/13; b.
ur- 116/01

2. Tepe, baş, bir şeyin ucu, önü,
ilki, yakını veya çevresi.

b.+ ı mı 069/01; b.+ ına 057/14,
060/07, 061/11, 071/15, 088/20,
095/03, 134/08, 156/07, 158/06,
165/10, 188/11; b.+ ında 014/03,
016/03, 021/03, 032/12, 063/05,
093/03, 115/02, 175/07, 176/11,
235/17, 244/18, 246/18; b.+
ındaki 071/10, 083/02, 086/10,
092/06; b.+ ından 041/03, 070/09,
136/04, 199/02, 222/06

başka : Başka.

b. 008/04, 013/02, 020/05, 025/17,
026/14, 037/04, 038/15, 046/15,
070/09, 072/12, 081/07, 081/10,
084/17, 091/02, 092/17, 094/08,
103/06, 114/10, 120/12, 120/13,

121/15, 122/09, 124/14, 128/17, 133/07, 135/03, 136/03, 146/14, 154/14, 158/04, 161/16, 162/08, 167/01, 167/08, 168/08, 180/14, 193/01, 193/06, 193/10, 193/11, 195/12, 195/14, 204/08, 205/04, 214/11, 216/11, 216/20, 244/03, 245/04, 245/07; b.+ ları 047/16, 178/02, 180/17; b.+ larına 141/14, 185/14, 245/03; b.+larından 027/14, 180/19; b.+larının 186/12, 186/18; b.+larıyla 142/20; b.+ sı 169/05

başla - : 1. Başlamak.

b.- dı 025/03, 030/12, 047/09, 053/10, 076/14, 078/05, 082/10, 082/14, 101/12, 150/05, 161/06, 168/02, 182/09, 208/05; alay etmek b.- dı 118/05; arzular duymağa b.- dı 096/20; boğmağa b.- dı 093/20; boşaltmağa b.- dı 051/07; değneklemeye b.- dı 136/12; düşünmeye b.- dı 082/21; çıkmağa b.- dı 076/07; elem vermeğe b.- dı 132/02; göstermeye b.- dı 003/07; gülmeğe b.- dı 038/03, 248/05; inmeğe b.- dı 085/15; konuşmağa b.- dı 121/12; koşmağa b.- dı 234/11; lakırdıyı dolaştırmağa b.- dı 112/02; lezzet almağa b.- dı 065/08; okumağa b.- dı 059/15, 085/19; şıkılmağa b.- dı 083/17;

tafşılât vermeğe b.- dı 203/12; ta'kibe b.- dı 090/07; terlemeye b.- dı 044/04; yaşamağa b.- dı 079/10; yürümeye b.- dı 080/18, 100/08; peydâ etmek b.- dığı 226/03; başının dönmeğe b.- dığını 096/18; dolmağa b.- dığını 032/02; tevellüd etmek b.- dığını 145/20; şarşımağa b.- dıkları 136/08; tırmanmağa b.- dıkları 136/17; b.- dılar 051/17, 067/09, 108/19; dolaşmağa b.- dılar 172/06; inmeğe b.- dılar 139/07; konuşmağa b.- dılar 247/02; şoymağa b.- dılar 030/06; taşavvurlarda bulunmağa b.- dılar 029/07; b.- din 240/07; b.- madığı 194/02; b.- mayız 026/12; b.- miş 195/18; sertleşmeğe b.- miş ol- 074/18; b.- mişdi 217/18, 236/14; dağılmağa b.- mişdi 117/18; çalmağa b.- mişdi 028/07; konuşmağa b.- mişdi 082/01; şübhe etmek b.- mişdi 251/02; taşımağa b.- mişdi 218/09; uçuşmağa b.- mişdi 200/05, zehirlemeye b.- mişdi 251/19; b.- mişlardı 249/05; gecikmeğe b.- mişlardı 039/13; b.- r 024/14, 104/11; b.- rdi 032/20; b.- rlar 156/09; b.- sa 210/03; b.- yacak 222/10, 227/19; b.- yan 075/10, 163/01; hiss etmek b.- yan

209/06; b.- yarak 021/02, 070/02, 149/02, 227/06; b.- yınca 210/11, 215/17; gamgame-çîn olmağa b.- yınca 255/20; b.- yor 019/07, 020/12, 024/19, 074/03, 163/04, 200/07, 216/08; b.- yordu 055/08; alışmağa b.- yordu 231/05; galabalık olmağa b.- yordu 001/04
2. Sövmeye, küfre girişmek.

b.- yım mı 107/16

başlıca: En önemli, başta gelen.

b. 038/20, 211/04

bataklık : Bataklık.

b. 147/01; b.+ larından 213/15

batır - : bk. batır-.

b.- dı 164/18

batır - : Batırmak.

b.- dı 241/16

baṭī : (Ar) Yavaş, ağır.

b. 001/10, 172/07

bayağı : Alelade, adi.

b. 012/14, 232/08, 235/14

bayağıca : Alelade.

b. 118/12

bayağılık : Bayağıca davranış, sıradanlık, aleladelik.

b. 196/12, 228/02; b.+ a 146/13;

b.+ ları 204/05

baygın: Bayılmış, kendinden geçmiş.

b. 129/02, 173/01

bayılt - : Bayıltmak, bayılmasına yol açmak.

b.- an 021/10

bayrak : Bayrak.

b.+ lar 051/13; b.+ ları 245/16;

b.+ larla 242/04

bayram : Millî ve dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler.

b. 043/10, 158/10; b.+ ı 237/18;

ḳurbān b.+ ı 043/01; b.+ ın 043/01; ḳurbān b.+ ından 157/17;

b.+ ını 193/04

ba‘zen : (Ar) Ara sıra.

b. 001/11, 001/12, 012/07, 013/12,

038/19, 154/04, 154/09, 202/11,

215/15

ba‘zı : (Ar) **1.** Birtakım, kimi.

b. 002/09, 005/13, 128/08, 135/17,

221/04, 225/16, 229/03; b.+ ları

015/01, 155/01; b.+ larının

245/04, 245/05, 245/06; b.+ sı

061/05; b.+ sında 224/14 **2.**

Bazen. b. 065/04

bāzīçe : (Fa) Oyuncak.

b. 164/14

bāzū : (Fa) Kolun omuz ile dirsek arasındaki kısmı, pazı.

var ḳuvveti b.+ ya vēr- 158/15

be : Ey, hey, yahu anlamlarında bir seslenme sözü.

b. 125/16, 127/18, 193/08, 215/20

becer - : Becermek.

b.- emedigi 136/18; b.- emeyecegi

148/13; b.- emeyerek 195/03

bedbaht : (Fa) Mutsuz, bahtsız, talihsiz.

b. 241/05; b. ét- 239/03

bedbīnāne : (Fa) Kötümserce.

dehşet-i b.+ siyle 253/04

bedbīnlik : (Fa+Tr) Kötümserlik.

b. 146/07; b.+ e kapıl- 034/03; b.
vër- 146/06

bedel : (Ar) Karşılık.

b.+ ini 058/11

beden : (Ar) Gövde, vücut.

b.+ e 160/05

begen - : Beğenmek.

b.- diñ mi 003/18; b.- medigi
102/16; b.- meyerek 107/09; b.-
mişdi 097/18; b.- miyor 253/20

begenil - : Beğenilmek.

b.- meyen 254/03

be-heme-ḥāl : (Fa+Ar) Herhalde, elbette,
nasıl olursa olsun, mutlaka.

b. 044/02

bekle - : Beklemek.

b.- di 055/18, 184/12, 188/06,
235/19; b.- di mi 184/11; b.- digi
055/03, 190/12, 193/01, 205/17;
b.- digimiz 036/11; b.- digini
255/16; b.- dim 053/16; b.- meden
022/03; b.- megi 137/08; b.- mek
014/07, 087/07, 111/09, 201/02;
b.- memiş 020/17; b.- miş 139/03,
175/15; b.- miş ol- 175/15; b.-
miyor 220/19; b.- rdi 054/08,
055/17; b.- yebilirdi 151/07; b.-
yelim 087/21; b.- yemiyorlardı
111/11; b.- yen 006/16, 045/03,
064/16, 120/04, 147/05, 176/15,

197/12, 246/10; b.- yerek 050/06;
b.- yinceye 083/03; b.- yip
040/09; b.- yor 124/01; b.- yordu
009/19, 102/06; b.- yordum
052/20; b.- yorlar 039/17; b.-
yorum 240/15

beklen - : Beklenmek.

b.- mek 201/07

bel : Bel.

b.+ i 123/07; b.+ indeki 121/14;
b.+ lerindeki 099/17; b.+ leriniñ
011/18

belā : (Ar) Felaket, büyük zarar.

bārān-ı b. 094/18; b.+ sını 208/13

belediye : (Ar) Kasaba veya şehir idaresi.

b. 149/09

beliğ : (Ar) Anlaşılır.

ma'nā-yı b. 254/19

belki : (Ar+Fa) Belki.

b. 017/08, 087/11, 100/19, 119/20,
137/07, 157/12, 161/15, 166/02,
168/01, 173/19, 178/16, 207/18,
227/04

belle - : Öğrenip akılda tutmak.

b.- digi 130/16

belli : Belli.

b. 005/03, 006/16; b. èt- 225/02

ben : Ben.

b. 023/10, 028/02, 029/10, 035/06,
036/01, 044/07, 046/09, 052/02,
052/06, 052/20, 053/19, 073/12,
074/03, 114/16, 119/14, 119/21,
120/09, 128/03, 138/07, 138/09,

156/14, 159/12, 160/01, 160/03,
161/01, 162/03, 166/13, 185/04,
198/13, 203/13, 223/15, 240/17;
b.+ a 015/19, 024/09, 046/10,
153/14, 155/11, 157/16, 158/11,
159/03, 159/05, 161/13, 166/10,
223/11, 223/17; b.+ den 160/01;
b.+ i 021/10, 023/09, 023/10,
023/14, 066/17, 120/06, 138/09,
138/16, 157/13, 158/09, 160/18,
162/02, 167/02, 167/08; b.+ im
027/20, 046/09, 051/10, 114/17,
118/02, 119/14, 155/14, 157/09,
157/11, 159/14, 161/06, 166/12,
167/19, 209/02, 247/19; b. mi
idim 227/05

bende : (Fa) Kul, köle.

b.+ ıız 124/10

benimse - : Benimsemek.

b.- dikleri 033/11

benimsenil - : Benimsenmek.

b.- en 211/12

benze - : Benzetmek.

b.- mezdi 084/06; b.- yordu
234/16, 238/03

benzet - : Benzetmek.

b.- digi 233/04

berāber : (Fa) Beraber.

b. 011/12, 021/16, 022/16, 035/14,
039/08, 048/08, 055/01, 074/19,
075/07, 087/11, 090/14, 109/10,
123/01, 133/17, 139/18, 143/08,
156/05, 157/20, 162/20, 169/06,

180/12, 185/08, 189/08, 206/05,
218/02, 229/17, 230/02, 242/06; b.
mi 249/07

bereket : (Ar) Bolluk, gürlük, ongunluk,
feyiz, feyezan.

b. vërsin ki 159/09, 216/17

beri : 1. İki uzaklıktan daha yakın olanı,
yakın.

b. 083/13, 132/11, 145/02; b.+ de
008/02, 019/07, 082/11; b.+ deki
216/16; öteden b.+ den 021/01;
b.+ sinde 101/15; öteye b.+ ye
252/02

2. -den bu yana.

b. 033/05, 058/02, 079/19, 083/13,
092/15, 129/08, 147/03, 152/20,
166/01, 188/09, 193/02, 198/09,
200/12, 209/06, 220/15, 234/05,
239/14, 240/15; deminden b.
008/18

beriki : Beride olan.

b. 051/06, 062/09, 072/03, 102/07,
240/12; b.+ ler 015/14, 124/17;
ötekine b.+ ne 014/11

berrāk : (Ar) Nurlu, pek parlak, duru,
açık.

b. 010/02, 113/14, 127/02

berṭaraf : (Fa+Ar) Kaldırılmış,
giderilmiş.

b. èt- 112/18

besbelli : Çok açık, apaçık, meydanda.

b. 078/16, 151/19

besle - : Bir duyguyu gönülde yaşatmak.

b.- diği 229/18; muḥabbet b.-
yecekdi 226/11

beslen - : Beslenmek.

b.- mişdi 164/02

besmele : (Ar) “Bağışlayan ve esirgeyen
Allah’ın adıyla” manasına gelen
Bismillâhirrahmânirrahim sözünün ismi.

b. 075/08

beş : Beş.

b. 019/12, 034/18, 041/01, 045/19,
056/05, 156/01, 189/13, 200/03;
dört b. 093/12, 161/09, 174/18,
226/14; b. altı 081/13, 170/03,
204/14; b. buçuk 240/14; dörde
b.+ e 093/05; b. idi 077/11; b. on
237/16, 238/02, 245/01

beşer : (Ar) İnsan, insanoğlu, insan türü.
aḥvâl-i b. 041/14

beşerîyyet : (Ar) İnsanlık.

b. 154/19; fevḳ-i b.+ e 254/11

beşüş : (Ar) Güler yüzlü, güleç.

b. 232/18; b. kıl- 065/10

bey : Bey.

b.+ ler 106/13; b.+ leri 140/08

beyâz : (Ar) Beyaz.

b. 016/19, 066/15, 068/12, 070/13,
072/18, 073/01, 099/09, 116/03,
117/05, 134/16, 134/17, 135/02,
221/16, 254/12, 255/18; b.+ lar
066/14

beybaba: Ağırbaşlı, hatırlı adam.

b.+ ını 087/21

beyefendi : (Tr+Gr) Beyefendi.

b. 023/14, 044/15

beyhûde : (Fa) Boş, gereksiz, faydasız.

b. 006/06, 055/18, 188/18

beyn : (Ar) Ara.

b.+ inde 211/12

Beyrûtlu : (Ar+Tr) Beyrut şehrinden
olan.

B. 045/06, 047/17

bezik : (Fr) İki, üç veya dört kişi arasında
96 kâğıtla oynanan bir çeşit iskambil
kâğıdı oyunu.

b. 105/05, 190/10, 199/02, 199/10,
200/01, 201/04

bezl : (Ar) Esirgemedi, bol bol verme,
sarfetme, harcama.

b. edil- 185/15; b. et- 252/02

bık - : Bıkmak, usanmak.

b.- araḳ 049/02, 137/15; b.-
mayan 136/17; b.- mışdı 200/07

bıkdır - : Bıkkınlık vermek, usandırmak.

b.- mayan 055/01

bıraḳ - : Bırakmak.

b. 004/07, 128/03; b.- alım
015/19; b.- an 177/05; b.- araḳ
035/10, 158/03, 179/16, 244/18;
b.- dı 234/19; b.- dıḡı 058/11;
yâdigâr b.- dıḡı 173/01; b.- dıḡdan
080/18; b.- dıḡları 220/14; b.-
dıḡlarını 032/03; b.- dılar 136/20;
b.- ını 204/02; b.- ıp 060/07,
084/10, 087/07, 179/10; b.- ırḡını
138/09; b.- ırken 090/03; b.- ıyor
001/11; b.- ıyordu 236/12; b.-

mağa 096/05; bahşış b.- mak
044/09; b.- mamağ 229/13; b.-
mayınız 167/08; pîşlerini hîç b.-
mazlar 037/07; mahrûm b.- mîş
252/17; b.- mîşdı 093/04; serbest
b.- mîşlardı 001/09

bırakıl - : Bırakılmak.

b.- an 118/13; b.- mîş 123/07; b.-
mîşdı 099/18

bırakış : Bırakma işi.

serbest b.+ ı 223/18

bıyık : Bıyık.

b. 185/03; b.+ ları 215/19; b.+
larını 023/03, 110/19; b.+ larıyla
035/16, 204/04

bıyıklı : Bıyığı olan.

b. 003/03, 003/07, 003/16, 162/14

bîçāre : (Fa) Çaresiz.

b. 055/11, 095/01, 138/02, 245/01,
256/13

bî-esās : (Fa+Ar) Temelsiz, köksüz.

b. 253/03

bîgāne: (Fa) Yabancı.

b. idi 253/17; b. kal- 236/14

bî-haber : (Fa+Ar) Habersiz.

b. 244/20, 250/03

bî-haqqın : (Ar) Hakkıyla, tamamıyla
gereği gibi.

b. 189/10

bî-karār : (Fa+Ar) Kararsız.

b. ol- 233/07

bil - : Bilmek.

b.- digi 137/14, 157/09, 179/07,
181/02, 194/05; b.- digimiz
207/17; b.- diginden 043/07,
136/13, 157/11, 191/07; b.- digini
126/08; b.- diginiz 156/14; b.-
diklerimi 162/01; b.- diklerimin
162/03; b.- diklerinden 039/16; b.-
diklerine 197/06; b.- diklerini
164/12; b.- diğ 142/12; b.- ecekdi
149/05; b.- emedigi 165/04; b.-
emediginden 058/17; b.-
emedikleri 246/16; b.-
emeyecekdi 169/10; b.- emeyen
080/13; b.- emeyerek 106/04,
213/13, 220/18; b.- emiyorlardı
115/03; b.- en 234/15, 237/15; b.-
enler 158/18; b.- enlerde 003/04;
b.- ir 022/13; kim b.- ir 030/02,
034/10, 040/05, 059/09, 101/04,
104/08, 117/17, 137/06, 160/11,
161/10, 161/14, 161/18, 163/19,
164/02, 181/03, 185/15, 186/08,
197/03, 197/06, 221/19, 225/05,
228/14, 236/20, 243/19; b.- ir
misiğ 027/13; b.- ir misiğiz
157/02, 159/12; b.- irim 021/15,
037/13, 161/07; b.- irler 156/11;
b.- irsiğ 247/07; b.- iyor 084/05,
162/06; b.- iyor musuğ 109/19; b.-
iyor musuğuz 038/07; b.- iyordu
151/08, 182/01, 253/09; b.-
iyorduğ 010/09; b.- iyorlar mı
122/11; b.- iyorlar mıydı 131/16;

b.- iyormuş 142/13, 220/17; b.-
iyorum 130/10; b.- meden 150/01;
b.- medigi 049/05, 080/08,
110/07, 126/07, 201/13, 213/09,
213/14, 241/03, 248/12; b.-
medigimi 157/09; b.- medigini
126/05; b.- mediklerine 030/18;
b.- mekle 109/10; b.- mem
021/09, 063/02, 071/14, 114/11,
159/15, 249/08; b.- memek
157/16; b.- memekdir 026/13; b.-
meyen 004/10, 009/16, 180/14,
228/10; b.- mez 087/05; b.- mezdi
250/14; b.- miyor 036/17, 050/07,
110/06; b.- miyordu 005/11,
184/09; b.- miyorlar 247/13; b.-
miyorum 038/08; b.- seņ 128/04;
b.- seņiz 155/11; b.- seydin
157/14

bilā-iḥtiyār : (Ar) Elinde olmayarak,
kendiliğinden.

b. 011/03, 079/16, 088/15, 206/17,
223/20

bilā-inḳıṭā' : (Ar) Devamlı, sürekli.

b. 129/11

bi'l-'akis : (Ar) Tersine olarak, tam
tersine, aksine.

b. 189/01

bilā-pervā : (Ar+Fa) Korkusuzca.

b. 156/09

bilā-tedḳıḳ : (Ar) İncelemeksizin,
araştırmadan.

b. 211/09

bilā-teferru'āt : (Ar) Ayrıntısız, detaysız.
b. 006/09

bi'l-cümle : (Ar) Hep, bütün.
b. 140/11

bildik : Tanıdık.
b.+ e 101/17, 175/07

bile : Da, de, dahi.
b. 019/08, 019/20, 033/04, 034/04,
041/05, 059/18, 080/13, 082/16,
087/09, 089/20, 091/11, 094/06,
096/06, 096/07, 103/04, 104/15,
106/01, 106/16, 112/17, 114/09,
121/19, 123/06, 149/16, 152/15,
153/19, 154/16, 157/13, 157/15,
158/05, 169/09, 170/11, 176/07,
177/20, 183/04, 184/05, 189/19,
190/20, 191/02, 195/01, 195/08,
209/18, 213/08, 222/16, 227/04,
231/11, 233/19, 239/19, 253/15

bilek : Bilek.
b.+ lerini 016/19

bilet : (Fr) Bilet.
b. 045/02, 101/20, 102/02,
120/09; b.+ ini 084/08; b.+ le
101/17; b.+ lerinden 043/08

biletçi : (Fr+Tr) Bilet satan görevli.
b.+ niņ 101/15; b.+ ye 102/02

bi'l-ḥaṣṣa : (Ar) Özellekle.
b. 002/06, 008/04, 039/05

bilin - : Bilinmek.
b.- emeyen 164/11

biḷiṣ : Bilme işi.
b. 151/08

bī-lüzūm : (Fa+Ar) Lüzumsuz, gereksiz.
b. 234/16

biḡ : Bin.

b. 039/07, 079/13, 092/02, 150/15,
154/18, 155/01, 155/02, 162/16,
189/05, 201/16, 228/02, 237/13,
237/14, 244/11

bin - : Binmek.

b.- ecekler 240/17; b.- enleri
240/16; b.- er 074/05; b.- erek
040/04, 115/02, 136/07; b.- ip
040/15; b.- mediler 240/16; b.-
mek 069/13, 101/18; b.- mişdi
056/08

binā : (Ar) Yapı.

b.-yı āmāl 196/20; b.+ da 249/17;
b. ēt- 251/14; b.+ lara 250/17; b.+
larıyla 255/10; b.+ nıḡ 076/10,
187/14, 188/04

binā'en'aleyh : (Ar) Bunun üzerine,
bundan dolayı.

b. 040/18

bī-naşīb : (Fa+Ar) Nasipsiz, talihsiz,
talihi kapalı.

b. ol- 180/11

bī-naşīblik : (Fa+Ar+Tr) Nasipsizlik,
talihsizlik.

b. 251/17; b.+ ine 196/16

bī-nihāye : (Fa+Ar) Nihayetsiz, sonsuz,
tükenmez.

b. 091/18

biḡlerce : Binlerce.

b. 113/15, 144/05, 211/05

bi'n-nisbe : (Ar) Nisbetle, bir dereceye
kadar.

b. 175/08, 204/16, 236/06

bī-pervā : (Fa) Çekinmeden, sakınmadan.

b. 224/18, 235/15, 248/05

bir : Bir.

b. 001/02, 001/10, 001/11, 002/01,
002/05, 002/08, 002/10, 002/16,
003/04, 003/09, 003/10, 003/20,
004/05, 004/06, 004/15, 004/17,
005/08, 006/05, 006/13, 006/17,
007/01, 007/02, 007/08, 007/13,
007/16, 007/17, 007/19, 008/02,
008/04, 008/08, 008/10, 008/11,
008/12, 008/13, 008/14, 008/20,
009/11, 009/14, 010/02, 010/04,
010/05, 010/16, 011/01, 011/09,
011/10, 011/13, 011/18, 011/19,
011/20, 012/04, 012/10, 012/17,
013/04, 013/06, 013/07, 013/19,
014/05, 014/14, 014/17, 014/19,
015/16, 016/03, 016/10, 017/04,
017/09, 018/03, 018/11, 019/07,
019/08, 019/09, 019/10, 019/13,
019/16, 020/02, 020/13, 020/19,
021/01, 021/09, 021/10, 021/18,
023/04, 023/05, 023/13, 023/16,
024/01, 024/03, 024/04, 024/06,
024/10, 024/16, 024/17, 025/06,
025/16, 026/04, 026/08, 026/15,
027/05, 027/16, 027/18, 027/20,
030/13, 031/01, 031/03, 031/12,
031/14, 032/05, 032/08, 032/10,

032/11, 032/18, 032/20, 033/09,
 033/15, 033/16, 034/06, 034/08,
 034/11, 034/13, 034/15, 035/01,
 035/07, 035/14, 036/01, 036/02,
 036/04, 036/08, 036/12, 036/14,
 036/15, 036/20, 037/09, 037/12,
 037/19, 038/01, 038/05, 039/11,
 039/17, 040/08, 041/07, 041/09,
 041/16, 041/18, 041/19, 042/01,
 042/02, 042/05, 042/12, 042/18,
 043/04, 043/05, 043/11, 043/18,
 044/03, 044/06, 044/08, 045/02,
 045/04, 045/06, 045/07, 045/08,
 045/09, 045/11, 046/06, 046/11,
 046/12, 046/15, 046/17, 046/20,
 047/01, 047/03, 047/05, 047/06,
 047/08, 048/09, 048/10, 048/12,
 048/14, 048/15, 048/20, 049/06,
 049/14, 049/16, 050/04, 050/08,
 051/06, 051/12, 051/13, 051/16,
 051/20, 052/04, 052/16, 053/01,
 053/04, 053/08, 054/05, 054/12,
 054/13, 054/15, 054/17, 055/05,
 055/06, 055/19, 055/20, 056/04,
 056/15, 056/17, 056/18, 057/15,
 057/16, 057/18, 057/20, 058/06,
 058/07, 058/18, 059/07, 059/09,
 059/11, 059/16, 059/20, 060/06,
 061/02, 061/07, 061/13, 061/15,
 061/17, 061/18, 061/20, 062/10,
 062/11, 063/05, 063/12, 063/19,
 064/09, 064/15, 065/03, 065/09,
 065/12, 065/13, 065/15, 065/17,

065/18, 066/01, 066/02, 066/04,
 066/10, 066/11, 066/13, 066/15,
 066/18, 066/19, 067/01, 067/11,
 067/15, 067/17, 068/10, 068/14,
 068/15, 069/05, 069/09, 069/14,
 069/17, 069/20, 070/01, 070/02,
 070/04, 070/09, 071/02, 071/08,
 071/15, 071/18, 072/04, 072/12,
 073/04, 073/07, 073/18, 073/19,
 074/02, 074/08, 074/15, 075/05,
 075/10, 075/12, 075/14, 075/19,
 076/13, 076/16, 076/18, 076/20,
 077/01, 077/04, 078/03, 078/11,
 078/14, 078/19, 079/05, 079/06,
 079/12, 079/15, 079/16, 079/17,
 079/18, 079/19, 080/01, 080/03,
 080/09, 080/11, 080/14, 081/01,
 081/04, 081/05, 081/07, 081/08,
 081/10, 081/11, 081/15, 081/17,
 081/19, 082/06, 082/08, 082/12,
 082/15, 082/19, 083/04, 083/05,
 083/06, 083/09, 083/11, 083/12,
 083/13, 083/18, 083/19, 084/05,
 084/09, 084/17, 085/04, 085/08,
 085/17, 086/04, 086/13, 087/05,
 087/09, 087/14, 087/17, 088/03,
 088/07, 088/14, 088/16, 089/01,
 089/08, 089/09, 089/10, 089/14,
 089/18, 090/06, 091/05, 091/10,
 091/13, 091/20, 092/01, 092/07,
 092/13, 092/16, 092/17, 093/06,
 093/07, 093/08, 093/09, 093/10,
 093/11, 093/12, 094/08, 094/14,

095/04, 095/10, 095/13, 096/01,
 096/04, 096/08, 096/16, 096/17,
 097/15, 098/05, 099/14, 099/16,
 099/19, 100/06, 100/16, 100/19,
 101/03, 101/10, 101/11, 101/16,
 101/17, 101/19, 101/20, 102/02,
 102/09, 102/17, 102/19, 103/06,
 103/08, 103/10, 104/09, 104/13,
 104/16, 104/17, 104/19, 105/02,
 105/06, 105/07, 105/09, 105/10,
 105/14, 105/17, 105/19, 105/20,
 106/02, 106/03, 106/04, 106/06,
 106/11, 107/07, 107/13, 107/18,
 107/20, 108/03, 108/07, 108/13,
 108/16, 108/19, 109/02, 109/05,
 109/13, 109/14, 110/04, 110/09,
 110/11, 110/19, 111/05, 111/08,
 111/13, 111/15, 112/12, 113/05,
 113/07, 113/09, 113/15, 113/17,
 113/18, 114/02, 114/21, 115/05,
 115/07, 115/08, 116/01, 116/03,
 116/11, 116/16, 116/17, 117/02,
 117/04, 117/05, 117/06, 117/09,
 117/13, 117/15, 117/16, 118/12,
 119/15, 120/01, 120/14, 120/16,
 120/18, 121/06, 121/10, 121/15,
 121/17, 121/20, 122/02, 122/04,
 122/06, 122/09, 122/15, 122/17,
 123/01, 123/10, 123/14, 123/16,
 123/18, 124/04, 124/14, 125/03,
 125/07, 125/15, 126/02, 126/15,
 126/17, 127/02, 127/03, 127/06,
 127/08, 127/10, 127/12, 127/16,

128/05, 128/12, 128/13, 128/14,
 128/16, 128/17, 129/01, 129/02,
 129/07, 129/12, 129/13, 129/15,
 130/01, 130/02, 130/03, 130/07,
 130/13, 130/14, 130/17, 130/19,
 131/06, 131/08, 132/11, 132/14,
 133/03, 133/07, 133/11, 133/16,
 134/02, 134/06, 134/09, 134/19,
 135/03, 135/15, 136/03, 136/05,
 136/11, 136/14, 136/18, 137/02,
 137/03, 139/05, 139/10, 140/06,
 140/18, 141/01, 141/06, 141/07,
 141/10, 141/11, 141/12, 141/19,
 143/04, 144/03, 144/04, 144/06,
 145/02, 145/03, 145/05, 145/09,
 145/13, 145/17, 146/01, 146/03,
 146/06, 146/09, 147/01, 147/05,
 147/08, 147/10, 147/12, 147/14,
 147/15, 147/17, 148/04, 148/05,
 148/07, 148/15, 148/16, 148/17,
 149/01, 149/02, 149/12, 149/14,
 149/16, 149/17, 150/02, 150/06,
 150/08, 150/09, 150/13, 150/14,
 150/18, 150/19, 151/01, 151/08,
 151/10, 152/04, 152/14, 152/15,
 152/17, 153/05, 153/13, 153/19,
 154/13, 154/14, 154/15, 154/17,
 155/07, 155/09, 155/10, 156/07,
 156/08, 156/13, 156/18, 157/10,
 157/13, 157/18, 158/04, 158/07,
 158/12, 159/03, 159/06, 159/09,
 159/11, 159/13, 159/15, 159/17,
 160/02, 160/03, 160/08, 160/09,

160/10, 160/14, 160/15, 161/03,
 161/11, 161/12, 161/19, 161/20,
 162/05, 162/07, 162/08, 162/12,
 162/13, 162/14, 163/04, 163/07,
 163/11, 164/07, 164/09, 164/13,
 164/14, 164/17, 164/20, 165/02,
 165/07, 165/08, 165/10, 166/07,
 166/08, 166/10, 166/18, 167/01,
 167/03, 167/08, 167/12, 167/13,
 167/14, 167/19, 168/07, 168/08,
 169/08, 169/09, 170/10, 170/12,
 170/14, 171/07, 171/16, 171/18,
 172/02, 172/09, 172/15, 172/16,
 172/18, 172/19, 173/01, 173/04,
 173/05, 173/06, 173/09, 173/10,
 173/11, 173/12, 173/17, 173/19,
 174/03, 175/03, 175/07, 175/14,
 175/17, 175/19, 176/02, 176/07,
 176/08, 176/09, 176/12, 176/13,
 176/19, 176/20, 177/01, 177/02,
 177/04, 177/06, 177/10, 177/12,
 177/14, 177/18, 177/20, 178/05,
 178/06, 178/17, 178/20, 179/03,
 179/05, 179/08, 179/17, 180/04,
 180/05, 180/14, 180/15, 180/16,
 180/17, 180/20, 181/02, 181/03,
 181/08, 181/11, 182/04, 182/11,
 182/15, 182/16, 182/20, 183/02,
 183/09, 183/10, 183/12, 184/07,
 185/05, 185/07, 185/10, 185/13,
 185/17, 186/01, 186/02, 186/06,
 186/07, 186/08, 186/13, 186/16,
 186/19, 186/20, 187/04, 187/09,

187/10, 187/12, 187/14, 188/04,
 188/10, 188/13, 188/19, 188/20,
 189/10, 190/10, 190/11, 190/12,
 190/16, 190/20, 191/02, 191/06,
 191/08, 191/09, 191/15, 192/01,
 192/07, 192/09, 192/11, 192/17,
 193/10, 193/13, 193/14, 194/01,
 194/05, 194/06, 194/10, 194/12,
 195/03, 195/06, 195/11, 195/14,
 195/15, 195/16, 195/17, 195/20,
 196/01, 196/03, 196/04, 196/05,
 196/06, 196/18, 197/01, 197/04,
 197/10, 197/13, 197/20, 197/21,
 198/01, 198/02, 198/07, 198/09,
 198/10, 198/11, 198/14, 198/16,
 198/18, 198/19, 199/11, 200/03,
 200/09, 200/12, 200/14, 200/17,
 200/18, 200/20, 201/01, 201/13,
 201/15, 201/17, 202/04, 202/09,
 202/11, 202/19, 203/03, 203/09,
 204/09, 204/10, 204/12, 204/19,
 205/04, 205/05, 205/15, 205/17,
 206/01, 206/10, 206/12, 206/13,
 206/15, 207/06, 207/07, 207/18,
 207/20, 208/03, 209/06, 209/10,
 209/12, 209/13, 209/17, 209/19,
 210/05, 210/10, 210/13, 211/08,
 211/10, 211/11, 211/12, 211/13,
 211/18, 211/20, 212/09, 212/16,
 213/08, 213/10, 213/11, 213/13,
 213/15, 213/17, 214/03, 214/04,
 214/11, 215/03, 215/05, 215/06,
 215/07, 215/15, 215/16, 215/17,

216/02, 216/09, 216/11, 216/20,
 217/04, 217/06, 217/13, 217/16,
 218/01, 218/03, 218/05, 218/06,
 218/08, 218/11, 218/14, 218/16,
 218/17, 218/20, 219/04, 219/07,
 219/11, 219/13, 219/14, 219/15,
 219/19, 220/09, 220/11, 221/01,
 221/05, 221/08, 221/15, 221/16,
 222/02, 222/03, 222/04, 222/05,
 222/08, 222/12, 222/19, 223/01,
 223/06, 223/12, 224/05, 224/11,
 224/13, 224/17, 224/19, 225/02,
 225/07, 225/17, 225/18, 226/11,
 226/13, 227/07, 227/15, 227/17,
 227/18, 227/20, 228/03, 228/09,
 228/11, 228/16, 228/17, 228/18,
 229/02, 229/07, 229/08, 229/14,
 229/16, 229/19, 230/01, 230/05,
 230/08, 232/04, 232/09, 232/13,
 232/15, 232/20, 233/01, 233/14,
 233/18, 233/20, 234/04, 234/12,
 234/16, 235/06, 235/08, 235/09,
 235/11, 235/13, 235/14, 235/18,
 235/20, 236/02, 236/05, 236/06,
 236/11, 236/13, 236/17, 236/19,
 237/05, 237/06, 237/10, 237/19,
 238/09, 238/14, 239/02, 239/03,
 239/07, 239/10, 239/14, 239/17,
 239/18, 240/02, 240/03, 240/10,
 240/17, 240/18, 240/20, 241/01,
 241/04, 241/05, 241/06, 241/07,
 241/08, 241/10, 241/16, 242/02,
 242/07, 242/09, 243/05, 243/10,

243/15, 243/16, 243/17, 244/01,
 244/10, 244/13, 245/04, 245/05,
 245/06, 245/07, 245/17, 245/19,
 246/06, 246/07, 246/18, 246/19,
 246/20, 247/03, 247/15, 248/01,
 248/03, 248/04, 248/17, 248/20,
 249/01, 249/05, 249/11, 249/18,
 250/01, 250/02, 250/03, 250/15,
 250/18, 251/07, 251/08, 251/09,
 251/17, 252/07, 252/08, 252/09,
 252/10, 252/12, 252/13, 252/15,
 252/17, 253/07, 253/11, 254/04,
 254/07, 254/09, 254/16, 254/18,
 254/19, 254/20, 255/04, 255/12,
 255/14, 255/16, 255/17, 256/01,
 256/03, 256/05, 256/08, 256/09,
 256/15; arada b. 012/19, 050/09,
 092/03, 095/07, 140/17; b. b.
 032/02; her b. 158/14; hîç b.
 021/04, 025/18, 034/12, 036/17,
 044/16, 050/07, 051/10, 054/04,
 060/10, 061/08, 072/03, 076/14,
 097/01, 101/03, 101/13, 104/17,
 117/10, 123/11, 133/05, 137/04,
 147/13, 160/14, 165/03, 166/06,
 175/20, 177/07, 190/02, 191/18,
 201/07, 222/20, 234/14, 252/01,
 254/02, 256/04; iki günde b.
 116/09; kırk yılda b. 177/14; şöyle
 b. 017/06, 021/11, 071/04, 076/04,
 111/01; b. akşam 034/17, 055/02,
 134/12; b. aralık 030/06, 092/05,
 125/13, 247/09 ; b. daha 015/05,

032/14, 033/04, 053/19, 054/16, 062/13, 074/07, 096/09, 100/17, 103/09, 104/03, 166/19, 197/08; b. dāne 051/18, 112/06, 182/17, 184/20, 189/05; b.+ dir 027/12; b. ān 086/18, 124/05, 249/19; b. ānda 095/05, 188/04; b. çok 005/18, 005/19, 025/06, 027/13, 036/18, 051/07, 060/08, 082/02, 102/01, 146/18, 146/20, 153/03, 167/04, 175/11, 179/02, 187/01, 187/11, 189/06, 189/07, 204/03, 207/09, 208/16, 209/18, 211/05, 213/04, 213/10, 215/04, 216/15, 224/07, 228/09, 228/12, 240/16, 245/16, 252/18; b. ḥaylī 060/04, 073/05, 076/17, 087/03, 098/10, 104/12, 108/12, 165/06, 165/16; b. iki 011/03, 035/14, 054/08, 079/01, 085/15, 130/12, 157/18, 172/08, 221/09, 227/03; b. kaç 001/11, 002/01, 005/14, 006/20, 009/07, 019/04, 019/05, 019/13, 020/04, 021/20, 066/04, 067/10, 067/12, 076/05, 078/06, 081/15, 089/12, 099/04, 102/02, 111/07, 111/12, 113/03, 129/05, 151/05, 153/06, 156/04, 156/07, 192/12, 196/08, 199/09, 205/09, 210/06, 210/16, 214/06, 214/10, 215/19, 215/20, 216/06, 221/03, 233/03, 234/18, 237/03, 237/08, 243/12; b. parasız kal- 084/05; b. parasız

099/01; b. pârça 002/14, 033/14, 037/14, 042/15, 048/06, 065/07, 068/03, 080/17, 081/20, 096/11, 098/04, 098/15, 108/18, 116/09, 121/19, 139/14, 173/15, 188/17, 191/11, 215/03, 215/06, 215/21, 216/18; b. takım 005/03, 020/01, 040/07, 070/18, 132/19, 141/20, 142/05, 145/03, 145/19, 146/01, 146/17, 148/05, 151/02, 196/15, 210/01, 211/19, 212/08; b. zamān 134/18, 156/10

bira : (İt) Bira.

b. 004/13, 012/18, 017/10, 030/16, 032/11, 043/09, 045/03, 045/05, 054/12, 056/05, 083/02, 179/08, 194/20, 245/02, 246/10 ; b.+ lar 115/09, 135/11, 179/11; b.+ lardan 170/04; b.+ ları 056/12; b.+ larını 033/16; b.+ nın 043/18, 056/06, 170/03

birāder : (Fa) Erkek kardeş.

b. 074/03; b.+ den 073/13; b.+ i 067/01, 071/06, 087/11, 089/19, 097/01, 097/11, 098/19, 149/01; b.+ imizle 155/14; b.+ in 142/16; b.+ inden 101/13; b.+ ine 040/03; b.+ ini 102/05; b.+ ini 054/18, 152/16, 212/01; b.+ inin 142/10; b.+ inkini 167/14; b.+ iyle 075/01, 084/08, 091/13

birāderāne : (Fa) Kardeşçe, dostça.

muḥabbet-i b.+ ye 167/13

birāder-zāde : (Fa) Kardeş çocuğu, yeğen.

b.+ leri 113/02

biraz : Biraz.

b. 002/16, 008/01, 012/15, 014/01, 015/05, 016/18, 019/01, 035/13, 040/11, 043/07, 045/08, 053/08, 055/11, 059/02, 062/03, 066/01, 067/15, 068/07, 068/14, 069/20, 077/20, 079/19, 082/09, 107/02, 118/11, 121/07, 136/12, 152/20, 155/11, 156/11, 157/19, 159/03, 164/09, 175/09, 179/07, 181/17, 185/20, 198/16, 224/10, 235/01, 246/08, 248/16, 252/19, 255/20; b.+ ı 158/11

birbiri : Birbiri.

b. 056/04, 254/08; b.+ lerine 187/03, 188/01, 215/04, 228/15; b.+ lerini 049/08, 187/02; b.+ leriyle 020/04, 100/12, 256/10; b.+ mizden 120/07; b.+ nden 027/10, 122/18; b.+ ne 063/15, 245/17

birden : Birlikte, beraberce, hepsi bir arada.

b. 006/09, 044/08, 089/17, 104/05, 209/03, 222/05

birdenbire : Ansızın.

b. 006/03, 020/11, 055/02, 057/04, 087/17, 114/13, 125/18, 142/08, 144/07, 149/05, 150/13, 172/05, 183/20, 187/14, 188/09, 191/17,

192/11, 206/14, 211/07, 217/13, 217/16, 222/07, 233/05, 233/15, 255/19

birer : Birer.

b. 011/15, 016/16, 019/18, 068/04, 072/20, 099/09, 099/16, 119/03, 212/12, 223/09, 223/19, 227/10, 227/11, 236/08, 249/16, 256/15; b. 002/08, 087/01, 140/12, 180/01, 189/13, 220/13, 254/01

biri : Biri.

b. 036/03, 043/12, 092/19, 207/14, 214/11, 215/07, 244/03, 248/18; her b. 176/19; b.+ nde 092/19, 167/16; b.+ nden 065/14; b.+ ne 064/07, 081/16, 090/09, 099/13, 130/17; b.+ ni 031/05, 043/08, 047/18, 062/20, 115/18, 122/10, 134/14, 167/09, 238/02, 242/10; b.+ niş 090/13, 214/05, 215/19, 226/10; b.+ si 020/06, 084/19, 193/11; hiç b.+ si 027/09, 042/07, 200/17; b.+ sinde 078/01; b.+ sinden 189/05; b.+ sini 112/16, 223/17; b.+ siniş 052/03, 078/05, 228/11; b.+ yle 012/07, 216/12

birik - : Birikmek.

b.- en 001/08; b.- miş 202/07; b.- mişler 014/20, 215/14

birikdir - : Biriktirmek.

b.- dişi 221/01

birinci : Birinci.

b. 023/06, 059/05, 075/06, 075/10,
119/04, 124/19, 126/04, 148/06,
167/18, 214/03; b.+ de 119/11;
b.+ sini 168/04; b.+ ye 119/20,
119/21

birleş - : Birleşmek.

b.- en 215/02; b.- erek 127/03,
162/19

birlikde : Birlikte.

b. 070/20, 075/01, 084/08, 085/06,
133/20, 152/08, 246/19

bî-sebeb : (Fa+Ar) Sebepsiz, yok yere.

b. 227/18

bit - : Bitmek.

b.- digi 199/03; b.- digini 128/12;
b.- ecek 222/09; b.- er 025/16; b.-
er bitmez 039/20; b.- memiştir
065/04; b.- mesini 124/19; b.-
meyeceğini 199/07; b.- meycek
077/14, 116/19, 204/20; b.-
meyecekdi 222/11; b.- meyen
008/01, 201/17, 223/03; biter b.-
mez 039/20; b.- mez tükenmez
019/18; b.- miş 054/15

bītāb : (Fa) Bitkin, yorgun.

b. 074/11, 214/09, 255/08

bītābī : (Fa) Takatsızlık, halsizlik.

b.-i muhabbet 129/01

bitir - : Bitirmek.

b.- digi 075/07; b.- emedi 137/12;
b.- emeyen 127/18; b.- en 162/12;
b.- mek 104/11, 105/03; b.- miş
ol- 048/03

biyen : (Fr) İyi.

b. 052/07

biz : Biz.

b. 014/06, 026/11, 067/06, 108/10,
114/09, 119/05, 156/09, 156/10,
158/19; b.+ de 162/07, 191/18;
b.+ e 026/10, 047/13, 118/07,
203/05, 244/14; b.+ i 139/03,
203/04, 244/10; b.+ im 004/06,
035/10, 036/01, 036/11, 037/16,
047/17, 071/07, 086/02, 100/20,
151/16, 151/19, 153/12, 154/07,
157/06, 159/01, 160/19, 207/13,
208/20, 244/05; b.+ imkiler
051/17; b.+ imle 139/18

bî'z-żarūre : (Ar) İster istemez.

b. 039/02, 102/06, 135/07

boğ - : Bunaltmak.

b.- acak 176/18; b.- mağa başla-
093/20

boğaz : Boğaz.

b. b.+ a 037/15; b.+ ının 045/04

boğucu : Sıkıntı ve kasvet veren.

b. 202/11

boğuk : Boğuk.

b. 106/03, 146/01, 185/10

boğul -: 1. Nefes alamayacak duruma
gelmek, nefesi kesilmek, tıkanmak.

b.- acakdık 071/19; b.- makdan
253/05; b.- uyorum 076/02

2. Sıkılmak, daraltılmak, büzülmek.

b.- arak 099/17

bol : Bol.

b. b. 178/03, 029/06

boş : Boş.

b. 002/01, 002/05, 003/10, 006/19, 007/01, 036/05, 058/16, 068/15, 091/19, 135/04, 172/09, 193/06, 202/19, 203/03, 217/16, 218/18, 230/07, 239/20, 246/02, 246/07, 252/05, 253/03; b.+ a çık- 178/10; b. boşuna 031/08; b. bulun- 248/01; b.+ du 171/18; b. dur- 137/08, 150/06; b. ol- 099/08; boş b.+ una 031/08; b. yere 237/12, 237/16

boşal - : Boşalmak.

b.- masını 111/09

boşalt - : Boşaltmak.

b.- mağa başla- 051/07; b.- mak 111/06

boşaltıl - : Boşaltılmak.

b.- arak 254/08

boşluk : Boşluk.

b.+ lardan 202/09

boy : Boy.

b.+ dan b.+ a 020/14; b.+ undan 123/09; b.+ unu 086/02

boya : Boya.

b. 105/19

boyalı : 1. Boya sürülmüş, boyanmış.

b. 221/16

2. Yüzünü çok boyamış olan, makyajlı.

b. 006/16

boyasız : Boya sürülmemiş.

b. 077/06

boyat - : Boyatmak.

b.- dı 086/16

boyu : Boyu olan.

b. 024/06

boyun : Boyun.

b. bağı 013/07, 107/08, 107/15; b. bük- 066/02; b. kır- 042/18; b.+ una 198/12; b.+ undaki 092/01

boyuna : Durmaksızın, sürekli.

b. 185/09

boz - : Bozmak.

b.- acağına 095/01; alaya b.- arak 046/07; alaya b.- ma 223/11; b.- madılar 124/18; b.- uyor 019/16; b.- uyordu 110/19

bozuk : 1. Bozulmuş olan.

b. ol- 012/15

2. Kötüleşmiş, fesada uğramış.

b. 056/14

bozul - : 1. Bozulmak.

b.- acağ 210/07; b.- an 238/12; b.- du 114/10; b.- muş 238/20; b.- uyor 105/17

2. Bir şeye kızmak, içermek.

b.- an 195/06; b.- mağı 064/11

böyle : Böyle.

b. 007/16, 010/12, 014/15, 017/09, 021/19, 022/14, 030/10, 036/09, 037/05, 041/11, 041/13, 048/19, 078/06, 080/06, 084/01, 091/03, 098/03, 099/09, 105/08, 110/13, 110/14, 116/08, 124/07, 129/10,

135/20, 142/02, 146/03, 147/15,
 147/20, 148/01, 148/06, 154/04,
 154/10, 154/17, 155/08, 164/20,
 165/12, 177/05, 177/13, 178/11,
 180/16, 181/20, 188/03, 190/15,
 190/19, 198/03, 200/18, 201/06,
 204/12, 209/12, 210/05, 210/08,
 211/10, 212/09, 213/08, 217/15,
 218/08, 224/20, 225/17, 228/19,
 230/06, 236/06, 236/20, 241/09,
 243/17, 244/01, 244/02, 247/02,
 249/12, 250/01, 250/02, 253/10;
 b.+ dir 009/15, 026/10; b.+ leri
 019/09; b. mi 023/16

böylece : Böylece.

b. 093/04

bravo : (İt) “Aferin, yaşı” anlamlarında
 beğeni bildiren bir söz.

b. 028/06

bu : Bu.

b. 002/19, 003/01, 003/08, 003/13,
 003/19, 004/18, 005/01, 005/15,
 005/17, 006/12, 006/18, 007/13,
 008/01, 008/04, 008/15, 009/02,
 009/04, 009/09, 009/15, 010/02,
 010/18, 011/02, 011/04, 011/06,
 011/08, 012/11, 013/04, 013/16,
 014/02, 015/06, 015/09, 015/12,
 017/01, 017/07, 017/17, 019/16,
 019/17, 019/18, 021/16, 022/16,
 024/07, 024/14, 024/17, 025/14,
 025/15, 025/20, 026/20, 028/03,
 030/01, 030/04, 031/01, 031/17,

032/07, 033/02, 033/07, 033/16,
 034/14, 034/15, 034/18, 034/20,
 035/09, 035/15, 035/18, 036/09,
 036/10, 036/15, 037/05, 037/08,
 037/11, 038/03, 038/04, 038/20,
 039/04, 040/02, 040/07, 040/13,
 040/19, 041/19, 042/04, 042/08,
 042/19, 043/13, 043/17, 044/19,
 045/01, 045/04, 045/19, 046/05,
 046/11, 046/16, 048/01, 048/05,
 049/15, 049/17, 049/19, 050/01,
 050/04, 050/12, 050/14, 050/18,
 051/03, 052/11, 052/17, 052/20,
 053/07, 053/10, 053/13, 054/03,
 054/15, 055/01, 055/05, 056/03,
 056/17, 057/01, 058/16, 059/06,
 059/12, 059/17, 059/18, 061/03,
 061/07, 061/19, 063/04, 063/10,
 064/13, 064/20, 065/06, 066/06,
 066/20, 067/01, 067/03, 067/07,
 067/16, 067/18, 068/03, 069/03,
 069/07, 069/18, 070/17, 071/16,
 072/05, 072/11, 072/13, 072/15,
 072/16, 072/18, 073/17, 074/06,
 074/10, 075/01, 075/10, 075/16,
 075/19, 076/07, 076/11, 076/12,
 076/14, 076/19, 077/05, 077/14,
 077/16, 077/18, 078/20, 079/08,
 079/11, 079/18, 080/05, 080/08,
 080/12, 080/16, 081/08, 082/01,
 082/06, 082/11, 084/13, 084/16,
 084/20, 085/01, 085/02, 085/05,
 085/10, 086/02, 086/11, 087/04,

087/11, 089/05, 089/07, 089/13,
 090/14, 090/20, 091/01, 091/08,
 092/08, 092/13, 093/06, 093/09,
 093/11, 093/18, 093/19, 093/20,
 094/02, 094/03, 094/16, 094/20,
 095/03, 095/15, 095/19, 096/03,
 096/05, 096/16, 096/19, 097/11,
 098/02, 098/18, 099/06, 099/08,
 099/10, 100/17, 101/02, 101/05,
 101/08, 102/03, 103/05, 103/09,
 104/09, 105/03, 105/17, 105/18,
 106/10, 106/13, 106/14, 108/04,
 108/05, 108/06, 108/08, 109/13,
 110/12, 110/16, 111/08, 112/03,
 112/05, 112/06, 112/08, 112/10,
 112/15, 112/17, 113/01, 113/05,
 114/02, 114/13, 116/20, 117/03,
 118/03, 118/04, 118/14, 119/06,
 120/16, 121/02, 121/09, 121/12,
 121/16, 122/05, 122/07, 122/13,
 124/06, 124/12, 124/19, 125/03,
 125/17, 125/18, 125/20, 126/08,
 126/10, 126/12, 126/15, 126/16,
 128/11, 129/06, 130/04, 130/15,
 130/18, 130/20, 131/02, 131/06,
 131/09, 132/01, 132/04, 132/09,
 132/13, 132/15, 132/16, 133/05,
 133/12, 133/16, 133/17, 134/01,
 134/03, 134/15, 134/19, 136/10,
 137/05, 138/03, 138/08, 141/01,
 141/17, 142/04, 142/19, 143/03,
 143/06, 144/08, 144/09, 145/12,
 145/15, 145/17, 146/02, 146/06,

146/07, 146/15, 147/01, 147/11,
 147/14, 147/18, 148/02, 148/09,
 149/05, 149/12, 149/20, 150/05,
 150/11, 150/12, 150/19, 151/05,
 151/08, 152/20, 153/04, 154/04,
 154/10, 154/13, 154/19, 155/03,
 155/10, 155/15, 155/20, 156/02,
 156/04, 157/15, 157/16, 157/20,
 158/03, 158/09, 158/13, 158/14,
 159/06, 159/11, 159/14, 159/17,
 160/05, 160/08, 161/01, 161/12,
 161/18, 162/09, 162/19, 163/02,
 163/15, 163/16, 163/19, 164/03,
 164/10, 164/14, 164/15, 165/04,
 166/20, 167/03, 167/05, 167/11,
 167/18, 168/01, 169/10, 170/04,
 170/06, 171/03, 171/14, 172/13,
 172/14, 173/01, 173/08, 173/14,
 173/17, 173/18, 174/01, 174/10,
 174/15, 175/12, 175/16, 175/18,
 176/05, 177/17, 178/09, 178/10,
 178/13, 178/18, 178/20, 179/13,
 179/18, 179/19, 180/03, 180/18,
 181/01, 181/02, 181/06, 182/06,
 182/07, 182/14, 183/08, 183/13,
 184/18, 185/05, 185/11, 185/14,
 185/15, 186/04, 186/09, 186/10,
 186/11, 186/12, 186/17, 186/19,
 187/16, 188/01, 188/06, 188/17,
 188/20, 189/01, 189/08, 189/10,
 189/12, 189/15, 189/17, 190/01,
 190/17, 190/20, 191/04, 191/09,
 191/13, 192/05, 192/06, 192/18,

194/02, 194/04, 194/08, 194/20,
 195/06, 195/07, 195/19, 196/07,
 196/08, 196/16, 197/01, 197/03,
 197/15, 197/21, 198/06, 198/07,
 199/09, 200/05, 201/05, 201/06,
 201/08, 201/14, 202/05, 202/09,
 202/10, 202/12, 202/15, 202/18,
 202/19, 203/04, 203/09, 204/04,
 204/05, 204/12, 204/17, 204/19,
 205/07, 205/10, 205/14, 206/07,
 207/13, 208/03, 208/05, 208/09,
 209/09, 209/19, 210/01, 210/10,
 210/18, 210/20, 211/02, 211/05,
 211/07, 211/12, 211/15, 212/09,
 212/17, 212/19, 213/03, 213/06,
 213/07, 213/12, 213/15, 213/16,
 215/01, 215/10, 216/08, 216/11,
 216/14, 216/19, 217/01, 217/04,
 217/07, 217/08, 217/11, 217/14,
 217/16, 217/19, 218/10, 218/18,
 219/10, 219/17, 220/12, 221/02,
 221/04, 221/13, 221/15, 221/19,
 221/20, 222/06, 222/11, 222/12,
 222/15, 223/03, 224/01, 224/02,
 224/04, 224/08, 224/14, 225/04,
 225/10, 225/15, 226/01, 226/02,
 226/07, 226/11, 226/13, 227/04,
 227/11, 227/15, 228/05, 228/07,
 228/09, 228/12, 229/01, 229/05,
 229/09, 229/18, 229/20, 230/03,
 230/06, 230/07, 231/02, 232/04,
 232/05, 232/13, 232/17, 233/09,
 234/03, 234/07, 234/12, 234/16,

235/03, 235/07, 235/09, 236/07,
 236/15, 236/18, 237/07, 238/03,
 238/08, 238/13, 239/01, 239/07,
 240/19, 241/07, 241/12, 243/06,
 243/09, 243/14, 243/15, 243/20,
 244/03, 244/06, 244/10, 244/13,
 244/14, 244/19, 245/01, 245/07,
 245/08, 245/12, 246/11, 246/19,
 248/03, 248/14, 249/09, 250/03,
 250/08, 250/09, 250/19, 251/01,
 251/12, 251/16, 251/20, 252/01,
 252/05, 252/08, 252/13, 252/16,
 253/04, 253/16, 253/19, 254/01,
 254/13, 254/14, 254/17, 255/01,
 255/02, 255/17, 256/09; b. idi
 194/18; b. imiş 026/12; b. kadar
 006/03, 014/15, 017/08, 021/16,
 034/04, 041/08, 044/19, 061/20,
 080/05, 084/09, 088/01, 099/14,
 101/10, 104/06, 105/11, 110/01,
 117/01, 122/16, 132/12, 132/19,
 139/12, 148/15, 148/17, 174/01,
 180/12, 181/01, 184/15, 186/09,
 192/02, 192/03, 193/11, 195/13,
 197/11, 199/04, 199/08, 203/02,
 203/03, 210/12, 223/02, 223/18,
 227/11, 229/08, 232/03, 232/07,
 234/02, 240/10, 250/11, 250/12,
 255/07; b. kaçarcık 010/06; b.
 kadar 081/13, 247/14; b. kadarına
 229/15; b.+ na 006/13, 023/17,
 025/13, 026/09, 027/06, 035/05,
 039/19, 047/08, 048/19, 079/05,

091/07, 094/08, 116/07, 132/06, 143/01, 158/06, 161/17, 167/15, 191/01, 208/02, 229/12; b.+ ға mi 157/01; b.+ nca 100/05; b.+ nda 064/08, 118/02, 201/06, 204/08, 205/09, 211/20; b.+ nda idi 168/10; b.+ ndan 017/15, 042/03, 048/06, 056/07, 104/15, 106/16, 111/17, 113/09, 127/19, 131/12, 134/06, 150/19, 155/01, 159/05, 161/16, 179/03, 186/07, 193/10, 197/02, 205/12, 236/07, 243/13, 244/09; b.+ nlar 007/09, 008/01, 010/13, 025/10, 052/02, 063/09, 089/13, 147/07, 158/12, 164/11, 169/08, 191/18, 193/13, 209/20, 212/06, 217/10, 222/10, 229/04, 233/06, 233/17, 240/08, 246/15, 250/06, 250/20; b.+ nlara 002/11, 024/06, 116/19, 180/03, 212/13, 235/08; b.+ nlarda 015/17, 083/15; b.+ nlardan 178/04, 186/13, 240/08; b.+ nları 012/04, 060/07, 062/07, 073/02, 145/05, 153/07, 191/02, 227/05, 252/09; b.+ nların 005/14, 009/18, 016/06, 023/07, 049/20, 053/01, 063/06, 078/01, 120/19, 121/08, 132/20, 146/12, 156/13, 172/11, 214/11, 246/17; b.+ nu 020/16, 025/19, 026/13, 027/04, 028/04, 030/08, 031/19, 041/09, 045/17, 052/18, 053/11, 054/03, 057/01, 064/19,

072/12, 073/07, 080/03, 088/19, 092/20, 107/09, 116/11, 124/03, 126/01, 126/04, 137/14, 144/10, 145/11, 151/06, 152/01, 152/14, 162/06, 164/04, 169/04, 182/16, 182/20, 194/17, 194/20, 196/10, 197/10, 220/14, 221/03, 226/12, 227/13, 238/11, 249/13, 252/20, 253/09; b.+ nuñ 005/09, 027/07, 039/13, 042/06, 043/02, 046/20, 053/19, 086/09, 115/06, 119/16, 124/15, 131/17, 145/07, 154/20, 158/10, 165/09, 170/06, 171/06, 186/14, 193/08, 204/18, 209/11, 216/04, 227/12, 232/09, 241/13, 251/02; b.+ nuñla 048/08, 158/17, 180/12

buçuk : Buçuk.

altı b. 077/13; iki iki b. 085/10; sekiz b. 055/12; on b. 048/09; on bir b. 181/15, 199/04; on b.+ a 043/20, 053/06; on bir b.+ a 040/15, 055/03, 060/02, 108/01, 115/16, 188/06, 205/16; beş b.+ da 240/14; dokuz b.+ da 187/07; on b.+ da 054/06, 098/09; on b.+ dan 049/01; on bir b.+ lara 042/09

budalā : (Ar) Ahmak, bön.

b. 180/14, 201/05; b.+ dır 023/17, 208/08; b. mı 023/14; b.+ ya 228/18

budalālık : (Ar+Tr) Budalalık, ahmaklık.

b. 053/18

bugün : 1. İçinde bulunulan gün.

b. 005/05, 005/16, 011/08, 017/16, 034/10, 044/09, 046/08, 047/13, 055/18, 065/03, 084/01, 094/04, 094/18, 101/12, 115/08, 154/12, 157/04, 181/16, 181/19, 187/18, 188/12, 191/16, 196/13, 205/15, 214/02, 223/04, 233/05, 234/06, 239/20; b.+ e 166/15; b.+ ki 001/03, 135/14, 192/20, 205/19, 209/07

2. İçinde bulunulan çağ, zaman.

b. 025/08, 119/14, 226/17, 226/20, 253/01

buhār : (Ar) Buhar.

b. 213/15

buhrān : (Ar) Bunalım, kriz.

b. 150/05, 202/12; b.+ a 202/11

bul - : Bulmak.

vücūd b.- abileceğini 228/06; b.- abilir miyiz 134/11; b.- abilirdi 091/10; b.- abilmek 118/15; b.- abilmekde idi 131/19; vücūd b.- abilmesi 226/10; b.- acağından 183/15; tuhaf b.- acağı 221/19; b.- acaksınız 167/04; b.- amadı 028/08, 241/17; çāre b.- amadı 168/08; fırsat b.- amadan 189/14; vesīle b.- amadığından 135/15; kuvvet b.- amadılar 110/16; yer b.- amadılar 140/16; yer b.- amadım 051/16; yer b.- amamakdan 004/15; b.- amamış

ol- 239/10; b.- amayan 200/08; b.- amayarak 192/01, 194/18, 238/09; b.- amazsa 181/05; b.- amıyor 197/01, 200/14, 205/05; yer b.- amıyor 013/14; b.- amıyordu 041/19, 055/20, 072/19, 083/11, 104/10, 117/03, 150/12, 164/20, 190/07; b.- an 082/10, 113/17, 175/11, 201/17; tuhaf b.- an 249/04; b.- arak 033/11, 054/14, 131/03, 172/09, 246/12; cesāret b.- arak 059/02; tuhaf b.- arak 136/10; vesīle b.- arak 249/18; vücūd b.- arak 211/13; yer b.- ayım 004/05; b.- du 097/20, 126/16, 182/08, 182/09, 183/11, 187/09; cesāret b.- du 062/12; çāre b.- du 107/20; b.- duğu 005/05, 012/14, 013/09, 072/17, 084/11, 110/11, 129/17, 148/04, 186/05, 205/16, 211/05; çāre b.- duğuna 185/06; b.- duğunu 162/15; sükūn b.- duğdan 226/02; b.- duğları 016/13, 135/04, 165/02, 248/14; tuhaf b.- duğları 014/19; cesāret b.- dular 111/04; vesīle-i mükāleme b.- dular 008/09; b.- madan 050/20; çāre b.- madı 124/14; b.- mağa 174/07; b.- mağı 148/07; b.- mağ 084/12, 091/09, 111/15, 173/20, 224/14, 235/03; cesāret b.- mağ 179/09; çāre b.- mağ 191/08; vesīle b.-

mağ 036/04; yer b.- mağ 137/02;
 b.- mağdan 091/20, 210/19,
 241/05; fırsat-ı telākī b.- mağdan
 245/06; b.- mağla 122/20; tuhaf
 b.- malarına 136/01; b.- ması
 213/04; b.- masın 223/01; b.-
 mayacağına 253/03; bulur b.- maz
 038/14; b.- muş 016/16, 226/18;
 b.- muşdu 211/04, 252/20; sükūn
 b.- muşdu 204/16; b.- sa 195/01;
 ferah b.- sun 159/04; koca b.-
 sunlar 223/19; b.- unca 033/07;
 sükūn b.- unca 065/07; b.- up
 060/03, 188/07, 196/15, 235/01;
 b.- ur 074/04, 146/10, 154/11; b.-
 ur bulmaz 038/14; b.- urdu
 033/12, 250/16; b.- urlardı
 038/16; b.- uyor 016/02, 217/05,
 221/12, 243/20, 249/20; vücūd b.-
 uyor 213/17; b.- uyordu 041/16,
 078/10, 165/07, 172/19, 200/09,
 232/09, 234/17, 243/10; haqlı b.-
 uyordu 141/10; münāsib b.-
 uyordu 035/05; müsā'id b.-
 uyordu 011/07; tesellisini b.-
 uyordu 093/18; tuhaf b.- uyordu
 038/03; vukū' b.- uyordu 034/19;
 çäre b.- uyorlar 039/20; tuhaf b.-
 uyorlar 085/01; cesāret b.-
 uyorlardı 108/20; b.- uyormuş
 025/06; vukū' b.- uyormuş 069/18

bulamazlık : Bulamama durumu.

b.- la 215/05

bulun - : Bulunmak.

b.- abiliyor 002/16; b.- ağasını
 044/02; b.- acağıdı 041/14, 044/10,
 153/04; b.- an 024/11, 138/20,
 156/15, 192/09, 243/08; b.- arak
 152/09, 177/19; b.- du 037/14,
 045/15, 152/13; b.- duğu 190/08,
 207/10, 217/01; hāhiş-ker b.- duğu
 198/11, 251/20; b.- duğum
 165/20; b.- duğunu 043/13,
 102/01, 122/06, 153/05, 180/19,
 211/06, 216/15, 217/09; boş b.-
 duğunu 248/01; b.- duğça 056/02,
 194/12; b.- duğları 055/15,
 156/09; b.- dular 008/14; bulunup
 b.- madığını 112/04; b.-
 madıklarından 047/02; b.- mağ
 197/17; taşavvurlarda b.- mağ
 başladılar 029/06; b.- mağ 117/09;
 b.- mamasından 044/11; b.- manı
 119/11; b.- ması 211/11; b.-
 masından 213/05; b.- mayacağıdı
 121/09, 213/02; b.- maz 071/16;
 b.- muş 179/03, 228/15; b.- muşdu
 252/14; b.- sa 169/09, 193/14; b.-
 saydı 212/19; b.- sunlar 091/05;
 b.- uşuz 167/15; b.- up 194/14; b.-
 up bulunmadığını 112/04; b.-
 urken 141/20, 224/18, 227/07;
 tahassürlerde b.- urlardı 033/18;
 b.- uyor 002/14, 074/19, 141/12,
 243/06; b.- uyordu 040/18,

081/03, 115/11, 179/17, 240/20;
b.- uyorlar 007/12

bulundur - : Bulundurmak.

b.- an 180/18; b.- duğundan
204/08; b.- uñuz 161/12; b.- urken
189/08

bulunuş : Bulunma işi.

b.+ larını 185/19

buluş - : Buluşmak.

b.- duğlarını 021/03; b.- dular
034/17; b.- mağ 043/03, 058/14;
b.- muşlardır 014/03

bulut : bk. bulut.

b.+ lar 146/16

buluť : Bulut.

b.+ lara 094/17; b.+ larıñ 219/04

bulutcuğ : Küçük bulut.

b.+ lar 219/07

büm : (Fa) Baykuş.

b.+ larını 037/20

bura : Bu yer.

b.+ da 003/07, 010/11, 014/13,
014/20, 021/13, 028/05, 029/10,
033/11, 035/18, 038/15, 062/19,
064/01, 064/02, 066/09, 070/05,
074/19, 082/04, 082/08, 083/04,
085/20, 092/11, 099/02, 101/12,
102/12, 104/07, 106/18, 110/09,
114/17, 119/18, 120/06, 137/03,
138/09, 146/17, 153/02, 158/18,
172/18, 176/13, 179/16, 183/10,
188/11, 214/09, 220/17, 240/15,
245/03, 250/04, 251/13; b.+ da mı

112/13; b.+ daki 006/05, 112/18;
b.+ dakiniñ 113/03; b.+ dalar
051/08; b.+ dan 030/19, 035/08,
044/09, 081/01, 081/03, 084/07,
116/05, 141/03, 172/10; b.+ lara
155/12, 177/13; b.+ larda 116/11,
140/13, 177/08; b.+ lardan
076/05, 174/05; b.+ larını 042/16;
b.+ nıñ 126/17; b.+ sı 003/12,
066/08, 068/17, 098/13, 175/08;
b.+ sını 005/11, 016/15; b.+ ya
004/07, 010/09, 010/10, 023/09,
035/10, 047/10, 055/14, 078/18,
082/07, 085/18, 090/18, 137/05,
208/07, 224/12, 239/15, 246/04

burul - : Döndürölüp bükülmek,
kıvrılmak.

b.- muş 035/16

burun : Burun.

b. b.+ a gel- 052/10; b.+ undan
050/10; b.+ unu 097/11

buruşuğ : Buruşuk.

b. 248/10

büse : (Fa) Öpücük.

b. 066/18, 066/19; āvāz-ı b.+ sini
127/03

büse-çin : (Fa) Öpücük alan, toplayan.

b. ol- 035/04

buťlān : (Ar) Geçersizlik, hükümsüzlük.

hatt-ı b. 161/20

büy : (Fa) 1. Koku.

b.-ı müskir 049/10; b.-ı sermedī
127/06

2. Ümit, umma.
 b.-ı muḥabbet 066/13, 074/10
buyur - : Gelmek, gitmek, geçmek, girmek.
 b.- uḡ 100/20
buyurul - : Buyrulmak.
 teṣrīf b.- mamış 106/13
buzlu : Buzlu.
 b. 135/11, 140/11
bük - : Bükmek.
 boyun b.- dükten 066/02; dudak b.- en 057/12; dudak b.- erek 225/08; b.- üp 084/03; b.- üyor 110/18
bükā : (Ar) Ağlama, gözyaşı dökme.
 b. 080/14; devr-i b. 227/19; hırş-ı b. 188/13; ihtiyāc-ı b. 241/15
bükül - : Bükülmek.
 b.- üp 109/04
büküş : Bükme işi.
 dudak b.+ lerine 013/12
bülbül : (Ar) Bülbül.
 b. 035/08
bürüdet : (Ar) Soğukluk, soğuk.
 b. 059/20, 177/02
büsbütün : İyiden iyiye, iyice, tamamen.
 b. 099/08, 162/02
bütün : Bütün.
 b. 002/05, 008/01, 008/11, 011/04, 013/14, 015/07, 017/01, 019/08, 020/10, 024/14, 031/07, 031/14, 031/20, 042/04, 042/07, 047/19, 054/19, 060/09, 063/11, 066/08,

066/14, 066/19, 078/07, 082/10, 082/16, 086/20, 088/13, 089/15, 093/03, 093/10, 099/14, 099/19, 103/07, 105/02, 105/07, 105/15, 106/01, 110/01, 111/10, 113/20, 117/17, 121/19, 125/10, 126/13, 126/17, 127/05, 127/17, 131/07, 132/08, 132/19, 133/06, 141/11, 141/15, 145/05, 148/13, 148/20, 150/05, 150/09, 150/13, 152/11, 156/17, 161/20, 162/04, 162/11, 162/19, 163/03, 164/18, 168/09, 172/17, 172/19, 173/06, 176/09, 177/01, 179/03, 179/15, 180/01, 183/07, 186/11, 186/17, 188/17, 189/02, 189/08, 189/17, 190/02, 191/14, 194/01, 194/15, 195/13, 196/07, 196/19, 197/05, 197/15, 198/01, 199/09, 200/15, 201/18, 202/08, 209/20, 211/18, 212/06, 218/14, 220/07, 221/01, 221/05, 221/17, 224/05, 225/11, 226/14, 227/09, 228/07, 229/04, 230/05, 231/03, 232/02, 234/01, 237/19, 239/03, 239/16, 240/01, 243/19, 244/06, 244/13, 245/01, 245/08, 245/12, 245/13, 249/15, 249/20, 250/07, 250/18, 251/09, 251/16, 252/12, 252/17, 254/13, 254/19, 255/19; b. b. 005/07, 007/04, 020/05, 032/09, 049/02, 064/03, 074/18, 077/19, 080/09, 101/05, 103/02, 112/15, 115/12, 121/18,

124/02, 136/01, 136/13, 172/16,
188/16, 195/02, 196/17, 208/02,
208/06, 209/07, 218/20, 236/10,
248/11, 255/03, 256/04

büyü - : Büyümek.

b.- düğü 229/13; b.- düğünü
193/03

büyük : Büyük.

b. 014/18, 021/01, 027/18, 033/15,
037/02, 040/03, 050/18, 053/04,
057/20, 062/05, 068/17, 076/08,
085/16, 089/02, 089/05, 096/08,
097/17, 101/11, 106/02, 111/13,
115/18, 122/02, 122/16, 172/19,
173/17, 181/17, 182/04, 190/10,
192/09, 195/16, 197/21, 198/17,
203/09, 204/10, 207/05, 209/14,
210/07, 211/11, 212/09, 219/16,
220/11, 226/15, 229/02, 241/10,
246/16, 248/01, 248/16, 248/20,
252/09, 255/09; b.+ leri 052/05,
100/03; b.+ leri mi 207/16; b.+
lerininkini 110/05; b.+ ü 013/16;
b.+ üne 002/19; b.+ üyle 003/01

büyükçe : Biraz büyük.

b. 003/10, 070/04

C

cādde : (Ar) Ana yol, cadde.

c. 090/11; c.+ niñ 118/10; c.+ ye
064/13, 064/15, 090/09

cālib : (Ar) Celbeden, üzerine çeken.

c. 010/18

ca'liyyet : (Ar) Sun'îlik, sahtelik.

c.+ ini 245/13

cām : (Fa) Cam.

c.+ lar 059/19; c.+ larıñ 109/03

cāmid : (Ar) Donmuş, donuk, cansız.

c. 197/13, 254/16; ye's-i c.+ i
164/03

cāmi'ī : (Ar) Cami.

c.+ iñ 235/17

cāmlı : (Fa+Tr) Camı bulunan.

c. 067/02

cān : (Fa) Can, ruh, hayat.

c. 004/11, 031/17, 043/09, 043/13,
075/05, 075/19, 086/13, 104/13,
105/10, 120/16, 192/10, 154/18,
200/20, 201/19, 203/04, 218/18;
c.+ a minnet 015/06; c. at- 036/15,
071/11; c.+ ı çıkası 089/20; c.+ ı
iste- 136/06; c.+ ı şıkıl- 022/07,
098/01, 120/08; c.+ ım 004/07,
004/09, 023/06, 119/09, 153/15;
c.+ ım şıkıl- 154/05; c.+ ımı
093/03; c.+ ını şık- 039/09,
223/04; c.+ ları şıkıl- 137/04; c.
vër- 019/01

cānlan - : (Fa+Tr) Canlanmak.

c.- an 042/20, 130/05; c.- arağ
251/17; c.- ıyor 256/01; c.- ıyordu
249/20; c.- mağ 255/15

cānsız : (Fa+Tr) Cansız, camit.

c. idi 089/16

cāzib : (Ar) Cezbeden, çeken.

c. 011/13, 054/13, 070/15, 096/17,
128/09, 145/09, 179/15, 186/09,
194/07, 200/14, 232/15, 239/16;
c.+ di 153/04; āgūṣ-ı c.+ ine
173/06

cāzibe : (Ar) Çekicilik.

c. 055/11, 224/17; c.-i şebāb
224/10; c.+ sine 111/01; şiddet-i
c.+ sine 226/04; c.+ sini 123/02;
c.+ yi 072/18

cāzibeli : (Ar+Tr) Alımlı.

c. 166/03

ceb : (Ar) Cep.

c.+ inde 043/13, 043/18, 073/06,
092/14, 180/06; c.+ indeki 083/01,
086/06, 089/09; c.+ ine 076/01,
168/09, 216/03; c.+ lerinde
091/19

cebhe : (Ar) Bir şeyin veya yapının ön tarafta bulunan bölümü.

c.+ si 059/06; c.+ sini 182/20

cebr (I) : (Ar) Zor, zorlayış.

c.-i nefš èt- 248/04; c.-i nefš
041/20, 198/07, 251/03; c. èt-
031/09

cebr (II) : (Ar) Artı ve eksi gerçek sayılarla, bunların yerini tutan harfler yardımıyla nicelikler arasında genel bağlantılar kuran matematik kolu.

c. 226/05

cebren : (Ar) Zorla.

c. 085/11

cedvel : (Ar) Cetvel.

c.+ inde 031/09

cehennem : (Ar) Cehennem.

c. 251/05; c.+ ler 182/13, 192/16;

c. ol- 228/03

cehennemī : (Ar) Cehennem gibi.

c. 162/15

celb : (Ar) Celp, getirme, kendi üzerine çekme.

c.+ e 056/03, 130/06; c. èt-
002/07, 012/17, 033/13, 080/01,
121/15, 149/03, 157/12, 228/12,
254/05

cemāl : (Ar) Yüz güzelliği.

c.-i semāvī 166/05

cem'iyet : (Ar) Topluluk.

 $c. + i \, 229/13$

cenāb : (Ar) Saygı, onur ve büyüklük anlamıyla kullanılan bir söz.

c.-1 Hakk 158/16; c.+ larının
119/01

cenāḥ : (Ar) Yan, taraf.

refref-i c.+ 1 127/13

cennet : (Ar) Cennet.

c. 102/16

cereyān : (Ar) Bir yöne doğru akma, akış, akıntı.

c. 001/10; c.-ı hāzīn 070/02; c.-ı sākīt 204/16; c.+ a 177/03; c. èt-127/02

cerīha : (Ar) Yara.

c. al- 230/08; c.+ lar al- 252/07

cerīhadār : (Ar+Fa) Yaralı, mecruh.

kalb-i c.+ ı 167/03; c. ol- 034/13,
133/09, 190/04

cesāmetçe : (Ar+Tr) Büyüklük, irilik bakımından.

c. 168/06

cesāret : (Ar) Cesaret.

c. 059/02, 062/12, 108/20, 111/04,
179/09, 181/04, 187/03, 222/04; c.
êt- 088/16, 160/12, 166/15,
170/02, 174/13, 176/14, 194/10,
194/19, 246/11; c.+ i 194/20; c.+
le 151/07; c.+ ler 054/10; c.+ leri
180/01; c. vër- 012/20, 095/11,
109/08, 180/10

cesāret-baḥş : (Ar+Fa) Cesaret veren.

c. 251/10

cesāretlendir-: (Ar+Tr) Yürekletmek, cesaret vermek.

c.- iyordu 179/12; c.- mek 181/09

cesed : (Ar) Ölü beden, naaş.

c. 166/10

cesīm : (Ar) Büyük, geniş.

c. 121/17

cesūr : (Ar) Cesur, yürekli.

c. 012/11

cevāb : (Ar) Cevap.

c. 022/03, 068/03, 113/01, 142/15,
167/18, 222/16; c.+ ı 008/15,
091/01; c.+ ı vër- 222/18, 243/07;
c.+ ım 078/14, 119/16, 224/02,
238/13; c.+ lar 153/02; c. vër-
025/07, 035/20, 045/15, 052/08,
074/06, 120/01, 137/10, 140/02,

167/02, 167/15, 193/12, 207/02,
223/20

cevābsız : (Ar+Tr) Cevapsız.

c. kal- 077/12

cevelān : (Ar) Dolaşma, dolanma, gezinme.

c.+ ı 076/04

cevf : (Ar) Boşluk.

c.-i ye's 200/19

ceyb : (Ar) bk. ceb.

c.+ ine 029/09

cezā : (Ar) Ceza.

c. 035/01; c.+ sı 062/01; c.+ ya
062/01, 162/02; c.+ yı 035/02

cezb : (Ar) Kendine çekme, çekilme.

c. êt- 123/10, 251/01; c. êdici
030/15

cılız : (Erm) Zayıf, çelimsiz, güçsüz.

c. 021/18, 080/10, 121/19

cılızlık : (Erm+Tr) Cılızlık.

c.+ ına 086/01

cırtlak : Hoşa gitmeyen, keskin ve çiğ, tiz.

c. 024/17

cıvıltı : Canlılık, ateşlilik.

c.+ lar 222/10

cidden : (Ar) Gerçekten.

c. 016/04, 055/10

ciddī : (Ar) Ciddi.

c. 023/13, 025/06, 030/08, 180/04,
193/14, 196/05, 223/11, 230/05,
243/10; liḳā-yı c.+ si 032/18

ciddīleş - : (Ar+Tr) Ciddi bir durum almak.

c.- di 157/06

ciddiyyet : (Ar) Ağırbaşlılık.

c. 053/08, 222/13; c.+ e 023/05

cığara : (İsp) Sigara.

c.+ yı 018/09

cihān : (Fa) Dünya.

c.-ı ğayr-i mer'ī 065/13; c.+ a 232/15

cihāz : (Ar) Çeyiz.

c.+ ları 223/18

cihet : (Ar) Yön, yan, taraf.

c. 041/18, 055/15; c.+ den 026/14; c.+ i 094/03; c.+ i idi 165/02; c.+ iñ 002/12; c.+ inde 234/20; c.+ inden 001/09, 106/09; c.+ le 005/14, 048/05, 050/12, 064/10; c.+ lere 002/17, 020/06; c.+ lerinden 239/16; c.+ lerine 065/16, 079/10

cild : (Ar) Ten.

c.+ ini 123/10

cīm : (Ar) Arap alfabesinin beşinci harfi.

lāmı c.+ i yok 138/04

cismānī : (Ar) Bedenle, vücutla ilgili olan.

haz̄z-ı c.+ yi 104/17

coş - : Coşmak.

c.- an 114/13; c.- du 030/06

coşdur - : Coşturmak.

c.- uyordu 094/15

cum'a : (Ar) Cuma.

c. 039/20, 057/02, 079/19, 106/06, 106/13, 156/03, 206/04, 222/19, 232/13, 237/18, 239/05; c.+ sı 203/07

cum'artesi : (Ar+Tr) Cumartesi.

c. 074/01

cūşış : (Fa) Coşkunluk, coşma, galeyan.

c.-i derūnī 009/11; c.-i meserret 152/10

cūş u hurūş : (Fa) Taşıp coşma.

c.-ı kalb 126/20

cümle : (Ar) 1. Bütün hep.

c.+ mizi 158/16; c.+ sini 162/04

2. Tümce.

c.-i mu'terize aç- 021/01; c.+ ler 167/04; c.+ sini 130/11

cür'et : (Ar) Yüreklilik, ataklık, cesaret.

c.+ i 170/04; c.+ inde 165/20; c.+ le 030/04

cüz'ī : (Ar) Az, azıcık, pek az.

c. 186/07; vukūf-ı c.+ me 167/05

Ç

çābuḳ : (Fa) Hızlı, tez.

ç. 059/14, 070/17, 092/15, 104/11, 105/05, 106/01, 106/08, 199/05, 200/06, 215/16

çağır - : Çağırarak.

ç. 036/12; ç.- an 134/04; ç.- arak 123/17; ç.- dı 007/19, 036/14; ç.- ır 096/19; ç.- ıyorlar 024/10, 024/20; ç.- masalar 050/02

çağırıl - : Seslenilmek.

ç.- masından 124/15

çāh : (Fa) Kuyu, çukur.

ç.-ı felâket 202/17

çal - : 1. Vurmak, üflemek veya gerekeni yapmak suretiyle ses çıkarmasını sağlamak.

çalğı ç.- acaklar 222/06; ç.- alım 208/21; ç.- mağa 032/02; ç.- mağa başla- 028/07; ç.- mışdı 018/02

2. Elinden almak, alıp götürmek.

ç.- arak 252/01

3. Benzemek, andırmak.

galebe ç.- dığı 189/10

çalğı : Müzik aleti, çalgı aleti, enstrüman.

ç. 079/19, 187/18; ç. çal- 222/05;

ç.+ nıñ 008/15

çalğıcı : Çalgı çalmayı kendine meslek edinmiş kimse.

ç.+ lar 002/06; ç.+ lara 003/06

çalı : Çalı.

ç. 157/16; ç.+ lar 098/05; ç.+ larıñ 098/09

çalış - : Çalışmak, uğraşmak.

ç.- acağım 028/04; ç.- acağını 048/06; anlatmağa ç.- an 050/13;

ç.- arak 026/14; muvaffak olmağa

ç.- arak 196/11; tuhaflaştırmağa

ç.- arak 115/13; ç.- dı 119/08;

süslemeğe ç.- dı 170/05; ç.- dığı

131/05, 230/05; götürmeğe ç.-

dığı 069/12; ç.- ırken 019/11,

211/03; izâle étmeğe ç.- ırken

209/13; toplamağa ç.- ırken

031/15; ç.- ıyor 033/05; yetişmeğe

ç.- ıyor 002/02; ç.- ıyordu 080/07,

111/07, 135/19; nazarlarından

kaçırmağa ç.- ıyorlardı 063/17; ç.-

mağa 005/06, 031/11; ç.- mak

252/12; ç.- mamış ol- 195/15;

görmeğe ç.- mış 051/01; ç.- mışdı

132/07; ç.- mıyor 205/20;

aldatmağa ç.- mıyordu 145/10; ç.-

sa 197/20

çalışkan : Çalışkan.

ç. 019/10

çam : Çam ağacı.

ç. 019/14, 068/08, 078/18, 079/05,

079/15, 080/11, 080/16, 083/19,

084/20, 085/17, 085/20, 097/17,

140/05, 140/09; ç.+ dan 069/14;

ç.+ ı 097/20; ç.+ ıñ 083/09; ç.+ lar

068/15, 078/04, 086/01, 097/08,

133/20; ç.+ larıñ 069/10, 078/09

çamlık : Çam ağaçları bol olan yer.

ç. 069/02; ç.+ dadır 067/18; ç.+

dır 068/17

çanta : Çanta.

ç.+ sı 091/20

çapkın : Çapkın, hovarda.

ç. 229/01

çaprazlama : (Fa+Tr) Çapraz olarak, makaslama, çaprazlamasına, çaprazvari.

ç. 216/18

çārdāk : (Fa+Ar) Tarla, bahçe vb. yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak.

ç.+ in 081/15, 137/03

çāre : (Fa) Çare.

ç. 084/17, 092/17, 150/14, 150/19;
ç.-i mülākāt 148/04, 148/07; ç.-i tesviye 073/20, 169/08; ç. bul-
039/19, 107/20, 124/14, 168/08,
185/05, 191/08; ç.+ sine bak-
091/09; ç.+ yi 191/09

çāresizlik : (Fa+Tr) Çaresizlik.

ç.+ in 147/17

çarh : (Fa) Çark.

ç. 114/10

çarp - : Çarpmak.

ç.- acağım 062/13; ç.- acak
147/08; ç.- an 127/16; ç.- arak
014/11, 175/03; ç.- dı 239/02;
göze ç.- ıyordu 082/12; nazarına
ç.- ıyordu 090/17; ç.- mak 062/09

çarpış - : 1. Birbirine çarpmak, tokuşmak.

ç.- dı 015/17

2. Birbirine üstün gelmeye çalışmak.

ç.- arak 136/15; ç.- ıp 245/10; ç.-
mak 256/10

çarpışdır - : Çarpıştırmak.

ç.- madığı 147/13

çāršenbe : (Fa) Çarşamba.

ç.+ den 178/14

çāryek: (Fa) Çeyrek.

ç. 040/09

çat - : 1. Yüz adalelerini kasmakla yüzüne öfkeli bir ifade vermek.

kaş ç.- arak 180/02; kaş ç.- arsa
189/03; kaş ç.- dıklarını 032/06;
kaş ç.- ıp 195/05; ç.- ıyor 021/11;
kaş ç.- maların 212/12; kaş ç.- miş
193/13; kaşlarını ç.- miş 159/16;
ç.- sin 189/04

2. Rastlamak.

ç.- miş 228/18

3. Sokulmak, iltimasını kazanmak.

ç.- madığı 063/01

çatık : Çatılmış olan.

ç. 096/15

çatıl - : Çatılmak.

ç.- dı 096/05; kaş ç.- ıyor 176/03

çatış : Çatma işi.

kaş ç. 061/20

çehre : (Fa) Yüz, surat.

ç. 044/06, 092/08, 128/15, 238/13;
ç.+ ler 151/02, 232/19, 242/08;
ç.+ lerde 177/01; ç.+ lerden
130/17; ç.+ leri 031/15, 046/18,
143/03, 237/07; ç.+ lerinden
011/17; ç.+ lerine 007/13, 011/13;
ç.+ lerini 233/07; ç.+ si 078/08,
096/15, 206/11; ç.+ sinde 095/06;
ç.+ sindeki 081/09; ç.+ sine
004/01; ç.+ sini 079/04, 079/14,
131/03; ç.+ sini 103/03; ç.+ siyle
004/11, 035/15, 080/03, 195/02,
238/20

çehreli: (Fa+Tr) Çehresi olan.

ç. 072/18, 232/16

çek - : 1. Çekmek, taşımak, yürütmek, bir şeyi yukarı doğru almak.

ç.- di 092/08, 124/06; ç.- digi 012/05, 188/18; içini ç.- digi 005/18; ç.- dim 204/01; ç.- en 163/16; ç.- erek 024/01, 024/12, 069/12, 125/02, 137/17; içini ç.- erek 076/20; ç.- erken 176/01; ç.- iyor 122/02; ç.- iyordu 161/20; kürek ç.- iyordu 071/05; ç.- iyorlar 214/08; ç.- mek 023/03; ç.- meyecegi 229/20; ç.- mişdi 129/03

2. Güç bir duruma dayanmak, katlanmak.

ç.- digi 093/06, 104/04, 141/11; şikıntı ç.- dik 114/09; ç.- ecegi 154/20

çekdir - : Çektirmek.

işkencelerini ç.- mek 189/03

çekil - : 1. Çekilmek.

ç.- di 062/10, 091/16, 098/05, 123/19, 175/10, 192/01; ç.- diler 074/08, 100/02; ç.- en 220/13; ç.- erek 079/10, 214/07, 252/05; ç.- iyor 215/19; ç.- mek 101/08; ç.- miş 018/09; ç.- mişdi 054/19; ç.- mişlerdi 055/11

2. Katlanılmak, dayanılmak.

ç.- mez 024/14, 141/01

çekin - : Çekinmek.

ç.- ebilirlerdi 017/08; ç.- ecek 179/04; ç.- iyorlar 072/10; ç.- meden 145/11; ç.- meyerek 007/11, 086/16; ç.- mezdi 041/10

çekiş - : İki yönünden karşılıklı çekmek.

ç.- melerine 124/08

çelebi : Efendi, ağa, bey yerine kullanılan unvan.

ç.+ ler 139/05

çenber : (Fa) Çember.

ç. 004/20; ç.+ ini 002/02

çeñe : (Fa) Çene.

ç.+ siniñ 185/01

çengel : (Fa) Çengel.

ç.+ den 117/03

çeşm : (Fa) Göz.

ç.-i muhibb 059/16

çevir - : Çevirmek.

ç.- di 100/14, 125/14, 206/19; ç.- diler 047/13; ç.- dim 051/17; ç.- en 004/20; ç.- erek 002/02, 078/03, 139/17, 189/16; ç.- ince 171/01; ç.- iyor 206/11; ç.- meden 024/04, 124/01; ç.- mek 023/05; lağırdıyı ç.- mek 023/08

çevirt - : Çevirtmek.

ç.- di 099/13

çık - : Çıkmak.

ç.- abileceğini 127/19; ç.- abılmenin 044/10; ç.- acagını 104/15, 127/20; ç.- acagız 078/17; ç.- acak 094/17; ç.- acaklardı 043/17; ç.- an 011/05, 012/02,

082/09, 187/08; boşa ç.- an 178/10; öñüne ç.- an 033/09; tarafdār ç.- anlar 019/20; ç.- anlara 089/18; ç.- anları 063/04; ç.- ar çıkmaz 032/17, 038/13; ç.- arak 056/16, 098/09, 233/13; ç.- arken 084/19, 106/11, 158/19, 189/16, 205/18; ç.- arlar 061/04; cānı ç.- ası 089/20; ç.- dı 043/06, 064/14, 074/14, 078/07, 082/19, 086/17, 089/19, 089/20, 097/16, 101/15, 102/06, 128/19, 174/04, 183/14, 198/16, 249/11; acısı ç.- dı 007/06; āvāzı ç.- dıgı kadar 137/19; ç.- dıgından 067/02; ç.- dıgını 064/04, 220/01, 250/13; ç.- dık 158/20; ç.- dıkdan 096/12; ç.- dıkça 082/13; ç.- dıkları 110/17; ç.- dılar 016/18, 030/20, 046/13, 065/02, 067/13, 090/09, 134/13, 151/17, 208/14; ç.- dım 052/02; ç.- inca 040/20, 102/14, 127/15; ç.- ip 075/01; ç.- ip çıkmadığı 064/10; ç.- ıyor 061/06, 106/16, 220/12; ç.- ıyordu 024/18; ç.- ıyorlar 065/04; ç.- ıyorlardı 018/04, 090/07; ç.- madı 089/20, 101/10; çıkıp ç.- madığı 064/10; ç.- mağa 068/07; ç.- mağa başladı 076/07; ç.- mağı 136/05; ç.- mak 040/16, 042/14, 045/01, 078/11, 125/01, 238/01, 254/12; zivānadan hemān ç.- mak 154/05;

ç.- maları 030/01; ç.- mamışdı 087/11; ç.- mayacağını 081/02; ç.- mayacak 006/01, 019/17; ç.- maz 244/12; çıkar ç.- maz 032/17, 038/13; ç.- mazdı 083/05; ç.- mış 019/03, 183/02, 238/20; ç.- mış olmaları 174/02; ç.- mışdı 233/02; ç.- mışlardı 052/02

çıkār - : Çıkarmak.

ç.- amadığı 192/17; ç.- dı 056/20; baklayı ağızından ç.- dı 247/04; ç.- dığı 008/20; ç.- dıklarını 183/05; ç.- ıyordu 051/19; ç.- madı 004/17; ç.- mak 038/01, 249/01; acısını ç.- mak 043/03, 072/11; hātırından ç.- mak 084/16; ses ç.- mamışdı 136/14; ç.- mayacakdı 094/19; ç.- mayan 010/17; ses ç.- mazdın 022/16

çıkārıl - : Çıkarılmak.

ç.- acak 087/16

çıkart - : Çıkartmak.

resim ç.- mak 183/01; resim ç.- mışlar 047/11

çıkıl - : Çıkılmak.

ç.- an 086/20

çıldır - : Delirmek, aklını oynatmak.

ç.- acağı 099/03; ç.- acağında 099/05; ç.- ıyor muyum 095/09; ç.- mak 153/18; ç.- manı 164/05

çıldirt - : Çıldırmasına sebep olmak.

ç.- acak 213/11

çılğınlık : Aşırı davranış.

ç.+ lara 203/06; ç.+ larda 243/20;
 ç.+ ları 226/08
çingırak : Küçük çan.
 ç.+ ın 178/09
çınlat - : Çınlatmak.
 ç.- an 024/07
çıplak : Çıplak.
 ç. 030/02, 083/14
çıplaklık : Çıplaklık.
 ç.+ ını 245/13
çirāk : (Fa) Çirak.
 ç.+ ları 001/12
çirāklık : (Fa+Tr) Çiraklık, yamaklık.
 ç. èt- 156/19
çırçıplak : Çırılçıplak.
 ç. 061/05
çırp - : İki şeyi birbirine çarpmak.
 ellerini ç.- dı 028/05
çırpın - : Çırpınmak.
 ç.- ıyordu 074/20, 234/02
çıtırdat - : Çıtırdatmak.
 ç.- dığı 239/15
çıtırdı : Çıtırtdı.
 ç. 190/11
çiçek : Çiçek.
 ç. 089/10; ç.+ den 059/09; ç.+ ler
 075/13, 198/17; ç.+ leri 016/02
çiçekli : Çiçeği veya çiçek resimleri olan.
 ç. 075/08
çift : (Fa) Çift.
 ç. 019/04, 059/16; ç.+ lere 016/16;
 ç.+ leri 015/12
çifte : (Fa) Çift kürekli sandal, kayak.

ç. 111/13
çimen : Çimen.
 ç.+ ler 049/08
çīn : (Fa) Buruşukluk, çatıklık, kırışıklık.
 ç.-i igbirār 032/05, 188/19
çingene : (Fa) (Argo) Arsız, hayâsız.
 ç. 186/03
çirkīn : (Fa) Çirkin.
 ç. 017/09, 173/07, 255/10
çirkīnlen - : (Fa+Tr) Çirkinleşmek.
 ç.- en 238/12
çiroz : (Gr) Yumurtasını atarak zayıflamış
 uskumru balığı.
 ç. 043/11; ç.+ uñ 043/19
çiz - : Çizmek.
 ç.- en 255/12; ç.- iyor 019/07
çizgili : Üzerinde çizgi bulunan.
 ç. 075/08, 168/07
çizgisiz : Üzerinde çizgi olmayan.
 ç. 168/03
çocuk : Çocuk.
 ç. 002/01, 010/16, 012/10, 022/14,
 068/05, 081/04, 081/05, 081/10,
 087/16, 088/06, 088/15, 121/19,
 136/18, 139/03, 139/05, 139/06,
 156/09, 157/05, 197/04; ç.+ a
 088/08, 089/07, 089/11, 136/20;
 ç.+ dan 133/07; ç.+ la 121/11; ç.+
 lar 005/01, 014/20, 023/07,
 089/19, 129/18; ç.+ lara 002/04;
 ç.+ ları 001/09, 006/15, 032/13;
 ç.+ ların 002/07, 015/03, 016/08,
 016/15, 032/03; ç.+ larına 125/19;

ç.+ u 007/02, 088/02, 136/11; ç.+ u mu 180/15; ç.+ uñ 024/01, 051/03, 081/14, 087/18, 092/01, 122/01

çocukça : Çocuğa yakışan, çocuk gibi.

ç. 226/18, 227/06

çocukluk : 1. Çocukça davranış.

ç. 099/20; ç.+ u 142/04

2. İnsan hayatının bebeklikle ergenlik arasındaki dönemi.

ç.+ unda 163/01

çoğal - : Çoğalmak.

ç.- ıp 096/14

çok : Çok.

ç. 002/12, 031/17, 038/18, 045/06, 053/02, 054/07, 061/11, 093/19, 106/16, 112/03, 117/08, 138/07, 172/10, 178/01, 182/02, 192/05, 224/01, 224/03, 237/11, 243/15; bir ç. 005/18, 005/19, 025/06, 027/13, 036/18, 051/07, 060/08, 082/02, 102/01, 146/18, 146/20, 153/03, 167/04, 175/11, 179/02, 187/01, 187/11, 189/07, 204/03, 207/09, 208/16, 209/18, 211/05, 213/04, 213/10, 215/04, 216/15, 224/07, 228/09, 228/12, 240/16, 245/16, 252/18, 252/19; pek ç. 076/09, 108/08; ç.+ dan 058/02, 104/01, 126/07; pek ç.+ dan 198/09; ç.+ dur 158/18; pek ç.+ larını 133/01; pek ç. muydu 229/04; ç.+ u 121/05

çök - : 1. Çömelmek, oturmak.

ç.- dü 135/12; diz ç.- ecegi 021/12; diz ç.- erek 166/19, 220/20

2. Yıkılmak.

ç.- düğünü 251/15; ç.- mesi 187/15

çu : (Fr) Fransızcada trenin çıkardığı sesin taklidi olarak kullanılan bir ifade.

ç. 008/10

çünkü : (Fa) Çünkü.

ç. 040/08, 046/15, 118/20, 151/07, 166/16, 167/10, 178/15, 186/15

D

dadı : (Fa) Bir ailenin çocuğuna bakmakla görevli kadın.

d.+ lar 001/08; d.+ lara 016/16

dağ : Dağ.

d.+ ın 078/16; d.+ lar 083/15, 129/03; d.+ larda 256/07; d. taş 095/18

dağdağa : (Ar) Gürültü, patırtı.

d. 229/14

dağıl - : Toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak.

d.- an 090/01, 096/14; d.- arak 222/07; d.- dığını 094/06; d.- ıp 113/15; d.- ır 202/05; d.- mağa başla- 117/18; d.- mak 063/14

daha : Daha.

d. 010/06, 010/07, 010/18, 012/08, 016/16, 024/07, 025/20, 029/08, 031/19, 043/07, 045/01, 045/02, 047/16, 048/03, 050/03, 050/20, 052/08, 053/08, 065/08, 066/09, 077/11, 083/12, 085/13, 087/10, 093/02, 094/12, 099/04, 101/20, 114/16, 115/11, 136/12, 137/18, 138/07, 138/20, 143/06, 146/18, 147/04, 148/14, 153/06, 154/01, 156/14, 158/11, 164/04, 179/08, 181/06, 181/16, 184/13, 184/19, 188/04, 189/05190/16, 191/16, 193/16, 194/02, 195/12, 197/06, 198/07, 203/19, 205/20, 211/05, 212/20, 219/01, 221/03, 236/20, 249/09, 249/10, 250/11, 252/11; az d. 037/15; bir d. 015/05, 032/14, 033/04, 053/19, 054/16, 062/13, 074/07, 096/09, 100/17, 103/09, 104/03, 166/19, 197/08

dāhil : (Ar) İç, içeri.

d.+ di 050/01; d. et- 026/19; d.+ inde 236/08; d.+ ini 118/13

dā'im : (Ar) Devam eden, devam üzere olan, sürekli.

d. 154/04

dā'imā: (Ar) Her vakit, sürekli.

d. 032/15, 066/17, 077/12, 105/08, 131/20, 135/20, 146/11, 167/12, 174/07, 196/11, 196/12, 197/17, 201/17, 202/09, 224/15, 253/19, 254/05

dā'imī : (Ar) Sürekli, devamlı.

d. 039/06, 104/16, 144/04, 229/14; mücādele-i d.+ den 148/06; d. ol- 025/15

dā'ir : (Ar) Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda.

d. 036/12, 063/19, 113/10, 153/03, 155/12, 162/01, 164/12, 218/03, 218/05; d. idi 183/17

dā'ire : (Ar) 1. Daire, çember.

d.-i tenvîr 175/09; d.+ si 013/03

2. Bir büyük şehrin her kısmının belediyesi.

d. 033/08

daķık : (Ar) İnce, hassas.

d. 126/20

daķıķa: (Ar) 1. Bir saatlik zamanın altmışta biri.

d. 041/02, 045/19, 081/13, 088/12, 200/03, 237/16; d.+ da 041/01, 041/03, 177/11; d.+ lar 179/18, 189/12

2. An, zaman.

d. 105/09, 105/17, 152/14, 153/15, 155/10, 156/17, 225/02, 225/03; d.+ da 234/14; d.+ lar 254/01; d.+ larda 114/03, 131/09; d.+ ları 221/04; d.+ larını 201/16

dal : Dal.

d. 069/15

dal - : Dalmak, kendini bir şeye kaptırmak.

d.- arak 008/16, 074/20, 175/06, 211/16, 256/04; hülyālara d.- arak 070/18; lakırdıya d.- arak 085/06; d.- ardı 049/03; d.- dı 058/04; seyre d.- dı 076/10; d.- dıkça 213/14; seyre d.- dıkça 219/10; d.- dıkları 072/01; d.- ıyordu 213/14; d.- mak 033/17; hülyālarına d.- makdan 084/17; tefekkürātına d.- miş 067/04; d.- mişdı 128/11; taḥayyüle d.- mişdı 012/07; tünele d.- mişdım 159/11; d.- mişlar 235/15; düşüncelerine d.- mişlardı 117/12; muḥāvereye d.- mişlardı 014/14

dalğa : Dalga.

d. 011/01; d.+ lara 096/14

dalğacık : Küçük dalga.

d.+ lar 256/14

dalğalan - : Hareketli olmak, kıpırdamak.

d.- an 011/18

dalgın : Dalgın.

d. 016/03, 095/05, 099/06, 162/12, 225/03, 255/04

dalgınlık : Dalgınlık.

d. 093/11; d.+ dan 173/16; d.+ ıyla 148/20

dam : Yapıları dış etkilere korumak amacıyla üzerlerine yapılan çoğu kiremit kaplı bölüm.

d.+ ından 049/04, 105/13

dāne : (Fa) Tane, adet.

d. 037/02, 153/06, 189/05, 223/09; bir d. 182/17, 184/20, 189/05; bir d.+ si 051/18, 112/06

dar : 1. Ensiz, dar.

d. 064/09, 090/16, 100/10, 118/11, 173/05

2. Az, elverişsiz, sınırlı.

d. 093/15

darabān : (Ar) Vurma, vuruş, çarpma, çarpıntı.

d.+ ıyla 180/06

daralt - : Daraltmak.

d.- ıyor 185/10

darbe : (Ar) Vuruş, darbe.

d.+ lerinin 113/16; d.+ lerle 172/07, 232/03; d.+ si 020/02, 062/02; d.+ siyle 061/17; d. ur- 178/20

darğın : Dargın.

d. 096/15; d. imişler 117/10

darıl - : Darılmak, gücenmek, ilgiyi kesmek.

d.- ma 004/09; d.- makda 141/10; d.- miş 245/05; d.- mişdı 096/09, 096/10; d.- mıyorlar 053/02

darılt - : Darıltmak.

d.- mamış ol- 062/11; d.- mişdı 096/08

darmadağınık : Darmadağın.

d. 102/18

da‘vet : (Ar) Çağrı, çağırma.

d. 085/11, 247/14; d.+ e 036/15; d. et- 008/19, 140/09; d.+ ine

178/09; d.+ ler  t- 012/08, 122/15,
163/14

davran - : Davranmak.

d.- an 007/18, 036/17, 042/10; d.-
dıklarıını 174/16; d.- ıyorlar
057/17

daya - : Yaslamak.

d.- dığı 079/09, 083/20; d.- mış
128/06; d.- yarak 004/16, 055/16,
179/13

dayan - : 1. G   bir duruma katlanmak,
 ekmek, sabretmek, tahammül etmek.

d.- abilir mi 161/17; d.- amadılar
151/19; d.- amayarak 163/13

2. Bir yere yaslanmak, kendini
dayamak.

d.- arak 076/06, 076/10, 077/19,
100/03; d.- dı 255/09; d.- dığı
175/10; d.- ıyor 031/20; d.- mış
066/12

dayı : Dayı.

d.+ sı 114/06, 149/01, 149/03,
183/18, 184/19, 185/08

de : Dahi, de, da.

d. 004/05, 004/07, 005/14, 006/14,
007/02, 008/14, 010/12, 011/11,
011/12, 011/14, 012/03, 014/01,
014/06, 016/06, 017/03, 017/05,
017/11, 020/13, 023/17, 024/05,
024/07, 024/13, 026/10, 026/11,
026/15, 026/19, 027/12, 027/13,
027/14, 027/18, 028/02, 029/05,
029/11, 032/01, 032/16, 033/05,

033/07, 033/20, 035/02, 035/04,
035/09, 036/01, 037/03, 038/03,
038/15, 038/20, 039/15, 039/16,
039/18, 039/19, 040/02, 041/11,
041/12, 041/16, 042/05, 042/09,
043/17, 043/18, 044/01, 044/08,
045/07, 045/08, 045/12, 046/03,
046/06, 046/08, 046/10, 046/12,
047/16, 048/03, 048/04, 050/01,
050/07, 051/16, 051/19, 051/20,
052/02, 052/06, 052/17, 053/18,
054/18, 055/07, 055/12, 055/18,
056/07, 056/18, 057/17, 057/19,
058/10, 058/11, 060/06, 061/18,
062/03, 063/06, 065/16, 066/20,
067/06, 067/08, 067/14, 068/05,
069/07, 070/05, 070/13, 071/02,
071/07, 071/17, 071/18, 072/13,
072/14, 072/15, 073/07, 073/08,
073/12, 073/19, 074/05, 081/11,
082/03, 082/08, 083/04, 083/15,
084/06, 084/07, 085/04, 085/07,
085/17, 085/20, 086/12, 087/02,
087/11, 087/20, 088/04, 088/10,
088/20, 089/03, 089/11, 090/11,
091/03, 091/06, 091/10, 092/10,
093/13, 093/14, 094/02, 094/06,
094/09, 094/10, 095/07, 095/12,
095/16, 095/19, 095/20, 097/05,
098/15, 098/17, 098/19, 099/15,
100/01, 100/03, 100/06, 101/12,
102/07, 102/10, 102/12, 105/04,
105/12, 106/15, 106/16, 108/08,

108/17, 109/02, 109/17, 110/05,
 110/07, 111/03, 112/06, 114/06,
 114/15, 114/19, 116/01, 116/06,
 116/08, 116/13, 116/18, 117/11,
 118/06, 118/15, 119/01, 119/03,
 119/05, 119/09, 120/02, 120/05,
 120/07, 122/02, 122/05, 122/14,
 123/15, 123/20, 124/06, 124/10,
 124/13, 125/05, 125/08, 126/06,
 126/16, 128/01, 129/19, 130/10,
 132/02, 132/07, 133/12, 133/18,
 135/01, 135/06, 135/15, 137/02,
 137/10, 137/11, 137/13, 138/10,
 139/14, 139/15, 141/04, 141/05,
 141/13, 142/13, 143/07, 145/04,
 148/01, 151/19, 152/03, 153/06,
 154/09, 154/09, 154/10, 154/10,
 154/15, 155/03, 155/04, 156/05,
 156/09, 156/11, 156/15, 157/09,
 158/11, 158/13, 159/05, 160/03,
 160/10, 160/13, 161/01, 161/05,
 161/06, 161/11, 161/17, 162/03,
 162/06, 164/08, 164/09, 164/14,
 165/16, 166/05, 167/08, 167/09,
 167/19, 168/03, 168/06, 169/07,
 170/01, 171/10, 171/14, 171/17,
 172/10, 174/09, 174/14, 175/13,
 175/16, 176/16, 178/16, 179/10,
 179/13, 180/04, 180/14, 181/11,
 182/01, 182/17, 184/01, 184/13,
 185/04, 185/12, 187/01, 187/05,
 188/07, 190/15, 193/04, 193/05,
 193/09, 193/20, 194/09, 194/13,

194/14, 194/20, 195/07, 196/03,
 197/03, 199/03, 200/05, 202/18,
 203/13, 203/15, 204/01, 204/03,
 204/12, 205/02, 205/03, 205/04,
 206/08, 207/04, 207/06, 207/17,
 208/01, 208/07, 208/13, 208/20,
 209/03, 209/15, 210/02, 210/12,
 211/03, 212/17, 213/01, 216/16,
 216/19, 217/08, 217/10, 218/08,
 220/11, 220/16, 220/19, 223/02,
 223/11, 223/15, 223/15, 225/11,
 225/17, 226/19, 227/01, 227/12,
 228/09, 231/02, 232/10, 233/05,
 238/04, 239/13, 240/11, 241/01,
 244/02, 244/03, 246/04, 246/12,
 247/10, 247/16, 248/19, 250/03,
 250/05, 252/06, 252/16, 253/01,
 253/02, 253/03, 254/01, 254/05;
 adam sen d. 225/09, 241/18

dê - : Demek, söylemek.

d.- di 003/16, 004/03, 004/14,
 007/06, 007/15, 014/01, 014/06,
 015/11, 015/19, 017/12, 021/13,
 022/02, 022/06, 022/09, 022/19,
 023/09, 023/11, 024/05, 024/09,
 024/10, 024/13, 025/05, 026/06,
 026/15, 028/09, 030/07, 035/06,
 036/06, 036/10, 037/13, 046/08,
 047/10, 051/08, 052/14, 052/16,
 053/19, 061/03, 062/13, 064/20,
 068/13, 068/17, 069/07, 073/10,
 073/12, 087/20, 088/04, 088/19,
 107/02, 107/15, 108/08, 109/19,

112/20, 114/09, 114/15, 115/08, 116/05, 118/01, 118/06, 119/07, 119/14, 120/02, 120/09, 124/10, 125/16, 128/01, 138/19, 140/02, 141/03, 142/06, 149/07, 165/10, 184/02, 184/03, 184/17, 185/04, 198/20, 203/13, 204/02, 207/07, 208/07, 208/13, 208/20, 223/07, 223/09, 223/17, 236/02, 237/12, 238/15, 238/18, 239/09, 239/11, 240/07, 241/19, 243/01, 246/02, 247/12; d.- digim 026/13; d.- digini 030/12, 127/19; d.- dikden 003/13; d.- dim 046/09, 052/03, 052/07, 052/10, 052/12; d.- me 118/20, 159/11; d.- mege 125/04, 227/06; d.- megi 165/07; d.- mek 074/03, 075/04, 098/15, 126/09, 185/09, 198/14, 199/07, 207/13, 207/15, 210/04, 213/07, 243/03; d.- mekden 155/16, 227/05, 238/06; d.- mekdi 179/04; d.- mekle 014/09; d.- meliydiñ 128/02; d.- mesi 193/08; d.- miş 223/14; d.- mişdi 104/03; d.- mişler 017/06; d.- mişlerdi 186/04; d.- rdi 053/15, 202/01; d.- rler 088/10, 154/09; d.- rse 088/12; d.- rsiñ 004/04, 118/09; d.- se 100/20; d.- sin 073/19; d.- ye 003/08, 009/17, 009/19, 026/12, 027/15, 037/17, 041/10, 044/16, 050/17, 052/07, 067/18,

069/17, 071/08, 076/09, 078/14, 081/19, 086/01, 089/14, 090/04, 095/10, 101/06, 112/16, 124/15, 137/20, 139/06, 142/09, 142/11, 149/09, 152/04, 160/06, 184/07, 192/15, 197/05, 246/06; d.- yebilirim 161/01; d.- yecegi 126/01; d.- yecegim 062/14; d.- yecek 170/18, 220/06, 227/13; d.- yecek ol- 223/14; d.- yecekler 229/06; d.- yeceklerdi 228/17, 228/19; d.- yeceksiñ 071/15; d.- ye imiş 223/19; d.- yen 139/18; d.- yerek 044/08, 093/16; d.- yor 008/11, 027/17, 027/20, 046/10, 109/08, 126/09; d.- yordu 009/01, 021/06, 023/06, 029/11, 035/01, 036/19, 072/05, 078/16, 086/08, 106/19, 113/07, 115/20, 117/17, 119/03, 120/06, 127/13, 136/19, 138/16, 139/14, 140/13, 149/03, 150/04, 171/15, 181/12, 206/01, 207/05, 208/11, 209/02, 240/03, 253/07; d.- yorlardı 225/09; d.- yorsuñuz 155/18; d.- yorum 072/06

dédirt - : Dedirtmek, söyletmek.

d.- di 083/07; d.- dikden 046/12;
d.- iyordu 178/11

def' : (Ar) Savma, savuşturma, kovma.

d. ol- 039/16

def'a : (Ar) Kez, kere.

d. 015/09, 015/16, 017/01, 025/20,
034/19, 045/19, 049/19, 057/01,
085/19, 095/15, 105/15,
106/14, 130/07, 156/02, 164/20,
202/18, 214/03, 216/08, 237/07,
239/19; d.+ sında 163/07, 163/09

defter : (Ar) Defter.

d.+ iñ 032/18; d.+ ini 020/13; d.+
leri 019/03; d.+ leriñ 031/12

deger : Kıymet.

d.+ i ol- 229/03

degersizlik : Değersizlik.

d.+ ini 243/08

degil : Değil.

d. 003/08, 061/09, 065/03, 072/06,
080/14, 119/11, 149/15, 155/04,
161/15, 162/08, 209/16; işden bile
d. 153/19, 154/16; kâbil d. 002/16,
073/13, 111/11, 125/17; d.+ di
012/04, 031/01, 069/15, 088/01,
111/09, 133/14, 138/17, 185/12,
196/01, 196/12, 233/19; işden bile
d.+ di 157/15; kâbil d.+ di 075/03,
169/08, 174/02; umûrunda d.+ di
139/13; d.+ dir 041/17, 154/14,
162/06, 220/12, 253/08; d.+ iz
119/10; d. mi 022/16, 027/06,
051/17, 097/03, 118/18, 139/19,
145/18, 154/07, 155/07, 157/16,
161/06, 161/07; d. mi imiş
203/18; d.+ miş 109/20; d. miydi
059/02, 193/08, 205/13, 210/13,
212/08, 243/15; hîç d.+ se 158/17

değiş - : 1. Başka bir biçim veya duruma
girmek.

d.- digini 103/04; d.- ebilirken
212/07; d.- ecekdi 213/03; d.- en
072/16, 096/13; d.- memiş
212/07; d.- mişdi 103/02; d.-
mişsiniz 238/06

2. Karşılıklı alıp vermek,
mübadele etmek.

dünyâlara d.- meyeceğini 027/11

değişdir - : Değiştirmek.

d.- di 165/16, 168/05; d.- ecek
misiñ 116/09; d.- ir 116/08;
yerlerini d.- mege 015/13; d.- mek
191/15; d.- mesi 107/09; yerlerini
d.- mezler 010/10; d.- mişdi
200/01; d.- se 135/08

degnek : Sopa, çomak.

d.+ lerle 015/03

degnekle - : Değnekle vurmak.

d.- mege başla- 136/12

dehşet : (Ar) Dehşet.

d.-i bedbînâne 253/04; d.-i
müşevveşe 231/03

dehşetli : (Ar+Tr) Korku veya ürküntü
veren.

d. 024/03, 088/07, 254/19

dekolte : (Fr) Açık giyim, açık giyimli.

d. 029/11, 039/01, 134/17

deli : Deli.

d. êt- 212/11, 251/05; d. gibi ol-
025/10

delice : Delicesine.

d. 226/18
delikanlı : Delikanlı.
 d.+ lar 008/13
delil : (Ar) Kanıt.
 d. 212/16; d.-i ‘alenī 160/09; d.+ e 065/06
delilik : Delice davranış, cinnet.
 d. 243/15; d. èt- 056/02; d.+ ler 056/03, 227/11
delilsiz : (Ar+Tr) Delilsiz.
 d. 253/11
dem : (Ar) Kan.
 i‘tidāl-i d. 234/07
demet : (Gr) Bitki veya çiçek bağlamı.
 d. 001/11
demin : Az önce, demincek, deminden.
 d.+ den beri 008/18
demincek : Demin.
 d. 009/17, 022/09, 046/09, 176/12
dên - : Ad verilmek.
 d.- ecek 101/07
dênîl - : 1. Ad verilmek.
 d.- en 009/03, 154/18
 2. Sayılmak, kabul edilmek. d.- emez 093/09; d.- ebilirdi 120/12, 200/02
 3. Söylenmek.
 d.- miş idi 175/20; d.- miyordu 176/03
deñiz : Deniz.
 d. 061/02, 062/06, 065/01, 073/01, 073/02, 074/16, 075/14, 083/12, 091/17, 094/17, 096/11, 111/02,

128/19, 129/02, 251/08; d.+ de 035/09, 061/09; d.+ e 035/12, 096/11, 099/10; d. hamāmı “Kumsal” 055/13, 070/20, 073/04, 212/03; d.+ i 065/09, 094/14, 113/17; d.+ iñ 061/05, 061/07, 066/02, 066/04, 079/07; d.+ lerde 141/08
der-āğūş : (Fa) Kucaklama, sarma.
 d. èt- 113/13, 152/12
der-dest : (Fa) Tutma, ele geçirme, yakalama.
 d.-i itmām 187/14
derdleş - : (Fa+Tr) Dertleşmek.
 d.- diler 187/01
derece : (Ar) Aşama, rütbe, mertebe.
 d. 210/16; d.+ de 117/02, 200/02, 200/13, 204/15; d.+ lere 046/16; d.+ ye 078/19
derhāl : (Fa+Ar) Çabucak.
 d. 045/21, 047/09, 094/09, 098/03, 117/17, 137/04, 144/10, 183/03, 220/08, 233/16, 241/04
der-hātır : (Fa+Ar) Hatırlama.
 d. èt- 099/03, 128/13, 142/08, 166/02, 175/12, 239/01, 243/16
deri : Cilt, ten.
 d.+ leri 103/04
derin : Derin.
 d. 006/13, 008/03, 014/14, 066/18, 069/09, 102/19, 127/16, 134/06, 151/08, 176/20, 198/18, 200/14,

210/04, 213/17, 236/19, 250/14,
253/05, 255/14

derinleş - : Derinleşmek.

d.- digini 131/02

ders : (Ar) Ders.

d. 020/11, 111/20, 211/03; d.+ de
031/01, 050/11; d.+ e 048/08; d.+
i 050/06; d.+ lardan 019/12,
032/09; d.+ lere 048/05

dershâne : (Ar+Fa) Derslik.

d.+ niñ 050/05; d.+ ye 028/07

dersiyye : (Ar) Derse ait, dersle ilgili.

sene-i d. 214/02; sene-i d.+ niñ
031/08

derûnî: (Fa+Ar) İçle ilgili, içten.

d. 250/18; ah-ı d. 073/04; cüşiş-i
d. 009/11; hüşümet-i d.+ niñ
252/08; neş'e-i d.+ niñ 232/20

deryâ : (Fa) Deniz.

d.-yı hûnîn 255/05

desâtîr: (Ar) Düsturlar.

d. 031/02

dest : (Fa) El.

d.-i izdivâc 220/04; d.-i tahakküm
075/05

deste : (Fa) Cinsleri aynı veya birbirine
yakın olan şeylerin bir arada bağlanmış,
demet, bağlam.

d. 215/07

dest-res : (Fa) Ulaşma, elde etmek.

d. ol- 218/02

devâm : (Ar) 1. Sürme, sürüp gitme.

d.+ a 075/15; d. èt- 021/14,
025/13, 035/13, 050/03, 150/15,
052/19, 054/05, 124/13, 129/11,
165/12, 184/19, 189/20, 236/05,
248/05, 248/15; d. eyle- 056/17;
d.+ ına 009/08

2. Bir yere belli bir amaçla,
gereken zamanlarda gitme.

d. 190/17, 190/20; d.+ a 053/10,
129/10, 195/17; d. èt- 041/11,
041/13, 156/03; d.+ ın 041/08

devr : (Ar) 1. Dönme, dönüş.

d. èt- 031/07, 112/01; d. yap-
248/20

2. Zaman parçası, dönem.

d.-i bükâ 227/18; d.-i i'timâd
253/13

devre : (Ar) Dönem.

d.+ si 226/15

dış : Dış.

d.+ ında 095/14; d.+ ından 005/12

dışarı : Dışarı.

d. 012/02, 044/17, 076/01, 077/10,
093/21, 094/19, 125/01, 127/15,
174/04, 183/14, 235/12; d.+ da
120/04; d.+ da imiş 142/11; d.+
daki 092/18; d.+ ki 188/16; d.+
sına 061/04; d.+ ya 074/14,
128/19

didiş - : Didişmek.

d.- diklerini 245/10

diger : (Fa) Diğer.

d. 004/03, 019/11, 027/19, 043/04,
083/08, 160/04, 209/13, 214/05,
228/09, 256/06; d.+ lerini 215/01

dik : Dik.

d. 136/16; d.+ ine 081/03

dik - : 1. Dikmek, doğrultmak.

d.- ip 096/14

2. Beklemesi, göz kulak olması
için bir şeyin başına koymak.

d.- mişler 215/10

diken : Diken.

d. 002/01; d.+ ler 082/12; d.+
lerine 079/08

dikenli: Dikenli.

d. 140/10

dikil - : Dikilmek.

d.- miş 078/20, 249/17

dikḳat : (Ar) Dikkat.

d. 232/02; eğer-i d. 003/07,
062/01; şâyân-ı d. 111/03; d. bile
êt- 034/04, 096/06; nazar-ı d.+ e
iliş- 012/03; d. edil- 192/04; d.êt-
008/05, 086/01, 095/06, 111/02,
121/01, 124/08, 174/15, 208/15,
220/16; enzâr-ı d.+ i 157/12;
nazar-ı d.+ i 033/13, 121/15,
142/14, 228/12; nazar-ı d.+ inden
031/04; d.+ ini 013/19, 031/14,
125/10; nazar-ı d.+ ini 080/01,
149/03; d.+ ini topla- 162/11; d.+
iyle 086/20; d.+ le 015/14,
059/08, 093/01, 103/03; kemâl-i
d.+ le 149/15; d. olun- 184/18

dikḳatli : (Ar+Tr) 1. Dikkat eden, özen
gösteren.

d. 035/11

2. Dikkat ederek.

d. 015/09, 187/03; d. d. 038/02

dil : Dil.

d.+ ini 051/18; d.+ iyle 195/03

dilber : (Fa) Gönül alan.

ḥayāl-i d.+ iñiz 166/06

dile - : İstemek, dilemek.

‘afvlar d.- di 098/03; ‘afv d.-
yebilmek 159/20

dilen - : Sadaka istemek.

d.- en 101/19

dilenci : Dilenci.

d. 176/13

dil-firîb : (Fa) Gönül aldatan, cazibeli,
alımlı.

d. 048/17

dimāğ : (Ar) Bilinç, şuur.

d.+ ı 255/07; d.+ ını 095/01,
213/14, 256/08

din - : Sona ermek, bitmek, durmak.

d.- er 108/11

diḡle - : Dinlemek.

d.- diginden 204/06; d.- dikden
037/11; d.- diler 187/03; d.- mege
057/05, 113/11; d.- mek 032/13;
d.- mekden 037/20; d.- miyordu
216/20; d.- miyorlardı 069/06; d.-
yordu 009/12

diḡlen - (I) : Dinlenmek.

d.- di 078/05, 092/14; d.- digini 255/15; d.- dikden 081/20, 083/17; d.- erek 078/07, 093/05; d.- ip 188/14; d.- iyorlardı 188/13; d.- mege 082/16; d.- mek 206/06

diğlen - (II) : Doğru bulunup kabul edilmek, ona göre davranılmak.

d.- meyecek 142/05

dip : Dip.

d.+ inde 079/09; d.+ inden 175/10; d.+ ine 018/08; d.+ lerini 157/17

direk : Direk.

d.+ lerinden 073/04

dirîğ : (Fa) Esirgeme.

d.êt- 078/20, 157/11; d. olun- 185/14

dirsek : 1. Kol ile ön kol arasındaki eklemin arka yanı.

d.+ ini 179/13

2. Köşe.

d. vër- 064/09

diş : Diş.

d. sık- 031/04

dişsiz : Dişi olmayan.

d. 008/20

dīvār : (Fa) Duvar.

d. 018/08, 175/10; d.+ a 019/07, 162/13; d.+ da 059/10

diz : Diz.

d. çök- 021/12, 166/19, 220/20; d.+ lerine 123/06; d.+ lerini 121/03

diz - : Belirli bir düzene göre sıraya koymak, sıralamak.

d.- ecek 164/20

dizgin : Gemin uçlarına bağlanarak hayvanı yöneltmeye yarayan kayış.

d.êt- 153/19

dizil - : Sıralanmak.

d.- miş 068/15, 092/07

dizili : Dizilmiş olan, sıralanmış.

d. 018/08

doğ - : 1. Dünyaya gelmek.

d.- madığı 186/14

2. Güneş, ay, yıldız ufuktan yükselerek görünmek.

güneş d.- uyor 035/08

doğru : Doğru.

d. 002/17, 007/17, 021/18, 022/05, 024/16, 036/20, 052/19, 053/06, 058/19, 059/04, 060/02, 061/12, 064/05, 067/12, 070/05, 090/07, 090/15, 099/18, 109/01, 118/08, 121/11, 138/19, 140/12, 155/07, 159/20, 171/13, 172/09, 173/02, 174/09, 183/04, 208/04, 217/07, 220/02, 222/19, 233/12, 240/18, 247/11, 254/07; akşama d. 005/07, 106/07, 232/14; d.+ dur 025/20; d. mu 207/17; d. mu idi 121/02; d. ol- 217/10, 217/11, 243/18; d.+ su 119/07, 138/02, 194/18

doğrul - : Toparlanmak, dik bir duruma gelmek.

d.- du 085/13

doğun - : 1. Almak, kullanmak, el sürmek.

d.- mamışdı 036/08

2. İnsanın içine işlemek.

d.- an 194/06

doğuz : Dokuz.

d. 032/01, 039/12; sekiz d. 007/02; d. buçuk 187/07; d.+ da 043/06, 050/19; d.+ dan 158/01; d.+ u 001/02

dol - : Dolmak.

d.- arlar 053/04, 061/04; d.- du 117/08; d.- dular mı d.- dular 071/20; d.- mağa başla- 032/02; d.- muşdu 173/04; d.- uyor 002/08, 057/15; d.- uyordu 200/20

dolaş - : Dolaşmak.

d.- a d.- a 078/16; d.- acaqlarına 090/08; d.- acaqlarmış 184/14; d.- an 095/19, 144/06; d.- anlardan 015/01; d.- arağ 093/05, 109/03; d.- dı 014/02, 043/07, 171/18, 172/04; d.- dıgını 182/12; d.- dık 017/06; d.- dıkları 039/08, 206/06; d.- dıklarını 245/03; d.- dılar 172/08; d.- ıñız 139/15; d.- ır 044/13; d.- ırdı 202/06; d.- ırken 052/11, 188/02, 253/15; d.- ırlar 054/09; d.- ıyordu 051/03; d.- mağa 099/01, 178/05, 181/18, 213/01; d.- mağa başla- 172/06; d.- mağı 096/07, 232/07, 237/14;

d.- mağ 077/17, 133/20, 196/10; d.- mıyorlar mı 152/07

dolaştır - : Dolaştırmak.

d.- acak 129/15; d.- dı 179/15; lağırdıyı d.- mağa başla- 112/02

dolay : Ötörü.

d. 101/04, 159/05, 160/11, 244/09

doldur - : 1. Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek.

d.- an 244/18, 255/11; d.- up 123/18

2. Ateşli silahların içine mermi sürmek.

d.- an 016/19

dolu : Dolu.

d. 003/20, 201/09; d. idi 104/20, 111/06

doğ - : Donmak.

d.- ar 144/03

donanma : Süslenme, bezenme.

d. 183/17; d. gècesi
“Bayramlarda, sevinçli günlerde bayrak, ışık kullanılarak, havai fişek atılarak yapılan şenlik”
203/10; d. günü 178/15

donat - : Süslemek.

d.- mışlardı 051/12

donatıl - : Donatılmak.

d.- mış 242/04

dondurma : Dondurma.

d. 089/11

döstâne : (Fa) Dostça.

d. 226/11

doy - : Doymak.

d.- a d.- a 233/16; d.- mayan
231/10

doyul - : Doyulmak.

d.- amayacak 175/19

doyur - : Doyurmak.

d.- acağ 177/03; d.- duğdan
114/14; d.- mağ 201/03

dök - : Açığa vurmak, söylemek, ortaya
koymak.

d.- düğü 104/02; d.- ecekdi
148/14; d.- mek 137/09

dökül - : Dökülmek.

ağızlarından d.- üyordu 248/13

döküntü : Dökülmüş, saçılmış şeyler.

d.+ leriniğ 083/19

dön - : 1. Dönmek.

d.- dü 004/03, 008/07, 013/20,
022/08, 077/04, 093/08, 096/07,
100/10, 142/06, 174/12, 183/04,
183/20, 204/02; geri d.- dü
094/10, 235/05; d.- düğü 212/18;
d.- düğünü 056/10, 064/12,
247/03; d.- düklerini 039/16; d.-
düler 003/05, 014/12, 025/01,
064/09, 067/13, 090/10, 100/13;
geri d.- düler 239/13; d.-
ebilirlerse 043/16; d.- ecekler
047/14; d.- ecekler mi 118/08; d.-
en 149/11, 149/17; d.- erek
080/20, 140/07; geri d.- erek
234/10; d.- eriz 074/05; d.- erken
052/09, 099/02, 187/08, 240/19;

d.- erlerken 239/05; d.- medi idi
149/04; d.- mediler 118/10; d.-
mege 094/10, 098/14, 102/12;
başınığ d.- mege başla- 096/18;
geri d.- megi 081/08; d.- mek
060/08, 081/06, 188/14; d.- mesi
163/12; d.- müş 149/08; d.- üp
gel- 192/20; d.- üyor 020/10,
177/12; d.- üyordu 077/01

**2. Öğrenci argosunda sınıfı
geçmek.**

d.- erek 054/16; d.- meler 192/19

döndür - : 1. Döndürmek.

d.- mek 056/08

**2. Öğrenci argosunda sınıfı
geçirmek.**

d.- eceğini 050/13

dönül - : Dönülmek.

geri d.- memek 164/01

dördüncü : Dördüncü.

d. 214/04

dört : Dört.

d. 041/02, 106/06, 226/18, 245/02;
üç d. 177/11, 200/06, 226/16,
233/14, 236/10; d. beş 093/12,
161/09, 174/18, 226/14; d.+ e
beşe 093/04; d.+ ü 030/16, 077/07

döşek : Yatak.

d.+ inde 155/05

dūcār : (Fa) Uğramış, yakalanmış, maruz
kalmış.

d.-ı tezelzül 055/02; d. ol- 146/02,
047/01, 196/01

dudak : Dudak.

d. bük- 057/12, 225/08; d. büküş
013/12; d.+ ları 247/17; d.+ larıma
160/13; d.+ larına 012/19; d.+
larındaki 097/13; d.+ larını 123/10

duhul : (Ar) Girme, giriş.

d.+ ünden 147/03

duhuliyye : (Ar) Giriş ücreti.

d. 043/08

duman: Duman.

d. 254/09, 254/16, 256/09; d.+
larını 107/12

dür : (Fa) Uzak.

d. 056/01

dur - : Durmak.

d. 004/05, 036/02, 110/04; boş d.-
acağına 137/08; d.- acağıdı 221/17;
d.- amadı 093/02, 232/14; d.-
amazdı 092/11, 094/11; yerinde
d.- amıyordu 198/15; d.- an
006/19, 032/11, 036/05, 067/04,
131/09, 153/02, 239/20; d.- arak
016/18, 050/09, 066/14, 068/14,
095/08, 235/18; d.- du 095/15,
101/16, 140/06, 208/19, 235/02;
d.- duğu 175/13; d.- duğunu
183/11; d.- dular 063/07, 064/06,
073/05, 175/08; d.- madılar
048/02; d.- mağa 160/02, 224/18;
boş d.- mağ 150/06; d.- mağda idi
159/17; d.- mağdan 175/09; d.-
muşlardı 015/01; d.- uñ 023/06;
d.- up 015/15, 059/14, 075/13; d.-

ur 100/07; temennî eder d.- ur
154/19; d.- urken 252/20, 254/17;
şen d.- urlar 010/12; d.- uyor
066/01, 216/14; d.- uyordu
045/18, 059/12, 129/04; d.-
uyorlar 246/09; d.- uyorsun
106/18; d.- uyoruz 223/09

dür-â-dür : (Fa) Uzak uzak, uzaktan
uzağa.

nücüm-ı d. 251/09

durğun : Neşesiz, keyifsiz, sessiz.

d. 225/03

durul - : Durulmak.

d.- muyordu 108/15

duy - : 1. İşitmek.

d.- duğu 060/09; d.- madıñ mı
053/18; d.- mağ 204/06, 214/11;
d.- unca 040/12, 094/06

2. Hissetmek.

d.- arak 177/01; d.- ardı 049/10;
d.- duğu 034/03, 179/19, 205/18;
arzular d.- mağa başla- 096/20; d.-
muşdu 122/05; d.- muyordu
104/18; merhamet d.- uyordu
236/19; d.- uyordu 056/10

duyur - : Sezdirmek.

d.- madan 056/12

dūzah-ābād : (Fa) Cehenneme benzer
yer.

d.+ a 162/09; Bağdād-ı d.+ da
155/10

dücce : (Ar) Çok karanlık.

d.+ yi 048/05

düdük : Düdük.

d.+ ü 002/10, 075/02

düğme: Dügme.

d.+ leri 023/20

düğün : Dügün.

d. 207/15; d.+ ü 221/08

dükkân : (Ar) Dükkân.

d. 090/11; d.+ da 249/17; d.+ ın 157/19; d.+ lara 250/17; d.+ lardan 176/19

dümen : (İt) Dümen.

d.+ e 071/04

dün : Dün.

d. 021/06, 044/07, 047/10, 050/16, 051/08, 053/15, 082/04, 082/06, 107/05

dünyâ : (Ar) Dünya.

d. 145/15, 161/17, 171/14, 198/02; d.+ da 186/05, 186/19, 189/06, 217/05; d.+ lara de 027/11; d.+ nın 091/04; d.+ yı 243/13

dürlü : Türlü.

d. 039/14, 046/20, 063/13, 071/02, 073/07, 079/13, 081/09, 082/08, 083/18, 092/02, 095/05, 104/09, 106/19, 107/07, 107/18, 117/02, 128/12, 128/13, 155/01, 155/02, 162/16, 169/02, 177/10, 185/18, 194/03, 201/16, 207/20, 244/11, 253/16; d. d. 210/07; d.+ sü 138/03

dürt - : Dürtmek.

d.- dü 007/05, 067/05

dürtüş : Dürtme işi.

d.+ lerine 013/10

düstür : (Ar) Kural, prensip.

d.+ lara 226/06; d.+ ların 031/12

düş - : **1.** Düşmek.

d.- dü 044/12, 102/03; d.- düğünü 111/16; d.- eceğim 052/05, 137/20, 240/18; d.- ecekdi 186/20; d.- er 140/18; d.- er miydi 162/10; fırsat d.- erdi 173/19; d.- erek 222/09; d.- eyim 052/03; d.- eymiş 138/03; d.- mek 136/09; d.- memek 031/10; d.- meyeceğine 230/03; d.- müş 065/12, 251/03; merâka d.- müşdü 209/07; d.- üyordu 092/04, 134/06; d.- üyorsun 202/18

2. Gelmek, varmak.

d.- müşlerdi 206/07

düşman : (Fa) Düşman.

d.+ ı ol- 106/02

düşün - : Düşünmek.

d.- dü 086/13, 087/08, 087/17, 091/19, 092/02, 094/02, 133/08, 150/20, 210/18, 219/18, 228/06; d.- düğü 104/19; d.- düğünü 150/01, 213/13; d.- dükçe 204/11, 227/05, 236/18; d.- dürdü 169/04; d.- eceğinde 164/08; d.- ecek 205/04; d.- ecek ol- 026/08, 042/17; d.- emeden 086/05; d.- emedigine 150/14; d.- ememek 192/08; d.- emeyerek 114/02; d.-

emi-yordu 084/02, 104/20; d.- erek
032/06, 048/04, 052/18, 094/13,
103/06, 122/13, 135/14, 142/18,
177/20, 190/04, 190/16, 212/13,
218/08; d.- meden 095/19, 176/08;
d.- medi 127/20; d.- mediklerini
245/04; d.- mege 144/08; d.- mege
başla- 082/20, 182/08; d.- mek
074/07, 084/14, 226/03, 250/20;
d.- mekte idim 159/13; d.-
memege 132/13; d.- memek
200/11, 227/14; d.- mesi 006/13;
d.- meyerek 234/14; d.- mez
155/01; d.- mezdi 223/04; d.- müş
006/06, 225/14; d.- müşdü 222/18;
d.- müyor 180/09; d.- önce
034/12, 182/20, 201/15, 209/10;
d.- üp 165/15; d.- ür 034/06; d.-
ürdü 202/16; d.- ürken 149/01,
227/13; d.- üyor 029/08, 041/18,
069/17, 073/07, 096/14, 104/15,
177/06, 224/08; d.- üyordu
049/13, 085/16, 091/09, 131/14,
148/08, 170/02, 175/18, 188/05,
209/14; d.- üyorum 035/06,
073/12

düşünce : Fikir.

d. 200/14; d.+ ler 055/16, 104/05,
181/07, 225/10; d.+ leri 225/11;
d.+ lerine dal- 117/11; d.+ lerini
110/01, 187/02; d.+ leriyle
256/12; d.+ si 114/20

düşündür - : Düşündürmek.

d.- dü 068/03

düşündürt - : Düşündürtmek.

d.- meyecek 025/18

düşünül - : Düşünülmek.

d.- emeyen 210/05; d.- mesi
146/13; d.- müyor 191/19

düşür - : Düşürmek.

d.- dü 067/03; d.- eceğiniz 167/16;
ümide de d.- meyiğiniz 167/09

düz : Düz.

d. 068/14

düzelt - : Düzeltmek.

d.- ebileceğini 048/05; d.- iyordu
134/18

E

ebedî : (Ar) Sonsuz, bengî.

e. 077/11, 096/16, 186/16, 186/19,
219/07, 226/15

ebediyyen : (Ar) Sonsuza kadar, asla,
hiçbir zaman.

e. 199/07, 225/19

ecnebî : (Ar) Yabancı.

lisân-ı e. 031/12

ecniha : (Ar) Kanatlar.

e.-yı hayâl 084/03

ecrām : (Ar) Cansız varlıklar.

in'ikāsāt-ı e. 251/08

eczāhāne : (Ar+Fa) İlaçların hazırlandığı
veya hazır ilaçların satıldığı yer.

e. 175/07; e.+ niğ 064/05; e.+ sini
058/20; e.+ ye 059/03

edā : (Ar) Tarz, tavır.

e.+ sı 161/16

edāt : (Ar) İlgeç.

e.-ı nidā 165/10

édici : Eden, yapan.

cezb è. 030/15; kahr è. 186/19,
201/08

édil - : Edilmek, yapılmak.

i'ade è.- di 009/06; işgāl è.- di
135/06; icrā è.- di 163/09; işgāl
è.- di 036/07; baḥş è.- digini
204/06; ihāta è.- diklerini 224/08;
hüküm è.- ebilirdi 011/11; teşbih
è.- ebilirdi 105/10; i'ade è.- e bilse
idi 253/13; hüsn-i kabül è.- ecegi
131/14; icrā è.- ecegi 242/05;
tekrār è.- eceğinden 130/09;
telakkī è.- eceğini 048/15; hikāye
è.- ecek 204/09; ictināb è.- ecek
244/10; iftiḥār è.- ecek 204/08;
merāk è.- ecek 065/03; taḥaṭṭur è.-
ecek miydi 049/01; ihtirā' è.-
ecekdi 228/14; telakkī è.- ecekdi
180/08; taqdīr è.- emeyeceğini
130/14; 'avdet è.- emeyecek
163/18; temellük è.- emeyecek
143/03; ḥall è.- emeyen 256/14;
taşavvur è.- emeyen 157/13;
hüküm è.- emez 080/15; başt è.-
en 113/11; 'atf è.- en 054/10; ibzāl
è.- en 121/16; isrāf è.- en 086/01;
maḥkūm è.- en 209/20; taqdīs è.-
en 227/19; tekrār è.- en 019/12;

tezyīn è.- en 182/19; telakkī è.-
erek 187/19; teşkīl è.- erek
246/18; pârça pârça è.- ip 180/09;
icrā è.- iyor 221/08; rağbet è.- iyor
155/19; taqlīd è.- iyor 020/11;
tekdīr è.- iyordu 176/03; tercüme
è.- mek 165/17; işgāl è.-
melerinden 006/19; men' è.- mesi
210/06; redd è.- mesine 240/11;
baḥş è.- mesini 039/06; icrā è.-
mesini 018/05; telāfī è.- meyecek
miydi 221/14; fark è.- meyen
175/05; ihmāl è.- meyerek 216/07;
tenezzül è.- mez 146/13; teşbīt è.-
mez 213/11; i'lān è.- miş 126/14;
īfā è.- miş 147/20; taḥvīl è.- miş
120/11; tertīb è.- miş 016/13;
tezhīb è.- miş 127/11; iḥrāz è.-
miş olacaktı 148/04; izāle è.- miş
olmuyordu 169/03; bezl è.- mişdi
185/15; işgāl è.- mişdi 067/12;
icrā è.- mişdir 207/12; diḳḳat è.-
miyor 192/04; ḥiss è.- miyordu
111/04; istiḡnā è.- se 105/10; neşr
è.- se 042/03; teslīm è.- se 193/09

édin - : Edinmek.

rehber è.- erek 068/09

ef'āl : (Ar) Fiiller, hareketler, eylemler.

e. 211/18

efendi : (Gr) Efendi.

e.+ m 022/15; e.+ si 019/06; e.+
siyim 119/15

efkār : (Ar) Fikirler, düşünceler.

idāre-i e. èt- 157/03

eg - : Eğmek.

e.- dikleri 011/16; baş e.- mekten
158/07

eger : (Fa) Eğer.

e. 026/08, 094/15, 098/20, 162/02,
167/02, 167/09, 167/18, 193/14

egil - : Eğilmek.

e.- erek 022/05, 170/16, 233/08

eglen - : 1. Eğlenmek, hoşça vakit
geçirmek.

e.- digi 181/02; e.- ebilmek
231/06; e.- ecek 013/02, 205/04;
e.- ecekleri 224/12; e.- elim
115/08; e.- emedi 141/05; e.-
emiyor 205/04; e.- en 176/13; e.-
erek 074/20, 246/07; e.- iyorlardı
095/16, 224/12; e.- mege 156/08,
249/12; e.- mişler 185/16;

2. Alay etmek, dalga geçmek.

e.- erek 152/01; e.- en 180/02; e.-
ir 077/01, 097/01; e.- irler 240/09;
e.- iyor 190/11; e.- iyorlardı
049/20; e.- meyecek miydi
195/09; e.- mişlerdir 101/05

eglence : Eğlence.

e. 005/08, 005/15, 020/12, 186/01,
196/09; e.+ den 222/12; e.+ ler
130/05; e.+ ye 248/13; e.+ yi
183/19

eglencesizlik : Eğlencesizlik.

e. 106/04

eglenil - : Alay edilmek.

e.- ecek 133/07

egri : Eğri.

e. 019/14, 168/04

ehemmiyyet : (Ar) Önem.

e. 200/17; şāyān-ı e. 161/03; e.+
den 013/18; ‘aṭf-ı e. èt- 194/09,
218/13; e.+ i 119/09, 146/13,
154/12, 181/05; e.+ i ol- 146/12;
e.+ ini 232/02; e.+ le 009/12;
ḥā’iz-i e. ol- 067/07, 193/16; e.
vēr- 003/02, 007/16, 009/03,
013/01, 019/15, 020/18, 026/09,
027/02, 034/06, 072/03, 072/15,
151/06, 061/01, 208/09, 212/14,
218/10, 235/16; e. vèril- 048/19,
236/02

ehemmiyyetli : (Ar+Tr) Önemli.

e. 008/13, 187/04; e.+ si 193/07

ehemmiyyetsiz : (Ar+Tr) Önemsiz.

e. 033/15, 193/06, 210/06, 212/12,
243/07

ehemmiyyetsizlik : (Ar+Tr) Önemsizlik.

e.+ ini 109/10

ehven : (Ar) Zararı az, en zararsız.

e. 143/07

ekşer : (Ar) Genellikle, umumiyetle,
ekseriya.

e. 035/18, 055/10

ekşerī : (Ar) Çoğu.

e.+ si 157/07

ekşeriyā : (Ar) Genellikle.

e. 038/15

eksik : Eksik.

e. ol- 107/16, 134/15

eksiklik : Eksiklik, noksan.

e. 055/20

eksil - : Azalmak, az duruma gelmek.

e.- en 202/15; e.- miş 055/06

el : El.

e. 160/09, 206/13; e.+ den 169/09;

e.+ e geç- 100/17; e.+ imde

159/12; e.+ imdeki 160/11; e.+

imden 159/19; e.+ inde 020/13,

060/04, 084/18, 086/04, 097/16,

147/10, 164/14, 195/04, 210/09,

243/07; e.+ inde kal- 143/05; e.+

inde ol- 211/19; e.+ indeki

085/02, 087/07; e.+ inden 031/18,

075/18, 104/13, 136/02, 154/20,

201/01, 252/01; e.+ inden gel-

136/02; e.+ ine 093/12, 179/13;

e.+ ini 128/06, 160/08, 220/20,

238/05; e.+ ini kaldır- 025/12; e.+

ini sık- 167/13; e.+ iniş 025/03,

066/15; e.+ inizi 170/13; e.+ inle

128/01; e.+ iyle 028/08, 029/08,

052/06, 169/10, 208/19, 228/03;

e.+ ler 216/05; e.+ lerdeki 012/01;

e.+ leri 091/19; e.+ lerinde

099/09, 235/09; e.+ lerindeki

008/13, 015/03, 019/02; e.+ lerine

031/07; e.+ lerini 085/07, 121/06,

121/11; e.+ lerini çırp- 028/05; e.+

leriyle 050/10, 100/03, 187/20

elān : (Ar) Hâlâ, henüz.

e. 045/12, 086/15, 145/03, 160/15

elbet : (Ar) Elbette.

e. 157/04

elbette : (Ar) Şüphesiz, kuşkusuz, elbet.

e. 041/12, 045/01, 100/20, 122/11,

146/10, 150/15, 153/03, 178/01,

220/01, 228/11, 240/17, 253/07

elbise : (Ar) Giysiler.

e. 235/14; e.+ leriş 175/04; e.+

leriyle 002/06; e.+ siyle 012/14

eldiven : (Tr+Fa) Eldiven.

e.+ leriş 012/01

elem : (Ar) Acı, üzüntü.

āzād-ı e. 079/17; e. vēr- 132/02

elīm : (Ar) Acı, acıklı.

e. 140/18, 150/11, 176/20; intikāl-

i e. 146/15

elkāb : (Ar) Lakaplar, unvanlar.

e.+ da 165/06

elli : Elli.

kırk e. 090/10

elmās : (Ar) Elmas.

e.+ lar 133/13

elvān : (Ar) Renkler.

āhenk-i e. 245/17

elzem : (Ar) Çok gerekli.

e. 005/16

emek : Emek.

e. 158/12

emekdārlik : (Tr+Fa+Tr) Çok kullanılmış

olma, eski olma.

e. 021/20

emel : (Ar) Ümit, arzu.

aķşā-yı e. 234/15; e.-i istiḥşāl 147/15; e.-i şāf-ı sa‘ādet 147/05; e.+ e 198/11; e.+ ler 245/08; e.+ leri 200/15, 232/03; e.+ lerini 115/10, 132/09, 173/12; e.+ leriniḡ 226/20

emel-baḥş : (Ar+Fa) İsteklendiren, arzu veren.

e. 239/07

emel-firīb : (Ar+Fa) Ümitli, arzulu, arzu, ümit kandıran.

şa‘şa‘a-i e.+ i 205/02

emel-nüvāz : (Ar+Fa) Emel, arzu, ümit okşayan.

e. 219/13

emel-perest : (Ar+Fa) İstekli, arzulu, çok isteyen.

e. 079/13

emīn : (Ar) Şüphesi olmayan.

e. 163/12, 217/01; e.+ diler 047/02; e. idi 146/02; e.+ im 071/14; e. ol- 090/18, 130/10, 170/04, 183/15, 225/19, 227/02, 230/03

emir : (Ar) Emir, buyruk.

e.+ e 234/15; e.+ lerini al- 001/07

emniyyet : (Ar) Güven, inanma, itimat.

e. 095/11; e.-i kaṭ‘iyye 148/16; e.+ den 146/04; e. ét- 253/12; kesb-i e. ét- 219/17; e. eyle- 253/04; e.+ i 084/04, 147/07

eṡ : Başına geldiḡi sıfatların üstün derecede olduḡunu gösteren kelime.

e. 002/19, 013/10, 019/19, 035/11, 038/12, 052/05, 056/03, 080/01, 080/17, 089/08, 091/05, 092/08, 105/20, 114/03, 126/18, 126/19, 127/08, 127/09, 127/11, 145/06, 146/14, 153/09, 161/06, 165/01, 169/03, 177/20, 184/20, 192/20, 193/07, 198/10, 206/15, 207/16, 211/11, 211/12, 212/09, 213/07; e. aṡaḡı 086/10

encām : (Fa) Son, işin sonu.

e.+ ımızı 153/20

endām : (Fa) Boy bos.

e.+ larına 237/15

endişe : (Fa) Düşünce, kayḡı.

e. 039/11, 055/07, 093/09, 101/11; kemāl-i e. 043/20; e. ét- 131/18; e.+ ler 255/01; e.+ lerini 209/12; e.+ si 065/06; e.+ yi 109/18

endiş-nāk : (Fa) Düşünceli, kayḡılı.

e. 074/08, 109/05

enişte : Enişte.

e.+ si 058/12, 068/04; e.+ sini 064/18; e.+ siniḡ 073/08

enjenyör : (Fr) Mühendis.

e. 037/15

enķāz : (Ar) Yıkıntı.

e. 187/15; e.+ ıyla 202/08

eṡli : Eni büyük olan, geniş.

e. 111/13

eṡse : Ense.

e. 128/16; e.+ de 128/07; e.+ leri 172/14; e.+ lerine 237/15; e.+ niḡ

175/05; e.+ si 123/06; e.+ sini 123/11

envār : (Ar) Işıklar.
e. 065/16; e.+ ıyla 113/16

enzār : (Ar) Bakışlar, gözler.
tekābül-i e. 061/18; e.-ı dikkat 157/12; e.-ı hayāt-baḥş 162/17; e.-ı tedkīk 006/04; e.+ ı 089/12

epeyce : Epey.
e. 085/14, 090/08, 179/12, 184/08

ēr - : Erişmek.
‘aḳıl è.- mez 217/06

erbāb : (Ar) Sahipler, malikler.
e.-ı hayāt 155/06

eri - : Erimek.
e.- yip 250/06

erkān : (Ar) Bir topluluğun ileri gelenleri, büyükler, üstler.
e.-ı ‘ā’ ile 220/13

erkek : Erkek.
e. 027/05, 037/03, 244/19; e.+ e 007/18; e.+ im 185/04; e.+ in 026/15, 067/11, 117/06; e.+ le 049/19; e.+ ler 089/18, 224/09; e.+ lerdı 132/20; e.+ leriñ 013/10; e.+ lerle 095/20

erken : Erken.
è. 033/01, 039/16, 040/12, 043/16, 055/09, 072/20, 104/10, 181/20; è.+ di 093/03; è. ol- 043/07, 094/13

erkenden : Erken olarak, çok erken, ercecik.

è. 094/04, 102/11, 134/08

értesi : Ertesi, gelecek.
è. 040/11, 044/05, 050/19, 055/09, 055/18, 056/14, 073/06, 115/01, 134/08, 143/08, 154/18, 163/08, 178/13, 178/16, 183/15, 187/07, 190/06, 191/11, 198/14, 201/05, 212/04

es - : Esmek.
e.- iyor 108/09; e.- iyordu 109/17

esās : (Ar) Bir şeyin özünü oluşturan ana öge, temel.
e. 244/10

esāsen : (Ar) Başından, temelinden, kökeninden.
e. 044/03

esāṭirī : (Ar) Esatirle ilgili, mitolojik.
e. 058/03

esbāb : (Ar) Sebepler.
‘ālem-i e. 211/11; mecmū‘a-i e. 213/12

eşer : (Ar) İz, işaret, nişan.
e. 213/02; e.-i dikkat 003/07, 061/20; e.-i āşināī 233/18; e.-i hayāt 079/11; e.-i irtibāt 177/06; e.-i mecbūriyyet 046/16; e.-i mu‘ārefe 084/10; e.-i taḳaddüm 009/13; e.-i temāyül 061/08, 132/19, 190/01; e.-i teşādūf 210/13

eski : Eski.
e. 041/01, 059/11, 077/06, 079/18, 110/17, 137/13, 153/09, 162/19,

171/16, 198/13, 200/13, 201/09,
204/11, 204/18, 205/01, 210/03,
215/17, 227/04, 227/20, 239/20,
242/06, 254/06; e. idi 235/15; e.+
si 105/13, 218/10, 229/10; e.+
sinden 203/02

eskice : Biraz eski, çok yeni olmayan.
e. 012/03

eṣnā : (Ar) Bir işin yapıldığı an, sıra.
e.-yı rāh 154/02; e.+ da 039/08,
075/01; e.+ sında 146/08, 192/06

eṣnāf : (Ar) Esnaf.
e. 001/12

esrār : (Ar) Sırlar, gizler.
maḥrem-i e. 173/12; e.-ı ‘āṣīkāne
127/17; e.+ ına 244/20

esrār-ālūd : (Ar+Fa) Esrarlı.
e. 217/02

eṣvāb : (Ar) Giysiler.
e.+ lar 121/18; e.+ lardan 121/14;
e.+ larıyla 004/19

eṣbāḥ : (Ar) Cisimler, vücutlar, gövdeler.
e. 141/06; e.-ı muḥīṭe 114/01

eṣcār : (Ar) Ağaçlar.
e.+ dan 082/11; e.+ ı 126/17

eṣek : Eşek.
e. 068/04; e.+ ini 069/07; e.+ ler
138/14, 138/17; e.+ leri 136/12,
136/17, 136/20, 139/01, 139/06;
e.+ lerin 138/10; e.+ lerle 136/05

eṣekçi : Eşeklerle yük taşıyan veya insan
gezdiren kimse, merkepçi.
e. 136/19; e.+ lere 064/08

eṣkāl : (Ar) Şekiller.
e.+ ini 031/03

ét - : Etmek, yapmak.

yād è. 160/18; alay è.- di 004/08;
bertaraf è.- di 112/19; celb è.- di
149/03; devām è.- di 021/14,
025/13, 248/05; dirīg è.- di
078/20; ‘aṭf è.- di 068/16, 239/18;
‘avdet è.- di 055/19, 056/16,
064/17, 090/18, 100/12, 102/05,
143/08, 182/04, 205/18; ‘ilāve è.-
di 022/03, 062/18, 102/10; ḥall è.-
di 126/04; ḥareket è.- di 109/02;
ḥiddet è.- di 191/17; ḥikāye è.- di
037/10, 203/11; ḥiss è.- di 062/09,
100/17, 102/19, 103/08, 157/09,
183/01, 247/11; ḥüküm è.- di
174/10, 228/08; ıṣrār è.- di
119/17; i‘āde è.- di 123/20; i‘tirāf
è.- di 029/05, 070/07; i‘tirāz è.- di
023/13, 116/07; iḳnā‘è.- di
058/14; iktifā è.- di 014/09,
050/17; ilticā è.- di 079/05; iltihāk
è.- di 116/19; imtidād è.- di
107/10; intiḥāb è.- di 089/02;
isti‘cāl è.- di 090/16; izāle è.- di
113/01, 140/14; iẓhār è.- di
135/01; ḳabūl è.- di 045/21,
136/07; kesb è.- di 144/04; kifāyet
è.- di 096/06; laṭīfe è.- di 106/12,
248/08; maḥv è.- di 189/13;
mecbūr è.- di 006/21; merāk è.- di
207/04; muḳābele è.- di 026/07,

027/03; münkād è.- di 015/18; mürûr è.- di 199/09; mütehasşir è.- di 082/07; mütesellî è.- di 098/15; peydâ è.- di 222/13; redd è.- di 241/14; sevķ è.- di 095/04; ta'ķīb è.- di 172/07; ta'yīn è.- di 035/02; taķattur è.- di 043/14, 059/01, 133/04, 164/17, 191/13; taķmīn è.- di 092/20; taķarrüb è.- di 051/06; taşavvur è.- di 092/06; taşdīķ è.- di 139/05; taşvīb è.- di 062/16; tavşīye è.- di 081/10; teb'īd è.- di 122/08; tedārik è.- di 191/10; teķābül è.- di 089/13, 096/02; teklīf è.- di 015/06, 045/19, 134/10, 207/19, 240/04; tekrār è.- di 120/05; telakķī è.- di 124/20; te'mīn è.- di 065/02; tenbīh è.- di 136/21; tenvīr è.- di 192/13; tercūme è.- di 207/08; tereddūd è.- di 165/06; terk-i ḥayāl è.- di 134/03; tersīm è.- di 075/09; teşādūf è.- di 093/15; tesķīn è.- di 045/05; tevaķķuf è.- di 249/02; tevḥīd è.- di 066/20; tevlīd è.- di 046/11; tezāyūd è.- di 120/18; va'd è.- di 187/05; vedā' è.- di 160/15; zann è.- di 223/08; è.- digi 157/13; baķş è.- digi 232/18; binā è.- digi 251/14; da'vet è.- digi 008/19; devr è.- digi 112/01; 'add è.- digi 213/08, 229/01; 'aţf-ı ehemmiyyet è.- digi

194/09; 'avdet è.- digi 124/13, 204/14 ; ḥāşıl è.- digi 113/16; ḥiss è.- digi 010/03, 051/04, 134/03, 179/17, 221/07, 231/05; ḥusn-i te'vīl è.- digi 193/06; icāb è.- digi 195/07; icābet è.- digi 178/09; ictināb è.- digi 165/01; iş'ād è.- digi 198/05, 251/15; i'tā è.- digi 009/11; iḥtiyār è.- digi 033/20; iktiḥām è.- digi 194/16; işāret è.- digi 081/14; ķabūl è.- digi 211/09; müdāfa'a è.- digi 194/05; nefret è.- digi 229/05; peydâ è.- digi 130/01; şarf è.- digi 139/07; ta'ķīb è.- digi 080/19; taķattur è.- digi 012/15; taķayyūl è.- digi 049/06, 092/07, 145/16; taķmīn è.- digi 011/06; taķdīs è.- digi 185/20; taşavvur è.- digi 013/11; tavşīye è.- digi 056/06; tefrīķ è.- digi 011/03; teķābül è.- digi 012/09; teklīf è.- digi 241/13; tekrār è.- digi 109/09; telakķī è.- digi 190/03, 212/16, 246/07; teneffūr è.- digi 140/19; tenezzūl è.- digi 215/12; tertīb è.- digi 124/09; teşādūf è.- digi 191/09; tevaķķuf è.- digi 233/17; tevlīd è.- digi 095/06; ümīd è.- digi 048/08, 078/02, 080/19, 104/09, 189/20, 193/01; vehm è.- digi 005/15; zann è.- digi 034/08, 123/10, 132/16, 146/12, 146/20, 199/07,

256/07; è.- digim 160/10; hiss è.- digim 166/01; merāk è.- diginden 099/11; ta'kīb è.- diginden 101/04; cebr-i nefis è.- digine 248/04; ta'kīb è.- digine 101/02; teşādūf è.- digine 218/04; bahş è.- digini 151/11; 'ayb è.- digini 247/05; icrā è.- digini 176/08; işgāl è.- digini 146/15; iştiğāl è.- digini 209/10; neş'et è.- digini 041/09; refākat è.- digini 201/15; sevķ è.- digini 080/12, 080/13; taķattūr è.- digini 219/12; aķtarma è.- dik 114/10; dizgin è.- dik 153/19; laķırdı è.- dik 184/05; 'avdet è.- dikden 182/12; kesb-i emniyyet è.- dikden 219/17; küfr è.- dikden 090/06; 'add è.- dikçe 227/11; hiss è.- dikçe 194/15; ta'addūd è.- dikçe 115/09; taķarrüb è.- dikçe 160/01; teķābül è.- dikçe 034/07; temāşā è.- dikçe 231/09; teşādūf è.- dikçe 228/16; ta'addūd è.- dikçe vèrdikleri 179/11; 'avdet è.- dikleri 071/06; ğā'ib è.- dikleri 064/12; hiss è.- dikleri 033/17, 110/20; ibrāz è.- dikleri 046/17; ibzāl è.- dikleri 243/12; işgāl è.- dikleri 031/10; taķattūr è.- dikleri 049/19; te'essüfler è.- dikleri 030/19; te'sīs è.- dikleri 214/04; 'add è.- diklerinden 018/06; diķķat è.-

diklerini 124/08; isti'cāl è.- diklerini 075/03; iştirāk è.- diklerini 121/13; niyet è.- diklerini 057/03; 'avdet è.- diler 072/20, 114/20; iştiğāl è.- diler 072/12; mu'azzeb è.- diler 015/13; seyr è.- diler 016/19, 240/16; ta'kīb è.- diler 062/08; teklīf è.- diler 111/08; hiss è.- dim 159/14; ziyān è.- dim 157/01; 'atf ède è.- e 077/03; teşeddūd ède è.- e 256/08; tevdī'ède è.- e 127/18; 'atf è.- e ède 077/03; teşeddūd è.- e ède 256/08; tevdī' è.- e ède 127/18; icrā è.- ebildigini 209/14; teneffüs è.- ebilecegi 250/16; imtidād è.- ebileceğine 225/19; hiss è.- ebilecek 012/04; işgāl è.- ebilecek 200/17; muķāfaza è.- ebilecek 079/04; muķāfaza è.- ebilen 079/14; mütesellī è.- ebilir 167/02, te'mīn è.- ebilir miydi 152/02; mütelezziz è.- ebilirdi 123/12; ta'mīr è.- ebilirdi 044/09; taķammül è.- ebilirdi 062/02; taķdīm è.- ebilirdi 148/12; teklīf è.- ebilirdi 046/04; tevsī' è.- ebilirdi 126/13; ķarc è.- ebilirler 178/03; mübāķase è.- ebilirsiniz 024/02; iş'ād è.- ebiliyordu 186/06; tedķķ è.- ebiliyordu 006/10; iķlāl è.- ebiliyorlardı 247/01; iķrāz è.- ebiliyorlardı

180/17; haşr è.- ebilmek 186/10; ihyā è.- ebilmek 175/17; seyr è.- ebilmek 172/14; taşavvur è.- ebilmekten 099/15; taḥammül è.- ebilmelerini 184/16; taḥammül è.- ebilmiş olduğuna 104/06; muḥāfaẓa è.- ebilmişdi 054/18; devām è.- ecegi 050/03; muḳāvemət è.- ecegi 236/08; teşādūf è.- ecegi 092/01; hıfz è.- eceğim 167/18; müdāfa‘a è.- eceğim 028/03; ricā è.- eceğim 167/08; sa‘y è.- eceğim 158/16; taḳdīm è.- eceğim 166/02; telaffuz è.- eceğim 062/15; ferāḡat è.- eceğinden 087/18; işābet è.- eceğine 219/16; mes‘ūd è.- eceğine 147/06; ‘avdet è.- eceğini 182/01; isti‘māl è.- eceğini 219/18; müdāfa‘a è.- eceğini 193/18; ‘add è.- eceğiz 026/02; celb è.- ecek 121/15, 228/12; deli è.- ecek 251/06; devām è.- ecek 041/13; ḡalebe è.- ecek 025/18; hücūm è.- ecek 094/18; icāb è.- ecek 030/01; imtidād è.- ecek 222/09; istiḥfāf è.- ecek 186/06; iştiḡāl è.- ecek 013/02; kör è.- ecek 083/13; maḥrūm è.- ecek 025/17, 129/13; muḡtarib è.- ecek 227/16; rabṭ-ı ḡayāt è.- ecek 212/13; sevḳ è.- ecek 244/13; ta‘rīf è.- ecek 220/08; taḳdīm è.-

ecek 182/17; ta‘yīn è.- ecek olan 167/17; teşkīl è.- ecek olan 252/16; a‘lā è.- ecekdi 198/08; ḡā‘ib è.- ecekdi 218/12; ḡall è.- ecekdi 244/15; hidmet è.- ecekdi 195/12; istiḥfāf è.- ecekdi 181/06; meftūn è.- ecekdi 191/15; nedāmet è.- ecekdi 226/12; şabr è.- ecekdi 181/17; taḡassūr è.- ecekdi 254/02; taḳdīm è.- ecekdi 218/11; tekrār è.- ecekdi 224/03; telaḳḳī è.- ecekdi 229/10; ḡavḡa è.- ecekdik 037/16; ‘avdet è.- ecekdiñiz 238/15; ‘avdet è.- ecekler 150/17; ḡikāye è.- ecekler 197/07; ihtiyār è.- ecekleri 108/05; ḡaml è.- eceklerine 025/19; inkār mı è.- eceksiñ 026/16; maḡkūm è.- eceksiñiz 162/03; baḡş è.- elim 247/13; ‘acele è.- elim 107/03; ḡabūl è.- elim 025/14; ta‘ḳīb è.- elim 118/01; der-ḡāṭır è.- emedi 142/08; devām è.- emedi 035/13; ‘arż-ı nefis è.- emedi 102/04; iḳnā‘ è.- emedi 107/07; imtidād è.- emedi 008/07; men‘ è.- emedi 238/07, 239/01; rāḡat è.- emedi 177/10; şabr è.- emedi 071/02; taḡammül è.- emedi 143/06, 179/01; teşādūf è.- emedi 174/09; zabṭ è.- emedi 081/16; haẓm è.- emedigi 129/20; imḡā è.- emedigi

217/03; itlāf è.- emedigi 067/03; taḥlīl è.- emedigi 240/19; taḥmīn è.- emedigi 247/03; i'lān è.- emedigine 126/08; keşf è.- emedikleri 046/20; tefrīk è.- emedikleri 111/05; zabt è.- emedikleri 124/11; ta'yīn è.- emediklerinden 039/14; şabr è.- emediler 247/01; ta'rīf è.- emem 021/08, 051/12; idāre-i efkār è.- ememek 157/04; ta'kīb è.- ememiş idi 173/18; zabt è.- emese 210/02; imrār è.- emeyecegi 076/16; rekābet è.- emeyecegi 133/01; taḥammül è.- emeyecegi 079/06; temellük è.- emeyecegi 076/14, 076/15; ta'rīf è.- emeyeceğim 157/10; bahş è.- emeyeceğini 022/07; iktifā è.- emeyeceğini 131/13; cesāret è.- emeyecekdi 170/02; mes'ūd è.- emeyen 176/04; taḥammül è.- emeyen 137/19; fedā è.- emeyenler 018/10; cesāret è.- emeyerek 160/13, 176/14; şabr è.- emeyerek 052/13; şebāt è.- emeyerek 243/16; taḥammül è.- emeyerek 085/13; tefrīk è.- emeyerek 173/08; 'afv è.- emeyerek olmaz 034/20; taḥaṭṭur è.- emeyince 050/08; teşādūf è.- emez 178/01; 'avdet è.- emez olmuşdu 040/12; emniyyet è.-

emezdi 253/12; redd è.- emezdi 183/03; ta'yīn è.- emezdi 104/19; şabr è.- emezler 118/20; cesāret è.- emiyor 194/19; der-ḥāṭır è.- emiyor 128/13; ketm è.- emiyor 164/04; tenvīr è.- emiyor 090/11; cesāret è.- emiyordu 088/17; devām è.- emiyordu 165/13; fedā è.- emiyordu 221/13; galebe è.- emiyordu 094/04; ḥased è.- emiyordu 076/08; inkişāf è.- emiyordu 122/10; isti'āre è.- emiyordu 194/20; ḳabūl è.- emiyordu 042/16, 112/08; ḳanā'at è.- emiyordu 010/06; men' è.- emiyordu 135/15; muḳāvemet è.- emiyordu 012/12; muvāḳat è.- emiyordu 107/05, 119/13; ta'yīn è.- emiyordu 146/03; taḥammül è.- emiyordu 091/07, 142/02, 151/04; zabt è.- emiyordu 152/11; cesāret è.- emiyorlardı 246/11; taşavvur è.- emiyorlardı 046/16; cesāret è.- emiyorum 166/16; alay è.- en 019/10; arzū è.- en 039/06; bahş è.- en 166/11; bedbaḥt è.- en 239/03; bezl è.- en 252/02; celb è.- en 080/01; cereyān è.- en 127/02; cezb è.- en 251/01; deli è.- en 212/11; devām è.- en 129/11, 236/05; 'aks è.- en 099/12; 'avdet è.- en 040/10, 063/16, 182/07; fedā è.- en

176/10; gā'ib è.- en 217/19; gürültü è.- en 125/19; hareket è.- en 007/12; hikāye è.- en 014/16; hiss è.- en 041/08, 096/18, 110/15; hücum è.- en 010/03, 095/05, 176/18; icād è.- en 117/13; icrā-yı te'sīr è.- en 210/12; iddi'ā è.- en 053/12; i'lān è.- en 037/12; ihāta è.- en 132/12, 202/03; ihtilāt è.- en 020/04; ilkā è.- en 197/16; imā è.- en 026/18; imtidād è.- en 079/07, 088/12; inkār è.- en 023/18; intişār è.- en 166/11; işābet è.- en 002/12, 219/02; işgāl è.- en 084/01; itā'at è.- en 234/15; itlāf è.- en 076/12; izhār è.- en 004/11, 009/14; kesb è.- en 173/09; leme'ān è.- en 192/11; mağlūb è.- en 226/07; mağlūb-ı hāqīkat è.- en 132/01; mes'ūd è.- en 212/11; mu'azzeb è.- en 204/15; muşāhabe è.- en 125/06; müstağrak è.- en 006/11; müteħassis è.- en 141/06; nebe'ān è.- en 127/06; nüfūz è.- en 074/10; piyasa è.- en 063/19, 092/10, 153/17, 239/11; rāhat è.- en 207/20; sevķ è.- en 082/16, 210/18; seyr è.- en 067/10; sükūt è.- en 215/15; ta'ķīb è.- en 170/08, 237/18; tavsiye è.- en 006/01; tecāvūz è.- en 030/16; tefrīķ è.- en 018/08; teħāşī è.- en 255/13; tehzīz è.- en 125/12; tekrār è.- en

224/13; temās è.- en 077/05, 123/07; temevvūc è.- en 173/03; temeyyūz è.- en 242/07; te'mīn è.- en 147/09; tenezzūh è.- en 049/07; tercīh è.- en 147/09; tercūme è.- en 195/10; terekkūb è.- en 254/04; teşādūf è.- en 180/06; tesķīn è.- en 225/05; teslīm è.- en 131/12; teşekkūl è.- en 214/09; teşvīş è.- en 014/15; tevķīf è.- en 132/09; tevzī' è.- en 252/02; ūmīd-vār è.- en 212/11; va'd è.- en 096/16; yek-vücūd è.- en 129/07; zebūn è.- en 100/05; piyasa è.- enler 002/13; piyasa è.- enlerden 248/17; piyasa è.- enlere 062/07; da'vetler è.- er 122/15; 'arz-ı iftikār è.- er 105/06; fark è.- er 122/06, 148/11, 183/13, 224/14; hücum è.- er 104/06; hüküm è.- er 034/09; i'timād è.- er 253/01; i'tirāz è.- er 027/06; ihtār è.- er 042/19; imā è.- er 013/19; kať è.- er 033/10; muvaffak è.- er 158/17; refākat è.- er 049/09; şarf è.- er 041/02; sevķ è.- er 250/15; seyr è.- er 171/10; tanzīr è.- er 127/01, 127/03; te'mīn è.- er 008/14; teşādūf è.- er 177/17; ūlfet è.- er 142/20; yardım è.- er 201/11; temennī è.- er durur 154/19; müsā'ade è.- er mi 158/20; devām è.- erdi 041/12; ferāgat è.- erdi

049/17; hareket è.- erdi 091/03; hatm è.- erdi 105/03; icāb è.- erdi 180/11; işgāl è.- erdi 050/02; izāle è.- erdi 194/13; mütehayyir è.- erdi 157/13; şarf è.- erdi 105/16; zann è.- erdi 146/11; devām è.- erdik 156/04; alay è.- erek 022/18; bahş è.- erek 005/18, 109/13; der- hātır è.- erek 099/03; diḳḳat è.- erek 086/01; ‘add è.- erek 033/16, 052/06, 093/07, 141/12, 241/11, 247/13; ‘arz-ı iftikār è.- erek 175/15; ‘aṭf è.- erek 049/12, 247/15; āşinālīḳ è.- erek 047/07, 242/09; fedā è.- erek 042/20; haşr è.- erek 125/11; ḥiddet è.- erek 206/09; hikāye è.- erek 125/07; ḥiss è.- erek 076/17, 114/04, 148/10, 177/02, 206/02; ictināb è.- erek 063/07; i‘lān-ı sa‘ādet è.- erek 173/14; i‘timād è.- erek 205/07; iḳnā‘ è.- erek 143/07, 183/05; ilticā è.- erek 174/18; intiḥāb è.- erek 135/05; intişār è.- erek 173/02; inżimām è.- erek 006/15; iskāt è.- erek 145/08; istifāde è.- erek 044/12, 100/18; istiḥfāf è.- erek 185/19; istinād è.- erek 054/13, 137/07; işāret è.- erek 028/08, 036/05, 124/17, 246/01, 247/04; işāretler è.- erek 050/10; la‘net è.- erek 092/05; la‘netler è.- erek 163/13; merāk

è.- erek 085/02, 206/16; merḥamet è.- erek 056/19; muḳābele è.- erek 069/06; muḳāyese è.- erek 201/20; muvāfaḳat è.- erek 111/12; müncer è.- erek 026/04; mürāca‘at è.- erek 102/02; ricālar è.- erek 208/17; ri‘āyet è.- erek 056/06; sa‘y è.- erek 167/11; seyr è.- erek 015/04, 078/01; ta‘ḳīb è.- erek 118/11; ta‘līḳ è.- erek 221/09; ta‘rīf è.- erek 082/05; taḥaṭṭur è.- erek 195/14; taḥayyül è.- erek 048/15, 164/04; taḥḳīr è.- erek 145/05; taşavvur è.- erek 222/17; te’essüfler è.- erek 135/18; terk è.- erek 120/15, 254/06; terk-i ḥayāl è.- erek 128/10; teşkīl è.- erek 256/16; yarış è.- erek 136/14; zabṭ è.- erek 125/05, 150/06; zann è.- erek 006/04, 030/08, 053/17, 073/08, 139/04; celb è.- erim 157/12; da‘vet è.- erim 140/09; ricā è.- erim 097/09, 141/03, 153/13, 159/01; ṭaleb è.- erim 165/21; temennī è.- erim 167/12; teslīm è.- erim 027/04; yemīn è.- erim 167/07; zann è.- erim 010/14, 022/10, 036/03, 154/13, 155/12, 157/18; seyr è.- eriz 053/05; ‘avdet è.- erken 055/05, 237/06; ḳabāḥat è.- erken 012/10; seyr è.- erken 182/20; teşkīl è.- erken 191/01; ḳorte è.- erler

009/16, 014/04; kabûl è.- erlerdi
 100/20; teşâdüf è.- erlerdi 171/12;
 piyasa è.- erlerken 170/08,
 181/19; taḥassürler è.- erlerken
 047/04; diḳḳat è.- ermiş 220/16;
 muḥākeme è.- erse 087/17;
 taḥaḳḳuḳ è.- erse 099/04; teşâdüf
 è.- erse 130/17; zuhûr è.- erse
 043/17; tekdîr è.- erse etsin
 189/04; ictinâb è.- erseniz 167/14;
 der-ḥâtîr è.- ersiniz 166/02; ‘add
 è.- ince 032/07; ḥiss è.- ince
 144/03; hücum è.- ince 202/11;
 taḥaṭṭur è.- ince 103/08; taḥayyül
 è.- ince 104/04, 122/20; dâhil è.-
 iniz 026/19; kabûl è.- iniz 166/20;
 ta‘mîm è.- iniz 026/20; cesâret è.-
 ip 174/14; ta‘ḳîb è.- ip 249/15;
 tanzîm è.- ip 159/03; tercüme è.-
 ip 075/07; teşvîḳ è.- ip 179/10;
 tuḥaflık è.- ip 062/17; cesâret è.-
 ip 194/10; ḥulûl e.- iverecegini
 194/15; celb è.- iyor 002/07; cezb
 è.- iyor 123/10; da‘vetler è.- iyor
 012/08, 163/14; der-ḥâtîr è.- iyor
 175/13, 243/16; ‘arz-ı ma‘zeret è.-
 iyor 085/04; fark è.- iyor 241/04,
 245/10; ḥesâb è.- iyor 106/15;
 ḥikāye è.- iyor 021/04, 115/13;
 ḥiss è.- iyor 164/15, 196/20,
 227/03; iddi‘ā è.- iyor 137/07;
 i‘lân-ı muḥabbet è.- iyor 221/02;
 ifhām è.- iyor 126/05; iltifât è.-

iyor 141/14; inzimām è.- iyor
 002/11; izḥār-ı ‘acz è.- iyor
 255/07; kabûl è.- iyor 093/16;
 ḳarmaḳarışık è.- iyor 146/16;
 la‘netler è.- iyor 180/19; memnûn
 è.- iyor 249/10; muḳāyese è.- iyor
 011/04, 072/17; muvāfaḳat è.-
 iyor 220/09; neş‘et è.- iyor
 218/15; piyasa è.- iyor 019/05,
 044/13, 092/12; sevḳ è.- iyor
 053/13; seyelân è.- iyor 255/18;
 seyr è.- iyor 128/06; taṣavvur è.-
 iyor 195/05; tebdîl è.- iyor 221/04;
 teftîş è.- iyor 149/15, 159/15;
 tenvîr è.- iyor 225/10; ümîd è.-
 iyor 048/06; zann è.- iyor 042/01;
 alt üst è.- iyordu 087/05; baḥş è.-
 iyordu 159/08; baḥş è.- iyordu
 245/19; celb è.- iyordu 254/05;
 devām è.- iyordu 052/19, 124/13,
 184/19; ‘add è.- iyordu 005/16,
 237/17; ‘arz è.- iyordu 013/04;
 ‘avdet è.- iyordu 172/05; ‘ayân è.-
 iyordu 254/20; fark è.- iyordu
 121/13, 130/20; ḡā‘ib è.- iyordu
 212/18; ḡıbṭa è.- iyordu 142/17;
 ḥarāb è.- iyordu 095/02; ḥaşr-ı
 nefis è.- iyordu 199/10; ḥikāye è.-
 iyordu 020/16, 072/12, 106/10,
 183/19; ḥiss è.- iyordu 055/07,
 131/02, 145/20, 162/18, 169/11,
 198/03, 198/12, 211/08, 226/14,
 237/05, 237/10, 239/04, 243/08;

hüküm è.- iyordu 090/08; ısrār è.- iyordu 069/13; icāb è.- iyordu 126/03; iddi‘ā è.- iyordu 017/15; i‘tirāf è.- iyordu 131/04, 132/18; i‘tizār è.- iyordu 249/05; ihsās è.- iyordu 131/10, 224/06; ihtār è.- iyordu 079/18, 124/17; ihtizāz è.- iyordu 008/03; ihyā è.- iyordu 239/17; iktizā è.- iyordu 057/08; imlā è.- iyordu 016/11; imtidād è.- iyordu 081/01, 117/01; in‘ikās è.- iyordu 202/10, 239/08; inkılāb è.- iyordu 175/03; inkısām è.- iyordu 233/12; isrāf è.- iyordu 016/05; istīlā è.- iyordu 039/11; istirāhat è.- iyordu 073/03; kabūl è.- iyordu 105/11; kahr è.- iyordu 093/10, 185/12; levm è.- iyordu 185/08; mecbūr è.- iyordu 190/09; muḳābele è.- iyordu 247/18; muvāşalat è.- iyordu 066/08; muḳtarib è.- iyordu 200/09; neş‘et è.- iyordu 179/19; nişār è.- iyordu 065/17; rāḫatsız è.- iyordu 172/08; şabr è.- iyordu 123/15; sevḳ è.- iyordu 003/05, 006/17, 075/16, 178/07, 232/17; seyr è.- iyordu 008/17, 175/12, 235/07, 237/08; sükūt è.- iyordu 114/04; şübhe è.- iyordu 194/11, 213/18; ta‘accüb è.- iyordu 150/15; ta‘ḳīb è.- iyordu 153/01, 174/18; ta‘yīn è.- iyordu 170/11; taḫaṭṭur è.- iyordu

211/17; taḫarrüb è.- iyordu 222/15; taḫdīr è.- iyordu 202/02; taşavvur è.- iyordu 097/19; taşdıḳ è.- iyordu 097/05; tavşiye è.- iyordu 109/15, 137/08; tebā‘ūd è.- iyordu 125/13; te‘eḫḫūr è.- iyordu 054/03; te‘emmül è.- iyordu 122/13; tekrār è.- iyordu 067/19, 071/13, 139/10; telāş è.- iyordu 235/04; te‘mīn è.- iyordu 253/10; tenāḳuş è.- iyordu 046/18; teşrīk è.- iyordu 173/15; te‘yīd è.- iyordu 217/08; tezyīd è.- iyordu 172/17; ḫann è.- iyordu 076/02, 092/14, 134/05; baḫş è.- iyordum 223/16; niyāz è.- iyordum 160/06; devām è.- iyor idi 189/20; ifhām è.- iyorken 141/13; muḳābele è.- iyorlar 085/06; è.- iyorlar mıydı 191/03; baḫş è.- iyorlardı 223/05; devām è.- iyorlardı 248/15; ‘avdet è.- iyorlardı 070/11, 235/10; ḫikāye è.- iyorlardı 188/01; ısrār è.- iyorlardı 015/15; ihtiyāṭ è.- iyorlardı 214/06; merāḳ è.- iyorlardı 208/10; muḳābele è.- iyorlardı 246/13; mūrāca‘at è.- iyorlardı 001/07; niyet è.- iyorlardı 040/01; taşavvur è.- iyorlardı 030/03; seyr è.- iyormuş 101/16; ta‘ḳīb è.- iyormuş 235/12; ‘add è.- iyorsun 023/14; inkār mı è.- iyorsun 025/05; medḫ è.-

iyorsun 021/16; i'tirāf è.- iyorum
 166/19; perestiş è.- iyorum
 166/09; merāk è.- iyoruz 042/12;
 münāsebetsizlik è.- me 030/10;
 oyunbozanlık è.- me 119/18;
 diḳḳat bile è.- meden 096/06; fark
 è.- meden 195/17; ğavğa è.-
 meden 004/19; hiss è.- meden
 033/10, 102/01, 123/12, 173/10,
 236/02; tereddüd è.- meden
 237/11; zuhūr è.- meden 044/16;
 endīşe è.- medi 131/18; i'tirāz è.-
 medi 017/16; muvāfaḳat è.- medi
 116/03; mümāna'at è.- medi
 108/12; tereddüd è.- medi 174/17;
 'arz è.- medigi 151/01; raġbet è.-
 medigi 188/02; terk è.- medigi
 104/18; ümīd è.- medigi 036/15,
 098/12, 130/13, 134/18; ıırāḳlık
 è.- medigime 156/19; ümīd è.-
 mediginden 188/07; 'avdet è.-
 mediklerine 174/10; diḳḳat bile è.-
 mediklerini 034/04; baḥş è.- mege
 203/09, 223/02; ḥall è.- mege
 031/13; ḥikāye è.- mege 195/19;
 hiss è.- mege 143/05, 236/13;
 ikmāl è.- mege 201/12; kesb-i
 şiddet è.- mege 026/03; setr è.-
 mege 197/18; taġaddī è.- mege
 163/03; alay è.- mege başla-
 118/05; peydā è.- mege başla-
 226/03; tevellüd è.- mege başla-
 145/20; şübhe è.- mege başla-

251/02; hiss è.- mege başla-
 209/06; izāle è.- mege çalış-
 209/13; vaḳf-ı ḥarekāt è.- mege
 ol- 199/11; devr è.- megi 031/07;
 diḳḳat è.- megi 111/02;istirāḥat
 è.- megi 092/06; muḥākeme è.-
 megi 234/16; seyr è.- megi
 234/13; ta'ḳīb è.- megi 237/16;
 aḳşamı è.- mek 085/18; baḥş è.-
 mek 180/04; cebr è.- mek 031/09;
 delilik è.- mek 056/02; der-āġuş
 è.- mek 113/13, 152/12; 'arz-ı
 nefis è.- mek 046/05, 197/12;
 'avdet è.- mek 033/14, 188/08,
 250/18; 'azīzlik è.- mek 053/12;
 fedā è.- mek 185/13, 243/14;
 fenālīḳ è.- mek 241/04; ḥalef è.-
 mek 194/06; ḥaşr è.- mek 252/11;
 ḥulāşa è.- mek 050/07; i'āde è.-
 mek 056/13; i'tirāf è.- mek
 137/13, 180/19; iḥyā è.- mek
 101/09; intiḥāb è.- mek 040/18;
 ırcā'è.- mek 226/06; istifāde è.-
 mek 224/11; izāle è.- mek 058/09;
 ḳahr è.- mek 147/12; la'net è.-
 mek 098/02; maġlūb è.- mek
 189/02; muḥāfaẓa è.- mek 228/07;
 neşr è.- mek 182/15; oyun è.- mek
 132/16; piyasa è.- mek 157/15;
 seyr è.- mek 032/14, 075/15,
 122/18, 215/14; ta'ḳīb è.- mek
 081/07, 237/10, 250/20; ta'mīḳ è.-
 mek 041/09, 042/16; taḥammül è.-

mek 040/08; takviye è.- mek 109/11; taleb è.- mek 102/03; tecrübe è.- mek 078/08, 205/12; teşādūf è.- mek 101/17, 153/08; tezlīl è.- mek 196/18; zann è.- mek 243/14; ‘işve-bāzlık è.- mekde 095/20; seyr è.- mekde 015/15; tesviye è.- mekde 046/02; taşvīb è.- mekde olduğunu 026/17; terk-i vücūd è.- mekde olduğunu 129/16; devām è.- mekde idi 054/05; takarrüb è.- mekde idi 179/20; teşā‘ūd è.- mekde idi 011/20; celb è.- mekden 012/17; der-hātır è.- mekden 239/01; gürültü è.- mekden 128/18; hikāye è.- mekden 245/04; iştigāl è.- mekden 075/20; muṣṭarib è.- mekden 136/03; rabṭ-ı kalb è.- mekden 243/11; tefsīr è.- mekden 041/10; terk-i nefis è.- mekden 091/08; rencīde è.- meler 193/01; teşkīl è.- melerinden 130/19; ferāğat è.- melerini 109/14; merāk è.- melerin 109/09; fedā è.- meli 027/10; taḥammül è.- meli 148/09; tereddüd è.- meli idi 205/10; tertīb è.- meliyiz 035/01; celb è.- memek 033/13; fedā è.- memek 042/08; redd è.- memek 244/09; ictināb è.- memelerini 110/12; te’ḥīr è.- memeli idi 152/14; te’ḥīr è.- memeliydi

131/15; terk-i nefis è.- memeliydi 203/06; ‘atf-ı ehemmiyyet è.- memesinden 218/14; ictināb è.- memesini 187/06; diḳḳat è.- memiş 174/16; neş’et è.- memiş 206/08; teklīf è.- memiş miydi 185/08; fark bile è.- memişdi 189/19; fark è.- memişdi 129/16; arzū è.- memişdi 241/01; hüküm è.- meseydi 213/03; işābet è.- mesi 219/15; taḥammül è.- mesi 143/05; teşekkül è.- mesinden 095/13; kesb-i ‘āfiyet è.- mesine 099/01; tebessüm è.- mesini 042/19; te’essūf è.- meyecegi 055/04; ‘itāblar è.- meyecek 087/09; gā’ib è.- meyecek 011/10; temennī è.- meyecek 181/08; yardım è.- meyecek miydi 177/13; telaḳḳī è.- meyeceklerini 133/08; tevāfuḳ è.- meyen 227/10; tevāfuḳ è.- meyenleri 244/08; belli è.- meyerek 225/02; itmām è.- meyerek 107/17; telezzüz è.- meyerek 079/07; teşādūf è.- meyince 051/02; i’tirāz è.- meyin 155/15; ḳabūl è.- mez 243/05; ḳabūl è.- mez misiñiz 167/14; iḳtiżā è.- mez miydi 226/03; devām è.- mezdi 150/16; dirīğ è.- mezdi 157/11; kifāyet è.- mezdi 040/17, 229/15; men‘ è.- mezdi 034/15; müsā‘ade è.- mezdi

229/12; hüküm è.- mezlerdi 095/07; baḥş è.- miş 164/06; gā'ib è.- miş 009/10; hıfz è.- miş 059/13; hiss è.- miş 251/15; hüküm è.- miş 252/13; i'tirāf è.- miş 251/11; istiḥfāf è.- miş 221/06, 226/17; nüfūz è.- miş 244/20; peydā è.- miş 215/03; tefellūs è.- miş 103/05; teklīf è.- miş 005/09; temāşā è.- miş 231/09; tuḡyān è.- miş 252/03; peydā è.- miş iken 193/04; gā'ib è.- miş ol- 038/16; hiss è.- miş ol- 124/02; iltihāk è.- miş ol- 240/12; merāk è.- miş ol- 039/03; naşb-ı niḡāh è.- miş ol- 007/14; taşmīm è.- miş ol- 026/05; terk è.- miş ol- 130/03; gā'ib è.- miş ol- 205/02; ḥāşıl è.- miş ol- 234/04; 'avdet è.- mişdi 045/05, 057/09; fark è.- mişdi 231/11; gā'ib è.- mişdi 200/10, 200/16; hiss è.- mişdi 174/16; hulūl è.- mişdi 043/01; hüküm è.- mişdi 042/06; iḥsās è.- mişdi 252/18; iltihāk è.- mişdi 024/07; inḥişār è.- mişdi 130/16; inkişāf è.- mişdi 006/13; intikāl è.- mişdi 110/11; istilā è.- mişdi 135/13; karar-gır è.- mişdi 211/02; neş'et è.- mişdi 213/05; taḥmīn è.- mişdi 112/16; tecrübe è.- mişdi 193/17; tensīb è.- mişdi 211/01; tercīh è.- mişdi 006/02; tereddüd

è.- mişdi 205/10; terk è.- mişdi 177/03; terk-i nefis è.- mişdi 145/10; te'sīr è.- mişdi 129/19; teşekkül è.- mişdi 063/05; tertīb è.- mişken 165/16; telakkī è.- mişler 186/01; alt üst è.- mişlerdi 149/13; karar-gır è.- mişlerdi 054/06; tertīb è.- mişlerdi 051/14; hüküm è.- mişlerdir 101/02; telezzüz è.- mişlerdir 185/17; diḡkat è.- miyor 121/01; fark è.- miyor 149/16; kabūl è.- miyor 215/12; tavşie è.- miyor mu 033/06; 'arz è.- miyordu 200/18; ḡarc è.- miyordu 203/01; para è.- miyordu 069/04; şübhe è.- miyordu 099/05; tavşie è.- miyordu 216/16; diḡkat è.- miyorlardı 008/05, 208/15; kuşūr è.- miyorlardı 095/21; merāk è.- miyoruz 009/01; la'netler è.- se 197/19; tedkīk è.- se 152/02; yardım è.- se idi 182/05; diḡkat è.- seler 095/07; ḡaml è.- seler 025/20; 'acele è.- sin 044/20; tekdīr ederse è.- sin 189/04; iltifāt è.- sinler 091/06

ètdir - : Ettirmek, yaptırmak.

ṡab' è.- eceğini 104/14; tebrīk è.- ecek 193/04; temennī è.- ecek 088/14; terk è.- ecekdi 189/18; 'add è.- en 010/17; taḡarrī è.- en 005/08; ümīd è.- iyordu 062/04;

hikāye è.- mek 039/09; telākī è.- mek 069/19; hiss è.- memek 056/11; fark è.- miş 130/13; tab‘ è.- se 104/15

etek : 1. Etek, eteklik.

e.+ inden 204/01; e.+ lardan 012/01; e.+ lerin 016/09; e.+ lerinden 004/01;

2. Dağ, tepe, yığın vb. yamaçlı şeylerin alt bölümü.

e.+ inde 081/02; e.+ ini 078/16

eṭrāf : (Ar) Yöre, çevre.

e. 100/04; e.+ a 040/20, 111/02, 118/15, 208/15; e.+ da 170/09; e.+ daki 036/07, 038/04, 135/16; e.+ dakilerden 102/14; e.+ dan 023/06, 244/15; e.+ ı 202/08; e.+ ımıza 071/19; e.+ ın 100/17; e.+ ına 004/17, 006/20, 063/01, 092/07, 123/13, 151/02; e.+ ında 055/19, 080/19, 083/11, 204/20, 215/06; e.+ ındaki 097/19, 202/07, 229/17; e.+ ındakileri 224/16; e.+ ından 011/01; e.+ ını 132/12, 202/03; e.+ larına 005/01, 057/15; e.+ larındaki 015/08, 068/11, 089/15

eṭvār : (Ar) Tavırlar, davranışlar, haller, tarzlar.

e.+ ı 161/16

ev : Konut, hane.

e. 077/09, 093/20; e.+ de 005/20, 048/09, 056/10, 091/02, 093/02,

094/02, 095/18, 118/14, 191/18, 200/03, 232/14, 233/05; e.+ dekilerin 198/12; e.+ den 043/06, 067/02, 075/01, 101/14, 105/01; e.+ e 033/14, 041/03, 042/12, 055/05, 060/07, 072/20, 077/07, 087/07, 087/14, 090/18, 091/06, 091/12, 092/17, 096/11, 099/02, 101/07, 102/05, 105/12, 114/05, 118/12, 152/10, 191/16, 201/04, 212/18, 241/10, 241/14; e.+ i 119/03; e.+ ın 134/13, 192/03; e.+ inde 207/15; e.+ inde idi 115/04; e.+ ini 059/05; e.+ lere 063/14; e.+ leri 102/16, 208/17; e.+ lerin 254/08; e.+ lerine 033/19, 158/04, 169/07; e.+ lerini 059/01, 134/11; e.+ lerinin 177/05, 207/19, 212/05

evān : (Ar) Vakit, zaman, çağ.

e.-i meftūniyyet 250/09

evet : Evet.

e. 025/08, 033/03, 046/14, 051/08, 077/16, 078/14, 084/13, 096/09, 097/06, 106/17, 122/13, 147/16, 150/08, 151/16, 152/14, 161/06, 163/06, 173/19, 182/14, 186/14, 189/06, 192/02, 192/15, 197/14, 203/13, 203/19, 220/07, 220/19, 224/03, 228/19, 243/09, 249/12

evlen - : Evlenmek.

e.- dikden 221/10; e.- ecek 216/12, 217/12; e.- miş 216/12, 217/12, 228/17

evli : Evlenmiş olan.

e. 037/03

evvel : (Ar) Önce, önceki.

e. 014/01, 033/14, 033/19, 050/11, 054/07, 058/07, 075/07, 076/10, 078/11, 086/18, 104/10, 111/08, 124/05, 134/13, 145/01, 166/10, 171/05, 176/12, 178/14, 192/07, 212/20, 226/17, 250/01, 255/20; e.+ den 210/05, 213/08, 247/02, 253/14; teşrîn-i e.+ iñ 217/18, 222/19; e.+ ki 031/09, 042/15, 067/15, 072/13, 078/01, 142/16, 157/05, 160/07, 205/02, 206/12, 207/08, 225/11, 226/19, 231/06, 253/11, 253/13

evvelā : (Ar) Önce, ilk önce, ilkin.

e. 165/20

evvelce : (Ar+Tr) Önceden, eskide.

e. 121/09, 130/08, 227/19

ey : 1. Hitap edilen kimsenin dikkatini çekmek veya anlamı güçlendirmek için kullanılan

ünlem. e. 150/09, 165/11, 165/19

2. Başına getirildiği cümledeki kavrama göre çeşitli tonlar alarak birtakım duygular anlatan bir söz.

e. 017/12, 073/10, 118/18, 145/17, 149/07, 230/04, 235/02

eyle - : Etmek, yapmak.

bağş e.- di 102/10; devām e.- di 056/17; tavşie e.- di 187/06; tebrîk e.- di 158/09; iddi'ā e.- digi 193/19; intiḥāb e.- dik idi 156/16; 'avdet e.- dikleri 158/04; teşādūf e.- dim 156/02; mūmāna'at e.- medi 160/14; 'avdet e.- mek 158/20, bağşler e.- mekden 155/08; ta'kīb e.- mekden 158/03; temdīd e.- miş 159/16; nefret e.- mişdi 252/04; peydā e.- mişdi 231/10; 'arz e.- mişdim 155/13; emniyyet e.- rdi 253/04; ḥayr e.- ye 153/20; peydā e.- yebilirdi 177/18; mecbūr e.- yecek 129/14; tekellüm e.- yemedigimden 157/01; mecbūr e.- yen 176/05; 'arz e.- yim 156/19; ḥüküm e.- yor 126/08; ḥiss e.- yordu 219/12, 241/07; işbāt e.- yordu 253/10; kıyās e.- yordu 042/03; nedāmet e.- yordu 189/15; şarf e.- yordu 141/16; seyr e.- yordu 245/14

eylül : (Ar) Ay adı, eylül.

e.+ üñ 203/07

eyyām : (Ar) Günler.

e.-ı māzīyye 249/19; e.-ı ta'tīliyye 215/01

ez - : Ezmek.

e.- ecek 147/18; e.- iyor 095/01

ezān : (Ar) Ezan.

e.+ a 182/03; e.+ dan 033/13, 033/19, 065/04; e.+ ı 189/13

ezberle - : (Fa+Tr) Ezberlemek.

e.- digi 097/19; e.- mişdi 040/19

ezcümle : (Fa+Ar) Kısaca, özet olarak, özetle.

e. 126/06

ezelî : (Ar) Öncesiz, başlangıçsız.

e. 251/09

eziklik : Eziklik.

e. 179/17

ezil - : Ezilmek.

e.- iyordu 254/15, 256/13; e.-
mege 143/04, 151/04; e.- memek
103/09; e.- meniñ 188/04; e.- mesi
187/15; e.- miş 131/09

F

fa‘āl : (Ar) Etkin.

f. 255/10

fa‘āliyyet : (Ar) Canlılık, hareket.

f. 215/06, 242/07; f.-i huşūşıyye
018/11

fāci‘a : (Ar) Facia, felaket.

f.-ı hayāt 162/20, 224/05

fā’ide : (Ar) Fayda, yarar.

f. 240/08; ne f. 156/18; f. gör-
189/05

faķaķ : (Ar) Ancak, ama, lakin.

f. 002/16, 003/03, 006/10, 008/08,
011/15, 015/14, 017/08, 020/17,
021/09, 025/14, 027/04, 027/09,
034/14, 036/12, 041/04, 042/07,
042/12, 044/09, 044/13, 046/04,

048/16, 048/19, 049/11, 049/19,
053/07, 053/11, 054/03, 055/05,
057/19, 060/10, 061/19, 062/09,
063/02, 063/08, 064/08, 067/08,
068/03, 068/07, 068/18, 069/11,
071/14, 072/03, 074/08, 078/19,
080/13, 081/02, 082/05, 083/05,
084/05, 085/11, 087/09, 088/01,
089/05, 089/20, 090/08, 090/16,
091/09, 092/06, 093/01, 093/19,
094/03, 094/19, 098/16, 098/19,
101/18, 102/03, 102/11, 105/04,
105/17, 107/02, 107/08, 108/19,
110/14, 110/20, 111/16, 112/06,
114/02, 116/10, 117/16, 120/05,
120/17, 122/07, 122/17, 124/03,
124/17, 131/15, 131/17, 132/11,
134/10, 135/06, 136/02, 139/15,
142/18, 145/12, 146/02, 146/17,
148/09, 150/08, 150/20, 152/01,
163/07, 163/13, 163/16, 164/11,
164/18, 165/03, 169/05, 171/19,
172/07, 174/01, 174/14, 177/12,
177/18, 178/02, 178/17, 179/17,
180/16, 181/16, 182/06, 182/17,
185/07, 187/12, 188/12, 188/16,
191/03, 191/08, 191/16, 194/17,
195/20, 196/12, 200/05, 200/11,
201/12, 202/06, 203/01, 203/19,
205/10, 207/16, 207/20, 208/11,
211/18, 216/14, 216/17, 217/11,
218/09, 220/12, 221/13, 223/03,
224/01, 224/03, 224/09, 224/13,

225/02, 225/16, 227/14, 232/04, 237/11, 240/17, 241/07, 249/13, 250/06, 253/20

faķır : (Ar) Yoksul.
f.+ den 101/20; f. ol- 101/20, 133/02

faķr : (Ar) Yoksulluk.
f. 197/17

fāl : (Ar) Fal.
f. 215/08, 217/07; f.+ ına baķ- 215/12

fālcı : (Ar+Tr) Falcı.
f. 215/14

famdöşambr : (Fr) Oda hizmetçisi kadın.
f.+ lar 035/11

familya : (İt) Aile.
f. 037/04; f.+ ların 082/03

farķ : (Ar) Başkalık, farklılık, ayırım.
f. bile ét- 189/19; f. edil- 175/05; f. ét- 121/13, 122/06, 129/16, 130/20, 148/11, 149/16, 183/13, 195/17, 224/14, 231/11, 241/04, 245/10; f. étidir- 130/13; f.+ ı 027/11, 185/05, 227/13; f.+ ım 185/04; f.+ ında 149/14, 233/19; f.+ ında ol- 006/10, 219/12; f.+ ında idi 223/02

farķlı : (Ar+Tr) Farkı olan, deēiřik.
f. ol- 027/14

faşl : (Ar) Çözme, halletme, hükme varma.
f.+ a 026/14

faťānet : (Ar) Zihin açıklıēı.

f.+ le 157/13

faźla : (Ar) Çok.
f. 019/19, 116/20, 133/16, 162/09, 200/03, 203/01, 214/07; f. mı gel- 192/03

fecťī : (Ar) Acıklı, çok acıklı, yürekler acısı, trajik.
ķazā-yı f. 187/13

fedā : (Ar) Bir amaç uğrunda bir deēer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
f. ét- 018/10, 027/09, 042/08, 042/20, 176/10, 185/13, 221/13, 243/14

fedākārhlķ : (Ar+Fa+Tr) Özveri.
f. 191/01; f.+ a 229/02; f.+ da 121/08; f.+ ı 108/06

felāket : (Ar) Büyük bela, musibet.
ķāh-ı f.+ e 202/17; f.+ ler 006/16

felek : (Ar) Talih, baht, şans.
f. 158/20

felsefe : (Ar) Felsefe.
f.+ siyle 164/07

felsefiyye : (Ar) Felsefeye mensup, felsefe ile ilgili.
mūtāla‘āt-ı f.+ yi 113/11

fenā : (Ar) Kötü.
f. 027/15, 058/06, 129/20, 130/07

fenāhlķ : (Ar+Tr) Kötülük, şer.
f. ét- 241/04

fener : (Gr) Aydınlatma aracı, fener.
f. 066/04; f.+ ler 090/11; f.+ lere 173/13

ferāce : (Ar) Kadınların sokakta giydikleri, mantoya benzer, arkası bol, yakasız, çoğu kez eteklere kadar uzayan üst giysisi.

f.+ si 080/02

ferāḡat : (Ar) Bırakma, terketme.

f. 198/06; f. ét- 049/17, 087/17, 109/13

ferah : (Ar) Gönül açıklığı, sevinç.

f. 198/11; f. bul- 159/03

ferdā : (Fa) Gelecek, gelecek zaman.

f.+ larındaki 164/03

fersah : (Ar) Yaklaşık beş kilometrelik bir uzaklık ölçüsü.

f. 144/06

feryād : (Fa) Haykırış, çığlık.

f.-ı nākūs 256/07; f.+ ı 202/10; f.+ larıyla 032/03

fes : Fes.

f.+ iyle 012/16; f.+ lerimizi 138/09

feşfeşe : (Fa) Hışırta, fısırtı.

f. 113/17, 222/02

feverān : (Ar) Fıskırma, kaynama.

f.+ ından 188/10

fevk : (Ar) Üst.

f.-i beşeriyet 254/11; f.-i āsmān 255/17; f.-i ser 069/09; f.+ inde 011/18

fevka'l-'āde : (Ar) Olağanüstü, olağan dışı, alışılmışın ötesinde.

f. 054/12, 083/16, 097/06, 129/04, 129/17

fevka'l-'ādelik : (Ar+Tr) Olağanüstülük.
f. 236/01

fevka'l-me'mül : (Ar) Ümidin dışında.
f. 232/17; f. idi 017/17, 132/06

fevka't-ṭabī'a : (Ar) Doğa üstü.
f. 166/18, 217/02, 254/20

fıkra : (Ar) **1.** Kısa ve özlü anlatımı olan, nükteli, güldürücü hikâyecik.

f. 214/11

2. Köşe

yazısı. f.+ yı 209/20

fırıldak : Ocak veya soba borusunun iyi çekmesini sağlamak için tepesine takılan ve rüzgârın gittiği yöne dönebilecek biçimde yapılan şapka.

f.+ ları 076/20

fırila - : Hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak.

f.- dı 076/01, 093/21, 235/12; f.- dığı 077/10; f.- mak 202/12, 255/17; f.- yan 176/19, 206/17, 254/12; f.- yarak 105/01

fırlat - : Hızla atmak, bulunduğu yerden dışarı atmak.

f.- arak 241/19; f.- ıp 075/18; f.- ıyordu 201/02; f.- mışdı 250/09

fırşat : (Ar) Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart, vesile.

f. 100/17; f.-ı telākī bul- 245/06; f. bul- 038/14, 189/14; f. düş- 173/19; f. idi 203/10; f.+ ı 054/04; f.+ ı 185/10

fırtına : (İt) Denizde şiddetli hava, kasırğa.

f. idi 114/10; f.+ lar 094/20; f.+ lar kopar- 241/09

fırtınalı : (İt+Tr) Çok rüzgârlı.

f. 099/10

fışılta : Fısıldarken çıkan, güçlkle duyulan sesin adı.

f. 051/17, 073/04; f.+ sı 096/17

fıskiyye : (Ar) Fıskiye.

f. 064/09; f.+ leri 016/06; f.+ niñ 064/16

fidan : (Gr) Yeni yetişen ağaç veya ağaççık.

f.+ larıñ 109/04

fidancı : (Gr+Tr) Küçük fidan.

f.+ lar 086/02

fikir : (Ar) Düşünce.

f. 182/14; f.-i melâl 052/18; f.-i şâbit 067/17, 093/10, 227/15; f.-i selîm 094/03; f. -i tahlîl 226/04; f.-i taşallûf-perverâne 006/14; f.+ de 194/05, 243/15, 250/18; f.+ i 028/03, 042/03, 094/15, 122/07, 144/07, 222/12, 250/05; f.+ im 027/20; f.+ imize 244/08; f.+ inde 005/02, 088/07; f.+ inde idi 101/18; f.+ inde idiler 060/08, 110/20; f.+ ine 044/12, 102/03, 219/19; f.+ ini 006/08, 026/17, 221/13, 255/01; f.+ iyle 060/05, 109/18, 111/01, 126/09, 163/05, 201/11; f.+ ler 202/11; f.+ leri

041/20; f.+ leriñ 095/06; f.+ lerini 251/19; f.+ lerle 210/07, 225/06

fi'l : (Ar) İş, davranış, eylem.

mevki'-i f.+ e 094/16; f.+ ini 026/20

filân : (Ar) Falan.

f. 050/11, 052/20, 193/12, 223/13; f.+ larıñ 220/10

fi'l-haқиka : (Ar) Gerçekten, doğrusu, hakikaten.

f. 011/08, 024/16, 036/07, 104/04, 116/14, 132/07, 138/17, 179/09, 209/15, 225/13, 252/18

firâr : (Ar) Kaçma, kurtulma.

f.+ a 176/05; arzû-yı f.+ ını vër- 032/08

firâş : (Ar) Döşek, yatak, şilte.

f.-ı zifâf 066/15

fistan : (Arn) Tek parça kadın giysisi.

f. 011/15, 090/14, 099/16; f.+ ina 090/13

fişenk : (Fa) Fişek.

havâi f. 065/18; havâi f.+ lere 113/20; havâi f.+ leriñ 222/07

forma : (İt) Tek kâğıt tabaka üzerine basılan on altı sayfalık kırılmış kitap parçası.

f.+ ları 019/04

fotoğraf : (Fr) Fotoğraf, resim.

f. 190/08; f.+ ı 183/05

fotoğrafi : (Fr) bk. fotoğraf.

f. 162/13; f.+ sini 182/16

fotöy de setal: (Fr) Tiyatro salonunun orta bölümü.

f.+ de 051/15

furu furu : Ses yansıması, sürtünme sesi.

f.+ ları 016/09

füsün : (Fa) Büyü.

perde-i f. 254/04

G

ğafil : (Ar) Habersiz.

ğ. 244/20, 245/09, 250/02

ğaflet : (Ar) Habersizlik, dikkatsizlik, dalgınlık.

ğ. 154/13; ğ.+ den 203/04; ğ.+ inden 250/03

ğāh : (Fa) Bazen.

g. 001/09, 001/10, 013/04, 013/07, 020/20, 080/20, 093/05, 093/11, 093/12, 136/14, 218/02, 218/03, 219/05, 222/07, 222/08

ğā'ib : (Ar) Kayıp.

ğ. èt- 009/10, 011/09, 038/16, 064/12, 200/10, 200/16, 205/02, 212/17, 217/19, 218/12; ğ. ol- 028/01, 028/02, 042/05, 042/05, 082/02, 100/16, 193/20, 193/20, 211/08; gözden ğ. ol- 234/20

ğalabalık : (Ar+Tr) Kalabalık.

ğ. 002/17, 024/16, 060/03, 063/05, 063/12, 063/15, 064/14, 068/19, 071/17, 074/02, 089/16, 090/01, 095/13, 097/06, 102/01, 111/05,

120/17, 129/18, 171/17, 174/01, 176/18, 187/09, 215/06, 233/08, 233/12, 235/01, 242/08, 245/15; ğ.+ a 175/03, 187/16; ğ.+ da 174/06, 188/06, 191/06; ğ.+ dı 051/15, 090/11, 135/19, 203/14; ğ.+ ı 006/09, 105/19, 135/12, 173/08; ğ.+ ın 006/03, 014/10, 244/19; ğ.+ ını 070/09, 235/06; ğ.+ ının 174/17; ğ.+ la 235/07; ğ. mı 244/16; ğ. ol- 001/04, 010/20, 071/01, 097/04, 119/01

ğalabalıklaş -: (Ar+Tr) Kalabalıklaşmak.

ğ.- dı 171/20; ğ.- dıktan 044/20

ğalebe : (Ar) Sayı veya güç bakımından üstün olma, yenme.

ğ. 148/07, 189/18; ğ. çal- 189/10; ğ. èt- 025/18, 094/03; ğ.+ si 148/03; ğ.+ sini 110/15, 147/09

ğaleyān : (Ar) Kaynama, çalkanma, coşma.

ğ.-ı hissiyāt 025/14; ğ.-ı şedīd 150/05; ğ.+ ları 150/11

ğalibā : (Ar) Galiba.

ğ. 008/08, 021/09, 248/09

ğalız : (Ar) Kaba ve çirkin, iğrenç.

ğ. 139/08

ğamgame-çīn : (Ar+Fa) Gürültü, ses toplayan, devşiren.

ğ. ol- 255/19

ğamlı : (Ar+Tr) Kaygılı, tasalı, sıkıntısı, üzüntüsü olan.

ğ. ğ. 160/18

ğam-nāk : (Ar+Fa) Kederli, üzgün.

ğ. 201/15

ğarābet : (Ar) Gariplik.

ğ.+ i 167/05

ğarām : (Ar) Tutku, aşk.

ğ.-ı pākīze 251/12

ğaraż : (Ar) Kin.

ğ.+ ınıñ 146/04; ğ.+ ler 197/16

ğarīb : (Ar) Yadırganan, değişik, tuhaf, acayip.

ğ. 007/08, 013/06, 041/20, 108/04, 167/04, 217/02, 217/06; te'sīr-i ğ. göster- 149/13; ğ. idi 096/03

ğarīb : (Ar) Batan.

şems-i ğ.+ ınıñ 254/10, 256/02

ğarşon : (Fr) Garson.

ğ. 044/14, 089/07, 123/17; ğ.+ a 004/12, 044/06, 046/12, 169/07; ğ.+ lar 001/05, 187/19; ğ.+ larınıñ 044/11; ğ.+ u 123/16, 123/20; ğ.+ uñ 056/05, 206/12

ğaşb : (Ar) El koyma, zorla elinden alma.

ğ. olun- 235/11

ğavğa : (Fa) Kavga.

ğ. ét- 004/19, 037/16; ğ.+ ya 026/04

ğaybūbet : (Ar) Bulunmama, yokluk.

ğ.+ i 088/13; ğ.+ ine 106/19; ğ.+ iniñ 048/15

ğāye : (Ar) Elde edilmesi gereken, ulaşılmak istenen şey, amaç.

ğ. 201/08, 252/12; ğ.-i hayāt 244/01

ğāyet : (Ar) Pek, çok.

ğ. 062/15, 099/15, 160/07

ğayr : (Ar) Olmayan, değil.

ğ.-i ihtiyārī 211/13; ğ.-i kābil 200/03, 218/15; ğ.-i lāyık 225/07; ğ.-i ma'kūl 243/09; ğ.-i mer'ī 127/12, 211/10; cihān-ı ğ.-i mer'ī 065/13; ğ.-i meskūn 083/14; ğ.-i muntazar 219/17; ğ.-i mütenezzilāne 225/06

ğayret : (Ar) Çalışma, çaba, çalışma isteği.

ğ.-i 'atılāne 019/09; ğ.+ le 137/18; ğ.+ leriñ 147/05

ğayūr : (Ar) Gayretli, çok çalışkan.

ğ. 197/19

ğayz : (Ar) Öfke.

ğ. 239/03

ğaz : (Fr) Gaz lambası.

ğ. 064/14, 128/08, 149/18, 175/08; ğ.+ ları 172/20

ğazel : (Ar) Klasik Türk müziğinde belli bir kurala bağlı olmadan bir kişi tarafından sazlardan birinin eşliğinde söylenen, söyleyenin ses gücünü göstermesinde de olanak veren müzik eseri.

ğ. 222/03; ğ.+ den 070/01

ğazete : (İt) Gazete.

ğ. 056/13, 209/17; ğ.+ de 209/19; ğ.+ den 207/02, 207/06; ğ.+ ler 105/04, 187/13; ğ.+ lerde 005/12,

206/10; ğ.+ leri 102/18, 105/02;
ğ.+ lerini 104/07; ğ.+ ye 209/17

ğazoz : (Fr) Gazoz.

ğ. 125/06, 127/17

geber -: Ölmek.

g.- ip git- 154/16

gece : 1. Gece.

g. 039/04, 050/16, 051/08, 057/08,
057/14, 058/02, 058/07, 067/18,
070/17, 072/08, 072/11, 078/11,
082/04, 082/06, 090/20, 093/09,
101/10, 108/10, 108/13, 114/19,
115/18, 120/14, 141/18, 150/13,
177/18, 183/16, 187/01, 198/09,
202/03, 206/01, 209/08, 218/20,
237/03, 242/04, 251/07; g.+ dir
071/18; g.+ leri 108/11, 129/10,
182/10, 200/04, 221/17; g.+
lerinde 082/02; kândil g.+ lerine
030/10; g.+ si 093/11, 148/19; g.+
yi 056/14, 109/14

2. Eğlence, anma vb. amaçlarla
geceleyin düzenlenen toplantı.

g.+ si 251/07; g.+ sinde 130/20;
donanma g.+ sindeki 203/10; g.+
sini 178/19

gécelerce : Birçok gece, geceler boyu.

g. 175/15

geceleyin : Gece.

g. 076/03, 091/11, 241/15

gécelik: Geceye özgü olan, gece
kullanılan.

g. 070/14, 134/17

gecik - : Geç kalmak.

g.- digi 191/11; g.- diklerini
017/05; g.- en 215/10; g.- iyorlar
039/19; g.- mege başla- 039/13

geç : Geç.

g. 033/01, 046/19, 065/04, 104/12,
171/02, 171/09, 171/16, 179/07;
g. idi 114/20

geç - : Geçmek.

g.- di 014/17, 045/19, 052/11,
058/19, 069/08, 071/06, 093/11,
100/07, 102/01, 120/19, 157/05,
179/01, 188/10; g.- digi 034/18,
045/12, 078/10, 081/08; g.- digim
158/10; g.- digini 047/06; g.-
dikden 063/12, 076/06, 078/04,
226/08; g.- dikçe 003/08, 130/15,
163/02, 179/18, 227/15, 227/20;
g.- dikleri 070/12, 118/04; g.-
diler 015/12, 125/05, 208/17; g.- e
189/13; g.- ebildi 187/17; g.-
ebileceğine 199/05; g.-
ebileceklerini 188/07; g.- ebilen
175/04; g.- ecekdi 197/10; g.-
ecek idi 186/17; g.- ecekleri
062/08, 116/15, 238/03; g.-
eceklerini 109/11; ele g.-
emeyecekdi 100/17; g.- emeyen
086/02; g.- emiyor 221/03; g.- en
002/04, 003/20, 006/15, 020/16,
027/16, 031/07, 037/15, 047/16,
053/02, 057/02, 065/04, 068/09,
071/18, 109/04, 115/11, 116/10,

135/13, 147/04, 149/01, 155/13, 155/17, 157/17, 167/10, 173/08, 183/08, 189/12, 193/16, 200/19, 223/15, 229/18, 249/15; akıp g.- enlere 011/01; g.- er 041/01; g.- erek 016/14, 035/13, 077/07, 083/08, 097/20, 134/12, 202/05; kendinden g.- erek 256/05; g.- erken 005/12, 056/09, 087/13, 092/18, 093/06, 158/09, 208/01, 239/20, 248/20; g.- erlerdi 040/04; g.- erlerken 140/06, 212/05; g.- erse 025/16; g.- ince 100/09, 164/16, 252/19; g.- ip git- 233/17; g.- iyor 017/12, 043/11, 174/06; g.- iyordu 200/15, 203/08; g.- iyorlar 219/08; g.- iyorlardı 239/06; g.- meden 002/12, 045/06, 093/19, 117/08, 172/10, 192/05, 200/06, 227/04; g.- mege 071/04, 129/14; g.- megi 015/05, 207/19; g.- mek 014/10, 060/04, 195/05; g.- mekde 015/14; tünel g.- mekde 159/12; g.- mekde idi 077/07; g.- memişdi 061/11, 132/05; g.- mege uğraş- 235/01; g.- meyeceğini 098/04; g.- meyi 006/02; g.- mez 079/17; g.- miş 001/02, 010/20, 074/11; g.- mişdi 206/05; g.- miyordu 082/08, 083/18; g.- miyorlardı 111/03; g.- sin 114/16

geçici : Geçici, çok sürmeyen.

g. 033/15, 196/04, 210/08

geçil - : Geçilmek.

g.- irken 109/12; g.- iyordu 203/15

geçir - : Geçirmek.

g.- di 056/14, 079/16, 190/10; vakit g.- di 093/07; g.- digi 088/13, 099/02, 104/05, 106/09, 147/18, 149/20, 201/15; g.- digini 114/03; g.- dikden 109/14, 251/05; g.- dikleri 031/08; g.- diğ 154/06; g.- ecegi 177/20; g.- eceğini 058/17, 085/16; g.- ecekdi 091/01; vakit g.- eceklerini 115/03; g.- erek 112/02; vakit g.- eyim 153/15; g.- irdi 105/07; g.- irse 236/07; g.- mege 190/15; vakit g.- mege 060/05, 158/17, 186/01, 201/11; g.- mek 120/14, 147/16, 155/10, 224/11; hayâtı g.- mek 077/02; vakit g.- mekden 162/08; g.- melerini 111/08

geçiril - : Geçirilmek.

g.- ecek 076/13

geçiş : Geçme işi.

g.+ ini 075/14

geçkince : Yaşı biraz ilerlemiş olan.

g. 061/13

geçmiş : Bugüne göre geride kalmış olan zaman, mazi.

g.+ leri 208/15

gel - : Gelmek.

g. 004/07, 042/12, 114/15, 139/18, 161/17; kendiye g. 202/17; g.- di

023/19, 024/05, 037/15, 038/04, 043/07, 045/06, 045/09, 053/01, 075/07, 081/14, 088/15, 089/17, 098/11, 101/07, 110/09, 120/18, 121/11, 135/10, 152/10, 157/04, 160/02, 181/08, 183/16, 184/13, 188/14, 206/20; hātırına g.- di 155/17; lāzım g.- di 069/14; rāst g.- di 151/11, 203/08, 233/15, 237/07; g.- di mi 154/03; rāst g.- di mi 021/11; g.- digi 037/08, 077/07, 086/04, 087/15, 091/12, 095/12, 105/11, 179/16, 199/05, 241/14; rāst g.- digi 104/01, 130/05, 176/11; g.- di idi 065/05; lāzım g.- digine 252/13; g.- digini 040/11, 082/03, 124/16, 169/10, 181/15, 215/10, 220/17, 238/10; ileri g.- digini 130/19, 132/17; lāzım g.- digini 081/07; rāst g.- digini 101/01, 218/07; g.- digini 148/19; burun buruna g.- dik 052/10; g.- dikden 074/02, 126/12; ‘aqlına g.- dikçe 197/02; g.- dikleri 016/20, 037/06, 067/08, 088/20, 107/11, 114/07, 115/17, 136/11, 140/15; g.- diklerini 054/02, 061/12, 172/11, 174/13, 179/07; g.- diler 014/20, 047/11, 053/06, 066/14, 067/13, 070/04, 136/20, 188/17, 240/15, 246/07, 246/15; kalkıp g.- diler 151/20; rāst g.- dim 052/11, 157/20; hōş

g.- diñiz 184/07; g.- ebilmesi 094/04, 137/06; lāzım g.- ecegi 006/14; g.- eceğinden 102/09; g.- eceğine 084/04; lāzım g.- eceğine 228/08; lāzım g.- eceğini 006/06; g.- ecek 068/04, 222/05; lāzım g.- ecekdi 229/14; g.- eceklerdi 087/12; g.- eceklerdir 150/17; g.- eceklerini 010/09; g.- eli 102/08, 151/10; g.- elim 155/13; g.- emedi 035/05; g.- emezlerdi 178/17; g.- emezse 084/06; g.- en 021/19, 065/18, 083/06, 123/15, 175/03, 202/04, 208/08, 216/18; ‘aqlına g.- en 165/15; gözünün öñüne g.- en 080/03; ileri g.- en 241/05; lāzım g.- en 094/07; vukū‘a g.- en 109/13; yābāncı g.- en 144/08; g.- ene 022/08; g.- enler 025/01; g.- enleri 095/12, 101/15; g.- erek 036/16; g.- ince 044/05, 044/17, 081/04, 085/07, 096/11, 118/10, 150/16, 156/11, 246/05; ‘aqlına g.- ince 144/09; lāzım g.- ince 164/13, 178/18; g.- inceye 179/08; g.- iñiz 114/11; g.- ip 032/04, 033/12, 033/20, 050/02, 067/11, 078/09, 094/06, 105/12, 201/04, 229/16; g.- ip gelmediği 096/06, 112/03; g.- ir 004/09, 022/14, 027/15, 048/09, 072/05, 112/11, 156/05, 246/04; g.- irdi 040/02; g.- irim 074/04; g.- iriz 116/02; g.-

irken 062/19, 064/06, 114/09; g.- irlir 010/10, 037/04, 054/08, 119/01; g.- irlirken 039/12; rāst g.- irsem 062/13; rāst g.- irseñiz 153/12; g.- iyor 002/08, 024/13, 035/08, 043/12, 093/12, 116/13, 216/01, 246/02, 254/18, 256/06; güç g.- iyor 137/14; vücūda g.- iyor 245/18; g.- iyordu 024/16, 033/01, 090/10, 092/16, 098/02, 099/03, 111/14, 112/15, 141/02, 143/07, 150/01, 172/15, 211/15, 217/05; fazla mı g.- iyordu 192/03; ileri g.- iyordu 122/07, 205/11; kulağıma g.- iyordu 160/17; lāzım g.- iyordu 040/08, 046/07, 111/09, 126/16, 135/09, 143/05, 171/06, 178/14; g.- iyorlar 036/06, 057/14, 064/01, 240/14; g.- iyorlar mı 082/04; g.- iyorlardı 040/13, 041/15, 046/19, 116/15; g.- iyorum 010/11, 138/11; g.- meden 075/06, 076/09; g.- medi 073/12, 119/06; gelip g.- medigine 096/06; g.- medigini 073/08; gelip g.- medigini 112/03; g.- medikleri 082/07; g.- mediler 053/16; g.- mek 030/19, 039/16, 115/01; g.- mekle 177/14; dönüp g.- meler 192/20; g.- meleri 177/10; g.- meli 177/15; g.- memek 054/16; g.- memeleri 178/15; g.- memiş 064/20; g.- memişdi 045/12,

086/15, 094/12, 218/14, 239/15; g.- memişlerdi 034/18, 134/10; g.- mesi 009/07; rāst g.- mesi 212/03; g.- mesin 009/18; g.- meyecek 139/03, 139/06; g.- meyecek olursa 043/14; g.- meyecekleri 044/01; g.- meyen 047/03; g.- meyi 087/08; g.- mez 073/13, 240/08; g.- mez mi 037/17; g.- mezse 072/06, 084/05, 084/13, 084/14; g.- miş 019/09, 088/20, 117/18, 200/04, 250/03; rāst g.- miş 045/07; g.- miş olsaydı 094/16; g.- mişdi 043/20, 048/18, 095/12, 105/20, 106/07, 198/16, 237/02; ileri g.- mişdi 210/19; lāzım g.- mişdi 057/06; g.- mişdim 051/10; g.- mişler 017/03, 051/05, 151/13, 152/06; rāst g.- mişler 072/14, 223/13; g.- mişler mi 151/15; g.- mişlerdi 003/06, 100/08; kalkıp g.- mişlerdi 005/10; g.- miyordu 136/03; işine g.- miyordu 074/06; rāst g.- miyordu 056/18; g.- se 087/09; elinden g.- seydi 136/02; lāzım g.- se idi 165/17; g.- sin 073/18

gelincik : Yazın kırlarda, özellikle ekin tarlalarında yetişen, kırmızı ve otsu bitki, gün gülü.

g. 048/12

genç : Genç.

g. 002/20, 003/07, 003/16, 007/01, 007/05, 007/13, 008/02, 008/06, 010/16, 011/04, 011/05, 012/05, 014/16, 015/07, 030/05, 032/06, 037/09, 066/06, 066/10, 066/11, 066/12, 066/14, 066/20, 079/13, 095/16, 110/15, 116/18, 121/10, 130/02, 133/10, 145/19, 150/11, 162/19, 163/04, 170/15, 171/04, 195/11, 229/09, 239/01, 242/09, 250/07, 252/10; g.+ di 041/12; g.+ e 035/14, 035/16, 131/09, 176/10; g.+ i 095/19, 195/06; g.+ in 095/01, 101/19, 162/14, 204/07; g.+ ler 133/15, 185/15, 224/07, 225/05, 228/15; g.+ lerdeki 186/04; g.+ lere 002/05; g.+ leri 132/13, 191/14; g.+ lerini 103/08, 221/06, 221/18; g.+ lerle 180/13

genleş - : Yeniden gençlik ve canlılık kazanmak.

g.- mek 013/06

gençlik : Gençlik.

g. 186/16; g.+ in 117/16; g.+ inin 180/20, 196/19, 250/15

geniş : Geniş.

g. 045/11, 253/06

gerden: (Fa) Gerdan, boyun.

g. 128/16; g.+ in 128/09

gerek : İcap, lüzum.

g. 154/02, 155/06

geri : Geri.

g. 175/09; g. al- 163/08; g.+ de 254/01; g.+ den 090/10, 174/18, 196/12; g. dön- 081/08, 094/09, 234/10, 235/05, 239/13; g. dönül- 164/01; g.+ ye 098/05

geril -: Kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek.

g.- iyor 069/13

getir - : Getirmek.

g.- di 165/11, 185/02; g.- digi 074/14, 075/07, 206/12; vücūda g.- dikleri 123/01, 231/07; vücūda g.- ebilmek 234/03; vücūda g.- ecek 227/17; g.- ecekdi 175/01, 229/08; g.- eceklerdi 197/08; hūşūle g.- eceklerini 205/08; g.- en 061/07, 152/08; g.- erek 089/15; g.- eyim 118/07; g.- ir 074/05; g.- irken 215/21, 251/10; g.- iyordu 065/14; vücūda g.- iyordu 181/01; ‘aqlına bile g.- meden 096/07, 176/07; g.- mege 130/19; ‘aqlımı başıma g.- mege 159/10; hūşūle g.- mekten 195/12; g.- miş 215/08

getiril - : Getirilmek.

g.- emediginden 214/05; vücūda g.- ir 042/01; vücūda g.- miş 127/10

getirt - : Getirtmek.

g.- di 089/09; g.- digini 056/05; g.- diler 123/17

gevrek : Canlı, şen, şakrak.

g. 007/19

gez - : Gezmek.

g.- dikleri 020/14; g.- diklerini 110/14; g.- ebilmeli 177/16; g.- elim 141/04; g.- en 032/14; ne g.- er 159/20, 162/07; g.- erler 037/05; g.- erlerken 178/03; g.- iyor 112/20; g.- iyorlar 057/18; g.- iyorlardı 066/11; g.- iyorum 052/09; g.- mege 208/20; g.- mek 068/06, 133/19; g.- meler 196/03; g.- melerinin 113/08; g.- meli 177/16

gezdir - : Gezdirmek.

g. 015/20; göz g.- di 064/15; g.- erek 244/14; göz g.- mekte idi 004/18

gezdiril - : Gezdirmek.

göz g.- irken 209/18

gezme : Gezme işi, seyrân.

g. 136/05

ğibta : (Ar) İmrenme.

ğ. 014/17, 117/09; ğ. ét- 142/17; ğ.+ ları 221/07

ğılzet : (Ar) Galiz olma, galizlik, kabalık, çirkinlik.

ğ.+ ini 245/13

ğışāve : (Ar) Örtü, perde.

ğ.-i ‘acz 255/14

gibi : Gibi.

g. 003/01, 005/15, 007/12, 007/17, 008/06, 009/12, 011/01, 012/08, 012/11, 022/15, 023/16, 025/06, 025/08, 025/10, 026/14, 034/06,

035/11, 036/17, 037/04, 039/18, 042/12, 044/13, 045/18, 046/03, 046/09, 047/12, 048/08, 048/12, 049/19, 050/08, 051/07, 053/01, 055/06, 056/18, 060/10, 065/20, 069/18, 073/04, 074/19, 075/20, 077/01, 077/09, 080/19, 082/11, 082/12, 082/15, 087/16, 087/18, 091/18, 092/03, 092/12, 094/15, 094/18, 095/04, 096/05, 096/13, 096/19, 097/02, 100/01, 100/07, 101/16, 102/17, 104/17, 105/11, 105/13, 116/08, 116/13, 116/19, 117/10, 117/16, 121/01, 122/07, 122/14, 122/15, 123/11, 125/03, 126/17, 127/01, 127/17, 129/03, 129/13, 130/18, 131/09, 133/12, 136/09, 139/10, 140/19, 144/03, 146/09, 149/14, 151/01, 156/04, 157/16, 159/15, 161/06, 163/15, 164/19, 166/07, 170/02, 171/17, 172/15, 173/02, 173/07, 174/16, 175/14, 176/14, 176/18, 178/03, 178/08, 178/16, 179/11, 179/17, 180/14, 181/13, 183/02, 183/09, 183/13, 185/03, 185/06, 186/01, 188/16, 190/11, 192/08, 192/16, 192/18, 192/20, 194/06, 198/11, 198/18, 201/13, 204/11, 204/20, 205/15, 206/09, 209/11, 211/04, 211/08, 212/16, 214/08, 217/13, 219/08, 220/06, 222/01, 222/07, 224/14, 225/12, 225/15, 226/06,

226/09, 227/02, 229/10, 231/06,
233/10, 234/09, 235/12, 236/07,
237/19, 243/06, 244/20, 246/10,
246/19, 248/07, 249/17, 251/17,
253/05, 253/11, 254/08, 254/12,
254/16, 255/08, 255/18, 256/05,
256/10, 256/15; katılacak g. gül-
063/02; g. idi 078/09; âteş g. yan-
091/17, 234/01

gidil - : Gidilmek.

g.- emez 068/02; g.- mesini
005/09

gidiş : Gitme işi.

g.+ leri 209/16, 212/01

gir - : Girmek.

g.- di 043/08, 045/02, 059/03,
074/08, 078/15, 096/11; koluna
g.- di 022/01; g.- digi 020/06; g.-
diklerine 090/18; g.- diklerini
172/05, 188/15; g.- diler 063/18,
071/01, 090/16, 118/12, 239/14,
246/09; g.- ecekler 118/02; g.-
enlerin 003/13, 121/05; koluna
g.- er 022/14; koluna g.- er
039/08; g.- erdi 033/11; g.- erek
174/20; koluna g.- erek 114/14;
g.- erler 119/20; g.- ince 006/03,
102/17; g.- inceye 235/18; g.- ip
208/20; g.- iyordu 034/16, 063/15,
105/19; g.- meden 050/20; g.-
mek 050/05, 074/18, 099/10;
koluna g.- miş 020/14; g.- mişdi

106/11, 219/02; g.- mişlerdi
002/20; g.- seydi 022/15

girdāb : (Fa) Girdap.

g. 253/19

girift : (Fa) Karmaşık, çapraşık.

g. 211/05

giriftār : (Fa) Tutulmuş, yakalanmış.

g. ol- 210/16, 251/06

giriş : Girme işi.

g.+ i 234/19

giriş - : Kalkışmak.

müsābaka-i hüsne g.- mekte
011/09

giryān : (Fa) Ağlayan.

g. 224/20

git - : Gitmek.

g. 023/09, 087/21, 119/21; g.- di
009/20, 014/02, 037/14, 056/16,
057/08, 070/08, 086/18, 137/17,
141/18, 171/16, 179/08, 205/09; g.
gide 236/11; g.- digi 183/19,
212/20; gözümün öğünden g.- digi
153/18; g.- diginden 209/05;
kalkıp g.- digini 189/19; g.-
diginiz 161/11; g.- dikden 088/06,
118/12; g.- dikçe 002/11, 008/16,
012/13, 013/03, 013/19, 026/03,
046/18, 046/19, 054/13, 086/13,
089/17, 115/09, 117/09, 120/18,
171/20, 200/20, 205/07, 205/16,
217/19, 222/13, 245/15, 252/07;
g.- dikleri 224/06; g.- diklerini
057/01; g.- diler 047/10, 053/19,

172/01, 246/04; g.- dim 023/10, 184/07; git g.- e 236/11; g.- ebilip 149/10; g.- ebiliyor 215/13; g.- ebilmek 177/19, 236/17; g.- ebilmiş ol- 094/09; g.- eceğiz 118/18; g.- ecek 119/09, 197/09, 242/02; g.- ecekdi 201/06; g.- ecekdim 102/11; g.- ecekler 039/18, 043/16, 047/14; g.- ecekleri 064/07; g.- elim 014/06, 021/16, 022/16, 045/14, 045/20, 046/09, 046/10, 071/15, 087/20, 119/20, 120/02, 141/03; g.- elim mi 067/06; g.- emediği 191/07; g.- emem 119/14, 120/07; g.- emese 048/14; g.- emeyeceklerinden 043/02; g.- emezler 119/04; g.- en 022/11, 040/02, 107/19, 137/09, 176/20, 233/04; hoşlarına g.- en 030/14; uzanıp g.- en 072/15; g.- er 025/16, 078/13, 171/09, 232/10; g.- er miyim 053/20; g.- erdi 158/02; g.- erek 087/19, 101/15, 192/19; g.- eriz 107/04, 108/02, 118/20; g.- erken 052/19, 160/16, 193/15, 249/15, 250/12; geçip g.- erken 233/18; g.- erlerken 105/15, 212/03; g.- erlerse 136/12, 222/01; g.- ersiniz 097/09; g.- ince 114/05, 120/03; g.- inceye 058/13, 108/10; g.- iniz 138/10; g.- ip 041/15, 116/01, 116/06, 120/15, 241/11; g.- iyor

020/06, 071/07, 163/10, 215/01; g.- iyor musunuz 153/11; g.- iyordu 107/12, 221/10; hoşuna g.- iyordu 108/04; g.- iyorlardı 055/13, 068/10, 136/15; g.- iyorsunuz 155/20; g.- iyoruz 118/08; g.- meden 104/10, 145/01; g.- mege 040/01, 058/01, 071/10, 107/07, 171/07, 210/11, 210/17; g.- megi 057/07, 091/04, 109/15, 185/08; g.- mek 029/06, 040/17, 041/07, 042/11, 048/11, 057/03, 058/08, 069/14, 081/06, 087/02, 097/14, 190/06, 191/05, 201/03, 248/17, 248/19; geberip g.- mek 154/16; uzanıp g.- mek 224/20; g.- mekden 119/10; g.- memişdi 183/16; g.- mese 197/14; g.- meseydi 210/15; g.- mesi 058/07, 168/04; g.- mesine 210/14; g.- mesinler 106/14; g.- meyecekleri 048/04; hoşla g.- meyen 035/16; g.- miş 020/17, 054/17, 195/18; g.- mişdi 191/17, 222/20; g.- mişdim 151/17; g.- mişdir 163/15; g.- mişler 047/17; g.- miyor 203/01; g.- miyordu 041/11; g.- miyorlar 063/20; g.- miyoruz 068/01; g.- seler 137/05; g.- seydi 185/09; g.- sin 159/11

giy - : Giymek.

g.- mişlerdi 235/14

giydiril - : Giydirilmek.

g.- mişdi 087/16

giyin - : Giyinmek.

g.- erek 093/20; g.- ir 033/07; g.-
memişlerdi 011/14; g.- miş
013/09, 103/07

gizle - : Saklamak.

g.- yerek 073/02

gizlen - : Kendi kendini gizlemek,
saklanmak.

g.- miş 155/03

gizli : Gizli.

g. 023/10, 150/10

gizlice : Gizli olarak.

g. 227/18

gögüs : Göğüs.

g.+ ünü 172/07, 185/10; g.+ ünü
180/06

gölge : Gölge.

g. 081/15; g.+ ler 231/11; g.+
sinde 079/15, 082/19

gömlek : Gömlek.

Frenk g.+ iniş 041/04; g.+ iyle
134/17

gömül - : Bir şeyin derinliğine inmek.

g.- erek 245/08; g.- üyor 256/05

gönder - : Göndermek.

g.- emezdi 169/07; g.- iniz
153/14, 159/03

gönderil - : Gönderilmek.

g.- miyordu 191/19

gönül : Gönül.

g.+ üm 159/03

gör - : 1. Görmek.

ne hâlin varsa g. 120/09; g.- dü
061/16, 075/03, 081/04, 086/05,
087/16, 092/19, 099/09, 120/04,
172/05, 172/11, 173/17, 174/13,
188/08, 188/15, 204/13; hoş g.- dü
043/11; g.- düğü 006/09, 015/17,
017/01, 017/16, 020/15, 034/07,
037/09, 064/07, 082/13, 095/14,
101/08, 105/16, 128/09, 129/06,
129/18, 137/07, 146/09, 172/02,
177/01, 194/13, 204/20, 212/09,
220/15, 227/08, 232/15, 249/17,
256/11; revā g.- düğü 192/10; g.-
düğümüz 025/08; g.- düğüne
218/03; g.- düğünüz 159/02,
161/13; g.- dük 155/18; g.-
dükden 131/01; g.- dükçe 012/13,
039/04, 053/14, 179/19, 210/16,
226/20; g.- düler 047/06, 061/12,
111/06; g.- düm 039/04, 050/16,
057/11, 203/13; g.- düň 074/02,
119/03; g.- düň mü 022/10,
243/01; g.- düňüz 009/15; g.-
ebilir 137/02; g.- eabilirse 232/10;
g.- ebiliyordu 040/14, 117/07,
118/14, 172/13; g.- ebilmek
078/02, 095/17, 134/14, 146/18;
g.- ebilmekden 162/17; g.- ecegi
252/14; g.- ecek 041/13; g.-
ecekdi 147/20, 171/02; g.-
eceklerdi 186/08; g.- emeden
205/17; g.- emedi 064/15, 090/17,
097/13, 123/14; g.- emedigi

025/09, 056/17; g.- emedigim 205/20; g.- emediginden 087/14, 145/03; g.- emediler 072/08, 114/19; g.- ememek 147/02; g.- ememekden 037/19, 077/18; g.- ememiş ol- 076/03; g.- ememişdi 055/03; g.- ememişlerdi 071/08; g.- emeyecegi 048/02; g.- emeyecegini 086/12; g.- emeyecekdi 098/16; g.- emeyen 190/01; g.- emeyerek 060/11, 090/19; g.- emeyince 032/05, 064/18; g.- emiyordu 121/15, 123/02, 128/17, 201/08; g.- en 056/05, 081/10, 111/11, 135/20, 182/03, 248/03; g.- enler 095/04; g.- erek 025/12, 089/02, 233/01, 245/14; işini g.- erek 056/14; g.- meden 166/10, 196/11; hâcet g.- meden 151/12; lüzüm g.- meden 040/20, 125/04, 153/05; g.- medigi 003/19, 063/11; g.- medim 022/14, 070/09, 090/05, 141/04; g.- medimdi 116/11; g.- mege 106/07, 135/08, 135/18, 143/03, 151/03, 163/15, 237/04; g.- mege çalış- 051/01; g.- mege kalkış- 210/02; g.- megi 093/06; g.- mek 031/19, 032/15, 039/02, 046/14, 052/01, 057/08, 059/18, 060/09, 063/04, 067/16, 084/13, 086/19, 091/03, 103/09, 105/16, 105/18, 108/13, 111/01, 114/12, 119/10,

122/17, 140/17, 143/02, 177/11, 182/11, 194/18, 195/16, 205/08, 205/11, 206/02, 206/11, 211/17, 232/04, 232/16, 233/07, 233/16; g.- mek mi 049/14; g.- mekde ol- 005/17; g.- mekden 143/01, 245/03; g.- mekle 061/09, 131/13; g.- melisin 021/07, 057/16; g.- memek 244/08; g.- mesi 210/12; g.- meyecek 210/15; lüzüm g.- meyerek 005/06; mümkün g.- meyerek 184/16; görür g.- mez 220/02; müşkilât g.- mez 194/12; g.- mezse 055/04; fâ'ide g.- mezse 189/05; g.- müş 005/12, 130/18, 193/03, 194/17, 213/06, 238/04; g.- müş ol- 076/05; g.- müşdü 103/04; g.- müşsünüz 155/15; g.- müşsünüzdür 184/04; g.- müyor 007/17, 095/04, 256/04; g.- müyor musun 030/09; g.- müyordu 234/06; hâcet g.- müyordu 231/08; münāsib g.- müyordu 054/04; g.- se 069/17, 189/17, 196/05, 197/10; g.- seler 009/16; g.- seņ 247/20; g.- sün 053/08; g.- ünce 003/10, 009/19, 013/13, 026/03, 030/12, 037/10, 045/10, 050/14, 057/09, 058/20, 063/06, 064/04, 064/12, 079/05, 081/16, 086/17, 100/01, 100/15, 101/14, 121/06, 124/02, 135/11, 148/10, 170/09, 183/11, 184/06, 199/04,

210/03, 215/11, 233/08, 238/02, 239/18, 246/08, 247/03, 249/01, 250/13; g.- üp 166/05, 187/05, 252/20; g.- ür 049/07; g.- ür görmez 220/02; ihtiyâc g.- ürdü 144/09, 171/12; g.- ürlerse 047/19; g.- üyor 084/19, 254/14; g.- üyor muydu 216/14; g.- üyordu 070/01, 070/16, 096/15, 127/12, 133/01, 145/14, 171/04, 181/16, 194/09, 195/07, 195/15, 228/10, 255/16; yan gözle g.- üyordu 124/08; g.- üyordunuz 162/06; g.- üyorlar 225/07; g.- üyormuş 008/06; g.- üyorsunuz 097/10; g.- üyorum 010/12, 034/08; g.- üyoruz 035/19

2. Yapmak, etmek.

g. 045/17

göre : Göre.

g. 069/14, 083/03, 094/06

görül - : Görülmek.

g.- ebilen 219/02; g.- ecek 077/04; g.- en 003/04, 106/03, 215/04; g.- memek 098/04; g.- meyecek miydi 191/18; g.- meyen 237/05; g.- müyordu 092/10, 135/03; g.- üyordu 153/10

görün - : Görünmek.

g.- dü 044/13, 088/16, 102/17; g.- düğü 149/15; g.- düler 120/17; g.- en 061/13, 079/11, 114/01, 116/19, 121/19, 129/01, 154/18,

254/08, 255/20; g.- erek 213/17; g.- medi 172/01; g.- mek 236/16; g.- mekde idi 121/01; g.- meyerek 225/03; g.- müyordu 146/10; g.- üyor 205/15; g.- üyordu 043/12, 247/09, 254/13

görüş : Görme işi.

g.+ ü 209/20

görüş -: Buluşup konuşmak, konuşup sohbet etmek.

g.- ebilmek 158/15; g.- mesi 196/13; g.- ürlendi 156/12; g.- ürlerken 180/13

göster - : Göstermek.

g.- di 066/15, 089/03, 100/06, 210/11, 239/12, 242/10; te'sîr-i şedîd g.- di 088/15; g.- digi 009/13, 013/18, 116/18; g.- digini 250/14; g.- dikden 084/10, 132/03; g.- dikleri 121/10; g.- diklerini 133/04; g.- ebilecek 185/05; g.-ebilmesi 122/12; g.- ecegi 181/05; g.- ecek 047/08, 072/04, 228/02; g.- en 003/01, 080/09, 132/19, 213/12, 225/01, 226/02; g.- erek 007/05, 061/02, 068/12, 078/14, 091/16, 116/04, 140/12, 208/19; metânet g.- erek 252/09; g.- ip göstermediklerinin 233/18; g.- ir 036/15, 183/09, 248/01; g.- iyor 084/20, 164/07; isti'câl g.- iyor 063/14; g.- iyordu 010/19, 024/01, 059/20, 073/20,

078/06, 141/07, 146/17, 206/15;
te'sīr-i ġarīb g.- iyordu 149/13; g.-
meden 004/19; g.- medi 093/01;
g.- medikden 177/07; gösterip g.-
mediklerinin 233/18; g.- mege
başla- 003/07; g.- mek 182/02; g.-
mekden 245/05; g.- meleri
034/05; g.- mesi 132/05; g.-
mesinin 062/01; g.- meyecek
203/05; şadākat g.- meyen 141/17;
āşinālīk g.- miş ol- 067/16; g.-
mişdi 145/15; g.- mişdim 062/20;
kendisini g.- mişdir 020/03; eşer-i
temāyül g.- miyordu 061/08;
isti'cāl g.- miyordu 046/02; g.- se
026/10; g.- seler 186/08

gösteril - : Gösterilmek.

g.- en 125/02, 164/01, 220/11; g.-
mişdi 126/15

götür - : Götürmek.

g.- dü 237/03, 248/18; alıp g.- en
087/01; g.- erek 012/19, 248/02;
g.- eyim 114/15; g.- mege çalış-
069/12; g.- müş 139/06; g.- müş
ol- 097/12; g.- müşdür 139/04; g.-
müşüz 035/11; g.- üp 213/01; g.-
üyordu 031/18

götürmeklik: Götürme işi.

g.+ ime 160/13

göz : 1. Göz.

g.+ den ġā'ib ol- 234/20; g.+ e al-
064/11, 081/09, 091/04; g.+ e
çarp- 082/12; g. gezdir- 004/17,

064/15; g. gezdiril- 209/18; g.
kırp- 030/07, 135/17, 197/05; g.
kırpış 190/12, 228/16; g.+ le
124/16; yan g.+ le gör- 124/08;
g.+ ler 015/16, 163/16, 163/17;
g.+ lere 248/07; g.+ leri 012/05,
031/19, 059/18, 083/12, 085/11,
142/19, 149/16, 163/15; g.+ lerin
010/02, 011/11, 175/16; g.+
lerinde 256/02; g.+ lerinden
035/02; g.+ lerine 095/05; g.+
lerini 003/20, 061/18, 079/07,
088/05, 096/13, 139/17, 162/18,
174/14, 207/02; g.+ lerinin
122/15, 141/20; g.+ lerinizden
166/11; g.+ leriyle 012/08,
232/04; g.+ lerle 069/19; g.+ ü
021/10, 028/01, 042/19, 063/11,
077/01, 173/06, 174/06, 183/09,
192/11, 193/03, 208/18; g.+ üm
023/17; g.+ üme 021/10; g.+
ümün 154/04, 166/06; g.+ ümün
önünden git- 153/18; g.+ ün
079/06; g.+ üne 102/16, 152/17,
154/17, 206/14; g.+ ünü 082/19,
102/15, 199/03; g.+ ünü ayır-
087/03; g.+ ünün 042/04, 098/01,
134/04, 193/19, 201/12; g.+ ünün
önüne gel- 080/03; g.+ üyle
153/07

2. Çekmece.

g.+ lerine 216/05

gözet - : 1. Korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek.

g.- mesi 113/10

2. Önem vermek, göz önünde bulundurmak, ayrı tutmak.

g.- meden 252/01

gözlü : Gözü olan.

māvi g. 008/09, 008/17, 009/03, 010/01, 012/09, 014/13, 029/04, 251/04; g.+ leri 061/16, 100/02, 248/06; g.+ sü 220/05; māvi g.+ sü 007/19, 021/08

gözük - : Görünmek.

g.- düğü 128/07; g.- eceklerdi 225/04; g.- en 081/11; g.- medigi 003/13; g.- mege 176/14; g.- memek 064/04; g.- müyorlar 072/10, 098/16; g.- üyor 038/17; g.- üyordu 045/13, 071/02, 075/11, 076/08

gözyaşı : Gözyaşı.

g.+ larıyla 164/02

ğudübet : (Ar) Yüzüne bakılmayacak kadar sevimsiz ve çirkin.

ğ. 071/20

ğulğule : (Ar) Gürültü, şamata.

ğ.-i meserret 127/08

ğunūde : (Fa) Uyumuş, uyuklamış.

ğ. 129/02, 251/08

ğurūb : (Ar) Bir gök cisminin batıda görünmez olması, batması.

ğ.+ dan 141/05; g.+ uñ 172/20

ğurūr : (Ar) Övünme, övünç.

nažra-i ğ. 189/11

ğuruş : (Alm) Kuruş.

ğ. 083/03, 088/18

güyā : (Fa) Sanki, diyelim ki.

g. 006/16, 032/05, 036/08, 047/11, 206/07

güç : Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin, müşkül, kolay karşıtı.

g. 075/11, 107/02, 179/05; g. gel- 137/14; işinden g.+ ünden 025/17

gügerte : (İt) Gemilerde ambar ve kamaraların üstü.

g.+ de 065/11, 108/15; g.+ sinde 086/19

gügüm: (Gr) Güğüm.

g.+ üyle 086/04

gül - : Gülmek.

g.- dü 021/14, 046/07; g.- düğü 038/18; g.- düklerini 124/18; g.- düşünüz 037/17; g.- e g.- e 171/01; g.- eceklerdi 040/06; g.- erdiniz 114/17; g.- erek 023/02, 026/18, 049/07, 052/15, 088/15, 088/17, 125/04, 127/21, 135/11, 171/04, 185/06, 246/15; g.- erken 021/10; g.- mege 051/18; g.- mege başla- 038/02, 248/05; g.- mek 133/15; g.- mekten 124/13, 135/14; g.- melerine 136/01; g.- meyecek 096/09; g.- müş 037/17; g.- sün 059/16; g.- üyor 100/03, 141/15, 212/14; g.- üyordu 140/15, 198/17; g.- üyorlar 095/16,

246/12; katılacak gibi g.- üyorlar
063/03; g.- üyorlardı 014/19,
190/14

güldür - : Güldürmek.

g.- mege 195/20; g.- meli 062/18;
g.- üyordu 249/10

gülün: (Fa) Gül renkli, pembe.

g. 202/05

gülümse - : Gülümsemek.

g.- yen 074/15; g.- yordu 171/17

gülünç : Güldürücü, tuhaf, komik.

g. 130/01, 165/02, 180/16, 183/11,
232/08, 252/20; g. ol- 012/16,
165/01, 195/13, 195/14

gülünçlük : Gülünçlük.

g.+ ünden 218/16

gülüş : Gülme işi.

g.+ ü 122/15

gülüş - : Karşılıklı veya birlikte gülmek.

g.- dükten 121/07; g.- düler
089/04; g.- en 007/11, 175/10,
176/12, 180/02; g.- erek 248/14;
g.- mege 185/20, 249/12; g.-
mekle 131/13; g.- üyorlar 085/01;
g.- üyorlardı 015/08

gün : Gün.

g. 019/06, 025/15, 027/16, 037/08,
037/15, 040/08, 040/11, 043/05,
044/05, 047/16, 050/04, 050/11,
050/19, 055/09, 055/18, 056/14,
058/01, 073/06, 088/13, 099/04,
102/08, 103/10, 106/06, 143/08,
151/10, 151/16, 154/17, 154/18,

157/18, 163/08, 163/09, 166/03,
176/12, 178/13, 178/16, 183/15,
187/07, 190/06, 191/11, 192/07,
192/12, 193/13, 199/02, 199/09,
200/06, 201/05, 203/13, 205/09,
206/04, 206/12, 207/08, 209/15,
210/14, 210/17, 210/18, 210/20,
212/18, 218/06, 220/09, 223/16,
229/16, 234/06, 236/05, 238/19,
240/17, 242/05; her g. 190/17,
190/19, 193/13, 195/17, 202/15,
224/17; öbür g. 072/06; iki g.+ de
bir 116/09; g.+ den 033/05, 05/10,
220/15; g.+ dür 204/14; g.+ ki
018/04; g.+ ler 130/15, 200/14,
212/20, 227/14, 227/20; g.+ lerde
055/13; g.+ ler idi 154/06; g.+ leri
029/07, 053/13, 217/18; g.+ leriñ
178/19; g.+ lerini 105/03; g.+
leriniñ 214/10; g.+ ü 020/16,
039/20, 043/02, 043/03, 047/03,
058/01, 058/05, 099/03, 104/09,
129/17, 154/03, 155/14, 171/08,
171/16, 178/15, 179/01, 190/09,
191/06, 206/04, 232/10, 237/06,
237/18, 239/05, 242/04; g.+ ü idi
001/02; g.+ üm 079/17; g.+ üñ
234/07; g.+ ünde 250/02; g.+
ünden 234/05; g.+ üne 232/13; g.+
ünü 093/17, 190/15

gün doğrusu : Doğudan esen rüzgar.

g. 065/12, 094/14

gündüz : Gündüz.

g. 033/02; g.+ ki 241/15; g.+ leri
060/04, 232/06

gündüzün : Gündüz vaktinde.

g. 073/01, 094/10, 118/15

güneş : Güneş.

g. 004/09, 078/07, 216/18; g.+ de
094/10; g.+ den 103/03; g. doğ-
035/08; g.+ e 054/11; g.+ in
007/06, 079/04, 079/12; g.+ ler
237/13; g.+ lerde 095/18, 129/15,
196/03

güneşli: Güneşli.

g. 080/18, 088/13, 134/09

güneşsiz : Güneş ışınlarını almayan.

g. 004/05, 004/15

günlerce : Pek çok gün boyunca.

g. 175/15, 212/10, 228/13

gürültü : Gürültü, patırtı, şamata.

g. 006/20, 024/03; g.+ den
149/19; g. ét- 125/19, 128/18; g.+
sü 008/15, 016/07, 067/02,
080/14; g.+ sünden 007/04; g.+ ye
027/02

gürültülü : Gürültülü.

g. 075/18, 115/14, 121/20, 125/07,
138/12

güşâyiş : (Fa) Açılma, açıklık, açılış.

g.+ le 232/18

güven - : Güvenmek.

g.- erek 137/07

güzel : Güzel, iyi, hoş.

g. 002/16, 007/15, 008/08, 010/17,
011/06, 011/08, 012/06, 013/09,

014/15, 016/04, 016/12, 017/01,
017/09, 021/07, 029/04, 029/05,
030/01, 032/04, 032/14, 034/19,
035/07, 038/11, 039/05, 041/16,
042/18, 046/14, 048/12, 048/17,
049/11, 053/07, 059/13, 059/18,
070/17, 072/17, 076/07, 085/16,
091/05, 103/07, 109/19, 115/08,
117/14, 120/14, 122/20, 140/09,
140/13, 152/15, 166/07, 166/11,
168/03, 173/07, 182/09, 204/01,
206/10, 220/06, 221/16, 222/03,
223/13, 225/03, 226/01, 232/16,
233/10, 237/15, 242/08, 245/02,
245/11, 248/07; g.+ de 072/18;
g.+ di 122/14; g.+ e 004/09; g.+ i
156/15; g.+ ler 057/17, 071/21;
g.+ leriñ 034/05

güzelce : İyice, adamakıllı.

g. 035/11, 077/17, 117/07, 152/01,
165/05

güzelleş - : Güzelleşmek.

g.- mişdir 161/14

güzellik : Güzellik.

g. 244/07; g.+ inde 021/05; g.+
lerinden 223/16; g.+ lerini 060/09

H

ha : Şaşkınlık, uyarı, istek, hatırlama,
kavrama ve soru bildiren söz.

h. 037/13, 044/20, 051/05, 138/09,
184/17, 203/19

ḥāb-ālūd : (Fa) Uykulu.

ḥ. 255/15

ḥaber : (Ar) Haber.

ḥ. 064/13, 101/13; ḥ. al- 047/06, 056/18, 058/06, 082/06; ḥ.+ e 218/05; ḥ.+ i 025/01; ḥ.+ i al- 048/01, 063/08; ḥ.+ i ol- 097/01, 154/08; ḥ.+ i vēr- 024/09; ḥ.+ im 051/10; ḥ. vēr- 017/04, 050/19, 061/17, 087/21, 187/05, 215/11, 220/03

ḥaberdār : (Ar+Fa) Haberli.

ḥ. ol- 038/17

ḥācet : (Ar) İhtiyaç, gereklilik, lüzum.

ḥ. 162/06, 238/11; ne ḥ. 071/16; ḥ. gör- 151/12, 231/08; ḥ. kal- 239/13; ḥ. ol- 091/15; ḥ. yok 009/01

ḥadd : (Ar) İnsanın yetki ve değeri.

ḥ.+ i mi idi 186/11; ḥ.+ imiz 160/19

ḥādīm : (Ar) Hizmetçi.

ḥ. ol- 222/01

ḥādīsāt : (Ar) Olaylar.

ḥ.+ ıḡ 252/17

ḥādiṣe : (Ar) Olay.

ḥ. 044/16, 187/14, 188/17, 217/06

ḥāfıza : (Ar) Bellek.

ḥ.+ sı 042/18; ḥ.+ sina 049/14

ḥafīf : (Ar) 1. Hafif.

ḥ. 002/09, 003/03, 032/10, 061/16, 061/18, 061/20, 064/14, 065/12, 066/04, 082/06, 096/04, 126/02,

148/14, 163/06, 176/05, 198/18, 219/06, 245/18

2. Ağırbaşlı, ciddi olmayan, hoppa.

ḥ. 180/03, 180/10, 189/02, 195/11, 229/09

ḥafīf-meşreb : (Ar) Serbest

hareketleriyle iffeti şüpheli görülen.

ḥ. 243/11

hafta : (Fa) Hafta.

h. 056/17, 072/13, 072/16, 142/16; h.+ ki 135/13

hah : Olması istenen veya beklenen bi şey olur olmaz duyulan sevinci ve onama duygusunu anlatan bir söz.

h. 023/19, 024/05, 182/13

ḥāhiş : (Fa) İstek, arzu, isteyiş.

ḥ. 041/07; ḥ.-i ḥayāt 219/11; ḥ.-i şebāb 031/20; ḥ.-i temāyül 200/08; ḥ.-i tesellī 219/11; ḥ.+ iyle 120/14; ḥ.+ le 111/20; ḥ.+ lerine 079/13

ḥāhiş-kār : (Fa) bk. ḥāhiş-ker.

ḥ. ol- 133/18

ḥāhiş-ker : (Fa) İstekli, arzulu.

ḥ. 174/07; ḥ. bulun- 198/10, 251/20; ḥ. idi 237/04; ḥ. ol- 245/07

ḥāhiş-kerāne : (Fa) İstekli, arzulu bir biçimde.

ḥ. 133/03

ḥā'il : (Ar) Mani olan, engel.

ḥ. ol- 132/06

hā'in : (Ar) Hıyanet eden, hain.

h. 251/17

hā'iz : (Ar) Sahip, elinde bulunduran.

h.-i ehemmiyyet 067/07, 193/16;

h. ol- 062/03

hākaret : (Ar) Aşağılama, hakaret.

h.+ lere 197/11

hākīkat : (Ar) Gerçek.

h. 077/05, 132/11, 145/09, 194/05,

244/04; 'ālem-i h. 183/09; ziyā-yı

h. 192/11; h.-i hayāt 067/03,

203/02, 236/14, 250/02; h.-i hāl

133/15, 195/20; h.+ de 211/18,

243/14; h.+ den 125/13, 183/13;

h.+ e 147/08, 183/12; sāha-i h.+ e

067/03; mağlūb-ı h. ét- 132/01;

h.+ i 147/02, 147/11, 244/07;

şadme-i h.+ i 146/06; h.+ iñ

213/14; h.+ ini 194/09; h.+ ler

146/17; h.+ lerden 031/17; h.+

lerdendi 084/02; h.+ leri 074/10

hākīkaten : (Ar) Gerçekten.

h. 016/04, 069/18, 156/20, 187/18,

216/17, 227/02

hākīkī : (Ar) Gerçek.

h. 076/17; sebep-i h.+ sini 205/19

hākīkiyye : (Ar) Gerçek.

hayāt-ı h. 225/17

hākīm : (Ar) Hakim, egemen, baskın.

h. 172/18, 254/13; h. ol- 244/19,

255/02, 256/02

hākime : (Ar) bk. hākīm.

h.-i kalb 162/17

hākīr : (Ar) İtibarsız, değersiz, aşağı, adi, bayağı.

h. 077/06, 080/10, 202/14, 210/09

hākīre : (Ar) bk. hākīr.

mevcūdiyyet-i h.+ sini 244/17

hākķ : (Ar) Hak, pay, hisse, doğru, gerçek.

h. 251/12; h.-ı meşrū' 235/11; h.-ı

muḥabbet 235/11; h.+ ı var

028/10, 192/02; h.+ ım 022/17;

h.+ ım var 158/06; h.+ ımız var

208/20; h.+ ında 005/19, 006/16,

006/17, 036/16, 041/14, 047/15,

060/11, 111/19, 122/06, 130/07,

145/02, 196/19, 218/01, 225/06,

236/13; h.+ ındaki 006/14,

020/19, 115/10, 211/14, 251/18;

h.+ ını 252/01; h.+ ıyla 167/06; h.

ķazan- 229/03; h. vēr- 155/11

hākķl : (Ar+Tr) Hakka uygun, doğru, yerinde.

h. bul- 141/10; h. ol- 118/03

hākķsız : (Ar+Tr) Hak ve adalete uygun olmayan.

h. 143/03, 189/07

hākķsızlık : (Ar+Tr) Hak ve adalete aykırılık.

h. 147/10, 189/10; h.+ a 146/01,

148/02; h.+ ıñ 146/02; h.+ lar

147/19; h.+ lara 147/14

hāl : (Ar) 1. Durum.

h. 026/10, 055/01, 098/18, 103/05,

144/03, 157/05, 196/01; h.+ de

006/11, 012/04, 029/11, 030/14, 033/09, 034/18, 036/07, 040/07, 040/13, 043/17, 045/12, 045/18, 046/17, 055/03, 055/05, 061/15, 074/08, 077/16, 080/11, 081/17, 082/17, 083/04, 084/18, 085/01, 087/05, 087/14, 091/04, 098/12, 099/07, 101/02, 112/18, 121/16, 122/13, 125/20, 126/08, 128/07, 134/03, 149/10, 150/10, 158/04, 162/12, 169/10, 172/12, 174/10, 176/04, 178/14, 185/13, 186/09, 197/11, 198/15, 199/05, 205/01, 205/17, 207/10, 208/20, 209/19, 213/09, 213/14, 217/10, 219/12, 222/13, 226/01, 227/01, 227/18, 229/01, 233/01, 233/17, 235/06, 235/19, 244/03, 249/11, 255/04; ‘arz-ı h.+ i 163/08; haḳīkat-i h.+ de 133/16, 195/20; h.+ e 061/07, 092/16, 181/08, 200/03, 218/14, 229/08; h.+ i 049/20, 096/03, 160/07, 161/16, 204/04; ifāde-i h.+ i 131/15; h.+ imi 159/14; h.+ imizi 069/17; h.+ inde 001/11, 001/12, 065/13, 127/04, 146/09, 243/07, 249/16; h.+ inde idim 166/10; h.+ inden 007/08, 008/19; h.+ ine 034/16, 098/17, 105/19, 141/02, 197/08, 217/04; h.+ ini 070/08, 123/02, 164/07, 226/06; h.+ iniḡ 174/15, 195/07; ne h.+ iḡ varsa gör 120/09; h.+ ler 089/14,

212/02; h.+ lerden 034/09, 142/05; h.+ leri 020/10, 227/04; h.+ leriḡ 034/08; h.+ lerinde 054/13; h.+ lerindeki 236/01; h.+ lerinden 003/02, 100/01; h.+ lerini 197/17, 203/11, 204/11; h.+ lerle 187/20

2. Şimdiki zaman.

h.+ den 249/18, 254/03; h.+ e 253/01; h.+ i 253/20; h.+ lerden 254/04

ḥālā : (Ar) Şimdiye kadar, hâlen, henüz.

h. 032/07, 055/03, 067/13, 080/02, 100/14, 109/17, 112/13, 124/01, 124/13, 125/04, 127/17, 136/17, 234/03, 237/02

ḥalāş : (Ar) Kurtuluş, kurtulma.

ümīd-i h. 202/18, 202/19

ḥalāt : (Ar) Haller, olaylar.

h.+ ını 227/10

ḥāla-zāde : (Ar+Fa) Hala çocuḡu.

h.+ lerine 005/06; h.+ sine 210/15, 210/17; h.+ sini 107/06; h.+ siniḡ 087/15

ḥālbuki : (Ar+Tr+Fa) Oysa.

h. 032/16, 040/14, 084/09, 121/13, 143/01, 146/11, 154/19, 157/16, 175/20, 179/20, 193/05, 193/08, 193/15, 196/05, 210/01, 210/19, 212/19, 221/11, 225/04, 226/18, 228/08, 229/15

hāle : (Ar) Bir nesnenin etrafını çevreleyen daire biçimindeki şey.

h.-i şî'r 227/07

ḥalecān : (Ar) Çarpıntı, titreme.

ḥ. 082/18, 224/15; ḥ.+ a 175/01;

ḥ.+ ını 049/10; ḥ.+ la 162/11; ḥ.+

lar 148/10, 170/18; ḥ. vèr- 063/10

ḥalef : (Ar) Yerine geçmek, yerine geçirmek.

ḥ. èt- 194/06

ḥālī : (Ar) Boş, ıssız, تنها.

ḥ. 055/15, 069/15, 129/12

ḥalk (I) : (Ar) İnsanlar, kimseler.

ḥ.+ ı 032/14

ḥalk (II) : (Ar) Yaratma.

ḥ. olun- 222/01

ḥalka : (Ar) 1. Yuvarlak şekil, daire biçiminde olan.

ḥ. 008/17, 011/02, 246/18; ḥ.+ nın 173/05

2. Yüzük

ḥ. 216/13

ḥall : (Ar) Çözme, çözülme.

ḥ. èdil- 256/14; ḥ. èt- 031/13, 126/04, 244/15; ḥ.+ i 212/07

ḥamām : (Ar) Yıkanılacak yer, yunak.

ḥ. 061/02, 061/03; ḥ.+ a 074/18,

100/20, 105/15; ḥ.+ da 071/03,

071/08; ḥ.+ dan 096/12; ḥ.+ ın

061/04, 071/03, 071/05, 100/10;

deñiz ḥ.+ na 055/13, 070/20,

212/03; kadın ḥ.+ ında 071/01;

kadınlar ḥ.+ ını 100/09; deñiz ḥ.+

ının 073/04

ḥaml : (Ar) Yükleme.

ḥ. èt- 025/19, 025/19; ḥ. olun- 124/06, 146/14, 193/10

ḥandān : (Fa) Güleç, gülen.

ḥ. 005/01, 011/12, 030/04, 046/17,

061/12, 094/20, 114/01, 131/03,

152/11, 197/17, 219/10, 234/12

ḥande : (Fa) Gülüş.

ḥ.-i tezyīf 012/17

ḥāne : (Fa) Ev, konut.

ḥ. 118/13, 184/05, 208/02, 208/18;

ḥ. idi 059/07; ḥ.+ ler 077/06; ḥ.+

lerine 063/16; ḥ.+ lerini 090/02;

ḥ.+ nın 059/13; ḥ.+ sinde 207/09;

ḥ.+ sini 059/03

hangi : Hangi.

h. 119/19, 132/17, 182/17, 244/10,

253/09; h.+ si 020/09, 207/05; h.+

sini 209/08, 228/05

ḥanım : Hanım.

ḥ. 157/07

hani : Hani.

h. 062/19, 142/10, 197/04, 238/15,

243/01, 249/03

ḥarāb : (Ar) Yıkık, viran.

ḥ. 064/09; ḥ. èt- 095/01

ḥarābe : (Ar) Yıkılmış veya yıkılmaya yüz tutmuş.

ḥ.-i ḥayāt 002/04; ḥ.+ lardan

251/16

ḥarāret : (Ar) Susama, susuzluk.

ḥ. 092/16; ḥ.+ ın 079/03; ḥ.+ ini

045/04

ḥarc : (Ar) Masraf.

h. ét- 178/03, 203/01

harekât : (Ar) Davranışlar, işler.

vaḳf-ı h. ét- 199/11; h.+ ı 211/19

hareket : (Ar) 1. Davranış.

h. 124/04; h. ét- 007/12, 091/03;

h.+ i 038/03, 124/06, 248/03; h.+

iñ 120/16, 132/17, 226/13; h.+

inde 041/18; h.+ inden 044/19;

h.+ ini 227/07, 234/16, 252/19;

h.+ iniñ 205/19; h.+ ler 232/19;

h.+ leriñ 013/11

2. Hareket, devinim.

h. 038/05, 127/08; h. ét- 109/01

hareketli : (Ar+Tr) Hareketli, canlı.

h. 134/09

hareketsiz : (Ar+Tr) Hareketsiz.

h. 141/19

hareketsizlik : (Ar+Tr) Hareketsizlik.

h. 059/20

harf : (Ar) Harf.

h. 105/02; h.+ lerle 075/09

hāriḳa-nümā : (Ar+Fa) Mükemmellik gösteren.

h. 254/20

hāriḳu'l-‘āde : (Ar) Olağanüstü.

h. 016/02

harīrī : (Ar) İpekli, ipek gibi yumuşak.

h. 122/14, 128/15

harīṣ : (Ar) Hırslı.

h. 004/17

harīṣāne : (Ar+Fa) Haris bir kimseye yakışacak şekilde, hırsla.

h. 126/18

hārr : (Ar) Kızgın, yakıcı.

h. 010/05; hevā-yı h. 030/16;

āgūṣ-ı h.+ ından 074/12

hasāset : (Ar) Bayağılık.

h.-i ṭab‘ 146/14

hased : (Ar) Kıskançlık.

h. ét- 076/08

hāṣıl : (Ar) Olan, ortaya çıkan, görünen.

h. ét- 113/16, 234/04; h. ol-

127/04, 177/14, 239/19

haṣīr : (Ar) Hasır.

h. 011/16, 062/20, 081/15, 113/08,

116/18

haṣmāne : (Ar+Fa) Düşmanca.

h. 014/17

haṣr : (Ar) Tahsis etme, ayırma, vakfetme, adama.

h. 147/16; h.-ı nefis 199/10; h. ét-

125/11, 186/10, 252/11

hasret : (Ar) Özlem.

h.+ imize 151/19; h.+ imizi

254/05; h.+ iñ 236/06

hasta : (Fa) Sağlığı bozuk, esenliği yerinde olmayan, hastalanmış, rahatsız.

h. idi 091/14; h.+ yım 097/10

hastalan - : (Fa+Tr) Sağlığı bozulmak, hasta olmak.

h.- dılar mı 055/08; h.- miş ol-

098/20

hastalık : (Fa+Tr) Sağlığın bozulması durumu, rahatsızlık, illet, maraz.

h.+ ını 091/15

hasūd : (Ar) Kıskanç.

h. 135/02

haşere : (Ar) Böcek, haşere.

h. 251/17

haşin : (Ar) İnsanın üzerinde sert bir etki bırakan, kaba, kırıcı.

h. 031/02

haṭā : (Ar) Yanlış.

h.+ lar 167/04

haṭar-nāk : (Ar+Fa) Tehlikeli.

h. 252/05

hāṭır : (Ar) Hafıza, zihin, akıl.

h.+ ıma gel- 155/16; h.+ ımda kal- 027/17; h.+ ından 112/01; h.+ ından çıkar 084/16; h.+ ını 161/11

hāṭıra : (Ar) Hatıra gelen, hatırdaki kalan şey, yadigâr, anı.

h. 242/03, 236/12; h.+ sı 163/11; h.+ sından 028/01

hāṭırāt : (Ar) Anılar, hatıralar.

h.-ı mazīyye 144/02, 239/16; h.+ ı 249/16

hāṭır-la - : (Ar+Tr) Anımsamak.

h.- mağa 153/05; h.- mişdi 213/07

hāṭırlı : (Ar+Tr) Hatırı sayılır, etkili.

h. 019/10

hātime : (Ar) Son.

h. vèril- 221/11

hātime-bend : (Ar+Fa) Bitiren, sonunu bağlayan, sonuçlanan.

h. ol- 225/16

hatm : (Ar) Sona erdirmeye, bitirme.

h. èt- 105/03

haṭṭ : (Ar) Çizgi.

h.-ı buṭlān 161/20; h.-ı istifhām 256/15; h.-ı memāt 255/12; h.-ı münevver 128/09; h.-ı zerrīn 065/15; h.+ ı 105/17

hattā : (Ar) Hatta.

h. 021/06, 033/04, 053/13, 061/09, 078/09, 087/01, 089/19, 093/18, 102/10, 103/10, 121/18, 149/15, 157/17, 160/13, 176/01, 176/02, 178/18, 184/12, 220/16, 222/15, 235/19, 241/13, 253/14

haṭve : (Ar) Adım.

h.+ yı 148/06

havā : (Ar) 1. Hava.

h. 111/15, 127/16, 153/15; h.+ da 020/01, 099/10; h.+ larda 110/13; h.+ nın 057/04, 110/12; h.+ sı 110/13; h.+ yı 250/16

2. Müzik parçalarında tür.

h.+ ların 007/04

havādiş : (Ar) İlgi ile karşılanabilecek haber.

h. 051/06, 209/07; h.-i yevmiyye 206/13; h.+ e 218/05; h.+ ler 209/18; h. vèr- 223/06

havāī : (Ar) 1. Hava ile ilgili, havada bulunan.

h. fişenk 065/18, 113/20, 222/06

2. Değersiz, boş

h. 215/05

havāī-meşreb : (Ar) Ciddi şeyleri umursamayan, bir durumda sebat etmeyen, havaî yaratılışlı.

h. 229/09

havālan - : (Ar+Tr) Yerden ayrılıp göğe yükselmek.

h.- maḳ 084/03

havf : (Ar) Korku.

h.+ ıyla 157/12

havuż : (Ar) Havuz.

h. 188/11; h.+ da 188/12; h.+ larıñ 016/06; h.+ u 015/03; h.+ uñ 014/12, 014/20

havyar : Genellikle mersin balığının salamura edilmiş yumurtası.

h. 115/14

hay : İyi dilek, azarlama, şaşma ve sevinç bildirirmede kullanılan söz.

h. 086/08, 139/09

hayāl : (Ar) Hayâl, hülya.

h. 031/17, 049/15, 145/08, 159/11, 159/14, 162/07, 164/12, 225/12; müstağraḳ-ı h. 054/11; h.-i dilber 166/06; h.-i laṭîf 159/09, 159/17; h.-i melekâne 159/18; h.-i nizār 192/17; şeh-rāh-ı h.+ de 066/07; h. idi 202/19; h.+ e 042/20, 094/03, 222/15; terk-i h. èt- 128/10, 134/03; h.+ i 049/04, 049/14, 105/12, 179/14; h.+ in 145/06, 159/13; h.+ inde 101/09, 122/09, 128/16, 175/17, 195/06; h.+ inden 193/20, 194/03, 226/07;

h.+ ine 132/10, 255/02; h.+ ini 069/09, 131/20; ecniḥa-yı h.+ ini 084/03; şehbāl-i h.+ ini 196/09; ‘ālem-i h.+ inin 079/09; h.+ iyle 153/14, 194/13, 205/03; h.+ lere 203/06, 256/05; h.+ lerine 161/20

hayālāt : (Ar) Hayâller, düşler.

h. 054/20; h.-ı şā‘irâne 126/19; h.+ a 205/01; h.+ ına 033/09

hayāl-firîb : (Ar+Fa) Hayâl aldatan, avlayan.

h. 217/17

hayālî : (Ar) Hayâlî, hayâl ürünü.

h. 066/18, 144/06

hayāliyye : (Ar) Hayâle ait, hayâlî.

mu‘āşāḳa-i h. 236/11

hayāl-perverâne : (Ar+Fa) Hayâle düşkün, hayâlcî bir biçimde.

hissiyât-ı h.+ si 006/12

hayālsiz : (Ar+Tr) Hayâl edemeyen, hayâli olmayan.

h. 200/18

hayāt : (Ar) Hayat.

h. 002/08, 079/15, 080/05, 113/17, 146/07, 147/20, 154/13, 154/18, 162/15, 166/10, 173/07, 178/01, 196/19, 197/20, 228/02, 249/20, 250/03, 251/18, 253/07, 254/18; ‘atālet-i h. 241/07; ḥaḳîḳat-i h. 203/02; ḥarābe-i h. 002/04; ḥāhiş-i h. 219/11; neşāt-ı h. 065/13; şademāt-ı h. 146/18; h.-ı ‘āşîḳâne 076/13, 126/15, 211/16; h.-ı

ḥaḳīkiyye 225/17; ḥ.-ı mesā'īye 147/18; ḥ.-ı müştereke-i 'āşıkāne 194/02; ḥ.-ı yevmiyye 204/16, 232/01; ḥ.+ a 167/12, 181/05; erbāb-ı ḥ.+ a 155/06; ḥaḳīkat-i ḥ.+ a 236/14; ḥüküm-i ḥ.+ a 133/10, 231/05; ḥ.+ da 176/07, 209/13, 236/20; ḥ.+ dan 030/18, 076/18, 080/12, 252/14; eşer-i ḥ.+ dan 079/11; ḥaḳīkat-i ḥ.+ dan 067/04, 250/02; rabṭ-ı ḥ. ét- 212/13; ḥ.+ ı 005/18, 054/05, 105/11, 131/09, 186/16, 201/05, 226/14, 229/09, 243/13, 253/19; fāci'a-ı ḥ.+ ı 224/05; gāye-i ḥ.+ ı 244/01; mu'ammā-yı ḥ.+ ı 244/14; muḍhike-i ḥ.+ ı 245/12; sinīn-i ḥ.+ ı 013/05; ḥ.+ ı geçir- 077/02; ḥ.+ ımın 167/17; ḥ.+ ımızda 244/09; ḥ.+ ımızın 243/08; ḥ.+ ın 076/16, 146/06, 147/11, 154/12, 186/17; ḥ.+ ına 019/01, 148/06, 221/11, 225/15; ḥ.+ ından 173/15, 201/10; ḥ.+ ını 031/20, 147/15, 252/10; fāci'a-i ḥ.+ ını 162/20; ḥ.+ ının 080/17, 114/03, 196/19; ḥ.+ la 149/20; ḥ.+ lar vēr- 227/16; ḥ.+ larını 066/19; ḥ.+ larının 236/09; ḥ. vēr- 079/14

ḥayāt-baḥş : (Ar+Fa) Hayat veren.

enzār-ı ḥ.+ ını 162/17

ḥayāt-fezā : (Ar+Fa) Hayat artıran.

ḥ. idi 250/10

ḥayātiyye : (Ar) Yaşayışa ait, hayatla ilgili.

sefālet-i ḥ.+ lerine 236/12

hay hay : Peki, olur, baş üstüne.

ḥ. 046/01, 140/04

haydi:İsteklendirmek,çabukluk belirtmek için kullanılan bir söz, hadi.

ḥ. 014/06, 024/20, 025/14, 046/08, 087/20, 104/14, 108/03, 115/08, 208/21; ḥ. h. 138/07

ḥāyır : (Ar) Hayır.

ḥ. 027/07, 069/02, 073/17, 166/09, 170/02, 253/07

ḥayırh : (Ar+Tr) Yararı, hayrı olan.

ḥ. 152/09

ḥaykır - : Haykırmak.

ḥ.- dı 025/21; ḥ.- ıyordu 021/19

ḥaykırış - : Karşılıklı haykırmak.

ḥ.- maları 016/08

ḥaylī : (Fa) Çok.

ḥ. 165/14; bir ḥ. 060/04, 073/05, 076/17, 087/03, 098/10, 104/12, 108/12, 165/06, 165/16

ḥayr : (Ar) İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.

ḥ. eyle- 153/20

ḥayrān : (Ar) Çok beğenen, hayranlık duyan.

ḥ. 006/07; ḥ.+ ı kal- 158/07

ḥayret : (Ar) Şaşma, şaşkınlık.

şāyān-ı ḥ. 054/15, 054/17; ḥ.+ den 006/08; ḥ.+ inden 057/12; ḥ.+ le 007/14, 064/18, 068/20, 114/05,

203/17, 238/05; kemāl-i h.+ le
209/14; h.+ lerle 003/20

ḥayr-ḥāhāne : (Ar+Fa) İyiliksever olana
yakışacak surette, iyilikseverlikle.

mu‘āvenet-i h.+ sine 170/03

ḥayṣiyyet : (Ar) Şeref, onur, itibar, değer.
h.+ im 119/14

ḥayvān : (Ar) Hayvan.

h. 069/12, 101/06; h.+ ı 069/15;
h.+ ların 136/13

ḥayvāncık : (Ar+Tr) Hayvancık,
hayvancağız.

h.+ lar 069/04

ḥayvāniyye : (Ar) Hayvana özgü,
hayvansal.

ḥuzūzāt-ı h.+ sini 027/06

ḥazīn : (Ar) Hüzünlü.

h. 162/14, 167/19; ma‘nā-yı h.
141/06; ridā-yı h. 129/03;
cereyān-ı h. vēr- 070/02

ḥāzır : (Ar) 1. Hazır, amade.

h. 207/09; h. ol- 126/11

2. Fırsattan yararlanarak.

h. 171/08

ḥāzır-la - : (Ar+Tr) Hazır duruma
getirmek.

h.- dığı 104/01, 228/03; h.- mış
222/16; h.- yarak 164/17

ḥāzır-lan - : (Ar+Tr) 1. Hazır duruma
getirilmek.

h.- an 213/08, 213/09; h.- mış
077/02; h.- mışdı 052/18

2. Kendini hazırlamak.

h.- dı 102/07

ḥazīrān : (Ar) Ay adı, haziran.

h. 159/07, 161/08; h.+ da 161/02

ḥazm : (Ar) Sindirme.

h. 092/15; h. ét- 129/20

ḥazret : (Ar) Sayın, hazret.

h.+ leri 023/14, 155/20, 158/01,
159/04; h.+ lerinin 162/05

ḥazṣ : (Ar) Hoşlanma, zevk.

h. 205/15; h.-ı cismānī 104/17; h.-
ı laṭīf 125/12; h.-ı muvaḳḳat
172/16

hebā : (Ar) Hiçbir işe yaramadan yok
olma, boşa gitme.

h. ol- 163/05

ḥekīm : (Ar) Doktor, tabip.

h.+ siniz 159/05

hele : Hele.

h. 004/05, 005/18, 012/04, 012/08,
012/16, 019/19, 021/08, 022/16,
032/04, 032/14, 034/11, 037/06,
049/01, 053/07, 055/13, 085/02,
092/15, 099/03, 099/18, 102/17,
111/01, 116/10, 120/02, 120/11,
123/04, 130/20, 137/12, 138/08,
153/16, 190/12, 197/02, 226/14,
248/07; h. şükür 056/20

hem : (Fa) Hem.

h. 027/13, 033/04, 053/01, 062/14,
088/04, 093/03, 100/19, 106/14,
108/09, 114/16, 119/01, 119/20,
142/13, 151/16, 156/05, 167/18,
171/09, 171/10, 179/04, 180/04,

194/01, 196/03, 202/18, 221/12,
240/11

hem-āgūš : (Fa) Sarmaş dolaş, kucak
kucağa.

h. ol- 065/19

hem-āhenk : (Fa) Uygun, denk.

h. 129/06

hemān : (Fa) Hemen.

h. 021/12, 033/07, 042/05, 042/19,
043/09, 044/17, 052/06, 052/10,
058/09, 061/14, 072/01, 078/03,
081/16, 084/01, 086/05, 087/14,
088/02, 093/20, 094/05, 096/11,
100/15, 110/02, 120/12, 122/08,
125/02, 149/11, 152/13, 154/05,
157/07, 159/18, 163/11, 164/01,
170/01, 178/08, 182/03, 182/17,
182/20, 183/10, 187/04, 193/13,
203/10, 223/20, 228/10, 234/09,
241/11, 248/02, 248/18; h. h.
135/16, 239/17

hem-ḥāl : (Fa+Ar) Aynı alde olan,
durumları birbirine benzeyen.

h. 149/20

hem-rev : (Fa) Yol arkadaşı, beraber
giden, yoldaş.

h. ol- 132/10

hemşehrī : (Fa) Hemşehri, memleketli.

h. 130/18; h.+ ye 045/07

hemşīre : (Fa) Kız kardeş.

h. 011/08, 011/10; h.+ den
029/03; h.+ leri 046/14, 089/03,
122/02; h.+ lerinden 100/10,

131/19; h.+ lerine 084/20; h.+ niñ
231/07, 250/06; h.+ si 062/06,
156/15, 181/17, 192/09; h.+ sine
061/17, 198/04

hendese : (Ar) Geometri.

h. 019/06, 054/16, 226/05

henüz : (Fa) Henüz.

h. 001/02, 034/18, 043/09, 066/07,
077/07, 081/02, 102/08, 133/10,
134/10, 145/04, 147/13, 156/06,
174/10, 214/04, 217/03, 218/14,
221/12, 239/10

hep : Hep.

h. 002/13, 006/09, 008/02, 010/11,
016/02, 018/07, 025/10, 036/07,
055/14, 063/01, 068/18, 071/20,
085/01, 098/01, 104/05, 113/07,
123/01, 136/14, 139/15, 141/08,
147/19, 162/01, 164/12, 178/11,
190/03, 193/05, 198/12, 198/17,
200/12, 200/16, 201/06, 203/03,
212/06, 215/05, 222/05, 225/12,
227/11, 227/12, 230/06, 232/20,
234/08, 236/20, 244/07, 254/03

hepsi : Bütünü, tamamı, tümü, cümlesi.

h. 063/02, 095/16, 140/15, 153/06,
185/01, 213/16; h.+ nde 011/12,
038/04; h.+ nden 029/04, 248/06;
h.+ ne 006/05, 027/08, 222/04;
h.+ ni 020/03, 026/02, 027/08,
122/17, 147/17; h.+ niñ 038/08,
121/11, 245/07; h.+ yle 011/09

her : (Fa) Her.

h. 010/07, 010/10, 010/12, 010/17, 013/03, 013/19, 016/03, 022/03, 027/18, 027/19, 030/19, 037/11, 039/09, 042/20, 044/13, 049/19, 054/01, 054/12, 054/13, 057/14, 058/09, 060/10, 061/15, 062/01, 072/16, 091/12, 092/05, 096/13, 096/14, 105/17, 105/18, 117/13, 126/19, 127/04, 127/06, 127/08, 129/13, 129/19, 130/08, 130/09, 131/03, 133/08, 136/01, 140/18, 143/02, 145/13, 150/05, 152/12, 154/04, 154/10, 157/03, 159/14, 161/15, 162/09, 166/12, 169/02, 172/03, 173/15, 176/18, 177/14, 185/13, 193/01, 193/02, 194/03, 200/10, 201/09, 202/07, 206/02, 210/16, 212/06, 213/17, 217/06, 224/06, 224/19, 225/03, 226/01, 226/07, 227/07, 227/15, 230/08, 231/07, 233/01, 238/13, 243/14, 245/15, 247/08, 249/17, 250/19, 252/08, 254/14; h. bir 158/14; h. biri 176/19; h. gün 190/17, 190/19, 193/13, 195/17, 202/15, 224/17; h. zamān 032/04, 036/09, 148/19, 177/15, 181/19, 233/10

herc ü merc : (Fa) Altüst, karmakarışık, darmadağınık, allak bullak.

h. ol- 144/10

herhâlde : (Fa+Ar+Tr) Büyük bir ihtimalle.

h. 046/06, 096/03, 146/06, 167/15, 207/13

herîf : (Ar) Adam.

h. 009/17, 223/14; h.+ in 062/20, 223/16; h.+ le 037/15; h.+ ler 229/05; h.+ leriñ 102/03, 141/20

herkes : (Fa) Herkes.

h. 042/03, 052/01, 057/15, 063/14, 067/18, 074/13, 089/19, 115/04, 117/18, 125/09, 131/07, 187/10, 197/07, 232/17; h.+ de 187/09, 226/09; h.+ e 080/06, 197/07, 215/11, 243/12, 245/18; h.+ i 080/06, 152/12, 173/05; h.+ in 094/06, 181/02

hesâb : (Ar) 1. Bilinen veya kabul edilen sayı ve değerler üzerinde matematik işlemlerin yapılması işi.

h. et- 106/15

2. Alınan şeylerin veya yapılan masrafin tutarı.

h.+ ı 046/02

hevâ : (Ar) Arzu, heves.

h.-yı âmāl 008/02; h.-yı hârr 030/16; h.-yı şamîmiyyet 175/06

hevâiyye : Havaya ait, hava ile ilgili.

temevvücât-ı h. 127/05

heves : (Ar) Arzu, istek.

h. 244/15; h.+ i 053/12; h.+ inde idi 187/02; h.+ le 033/16; h.+ leriñ 225/18; h.+ lerine 245/08; h.+ lerle 191/14

hevesât : (Ar) İstekler, hevesler.

sath-ı mā'il-i h. 250/08

heybet : (Ar) Korku ve saygı duygularını
birden uyandıran hâl veya gösteriş.

h. 173/09

heyecân : (Ar) Heyecan.

h.+ ı 234/02; h.+ ları 241/12

heyhât : (Ar) Yazık, ne yazık.

h. 053/09, 066/21, 166/13, 252/14

heykel : (Ar) Heykel.

h.-i zî-rûh 249/16

heyûlâ : (Ar) Korkunç hayâl.

h. 254/16

hezeyân : (Ar) Saçmalama.

h. 026/01

hıçkırık : Hıçkırık.

h.+ larla 080/04, 080/06, 080/14

hıfz : (Ar) Saklama.

h. ôt- 059/13, 167/18

hıncâhınc : (Fa) Dopdolu, tıklım tıkış.

h. 187/09; h. ol- 094/07

hınzîr : (Ar) Domuz.

h. 024/14, 139/09, 204/02

hırş : (Ar) 1. Sonu gelmeyen istek, aşırı
tutku.

h.-ı bükâ 188/13; h.+ ları 241/04;

h.+ larına 245/07

2. Öfke, kızgınlık.

h. 107/13, 146/04, h.+ ın 188/20;

188/18; h.+ ından 191/20; h.+ ını

106/03

hıyâbân : (Fa) İki tarafı ağaçlı yol.

h. 049/06; h.-ı muhabbet 202/06

hıyânet : (Ar) Hainlik.

h.+ lere 252/15

hız : Çabukluk, sürat.

h.+ la 076/06, 137/17

hızlı : Çabuk, seri, süratli.

h. 038/18, 040/20, 101/07,

234/10; h. h. 019/04

hicâb : (Ar) Utanma, utanç, sıkılma.

h.+ ımdan 160/12; h.+ ını 066/02

hiç : (Fa) Hiç.

h. 005/11, 005/20, 008/01, 010/01,

010/10, 012/03, 013/01, 019/20,

022/13, 022/14, 024/04, 024/14,

027/11, 034/06, 036/10, 036/16,

037/07, 040/20, 041/16, 046/10,

049/05, 052/15, 052/17, 053/02,

053/11, 056/01, 063/11, 067/07,

070/09, 073/13, 073/16, 073/17,

073/19, 076/15, 076/16, 077/20,

084/11, 086/05, 093/13, 095/19,

096/09, 096/10, 097/20, 098/12,

099/05, 110/12, 112/10, 116/11,

117/12, 119/06, 123/05, 134/18,

138/04, 139/13, 147/17, 149/08,

153/17, 155/01, 166/14, 169/08,

174/16, 177/13, 184/12, 187/06,

187/12, 192/04, 192/17, 193/16,

194/12, 196/03, 197/14, 199/06,

201/13, 201/17, 202/09, 203/11,

204/20, 209/12, 209/16, 213/08,

228/12, 243/03, 243/18, 243/20,

247/02; h. bir 021/04, 025/17,

034/12, 036/17, 044/16, 050/07,

051/10, 054/04, 060/10, 061/08,

072/03, 076/14, 097/01, 101/03, 101/13, 104/17, 117/10, 123/11, 133/05, 137/04, 147/13, 160/14, 165/02, 166/06, 175/20, 177/07, 190/02, 191/18, 201/07, 222/20, 234/14, 252/01, 254/02, 256/04; h. biri 027/09, 042/07, 200/17; h. değilse 158/17; h.+ e 230/06, 231/02; h. kimse 007/11, 101/18; h.+ ler 230/06, 243/14; h. mi 073/17; h. olmazsa 142/18, 153/14

hidāyet : (Ar) Doğru yol, hak yolu.
meş‘ale-i h. 244/13

hiddet : (Ar) Öfke, kızgınlık.
h. 192/05; ifāde-i h. 015/17; h.+ e 208/09; h. ét- 191/17, 206/09; h.+ i 114/13; h.+ in 114/15; h.+ ini 106/08, 140/14; h.+ inin 009/10; h.+ le 004/15, 106/03, 139/17, 235/12

hiddetlen-:(Ar+Tr) Kızmak, öfkelenmek.
h.- di 114/08; h.- en 007/05; h.- erek 208/05

hiddetli : (Ar+Tr) Kızgın, öfkeli.
h. 138/13

hidemāt : (Ar) Hizmetler.
h.+ a 252/11

hidmet : (Ar) Hizmet.
h. ét- 195/12

hidmetçi : (Ar+Tr) Hizmetçi.
h. 208/10

hikāye : (Ar) Hikāye.

h. 005/14, 028/04; h. edil- 204/09; h. ét- 014/16, 020/16, 021/03, 037/10, 072/12, 106/10, 115/13, 125/07, 183/19, 188/01, 195/19, 197/07, 203/11, 245/04; h. ét-dir- 039/09; h.+ lerindeki 023/15; h.+ leriyle 214/10; h.+ yi 037/11

hikmet : (Ar) 1. Bilgelik.

h.-i tabī‘iyye 031/02

2. Gizli sebep.

h.+ i 113/08

hilāl : (Ar) Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, ayça, yeni ay.

h. 256/11; h.+ e 255/06

hile : (Ar) Oyun, aldatma.

h.+ ler 029/08; h.+ sini 248/04

himāye:(Ar)Koruma, gözetme, esirgeme.
h.-i müsāmaḥa-kārāne 174/17; h.-i sāyedār 078/19

hiss : (Ar) Duygu, his.

h.-i ‘acz 196/08; h.-i ‘aṭālet 075/12; h.-i ictināb 108/19; h.-i istikrāh 130/08; h.-i kable’l-vukū‘ 178/06; h.-i mahrumiyyet 196/08; h.-i meyelān 145/02; h.-i nā-ḥoşnūdī 034/13; h.-i sürūr 113/06; h.-i tecessūs 014/05; h.-i tuğyān 133/11; h.+ den 226/09; h.+ e 145/09; h. edil- 111/04; h. ét- 010/03, 012/04, 033/10, 033/16, 041/08, 051/04, 055/07, 062/09, 076/17, 096/18, 100/17, 102/01, 102/19, 103/08, 110/15, 110/20,

h.+ la 001/06

hoşnûdsuzluk : (Fa+Tr) Hoşnutsuzluk.

h. 086/14

hufre : (Ar) Çukur, oyuk.

h.-i 'āmmiyyet 203/05

hulāşa : (Ar) Özet.

h. 019/12; h. ét- 050/07; h.+ sı
162/07

hulûl : (Ar) Gelip çatma.

h. ét- 043/01, 194/15

hūnīn : (Fa) Kanlı, kan bulaşmış.

deryā-yı h. 255/05

hurūş : (Fa) Coşma, çağiltı, gürültü,
şamata, telâş.

āmāde-i h. 074/16

huşûl : (Ar) Ortaya çıkma, gerçekleşme,
var olma.

h.+ e getir- 195/12, 205/08

huşûmet : (Ar) Hasımlık, düşmanlık.

h. 227/20; ma'nā-yı h. 177/02; h.-i
derūnī 252/07

huşûş : (Ar) Konu, madde.

h.+ da 050/04, 161/12; h.+ u
042/14, 084/02, 216/06; h.+ unda
041/19

huşûşī : (Ar) Özel.

tecellī-i h.+ sine 148/03

huşûşīyye : (Ar) Birisine, bir şeye
mahsus.

fa'āliyyet-i h. 018/11

huzme : (Ar) Demet.

h.-i neşât 173/01

huzûr : (Ar) Huzur, rahatlık.

h.-ı kalb 114/21; h.+ u 227/16

huzûz : (Ar) Sevinçler, zevkler,
memnuniyetler.

mest-i h. idi 172/14

huzûzât : (Ar) Haz duyulan, hoş giden
şeyler.

h.-ı hayvāniyye 027/05

hücre : (Ar) Küçük oda.

h.+ de 109/16

hücûm : (Ar) Saldırış, saldırma.

h. ét- 010/03, 094/18, 095/05,
104/06, 176/18, 202/11; h.+ unu
234/01

hükûm : (Ar) Karar, yargı.

h.-i hayât 133/10, 231/05; h.+ e
082/14; h. édil- 011/11, 080/15; h.
ét- 034/09, 042/06, 090/08,
095/07, 101/02, 174/10, 213/03,
228/08, 252/13; h. eyle- 126/08;
h.+ ü ol- 243/03; h.+ üñ 243/18

hükûmsüz : (Ar+Tr) Geçerliği ortadan
kalkmış, hükmü kalmamış.

h. 089/16

hülyā : (Ar) Hülya, hayâl.

h. 077/05, 154/10, 161/18; h.-yı
sa'ādet 164/10; h.+ da 140/11; h.+
dan 049/17, 222/12; h.+ dır
023/17; h.+ lar 058/03; h.+ lar
kır- 027/13; h.+ lara dal- 070/18;
h.+ lardan 154/08; h.+ larına
108/12; h.+ larına dal- 084/17; h.+
larından 201/09; h.+ larıyla
158/20, 180/20; h.+ larla 171/03

hülyā-āmīz : (Ar+Fa) Hayâl gibi, hayâl ile karışık.

h. 129/02

hülyā-engīz : (Ar+Fa) Hayâller veren, hülyalı.

h. 125/11

hürmet : (Ar) Saygı.

h.+ den 121/17

hüsn : (Ar) Güzellik.

h.-i kabûl 131/14; h.-i muḳābele 132/05; h.-i seyyāl 232/15; h.-i ṭab‘ 021/15; h.-i ṭabī‘at 029/02; h.-i telakkī 126/11; h.-i te‘vīl 193/05; müsābaḳa-i h.+ e giriş- 011/09; h.+ ü 161/15; ṭarāvet-i h.+ ünden 224/10

hüsn ü ān : (Ar) Güzellik.

şervet-i h. 011/19

hüsrān: (Ar) Beklenilen şeyin elde edilememesi yüzünden duyulan acı.

h. 186/19, 186/20; nazar-ı h. 077/03; nevḫa-i h. 164/13; h.+ ı 143/04; nazar-ı h.+ la 235/08

hüviyyet : (Ar) Kimlik.

h.-i muḫlime 244/19; h.+ i 255/03

hüzün : (Ar) Gam, keder, sıkıntı.

h. 204/19; h.+ e 175/03; h.+ üñ 241/06

I

ışır - : Isırmak.

1.- maḡa uğraş- 025/04

ışlat - : Islatmak.

1.- dıḳdan 082/20

ışmārla - : (Fa+Tr) Sipariş etmek.

1.- dı 043/10

ışrār : (Ar) Direktme, üsteleme.

1.+ a 030/12; 1. ét- 015/15, 069/13, 119/17; 1.+ larına 006/02

ışsız : Boş, tenha.

1. 082/01

ıttırād : (Ar) Birbirini izleme, birbiri arkasından gelme, düzenli sıralama.

1. 201/08

ıttırādsızlık : (Ar+Tr) Düzensizlik, düzgün gitmeme durumu.

1. 213/11

ıztırāb : (Ar) Acı, üzüntü, sıkıntı, keder.

1. 095/03, 179/18, 236/02, 237/14; ‘alā’im-i 1. 081/09; 1.+ dan 045/04, 238/12; 1. vèrici 129/12

ıztırābāt : (Ar) Acılar, üzüntüler, sıkıntılar, kederler.

1.-ı ma‘neviyye 162/16

İ

î‘ade : (Ar) Geri verme, geri gönderme.

i. edil- 009/06, 253/13; i. ét- 056/12, 123/20; i. olun- 215/18; i.+ si 229/19

‘ibāret: (Ar) Oluşan, meydana gelen.

‘i. 155/04, 243/13; ‘i. ol- 042/02, 121/17, 148/06, 158/07, 203/04, 217/06, 222/13

ibrāz : (Ar) Gösterme.

i. ét- 046/16; i.+ ina 121/20

ibtidā : (Ar) Önceleri, en önce, ilk önce.

i. 061/15, 068/06, 149/02, 163/14, 165/06, 165/13, 169/03, 170/11, 179/10, 205/09, 222/12, 227/07; i.+ ları 020/18, 041/08, 132/14; i.+ larına 214/02

ibtılā : (Ar) Tutkunluk, düşkünlük.

i. 130/15, 200/05; şiddet-i i. 226/02; i.-yı şedīd 250/08; şiddet-i i.+ sını 243/09; i.+ ya 129/16

ibzāl : (Ar) Esirgemedi bol bol verme, yapma veya söyleme.

i. edil- 121/16; i. ét- 243/12

icāb : (Ar)Gerekme, gerek.

i. ét- 030/01, 126/03, 180/11, 195/07

icābet : (Ar) Kabul etme, uyma.

i. ét- 178/09

icād : (Ar) Var etme, yaratma.

ī. ét- 117/13; ī.+ ina 105/04

icrā : (Ar) Yürütme, yapma, yerine getirme.

i. 151/05; i.-yı te'sīr 210/12; i. edil- 018/05, 163/09, 207/12, 221/08, 242/04; i. ét- 176/08, 209/14; i.+ sını 210/20; i.+ ya 232/01

ictināb: (Ar) Kaçınma, uzak durma, çekinme.

i. 012/12, 150/02; hiss-i i.+ a kapıl- 108/19; i. edil- 244/10; i. ét-

063/07, 110/12, 165/01, 167/13, 187/06; i.+ ı 120/15, 246/11

iç : İç.

i. 025/21, 070/10; i.+ i 111/06; i.+ i sıkıl- 085/20, i.+ inde 005/08, 006/11, 008/03, 008/15, 010/04, 011/02, 013/05, 019/08, 030/02, 030/16, 032/03, 043/13, 045/18, 049/20, 054/20, 055/06, 055/16, 056/03, 058/03, 058/17, 059/13, 064/12, 065/10, 066/10, 066/14, 068/10, 068/11, 069/10, 070/14, 071/15, 082/17, 082/18, 083/12, 083/15, 085/10, 092/13, 093/11, 102/19, 104/16, 106/05, 111/10, 112/05, 113/18, 121/18, 125/12, 129/03, 129/05, 129/07, 132/20, 133/20, 144/06, 146/01, 146/07, 146/16, 147/02, 153/02, 154/14, 159/04, 162/16, 170/19, 171/02, 173/03, 173/09, 174/01, 176/20, 178/20, 182/13, 186/17, 188/15, 189/07, 190/10, 191/03, 192/03, 192/16, 194/08, 196/02, 196/06, 197/01, 200/04, 200/09, 200/15, 201/08, 201/15, 202/06, 205/05, 213/12, 216/15, 217/09, 217/19, 221/08, 222/03, 224/15, 224/16, 229/12, 229/14, 233/09, 244/13, 249/19, 254/11, 255/05, 255/15; i.+ indedir 068/18; i.+ indeki 168/01; i.+ inden 077/06, 090/06, 119/16, 142/17, 214/11, 245/12;

i.+ ine 026/19, 048/09, 056/06,
098/05; i.+ ini 195/08; i.+ ini çek-
005/18, 076/20; i.+ lerinde
052/04; i.+ lerinden 122/10,
215/07

iç - : İçmek.

i.- digi 043/18, 086/11; i.- dikden
093/02, 123/19; i.- ecegim 124/10;
i.- erek 017/11; i.- erken 074/14;
i.- erler 033/16; i.- eydim 086/08;
i.- mek 092/17, 179/08; i.-
mekden 083/05, 245/02; i.- meler
196/02; i.- melerine 054/12; i.-
miş 056/07

içeri : İçeri.

i. 002/20, 045/02, 088/02, 088/06,
246/08; i.+ de 051/03, 239/11; i.+
de mi 239/09; i.+ den 088/07,
102/06; i.+ sindeyim 153/16; i.+
ye 087/21

içil - : İçilmek.

i.- en 124/12, 140/11

içki : İçki.

i. 196/02; i. idi 056/03; i.+ lerin
086/10

içün : İçin.

i. 001/07, 004/14, 005/03, 005/05,
005/15, 011/06, 014/07, 014/11,
015/01, 015/06, 016/10, 016/15,
017/16, 021/12, 023/03, 025/10,
027/06, 027/09, 027/17, 028/07,
029/06, 029/08, 031/05, 031/10,
031/14, 031/19, 033/13, 033/17,

035/05, 036/04, 036/16, 038/18,
039/07, 039/16, 040/17, 041/07,
041/10, 042/07, 042/13, 043/03,
043/10, 046/15, 048/02, 052/01,
052/17, 054/04, 056/04, 056/08,
056/11, 056/13, 057/02, 057/03,
057/07, 057/13, 057/17, 057/20,
058/05, 059/14, 059/18, 060/04,
060/05, 061/14, 062/18, 063/04,
063/14, 063/16, 064/05, 064/13,
067/07, 067/09, 067/16, 069/19,
072/11, 073/06, 073/08, 075/03,
075/13, 077/02, 078/02, 079/02,
079/17, 080/15, 081/06, 081/13,
082/07, 084/16, 085/11, 085/18,
086/02, 086/11, 087/08, 089/09,
089/16, 091/03, 092/17, 093/07,
093/09, 095/13, 095/17, 096/19,
097/12, 098/04, 098/07, 098/10,
099/11, 100/09, 101/04, 102/05,
103/09, 105/04, 105/05, 105/16,
106/11, 108/05, 109/09, 110/02,
111/07, 112/12, 114/12, 115/18,
117/09, 118/15, 120/13, 121/08,
122/16, 123/08, 124/05, 124/20,
125/01, 126/07, 126/15, 131/05,
131/17, 132/07, 132/10, 132/13,
132/19, 133/15, 137/14, 140/17,
141/01, 141/11, 142/05, 144/07,
145/15, 145/18, 146/03, 146/18,
147/13, 148/05, 148/20, 149/08,
150/14, 150/18, 150/20, 151/05,
152/09, 152/16, 154/15, 155/09,

156/09, 157/10, 157/15, 159/19,
161/03, 163/07, 163/12, 164/01,
165/07, 165/09, 165/14, 165/20,
166/12, 166/13, 167/12, 167/19,
169/08, 170/06, 171/07, 172/15,
172/19, 174/12, 175/01, 176/08,
177/19, 179/07, 181/03, 181/09,
182/10, 182/12, 185/18, 186/14,
186/15, 187/13, 188/14, 190/03,
190/06, 190/20, 191/07, 191/08,
191/16, 191/20, 192/09, 193/08,
193/14, 195/16, 196/01, 196/04,
196/10, 196/18, 198/07, 201/07,
202/16, 203/07, 203/09, 204/06,
205/01, 205/08, 206/02, 206/07,
206/11, 209/05, 209/09, 210/07,
211/17, 212/15, 212/16, 214/06,
215/01, 218/11, 218/17, 219/01,
219/09, 220/12, 220/17, 221/09,
221/12, 222/01, 224/11, 224/15,
225/11, 225/17, 228/03, 228/09,
228/13, 229/13, 229/19, 231/06,
232/09, 233/04, 233/17, 234/03,
234/10, 235/03, 236/16, 236/18,
237/10, 237/13, 239/10, 241/13,
241/16, 243/14, 243/18, 244/02,
246/13, 247/14, 248/04, 248/19,
249/18, 251/03, 252/12, 255/16;
i.+ di 145/17; i. imiş 158/10; i. mi
039/19, 126/11, 182/02, 197/13,
201/09, 227/12; i. mi idi 227/12

i'dādī : (Ar) Lise.

i. 214/04; i.+ ye 019/17

idāre : (Ar) 1. Yönetim.

i.+ si 211/01

2. Döndürme.

i.-i efkār 157/03

iddi'a : (Ar) İleri sürülen ve savunulan düşünce.

i.+ da 229/03; i. ét- 017/15,

053/12, 137/07; i. eyle- 193/19;

i.+ larına 041/18; i.+ larıyla

042/15

ifā : (Ar) Yapma, yerine getirme.

ī. edil- 147/20; ī.+ ya 197/20

ifāde : (Ar) Söylem, anlatım, dile getirme.

i.-i hāl 131/14; i.-i hiddet 015/17;

i.-i tekdīr 096/04; i.+ ye 167/06

'iffet : (Ar) Namusluluk, namus düşkünlüğü.

'i. 165/11; melek-i 'i. 165/11,

165/19

ifhām : (Ar) Anlatma.

i. ét- 126/05, 141/13

ifrāt : (Ar) İleri gitme, abartma.

i.-ı nezāket 124/06

iftihār : (Ar) Övünme, kıvanma, kıvanç.

i. 204/11; i. edil- 204/08; i.+ la

189/11

iftikār : (Ar) Muhtaç olma, ihtiyacı bulunma, ihtiyacı olduğunu ortaya koyma.

'arz-ı i. ét- 105/06, 175/14

iftirāk : (Ar) Ayrılma, dağılma, perişan olma.

i. 163/19; i.+ ı 221/13; i.+ ın
076/18, 164/03

igbirār : (Ar) Kırılma, alınma, gücenme.

i. 048/15; çīn-i i. 032/05, 188/19;
i.+ ı 141/08

ignele - : İğne batırmak.

i.- mekden 069/15

igren - : İğrenmek.

i.- di 204/13

igtirāb : (Ar) Gurbete çıkma, gurbete
gitme.

i. 163/19

iḥāṭa : (Ar) Bir şeyin etrafını çevirme,
çevreleme, kuşatma, sarma.

i. edil- 224/07; i. ét- 132/12,
202/03

iḥfā : (Ar) Gizleme, saklama.

i.+ ya 167/11

iḥlāl : (Ar) Bozma, lekeleme halel
getirme.

i. ét- 246/21

iḥmāl : (Ar) Önemsememe, savsaklama.

naẓar-ı i.+ e 209/20; i. edil-
216/07; i. olun- 192/02

iḥrāz : (Ar) Kazanma, elde etme.

i. edil- 148/04; i. ét- 180/17

iḥsās : (Ar) Hissettirme.

i. 132/02; i. ét- 131/10, 224/06,
252/18; i.+ ına 076/13

iḥtār : (Ar) Hatırlatma.

i. 073/08; i. ét- 042/19, 079/18,
124/17; i.+ ı 215/20; i.+ ına
042/13

iḥtilāf : (Ar) Uyuşmazlık.

i. ol- 011/11

iḥtilāṭ : (Ar) 1. Karışma.

i.-ı mübhem 049/13

2. Karşılaşp görüşme.

i. ét- 020/04

iḥtimāl : (Ar) Olabilirlik, olasılık.

i. 049/17, 049/20, 061/20, 062/03,
070/12, 076/15, 082/06, 091/02,
096/02, 096/09, 122/05, 126/12,
131/06, 133/14, 154/08, 171/12,
171/13, 175/13, 175/16, 176/06,
185/17, 190/02, 194/06, 217/08,
220/04, 232/09; i.+ den 217/17,
228/05; i.+ i 049/16; i.+ i ol-
194/11; i.+ ine 094/04, 174/02,
232/06; i.+ ini 046/15, 122/12,
218/08, 224/20; ağleb-i i. 166/13;
i.+ iyle 194/03; i.+ lerden 122/09;
i.+ lere 039/14, 134/03; i.+ leri
084/16; i. vēr- 199/06

iḥtimāmāt : (Ar) Özenmeler, özenler.

i.-ı ‘āşıkāne 126/20

iḥtirā‘ : (Ar) İcat, buluş.

i. edil- 228/14; i.+ ında 224/17

iḥtirām : (Ar) Saygı duyma, hürmet
etme.

kemāl-i i.+ la 170/10

iḥtirāş : (Ar) Aşırı hırs.

i.+ ını 105/08

iḥtirāşāt : (Ar) Aşırı istekler, aşırı
tutkular.

i.-ı kâlbîyye 244/05

iẖtirāz : (Ar) Çekinme, sakınma.

i.-ı mütebessim 062/10

iẖtirāzen : (Ar) Sakınmak suretiyle, sakınarak.

i. 128/18, 175/09

iẖtisās : (Ar) Duygulanma, duygu.

kesret-i i.+ dan 017/17; i.+ ında
204/18

iẖtisāsāt : (Ar) Duygulanmalar.

tūfān-ı i.+ ı 204/15; i.+ ından
020/20

iẖtişām : (Ar) Görkem.

reng-i i. 030/13; i.-ı muḥakḳar
151/03

iẖtiyāc : (Ar) İhtiyaç.

i. 034/16, 077/05, 250/15; i.-ı
bükā 241/14; i.-ı muḥabbet
074/17, 130/05; i. gör- 144/09; i.+
ı 113/11, 177/06, 196/10; i.+ ı ol-
170/03; i.+ ından mı 205/11; i.+
mı 113/05, 232/16; i.+ ıyla
093/08, 187/11, 198/01, 233/07,
241/02; i.+ lara 236/19; i.+ ları
106/15

iẖtiyācāt : (Ar) İhtiyaçlar.

i.-ı māddiyye 236/14

iẖtiyār(I) : (Ar) Yaşlı, kocamış olan.

i. 007/01, 008/19, 009/02, 017/07,
116/16, 123/15, 123/19, 135/16,
171/19, 181/13, 246/15

iẖtiyār (II) : (Ar) Seçme.

i. 244/05; şiddet-i i. 212/15; i. ét-
033/20, 108/05; i.+ ı 163/19

iẖtiyārca : (Ar+Tr) Biraz yaşlıca.

i. 057/18, 116/14

iẖtiyārī : (Ar) Kişisel seçime bağlı, isteğe
bağlı.

ğayr-i i. 211/13

iẖtiyārlat - : (Ar+Tr) İhtiyarlamasına
sebepe olmak.

i.- ıyordu 150/07; i.- mışdı 194/04

iẖtiyāt : (Ar) Tedbirli davranış.

i. 083/06, 216/16; i.+ a 190/07; i.
ét- 214/06

iẖtizāz : (Ar) Titreme, titreyiş.

i. ét- 008/03

iẖyā : (Ar) Canlandırma, diriltme.

i. ét- 101/09, 175/17, 239/17; i.+
ya 231/08

iḵdām : (Ar) Gayretle çalışma, sürekli
uğraşma.

i. 155/06

iken : İken.

i. 001/03, 034/05, 048/03, 048/14,
048/17, 074/11, 119/11, 125/10,
131/07, 172/02, 188/08, 193/05,
195/15, 209/16, 219/01, 250/03

iki : İki.

i. 002/03, 007/18, 016/12, 019/06,
019/19, 022/11, 037/02, 043/18,
058/01, 058/10, 058/16, 063/05,
075/16, 075/17, 083/02, 088/18,
095/13, 101/19, 110/15, 120/05,
136/09, 137/02, 153/13, 156/18,
159/02, 164/09, 171/19, 179/08,
188/09, 196/14, 210/18, 210/20,

214/07, 226/09, 228/05, 242/09, 247/08, 253/19, 256/11; bir i. 011/03, 035/14, 054/08, 079/01, 085/15, 130/12, 157/18, 172/08, 221/09, 227/03; i. i. buçuk 085/10; i. günde bir 116/09; i.+ mizden 028/09; i.+ si 089/17, 117/11, 187/01; i.+ sini 044/08, 109/17, 209/03; i.+ sini 208/13; i. üç 088/12, 172/01, 206/04; i.+ ye 118/10, 185/03

ikilik : İki kuruş.

i. 044/08

ikinci : İkinci.

i. 019/05, 043/03, 075/09, 085/18, 120/03, 120/06, 120/12, 121/05, 125/09, 127/15, 148/19, 163/08, 164/06, 182/08, 228/07, 239/19; i.+ de 119/07, 119/11, 119/21; i.+ dedirler 119/04

iklil : (Ar) Taç.

i. 059/10

ikmāl : (Ar) Tamamlama, bitirme.

i. 221/09; i.-i tahşil 221/13; i. ét- 201/12

iknā' : (Ar) Razi etme.

i. 057/13; i.+ a 119/08, 209/03; i. ét- 058/14, 107/07, 143/07, 183/05

ikrāmiye : (Ar) Piyangoda bir kimseye çıkan para veya nesne.

i.+ ni 219/16

iktidār : (Ar) Bir işi yapabilme gücü, erk, kudret.

i. 147/08, 156/18; i.+ ndan 196/14; i.+ ını 157/09

iktifā : (Ar) Yetinme.

i. ét- 014/09, 050/17, 131/13

iktihām : (Ar) Göğüs germe, karşı durma, dayanma, tahammül etme.

i. ét- 194/16

iktişādī : (Ar) Ekonomik.

i. 177/20

iktizā : (Ar) Gerekmek.

i. ét- 057/08, 226/03

ilā-māṣāallah : (Ar) Sitem veya alay yollu maṣallah sözü yerine kullanılan söz.

i. 157/04

i'lān : (Ar) Duyuru, ilan.

i.-ı 'aşk 150/18; i.-ı muḥabbet 221/02; i.-ı sa'ādet 173/13; i. edil- 126/14; i. ét- 037/12, 126/07; i.+ ı 059/11, 059/14, 208/19; i.+ lardan 115/18; i. olun- 242/05

'ilāve : (Ar) Ek.

'i. ét- 022/03, 062/18, 102/10

ile : İle.

i. 003/04, 007/01, 008/04, 008/08, 009/11, 009/14, 010/06, 011/16, 011/18, 011/20, 012/09, 012/19, 013/16, 013/20, 014/10, 014/13, 014/17, 014/18, 015/02, 015/09, 016/03, 016/10, 016/20, 019/10, 021/10, 021/18, 021/20, 023/02, 023/05, 023/09, 024/18, 025/02,

028/05, 030/02, 030/13, 030/17,
 031/03, 031/07, 031/12, 031/16,
 032/06, 032/07, 032/13, 032/19,
 034/17, 035/20, 036/08, 038/12,
 039/07, 039/11, 039/12, 039/19,
 040/03, 040/11, 042/01, 043/01,
 043/14, 043/18, 043/20, 044/06,
 045/05, 045/06, 045/09, 045/10,
 047/03, 048/15, 049/13, 049/16,
 050/01, 055/12, 056/15, 057/18,
 058/08, 059/20, 060/03, 062/06,
 062/07, 062/10, 063/15, 063/19,
 065/15, 066/01, 066/05, 066/12,
 067/01, 069/09, 069/15, 069/20,
 070/20, 071/18, 074/03, 074/15,
 074/19, 076/16, 079/06, 081/06,
 081/19, 081/20, 082/06, 085/03,
 086/14, 089/04, 089/11, 089/18,
 091/01, 092/15, 093/14, 095/14,
 096/01, 096/04, 096/15, 097/14,
 097/16, 098/18, 099/16, 101/09,
 102/11, 103/05, 107/13, 110/10,
 110/18, 111/11, 113/08, 114/02,
 114/05, 114/06, 114/11, 114/21,
 115/01, 115/03, 115/07, 117/06,
 117/09, 117/10, 117/14, 118/05,
 118/13, 121/13, 125/09, 127/05,
 129/07, 129/09, 130/01, 130/02,
 130/08, 131/08, 132/02, 132/12,
 133/11, 134/08, 135/06, 135/11,
 136/06, 136/18, 137/10, 137/16,
 140/06, 141/06, 143/07, 144/05,
 145/06, 145/08, 146/18, 146/20,

147/12, 147/14, 147/16, 148/07,
 148/13, 149/01, 149/11, 150/02,
 152/06, 154/14, 154/19, 155/03,
 155/18, 156/03, 157/10, 160/04,
 161/20, 162/04, 162/07, 163/03,
 163/11, 163/19, 164/17, 165/04,
 169/05, 170/07, 171/01, 173/11,
 174/11, 175/08, 176/02, 176/09,
 178/01, 178/05, 180/05, 181/17,
 181/19, 182/07, 183/13, 185/02,
 185/07, 185/11, 186/02, 187/01,
 187/16, 188/10, 188/13, 188/17,
 188/19, 190/11, 192/11, 194/01,
 194/06, 195/09, 196/18, 197/04,
 197/20, 198/02, 198/10, 200/20,
 201/18, 201/19, 205/17, 206/05,
 206/13, 207/10, 208/06, 208/09,
 209/07, 209/09, 209/12, 210/04,
 211/13, 212/05, 215/15, 216/05,
 216/09, 219/19, 220/13, 221/01,
 221/05, 222/08, 224/06, 225/14,
 225/15, 226/07, 227/03, 228/11,
 228/17, 230/02, 230/04, 231/02,
 232/07, 232/13, 234/07, 234/08,
 234/18, 236/07, 237/14, 239/02,
 240/03, 242/06, 242/07, 243/06,
 243/11, 243/17, 244/01, 246/07,
 246/11, 246/14, 246/17, 246/21,
 248/02, 248/13, 250/04, 251/08,
 251/12, 252/08, 254/19, 255/06,
 255/19, 256/01, 256/06, 256/08

ileri : İleri.

i. 221/03; i.+ de 068/14, 069/20, 076/20, 083/12, 099/07, 111/15, 236/09; i. gel- 122/07, 130/19, 132/17, 205/11, 210/19, 241/05; i.+ ye 132/04

ilerile -: İlerlemek.

i.- di 100/11; i.- diler 070/05; i.- mek 069/04; i.- mişler 234/20; i.- rken 233/03; i.- yen 070/01, 113/18; i.- yerek 064/05, 137/02; i.- yor 184/19; i.- yordu 174/07, 175/06; i.- yorlar 085/02; i.- yorlardı 014/11

iliş -: İlişmek.

i.- di 152/17, 206/14; i.- erek 092/13; nazar-ı dikkate i.- miyordu 012/03

ilişdiril -: İliştirilmek.

i.- di 009/04; i.- miş 162/13

ilk: İlk, önce.

i. 006/08, 017/01, 020/06, 020/08, 034/19, 035/08, 037/08, 038/16, 039/20, 043/02, 057/09, 104/09, 129/08, 129/17, 130/05, 130/07, 146/06, 148/03, 156/01, 163/20, 164/05, 164/16, 164/20, 165/07, 166/01, 178/19, 203/07, 226/08, 234/09, 236/06, 246/19, 250/04, 250/09

ilkā: (Ar) Atma, bırakma.

i. ét- 197/16

‘ilmī: (Ar) Bilimsel.

ṭarafdār-ı ‘i.+ yi 033/07

‘ilmiyye: (Ar) İlmî, bilimsel.

ḳaṭ‘īyyet-i ‘i.+ niṭ 217/03

ilticā: (Ar) Sığınma.

i. ét- 079/05, 174/18

iltifāt: (Ar) Bir şeye arzu duyma, alaka gösterme, rağbet gösterme, teveccüh.

i. 033/15, 053/01, 186/07, 196/04; nazar-ı i.+ a 190/02; i.+ dan 034/08, 220/11; i. ét- 091/05, 141/14; ‘āḳıbet-i i.+ ını 176/16; i.+ larıyla 176/04

iltifāth: (Ar+Tr) Yüze gülen, gönül alan.

i. 057/17

iltihāk: (Ar) Katılma.

i. ét- 024/07, 116/19, 240/11

īmā: (Ar) Dolaylı anlatım, işaret.

ī. ét- 013/19, 026/17; ī.+ sıyla 229/02

īmān: (Ar) İnanç.

‘aşabiyyet-i ī. 256/01

imdād: (Ar) Yardım isteme, imdat.

i.+ ıma yetiş- 159/09

imhā: (Ar) Yok etme.

i. ét- 217/03

imkān: (Ar) İmkan, olanak.

i. 218/17; i.-ı irtibāt 231/02; ‘ālem-i i.+ da 154/08; i.+ ı 084/07, 193/10; ‘adem-i i.+ ı 065/20, 218/15; mümkün-i i.+ ın 154/11

imlā: (Ar) 1. Doldurma.

nā-ḳābil-i i. 230/01; i. ét- 016/10

2. Yazı bilgisi, yazım.

i. 168/01

imrār : (Ar) Geçirme.

i.-ı vakt 075/15; i. èt- 076/16

imrendir - : İmrendirmek.

i.- ecek 221/06

imtidād : (Ar) Uzama, uzanma, uzun sürme.

i. èt- 008/07, 079/06, 081/01, 088/12, 107/10, 116/20, 222/09, 225/19

imtiḥān : (Ar) Sınav.

i. 018/02, 018/11, 020/16, 024/19, 031/10, 032/19, 038/14, 039/20, 053/13, 250/01; i.+ a 025/01, 050/05; i.+ da 032/20, 050/12; i.+ dan 032/16, 038/13; i.+ ı 005/05, 022/02, 211/02; i.+ ını 019/20, 210/19; i.+ ını 018/05, 019/06, 210/20; i.+ lar 054/15

imtiyāz : (Ar) Başkalarından ayrılma, farklı olma, ayrıcalık.

i. 186/04

imtiyāzlı : (Ar+Tr) Ayrıcalığı olan, ayrıcalık tanınan, ayrıcalıklı.

i. 252/03; i.+ lar 229/03

imtizāc : (Ar) Kaynaşma.

i.+ ından 241/06

in - : İnme.

i.- di 115/02, 188/11, 238/01; i.- digi 138/02; i.- digimiz 151/16; i.- dikden 033/08; i.- diler 016/15, 111/02, 134/09; i.- ecegi 191/12; i.- eceyiz 139/16; i.- en 014/12, 083/08, 174/09, 233/13; i.- er

041/01, 112/11; i.- erek 016/13, 086/18; i.- erken 059/04, 097/17; i.- eyim 074/04; i.- ince 084/08; i.- ip 069/09; i.- iyordu 128/10, 254/07; i.- mege başla- 085/15, 139/07; i.- megi 084/11; i.- mek 040/15, 098/19; i.- mez mi 112/10

‘inād : (Ar) İnat.

‘i.+ ına 022/14; ‘i.+ la 069/05

‘inādcı : (Ar+Tr) İnatçı, inat eden.

‘i. 128/08, 175/04

inan - : İnanmak.

i. 027/10; i.- acağı 217/05; i.- amıyordu 151/14; i.- arağ 130/03; i.- madı 138/15, 138/17, 184/02; i.- mağ 212/16; i.- mazsa 216/13

‘ināyet : (Ar) İyilik.

‘i.+ inde 167/15

inbisāt : (Ar) İç açılma, ferahlık.

arzū-yı i. 198/16

ince : **1.** Dar ve kalınlığı az olan, kalın karşıtı.

i. 011/17, 014/12, 021/11, 035/16, 066/15, 096/01, 096/04, 099/15, 128/07, 139/11, 183/10, 247/17, 254/12

2. İyiden iyiye.

i.+ den i.+ ye 216/07

3. Kulağa hafif gelen.

i. 007/19

incizāb : (Ar) Cazibeye kapılma, ilgi duyma.

i. 217/04

indir - : İndirmek.

i.- miş 088/05, 145/15

indiril - : İndirilmek.

i.- mişdi 059/08

indirt - : İndirtmek.

i.- ip 071/03

infî'âl : (Ar) Kırılma, gücenme.

zehr-ḥand-i i. 141/07; şiddet-i i.+
den 090/19

inḥilâl : (Ar) Dağılma, çözülme.

i.+ iyle 211/13

inḥiṣār: (Ar) Yalnız bir şeye veya kimseye ait olma, başkası ile alakası olmayıp bir yere, birine has olma, ona mahsus bulunma.

i. ét- 130/15

in'ikās : (Ar) Yankı, yansıma.

i. 024/17, 239/02; i.-ı medîd
250/19; i.-ı mehîb 256/08; i. ét-
202/10, 239/08

in'ikāsāt : (Ar) Yankılar, yansımalar.

i.-ı ecrām 251/08; i.-ı şems 255/05

in'itāf : (Ar) Yön değiştirme, bir tarafa dönme, meyletme.

i.-ı şu'ā' 256/03

inkār : (Ar) İnkâr.

i. 131/05; i. ét- 023/18; i. mı ét-
025/05, 026/16

inkılâb : (Ar) Bir durumdan başka bir duruma geçiş, dönüşüm.

i. ét- 175/03

inḳisām : (Ar) Bölünme.

i. ét- 233/12

inḳiṣāf : (Ar) Ortaya çıkma.

i.-ı nıkbînāne 173/11; i. ét-
006/12, 122/10

iṅle - : İnlemek.

i.- yecekdi 147/10

inṣāfsız : (Ar+Tr) İnsafı olmayan.

i. 243/15

insân : (Ar) İnsan.

i. 062/19, 120/14, 154/15, 154/17,
157/15, 161/17; i.+ a 027/15; i.+ ı
032/09, 129/06, 147/06, 163/16,
176/04; i.+ ın 021/11, 028/01,
113/09; i.+ lar 164/15; i.+ lara
015/08; i.+ lardan 245/01

insāniyyet : (Ar) İnsanlık.

i. 172/19, 252/12

inṣallah : (Ar) Tanrı dilerse, Tanrı nasip ettiyse anlamlarında dilek anlatan bir söz.

i. 053/05, 158/16

inṣirāḥ: (Ar) Açılma, ferahlama.

i. 032/13, 198/14

intiḥāb : (Ar) Seçme.

i. ét- 040/18, 089/02, 135/05; i.
eyle- 156/15; i.+ ı 002/14, 168/03;
i.+ ına 003/02

intiḳāl : (Ar) **1.** Bir yerden başka bir yere geçme, geçiş. i. ét- 110/10

2. Anlama, kavrama.

i.-i elīm 146/15

intiḳām : (Ar) İntikam, öç.

i. al- 235/20; i.+ ını al- 189/11,
247/12

intiṣār : (Ar) Yayılma.

i. ét- 166/11, 173/02

intizāmsızlık : (Ar+Tr) Düzensizlik, karışıklık.

i.+ la 018/04

intizār : (Ar) Bekleme, bekleyiş.

i. 151/06, 205/17; i.+ a 172/02; şiddet-i i.+ na 227/10; i.+ ıyla 105/07

intizāren : (Ar) Bekleyerek, gözleyerek.

i. 099/01, 123/14

inzimām : (Ar) Eklenme.

i. ét- 002/11, 006/14

ipek : İpek.

i. 123/11, 220/06; i.+ leri 175/05

ipekli : İpekten yapılmış veya içinde ipek bulunan.

i. 004/01, 016/09

irāde : (Ar) Bir şeyi yapıp yapmama hususunda karar verebilme ve bunu uygulama gücü.

i.+ sine 212/15

ircā' : (Ar) Eski haline döndürme, çevirme.

i. ét- 226/06

iri : İri, büyük.

i. 172/07

irtibāt : (Ar) Bağlantı, ilişki, ilgi.

eşer-i i. 177/06; imkân-ı i.+ ın 231/02

işābet : (Ar) İsabet, rastgelme.

i. ét- 002/12, 219/02, 219/15, 219/16; i.+ ini 222/14

iş'ād : (Ar) Yükseltme.

i. ét- 186/06, 198/05, 251/15

işbāt : (Ar) Kanıtlama.

i. 131/05; i.+ a 028/04; i. eyle- 253/10; silsile-i i.+ ı 031/14

ise : İse.

i. 037/18, 044/20, 050/18, 055/14, 071/03, 074/12, 075/12, 084/13, 091/08, 112/08, 119/20, 145/08, 155/05, 155/12, 166/17, 186/19, 188/03, 194/14, 223/09, 252/09, 254/03

isim : (Ar) Ad.

i. 038/11, 110/04, 121/02, 152/20; i.+ i 036/02, 037/13, 149/05; i.+ ini 220/05, 246/16; i.+ ler 207/17; i.+ leri 114/12; i.+ lerini 038/07

işkambil : (Fr) Kâğıt oyunlarının genel adı.

i. 156/08

işkarpın : (Fr) Ökçeli, konçsuz ayakkabı.

i.+ leri 235/14; i.+ leriñ 012/03, 021/20; i.+ lerine 139/11; i.+ lerini 013/13, 086/16; i.+ lerle 233/11

iskāt : (Ar) Susturma.

i. ét- 145/08

iskele : (İt) İskele.

i. 057/14, 060/07, 061/11, 063/05, 069/01, 070/08, 071/10, 071/15, 077/15, 083/02, 086/10, 088/20, 092/06, 093/03, 094/11, 095/03, 115/02, 134/08, 136/04; i. babaları

057/14; i.+ de 093/05, 114/19; i.+ den 087/02, 087/05, 107/12, 164/01; i.+ niñ 092/12, 092/13, 098/13; i.+ si 067/10; i.+ sinde 058/14; i.+ sinden 100/11; i.+ sine 094/05; i.+ ye 086/18, 086/20, 087/08, 087/20, 095/11, 101/15, 135/04, 140/14

iskemle : (Gr) İskemle.

i. 072/20, 081/15; i.+ ler 002/01; i.+ lere 052/01; i.+ leri 014/07, 240/01, 246/09, 246/14; i.+ lerin 006/19, 081/16; i.+ lerini 036/05, 246/03; i.+ m 249/03; i.+ niñ 172/17; i.+ si 007/07; i.+ sine 121/03, 125/10, 248/18, 248/20; i.+ sini 117/04, 121/01, 176/01; i.+ siniñ 135/07, 140/18, 141/19; i.+ ye 249/07

ismirār : (Ar) Kararma, esmerleşme.

težād-ı i.+ ı 068/12

isrāf : (Ar) Gereksiz yere harcama.

i. edil- 086/01; i. et- 016/05

iste - : 1. İstemek.

i.- di 023/08, 062/09, 069/11, 074/19, 076/04, 083/20, 098/02, 108/14, 124/03, 147/13, 174/01, 226/08, 232/04; i.- digi 035/04, 094/19, 104/11, 105/18, 130/09, 133/17, 148/02, 185/13, 192/01, 205/01, 205/14, 227/17; i.- digimiz 080/05; i.- digini 056/07, 089/07, 150/01; i.- dikden 148/17;

i.- dikleri 178/03; i.- dim 166/18; i.- medi 089/08; i.- megi 043/11, 058/08; i.- mem 167/02; i.- memiş 241/01; i.- memişdi 194/18; i.- mesi 209/17; cānı i.- meyerek 136/06; ister i.- mez 065/06; i.- miş 251/04; i.- mişdi 238/05; i.- miyordu 042/16, 084/11, 084/15, 103/10; i.- r 047/05, 240/03, 256/10; i.- r istemez 065/06; i.- r misiñ 118/06; i.- rdi 032/15, 042/08, 048/10, 202/14; i.- rken 075/15; i.- rse 228/07; i.- rseñ 115/20, 119/21, 223/17; i.- rseñiz 223/14; i.- yecegi 023/05; i.- yeceğini 004/10; i.- yemek 227/14; i.- yemekdi 182/16, 220/04; i.- yemem 073/14; i.- yen 012/20, 013/06, 058/09, 078/11, 084/03, 088/02, 099/10, 117/16, 136/06, 195/05, 232/20, 237/19, 255/17; i.- yenler 215/14; i.- yerek 039/09, 100/06; i.- yince 041/09; i.- yip 050/07, 252/06; i.- yişinde 143/02; i.- yor 060/10, 065/19, 078/08, 113/13, 136/09, 148/07, 154/06, 163/07, 254/12; i.- yordu 010/07, 041/12, 049/14, 053/07, 059/15, 086/19, 101/09, 102/09, 109/11, 111/20, 132/10, 137/10, 149/20, 152/12, 153/08, 179/09, 180/10, 189/03, 198/14, 200/11, 208/11, 247/05, 255/06; i.- yorlar

019/13; i.- yorlardı 068/06; i.- yorsunuz 162/01; i.- yorum 074/03, 152/05

2. Evlenme dileğinde bulunmak.

i.- yine 223/07

isti‘āre : (Ar) Ödünç alma.

i. ét- 194/20

istib‘ād : (Ar) Olmasını uzak görme, imkân vermeme.

i.+ dan 222/14

isti‘cāl : (Ar) İvedilik, acele etme.

i. 188/10, 248/01; kemāl-i i. 176/02; i. ét- 075/03, 090/16; i. göster- 046/02, 063/14; i.+ ine 069/05, 174/15

isti‘dād : (Ar) Yetenek.

i. 210/11; i.+ ı 199/11; i.+ ıyla 228/07; i.+ lara 196/07

isti‘fā : (Ar) Görevden ayrılma.

i. 149/11, 163/11; i.+ sını 163/09

istifā : (Ar) Tamamıyla alma, tam olarak alınma.

i. 027/06

istifāde : (Ar) Yararlanma.

i. 095/14; i. ét- 044/11, 100/18, 224/10

istifhām : (Ar) Soru.

ḥaṭṭ-ı i. 256/15; i.+ ıyla 051/06

istiḥāle : (Ar) İmkansızlık.

i. 154/09

istiḥfāf : (Ar) Hafife alma, küçümseme.

i. 035/20; şāyān-ı i. 243/10; i. ét- 181/06, 185/19, 186/06, 221/06, 226/17

istiḥşāl : (Ar) Elde etme.

emel-i i.+ e 147/15

istihzā : (Ar) Alay.

i. 197/04; şāyān-ı i. 020/10; i.+ larına 047/01; i.+ larınız 166/16; meyl-i i.+ yı 012/13

istiḳbāl : (Ar) 1. Gelecek.

i. 152/09, 200/16, 201/07, 210/08; i.-i muḥavvif 197/13; i.+ de 006/15, 192/18, 227/01; i.+ den 225/02; i.+ e 253/01, 253/18; i.+ i 192/13, 192/18, 201/07, 253/20; i.+ ini 134/02, 163/05, 216/09; zālām-ı i.+ ini 215/09

2. Karşılama.

i. olun- 114/05

istikrāh : (Ar) İğrenme, tikslenme.

ḥiss-i i.+ a 130/08; i.+ ı 051/04; ān-ı i.+ ı 204/12

istilā : (Ar) Yayılma, ele geçirme.

i. ét- 039/11, 135/13

istimboṭ : (İng) Filika büyüklüğünde, buharla işleyen deniz teknesi.

i. 222/02; i.+ a 221/20; i.+ la 047/13; i.+ lar 133/13; i.+ ları 221/16; i.+ uṅ 222/06

isti‘māl : (Ar) Kullanma.

i. ét- 219/18

istinād : (Ar) Dayanma, yaslanma.

i. 130/08; i. ét- 054/13, 137/06

istinād-gāh : (Ar+Fa) Dayanak.

i. 197/01, 252/15

istīnās : (Ar) Yadırgamaz olma, alışma, ısınma.

i. 231/09

istirāhat : (Ar) Dinlenme, rahat etme.

i.-i kalb 198/10; i.+ e 150/10; i. ét- 073/03, 092/06; i.+ i 033/06; i.+ ini 135/14

istirhām : (Ar) Rica etme, yalvararak isteme.

i.-ı nālān 195/10

istişkāl : (Ar) Hoş karşılamama.

i.+ ine 009/02

istišnā : (Ar) Ayı tutma, ayrı tutulma.

i. edil- 105/10

istişāre : (Ar) Danışma.

i.+ ye 239/13

iş : İş.

i. 216/17; i.+ den 038/17, 164/05; i.+ den bile değil 153/18, 154/16, 157/15; i.+ e 020/18, 176/19; i.+ i 026/04, 043/05, 043/17, 065/03, 080/11, 102/10, 158/04, 177/08; i.+ in 026/19, 111/17, 216/14, 217/08, 247/02; i.+ inden gücünden 025/17; i.+ ine 050/05, 082/05; i.+ ine gel- 074/06; i.+ ini gör- 056/13;

işāret : (Ar) 1. El, yüz hareketleriyle gösterme.

i. ét- 028/08, 036/05, 081/14, 124/16, 246/01, 247/04; i.+ le

123/17; i.+ ler ét- 050/10; i.+ ler yap- 187/20

2. Anlam yükletilen şey, anlamlı iz, im.

i.+ ini 075/08

‘işāret : (Ar) Anlam yükletilen şey, anlamlı iz, im.

‘i. koy- 234/11

işbu : Bu.

i. 044/19

işgāl : (Ar) Kaplama, tutma, eli altında bulundurma.

i. edil- 006/19, 036/07, 067/12, 135/06; i. ét- 031/09, 050/02, 084/01, 146/15, 200/17; i. olun- 002/13, 171/20

işidil - : İşitilmek, duyulmak.

i.- en 016/07; i.- iyordu 073/05; i.- mekte 002/09

işit - : İşitmek, duymak.

i.- digi 062/10, 076/10, 078/02, 089/14, 178/08, 183/06; i.- dim 051/17; i.- e bileceği 125/14, 126/02; i.- e bileceğine 019/15; i.- emedi 008/15; i.- ir işitmez 080/03; i.- irse 098/06; i.- iyor 233/20; i.- iyordu 138/13, 195/08; i.- medin mi 119/02; i.- mekle 113/05; işidir i.- mez 080/04; i.- mişdi 112/17

işkence : (Fa) Bir kimseye maddi veya manevi olarak yapılan aşırı eziyet.

i. 056/17, 141/01, 190/10; i.+
lerini çekdir- 189/02

işle - : Yapmak.

ķabāhat i.- rken 209/11

işmi'zāz : (Ar) Surat ekşitme, yüzünü
buruştırma.

i.+ lara 095/06

işte : İşte.

i. 005/09, 005/16, 007/10, 009/15,
023/19, 024/02, 024/05, 028/02,
029/10, 034/02, 036/10, 039/13,
042/06, 048/16, 062/20, 066/18,
071/16, 080/02, 080/08, 085/17,
087/04, 091/07, 093/17, 098/19,
100/16, 106/15, 112/15, 126/06,
128/01, 128/11, 130/11, 131/04,
142/12, 145/04, 148/01, 154/17,
156/14, 159/17, 160/08, 162/03,
170/13, 177/07, 185/04, 185/09,
193/02, 194/18, 198/06, 202/20,
216/13, 220/05, 220/12, 227/02,
227/12, 234/07, 239/11, 243/02,
249/12, 250/17, 251/13

iştigāl : (Ar) Uğraşma, ilgilenme, meşgul
olma.

i.+ e 146/13; i. èt- 013/02, 072/12,
075/20, 209/10; şāyān-ı i. idi
123/09

iştihā : (Ar) İştah.

zemzeme-i i.+ nıñ 250/19

iştirā : (Ar) Satın alma.

i. 093/14

iştirāk : (Ar) Bir işe, bir düşünceye
katılma, katılım.

i. èt- 121/13

iştiyāk : (Ar) Şevklenme, şevk duyma.

şafvet-i i.+ ıyla 220/08; kemāl-i
i.+ la 085/08

iştiyāk-perverāne : (Ar+Fa) Şevk
duyana yakışacak surette.

i. 142/20

‘işve : (Ar) Cilve, naz, eda.

‘i. 133/03; ‘i.+ ler 237/01; nigāh-ı
‘i.+ si 250/06

‘işve-bāz : (Ar+Fa) İşveli.

‘i. 234/12

‘işve-bāzāne : (Ar+Fa) İşveli, cilveli bir
biçimde.

zerāfet-i ‘i.+ den 009/09

‘işve-bāzlık : (Ar+Fa+Tr) İşvebazlık.

‘i. èt- 095/20; ‘i.+ ından 223/05;
‘i.+ larda 185/18

‘işve-cūyāne : (Ar+Fa) İşveli olana
yaraşır surette.

‘i. 142/01

it - : İtmek.

i.- di 052/06; i.- erek 140/01; i.-
iyordu 137/18

i‘tā : (Ar) Verme.

i.-yı tafşilāt 047/09; i. èt- 009/11

i‘tā‘at : (Ar) Uyma, boyun eğme.

i.+ e 231/05; i. èt- 234/15

‘itāb : (Ar) Azarlama, paylama, çıkışma.

‘i.-ı şāmit 032/18; ‘i.+ ı 032/07;
‘i.+ lar èt- 087/08

i'tidāl : (Ar) Denge, ölçülü olma.

i.-i dem "Soğukkanlılık" 234/07

i'tikād : (Ar) İnanç.

i.+ da 137/13; i.+ ı 165/03

i'tilāf : (Ar) Uzlaşma, görüş birliğine varma.

i. 042/15

i'timād : (Ar) Güven.

i. 003/04, 089/18, 130/02, 182/07;
devr-i i. 253/13; 'adem-i i. 253/18; kemāl-i i. 146/20; tavr-ı i. 066/11; i.-ı kavī 178/19, 252/16;
i.-ı şebāb 147/14; i. ét- 205/07, 253/01; i.+ ıyla 194/17; i.+ ları 180/01, 194/15

i'tinā : (Ar) Özen.

i. 110/18; i.-yı mahşüş 164/17

i'tināl : (Ar+Tr) Özenli.

i. 245/17

i'tirāf : (Ar) İtiraf.

i. 131/08, 161/20; i.-ı 'acz 066/01;
i.-ı kuşūr 160/04; i.+ a 166/15; i. ét- 029/05, 070/06, 131/04, 132/18, 137/13, 166/19, 180/19, 251/11

i'tirāz : (Ar) İtiraz, karşı çıkma.

i. 019/07, 108/07; i.+ a 026/07;
maḳām-ı i.+ da 025/12; i. ét- 017/15, 023/13, 027/06, 116/07, 155/15; i.+ ına 009/02; i.+ larına 222/16

i'tizār : (Ar) Özür dileme, mazeretini bildirme.

i. 032/20, 045/06; maḳām-ı i.+ da 091/16; i. ét- 249/05; i.+ lara 085/05

itlāf : (Ar) Ortadan kaldırma, yok etme.

i. ét- 067/03, 076/12

itmām : (Ar) Tamamlama, bitirme.

der-dest-i i. 187/14; i. ét- 107/17

iṭmi'nān : (Ar) Emin olma, kendine güvenme.

i. 032/07, 151/08

ittifāḳ : (Ar) Anlaşma, uyuşma, bağlaşma.

i.-ı zımnī 036/08

iyi : İyi.

i. 027/16, 031/19, 053/02, 060/10, 074/07, 076/03, 090/11, 129/20, 131/16, 148/12, 165/04, 242/02; i. ki 155/16; i. ol- 097/09, 112/04, 188/04, 205/20

iyice : Adamakıllı, iyi bir şekilde.

i. 036/16, 041/05, 052/01, 136/08, 137/09, 147/02, 233/16

iyileş - : Hastalıktan kurtulmak, sağlığı yerine gelmek, salah bulmak.

i.- meyecek ol- 098/20

iyilik : İyilik.

i. 146/10

izāḥāt : (Ar) Açıklamalar.

ī. vēr- 009/14

izāle : (Ar) Yok etme, giderme.

i. 132/07; i. edil- 169/02; i. ét- 058/09, 113/01, 140/14, 194/13, 209/13

izdivāc : (Ar) Evlenme.

i. 133/04, 122/06, 219/19, 225/11, 225/15, 228/09; ümîd-i i.+ a kapıl- 185/17; ‘aķīb-i i.+ daki 225/18; i.+ dan 226/11, 227/03; ümîd-i i.+ ı 224/14, 229/18; i.+ ın 224/19; dest-i i.+ ını 220/04; resm-i i.+ ları 207/12; nişāne-i i. ol- 216/13

izhār : (Ar) Gösterme.

i.-ı ‘acz 243/06, 255/07; i. ét- 004/11, 009/13, 135/01

izin : (Ar) İzin.

i. al- 029/07

J

jaket : (Fr) Ceket.

j.+ i 107/06; j.+ ın 041/05; j.+ ından 107/15; j.+ inin 180/05

jaketli : (Fr+Tr) Ceketi olan.

j. 002/15, 117/05

K

kaba : 1. Özensiz, gelişigüzel.

k. 062/15

2. Terbiyesiz, görgüsü kıt, nezaketsiz.

k. 102/03

kabāhat : (Ar) Suç, kusur.

k. 227/11, 228/02; k.+ de 192/09; k.+ den 160/11; k. ét- 012/10; k. işle- 209/10

kabar - : Kabarmak.

k.- an 049/10; k.- ıyor 198/01

kabarık : Kabarmış olan.

k. 128/14

kabart - : Kabarmasını sağlamak, kabarmasına yol açmak.

k.- dı 133/11

kabıl : (Ar) Türlü, gibi, benzer.

k.+ inden 005/13

kābil : (Ar) Olabilir, mümkün.

ğayr-i k. 200/03, 218/15; k.-i te’lîf 194/17; k. değil 002/16, 073/13, 075/03, 111/11, 125/17, 169/08, 174/01; k. midir 148/18; k. miydi 044/05; k. ol- 027/07, 058/08, 073/17, 174/19, 182/06, 196/13, 197/21, 210/06, 232/05, 233/08, 244/09, 253/12

kable’l-vuķū : (Ar) Olmadan önce.

hiss-i k. 178/06

kabul : (Ar) Kabul.

k.+ e 019/20, 208/01; hūsn-i k. édil- 131/14; k. ét- 025/14, 042/15, 045/21, 093/16, 100/20, 105/11, 112/08, 136/07, 166/20, 167/14, 211/09, 215/12, 243/05; k. olun- 126/14, 163/20

kaç : Kaç.

k. 010/11, 033/05, 160/12; bir k. 001/11, 002/01, 005/14, 006/20, 009/07, 019/04, 019/05, 019/13, 020/05, 021/20, 066/04, 067/10, 067/12, 076/05, 078/06, 081/15, 089/12, 099/04, 102/02, 111/07,

111/12, 113/03, 129/05, 151/06,
153/06, 156/04, 156/07, 192/12,
196/08, 199/09, 205/09, 210/06,
210/16, 214/06, 214/10, 215/19,
215/20, 216/06, 221/03, 233/03,
234/18, 237/03, 237/09, 243/12;
k.+ a 223/10

kaç - : Kaçmak.

naazardan k.- abildigi 209/18; k.-
acaaksın 136/19; k.- amayacak
227/18; k.- an 176/10; k.- ar
106/03; k.- arak 190/13; k.- dı
149/18, 217/17; k.- dıgını 082/14;
k.- dık 071/20; k.- ıvèren 179/10;
k.- mak 032/10, 166/18, 227/17;
k.- mışdı 055/10

kaçır - : Kaçırnak.

k.- dıgı 185/09; k.- dıkları 224/19;
k.- dım 102/13; naazarlarından k.-
mamağa çalış- 063/17; k.- mamak
031/14, 102/05, 224/15; k.-
mayarak 229/11

kadar : (Ar) Kadar.

k. 003/19, 005/06, 010/05, 014/16,
019/12, 025/18, 028/03, 030/18,
031/11, 033/02, 035/04, 039/10,
040/07, 040/09, 040/14, 040/17,
041/02, 041/05, 042/09, 046/16,
049/05, 050/02, 055/03, 058/13,
060/08, 065/09, 071/09, 075/17,
076/05, 077/03, 077/17, 078/18,
078/19, 079/05, 080/08, 082/07,
083/03, 083/10, 083/13, 085/10,

086/17, 086/18, 090/20, 091/04,
092/02, 093/05, 096/20, 097/18,
098/13, 101/07, 108/10, 113/14,
116/01, 126/02, 129/11, 129/19,
132/04, 133/14, 138/01, 145/19,
146/12, 146/19, 147/04, 149/10,
150/07, 150/14, 151/01, 154/20,
158/06, 159/16, 160/13, 163/10,
166/15, 167/17, 171/03, 171/10,
174/11, 177/07, 179/08, 181/04,
182/02, 184/13, 184/17, 185/02,
188/06, 189/12, 192/01, 193/04,
193/18, 194/07, 195/11, 195/14,
201/03, 205/16, 208/14, 209/19,
210/11, 211/09, 211/15, 212/13,
213/11, 215/13, 215/18, 218/10,
224/12, 227/06, 233/02, 233/13,
235/18, 237/03; bu k. 006/03,
014/15, 017/08, 021/16, 034/04,
041/08, 044/19, 061/20, 080/05,
084/09, 088/01, 099/14, 101/10,
104/06, 105/11, 110/01, 117/01,
122/16, 132/12, 132/19, 139/12,
148/15, 148/17, 174/01, 180/12,
181/01, 184/15, 186/09, 192/02,
192/03, 193/11, 195/13, 197/11,
199/04, 199/08, 203/02, 203/03,
210/12, 223/02, 223/18, 227/11,
229/08, 232/03, 232/07, 234/02,
240/10, 250/11, 250/12, 255/07;
ne k. 028/03, 030/02, 030/09,
040/05, 040/06, 101/04, 104/08,
114/16, 135/08, 155/07, 155/10,

161/10, 161/14, 164/02, 166/03, 176/07, 181/04, 182/11, 184/13, 185/16, 189/03, 189/04, 198/06, 236/18, 236/20, 238/03, 238/06, 243/20, 250/21, 253/15; o k. 003/02, 011/02, 011/17, 015/12, 017/16, 021/07, 030/06, 030/18, 041/06, 051/19, 059/17, 071/05, 076/08, 096/10, 104/20, 107/10, 110/18, 111/20, 121/03, 122/08, 122/18, 128/11, 131/02, 131/05, 131/18, 132/06, 132/11, 142/01, 144/05, 145/16, 153/04, 154/05, 156/13, 172/13, 174/19, 180/03, 182/09, 184/18, 191/07, 191/14, 193/03, 194/01, 194/08, 196/10, 210/04, 212/07, 212/16, 219/15, 221/03, 223/03, 227/04, 231/08, 231/09, 236/15, 250/14; bu k.+ ı 081/13, 247/14; bu k.+ ına 229/15; āvāzı çıktığı k. 137/19

kadarcık : (Ar+Tr) bk. kadar.

bu k. 010/06

kadeh : (Ar) İçki içmeye yarayan ayaklı bardak.

k.+ i 032/11; k.+ inde 017/10; k.+ iniş 045/03; k.+ lerinden 194/20, 246/10

kadın : Kadın.

k. 001/11, 007/02, 008/20, 013/07, 017/07, 028/01, 042/05, 057/18, 061/13, 062/05, 063/01, 078/03, 080/01, 080/03, 117/06, 120/13,

120/19, 123/15, 123/19, 124/14, 171/19, 206/11, 208/03, 227/11, 237/19, 244/19, 245/02, 246/07; k.+ a 041/16, 130/09, 227/19; k.+ dan 026/15, 027/05; k. hamāmı 071/01; k.+ ı 010/16, 011/03, 025/09, 233/04; ev k.+ ı 191/18; k.+ ın 009/02, 016/19, 027/14, 027/19, 067/10, 125/08, 208/10, 233/07, 241/08; k.+ la 049/19, 116/14; k.+ lar 005/03, 006/17, 047/19, 055/12, 071/21, 089/18, 120/06, 130/07, 141/17; k.+ lar hamāmı 100/08; k.+ lara 027/19, 047/04, 061/03, 061/08, 135/17, 239/03; k.+ ları 042/07; k.+ ların 011/09, 013/10, 027/08, 027/10, 027/12, 063/02, 086/02, 157/06, 165/02, 245/16

kadınlık : Kadınlık.

k.+ a 239/03

kadife : (Ar) Kadife.

k. 121/18, 122/14, 248/07

kadir : (Ar) Güçlü, gücü yeter, erkli.

k. ol- 107/13

kafa : (Ar) Kafa, baş.

k.+ sı 138/04; k.+ sına 154/15

kafes : (Ar) Çapraz çubuklarla ve aralıklı olarak yapılmış, pencerelere takılan siper.

k. 080/01

kâfi : (Ar) Yeterli, yetecek ölçüde olan.

k. 093/07, 141/11, 163/12, 172/15; k. idi 081/13, 110/02, 151/09, 247/14

kāfir : (Ar) Tanrının varlığını ve birliğini inkâr eden kimse.

k. 052/05, 052/15

kāğıd : (Fa) Kâğıt.

k. 005/20, 009/04, 011/20, 021/02, 075/08, 152/16, 168/02, 168/07; k.+ a 152/15, 164/19; k.+ ı 167/16, 241/19; k.+ ın 008/13; k.+ ını 020/17, 215/08; k.+ lar 216/08; k.+ ları 076/01, 216/03; oyun k.+ ları 200/04; k.+ ların 168/04; k.+ larının 217/07; k.+ larıyla 056/13

kahkaha : (Ar) Kahkaha.

k. 006/20, 021/10, 024/04, 046/11, 057/16, 085/08, 096/01, 096/04, 124/13, 195/11, 215/16; k.+ dan 062/11, 117/01; k. kopar- 248/03; k.+ lar 002/09, 008/01, 008/11, 222/10, 239/02; k.+ lara 013/12, 114/13; k.+ lardan 246/20; k.+ ları 024/07, 195/07; k.+ larına 238/19; k.+ larından 208/06; k.+ larını 124/11; k.+ larla 007/11, 084/19; k.+ sı 138/12; k.+ sını 247/05; k.+ sıyla 115/14; k.+ ya 125/07, 249/05

kahr : (Ar) Yok etme, ezme, perişan etme, mahvetme.

k. edici 186/19, 201/08; k. et- 093/10, 147/12, 185/12

kahramân : (Fa) Roman, hikâye, tiyatro vb. edebiyat türlerinde en önemli kişi.

k.+ lar 023/15

kahve : (Ar) 1. Kahve.

k. 081/19, 083/04; k.+ yi 074/14

2. Kahvehane, kıraathane.

k.+ ni 068/14, 081/11; k.+ ye 070/04, 082/02

kahveci : (Ar+Tr) Kahve işleten veya kahve pişirip satan kimse.

k. 081/20, 082/01; k.+ den 082/08; k.+ ye 081/18, 082/04, 083/01

kā'ide : (Ar) Kural.

k.-i nezâket 124/03

kā'im : (Ar) Başka bir şeyin yerine geçen.

k. ol- 204/19

kā'ināt : (Ar) Evren, dünya.

k. 211/14; k.-ı muhîte 251/10

kal - : Kalmak.

k.- abileceğine 199/06; k.- acağına 227/01; k.- acağdı 099/02, 181/05, 210/09; mahrûm k.- acağdı 196/07; mecbûriyyetinde k.- acağdı 043/19; k.- ağıldığını 195/04; k.- amayacağını 098/18; k.- an 089/10, 115/03, 247/19; cevâbsız k.- an 077/12; k.- arak 005/20, 086/20, 183/14, 244/06, 254/01; tenhâ k.- arak 101/08; uykusuz k.- arak 209/09; k.- ayım 119/21; k.- dı 076/17, 091/17,

096/20, 118/08, 119/19, 120/20, 159/04; az k.- dı 071/19; mecbūr k.- dı 029/03; k.- dıgı 048/20, 122/04, 129/09, 224/02; mahrūm k.- dıgı 198/09; hayrānı k.- dıgım 158/07; k.- dıgımı 114/17; k.- dıgına 135/17; k.- dıgını 175/18, 182/13; bir parasız k.- dıgını 084/05; elinde k.- dıgını 143/05; pāydar k.- dıgını 137/13; uykusuz k.- dıgını 182/11; k.- dıkça 163/04, 202/03; k.- dıklarını 017/05; k.- dılar 015/05, 109/16, 135/07; k.- dım 151/18; k.- inca 254/09; k.- incaya 040/09; k.- ıp 042/09; k.- ır 054/11; k.- ırdı 104/07, 211/20; mahrūm k.- ırdı 178/02; k.- ıyor 054/19, 180/16, 254/05; k.- ıyordu 055/15, 075/04, 104/16, 111/18, 146/05, 197/02, 198/06, 244/04; k.- ıyorsun 042/11; hācet k.- madan 239/13; k.- madı 053/03; k.- madıgı 092/14, 235/19; k.- mağa 101/12; bī-gāne k.- mağa 236/15; şınıfda k.- mağa 020/09; k.- mağı 097/18, 149/20; seyirci k.- mağı 026/04; k.- mağ 032/08, 084/12, 094/02, 099/04, 219/01, 241/01; kapanıp k.- mağ 091/02; k.- mamış 236/01; hātırimda k.- mamış 027/17; k.- mamış ol- 246/08; k.- mamışdı 070/12, 077/04, 147/07,

204/18, 235/08; mahrūm k.- mamışdı 078/19; k.- manı 188/04; k.- mış 017/10, 128/07, 195/18; ma'rūz k.- mış 006/04; k.- mış ol- 073/06; k.- mışdı 025/02, 182/02, 193/19, 232/09; ayakda k.- mışdı 249/06; şaşkın k.- mışdı 017/02; k.- mış idi 195/19; k.- mışlardı 018/10, 140/16, 246/17; k.- sin 158/11; kapanıp k.- sin 091/06; mahrūm k.- sin 133/18

kalb : (Ar) Kalp.

k. 076/16, 163/19, 243/17; huzūr-ı k. 114/21;istirāhat-i k. 198/10; kuvvet-i k. 210/04; sūkūnet-i k. 236/07; k.-i cerīhadār 167/03; k.-i mahkūm 243/19; k.+ de 250/18; k.+ deki 196/06; k.+ e 147/05, 148/14, 166/08, 197/15; rabṭ-ı k. 243/11; k.+ i 106/18, 172/07, 173/11, 175/01, 180/06, 190/01, 197/21, 234/01; k.+ imde 167/11; a'māk-ı k.+ ime 159/16; k.+ imi 166/18; k.+ imi aç- 165/21; k.+ imizde 241/08; k.+ in 008/02, 130/02; k.+ inde 005/02, 034/12, 070/02, 130/05, 145/19, 148/10, 172/19, 179/17, 198/14, 228/05, 239/02, 241/02; k.+ indeki 150/10, 241/12; k.+ inden 028/02, 042/05, 173/15, 193/20; k.+ ine 074/10, 130/08, 174/20, 219/11; k.+ ini 132/11, 133/11, 137/09,

150/07, 152/01, 186/10, 194/04, 253/04, 253/16, 255/01; cūş u ħurūş-ı k.+ ini 127/01; k.+ iniñ 006/12, 079/13, 105/08, 183/07, 195/10, 199/10, 220/07, 250/07, 251/18; ħākime-i k.+ iniñ 162/17; k.+ iyle 129/06, 186/12, 229/05; perestīde-i k.+ iyle 072/16

kalben: (Ar) İçten, gönülden gelerek, yürekten.

k. 162/20, 185/19, 224/20

kalbiyye: (Ar) Kalp, gönül.

ihtirāsāt-ı k.+ miziñ 244/05; mücādelāt-ı k.+ ye 251/03

kaldır -: Kaldırmak.

k.- amamışdı 174/14; k.- arak 070/06, 243/06; k.- dı 004/01, 052/15, 059/19, 061/18, 134/16, 135/01; k.- dıgını 162/18; elini k.- dıgını 025/12; k.- ıp 098/07, 199/03, 208/05; k.- ıyordu 069/20; k.- mış idi 134/14; k.- mışlardı 108/17

kaldırım: (Gr) Kaldırım.

k. 174/06; k.+ ı 233/03; k.+ larını arşunla- 158/02

kalem: (Ar) 1. Kalem.

k.+ i 241/16; k.+ iñ 164/18; k.+ ini 164/17; kurşun k.+ ini 075/18

2. Resmî kuruluşlarda yazı işlerinin görüldüğü yer.

k. efendisi 119/15; k. mümeyyizi 043/16

kalıb: (Ar) Bir şeye biçim vermeye veya eski biçimini korumaya yarayan araç.

k.+ mın 012/15

kalın: Kalın.

k. 077/19

kalış: Kalma işi.

ayağda k.+ ını 249/04

kalıçe: (Fa) Küçük halı, seccâde.

k. 069/11; k.-i münevver 222/02

kalk -: Kalkmak.

k.- alım 017/13; k.- ar 108/02; k.- ar kalkmaz 149/18; k.- arak 040/15, 104/11; k.- dı 009/19, 014/01, 017/14, 044/12, 172/03, 178/06; ayağa k.- dı 075/19, 116/17; k.- dıgı 074/13; k.- dıgından 248/17; k.- dılar 013/17, 061/14, 125/01, 181/18; k.- ıp 141/03; k.- ınca 033/01, 201/05; ayağa k.- ıp 135/18; k.- ıp gel- 005/10, 151/20; k.- ıp git- 189/19; k.- ıyor 104/13; ayağa k.- ıyor 085/03; k.- madı 014/07; ayağa k.- mağa 140/17; k.- mak 201/02; ayağa k.- mak 135/09; k.- malarını 181/07; aldatmağa k.- mayız 026/11; kalkar k.- maz 149/18; k.- mış 198/18; k.- mış ol- 173/16; aramağa k.- mışdı 251/13; k.- salar 181/11; k.- saydı 213/01

kalkış: Kalkma işi.

k.+ da 140/18; k.+ ında 228/01

kalkış-: Girişmek, başlamak, yeltenmek.

görmege kı- sa 210/03

kamaşdır - : Kamaştırmak.

nazarını kı- acak 211/15; kı- an
030/13

kamçı : Bir ucuna ip, deri vb. bağlı olan
vurma, dövme aracı.

kı+ lar 082/15

kamer : (Ar) Ay.

kı. 065/09, 219/03, 221/20; nūr-ı
kı+ den 126/18; nūr-ı kı+ i
068/09; kı+ in 066/06

kameriye : (İt) Bahçelerde yazın
oturulmak için yapılan, kafes biçiminde,
kubbeli, üstü
yeşilliklerle sarılan süslü çardak.

kı+ lere 077/02

kamış : Kamış bitkisinden yapılmış.

kı. 008/18

kāmilen : (Ar) Tamamen, büsbütün,
tümüyle.

kı. 055/15, 059/08, 078/10, 100/04,
217/03

kāmūs : (Ar) Sözlük.

kı-ı Fransevī 060/06, 075/11

kan : Kan.

kı+ ını 010/03, 234/01

kana - : Kanamak.

kı- mak 133/09

kanā‘at : (Ar) Yetinme.

kı. ét- 010/06

kanad : Kanat.

kı+ larıyla 066/07

kanadlan - : Uçmaya başlamak.

kı- acak 222/04

kanape : (Fr) Kanepe, çekyat.

kı+ ler 140/09; kı+ ni 034/01;
kı+ sine 049/02, 105/12, 116/16

kandil : (Ar) 1. İçinde sıvı bir yağ ve fitil
bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma
aracı.

kı+ leri 222/07; kı+ lerle 182/19

2. Kandil gecesi.

kı. geceleri 030/10

kāni‘ : (Ar) Yetinen, kanaat eden.

kı. ol- 065/06

kanūn : (Ar) Kanun, yasa.

kı-ı tabī‘at 253/05

kap - : Karmak.

kı- ınca 092/09; kı- ıp 246/03; kı-
mağa 092/01; kı- mak 019/13

kapa - : Kapamak.

kı- dı 079/08, 168/09; kı- mı 051/18;
kı- yan 049/04, 187/16;
kı- yı 128/01; kı- yordu 100/04,
187/09

kapalı : Kapalı.

kı. 085/11, 100/11, 246/09

kapan - : 1. Kapalı duruma gelmek.

kı- ıyor 031/19; kı- ıyordu 190/11;
kı- masına 123/14; kı- mıydı
183/13, 232/06

2. Dışarı ile ilişkisini kesmek.

kı- acak 241/11; kı- ıp 056/13; kı-
ıp kal- 091/02, 091/06

3. Yüzü, gövdesi bir yere gelecek
biçimde eğilmek.

ayağına k.- ip 160/03; k.- ıyordu
080/04; ayaklarına k.- maḳ 159/19

ḳapdır - : Kaptırmak.

kendini k.- alı 156/01

ḳapı : Kapı.

k. 001/09, 002/12, 004/07, 019/05,
055/14, 188/08, 246/01; k.+ dan
003/13, 097/16, 118/13, 120/03,
121/05, 172/05, 188/15, 189/16,
235/18; k.+ lara 047/19; k.+ nın
044/17, 063/18, 065/01, 067/02,
087/15, 208/01, 215/09; k.+ sı
202/13; k.+ sına 024/11; k.+ sında
050/05; k.+ ya 054/07, 059/09;
k.+ yı 208/21

ḳapıl - : Kapılmak.

k.- an 113/06; k.- araḳ 014/05,
038/01, 232/06; aḳıntıya k.- araḳ
233/03; ḥiss-i ictināba k.-
araḳ 108/20; ümīd-i izdivāca k.-
araḳ 185/18; ümīde k.- araḳ
101/16; k.- dı 238/03, 239/19; k.-
ırdı 202/12; bedbīnlige k.- ırdı
034/03; k.- ıyordu 117/10, 178/18,
189/01; ümīdlere k.- ıyorum
128/03; k.- madığını 053/12;
ümīde birdenbire k.- maḳdan
217/16; ümīdine k.- mışdı 188/12;
teheyyüce k.- mıyordu 122/16

ḳapışıl - : Kapışılmak.

k.- araḳ 009/05

ḳapla - : Her yanını örtmek, istila etmek.

k.- mış 202/07; k.- yan 201/19; k.-
yor 256/09

ḳaplumbağa : Kaplumbağa.

k.+ lara 015/02

kār : (Fa) Yarar, fayda.

k. şay- 218/12

ḳara (I) : Siyah, kara.

k. 012/08, 049/04, 061/16, 082/12,
100/02, 105/13, 122/07, 122/15,
163/15, 163/17, 175/16, 182/15,
248/06

ḳara (II) : (Ar) Yeryüzünün denizlerle
örtülü olmayan bölümü, toprak.

k.+ da 061/09

ḳaraḳlık : Karanlık.

k. 064/13, 065/16, 149/20, 174/01,
176/18, 256/14; k.+ da 111/05,
149/19, 173/18; k.+ lar 092/12,
244/13; k.+ lardan 202/08; k.+ ları
173/09, 202/04; k.+ larında
066/03

ḳarār : (Ar) Hüküm, yargı.

k. 198/01, 210/05, 212/17; k.+ ı
vēr- 077/18, 151/05; k.+ ın
212/19, 225/11; k.+ ından 213/02;
k.+ ını 209/05; k.+ ıyla 074/07; k.
ḳıl- 021/05; k.+ lardan 232/08; k.+
ları 234/08; k.+ ların 211/11,
226/16; k. vēr- 058/02, 063/19,
071/04, 083/18, 090/02, 107/07,
137/11, 158/18, 178/17, 207/18,
246/13

ḳarar - : Kararmak.

ķ.- ması 057/04

ķarār-gīr : (Ar+Fa) Karar verilmiş.

ķ. ét- 054/06, 211/02

ķarārlaşdır - : (Ar+Tr) Kararlaştırmak.

ķ.- maķ 057/07

ķarārsızlık : (Ar+Tr) Kararsızlık.

ķ. 075/05, 106/04; ķ.+ a 253/16

ķardeş: Kardeş.

ķ. 037/02, 113/03; ķ.+ dir 010/12;

ķ.+ iniņ 113/04; ķ.+ leri 037/02,

037/03, 095/20, 122/19; ķ.+ leridir

207/05; ķ.+ lerine 197/05; ķ.+

leriyle 062/05, 189/20, 229/16

ķargāshalık : Kargaşa durumu, alavere.

ķ.+ da 173/19

ķarı : Bir erkeğin evlenmiş olduğu eş,

refika, zevce.

ķ. ķoca 002/03

ķarın : Karın.

ķ. 201/03; ķ.+ ı 086/05; ķ.+ ını

177/03; ķ.+ larını 114/14

ķarış - : Karışmak.

ķ.- araķ 245/17; söze ķ.- araķ

110/12; ķ.- dı 125/18; ortalık ķ.-

dı 063/12; ķ.- dılar 062/07; ķ.-

ıyor 173/14; ķ.- ıyordu 063/13

ķarışdır - : 1. Bir maddenin başka bir madde içinde dağılmasını sağlamak.

ķ.- ıp 056/07

2. Üstünkörü okumak.

ķ.- ıyordu 206/13; ķ.- maķdan

075/12

3. Kurcalamak, oynamak.

ķ.- an 015/03; ķ.- ırken 152/16

4. Huzur ve sükunu bozmak.

ķ.- ıyor 094/15

ķarışık: 1. Düzensiz, dağınık, intizamsız.

ķ. 212/07; ķ.+ idi 216/17

2. Birbirine karışmış. ķ.

081/05, 173/07, 235/13

ķarışıklık : Karışıklık.

ķ. 147/01

ķarmaķarışık : Dağınık, düzensiz, çok karışık.

ķ. 164/06; ķ. ét- 146/16

ķaro : (Fr) İskambil kâğıtlarındaki dört çeşit işareten köşelemesine konmuş kırmızı bir kare şeklinde olanı ve bu işareti taşıyan iskambil kâğıdı.

ķ. 105/06, 190/13

ķarpuz : (Fa) Karpuz.

ķ. 111/06

ķarşı : Karşı.

ķ. 054/11, 069/03, 074/15, 078/18,

091/19, 100/06, 106/07, 108/19,

121/17, 125/02, 125/06, 130/09,

130/11, 133/03, 142/03, 147/15,

148/03, 155/07, 160/11, 162/13,

186/09, 189/15, 196/07, 196/16,

196/17, 198/06, 226/11, 227/19,

236/19, 239/03, 251/07, 252/03,

252/15; ķ.+ dan 111/10, 238/02;

ķ. ķarşıya 108/02; ķ.+ larında

012/18, 030/04, 063/06, 095/17,

133/14, 180/14, 224/13; ķ.+ ma

151/17; ķ.+ mda 159/13; ķ. ol-

172/12; k.+ sına 056/20, 183/07;
k.+ sında 002/15, 004/10, 031/13,
076/15, 078/05, 079/06, 095/15,
103/05, 107/08, 113/19, 131/12,
148/15, 179/18, 180/02, 194/14,
195/02, 213/04, 243/05, 251/08,
254/17, 255/11; k.+ sındaki
011/03, 049/02, 064/09, 219/18;
k.+ sındakileri 191/20; k.+
sındakine 190/13; k.+ sındakinin
223/03; k.+ ya 054/09; karşı k.+
ya 108/02

karyola : (İt) Üzerine yatak konulup
yatılan tahta veya metal ev eşyası.

k.+ lar 070/14

kaş : Kaş.

k. çat- 032/06, 180/02, 189/03,
193/13, 195/04, 212/12; k. çatıl-
176/03; k. çatış 061/20; k.+ lar
096/04; k.+ ları 096/15; k.+ larını
021/11; k.+ larını çat- 159/16; k.+
larıyla 247/04

kat : 1. Kez, defa, misil.

k. 190/16, 198/07; k. k. 056/09,
255/09

2. Bir yapıda iki döşeme arasında
yer alan daire veya odaların
bütünü

k.+ dan 208/03; k.+ ın 059/15

kaṭ : (Ar) İlerleme, yol alma.

k. ét- 033/10

katıl - : Aşırı derecede gülme, ağlama,
gıdıklanma, korkma vb. tepkiler

sırasında, solunum kaslarının
kasılmasından dolayı soluk kesilmek.

k.- acak gibi gül- 063/02

kaṭ'ī : (Ar) Kesin.

k. 112/12, 120/01, 164/03, 177/07,
178/17, 218/01, 226/06; ān-ı k.
110/15; 'azm-i k.+ siyle 030/19,
077/20

kaṭ'iyye : (Ar) Kesinlik.

maḥrūmiyyet-i k.+ niñ 097/15;
emniyyet-i k. vēr- 148/16

kaṭ'iyyen : (Ar) Kesinlikle.

k. 057/01, 131/11, 146/03, 152/02,
163/12, 171/06, 194/10, 217/11,
236/04

kaṭ'iyyet : (Ar) Kesinlik.

k.-i 'ilmiyye 217/03

katlan - : Hoş olmayan bir duruma, güç
şartlara dayanmak, tahammül etmek.

k.- dıklarını 236/17; k.- ıyordu
218/17

kaṭre : (Ar) Damla.

k.-i āb 127/04

kavī : (Ar) Güçlü.

k. 043/15, 213/16, 255/10; 'ahd-i
k.+ de 252/13; i'timād-ı k.+ den
252/16; i'timād-ı k.+ sine 178/20

kavl : (Ar) Söz.

k.+ ince 171/11

kavrul - : Kavrulmak.

k.- muş 192/16

kavun : Kavun.

k. 111/06

ķavuş - : Kavuşmak.

ķ.- mağı 241/10; ķ.- mak 093/04,
124/05

ķay - : Kaymak.

ķ.- ıyor 031/18

ķaya : Kaya.

ķ. 082/15; ķ.+ lar 082/12, 127/01

ķaydırak:Çocuk bahçelerinde çocukların
oturup kayarak eğlendikleri oyun aracı.

ķ. 016/08

ķayıdsızlık : (Ar+Tr) İlgisizlik.

ķ.+ la 072/04

ķayık : Kayık, sandal.

ķ. 111/05; ķ.+ ın 111/09; ķ.+ la
107/04; ķ.+ larının 065/14

ķayıķçı : Kayıkla insan veya yük taşıyan
kimse.

ķ.+ nın 111/12

ķaynař - : Çok kalabalık ve hareketli
olmak, hareket etmek.

ķ.- an 113/19; ķ.- ıyordu 146/01

ķazā : (Ar) Kaza.

ķ.-yı fecī'ī 187/13; ķ.+ dan
109/13; ķ.+ ları 108/08; ķ.+ yı
187/20

ķazan - : Kazanmak.

ķ.- dı 115/06; taķdīr ķ.- dıklarına
007/16; haķķ ķ.- mış 229/03

ķazanıl - : Kazanılmak.

ķ.- ıyordu 089/05

ķazā-perestlik : (Ar+Fa+Tr) Kadercilik.

ķ.+ iyle 145/08

ķazino : (İt) Yemek yenilen, gösteri ve
oyun sergilenen eğlence yeri.

ķ. 067/07, 067/14, 092/10, 120/11;
ķ.+ da 071/19, 073/19, 074/04,
083/02, 086/10, 089/12, 098/14,
115/05, 117/03, 120/13, 125/06,
141/02; ķ.+ da idiniz 097/03; ķ.+
daki 063/13, 094/13; ķ.+ dan
090/01, 134/12; ķ.+ nuñ 087/13,
088/20, 092/07, 092/18, 094/07,
095/14, 125/19; ķ.+ sunda 140/08;
ķ.+ ya 062/05, 067/11, 071/10,
098/11, 114/15, 115/16, 120/03,
141/18; ķ.+ yu 135/12

ķeder : (Ar) Acı, üzüntü, dert, sıkıntı.

ķ.+ ini 136/10

ķekele - : Kekelemek.

ķ.- yen 195/03; ķ.- yerek 085/04

ķeklik : Keklik.

ķ. 157/16

ķelebek : Kelebek.

ķ.+ ler 176/06

ķelime : (Ar) Söz, sözcük.

ķ. 010/18, 164/20, 192/01, 241/16;
ķ.+ ler 149/12, 201/13; ķ.+ leri
092/03, 152/18, 168/06; ķ.+ lerini
127/11; ķ. mi 052/17; ķ.+ si
206/14; ķ.+ sine 153/08; ķ.+ sini
050/08, 165/09; ķ.+ yi 221/19

ķelimecik : (Ar+Tr) bk. kelime.

ķ. 196/14

kemāl : (Ar) Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.

k.-i dikkat 149/15; k.-i endişe 043/19; k.-i hayret 209/14; k.-i i'timād 146/20; k.-i ihtirām 170/10; k.-i isti'cāl 176/02; k.-i iştīyāk 085/08; k.-i lezzet 237/08; k.-i luṭf 229/05; k.-i memnūniyyet 036/18; k.-i müsāra'at 174/13, 185/15; k.-i şevk 121/12; k.-i şiddet 109/17

kemer : (Fa) Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.

k.+ leri 099/18

kemik : Kemik.

k.+ leri 238/20

kenār : (Fa) Kenar.

k.+ ına 002/03, 065/01, 073/01, 100/02, 111/02, 113/18, 128/19; k.+ ında 003/09, 061/02, 083/09, 091/17, 176/13; k.+ ındaki 062/06; k.+ ları 219/04

kendi : Kendi.

k. 007/12, 020/20, 034/05, 037/20, 051/01, 067/04, 072/17, 094/14, 096/13, 112/08, 113/10, 117/11, 122/12, 131/11, 132/03, 134/01, 141/08, 142/01, 156/04, 157/08, 169/10, 171/18, 177/08, 187/02, 197/11, 205/20, 211/19, 217/04, 221/20, 226/06, 228/03, 228/06, 230/04, 244/07, 247/08, 251/14,

256/12; k. kendilerine 016/14, 068/05; k. kendiliginden 145/12; k. kendine 078/15; k. kendisine 012/20, 050/09, 074/20, 086/07, 095/10, 096/07, 101/06, 104/15, 109/08, 113/06, 185/07, 192/13, 195/01, 218/20, 224/02, 251/11, 251/13; k. kendisini 136/03, 181/08, 205/14, 209/10, 145/10; k.+ leri 037/01, 064/01, 138/01, 156/11, 220/16, 240/16; k.+ lerince 014/18; k.+ lerinden 030/17, 039/15, 057/16, 247/13; k.+ lerine 008/02, 015/09, 017/04, 024/16, 031/12, 035/01, 053/03, 058/12, 100/15, 101/01, 124/07, 125/02, 150/18, 156/08, 240/11; kendi k.+ lerine 016/14, 068/05; k.+ lerini 004/19, 007/17, 009/16, 010/11, 016/20, 040/13, 049/09, 065/11, 095/17, 111/07, 117/07, 125/05, 133/15, 170/08, 173/18, 184/06, 185/18, 186/05, 203/13, 223/18, 236/09; k.+ lerini at- 038/15; k.+ lerinin 110/13, 247/10; k.+ mce 161/01; k.+ mi 178/11; k.+ mizi 026/11; k.+ nden 074/11, 202/05, 254/01; k.+ nden geç- 256/05; k.+ ne 219/13; k.+ ne gel- 202/17; kendi k.+ ne 078/15; k.+ ni 141/10, 177/04, 198/05, 237/18; k.+ ni kapdır- 156/01; k.+ ni topla- 095/10; k.+ ni 133/01,

204/11; k.+ si 017/16, 035/03, 046/03, 052/17, 123/08, 126/17, 131/16, 133/12, 141/13, 143/01, 164/08, 169/04, 172/15, 174/20, 175/14, 176/08, 182/17, 190/03, 190/20, 192/02, 197/03, 197/19, 220/16, 223/02, 228/03; k.+ since 102/04, 250/05; k.+ sinde 005/15, 041/07, 055/20, 058/10, 198/01, 205/08, 226/09, 234/03; k.+ sinden 022/13, 034/12, 078/20, 080/05, 133/05; k.+ sinden mi 072/10; k.+ sine 020/07, 032/20, 034/04, 036/11, 047/07, 048/18, 050/11, 054/10, 056/19, 059/16, 059/20, 060/11, 067/15, 072/13, 080/09, 083/06, 093/14, 096/11, 101/10, 101/20, 105/20, 108/06, 129/19, 137/14, 145/16, 151/08, 163/13, 171/17, 172/12, 174/03, 177/06, 177/09, 177/13, 178/10, 180/10, 183/08, 186/10, 192/04, 194/17, 198/15, 201/14, 210/12, 218/08, 218/13, 219/15, 219/16, 220/01, 220/11, 222/14, 233/18, 240/02, 242/09, 253/09; kendi k.+ sine 012/20, 050/10, 074/20, 086/07, 095/11, 096/08, 101/06, 104/16, 109/08, 113/06, 185/07, 192/13, 218/20, 224/02, 251/11, 251/14; k.+ sini 006/03, 006/15, 014/15, 039/07, 045/03, 053/12, 055/01, 064/16, 070/18, 080/12,

081/16, 082/07, 082/14, 085/01, 093/01, 093/20, 096/18, 098/14, 100/05, 102/17, 106/07, 127/16, 130/03, 132/08, 133/06, 134/04, 135/14, 142/02, 142/13, 147/04, 148/01, 148/11, 152/19, 152/20, 168/03, 170/06, 176/06, 176/17, 177/02, 178/07, 179/14, 180/18, 182/01, 182/11, 183/11, 190/08, 197/12, 200/09, 204/07, 204/14, 210/02, 210/17, 212/10, 213/10, 221/12, 229/08, 232/16, 238/06, 239/01, 239/18, 241/05, 250/08, 250/15, 251/01, 251/03, 251/15, 251/19, 252/16; kendi k.+ sini 136/03, 181/09, 195/01, 205/14, 209/10, 145/10; k.+ sini göster- 020/03; k.+ sini toplu- 202/15, 235/02; k.+ sini tut- 114/07; k.+ sini 013/09, 037/16, 043/05, 045/09, 062/02, 084/04, 126/05, 126/08, 164/14, 174/14, 182/04, 186/18, 189/08, 189/19, 206/08, 213/04, 217/15, 235/10; k.+ siyle 036/01, 101/04, 152/08, 190/11

kendilik : Kendilik.

kendi k. + inden 145/12; k. +lerinden 041/15

kere : (Ar) Kez, defa, sefer.

k. 035/03, 036/02, 036/12, 046/06, 054/08, 076/05, 078/07, 089/13, 093/06, 102/02, 160/12, 171/07, 171/18, 172/08, 181/11, 193/13,

194/10, 196/08, 210/10, 215/17,
215/19, 221/04, 232/04

kerecik : (Ar+Tr) bk. kere.

k. 100/19, 101/03, 182/11

kerīme : (Ar) Kız evlat.

k.+ si 220/03; k.+ sini 087/15

kes - : Keskemek.

k.- di 024/04, 113/09; sözünü k.-
di 203/17; ümīdi k.- dikden
058/18; ümīdini k.- er 117/16;
lağırdıyı k.- erek 183/20; sözünü
k.- erek 021/14; ‘aқıl k.- erse
027/07; ümīdini k.- mesi 040/10;
k.- meyenlere 019/08; ümīdini k.-
mişdi 091/12

kesb : (Ar) Kazanma.

k.-i ‘āfiyet 099/01; k.-i emniyyet
219/16; k.-i şiddet 026/03; k. ét-
144/04, 173/09

kesdir - : Kestirmek.

k.- di 058/19

kesdiril - : Tahmin edilmek.

k.- emiyordu 217/11

keselān : (Ar) Tembellik, yorgunluk,
bitkinlik, uyuşukluk.

k.-ı uhrevī 255/13

keşif : (Ar) Yoğun.

k. 200/20, 213/15, 256/09

keşife : (Ar) bk. keşif.

leyāl-i k.+ niğ 202/04

kesil - : 1. Tıraş edilmek

k.- miş 012/16

2. Sona ermek.

k.- di 096/04; ümīd k.- emezdi
087/10

3. Olmak.

kıpkırmızı k.-ir 061/05; kıpkırmızı
k.- miş 195/02

4. Dinmek.

k.- meyecek 109/07

keskinlik : Keskinlik.

k. 204/18

keşret : (Ar) Çokluk, bolluk, ziyadelik.

k.-i ihtisās 017/17; k.-i tekerrür
109/10

keşif : (Ar) Keşfetme, bulma.

k. 240/10; k. ét- 046/20

ketm : (Ar) Gizleme, saklama.

k.+ e 194/19, 205/20; k. ét-
164/04

ketüm : (Ar) Sır saklayan, ağzı sıkı.

k. 073/04, 092/13

keyf : (Ar) Keyif.

k.+ i 210/07; k.+ ine 069/13

kıl - : Etmek, yapmak.

beşüş k.- ıyordu 065/10; karar k.-
ıyordu 021/05

kımılđa - : Kımıldamak.

k.- dıklarını 256/11

kımıldan - : Kımıldanmak.

k.- araқ 059/16

kıpkırmızı : (Tr+Ar) Çok kırmızı, her
yanı kırmızı.

k. 061/07; k. kesil- 061/05, 195/01

kır - : Kırma, parçalamak.

ķ.- ıyordu 084/03; ķ.- maķ 148/02;
boyun ķ.- masını 042/18; ķ.- mıŗdı
196/09

ķirā' athāne: (Ar+Fa) Kahve, kahvehane.

ķ.+ de 190/15, 199/02, 199/06;
ķ.+ den 190/09; ķ.+ sine 105/01;
ķ.+ ye 201/03

ķırık : Kırık.

ķ. 066/04

ķırıklık: İsteksizlik, güceniklik, kırgınlık.

ķ. 104/16

ķırıl - : Kırılmak.

ķ.- acak 147/08; ķ.- dıķdan
232/03; ķ.- ıp 096/13; ķ.- ıyordu
180/01; ķ.- mamıŗ 066/07; ķ.-
mayan 145/03; ķ.- maz 163/06; ķ.-
mıŗ 147/19

ķırķ : Kırk.

ķ. 061/13, 086/10, 089/11; otuz ķ.
100/09; ķ. elli 090/10; ķ.+ ını
083/01; ķ. yılda bir 177/14

ķırmızı : (Ar) Kırmızı.

ķ. 015/02, 031/16, 254/17

ķırp - : Kırpmak.

göz ķ.- acagım 030/07; göz ķ.-
arak 197/05; göz ķ.- ıyordu
135/17

ķırpıŗ : Kırpma.

göz ķ.+ la 190/12, 228/16

ķıŗa : Kısa.

ķ. 099/16, 114/02, 123/08, 183/08

ķıŗaca : 1. Oldukķa kısa, biraz kısa.

ķ. 012/01

2. Kısa olarak, özetle.

ķ. 007/14

ķıŗalık : Kısalık.

ķ.+ ı 033/20

ķısım : (Ar) Kısım, bölüm.

ķ. 075/09, 123/10; ķ.-ı semā
219/03; ķ.+ a 075/10; ķ.+ ı
254/16; ķ.+ ında 019/02, 079/12;
ķ.+ ını 075/06

ķıŗkan - : Kıskanmak.

ķ.- maķda 141/09; ķ.- mıŗdı
132/15

ķıŗkanķlık : Kıskanķlık.

ķ. 185/12; ķ.+ ı 229/12

ķıŗķandır - : Kısķandırmak.

ķ.- maķdan 245/06

ķıŗķanıl - : Kısķanılmak.

ķ.- acak ol- 132/18

ķıŗmen : (Ar) Bazı bakımdan, bazı
yönden.

ķ. 206/08

ķıŗ : Kış.

ķ. 053/02, 150/16; yaz ķ. 112/03,
112/07

ķıŗın : Kış mevsiminde, kış süresince.

ķ. 029/05, 037/06, 053/04, 152/05,
232/10

ķıŗ'a : (Ar) Ana kara.

ķ.+ nıı 256/11; ķ.+ ya 093/08

ķıŗır - : Herhangi bir şeyi bükmek.

ķ.- arak 185/03

ķıŗırcık : Kıvırcık.

ķ. 128/14

kıvrık : Eğilmiş, bükülmüş.

ķ. 175/05

ķıvrıl - : 1. Kıvrık bir duruma gelmek.

ķ.- araķ 128/07

2. Dönmek, sapmak.

ķ.- acakları

100/13

ķıyāfet : (Ar) Kılık, görünüm.

ķ.+ de 105/16; ķ.+ leriyle 001/12

ķıyāmet : (Ar) Kıyamet, hesap günü, mahşer günü.

ķ. ķop- 155/15, 159/06

ķıyās : (Ar) Bir şeyi başka bir şeye benzeterek hüküm verme.

ķ. eyle- 042/03; ķ.+ ıyla 124/04

ķıyı : Kıyı, sahil.

ķ.+ larında 066/04

ķıyıcı : Gaddar.

ķ. 130/03

ķıymet : (Ar) Değer.

ķ.+ i 062/03; ķ.+ ini 212/17,
226/16

ķız : Kız.

ķ. 007/01, 007/02, 008/09, 008/17,
009/03, 009/05, 012/09, 014/13,
014/18, 037/02, 052/15, 066/11,
066/14, 066/20, 072/13, 089/02,
116/03, 122/16, 157/07, 170/15,
208/11, 229/09, 246/16, 248/01,
248/16; ķ.+ a 062/09, 192/07,
204/09; ķ.+ da 034/07, 195/11;
ķ.+ dan 010/01; ķ.+ ı 014/15,
189/02, 191/15; ķ.+ ın 012/07,

099/08, 109/19, 243/12, 248/20;
ķ.+ la 066/10, 072/12; ķ.+ ına
048/12; ķ.+ ını 220/01; ķ.+ lar
005/02, 009/15, 011/05, 014/02,
015/07, 017/03, 022/15, 034/18,
036/16, 037/05, 038/04, 038/20,
039/12, 039/15, 040/12, 041/10,
041/11, 041/14, 043/12, 045/12,
047/19, 048/12, 048/17, 049/17,
053/06, 054/05, 054/08, 063/17,
064/08, 067/13, 071/02, 071/12,
084/18, 085/04, 090/09, 098/06,
100/20, 106/19, 108/05, 111/19,
115/10, 115/20, 118/20, 119/19,
122/05, 122/10, 125/01, 125/03,
131/15, 132/19, 133/18, 134/10,
145/01, 169/06, 172/06, 172/08,
175/07, 176/05, 179/16, 180/03,
180/10, 191/02, 207/03, 223/13,
224/13, 225/06, 233/05, 234/03,
234/19, 235/18, 239/09, 246/02,
246/04, 246/20; ķ.+ lara 017/09,
051/02, 072/11, 100/06, 113/04,
121/01, 121/11, 126/05, 133/12,
153/03, 153/10, 161/08, 178/01,
181/03, 186/07, 188/11, 197/18,
206/15, 212/03, 218/04, 233/15,
234/10; ķ.+ larda 085/08, 130/12;
ķ.+ lardaki 012/13; ķ.+ lardan
005/17, 008/04, 022/07, 035/09,
047/06, 056/01, 090/13, 099/13,
134/14, 148/01, 159/07, 194/11,
198/06, 203/09, 204/06, 207/13,

209/08, 218/01, 223/01; kı.+ ları
 007/05, 008/06, 008/19, 009/19,
 010/18, 020/15, 030/05, 036/11,
 037/19, 040/04, 040/09, 049/07,
 055/04, 056/17, 077/18, 082/05,
 084/12, 086/12, 087/14, 090/07,
 091/03, 092/18, 101/08, 105/15,
 112/20, 114/19, 116/17, 117/01,
 118/01, 118/07, 120/03, 121/06,
 125/10, 130/18, 131/12, 143/02,
 152/08, 171/04, 171/10, 173/20,
 175/11, 177/11, 179/18, 183/15,
 186/05, 190/12, 195/16, 200/11,
 205/11, 205/17, 210/02, 210/13,
 223/07, 228/10, 232/04, 237/16;
 kı.+ ların 007/13, 012/18, 013/16,
 015/05, 020/20, 021/05, 030/15,
 034/03, 035/02, 036/05, 040/11,
 047/03, 054/01, 055/17, 056/20,
 057/20, 058/20, 059/17, 061/12,
 063/06, 064/04, 064/06, 067/15,
 095/15, 098/14, 099/10, 112/15,
 113/01, 113/05, 117/08, 118/03,
 121/12, 122/17, 124/07, 124/11,
 132/12, 133/02, 133/05, 133/14,
 135/20, 137/05, 140/15, 151/02,
 163/01, 171/19, 173/16, 174/12,
 178/15, 179/05, 179/07, 181/07,
 185/17, 186/10, 195/02, 195/04,
 203/10, 205/03, 205/07, 212/01,
 224/06, 224/09, 229/02, 236/15,
 247/09; kı.+ larla 011/04, 120/19,
 122/04, 185/16, 196/13, 208/15

kız - : Öfkelenmek, sinirlenmek.

kı.- acak 135/15; kı.- arak 187/16,
 196/17, 240/11; kı.- ardı 106/01;
 kı.- dı 208/06, 240/06; kı.- dılar
 098/17; kı.- ıyordu 053/17, 086/03,
 136/02; kı.- mak 206/02, 239/10;
 kı.- mışdı 209/01

kızır - : Utanmaktan dolayı yüzüne kan
 hücum etmek.

kı.- arak 220/17; yüzünün kı.-
 dığını 148/11; kı.- ıyor 012/11; kı.-
 mayın 167/10; kı.- mış 088/05

kızart - : Kızartmak.

kı.- acak 117/01

kızdır - : Kızdırmak.

kı.- acağım 114/16

kızgın : 1. Çok ısınmış, ısıtılmış veya
 kızdırılmış.

kı. 082/15,

2. Kızmış olan, öfkeli. kı. 138/20;

kı. idi 101/10

kızılılık : Kızıl olma.

kı.+ ları 254/10

kızlarca : Kızlara göre, kızların
 düşüncesince.

kı. 120/16

ki : (Fa) Ki.

k. 008/09, 011/17, 011/20, 015/13,
 017/17, 021/07, 026/09, 026/10,
 030/06, 030/18, 049/17, 049/20,
 051/12, 051/19, 052/09, 053/02,
 053/07, 059/15, 059/17, 061/11,
 061/20, 062/03, 066/14, 070/01,

070/12, 071/06, 071/14, 074/03, 076/08, 076/15, 080/14, 084/02, 091/02, 092/14, 096/02, 096/09, 096/17, 099/19, 107/10, 111/06, 121/03, 122/05, 122/09, 122/16, 122/18, 123/16, 127/04, 128/11, 131/02, 131/06, 132/06, 132/12, 132/20, 133/14, 134/05, 139/15, 142/06, 144/05, 145/04, 145/13, 145/15, 147/07, 148/09, 149/03, 150/09, 150/14, 151/02, 153/04, 154/05, 154/08, 154/13, 156/10, 156/13, 156/18, 158/13, 159/01, 159/03, 159/11, 160/02, 160/15, 163/12, 164/07, 164/13, 166/13, 167/07, 171/12, 171/13, 172/14, 174/20, 175/13, 175/16, 176/06, 179/15, 180/03, 180/05, 182/09, 184/10, 185/17, 186/04, 190/02, 192/03, 194/02, 196/10, 200/02, 207/17, 208/11, 210/04, 212/07, 213/07, 220/04, 221/03, 222/20, 223/03, 227/03, 231/10, 236/20, 240/18, 248/10, 252/14; bereket vërsin k. 159/09, 216/17; iyi k. 155/16

kibār : (Ar) Kibar, ölçülü, nazik.

k. 184/15, 191/14

kifāyet : (Ar) Yeterli miktarda olma, yetme, kâfi gelme.

k. ét- 040/17, 096/06, 229/15

kim : Kim, kimse.

k. 007/09, 022/20, 023/11, 023/18, 035/18, 099/11, 112/18, 115/05, 119/18, 142/09, 148/11, 149/05, 207/16, 208/10, 210/20, 244/14, 244/15, 253/10; k. bilir 030/02, 034/10, 040/05, 059/09, 101/04, 104/08, 117/17, 137/06, 160/11, 161/10, 161/14, 161/18, 163/19, 164/02, 181/03, 185/15, 186/08, 197/03, 197/06, 221/18, 225/05, 228/13, 236/20, 243/19; k.+ de 064/02; k.+ den 017/07, 151/11, 169/10, 170/15; k.+ di 017/07, 159/11; k.+ e 091/11, 104/14, 146/04; k.+ i 009/15, 070/15, 122/11; k.+ iñ 036/17, 197/10; k.+ iñ nesi 010/13; k.+ iñdi 049/15; k.+ iñle 169/05; k.+ lerin 197/07; k.+ leriñ 112/04

kimi : Kimi, bazısı.

k.+ si 018/07, 018/09; k.+ sinde 168/06; k.+ siniñ 245/01, 245/02, 245/03

kimse : Kimse.

k. 009/18, 019/17, 036/08, 043/14, 070/05, 071/16, 100/18, 120/12, 170/09, 172/04, 213/09, 235/19; hîç k. 101/18; k.+ den 229/10; hîç k.+ den 007/11; k.+ ler 068/17; k.+ niñ 056/11, 188/01; k.+ ye 056/12, 056/18, 174/08; k.+ yi 090/16, 094/19, 215/11

kīmyā : (Ar) Maddelerin temel yapılarını, birleşimlerini, dönüşümlerini, çözümleme, birleşim ve üretim yöntemlerini inceleyen bilim.

k.+ dan 054/16

kīn : (Fa) Birine karşı duyulan öç alma isteği, garaz.

k.+ ler 146/01, 197/15

kir : Kir, pislik.

k.+ inden 192/08

kirālık : (Ar+Tr) Kiraya verilecek olan.

k. 208/02, 208/18

kiremitli : (Gr+Tr) Kiremidi olan.

k. 049/04, 105/13

kirli : Kirli.

k. 004/01, 059/19, 191/12, 191/13, 213/03, 213/04

kīse : (Fa) Kese.

k. 119/01

kişi : Kişi.

k. 111/07, 214/07; k.+ ler 228/13; k.+ niñ 009/07, 187/15

kitāb : (Ar) Kitap.

k. 019/08, 031/18; k.+ a 085/02; k.+ ı 027/16, 087/07, 104/13, 201/01; k.+ ın 032/07, 032/18, 050/08, 201/14; k.+ lar 216/05; k.+ lardan 058/11, 129/20; k.+ ları 102/12, 102/18; k.+ ların 031/13; k.+ larından 049/01; k.+ larını 031/07, 093/13, 102/07; k.+ larının 104/07

kitābcı : (Ar+Tr) Kitap satan kimse.

k. 093/12; k.+ dan 058/17; k.+ ya 058/10

kitābet : (Ar) Kompozisyon, tahrir.

k. 018/04, 020/13, 022/02

ko - : Koymak.

alık yerine k.- rlar 240/08

koça (I) : Bir kadının evlenmiş olduğu erkek, eş, zevç.

k. 224/01, 224/03; karı k. 002/03;

k. bul- 223/19; k.+ ya var- 209/08, 218/01

koça (II) : 1. Büyük.

k. 020/14, 033/09, 065/09, 129/17, 157/07, 233/09, 255/14

2. Ulu. k.

149/04

koçakarı : Yaşlı kadın.

k. 017/04, 204/03; k.+ dan 035/04; k.+ yı 035/09

kocaman : Çok iri, büyük, koca.

k. 024/03, 051/12, 111/14, 209/19

koçan : Defter biçimindeki makbuz ve biletlerin zımbalı bölümü koparıldıktan sonra cilde bağlı kalan parçası.

k.+ ından 045/02

koğala - : Kovalamak.

k.- rken 049/08

koğalaş - : Kovalaşmak.

k.- arak 100/12

koğul - : Kovulmak.

k.- mağa 209/02

koğu : Koku.

k.+ sunu 056/10

kol : 1. Kol.

ķ. 013/10, 020/02, 061/17, 062/02;
ķ. ķ.+ a 066/10, 133/19, 157/14;
ķ.+ uma gir- 022/14; ķ.+ una
023/04; ķ.+ uņa 022/15; ķ.+ una
gir- 020/14, 022/01, 039/08,
114/14; ķ.+ undan 024/01,
024/12; ķ.+ unu 007/05, 173/20;
ķ.+ uņu 027/01; ķ.+ unuņ 083/20

2. Kanat.

şag ķ.+ da 068/10, 118/12; şol ķ.+
da 059/05, 085/16; şol ķ.+ daki
059/05

kolacı : (Gr+Tr) Giysi, örtü, çarşaf vb.ni
yıkayarak kolalayan ve ütöleyen kimse.

ķ.+ ya 191/16, 191/19

kolan : Salıncak ipi.

ķ. ur- 137/16

kolay : Kolay.

ķ. 005/05, 031/01, 076/11, 126/13,
145/16, 163/17, 210/19, 211/04,
236/08; ķ.+ dı 170/06; ķ.+ ı
044/10; ķ. ol- 045/01

kolayca : Oldukça kolay.

ķ. 185/05

kollat - : Göz önünde tutturmak,
gözlemletmek.

ķ.- ırdı 157/17

komedi : (İt) Gülmeye neden olay olay
veya olaylar.

ķ.+ si 224/16

komşu : Komşu.

ķ. 118/07; ķ.+ nuņ 049/04, 105/13

konak : Büyük ve gösterişli ev.

ķ.+ daki 183/19

konuş -: Konuşmak.

ķ.- duķ 184/07; ķ.- duķdan
121/07; ķ.- dum 036/02; ķ.-
madım 036/02; ķ.- mağa başla-
081/20, 121/12, 247/02; ķ.- maķ
016/15; ķ.- maķla 208/15; ķ.-
malarına 142/02, 247/09; ķ.-
muyorlardı 117/11; ķ.- uyordunuz
023/11; ķ.- uyorlar 015/08,
023/10, 063/19

konyak : (Fr) İspirto derecesi yüksek,
özel kokulu, kiremit renginde bir tür içki,
kanyak.

ķ. 056/06

kop - : Kopmak.

ķ.- acak 011/17, 183/10; kıyāmet
ķ.- maz 159/06; ķ.- muş 023/20;
kıyāmet ķ.- sa 155/16

kopar - : Koparmak.

ķ.- arak 045/02; ķ.- dıgı 069/14;
ķ.- ırım 027/01; ķ.- ıyor 215/17;
fırtınalar ķ.- ıyor 241/09; kaķķaha
ķ.- mamaķ 248/03

kordon : (Fr) Genellikle ipekten yapılmış
kalın ip.

ķ.+ dan 121/14

korķ - : Korkmak.

ķ.- acak 179/04; ķ.- an 195/13; ķ.-
arak 101/02, 141/18; ķ.- arım
022/19; ķ.- madan 145/11; ķ.-
mam 029/10; ķ.- mayıņız 026/20;

ķ.- uyor 246/10, 253/05; ķ.-
uyordu 012/17, 120/17, 217/01;
ķ.- uyormuş 075/20, 087/18

ķorkaklık : Korkaklık.

ķ. 012/12

ķorku : Korku.

ķ. 147/02; ķ.+ larını 179/15; ķ.+
suyla 047/01, 224/16

ķorkunç : Korkunç.

ķ. 202/09, 256/14

ķorkut - : Korkutmak.

ķ.- an 109/17

ķorsaj : (Fr) K     , kısa korse.

ķ.+ lar 173/03

ķorte : (  t) Flört.

ķ.   t- 009/16, 014/03

ķost  m : (Fr) Takım elbise.

ķ.+ le 113/07; ķ.+ ler 245/11

ķoŗ - : Koŗmak.

ķ. 024/10, 106/20; ķ.- acak
220/02; arķasından ķ.- an 133/04;
ķ.- ar 105/02; ķ.- arak 049/07,
101/07; arķasında ķ.- arak 230/07;
arķasından ķ.- arken 134/05; ķ.-
du 064/13, 094/05, 191/16; ķ.-
dum 159/20; ķ.- maĝa baŗla-
234/11; ķ.- maĝı 234/14; ķ.- maķ
202/13, 252/06; arķalarından ķ.-
maķ 219/09; arķasından ķ.- maķ
218/16; arķasına ķ.- maķdan
188/03; ķ.- muŗdu 050/20; ķ.-
uyor 235/03, 255/04; ķ.- uyordu

241/11; ķ.- uyorlardı 256/16; ķ.-
uyorlarmıŗ 047/19

ķoŗdur - : Koŗturmak.

arķalarından ķ.- uyorlardı 235/16

ķoŗuŗ - : Koŗuŗmak.

ķ.- an 004/20

ķoy - : Koymak.

niŗ  n ķ.- arak 090/13, 118/15; ķ.-
du 123/18, 168/09; niŗ  n ķ.-
duķları 134/13; ķ.- muŗdu 234/12;
ķ.- up 083/20

ķoyu : Koyu.

ķ. 080/02, 255/12; ķ. l  civerd
099/18, 219/03, 235/13

ķozmoĝrafya:(Gr) Yerküre ve yıldıızların
yapısını inceleyen bilim dalı.

ķ.+ nı  031/01

ķ  kleŗ - : G      bir biçiminde yerleŗmek,
yer etmek, k  k salmak.

ķ.- ecek 252/07; ķ.- en 205/07,
227/20

ķ  pr   : Köprü.

ķ.+ den 107/17; ķ.+ n    016/13,
255/08; ķ.+ ye 040/15, 041/01,
102/14, 107/11, 238/01, 254/07;
ķ.+ y   041/01

ķ  p  k : Köpük.

ķ.+ ler 083/12; ķ.+ lerle 073/01

ķ  p  kl   : K  p  ĝ   olan, k  p  klenen.

ķ. 094/17

ķ  r : (Fa) K  r.

ķ. 130/02, 143/04; ķ.   t- 083/12;
ķ. ķ.+   ne 211/09, 213/09

köse : (Fa) Köse.

k.+ msi 023/20

köşe : (Fa) 1. İki sokağın kesiştiği yer.

k. 235/17; k.+ den 170/19; k.+ sini 014/12, 187/08; k.+ yi 100/13 2. Bölüm, yer veya yan. k.+ sinde 048/20, 082/02, 161/11, 173/10; k.+ ye 109/02

köşk : (Fa) Bahçe içinde yapılmış, süslü ev, kasır.

k. 212/02; k.+ de 076/13; k.+ ler 076/07, 112/05, 133/13; k.+ lerde 070/12; k.+ lardan 064/07, 080/10; k.+ lere 097/20; k.+ leri 063/20, 078/01, 112/04; k.+ lerinde 049/18; k.+ lerine 039/18; k.+ üñ 002/06, 003/06, 076/15, 076/19, 076/20; k.+ üne 077/03

ķrem : (Fr) Açık bej renginde olan.

ķ. 011/14

ķubbe : (Ar) Yarım küre biçiminde olan ve yapıyı örten dam, kümbet.

ķ.+ lere 254/18; ķ.+ leriyle 254/11

ķudsī : (Ar) Kutsal.

ķā'ir-i ķ. 127/12

ķukla : (Gr) Kukla.

ķ.+ larıñ 245/12

ķul : Kul, köle.

ķ.+ uñuzdan 170/17

ķulak : Kulak.

ķ.+ ıma gel- 160/16; ķ.+ ına 239/02, 239/07, 248/02; ķ.+ ınıñ 247/19; ķ.+ larında 149/16,

213/13, 233/20; ķ.+ larındaki 010/04; ķ. vēr- 247/10

ķule : (Ar) Kule.

yangın ķ.+ siniñ 256/02

ķulūb : (Ar) Kalpler.

teşhīr-i ķ. 224/15; ķ.-ı 'āşıkā 065/18; ķ.-ı nemīde 141/06

ķum : Kum.

ķ.+ lar 239/15; ķ.+ lara 173/13; ķ.+ larından 073/03

ķumlu : İçinde kum bulunan.

ķ. 016/02

ķumpanya : (İt) Tiyatro topluluğı.

ķ. + sı 171/08; ķ.+ sına 232/10; ķ.+ sınıñ 115/17, 212/04

ķumral : Koyu sarı veya açık kestane rengi.

ķ. 087/19, 123/07, 128/14, 175/06, 220/06

ķur - : Kurmak.

bağdaş ķ.- du 206/10; ķ.- duğı 196/20; ķ.- muşdum 152/05; ħūlyālar ķ.- up ķ.- up 027/13

ķur'a : (Ar) Kura, ad çekme.

ķ.+ nıñ 219/15; ķ.+ sınıñ 222/14

ķurak : Kurak.

ķ. 081/08

ķurbān : (Ar) Dinin buyruğunu veya bir adağı yerine getirmek için kesilen hayvan.

ķ. bayramı 043/01, 157/17

ķurbiyyet : (Ar) Yakınlık.

ķ.+ den 172/13

ķurdela : (İt) Geniş ipekli şerit.

ķ. 099/16

ķurřun: 1. Mermi.

ķ. şık- 154/15

2. Kurşundan yapılmış.

ķ. 254/11; ķ. ķalem 075/18

ķurtar - : Kurtarmak.

ķ.- abilecekdi 218/19; ķ.- acak

203/05; ķ.- ırsıñız 167/03; ķ.- ıyor

006/09; ķ.- mak 163/05

ķurtul - : Kurtulmak.

ķ.- acadı 124/20; ķ.- amadığı

105/09; ķ.- arak 117/03, 219/05;

ķ.- duğu 173/16; ķ.- duđuñ

202/17; ķ.- mak 031/04, 199/08,

205/01, 226/08; ķ.- malıydı

044/04; ķ.- manıñ 084/07; ķ.- muş

236/04; ķ.- muşdu 044/18, 182/04,

202/20; ķ.- unca 191/11, 234/09

ķuru : 1. Üzerinde bitki olmayan.

ķ. 079/11; pıç ķ.+ suna 139/18

2. Soğuğ, duygudan uzak

ķ. 088/16, 100/06, 193/06

ķuru - : Kurumak .

ķ.- muş 204/15; ķ.- muşdu 059/10;

ķ.- yamazdı 041/05; ķ.- yan

045/04

ķurul - : Rahatça oturmak, yerleşmek.

ķ.- muş 215/08

ķuř - : Kusmak, istifra etmek.

ķ.- acadı 252/08

ķuřūr : (Ar) Eksiklik, hata, ihmal.

i'tirāf-ı ķ. 160/04; ķ. ėt- 095/21;

ķ.+ larını 034/20; ķ.+ uma bak-

097/10

ķuvā : (Ar) Güçler, kuvvetler.

ķ.-yı mütefekkiye 163/03

ķuvve : (Ar) Güç, kuvvet.

ķ.-i taħayyül 105/15

ķuvvet: (Ar) Güç.

ķ. 082/09, 143/04, 164/14, 166/18,

179/09, 186/04, 198/02, 201/17,

243/05; ķ.-i ķalb 210/04; ķ.

bul- 110/16; ķ.+ e 096/17, 131/06,

142/03, 180/18, 252/02; ķ.+ i

025/18; var ķ.+ i bāzūya vēr-

158/15; ķ.+ in 075/16, 251/02; ķ.+

ine 147/14; ķ.+ ini 205/12; ķ.+

iyle 130/05; ķ.+ ler 189/07,

211/12; ķ.+ lerin 244/20

ķuvvetlen - : (Ar+Tr) Güç kazanmak, direnci veya gücü artmak.

ķ.- en 210/16; ķ.- erek 163/02

ķuvvetlendir - : (Ar+Tr) Güçlenmesini sağlamak, gücünü artırmak.

ķ.- di 204/17

ķuvvetli : (Ar+Tr) Gücü çok olan, zorlu, şiddetli.

ķ. 186/09, 212/16

ķüçücük : Çok küçük.

k. 016/06

ķüçük : Küçük.

k. 003/09, 003/17, 012/01, 012/07,

012/10, 020/02, 060/06, 061/18,

062/06, 062/08, 068/11, 069/02,

079/01, 079/05, 080/16, 087/15, 089/03, 092/01, 123/09, 181/02, 182/19, 191/03, 209/19, 210/06, 211/06, 220/20, 221/12, 221/19; k.+ leri 061/16, 184/20; k.+ leriniñ 110/04; k.+ ünüñ 003/01

küçüklük : Çocukluk, çocukluk çağı.
k.+ ünden 193/02

küçül - : Küçülmek.
k.- müş 121/19; k.- müşdü 002/14

küfür : (Ar) Küfür.
k. 019/10, 216/06; k.+ e 208/05; k. ét- 090/06; k.+ ler şavru- 139/08

küme : (Ar) Öbek, grup.
k. 214/10

kürecik : (Ar+Tr) Küre biçiminde küçük şekil.
k.+ lerle 113/17

kürek : Kürek.
k. 113/16; k. çek- 071/05; k.+ lere 111/16; k. maḥkūmu 032/08

kürsī : (Ar) Kürsü.
k.-i tedrīs 215/06; k.+ ye 215/13

küstāḥ : (Fa) Saygısız, kaba, terbiyesiz.
k. 035/16, 204/04

kütle : (Ar) Yığın, küme, bir araya toplanmış şeyler.
k. 254/19

kü'ül : (Ar) Alkol.
k.+ üñ 172/15

L

lāciverd : (Fa) Lacivert, koyu mavi renk.
l. 099/18, 219/03, 235/13

lāciverdī : (Fa) Lacivert renginde.
l.-i semā 065/15; baḥr-ı l.+ niñ 049/12

lāfazan : (Fa) Geveze.
l. 179/11

lāhūtī : (Ar) İlahî.
l. 254/20

laḳ : (Fr) Göl.
l. 014/03, 021/03

laḳab : (Ar) Lakap, takma ad.
l. taḳ- 142/11

lāḳayd : (Ar) Kayıtsız, ilgisiz.
l. 015/08, 224/18

lāḳaydāne : (Ar+Fa) Kayıtsızca, ilgisizlikle.
l. 047/04

lāḳaydī : (Ar) Kayıtsızlık.
l. 201/19

lāḳaydlıḳ : (Ar+Tr) İlgisizlik, kayıtsızlık.
l.+ ıyla 038/02

laḳırdı : Söz, lâf.
l. 019/16, 020/08, 021/04, 024/10, 087/09, 183/17, 184/18, 215/05, 246/21, 247/16; l. ét- 184/05; l.+ lar 144/08, 175/11; l.+ lara 253/11; l.+ lardan 110/16, 144/05; l.+ ları açıl- 225/08; l.+ larıñ 117/02; l.+ larından 109/11; l.+ sı 057/10; l.+ sina 014/16; l.+ sını

107/17, 223/17; l.+ sını aç-
223/01; l.+ ya 116/17; l.+ ya dal-
085/06; l.+ yı 039/07; l.+ yı
dolaştır- 112/02; l.+ yı çevir-
023/08; l.+ yı kes- 183/20

lakin : (Ar) Ama, ancak, fakat.

l. 012/18, 026/01, 033/19, 042/08,
145/02, 154/02, 154/08, 155/09,
156/18, 159/20, 163/06, 163/15,
179/01, 189/18, 235/07, 238/06,
243/15, 247/17, 248/06, 253/09

lām : (Ar) Arap alfabesinin, 23. harfi.

l.+ ı cīmi yok 138/04

la‘net : (Ar) Lanet.

l. ét- 092/05, 098/02; l.+ ler ét-
163/13, 180/18, 197/18

lastik : (Fr) Kauçuktan yapılmış ayakkabı.

l.+ ler 233/09

laṭīf : (Ar) Hoş, yumuşak.

l. 010/19, 016/04, 083/11, 085/17,
116/10, 125/17, 153/15, 156/13,
157/10, 158/07, 158/09, 160/08,
166/07, 239/16, 248/10; ḥayāl-i l.
159/10, 159/18; ḥazz-ı l. 125/12; l.
idi 066/09

laṭīfe : (Ar) Şaka.

l. 023/05, 152/02, 223/08; l. ét-
106/11, 248/08; l.+ ler 222/10,
225/05; l.+ si 140/14

laṭīfe-gū : (Ar+Fa) Latifeci, şakacı.

l. 136/15

laṭīfeleş - : (Ar+Tr) Şakalaşmak.

l.- melerini 122/17

laṭīleş - : (Ar+Tr) Güzelleşmek.

l.- di 161/10

laūbāliyāne : (Ar+Fa) Laubalilikle,
kayıtsız, ilgisiz, saygısız bir tarzda, senli
benli olarak.

l. 142/01

lā-yeteğayyer : (Ar) Değişmez.

l. 147/08

lāyık : (Ar) Yakışan, yaraşır, yakışık.

ğayr-i l. 225/07; l. ol- 236/15

lāzım : (Ar) Gerekli.

l. 003/15, 036/11, 059/01, 116/10;
l.+ dı 084/13, 093/04, 098/19,
191/08; l. gel- 006/06, 006/14,
040/08, 046/06, 057/05, 069/14,
081/07, 094/07, 111/09, 126/16,
135/09, 143/05, 164/13, 165/17,
171/06, 178/14, 178/18, 228/08,
229/14, 252/13; l. ol- 151/06

lebrīz : (Fa) Taşacak kadar dolmuş,
ağızına kadar dolu.

l. 114/02

leke : (Fa) Leke.

l. 082/12

lem‘a : (Ar) Parıltı.

l.-i ümīd 065/17; l.+ lar 173/01

leme‘ān : (Ar) Parlama, parıldama,
parlaklık.

l. 079/06; l.-ı ümīd 183/07; l. ét-
192/11

lerzān : (Fa) Titreyen, titrek.

l. 255/04

lerziş : (Fa) Titreyiş, titreme.

l.+ ler 061/19

leṭāfet : (Ar) Hoşluk, güzellik, incelik.

l. 054/13, 072/18; l.-i şi'riyye
200/16; l.+ e 011/10; l.+ i 017/14;

l.+ ine 175/19; l.+ ini 085/05

leṭāfetleş - : (Ar+Tr) Güzelleşmek,
hoşlaşmak.

l.- di 157/06

levḥa : (Ar) 1. Bir yere asılmak için
yazılmış yazı, sahifa.

l. 105/18; l.-i rü'yet 147/12; l.-i
ṭulū' 127/10; l.-i zārife 231/07; l.+
nın 123/01, 134/19, 254/14; l.+
sından 162/13; l.+ yı 231/08

2. Tablo, resim

l.+ sı 208/18; l.+ sını 208/02

levm : (Ar) Çekiştirme, kınama,
aşağılama, zemmetme.

l. èt- 185/07; l.+ ler 163/13

leyāl : (Ar) Geceler.

l.-ı tenezzüh 222/11; l.-i keşife
202/04

leyl : (Ar) Gece.

l.-i şāmit 150/09

leziẓ : (Ar) Zevk veren, hoşgiden.

l. 250/10

lezzet : (Ar) Hoşlanma, zevk, haz.

l. 055/19, 155/03, 243/20; l.-i
muşāḥabet 181/14; l. al- 065/08,
155/02; l.+ i 119/12; l.+ ine
211/16; l.+ ini 076/16, 174/11,
200/10; l.+ le 010/05; kemāl-i l.+
le 237/08; l.+ ler 080/05

likā : (Ar) Yüz, çehre.

l.-yı ciddī 032/18

lira : (İt) Yüz kuruş değerinde Türk para
birimi.

l. 093/14, 229/15; l.+ ya 219/20,
225/13

lisān : (Ar) Dil.

l. 157/10, 157/16; l.-ı ecnebī
031/12; şīve-i l.+ ı 215/16; l.+ ın
201/13; l.+ ları 115/10

liseli : (Fr+Tr) Lise okuyan.

l.+ ler 037/06, 179/06; l.+ lerin
053/03

liṭōgrafi : (İng) Taş baskı.

l. 019/03

liyākat : (Ar) Layık olma, değerlilik,
yararlık.

l. 146/10

loca : (İt) Tiyatro, sinema vb. eğlence
yerlerinde veya parlamento salonlarına
özel bölme.

l.+ ları 053/04

loḳanta : (İt) Lokanta.

l. 177/04

luḡat : (Ar) Kelime.

l.+ lere 165/15

luṭf : (Ar) İyilik, lütuf.

kemāl-i l.+ larından 229/05; l.+ u
078/20; l.+ unu 157/11

lüzūm : (Ar) Gereklilik, lazım olma.

l. gör- 005/06, 040/20, 125/04,
153/05; l.+ u 086/09; l.+ u ol-

058/13; l.+ una 113/10; l.+ undan
116/20, 158/14; l.+ unu 183/01

lüzümsuz : (Ar+Tr) Gereksiz.
l. 246/12

M

ma‘ahazā : (Ar) Bununla birlikte,
bununla beraber, böyle iken, böyle ise de.
m. 042/09

ma‘amāfih : (Ar) Bununla birlikte.
m. 045/11, 084/07, 108/06,
131/17, 174/16, 181/08, 218/13,
232/02

ma‘ārif : (Ar) Öğretim ve eğitim sistemi.
ta‘mīm-i m. 020/01

ma‘būde : (Ar) Taparcasına sevmeye
ve uğrunda büyük fedakârlıklar yapmaya
değecek kadın, sevgili.
m.+ niñ 228/01

mācerā : (Ar) Cereyan eden şey, baştan
geçen.
m. 162/04

maça : (Gr) İskambil kâğıtlarında
bulunan dört çeşit işaretten siyah ve saplı
bir kalp biçiminde olanı ve bu işâeti
taşıyan iskambil kâğıdı.
m. 105/07

maço : (Gr) bk. maça.
m. 190/12

madam : (Fr) Müslüman olmayan evli
kadın.

m.+ ın 002/15; m.+ lar 153/17

mādāmki : (Ar+Fa) Madem.

m. 021/15, 058/12, 068/03,
152/06, 253/20

māddī : (Ar) Madde ile ilgili, maddesel,
özdeksel, manevi karşıtı.
m. 130/13, 162/05

māddiyye : (Ar) bk. māddī.

iẖtiyācāt-ı m.+ ye 236/14

māddiyyet : (Ar) Maddilik.
m.+ inden 202/05

madmazel : (Fr) Müslüman olmayan hiç
evlenmemiş kız.

m. 039/05, 046/19, 052/07,
165/08, 166/08, 170/12, 170/13,
249/06; m.+ ler 153/17; m.+ leri
047/07

mā-dūn : (Ar) Alt.

m.+ unda 133/17

mā-fevka‘l-emel : (Ar) İstenilenin,
umulanın üzerinde.
m. 186/05

mağaza : (Gr) Büyük dükkân.
m.+ dan 235/09

mağlūb : (Ar) Yenik.

m.-ı haq̱ikat 131/20; m. et-
189/02, 226/07; m. ol- 056/02,
075/12, 111/01, 189/01

mağlūbiyyet : (Ar) Yenilme, yenilgi.
m.+ ini 131/04, 131/08

mağmūm : (Ar) Gamlı.

m. 205/06, 238/17

maḥall: (Ar) Yer.

m.-i me'mûriyyet 058/06; m.-i şarf 200/08; m.+ e 160/02; m.+ lerini 005/16; m. vèr- 013/12

maḥalle : (Ar) Mahalle.

m. 134/12

maḥcûb : (Ar) Utanan, utanmış, utangaç.

m. 006/07, 015/18, 049/20, 069/18; m. ol- 124/04, 192/08, 209/11, 217/16, 220/18, 235/05, 246/12

maḥcûbiyyet : (Ar) Mahcupluk, utangaçlık, sıkılğanlık.

m.+ e 046/05; m.+ ini 032/19

māhirāne : (Ar+Fa) Maharetle, ustalıkla, ustaca.

m. 016/12

māhiyyet : (Ar) Nitelik, vasıf, öz, asıl, esas.

m.+ i 027/12; m.+ ini 224/08, 240/19; m.+ iñi 130/10

maḥkûk : (Ar) Kazınmış, hakkedilmiş.

m. 049/14

maḥkûm : (Ar) 1. Zorunda olan, mecbur.

m. 099/02, 129/13, 141/20; m. édil- 209/20; m. idi 143/01, 235/08; m. mu ol- 101/12; m. olan 197/18, 236/09; m. ol- 190/16

2. Hükümlü.

kalb-i m. 243/19; m. ét- 162/02; kürek m.+ unuñ 032/08

maḥlûk : (Ar) Yaratık.

m. idi 126/18; m.+ uñ 166/07

maḥmûrî : (Ar) Mahmurluk, uyku sersemliği.

m.-i şubḥ 074/15

maḥrem : (Ar) Gizli.

m.-i esrār 173/12

maḥremāne : (Ar+Fa) Mahrem bir şekilde, mahrem olarak, gizlice.

m. 142/20

maḥremiyyet : (Ar) Gizlilik.

āğüş-ı m.+ inde 042/20; sīne-i m.+ inde 073/02; sīne-i m.+ inden 176/15

maḥrûm : (Ar) Yoksun.

m. 079/11, 080/12, 205/05; m. bırak- 252/16; m. ét- 025/17, 129/12; m. idi 082/11, 186/07; m. kal- 078/19, 133/18, 178/02, 198/09, 196/07; m. ol- 058/02, 178/04; m. tut- 251/20

maḥrûmiyyet : (Ar) Yoksunluk.

m. 186/17, 201/16; ḥiss-i m. 196/08; m.-i kaṭ'ıyye 097/15; m.+ e 218/17; m.+ ler 189/07, 192/19, 201/17; m.+ lere 236/16; m.+ leriniñ 221/01; m.+ lerle 189/08

maḥşûş : (Ar) 1. Has, özgü.

m. 001/12, 015/10, 018/03, 018/11, 114/21, 126/19, 156/08, 214/02, 242/07

2. Özel

i'tinā-yı m. 164/17

3. Ayrılmış, tahsis edilmiş.

m. 003/06; m.+ dur 061/03

maḥṣūṣa : (Ar) Mahsus, hususî.

‘alāka-i m. 206/15

māhtāb : (Fa) Mehtap.

m.+ ı 067/10

ma‘hūd : (Ar) Bilinen, adı geçen, sözü geçen.

m. 212/17, 218/09

maḥv : (Ar) Yok etme, yok olma.

m. 148/20; m. ét- 189/13; m. ol- 096/05, 211/14, 250/07

maḥzā : (Ar) Yalnız, ancak, sadece, sırf.

m. 158/14, 244/08

maḥzūn : (Ar) Hüzünlü, tasalı, kaygılı.

m. 178/19

maḥzūnāne : (Ar+Fa) Hüzünlü bir hâlde.

m. 250/17

maḥzūz : (Ar) Hoşnut, memnun.

m. idi 122/09

mā’il : (Ar) Eğik.

saṭḥ-ı m.-i hevesât 250/08; saṭḥ-ı m.+ i 074/16

māiyye : (Ar) Suya ait, su ile ilgili.

nebâtât-ı m.+ yi 015/04

mā-ḳabl : (Ar) Bir şeyin kendinden evvel olanı öncesi, geçmiş.

m.+ ine 212/06

maḳāl : (Ar) Söz, lakırdı, lâf.

m.+ ın 023/15; medār-ı m. ol- 187/14; sermāye-i m. ol- 228/13

maḳām : (Ar) Makam, yer.

m.-ı i‘tirāz 025/12; m.-ı i‘tizār 091/16; m.+ ında 045/17

maḳhūr : (Ar) Kahrolmuş, yenilmiş.

m. 197/02

makine : (İt) Makine.

m.+ niḡ 183/09; m.+ ye 105/10

maḳrūn : (Ar) Yakınlaşmış, yakın.

m.-ı sefālet 253/02

maḳṣad : (Ar) İstenilen şey, amaç, gaye, erek.

m. 119/10; m.+ a 176/20; m.+ dan 034/08; m.+ ı 205/11; m.+ ını 062/09, 165/04, 181/13; m.+ ınıḡ 240/10; m.+ ıyla 242/03

ma‘ḳūl : (Ar) Akla uygun, mantıkî.

m. 092/08, 226/01; ḡayr-i m. 243/10

ma‘ḳūliyyet : (Ar) Makul olma durumu.

m.+ i 244/07

mālik : (Ar) Sahip.

m.+ di 096/17, 131/06; m.+ diler 011/10, 133/16; m. ol- 044/03, 166/08, 167/13, 219/20, 225/13

malista : (Gr) Evet, işte.

m. 112/14

Maltepelı : Maltepe ilçesinden olan.

M. 111/19

ma‘lūliyyet : (Ar) Malulluk, sakatlık, hastalık.

m.+ lerini 022/01

ma‘lūm : (Ar) Bilinen.

m. 158/01, 158/18; m. idi 229/20

ma‘lūmāt : (Ar) Bilgi.

m. 010/06, 153/03, 153/04; m.+ a 218/01; m. al- 036/16, 111/19; m.+ ı 162/19; m.+ ı ol- 036/12;

m.+ ıyla 112/08; m. vèr- 047/15,
060/11

ma‘lūmāt-fürūṣāne : (Ar+Fa) Bilgiçlik
taslayarak, bilgiçlik taslarcasına.

m. 005/19

ma‘lūmāt-fürūṣluḡ:(Ar+Fa+Tr)Bilgiçlik
taslama.

m.+ la 037/12

maman : (Fr) Anne.

m. 124/15

ma‘nā : (Ar) Anlam.

m. 127/19, 127/20; m.-yı belīg
254/19; m.-yı ḥazīn 141/06; m.-yı
ḥuṣūmet 177/02; m.-yı va‘d
224/13; m.+ lar vèr- 106/19; m.+
sını 003/14; m. vèr- 094/08,
208/03, 218/06

ma‘neviyye : (Ar) Maddi olmayan, içi,
öze, ruha ait.

ıztırābāt-ı m.+ niḡ 162/16

māni‘ : (Ar) Engel olan, engelleyen.

m. ol- 009/08; m.+ i 058/09

māni‘a: (Ar) Engel.

m.+ lar 147/19; m.+ larıḡ 148/02,
194/16

māni‘a-ṣiken : (Ar+Fa) Engel kıran,
engel kırıcı.

m. 145/13

ma‘nīdār : (Ar+Fa) Bir mana taşıyan,
manalı, anlamlı.

m. 008/12, 013/10, 170/12,
190/11, 228/16

manṭıḡ : (Ar) Mantık.

m. 243/20

manṣara : (Ar) Manzara, görüntü,
görünüş.

m.-i ‘ulviyye 255/02; m.+ dan
065/07; m.+ lardan 142/19; m.+
nıḡ 003/19; m.+ sı 059/12; m.+
sından 032/12; m.+ yı 008/17

manṣūr : (Ar) Bakılan, görülen,
görölmüş.

m. ol- 254/15

ma‘rifet : (Ar) Marifet, ustalık, hüner.

m. yap- 204/10

marīzāne : (Ar+Fa) Hastalıklı.

ṣūḡī-i m. 232/13

marköz : (Fr) Bazı kâğıt oyunlarında,
özellikle bezikte oyuncuların aldıkları
sayıları kaydetmeye yarayan tahtadan
alet.

m.+ leri 190/10; m.+ leriniḡ
105/06

marṣ : (Fr) Bir topluluḡu simgelemek
için düzenlenmiş müzik parçası.

m. 051/14

ma‘rūṣ : (Ar) Bir olayın, bir durumun
etkisinde veya karşısında bulunan.

m. 078/04, 080/17; m. ḡal-
006/04; m. ol- 250/04

maṣa : (Gr) Masa.

m. 007/17, 067/12, 156/07,
172/09, 246/03; m.+ da 032/05,
033/11, 117/05, 117/09; m.+ da
idi 009/18; m.+ daki 006/19; m.+
dakiler 246/03; m.+ dan 135/04;

m.+ lar 002/07, 036/07, 135/06;
 m.+ lara 001/06; m.+ ları 002/13,
 135/19; m.+ larıñ 032/02, 038/04,
 092/19; m.+ nıñ 123/18, 135/10,
 246/09, 246/18; m.+ sı 032/11,
 092/07, 117/08, 171/19, 244/18;
 m.+ sina 036/08, 246/15; m.+
 sinda 047/04; m.+ sınıñ 199/02;
 m.+ ya 007/01, 009/07, 035/14,
 037/09, 045/10, 089/01, 117/04,
 179/13, 242/09; m.+ yı 089/01,
 229/17

maşal : (Ar) Masal.

m.+ lar 228/14

maşhara : (Ar) Maskara.

m. 197/08

maşraf : (Ar) Harcama, gider.

m.+ da 177/20; m.+ ı 045/17,
 190/08

maşrafsız:(Ar+Tr) Masraf gerektirmeyen
 veya az masrafı olan, ucuza mal olan.

m. 224/17

maşrafsızlık : (Ar+Tr) Masrafsızlık.

m.+ ı 033/20

maşrūf : (Ar) Sarfolunmuş, harcedilmiş.

m. ol- 086/03, 146/04, 241/02

maşş : (Ar) Emme, emerek çekme,
 soğurma.

m. 163/03

mastiķa : (Gr) Sakız rakısı.

m. 089/09; m.+ dan 089/10

maşūn : (Ar) Korunmuş, muhafaza
 edilmiş, mahfuz, emin.

m.+ du 143/01

māşāallah : (Ar) Umulmadık durumlar
 karşısında şaşkınlık ve sitem belirtmek
 için söylenen bir söz.

m. 071/07

maṭba‘a : (Ar) Basımevi.

m.+ sından 019/03

mātem: (Ar) Yas.

m.+ iyle 224/20

mātem-engīz : (Ar+Fa) Matem koparan,
 matem, yası gerektiren.

m. 251/16

ma‘tūf: (Ar) Bir tarafa doğru yönelmiş,
 eğilmiş, meyletmiş.

m. ol- 255/13

māvī : (Ar) Mavi.

m. 010/02, 015/16, 152/18,
 219/06, 220/05; m. gözlü 007/18,
 008/09, 008/17, 009/02, 010/01,
 012/09, 014/13, 021/08, 029/04,
 251/04

mayıs : (Gr) Ay adı, mayıs.

m. 153/09; m.+ da 154/01; m.+ ıñ
 242/03

ma‘zeret : (Ar) Özur.

‘arz-ı m. èt- 085/04

maḥhar : (Ar) Bir iyiliğe erişmiş, erişen.

m. ol- 117/15, 158/08

māzī : (Ar) Geçmiş, geçmiş zaman.

m. 211/17, 211/18, 254/04; m.-i
 müşterek 215/02; m.+ de 147/03;
 m.+ sini 243/16; m.+ ye 226/19,

253/18; m.+ yi 192/12, 211/17, 249/18

māzīyye : (Ar) Geçmiş zaman.

eyyām-ı m.+ si 249/19; hātırāt-ı m.+ yi 144/02, 239/16

mebnī : (Ar) -den dolayı, -den ötürü, binaen.

m. 094/05, 174/02

mecbūr : (Ar) Zorunlu.

m. 177/19, 204/07; m.+ du 105/04, 171/07; m. ét- 006/21, 190/09; m. eyle- 129/14, 176/05; m. idi 014/08, 094/10; m. idiler 031/13, 224/19; m. kal- 029/03; m. ol- 015/13, 068/08, 098/14, 102/12, 111/17, 140/17, 160/03, 169/11, 194/19, 208/01

mecbūrī : (Ar) Zorunlu.

m. 036/14, 133/14, 246/18

mecbūriyyet : (Ar) Zorunluluk.

eşer-i m. 046/16; m.+ i 075/15, 099/04; m.+ i ol- 190/18; m.+ inde kal- 043/19; m.+ inden 033/14; m.+ ini 144/03; m.+ iniñ 223/02; m.+ iyle 165/16

meccānen : (Ar) Parasız olarak, bedava.

m.+ dir 140/11

mechūl : (Ar) Bilinmeyen.

m. 145/19, 241/06

mecīdiye : (Ar) Padişah Abdülmecit zamanında bastırılan yirmi kuruş değerinde sikke.

m. 058/10, 093/12, 119/04, 191/09

meclis : (Ar) Bir konuyu konuşmak veya görüşmek için yapılan toplantı.

m.+ de 246/19; m.+ leriñ 224/08

meclisce : (Ar+Tr) Meclis tarafından, meclis eliyle.

m. 163/09

meclüb : (Ar) Tutkun.

m. ol- 059/17

meclübiyyet : (Ar) Tutkunluk.

şiddet-i m.+ iyle 133/07

mecma' : (Ar) Toplanılan yer, toplantı yeri.

m. ol- 064/08

mecmū'a : (Ar) Toplanmış, bir araya getirilmiş.

m.-i esbāb 213/12; m.-i teşādūf 253/07

mecrā : (Ar) Bir işin gidişi, bir olayın doğrultusu.

m. 236/08

medār : (Ar) Sebep, vesile, vasıta.

m.-ı makāl 187/13; m.-ı mübāhase 038/20; m.-ı rüçhān 186/15; m.-ı teselliyyet 182/14; m. ol- 060/05

meded : (Ar) Yardım, imdat.

m. 156/14

medh : (Ar) Övme.

m. ét- 021/16; m. olun- 083/10

medhal : (Ar) Bir yapının giriş yeri, giriş, antre.

m.+ i 090/17

medīd : (Ar)Uzun, uzun süren.

in'ikās-ı m.+ ini 250/19

med'uvvīn : (Ar) Davet olunmuşlar, çağrılmışlar, davetliler.

m. 207/09

medyūn : (Ar) Borçlu.

m. ol- 252/10

mefkūd : (Ar) Mevcut olmayan, bulunmayan, yok.

m. 041/19

meftūn : (Ar) Tutkun, gönül vermiş, vurgun.

m. 012/05, 017/02, 050/01, 134/18; m. et- 191/15; m. ol- 161/17, 166/05, 226/04; rūḥ-ı m.+ u 074/12

meftūnāne : (Ar+Fa) Meftuncasına, tutkuncasına, kendinden geçmiş olarak, hayrancasına, şaşarak.

m. 239/17

meftūniyyet : (Ar) Tutkun olma, tutkunluk.

evān-i m. 250/09

meger : (Fa) Meğer, oysa.

m. 158/09

mehcūr : (Ar) Uzaklaşmış, uzakta kalmış.

m. 183/14

mehīb : (Ar) Heybetli.

in'ikās-ı m. 256/08

mehtāb : (Fa) Mehtap.

m. 082/02, 221/17

mehtābiyye : (Fa+Ar) Mehtabı seyretmek için genellikle havuz kenarlarına yapılmış olan çardak, kameriye.

m.+ ye 096/12

mekteb : (Ar) Okul.

m. 038/17, 146/07, 211/01, 218/03, 242/05; m.+ de 038/20, 039/04, 053/14, 142/11, 226/05; m.+ deki 035/10; m.+ den 019/17, 029/07; m.+ e 147/03; m.+ i 232/07; m.+ in 018/02, 019/01, 019/03, 021/19

mektebli : (Ar+Tr) Öğrenci.

m. 038/01, 195/15, 250/03; m.+ lere 015/10; m.+ ni 186/11; m.+ ye 012/20, 034/06; m.+ yi 180/15

mektüb : (Ar) Mektup.

m. 008/10, 009/03, 142/15, 150/20, 152/04, 150/18, 152/14, 152/17, 164/06, 164/09, 164/16, 165/07, 165/12, 169/02, 170/14, 179/02, 179/20, 180/05, 181/03, 181/04, 187/05, 191/04, 192/07, 194/09, 194/11, 194/14, 195/04; m.+ a 218/10; m.+ da 161/02, 161/08, 167/03, 182/08; m.+ lar 153/01; m.+ ları 162/12; m.+ larla 162/19; m.+ u 150/19, 152/13, 164/20, 167/18, 169/09, 170/01, 170/15, 171/01, 171/03, 171/05, 178/14, 182/05, 189/04, 189/13, 197/02, 197/03, 197/14, 212/20,

213/01, 218/09; m.+ uñ 022/10,
169/03; m.+ una 137/10, 165/08;
m.+ unda 153/03, 153/09, 159/07,
161/19, 164/05; m.+ undan
180/07; m.+ unu 022/11, 137/11,
195/08; m.+ uñuzda 155/17

mektüblük : (Ar+Tr) Mektup boyutlarına
uygun, mektuba göre (zarf).

m. 168/04

melâl : (Ar) Hüzün, keder.

m. 200/15; fıkı-i m.+ e 052/18

melek : (Ar) Melek.

m. 156/04; m.-i 'iffet 165/11,
165/19; m.+ e 156/02, 157/20;
m.+ i 158/03; m.+ im 165/10,
167/15; m.+ le 156/04, 158/14;
m.+ lerden 228/20

melekâne : (Ar+Fa) Melekçesine.

hayâl-i m.+ si idi 159/18

melûl : (Ar) Boynu bükük, üzgün,
mahzun.

tevekkül-i m. 204/19

mel'ûn : (Ar) Lanete uğramış, lanetli.

m. 092/03

memât : (Ar) Ölüm.

hañ-ı m. 255/12

meme : Bazı araçların meme başına
benzeyen bölümü.

ğaz m.+ siniñ 175/08

memleket : (Ar) Ülke.

m.+ de 130/17; m.+ e 027/19,
163/18; m.+ in 027/18; m.+ ine
054/17, 137/09, 252/10

memnûn : (Ar) Mutlu, razı.

m. 087/14, 114/02, 136/15,
152/10, 233/01, 249/11; m. ét-
249/09; m. idi 134/07; m. ol-
048/06, 061/10, 137/18, 254/03

memnûniyyet : (Ar) Memnun olma,
sevinç duyma, sevinme.

m. 038/05; m.+ le 003/11, 124/20,
182/03; kemâl-i m.+ le 036/18;
tebessüm-i m.+ le 047/08; m.+ ler
237/01; 'adem-i m.+ ler 241/03

me'mûriyyet : (Ar) Memurluk.

teleb-i m. 163/07; m.+ i 163/09;
mağall-i m.+ ine 058/06

memzûc : (Ar) Karışık, karışmış.

m. 007/13, 009/09

men' : (Ar) Yasaklama, izin vermeme.

m. edil- 210/05; m. ét- 034/15,
135/14, 238/07, 239/01

menba' : (Ar) Kaynak.

m.-ı 'azâb 227/17

mendîl : (Ar) Mendil.

m.+ ini 082/20, 097/12

menhûs : (Ar) Uğursuz.

m. 077/12, 176/07

merâk : (Ar) 1. Bir şeyi anlamak veya
öğrenmek için duyulan istek.

m. 206/05, 215/15; m.+ a düş-
209/07; m. edil- 065/03; m. ét-
009/01, 042/12, 085/02, 099/11,
109/09, 206/16, 207/04, 208/10;
m.+ ını 002/07, 113/01

2. Bir şeyi elde etme, yapma veya bir şeyle uğraşma hevesi.

m. ét- 039/03; m.+ ı 050/04; m.+ ından 237/02; m.+ ıyla 152/15

merâret : (Ar) Acılık.

m.-i şedîde 226/13; m.+ le 164/15

merâret-bağış : (Ar+Fa) Acılık veren.

m. ol- 080/15

merâsim-perverâne : (Ar+Fa)

Resmiyetten hoşlanır bir biçimde.

vâz'-ı m. 140/06

merbûṭ : (Ar) Bağlı, bağlanmış.

m. 086/20, 212/06; m. ol- 183/11

merdâne : (Fa) Mertçe, erkekçe.

'âzâmet-i m. 012/19

merdlık : (Fa+Tr) Yiğitlik, erkeklik.

m.+ in 181/05

merḥâmet : (Ar) Acıma, şefkat.

m. duy- 236/19; m. ét- 056/19

merḥâmeten : (Ar) Merhamet ederek, acıyarak.

m. 056/05

merḥâmetli : (Ar+Tr) Acıması olan, merhamet eden.

m. ol- 020/09

merḥâmetsiz : (Ar+Tr) Merhameti olmayan, acımasız.

m. 174/20

mer'î : (Ar) Gözle görülen, görülebilen.

gayr-i m. 127/12, 211/10; cihân-ı

gayr-i m.+ den 065/13

merkeb : (Ar) Eşek.

m.+ lere 136/07; m.+ leri 069/03

mermer : (Gr) Mermer.

m. 179/13

mersi : (Fr) Fransızca teşekkür sözü.

m. 046/12, 052/06, 125/03, 176/02

mertebe : (Ar) Derece, rütbe.

m.+ ye 186/06

mesâfe : (Ar) Uzaklık, ara.

m. 158/03; m.+ den 233/15

mesâ'î : (Ar) Çalışma, çalışmalar.

ḥayât-ı m.+ ye 147/18

mes'ele : (Ar) 1. Çözüme kavuşturulması, bir sonuca bağlanması gereken durum, sorun.

m. 031/15, 209/09; m.+ sine 110/10; m.+ sini 072/02; m.+ sini 194/09; m.+ yi 026/14, 044/09

2. Bir ilim ve fende ilmi bir metotla çözülmesi gereken husus, problem

m.+ leri 226/05

meserret : (Ar) Sevinç, şenlik.

m. 065/17, 198/11; gûlgûle-i m. 127/08; cûşîş-i m.+ ini 152/10; m.+ le 178/08; m.+ ler 063/10, 170/18

meskûn : (Ar) Yerleşilmiş, iskan edilmiş.

gayr-i m. 083/14

meslek : (Ar) Uğraşı, meslek.

m. 193/19; m.+ e 130/01; m.+ i 250/05; m.+ inden 194/04

mest : (Fa) Sarhoş, mest.

m. 061/14, 129/01; m.-i huzûz
172/13

mestî-bahş : (Fa) Sarhoşluk veren.
m. 250/10

mestûr : (Ar) Satırlanmış, yazılmış,
çizilmiş.
m. 147/01, 202/08, 254/09

mes'ûd : (Ar) Mutlu, sevinçli.
m. 114/03, 131/01, 132/01,
150/04, 152/10, 167/11, 172/18,
179/16; m. ét- 147/06, 176/04,
212/11; m. idi 152/11, 253/15; m.
imişim 202/01; m. ol- 028/02,
042/06, 054/20, 104/08, 173/11,
193/05, 231/06

meşakkat : (Ar) Güçlük.
m. 237/14; m.+ den 155/03,
238/12; m.+ i 154/18, 154/20; m.+
leriñ 147/05

meş'ale : (Ar) Meşale, ışık kaynağı.
m.-i hidāyet 244/13

meşbû' : (Ar) Dolmuş, dolu.
m. idi 127/05

meşgale : (Ar) Uğraşı.
m. 087/04, 219/13; m.+ si ol-
105/09

meşgalesiz : (Ar+Tr) Uğraşsız, işsiz
güçsüz.
m. 200/18

meşgûl : (Ar) Bir işle uğraşan, iş
görmekte olan.
m. 050/14, 092/15, 115/19,
125/09, 188/17, 214/10, 245/09,

247/08; m. idiler 208/16; m. ol-
030/05, 071/09, 200/12

meşgûliyyet : (Ar) Meşgul olma,
uğraşma durumu.
m. 093/11, 105/04; m.+ i 200/13

meşhûd : (Ar) Görülmüş, gözlenmiş.
m. ol- 141/09

meşhûr : (Ar) Ünlü, tanınmış, herkesçe
bilinen.
m.+ dur 051/11; m. ol- 171/11

meşkûk : (Ar) Şüpheli.
m. 225/01

meşrû' : (Ar) Yasal.
hakk-ı m.+ unu 235/11

meşrûbât : (Ar) İçilecek şeyler, içecekler.
m. 003/09, 140/11

meş'ûm : (Ar) Uğursuz.
m. 202/10, 239/02

meşy : (Ar) Yürüme, yürüyüş.
m.-i mütereddîd 222/08

metānet : (Ar) Metin olma, dayanma,
dayanıklılık, sağlamlık.
m. 198/02, 209/05; m. göster-
252/09; m.-i nefis 212/15; m.+ e
205/07; m.+ i 189/09; m.+ ini
202/15, 205/12; m.+ le 151/07

metîn : (Ar) Sağlam, dayanıklı.
m. 213/16, 252/15, 255/20

metrûk : (Ar) Bırakılmış, terk edilmiş.
m. 256/13

mevāni' : (Ar) Maniler, engeller.
m.+ i 132/06, 194/13; m.+ iñ
157/07

mevce : (Ar) Dalga.

m. 113/15; m.+ lerini 091/18

mevcūd : (Ar) Var olan, bulunan.

m. idi 145/04

mevcūdiyyet : (Ar) Var olma, varlık.

m.-i ḥaḳīre 244/17; m.+ imizde
241/09; m.+ inden 055/06; m.+ ini
145/05, 201/18; m.+ leriyle
245/08

mevhūm : (Ar) Gerçekte olmayıp var
sanılan, var diye düşünülen, kuruntuya
dayanan.

m. 196/04

mevḳī' : (Ar) Durum, konum, yer.

m.-i fi'ıl 094/16; m.-i mümtāz
180/17; m.+ de 119/19, 120/04,
120/12, 180/16, 180/18, 194/12;
m.+ den 124/20; m.+ e 117/04,
119/04, 120/07; m.+ i 239/20; m.+
iñ 121/05, 198/05, 251/15; m.+
ine 215/08; m.+ ini 054/18; m.+
lerden 031/10

mevḳūf : (Ar) Vakfedilmiş.

m. 105/08

mevsim : (Ar) Mevsim.

m.+ i 150/15

mevtā : (Ar) Ölü.

m. 155/05

mevzū' : (Ar) Mesele, konu.

m. 219/13; m.+ ları 013/02; m. ol-
222/20; m.+ u 200/01

mevzūn : (Ar) Biçimli, düzgün, oranlı,
uyumlu.

m. 234/12

meydān : (Ar) 1. Meydan, alan, ortalık.

m.+ a 070/04; m.+ da 044/11,
138/17, 235/19

2. İmkân, fırsat.

m. vēr- 025/13, 042/13, 082/16,
214/06

meyelān : (Ar) Bir kimseye veya bir
tarafa ilgi ve sevgi gösterme, meyletme.

m.-ı şedīd 134/01; hiss-i m.+ ı
145/02; şiddet-i m.+ ını 130/06;
şiddet-i m.+ ıyla 199/10

meyl : (Ar) Eğilim.

m.-i istihzā 012/13; m.+ den
252/05; m.+ ini 026/03, 056/03;
m.+ iniñ 131/02

me'yūs : (Ar) Umutsuz.

m. 048/20, 055/05, 106/05,
164/07, 172/04, 176/17, 188/02,
188/12, 197/01; m.+ du 091/12

me'yūsāne : (Ar+Fa) Ümitsizlikle,
ümitsizce.

m. 091/08; naẓar-ı m. 068/16;
tevekkül-i m. 097/16

me'yūsen : (Ar) Ümitsiz olarak.

m. 064/16

meyyāl : (Ar) Eğilimli.

m. ol- 228/08

meze : (Fa) İçki içilirken yenilen yiyecek.

m. 043/10

meziyyet : (Ar) Bir kişiyi veya nesneyi
benzerlerinden üstün gösteren nitelik.

m. 146/10; m.+ e 147/08; m.+ e
mi 133/16

mırıldan - : Alçak sesle kendi kendine
bir şeyler söylemek.

m.- ıyordu 079/16

mısrā' : (Ar) Dize.

m.+ ııııı 160/06

mi/mı : Soru edatı.

m. 003/18, 021/11, 022/10,
022/16, 022/17, 022/17, 022/20,
023/12, 023/14, 023/16, 025/05,
026/02, 026/16, 027/06, 033/06,
036/12, 037/17, 039/17, 039/19,
041/15, 049/14, 049/15, 051/17,
052/17, 053/18, 055/08, 064/03,
067/06, 069/01, 071/20, 072/10,
073/17, 074/05, 078/13, 080/06,
080/07, 082/04, 097/03, 101/12,
104/03, 107/16, 112/10, 112/13,
114/18, 118/02, 118/09, 118/18,
119/02, 119/11, 119/19, 121/02,
122/11, 126/11, 133/16, 139/19,
145/18, 151/15, 152/07, 154/03,
154/07, 155/07, 155/19, 155/20,
157/01, 157/04, 157/16, 158/20,
160/01, 160/05, 161/06, 161/07,
161/17, 162/03, 166/08, 172/01,
178/11, 180/08, 180/11, 180/15,
182/02, 182/06, 184/05, 184/11,
186/11, 191/13, 192/03, 193/15,
197/13, 201/09, 203/02, 203/18,
203/18, 205/11, 207/14, 207/16,
207/17, 225/17, 227/05, 227/12,

227/12, 229/07, 229/08, 239/09,
240/07, 243/01, 244/16, 249/07,
253/19; m.+ dir 148/18; m.+ dür
166/06; m.+ sınıız 170/13; m.+ sını
027/06, 027/13, 116/09, 118/06;
m.+ sınıız 157/02, 159/12, 167/14;
m.+ suı 030/10, 109/19; m.+
suıuz 038/07, 153/12; m.+ ydı
131/16, 150/19, 191/03, 192/03,
197/11, 211/18, 212/19, 217/08,
238/11, 244/02, 244/03; m.+ ydı
044/05, 048/19, 049/01, 059/02,
100/19, 150/18, 152/02, 162/10,
177/13, 179/05, 180/12, 185/09,
191/18, 193/08, 195/09, 205/13,
210/13, 212/08, 219/15, 221/14,
226/03, 243/15; m.+ ydu 216/14,
229/04, 254/03; m.+ yız 240/05;
m.+ yim 053/20; m.+ yiz 134/11;
m.+ yum 095/09

mi'de : (Ar) Mide.

m. 056/15; m.+ sine 056/12; m.+
siniı 092/16

mi'desizlik : (Ar+Tr) Hiçbir şeyden
tiksinmeme.

m.+ iıı 021/15

miıen : (Ar) Sıkıntılar.

m. 155/03

mihmān-perver : (Fa) Misafirseven,
misafirperver.

m. 092/13

miıdār : (Ar) Miktar.

m.+ inca 168/02

mi'mārī : (Ar) Mimarlık.

tarz-ı m.+ siniñ 076/11

mināre : (Ar) Minare.

m.+ lerden 255/18; m.+ lere
254/18;m.+ leriyle 254/12

mini : (Fr) Küçük.

m. m. 012/02, 156/04, 160/08

minnet : (Ar) İyilik, yardım, bağış, lütuf,
kerem.

cāna m. idi 015/06

misāfir : (Ar) Konuk.

m. 067/01, 112/03, 183/19; m.+
ler 064/02; m. ol- 040/03, 116/11

moda : (İt) Moda.

m.+ larla 013/06

monşer : (Fr) Azizim, dostum anlamında
kullanılan bir seslenme sözü.

m. 053/01, 153/19, 154/07

montanyö rüs : (Fr) Lunapark treni.

m.+ e 240/15

mösyö : (Fr) Fransız erkek isimlerinin
başına getirilen bir unvan.

m. 052/07, 062/14, 204/02; m.+
yü 062/14

mu'aḳḳib : (Ar) Takipçi, arkasından
koşan, ardından gelen.

m. 118/05

mu'allim : (Ar) Öğretmen.

m. 050/11, 211/02, 215/08; m.+ iñ
215/10

mu'ammā : (Ar) Bilmece.

m.-yı ḥayāt 244/14; m.+ nıñ
256/15

mu'anber : (Ar) Hoş kokulu, amberli.
refrefe-i m.+ ine 175/04

mu'annid : (Ar) İnatçı.

şebāt-ı m.+ ine 069/03

mu'ārefe : (Ar) Tanışma, tanışıklık.

m. 193/04; eşer-i m. 084/10;
vesīle-i m. 177/18; m.+ si 120/19;
taḳviye-i m.+ ye 036/04

mu'aṣaḳa : (Ar) Birbirini karşılıklı
sevme, sevişme.

m.-i ḥayāliyye 236/11; m.-i
zihniyye 079/10

mu'aṣaḳagāh : (Ar+Fa) Birbirini sevme,
âşıktaşlık yeri.

m.+ ı 126/16

mu'aṭṭar : (Ar) Itırlı, güzel kokulu.

m. 128/16

mu'āvenet : (Ar) Yardım.

m.-i ḥayr-ḥāhānesine 170/03; m.+
i 046/11; m.+ ine 105/06

mu'ayyen : (Ar) Belirli.

m. 054/08

mu'azzeb : (Ar) Acı, eziyet ve sıkıntı
içinde kıvranan, azap çeken.

m. 055/16, 084/16; m. èt- 204/15;
m. èt- 015/13; m. ol- 033/14,
199/06

mu'azzeze : (Ar) Hürmete layık,
büyüklik, yücelik, izzet ve şeref sahibi.

refāḳat-ı m.+ si 074/09

mubaşşır : (Ar) Eskiden okullarda
öğrencilerin sınıf dışındaki davranışlarını

gözetleyen, onlarla meşgul olan ve düzeni sağlayan görevli.

m. 020/02, 214/04, 216/01; m.+ a 050/13; m.+ ları 019/15; m.+ larından 214/05

muḍḥik : (Ar) Güldüren, güldürücü, komik.

m. 106/08

muḍḥike : (Ar) Gülünecek şey.

m.-i hayāt 245/12

muḡaṣṣī : (Ar) Kendinden geçiren, bayıltan.

m. 066/19

muḡber : (Ar) Gücenmiş, gücenik, küskün.

m. 136/04

muḡlaḡ : (Ar) Anlaşılmaz, karışık, çapraşık.

m. 211/06

muḡabbet : (Ar) Sevgi.

m. 034/05, 077/01, 077/05, 121/20, 127/06, 163/02, 172/19, 186/15, 193/14, 243/10; ḥıyābān-ı m. 202/06; ihtiyāc-ı m. 130/06; peyām-ı m. 251/10; şiddet-i m. 221/01; m.-i birāderāneye 167/12; m. besle- 226/11; m.+ de 116/10; m.+ den 199/08; m.+ dir 166/12; i‘lān-ı m. ét- 221/02; m.+ i 126/14, 132/05, 251/13; ihtiyāc-ı m.+ i 074/17; m.+ imi 166/15; m.+ iḡ 130/13, 225/18; āṣār-ı m.+ iḡ 190/03; taḡayyülāt-ı m.+ iḡ

147/06; m.+ ine 132/03; m.+ ini 126/07, 186/10, 212/02; ḥaḡḡ-ı m.+ ini 235/11; şiddet-i m.+ iyle 133/17; m.+ le 126/14; bītāb-ı m.+ le 129/01; būy-ı m.+ le 066/13, 074/11; rābiṭa-ı m.+ le 066/19; şiddet-i m.+ le 195/09; şu‘ā‘-ı m.+ le 202/04; m.+ lerinden 178/02; m.+ lerine 141/16

muḡabbetsiz : (Ar+Tr) Sevgisiz.

m. 167/10

muḡāfaẓa : (Ar) Koruma, saklama.

m. 193/18; m. ét- 054/18, 079/04, 079/14, 228/07

muḡāfazakārāne : (Ar+Fa) Muhafazakâr olana yaraşır yolda.

m. 069/05

muḡākeme : (Ar) Bir konuyu dikkatle inceleme, iyice düşünme, akıl süzgecinden geçirerek karar verme.

m. 032/20, 130/01, 209/12, 230/05, 243/17; m. ét- 087/17, 234/16; m.+ lerle 210/04; m.+ niḡ 211/15; m.+ si 131/11, 132/01, 146/19, 231/04; m.+ sinde 147/11; pīş-ı m.+ sinde 211/07; m.+ sini 145/07, 226/07

muḡākeme-firīb : (Ar+Fa) Yargılamayı, hüküm verme gücünü aldatan, avlayan.

m. ol- 194/07

muḥaḳḳaḳ : (Ar) Doğruluğu, gerçekliği kesin olarak bilinen, gerçekliği kesinleşmiş.

m. 018/05, 032/07; m.+ dı 050/03, 137/05; m. idi 236/10; m. imiş 178/08; m. ol- 102/04

muḥaḳḳar : (Ar) Hor görülmüş, hakarete uğramış, aşağılanmış.

iḥtişām-ı m.+ ı 151/03

muḥaḳḳirāne : (Ar+Fa) Tahkir edercesine, aşağılarcasına.

m. 195/04, 225/08

muḥāl : (Ar) İmkânsız.

m. 219/15; m. ol- 229/19

muḥālāt : (Ar) İmkânsız şeyler.

m. 148/15

muḥālif : (Ar) Aykırı, zıt.

m. 041/18

muḥarrir : (Ar) Yazar.

m. ol- 006/05

muḥāt : (Ar) Çevresi kuşatılmış, etrafı sarılmış.

m. 227/08

muḥāṭab : (Ar) Kendisine söz söylenilen, kendisiyle konuşulan kimse.

m.+ ına 238/17; m.+ ını 195/19; m.+ ını 004/01

muḥāvere : (Ar) İki kişi arasında karşılıklı olarak yapılan konuşma.

m. 008/07, 020/05, 116/20, 149/02, 215/05, 223/03; zemīn-i m. 248/14; m.+ ler 216/07, 245/11; m.+ ni 005/08, 009/07;

m.+ si 110/10; m.+ ye 121/12; temdīd-i m.+ ye 037/10; m.+ ye dal- 014/14; m.+ yi 113/09

muḥavvif : (Ar) Korkutan.

istikbāl-i m. 197/13

muḥayyelāt : (Ar) Hayâl edilen, hayâl ürünü olan şeyler.

m.+ ını 202/08

muḥayyile : (Ar) Hayâl gücü, hayâl etme yeteneği.

m.+ si 076/12, 099/14, 126/03, 126/12, 132/04, 170/06, 219/13; m.+ sinde 117/13, 231/08; m.+ sine 200/13, 219/09; m.+ sini 084/01, 200/17, 218/18; m.+ sini 012/05, 032/06

muḥāzara : (Ar) Fıkralar, hikâyeler, latifeler anlatma, bu tarzda yapılan karşılıklı sohbet.

m.+ sından 051/04

muḥibb : (Ar) Seven, sevgi besleyen.

çeşm-i m. 059/16; nevāziş-i m.+ i 066/10

muḥibbāne : (Ar+Fa) Sevene, sevgi besleyene, dosta yakışır surette.

m. 102/17; müsāra‘at-ı m. 125/03

muḥīt : (Ar) Çevre.

m. 196/06

muḥīte : (Ar) bk. muḥīt.

eşbāh-ı m.+ den 114/01; kā’ināt-ı m.+ ni 251/10; ṭabī‘at-ı m. 129/06; ṭabī‘at-ı m.+ ye 173/14

muḥriḳ : (Ar) Yakan, yakıcı.

m. 192/16; zehr-i m. 252/08
muhtażır : (Ar) Ölmek üzere olan, can çekişen.

m. 129/05, 173/01, 232/12

muhtāc : (Ar) Bir şeye gereksinim duyan.

m. idi 146/19

muhtelif : (Ar) Çeşit çeşit, çeşitli.

m. 075/16, 181/06

muhtelif : (Ar) Çeşit çeşit, çeşitli.

hissiyāt-ı m. 129/09

muhtemel : (Ar) İhtimali olan, beklenir, umulur.

m. ol- 094/09, 137/06, 177/11,
178/15, 217/07, 222/16

muhterem : (Ar) Saygın, saygıdeğer.

m. 192/20

muhteriz : (Ar) Çekingen.

m. 044/03, 222/04

muhteşem : (Ar) İhtişamlı, görkemli.

m. 129/18

mukābele : (Ar) Karşılık verme, karşılama, karşılık.

m. 122/12, 126/14, 132/03,
186/08; hüsni m. 132/05; m. et-
026/07, 027/02, 069/05, 085/06,
246/13, 247/18; m.+ sinde 089/05

muķābil : (Ar) Bir şeyin karşılığı olan.

m. 191/01, 201/18; m.+ idir
158/12

muķaddes : (Ar) Kutsal.

m. 167/19, 228/20, 252/11

muķārenet : (Ar) Yaklaşma, kavuşma, bitişme.

şevķ-i m.+ iyle 122/08; m.+ le
246/19

muķāvemet : (Ar) Karşı durma, dayanma, karşı koyma, direnme, direniş.

m. 164/01, 189/17, 243/05; m. et-
012/12, 236/08

muķāvemetsiz : (Ar+Tr) Dayanıksız, güçsüz, dirençsiz.

m. 123/01

muķāyese : (Ar) Karşılaştırma, kıyaslama.

m. et- 011/04, 072/17, 201/19;
m.+ ler 103/09; m.+ lerinden
011/04

muķtedir : (Ar) Bir şeyi yapmaya, başarmaya gücü yeten, erkli.

m. ol- 122/19, 132/13, 167/06

muntafi : (Ar) Sönen, sönük.

m. ol- 200/06

muntaẓam : (Ar) Düzgün, derli toplu.

m. 245/11

muntaẓar : (Ar) Beklenmiş, beklenilen, gelmesi umulan.

ğayr-i m. 219/17

muntaẓır : (Ar) Gözleyen, bekleyen.

m. 102/01, 255/16; m. ol- 047/08,
135/05

murdār : (Fa) Kirli, pis.

m. 206/06

muşāḥabe : (Ar) Sohbet etme, konuşma, görüşme.

m.  t- 125/06; m.+ lerinden
001/05; m.+ sine 133/18

muṣāḥabet : (Ar) bk. muṣāḥabe.

lezzet-i m.+ inden 181/14

muşibet : (Ar) Felaket, ansızın gelen
bela, sıkıntı.

m. 027/18; m. idi 173/17

mūsīkī: (Ar) Müzik.

m.+ nín 006/11, 125/12

mu'tād : (Ar) Alışılmış, adet edinilmiş şey, alışkanlık.

m.+ dan 055/09; m.+ 1 209/16

muṭanṭan : (Ar) Görkemli, şatafatlı.

m. 080/09, 221/05

muṭarrā : (Ar) Cilalı, parlak.

m. 070/14

mu'tenā : (Ar) Seçkin.

m. 135/12

mu‘terif : (Ar) İtiraf eden, kendi kusur ve kabahatini gizlemeyerek söyleyen, anlatan.

m.+ im 155/09

mu'terize : (Ar) Parantez.

cümle-i m. aç- 021/01

muṭlakā : (Ar) Mutlaka, kesinlikle.

m. 041/13, 050/12, 072/05,
119/01, 147/06, 148/16, 150/17,
170/03, 182/05, 207/05, 213/09

muṭma'in : (Ar) Gönlü kanmış, içi rahat, şüphesi yok.

m. idi 093/19; m. ol- 147/14

muṭma'ināne: (Ar+Fa) Huzura
kavuşmuş biçimde.

m. 045/03

muṭṭarid : (Ar) Tekdüze.

m. 113/17, 222/02

muttaşıl : (Ar) Sürekli, durmadan.

m. 071/11, 118/08, 240/13

muvācehe : (Ar) Yüzleşme, yüz yüze gelme.

m.+ si 241/08

muṣāfaḥat : (Ar) Uygun görme, onama, kabul etme.

m. èt- 107/05, 111/12, 116/03,
119/13, 220/09; m.+ lerini al-
004/14

muvaffak : (Ar) Başarmış, başarılı.

m. èt- 158/17; m. ol- 005/14,
056/03, 135/08, 148/18, 189/06,
189/09, 196/11, 196/12, 205/15,
215/13, 232/02, 249/14

muvaaffakiyyet : (Ar) Başarı.

m. 146/11

muvāfık : (Ar) Uygun, yerinde.

m. 217/04, 226/01; m. ol- 209/03

muvakkat : (Ar) Geçici.

ḥazz-1 m. 172/16

muvaḳḳaten : (Ar) Az bir zaman süresince, geçici olarak, eğreti olarak.

m. 216/05

muṣāṣalat : (Ar) Vasıl olma, ulaşma, yetişme.

m. èt- 066/08

muẓī : (Ar) Işık veren, aydınlatan,
parlayan, parlak.

m. 113/16

mu‘ziblik : (Ar+Tr) Muziplik.

m.+ ini 247/14

muzika : (Gr) Bando.

m.+ nın 153/16; m.+ yı 032/13

muzlim : (Ar) Karanlık.

m. 079/09, 202/10, 211/10,
225/01

muzlime : (Ar) Karanlık.

hüviyyet-i m.+ lerine 244/19; m.+
siyle 231/04

muztar : (Ar) Çaresiz, mecbur.

m. 224/18

muztarib : (Ar) Izdırap ve acı çeken.

m. 048/20, 056/16, 104/05,
106/05, 141/12, 185/11; m.+ dir
159/05; m. ét- 136/03, 200/08,
227/15; m. idi 123/13, 241/02; m.
ol- 013/15, 034/09, 039/14,
103/07, 143/06, 150/02, 190/16,
253/19

mübāḥaṣe : (Ar) Karşılıklı konuşma,
sohbet etme.

m. 025/02; medār-ı m. 038/20; m.
ét- 024/02; m.+ lere 019/18

mübārek : (Ar) Kızılan, şaşılan kimse
veya şey.

m. 110/08

mübāşeret : (Ar) Bir işe başlama,
girişme.

m. 025/01

mübhem : (Ar) Belirsiz.

m. 055/06, 096/19, 101/16,
113/05, 122/04, 134/02, 136/10,

144/06, 146/05, 149/02, 206/01;
ihtilāt-ı m.+ inde 049/14

mücādelāt:(Ar) Mücadeleler,savaşmalar,
uğraşmalar.

m.-ı kalbiyye 251/03

mücādele : (Ar) Bir mesele üzerinde
karşılıklı tartışma, uğraşma, didişme.

m.-i dā'imī 148/05; m.+ ler
163/19; arzū-yı m.+ ye 188/20

müdāfa‘a : (Ar) Savunma, koruma.

m. ét- 028/03, 193/18, 194/05;
m.+ ya 028/08

müdāvet : (Ar) Devam etme, bir yere
her vakit gidip gelme.

m.+ den 034/15

müdāvim : (Ar) Bir yere süreki olarak
giden, gedikli.

m.+ lerinden 038/13

müdde‘ā : (Ar) İddia edilen.

te'yīd-i m. 062/18

müddet : (Ar) Süre.

m. 031/03, 073/05, 087/03,
104/18, 160/14, 237/05; m.-i
taḥṣīl 214/08; m.+ i 046/18

müddetçe : (Ar+Tr) Süre boyunca,
süresince.

m. 089/12

müdīriyyet : (Ar) Müdürlük.

m. 019/02

mü‘ellim : (Ar) Üzücü, elem veren, acı
veren.

m. 205/05

mü‘esses : (Ar) Kurulu, kurulmuş.

m. 041/20, 129/20; m. ol- 225/12
mü'essir : (Ar) Etkileyici, etkili.
 m. 068/10
müfārekat : (Ar) Ayrılma, uzaklaşma.
 m.+ ını 101/14; m.+ ının 193/15;
 m.+ ini 086/17
müfekkire : (Ar) Düşünme gücü,
 kuvveti.
 m.+ miz 244/05; m.+ sini 006/11,
 225/10
müftehîr : (Ar) İftihar eden, övünen.
 m. ol- 009/13, 013/19
müfte'îlâtün : (Ar) Aruz tefilesi.
 m.+ den 153/13, 159/02; m.+ lere
 155/08, 160/19; m.+ leri 161/13
müheyyā : (Ar) Hazır.
 m.-yı pervāz 131/20, 218/18
müheyyic : (Ar) Heyecan veren.
 m. 224/11
mühim : (Ar) Önemli.
 m. 014/16, 102/09
mühtez : (Ar) Titreyen, titrek.
 m. 066/16, 105/08
mühür : (Fa) Mühür.
 m.+ ü 029/10
müjde : (Fa) Müjde, sevindirici haber.
 m. 021/17, 022/02, 116/13,
 223/07; m. idi 050/18; m.+ si
 057/12; m.+ sini vēr- 039/05,
 151/14
mükāfāt : (Ar) Ödül.
 m. 093/07, 141/12, 146/10; tevzī'-
 i m. 031/09; m.+ a 046/17

mükāleme : (Ar) Karşılıklı konuşma.
 vesīle-i m. bul- 008/08
mükedder : (Ar) Üzgün, kederli.
 m. ol- 077/19
mükellef : (Ar) Çok emek verilerek
 hazırlanmış, gösterişli, muhteşem,
 şatafatlı.
 m. 011/14, 030/01, 080/09
mükemmel : (Ar) Mükemmel.
 m. 017/02, 090/06, 129/17; m.+ di
 051/19
mükerreren : (Ar) Tekrar tekrar.
 m. 122/01
mülāhaza : (Ar) Düşünce.
 m. 049/16, 213/08, m.+ lardan
 191/04; m.+ ları 200/16; m.+ larla
 099/06
mülākāt : (Ar) Görüşme.
 m.-ı 'āşıkāne 219/07; m.+ a
 148/09; çāre-i m. 148/04, 148/07
mülātafa : (Ar) Şakalaşma.
 vesīle-i m. 009/04; m.+ sına
 128/08
mülāzemet : (Ar) Bir kimseye, bir şey
 veya yere hiç ayrılmak istemeyecek
 şekilde bağlanma.
 m. 130/15; m.-i 'āşıkāne 130/12,
 176/09, 228/15; m.+ i 210/03
mümāna'at : (Ar) Men etme, engel
 olma, önleme.
 m. 222/17; m. ét- 108/12; m. eyle-
 160/14; m.+ ına 025/21; m.+ ını
 240/03; m.+ lara 252/14

mümeyyiz : (Ar) Bir dairede yazıcıların yazdıkları yazıları düzelteren kâtip.

kalem m.+ ine 043/16

mümkün : (Ar) Muhtemel, olası.

m. 111/08, 184/16; m.-i imkân 154/11; m. mü 160/01; m. müdür 166/06; m. ol- 077/17, 158/14, 174/11, 182/01

mümtâz : (Ar) Seçkin.

mevki'-i m. 180/17

münâkaşa : (Ar) Atışma, çekişme.

m. 019/07; m.+ lar 002/09; m.+ nın 026/03

mün'akis : (Ar) Yansıyan, yansımış.

m. 131/03

münâsebet : (Ar) İlişik, ilişki, ilinti.

m. 223/01; m.+ iyle 001/03, 033/20, 058/08, 086/11, 168/05, 178/16

münâsebetsiz : (Ar+Tr) Uygun-suz,

yakışık almayan, yakışksız, yersiz.

m. 004/06, 035/18, 124/19, 187/19

münâsebetsizlik : (Ar+Tr) Saygısızlık.

m. ét- 030/10

münâsib : (Ar) Uygun, yerinde.

m. 016/16, 117/04, 126/15; m. bul- 035/05; m. gör- 054/04

müncer : (Ar) Bir yere doğru çekilip sürüklenen.

m. ét- 026/04; m. ol- 161/18, 164/11, 230/06, 231/03

mündefi':(Ar) Atlatılmış, savuşturulmuş.

m. ol- 157/08

münevver : (Ar) Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.

m. 064/14, 069/11, 090/17, 128/16, 173/07, 219/18, 219/19; kâlîçe-i m. 222/02; haţ-ı m.+ ine 128/09

münhaşıran : (Ar) Yalnız, özellikle.

m. 221/20

münkâd : (Ar) Boyun eğen.

m. ét- 015/18; m. ol- 133/10

münkesir : (Ar) Kırık.

m. 113/15

müntakimâne : (Ar+Fa) Öç alırcasına.

şiddet-i m. 196/18

müntehâ : (Ar) Son.

m.-yı âmâl 066/08; m.-yı tabî'î 213/10; m. mı idi 225/17

mürâca'at : (Ar) Başvuru.

m. ét- 001/07, 102/02

mürebbiye : (Ar) Bir çocuğun eğitim ve bakımıyla görevlendirilmiş kadın.

m. 246/06, 246/16; m.+ leri 156/13; m.+ lerinin 181/14; m.+ leriyle 037/05, 169/06; m.+ sinin 182/02; m.+ ye 248/12; m.+ yi 248/09

mürekkeb : (Ar) Mürekkep.

m.+ ine 164/19; m.+ le 152/19

mürûr : (Ar) Geçip gitme.

m. ét- 199/09

müsâ'ade : (Ar) İzin.

m. 126/10; m. al- 177/19; m.+ den
167/01; m. èt- 158/20, 229/12;
m.+ niñ 232/18; m.+ si ol- 119/02;
m. vèr- 126/10

müsābaқа : (Ar) Birbirinden ileri
olmaya, birbirini geçmeye çalışma.

m. 019/20; m.-i hüsne giriş-
011/09;

müşādeme : (Ar) Çarpışma, tokuşma,
birbirine çarpma.

m.+ ye 250/04

müsāferet : (Ar) Konuk olma, konukluk,
misafirlik.

m.+ i 241/14

müsā'id : (Ar) Uygun, elverişli.

m. 033/04, 042/09, 111/15,
115/11, 248/14; m. bul- 011/06

müsāmaḥa-kārāne: (Ar+Fa) Görmezden
gelerek, göz yumarak, hoş görerek.

ḥimāye-i m.+ sine 174/17

müsāra'at : (Ar) Acele etme, çabukluk,
sürat.

m. 121/16; m.-ı muḥibbāne
125/03; m.+ le 036/15, 045/15;
kemāl-i m.+ le 174/13, 185/15

müsāwī : (Ar) Eşit.

m. ol- 168/07

müşelleṣāt : (Ar) Trigonometri.

m.+ ıñ 031/02

müskir : (Ar) Sarhoş eden, sarhoşluk
veren.

büy-ı m.+ ini 049/10

müstaḡraḡ : (Ar) Batmış.

m. 033/09, 144/04; m.-ı ḥayāl
054/11; m. èt- 006/11

müstehzī : (Ar) Alaycı.

m. 012/11, 013/11, 024/17,
030/05, 034/11, 059/20, 069/19,
135/02, 148/14, 159/17, 183/12,
190/12, 202/09, 243/11, 256/15;
m. idiler 180/03; m.+ siñiz 166/16

müstekreh : (Ar) Tiksinilen, iğrenilen,
iğrenç.

m. 154/17

müstemi' : (Ar) Dinleyen, dinleyici.

m. 025/06

müsterīḥ : (Ar) Rahat bulan, gönlü rahat,
kaygısız.

m. 197/19

müsteṣnā : (Ar) Ayrı, ayrık,
benzerlerinden farklı.

m. 180/17, 232/13; m. idi 181/16

müstevli : (Ar) Bir yeri zapt ve istila
eden, hükmü, idaresi altına alan.

m. 232/15

müsvedde : (Ar) Yazı taslağı, karalama.

m.+ yi 152/15, 168/01

müşābih : (Ar) Benzer.

m. ol- 027/19

müşevveş : (Ar) Karışık.

m. 005/02, 211/06

müşevveşe : (Ar) Karışık.

dehşet-i m. 231/04

müşkil: (Ar) Güçlük, zorluk.

m. 124/19; m.+ ler 216/15, 217/09; m.+ lere 252/15; m.+ leri 181/06

müşkilāt : (Ar) Güçlükler, zorluklar.
m. 131/18, 169/02, 187/16; m. gör- 194/12

müştāk : (Ar) Çok isteyen, can atan.
m. ol- 186/12

müşterek : (Ar) Ortak.
māzī-i m.+ le 215/02

müştereke : (Ar) Ortak.
ḥayāt-ı m.-i ‘aşıqāne 194/02

müşterī : (Ar) Müşteri, alıcı.
m.+ ler 055/10; m.+ leriñ 001/06

müşāla‘a : (Ar) Etraflıca düşünme, inceleme, tetkik.
m.+ lar 042/04; m.+ lardan 232/08

müşāla‘āt : (Ar) Tetkikler, düşünceler.
m.-ı felsefiyye 113/11

müte‘accib : (Ar) Şaşakalan, şaşan.
m. 104/07; m. ol- 040/05

müte‘addid : (Ar) Birçok.
m. 254/11

müte‘ākib : (Ar) -den sonra.
m. 072/01, 075/08, 090/01

mütebessim: (Ar) Gülümseyen, tebessüm eden.
m. 002/04, 031/15, 044/06, 059/18, 092/08, 122/09, 219/05; iḥtirāz-ı m. 062/10; m. idi 232/20; m. idiñiz 166/03; şitāb-ı m.+ le 121/06

mütecāviz : (Ar) Geçen, aşan.

m. 239/14; m.+ dir 156/01

mütecessis : (Ar) Meraklı, merak eden.
m. 247/15

mütedehhiş : (Ar) Yılgın.
m. 225/02

müte’essif : (Ar) Üzülen.
m. ol- 156/20

müte’essir : (Ar) Üzüntülü, kederli, üzgün.
m. ol- 048/03, 167/07, 218/14

müte’essirāne : (Ar+Fa) Teessürle, üzüntü ile.
şefkat-i m. 236/13

müte’ezzī : (Ar) Eziyet çekmiş, eza görmüş.
m. ol- 051/02, 195/06

mütefekkir : (Ar) Düşünür, düşünceli.
m. 162/14, 235/06

mütefekkire : (Ar) Düşünme.
kuvā-yı m.+ sini 163/03

mütehācim : (Ar) Birbirine hücum eden, saldıran.
m. 001/10

mütehālik : (Ar) Tehalük eden, kendini tehlikeye düşürecek kadar acele ile bir işe koşan.
m. 245/09

müteharrik : (Ar) Hareketli.
m. 011/02, 173/05, 211/10

müteḥaşşıl : (Ar) Hasıl olan, meydana gelen.
m. 006/20, 097/15

mütehassir : (Ar) Özleyen, özlem duyan, hasret çeken.

m. 175/17; m. ét- 082/07

mütehassirâne : (Ar+Fa) Hasret çekerek, özleyerek.

m. 087/13, 253/14

mütehassis : (Ar) Duygulu.

m. 080/17; m. ét- 141/06; rûh-ı
m.+ i 066/06; m. ol- 129/09,
255/03

mütehayyir : (Ar) Şaşkın, şaşırmış.

m. ét- 157/13

mütehevvir : (Ar) Çabuk sinirlenen, öfkesine hakim olamayan, öfkeli, kızgın.

m. 160/07

müteheyyc : (Ar) Heyecana gelmiş, heyecanlanmış, heyecanlı.

m. 245/09, 253/19, 255/03

mütekâbil : (Ar) Karşılıklı.

m. ol- 089/14

mütekâttı : (Ar) Kesik.

m. 001/10

mütekattır : (Ar) Damlayan.

m. 114/01

mütelezziz : (Ar) Telezzüz eden, lezzet bulan, tat alan, hoşlanan.

m. ét- 123/12; m. ol- 008/16,
054/14, 171/03

mütenâsib : (Ar) Birbirine uyan, uygun, uyumlu, orantılı.

m. 237/15

müteneffirâne : (Ar+Fa) Nefret edercesine, tiksinierek, iğrenç.

m. 147/12, 160/01

mütenevvi : (Ar) Çeşitli, türlü türlü.

m. 091/01

mütenevvir : (Ar) Tenevvür eden, nurlanan, parlayan.

m. 251/08

mütenezzilâne : (Ar+Fa) Mütenezzil olana, alçalana yaraşır yolda.

ğayr-i m. 225/06

mütereddid : (Ar) Tereddüt eden, çekingen, kararsız, ikircimli.

meşy-i m. 222/08; m.+ dir 164/08

mütereddidâne : (Ar+Fa) Tereddütle, kararsızlıkla.

m. 044/12, 044/14

mütesellî : (Ar) Teselli bulan, avunan.

m. ét- 098/15, 167/02

müteşekkil : (Ar) Oluşmuş, teşekkül etmiş.

m.+ dir 162/05

müteveccih : (Ar) Yönelmiş, yönelen.

m. 024/11, 054/07; m. ol- 008/02

mütevekkilâne : (Ar+Fa) Tevekkül ile, kadere boyun eğerek, işi olurluna bırakarak.

vaz'-ı m. 069/20

mütevellid : (Ar) Meydana gelmiş, doğmuş.

m. 004/15, 034/13, 065/20,
146/04, 188/10, 241/06

mütezâid : (Ar) Artan, çoğalan.

m. 086/13, 117/09, 205/16

mütezilzil : (Ar) Sarsılan.

m. 089/18, 197/01

müttehîd : (Ar) Birleşmiş, birlik olmuş, birleşik.

m. idi 091/01

müzākere : (Ar) Görüşme.

m.+ si 020/12

müzehheb : (Ar) Yıldızla süslenmiş, yıldızlanmış.

m. 076/12, 176/05, 236/19

müzehher : (Ar) Çiçeklerle bezenmiş, çiçeklenmiş, çiçek açmış, çiçekli.

m. 131/01

müzeyyen : (Ar) Süslü, ziynetli.

m. 070/13, 076/12; m. idi 126/20

N

nā-be-maḥall : (Fa+Ar) Mahalsiz, yersiz, yolsuz, yerinde olmayan, uygunsuz.

n. 006/17

nādim : (Ar) Pişman olan.

n. 156/20; n. ol- 034/02, 086/07, 241/04

nādir : (Ar) Seyrek, az, ender bulunur.

n. ol- 047/18

nāfile : (Ar) Boşuna.

n. 237/12; n. yere 167/09

nāfiz : (Ar) Etkileyici, nüfuz edici, işleyici.

n. 204/12

nāgehānī : (Fa) Ansızın, birdenbire.

n. 014/05, 217/13; teḳābül-i n.+ sinden 010/02

nağme : (Ar) Ezgi.

n.+ ler 222/06

nah : İşte.

n. 028/09, 138/04

nā-ḥoşnūdī : (Fa) Hoşnutsuzluk.

ḥiss-i n. 034/14

nā'il : (Ar) Muradına eren, ermiş, ele geçiren.

n.-i tercīḥ 146/11; n. ol- 008/05, 040/07, 046/17, 103/06, 175/19, 176/01, 190/02, 191/01, 193/12, 198/11

nā'iliyyet : (Ar) Muradına erme, ele geçirme.

n.+ iñizi 167/12

nā-ḳābil : (Fa+Ar) Kabil olmayan, mümkün olmayan, imkânsız.

n. 212/08, 231/11; n.-i imlā 230/01; n.-i ta'mīr 226/12; n.-i taḥammül 092/16

naḳarāt : (Ar) Nakarat.

n. 092/03, 139/10

nāḳış : (Ar) Eksik.

n. 042/04

naḳışlı : (Ar+Tr) Nakşı olan.

n. 069/11

naḳīşe : (Ar) Eksiklik, noksan.

n. 227/10

nāḳūs : (Ar) Çan.

feryād-ı n. 256/07

nālān : (Fa) İnleyici, inleyen.

n. 164/07, 202/10; istirḥām-ı n.+ ını 195/10

nālende : (Fa) İnleyen.

‘āşık-ı n.+ niş 126/18

nām : (Fa) Ad.

n.+ ını vër- 038/19, 142/04; n.+ lar 155/03

nāmūs : (Ar) Namus, haya.

n.-ı ‘ā’ ile 230/02

nāmūslu : (Ar+Tr) Namuslu.

n. 225/07

nā-mütenāhī : (Fa+Ar) Sonsuz, ucu bucağı olmayan.

n. 162/18, 198/02; ufķ n.+ de 211/07

nā-mütenāhīlik : (Fa+Ar+Tr) Sonsuzluk.

n. 213/11

nārin : (Fa) İnce yapılı, narin.

n. 255/18

naşb : (Ar) Dikme, saplama.

n.-ı nigāh 007/14

naşıl : (Tr+Ar) Nasıl.

n. 003/18, 020/07, 020/08, 021/02, 021/03, 044/04, 044/10, 057/03, 057/05, 058/17, 077/14, 085/15, 088/19, 091/10, 104/06, 114/07, 115/03, 128/12, 128/13, 130/03, 133/03, 139/12, 148/09, 148/13, 161/05, 165/05, 169/04, 180/04, 180/08, 182/12, 185/16, 186/08, 191/17, 196/16, 197/03, 197/09, 212/12, 219/17, 220/18, 227/02, 229/10, 230/03, 232/05, 244/09, 244/10, 248/04, 249/07, 252/20, 253/03, 254/04; n.+ sa 153/19

naşīb : (Ar) Birinin payına düşen şey.

n. 145/16; n.+ i idi 186/12

naşīhat : (Ar) Öğüt.

n.+ ler vër- 142/06; n.+ lerle 179/12

nā-tamām : (Fa+Ar) Eksik.

n. 031/11

nāz : (Fa) İşve, cilve.

n. 039/07

nażar : (Ar) Bakış, bakma.

n. 183/12, 239/17, 247/15; n.-ı diķķat 012/03, 031/04, 033/13, 080/01, 121/15, 142/14, 149/03, 228/12; n.-ı āteşin 256/03; n.-ı hūsrān 077/03, 235/08; n.-ı ihmāl 209/20; n.-ı iltifāt 190/01; n.-ı me’yūsāne 068/15; n.-ı serzeniş 240/02; n.-ı tedķīķ 016/17; n.-ı teşcī‘ 243/13; n.-ı tezyīf 103/06, 226/19; n.+ da 224/13; nokta-i n.+ dan 130/14, 145/13, 228/09; n.+ dan kaç- 209/18; n.+ ı 051/02, 054/07, 090/12, 096/02, 231/09, 241/08, 255/13; teķābül-i n.+ ı 033/15; n.+ ımda 154/12; n.+ ıñ 128/10; n.+ ına çarp- 090/17; n.+ ında 010/16, 182/04, 197/08, 198/05, 198/07, 200/10, 205/20, 212/17, 228/06; pīş-i n.+ ında 224/04; n.+ ını 049/12, 159/16; n.+ ını hīç ayırmazken 010/01; n.+ ını kamaşdır- 211/14; n.+ ıyla 014/14, 015/17, 183/08, 219/05,

238/17, 239/11, 246/01; n.+ la
002/05, 109/05, 172/18, 204/12;
n.+ lar 011/12; n.+ lardan 054/10;
n.+ ları 012/09, 034/07, 050/01,
134/19; n.+ ların 012/11; n.+
larından kaçır- 063/17; n.+ larını
030/13, 069/19; n.+ larının
122/14; n.+ larıyla 030/05, 096/02

naẓar-firīb : (Ar+Fa) Göz aldatan, yanlış
düşündüren, düşünceleri yanlış yola sevk
eden.

n. 127/11

naẓar-girīz : (Fa+Ar) Gözden kaçan.

tenemmüv-i n. 011/18

naẓarlı : (Ar+Tr) Bakışlı.

n. 162/14

naẓar-rübā : (Ar+Fa) Göz çeken.

n. 245/17

nāzik : (Fa) İnce, kibar.

n. 001/11, 006/20, 011/19, 031/16,
062/11, 076/19, 128/07, 148/14,
172/14, 184/15, 220/14, 233/11,
236/15

nāzlı : (Fa+Tr) Edalı, cilveli.

n. 220/07

naẓra : (Ar) Bakış.

n.-i ğurūr 189/10

ne : Ne.

n. 003/04, 004/04, 004/10, 009/02,
009/03, 013/10, 013/11, 013/12,
023/11, 027/09, 027/10, 027/15,
035/06, 037/18, 038/11, 043/12,
048/10, 048/11, 049/15, 050/18,

051/15, 052/02, 052/14, 054/02,
059/09, 061/19, 068/04, 072/09,
072/09, 073/15, 075/05, 077/11,
079/17, 080/11, 080/12, 082/20,
083/07, 083/16, 086/09, 087/05,
087/08, 088/09, 089/05, 089/07,
090/20, 091/01, 093/15, 094/02,
096/17, 097/14, 100/09, 104/15,
104/19, 106/18, 108/09, 110/08,
114/09, 114/10, 114/11, 116/06,
117/02, 119/03, 119/09, 119/12,
121/08, 122/13, 127/19, 127/20,
128/03, 131/06, 131/15, 132/03,
132/08, 132/15, 134/01, 138/03,
139/02, 139/15, 144/07, 145/07,
145/17, 146/02, 148/13, 149/07,
149/08, 150/01, 151/07, 154/06,
154/07, 155/12, 156/05, 157/15,
160/10, 162/06, 163/19, 164/08,
164/08, 165/03, 166/03, 166/13,
171/13, 176/06, 177/08, 179/05,
181/05, 181/06, 183/10, 184/03,
184/09, 184/20, 185/04, 187/12,
190/18, 192/02, 192/14, 192/15,
193/07, 193/11, 193/12, 196/13,
201/06, 202/01, 202/19, 204/09,
205/08, 206/16, 207/01, 207/13,
209/14, 211/20, 213/13, 213/16,
218/06, 218/12, 221/19, 223/09,
223/13, 225/06, 226/02, 227/06,
228/14, 233/15, 234/03, 235/02,
236/16, 238/10, 243/07, 246/02,
246/20, 246/21, 247/10, 249/06,

249/07, 249/13, 250/10, 251/02; n. a'lā 107/19, 182/14; n.+den 041/08, 106/04, 179/19; n.+ dir 027/20, 155/04; n. fā'ide 156/18; n. gezer 159/20, 162/07; n. idi 046/20, 114/11, 150/08, 156/12, 186/04, 235/03; n. imiş 110/03; n. hācet 071/16; n. hālîñ varsa gör 120/09; n. kadar 028/03, 030/02, 030/09, 040/05, 040/06, 101/04, 104/08, 114/16, 135/08, 155/07, 155/10, 161/10, 161/14, 164/02, 166/03, 176/07, 181/04, 182/11, 184/13, 185/16, 189/03, 189/04, 198/06, 236/18, 236/20, 238/03, 238/06, 243/20, 250/21, 253/15; n.+ ler 037/05, 037/05, 047/17, 063/02, 138/08, 157/01, 182/08, 182/10, 196/05; n.+ ler n.+ ler 158/11; n.+ leri 036/17; n.+ nize 003/15; kimiñ n.+ si 010/13; n.+ sine 036/11, 254/02; n.+ ye 037/17, 137/06, 161/18, 164/11, 191/01, 193/12, 195/12, 202/19, 205/10, 235/03, 235/04, 240/02

nebātāt : (Ar) Bitkiler.

n.-ı māiyye 015/04

nebe'ān : (Ar) Fıskırıp çıkma, fışkıрма.

n. èt- 127/06

necīb : (Ar) Soylu, asil.

n. 147/15, 251/18; tuğyān-ı n. 147/12

necībe : (Ar) Soylu, asil.

āmāl-i n. 148/05

nêcün : Niçin.

n. 017/05, 027/05, 027/08, 049/11, 068/01, 072/09, 080/13, 096/08, 098/16, 106/14, 126/10, 133/11, 133/17, 133/18, 141/14, 141/15, 173/17, 178/02, 178/04, 180/16, 180/17, 181/20, 191/18, 194/19, 197/12, 197/21, 203/06, 209/09, 211/02, 211/03, 230/07, 238/10, 241/07, 250/11, 250/12, 250/13

nedāmet : (Ar) Pişmanlık.

n. 100/16, 101/05, 156/20, 185/07, 185/11, 226/12; n. èt- 226/12; n. eyle- 189/15; n.+ le 195/06

neden : Neden.

n. 010/09, 025/15, 044/20, 126/03, 159/15, 229/20, 241/09

nefer : (Ar) Asker.

n.+ e 234/16

nefes : (Ar) Soluk.

n. al- 045/11, 075/19, 082/18, 198/19; n. aldirt- 185/11; n. alın- 140/13; n.+ ine 154/20; n.+ ler al- 050/10, 253/06

nefha : (Ar) Can veren, ihya eden üfleme, diriltici nefes.

n. 255/17; n.+ ya 255/16

nefret : (Ar) Nefret.

n. 241/07; n. èt- 229/05; n. eyle- 252/03; n.+ ler 143/02

nefs : (Ar) Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.

cebr-i n. 042/01, 198/07, 251/03;
 ‘azamet-i n. 013/14; ‘arz-ı n. ét-
 046/05, 102/04, 197/12; haşr-ı n.
 ét- 199/10; cebr-i n. ét- 248/04;
 terk-i n. ét- 091/08, 145/09,
 203/06; ‘azamet-i n.+ i 133/10;
 n.+ ine 182/07, 196/16; ‘azamet-i
 n.+ ine 194/06; metānet-i n.+ ine
 212/15; n.+ ini 200/08, 218/16;
 n.+ iniñ 196/16; ‘azamet-i n.+ iniñ
 034/13

neķāiş : (Ar) Noksanlar, eksiklikler.

n.+ ine 227/09

nemīde : Umutsuz.

ķulūb-ı n.+ yi 141/06

nere : Hangi yer?.

n.+ de 004/06, 017/04, 034/10,
 071/14, 118/07, 184/13, 193/19,
 194/14, 244/04; n.+ dedir 071/12;
 n.+ den 196/15, 217/09, 253/09;
 n.+ lerde 042/11; n.+ lere 134/02;
 n.+ ye 106/13, 127/09, 137/04,
 146/04, 149/14, 158/13, 169/05,
 222/01, 241/02

neşāt : (Ar) Sevinç.

n. 127/05; ħuzme-i n. 173/02; n.-i
 ħayāt 065/13

neş’e : (Ar) Neşe.

n. 030/17, 222/05; n.-i derūnī
 232/20; n.-i şāf 114/01; n.+ ler
 215/03; n.+ si 045/05; n.+ sini
 094/20

neş’et : (Ar) Kaynaklanma, ileri gelme,
 doğma, doğuş.

n. ét- 041/09, 179/19, 206/08,
 213/05, 218/15

neşr : (Ar) Yayma, dağıtma, saçma.

n. edil- 042/03; n. ét- 182/15

netīce : (Ar) Sonuç.

n. 161/18, 164/11, 213/03; n.-i
 teşādūf 212/10, 252/17; n.-i
 żarūriyye 196/06; n.+ si 163/20,
 211/20; n.+ si idi 210/01; n.+
 sinde 042/04, 193/11, 230/06,
 236/06, 243/17; n.+ ye 112/12;
 n.+ yi 011/05

netīcesiz : (Ar+Tr) Sonuçsuz.

n. 197/13

nev’ : (Ar) Tür, çeşit.

n. 253/16

nevāziş : (Fa) Okşama.

n. 065/13; n.-i muĥibbi 066/10;
 n.+ leri 030/14

nevĥa : (Ar) Ağıt.

n.-i ħüsrān 164/13

nevm : (Ar) Uyku.

pūşīde-i n. 150/09

nevmīd : (Fa) Umutsuz.

n. 162/17; n. ol- 098/07, 117/12,
 177/12, 179/04, 198/04

nevmīdāne : (Fa) Ümitsizcesine,
 ümitsizlikle.

n. 055/19

nezāhet : (Ar) Ahlak temizliğı, temizlik,
 saflık.

n. 130/13

nezāket : (Ar) İncelik.

n. 133/03; efrāt-ı n.+ e 124/06;
kâ'ide-i n.+ e 124/04; n.+ le
036/14

nezāketli : (Ar+Tr) İnce, nazik.

n. 245/11

nezle : (Ar) Soğuk almaktan ileri gelen,
burun akması, aksırma ile beliren
hastalık.

n.+ ye tutul- 091/13

nışfi : (Ar) Yarım.

n. 032/16

nidā : (Ar) Seslenme.

edāt-ı n. 165/10; n.-yı ta'accüb
206/19

nigāh : (Fa) Bakış.

n.-ı 'işve 250/06; n.-ı teselliyyet
175/17; n.+ a 175/14, 175/18;
naşb-ı n. èt- 007/14; pîş-i n.+ ina
066/06; n.+ ını 141/10

nihāyet : (Ar) 1. Sonunda.

n. 003/09, 011/05, 015/13, 016/19,
021/04, 025/15, 039/09, 041/03,
046/03, 056/19, 069/06, 071/03,
071/20, 075/18, 079/03, 083/18,
085/07, 085/12, 093/08, 098/03,
102/06, 112/09, 117/03, 129/19,
131/04, 137/15, 141/02, 160/02,
164/09, 168/07, 170/18, 174/08,
176/10, 189/06, 203/03, 208/01,
215/19, 221/05, 222/09, 231/10,

235/20, 246/13, 247/01, 249/10,
251/04

2. Son

n.+ de 255/11; n.+ e 210/11; n.+ i
155/08; n.+ inde 147/18, 254/09;
n.+ ine 165/10, 167/17; n.+ lerine
018/03, 222/19; n. vèr- 225/15

nikāh : (Ar) Nikāh, kanunî evlenme
töreni.

n.+ ları 221/08; n. ol- 207/03

nīkbīn: (Fa) İyimser.

n. 225/15

nīkbīnāne : (Fa) İyimser bir şekilde.

inkīşāf-ı n. 173/11

nīkbīnlik : (Fa+Tr) İyimserlik.

n. 148/15; n.+ e 201/18; n.+ iyle
117/17

nīm : (Fa) Yarım, yarı.

n. 016/02, 079/09, 128/09, 129/05,
146/16, 173/03, 173/08, 254/09

ni'met : (Ar) İyilik, lütuf, ihsan.

n. 241/10; n. idi 057/20; n.+ ler
186/12

nisān : (Ar) Ay adı, nisan.

n.+ ı 239/05

nişār : (Ar) Saçma, saçılma, serpmeye,
serpilme.

n. èt- 065/17

nisbet : (Ar) Oran.

n.+ inde 200/05; n.+ le 075/10

nisbiyye : (Ar) Birbirine göre, önceki
duruma göre.

sükūnet-i n. 144/10

nīstī : (Fa) Yokluk, adem.

‘ālem-i n.+ den 204/20

nīsyān : (Ar) Unutma.

n. 096/16

nīṣān : (Fa) 1. İşaret, iz, belirti, alamet.

n. koy- 090/13, 118/15, 134/13

2. Kurşun, taş vb. ile vurulmak istenen hedef.

n. 001/07, 003/05, 016/18

nīṣāne : (Fa) Belirti, işaret.

n.-i izdivāc 216/13

nīyāz : (Fa) Yalvarma, yakarma.

n. ét- 160/06

nīyet : (Ar) Niyet.

n. ét- 040/01, 057/03; n.+ imi 052/05; n.+ inde ol- 164/16; n.+ inde idi 233/1; n.+ iyle 212/20; n.+ lerinden 109/13; n.+ lerini 189/12

nīyetlen - : (Ar+Tr) Niyet etmek, tasarlamak.

n.- di 201/12

nizār : (Fa) Zayıf, arık.

ḥayāl-i n. 192/17

noḵṣān : (Ar) Eksiklik, kusur.

n. 026/12; n.+ ına 025/19

noḵṭa : (Ar) Yer.

n. 165/01, 200/12; n.-i nazar 130/14, 145/13, 228/09; n.+ da 015/07, 175/14; n.+ dan 132/04; n.+ lardan 244/11; n.+ sı 105/17; n.+ sında 131/08; n.+ ya 066/13, 105/14, 126/12

nöbetçi : (Ar+Tr) Nöbet bekleyen.

n. 215/10; n.+ niḡ 215/21; n.+ ye 216/06

numro : (İt) Numara.

n. 019/12; n.+ nuḡ 101/14

numūne : (Fa) Örnek.

n.-i temeshur 013/04

nūr : (Ar) Işık.

n.-ı kamer 068/09, 126/18; n.-ı şebābet 011/13; n.+ dan 160/05; n.+ larıḡ 066/10

nücūm : (Ar) Yıldızlar.

n.-ı dūr-ā-dūr 251/09; n.+ uḡ 113/15, 129/01

nūfūz : (Ar) İçine geçme.

n. ét- 074/10, 244/20; n.+ unu 232/01

nükte : (Ar) İnce anlamlı, düşündürücü ve şakalı söz, espri.

n.+ leri 196/15

O

o (I) : O.

o. 004/17, 005/05, 007/01, 008/09, 008/17, 010/04, 011/12, 012/05, 012/09, 013/09, 013/14, 014/07, 015/16, 018/04, 020/02, 021/08, 021/09, 022/20, 023/18, 025/16, 026/10, 027/11, 027/18, 028/02, 029/02, 029/05, 030/01, 030/15, 031/02, 031/11, 031/16, 031/18, 032/14, 032/16, 032/19, 033/09,

033/12, 034/02, 036/14, 039/02,
 041/11, 042/05, 043/05, 044/11,
 045/07, 046/10, 046/17, 046/20,
 048/11, 048/17, 049/11, 057/08,
 058/02, 058/20, 059/13, 061/08,
 061/18, 062/02, 062/20, 066/18,
 067/03, 069/19, 072/08, 072/17,
 073/08, 073/17, 074/10, 079/09,
 080/09, 083/04, 083/08, 083/14,
 084/08, 084/11, 085/05, 088/10,
 088/13, 089/20, 091/13, 091/18,
 094/16, 100/02, 100/06, 100/16,
 101/10, 102/06, 102/16, 103/07,
 105/05, 106/01, 111/10, 114/11,
 114/19, 115/12, 115/17, 116/14,
 117/09, 121/16, 121/17, 122/14,
 123/11, 123/20, 124/13, 126/04,
 127/17, 129/17, 132/14, 132/15,
 133/02, 133/06, 133/08, 133/15,
 133/16, 135/12, 136/04, 139/13,
 139/18, 140/19, 141/14, 141/18,
 142/12, 142/19, 143/02, 145/08,
 145/12, 145/19, 146/17, 146/19,
 148/01, 148/14, 150/04, 150/09,
 151/03, 151/16, 153/15, 153/16,
 156/02, 156/06, 156/12, 156/14,
 157/12, 158/08, 158/09, 159/13,
 160/01, 160/05, 162/07, 162/08,
 162/15, 163/14, 163/18, 164/03,
 164/07, 164/10, 166/02, 166/03,
 167/18, 173/05, 174/20, 175/01,
 175/04, 175/20, 176/03, 176/10,
 176/14, 177/05, 177/16, 180/07,

180/16, 181/06, 182/05, 182/15,
 183/12, 183/16, 184/15, 185/15,
 185/20, 186/04, 186/10, 187/01,
 187/05, 188/14, 188/20, 189/03,
 189/10, 190/01, 190/03, 190/09,
 191/03, 191/08, 191/17, 192/05,
 192/17, 193/19, 195/09, 195/10,
 195/11, 195/14, 196/02, 197/11,
 197/12, 197/16, 197/18, 198/09,
 199/02, 200/02, 200/13, 201/09,
 201/16, 202/01, 202/02, 202/05,
 203/13, 204/07, 206/01, 207/01,
 208/01, 208/20, 209/08, 209/15,
 210/07, 210/08, 210/14, 210/17,
 211/02, 211/03, 212/01, 212/10,
 212/14, 212/18, 213/06, 217/10,
 219/05, 220/05, 220/07, 220/10,
 220/19, 221/06, 222/09, 222/17,
 225/15, 226/18, 227/20, 229/01,
 229/09, 229/18, 229/19, 230/05,
 231/08, 235/08, 236/01, 237/07,
 238/19, 240/01, 241/14, 241/19,
 242/05, 243/02, 243/09, 243/19,
 244/18, 249/20, 250/04, 250/10,
 251/04, 251/19, 253/12, 253/14,
 253/16, 254/19, 255/05, 255/14; o.
 kadar 003/02, 011/02, 011/17,
 015/12, 017/16, 021/07, 030/06,
 030/18, 041/06, 051/19, 059/17,
 071/05, 076/08, 096/10, 104/20,
 107/10, 110/18, 111/20, 121/03,
 122/08, 122/18, 128/11, 131/02,
 131/05, 131/18, 132/06, 132/11,

142/01, 144/05, 145/16, 153/04, 154/05, 156/13, 172/13, 174/19, 180/03, 182/09, 184/18, 191/07, 191/14, 193/03, 194/01, 194/08, 196/10, 210/04, 212/07, 212/16, 219/15, 221/03, 223/03, 227/04, 231/08, 231/09, 236/15, 250/14; o.+ ға 025/17, 032/08, 032/18, 041/16, 042/18, 046/09, 074/09, 076/08, 076/12, 079/18, 082/01, 104/13, 130/12, 132/01, 141/06, 145/15, 146/06, 146/07, 146/16, 147/02, 149/20, 153/13, 159/02, 159/20, 160/01, 160/11, 175/19, 176/13, 185/08, 189/02, 189/17, 196/01, 209/11, 211/15, 211/20, 224/04, 226/14, 229/05, 232/16, 233/11, 238/13, 252/17; o.+ nda 147/14, 222/20; o.+ ndan 163/03, 204/10; o.+ nlar 007/16, 014/02, 015/13, 017/05, 037/02, 037/04, 048/14, 048/17, 073/18, 091/04, 116/13, 119/11, 120/17, 126/06, 154/06, 179/08, 181/03, 186/07, 203/15, 237/08; o.+ nlara 013/03, 034/04, 036/12, 049/09, 061/15, 062/17, 063/19, 093/04, 098/02, 127/13, 148/11, 196/11, 196/13, 196/14, 221/07, 237/07; o.+ nlarda 053/07; o.+ nlardan 012/07, 054/07, 120/13, 135/07, 196/07, 197/19, 252/03; o.+ nları 041/15, 063/17, 067/16, 098/15,

119/10, 122/18, 148/09, 151/03, 163/14, 180/13, 185/19, 204/12, 210/03, 225/06, 226/18, 253/03; o.+ nların 013/01, 036/08, 119/21, 133/17, 177/17, 178/02, 185/13, 194/13, 202/13, 205/02, 211/13, 234/13, 247/10, 254/02; o.+ nlarla 133/19; o.+ nu 004/06, 030/10, 031/17, 033/12, 034/14, 061/09, 073/12, 075/15, 078/10, 092/08, 093/10, 126/13, 129/10, 141/13, 150/06, 150/12, 163/17, 185/12, 189/07, 191/04, 196/17, 198/07, 211/04, 218/10, 229/10, 229/14; o.+ nuñ 005/03, 036/11, 039/19, 042/20, 046/03, 046/04, 048/19, 057/17, 063/01, 069/13, 089/16, 101/01, 101/17, 112/17, 115/05, 133/18, 141/12, 141/15, 145/20, 146/03, 148/05, 149/13, 154/07, 161/15, 174/20, 175/13, 182/10, 182/15, 185/10, 186/11, 207/15, 211/08, 218/17, 227/20, 228/19, 235/07, 250/05; o.+ nuñla 108/02, 162/20, 193/03

o (II) : Şaşma, beğenme vb. duyguları belirten bir seslenme sözü.

o. 008/10, 023/01, 033/03, 106/15, 114/11, 184/06, 206/18

objektif : (Fr) Fotoğraf makinesi, mikroskop, dürbün vb. optik aletlerde cisimlerden gelen ışınları alıp ekran

üzerine aktaran mercek veya mercek sistemi.

o.+ in 183/07

oda : Oda.

o. 093/20; o.+ dan 220/13; o.+ larına 074/07, 106/11; o.+ sina 056/13, 091/16, 102/17, 149/18, 192/01, 241/11; o.+ sında 034/01; o.+ sını 019/02; o.+ ya 101/07

of : Sıkıntı, bezginlik, usanç, acı, yorgunluk vb. duyguları belirten bir söz.

o. 023/16, 116/05; o.+ lara 026/12

oğul : Oğul.

ana o. 120/18; o.+ ları 184/06; o.+ larına 185/14, 197/07, 220/11; o.+ u 120/20, 121/10, 133/12, 141/01, 145/17, 186/14; o.+ una 123/16, 123/20, 133/02; o.+ unda 121/14; o.+ unu 135/20

oğuşdur - : Ovuşturmak.

o.- du 248/02

oh : bk. oğ.

o. 054/01, 080/08, 102/19, 125/17, 170/18, 180/02, 198/20, 250/09

oh : Sevinç, beğenme, hayranlık, rahatlama vb. duyguları belirten bir söz.

o. 038/11, 044/17, 049/15, 063/10, 066/18, 093/17, 107/19, 132/15, 139/14

okşa : (Ar) 1,282 kilogram veya 400 dirhemlik ağırlık ölçüsü birimi.

o.+ sı 223/10

okşa - : Okşamak.

o.- dı 087/19; o.- yan 069/10; o.- yor 127/08; o.- yordu 122/03

okşan - : Okşanmak.

o.- an 128/15

oku - : Okumak.

o.- du 161/04, 206/16; o.- duğu 218/05; o.- duğdan 168/02; o.- duklarını 171/02; o.- dular 208/02; o.- mağa 019/19; o.- mağa başla- 059/15, 085/19; o.- mağla 115/19; o.- muşdu 005/13; o.- ya o.- ya 098/01; o.- yacağlar 197/04; o.- yamayarak 201/01; o.- yan 171/04; o.- yarak 019/04; o.- yayım 118/06; o.- yordu 216/10; o.- yordum 027/16; o.- yorlarmış 047/12; o.- yunca 195/08; o.- yup 162/12

okun - : Okunmak.

o.- urdu 105/05

okut - : Ders vermek, bir konu üzerinde yetiştirmek.

o.- muşdu 211/03

ol - : Olmak.

mazhar o.- abileceğinden 117/15; mes'ūd o.- abileceğine 042/06; o.- abileceğini 099/11, 117/02, 190/04; iyi o.- abileceğini 188/05; o.- abilirdi 193/13; doğru o.- abilirdi 217/11; 'ā'id o.- abilirdi 125/20; emīn o.- abilirdi 227/02, 230/03; kābil o.- abilirdi 232/05; o.- abilmesine 034/09; muktedir

o.- abilseydim 167/06; maşrûf o.-
 acağı 146/05; münker o.- acağı
 164/11; o.- acağım 166/13; mālîk
 o.- acağım 167/13; o.- acağını
 226/02; kocaya varmış o.- acağını
 209/08; maḥcûb o.- acağını
 192/08; maşrûf o.- acağını 241/03;
 münker o.- acağını 231/03;
 teşādûf o.- acağını 212/12; o.-
 acağ 108/10, 145/07, 149/08,
 192/14, 207/13, 227/15, 243/04;
 cehennem o.- acağ 228/04; ‘ibāret
 o.- acağ 148/06; gā’ib o.- acağ
 042/05, 211/08; medār-ı maḳāl o.-
 acağ 187/14; muvaffak o.- acağ
 189/09; tuḥaf o.- acağ 246/05;
 vücūdu o.- acağ mıydı 212/19; o.-
 acağdı 115/06, 132/03, 148/16,
 148/17, 192/15, 221/15; alay o.-
 acağdı 054/02; ‘ibāret o.- acağdı
 121/18; iḥrāz edilmiş o.- acağdı
 148/04; ihtiyācı o.- acağdı 170/04;
 intikāmını almış o.- acağdı
 189/11; kānî‘ o.- acağdı 065/06;
 maḥkûm mu o.- acağdı 101/12;
 maḥrûm o.- acağdı 178/04;
 mecbûr o.- acağdı 194/19;
 memnûn o.- acağdı 061/10;
 mes‘ūd o.- acağdı 104/08;
 muvaffak o.- acağdı 189/06;
 muḫtarib o.- acağdı 253/20;
 mümkün o.- acağdı 077/17; rehber
 o.- acağdı 244/14; sermāye-i

maḳāl o.- acağdı 228/13; tatlı o.-
 acağdı 134/01; zavāllı mı o.-
 acağdı 229/07; o.- acağdır 167/20;
 müte‘accib o.- acağlar 040/05;
 yaman o.- acağlarını 030/03; o.-
 acağmış 138/03; şonuncu o.-
 acağsa 167/19; muvaffak o.-
 amadı 205/15; muvāfık o.- amadı
 209/04; kâdir o.- amadığı 107/13;
 dest-res o.- amamakla 218/02;
 mes‘ūd o.- amamışdı 193/05;
 doğru o.- amayacağını 243/18;
 nā’il o.- amayacağını 103/06,
 190/02; muvaffak o.- amayarak
 196/12; rāzî o.- amayarak 050/15;
 o.- amaz 253/08; ḥā’iz-i
 ehemmiyyet o.- amazdı 067/08;
 ḥāşıl o.- amazdı 177/14; kâbil o.-
 amazdı 073/17; ta‘alluḳu o.-
 amazdı 209/12; muvaffak o.-
 amıyor 135/09; ‘alāḳadār o.-
 amıyordu 056/01; muḥākeme-fırīb
 o.- amıyordu 194/08; muḳtedir o.-
 amıyordu 122/19, 132/13; rāzî o.-
 amıyorlar 107/18; nā’il o.-
 amıyorlardı 046/17; o.- an 034/10,
 076/05, 099/08, 166/15, 194/17,
 195/11; alçalmış o.- an 113/14;
 sertleşmege başlamış o.- an
 074/18; bî-ḳarār o.- an 233/07;
 bulamamış o.- an 239/10; cānı
 şıkılmış o.- an 022/08; cerīḥadār
 o.- an 133/09; dūḳar o.- an 196/01;

düşmanı o.- an 106/02; 'āşık o.- an 023/12; 'ibāret o.- an 158/08; ġā'ib etmiş o.- an 038/16; ġā'ib o.- an 082/02; haberdār o.- an 038/17; hā'il o.- an 132/06; hākim o.- an 244/19, 255/02, 256/02; hāşıl o.- an 127/04; hātme-bend o.- an 225/16; hebā o.- an 163/05; hiss etmiş o.- an 124/02; iltihāk etmiş o.- an 240/12; karar vermiş o.- an 090/03; lāyık o.- an 236/15; mahkūm o.- an 197/18, 236/09; manzūr o.- an 254/15; mālīk o.- an 044/03; mecma' o.- an 064/08; memnūn o.- an 137/18; merāk etmiş o.- an 039/03; meşgūl o.- an 030/05, 200/12; meşhūr o.- an 171/11; muhakkaḳ o.- an 102/04; muhtemel o.- an 177/11, 222/16; muvaffaḳ o.- an 056/03; müftehīr o.- an 013/19; müheyyā-yı pervāz o.- an 131/20, 218/18; mükedder o.- an 077/19; müte'ezzī o.- an 195/06; mütelezziz o.- an 171/03; müteveccih o.- an 008/02; naşb-ı nigāh etmiş o.- an 007/14; nādim o.- an 034/02; nā'il o.- an 008/05; nişāne-i izdivāc o.- an 216/13; şarşılmış o.- an 010/05; sebeb o.- an 037/11; şitābān o.- an 065/09; ta'yīn edecek o.- an 167/17; tarāvet-baḥş o.- an 005/02; taşmīm etmiş o.- an 026/05; teşkīl

edecek o.- an 252/16; unutmuş o.- an 106/08; vakf-ı harekāt etmege o.- an 199/11; vāzgeçmemiş o.- an 237/03; zemīn o.- an 108/13; kışkanılacak o.- anlar 132/18; söyleyecekleri o.- anlarda 215/04; o.- araḳ 017/01, 100/07, 125/15, 130/07, 133/08, 186/14, 196/15, 214/03, 239/19; emīn o.- araḳ 090/18; faḳīr o.- araḳ 101/20; hā'iz o.- araḳ 062/03; maḡlūb o.- araḳ 075/12, 111/01; maḥcūb o.- araḳ 217/16, 235/05; meftūn o.- araḳ 226/04; merbūt o.- araḳ 183/11; mu'azzeb o.- araḳ 033/14; müteḥassis o.- araḳ 255/03; mütelezziz o.- araḳ 008/16; netīce-i zarūriyyesi o.- araḳ 196/06; neticesi o.- araḳ 163/20; nevmīd o.- araḳ 098/08; peşīmān o.- araḳ 098/03; peydā o.- araḳ 093/13; rāzı o.- araḳ 001/06; şamīmī o.- araḳ 219/01; taḥrīrī o.- araḳ 018/05; zarūrī o.- araḳ 227/09; zā'il o.- araḳ 160/07; vāzıh o.- araḳ veriyordu 238/13; maḥcūb o.- araḳ vermedi 124/04; eksik o.- aydı 107/16; pīşimize takılamaz o.- aydı 139/09; o.- du 051/20, 057/12, 127/17, 156/10, 157/07, 165/12; cerīhadār o.- du 190/05; dūḳār-ı tezelzül o.- du 055/02; iyi o.- du 206/01; hāşıl o.-

du 239/19; maḥcūb o.- du 209/11; māni‘ o.- du 009/08; mecbūr o.- du 098/14, 160/03, 208/01; meclūb o.- du 059/17; munṭafī o.- du 200/06; muṣṭarib o.- du 103/07; mūndef‘i o.- du 157/08; nādim o.- du 086/07; peydā o.- du 038/05, 088/07; sebeb o.- du 114/13, 125/07, 159/10; zā’il o.- du 192/05, 238/04; o.- duğu 084/18, 096/05, 183/13, 198/15, 216/04, 226/09, 233/10; alışmamış o.- duğu 123/04; başmış o.- duğu 082/17; bayram o.- duğu 158/10; düşünecek o.- duğu 042/17; ‘ibāret o.- duğu 042/02, 222/13; emīn o.- duğu 130/10; ğalabalık o.- duğu 071/01; görememiş o.- duğu 076/03; görmekte o.- duğu 005/17; ḥaklı o.- duğu 118/03; ḥāzır o.- duğu 126/11; karşı o.- duğu 172/12; mahrūm o.- duğu 058/02; medyūn o.- duğu 252/10; muḥtemel o.- duğu 178/16; muṭma’in o.- duğu 147/14; muvaffak o.- duğu 005/14, 215/13; mümkün o.- duğu 174/11, 182/01; müştāk o.- duğu 186/12; şallamış o.- duğu 050/12; söylemiş o.- duğu 045/17; tenhā o.- duğu 099/07; ucuz o.- duğu 089/09; vākıf o.- duğu 236/12; yapışdırmış o.- duğu 115/18;

yābāncısı o.- duğu 076/19; ‘āciz o.- duğumu 155/09; Türk o.- duğumu 157/11; dūçār olmuş o.- duğuna 146/02; kirli o.- duğuna 213/03; merḥametli o.- duğuna 020/09; muḥāl o.- duğuna 229/19; taḥammül edebilmiş o.- duğuna 104/06; tenhā o.- duğuna 094/07; o.- duğunda 207/14; o.- duğundan 251/02; görmüş o.- duğundan 076/05; götürmüş o.- duğundan 097/12; ḥastalanmış o.- duğundan 098/20; vèrmış o.- duğundan 083/02; muḥtemel o.- duğundan 094/09; nādir o.- duğundan 047/18; pārçalamış o.- duğundan 108/16; o.- duğunu 017/15, 046/03, 102/08, 110/13, 112/17, 139/02, 142/18, 146/03, 152/02, 170/15, 199/04, 206/16, 208/10; bakmakta o.- duğunu 100/15; bakmış o.- duğunu 226/19; bataklık o.- duğunu 147/01; bayram o.- duğunu 043/10; bāzīçe o.- duğunu 164/14; beklemiş o.- duğunu 175/16; bitirmiş o.- duğunu 048/04; bozuk o.- duğunu 012/15; darıltmamış o.- duğunu 062/11; ‘āşık o.- duğunu 131/04, 131/11, 137/12; çalışmamış o.- duğunu 195/15; erken o.- duğunu 043/07, 094/13; güzel o.- duğunu 029/05; işi o.- duğunu 080/11,

177/08; iyi o.- duğunu 112/05; kalmamış o.- duğunu 246/08; kalmış o.- duğunu 073/06; kapalı o.- duğunu 100/11; kirli o.- duğunu 191/12; lüzümü o.- duğunu 058/13; mahkûm o.- duğunu 190/16; mecbûr o.- duğunu 169/11; meyyâl o.- duğunu 228/08; muharrir o.- duğunu 006/05; muhtemel o.- duğunu 137/06; muntazır o.- duğunu 047/08; mü'esses o.- duğunu 225/12; müftehîr o.- duğunu 009/13; müşâbih o.- duğunu 027/20, nâ'il o.- duğunu 193/12; netîce-i teşâdüf o.- duğunu 252/17; niyetinde o.- duğunu 164/16; on bir buçuk o.- duğunu; oturmuş o.- duğunu 249/01; sonra o.- duğunu; tahammül-güdâz o.- duğunu 155/11; taşvîb etmekde o.- duğunu 026/17; terk etmiş o.- duğunu 130/04; terk-i vücûd etmekde o.- duğunu 129/16; uçurum o.- duğunu 195/17; vâlideleri o.- duğunu 124/15, 125/08; yorulmakta o.- duğunu 042/17; zügürt o.- duğunu 113/04; işi o.- duğundan 102/10; doğru o.- duğdan 217/10; 'ibâret o.- duğdan 203/04; emîn o.- duğdan 170/05; giriftâr o.- duğdan 251/06; mâlik

o.- duğdan 225/14; netîce-i teşâdüf o.- duğdan 212/10; netîcesi o.- duğdan 211/20; o.- duğça 019/10, 064/14, 171/17, 230/05; vâkıf o.- duğça 227/09; o.- duğları 011/10, 029/11, 224/14; almış o.- duğları 235/10; galabalık o.- duğlarından 119/01; o.- duğlarından 236/16; o.- duğlarını 036/17, 059/17, 063/06, 071/14, 113/02; alaycı o.- duğlarını 030/09; fakîr o.- duğlarını 133/02; gâ'ib etmiş o.- duğlarını 205/02; kalkmış o.- duğlarını 173/17; o.- dular 072/09; gâ'ib o.- dular 100/16; mecbûr o.- dular 015/14, 068/08, 111/17; meşgûl o.- dular 071/10; muntazır o.- dular 135/06; mecbûr o.- dum 102/12; müte'essif o.- dum 156/20; Nezîh o.- dum 198/13; 'âşık o.- duğ 022/19; meftûn o.- ma 161/17; o.- madan 122/19; mu'azzeb o.- madan 199/06; o.- madı 238/18; o.- madığı 145/18; farkında o.- madığı 006/10, 219/12; gürültüsü o.- madığı 080/14; meşgalesi o.- madığı 105/09; o.- madığına 217/01; merâret-bahş o.- madığına 080/15; o.- madığından 058/07, 223/19; emîn o.- madığından 183/16; işden o.- madığından 164/05;

müsā'adesi o.- madığından 119/02; o.- madığını 008/13, 170/09, 253/10; değeri o.- madığını 229/03; ehemmiyeti o.- madığını 146/12; farklı o.- madığını 027/14; hā'iz-i ehemmiyet o.- madığını 193/16; hüsni-ı tab'ının o.- madığını 021/15; olup o.- madığını 098/07; aktris o.- madıklarını 039/01; hāhiş-ker o.- madıklarını 245/07; olup o.- madıklarını 171/06; gamgame-çîn o.- mağa başla-255/20; galabalık o.- mağa başla-001/04; muvaffak o.- mağa çalış-196/11; münkād o.- mağı 133/10; yeknesak o.- mağla 055/01; o.- mak 011/05, 092/20, 108/07, 121/10, 252/12; alay o.- mak 218/11; dūçār o.- mak 047/01; 'āşık o.- mak 041/17; gülünç o.- mak 165/01; hādīm o.- mak 222/01; hem-āgūş o.- mak 065/19; hem-rev o.- mak 132/10; medār-ı rüçhān o.- mak 186/15; medār-ı teselliyyet o.- mak 182/15; mes'ūd o.- mak 231/06; muztarib o.- mak 143/06; nevmīd o.- mak 179/04, 198/04; romancı o.- mak 041/12; sarhōş o.- mak 056/04; sāyedār o.- mak 049/06; telmīh o.- mak 238/14; yerinde o.- mak 121/08; zevk-yāb o.- mak 205/12;

gülünç o.- makdan 012/16, 195/13, 195/14; hafif o.- makla 180/11; ihtilāf o.- makla 011/12; deli gibi o.- malar 025/10; āşinālīk göstermiş o.- maları 067/16; çıkmış o.- maları 174/02; bī-naşīb o.- maları mı 180/11; def' o.- malarını mı 039/17; 'āşık o.- malı 027/09; ma'lūmātı o.- malı 036/13; misāfir o.- malı 116/12; şuşamış o.- malı 123/16; tuhaf o.- malı 062/19; o.- malı idiniz 051/08; o.- malıydı 147/20; hāşıl etmiş o.- malıydılar 234/04; mağlūb o.- mamağ 189/01; maḥcūb o.- mamağ 246/12; meftūn o.- mamağ 166/05; muvaffak o.- mamağ 148/18; o.- maması 098/14; o.- mamasından 100/18; hükümü o.- mamış 243/03; o.- mamış mıydı 244/02; o.- masa 041/11, 112/17, 154/15, 216/19; mecbūriyyeti o.- masaydı 190/18; o.- ması 012/03, 057/20, 086/11; gidebilmiş o.- ması 094/09; hınc-a-hınc o.- ması 094/07; mahv o.- ması 211/14; mālīk o.- ması 166/08; o.- masın 233/06; kābil o.- masın 197/21; gurus o.- masına 083/03; lāzım o.- masına 151/06; maşrūf o.- masına 086/03; o.- masından 122/07; bā'is o.- masından 120/16; cerīhadār o.-

masından 034/13; hāhiş-kār o.- masınlar 133/19; haberi o.- mayabilir 154/08; makrūn-ı sefālet o.- mayacağına 253/02; kābil o.- mayacağını 027/07, 058/09, 233/08; o.- mayacak 069/07, 092/02; emīn o.- mayacak 225/19; müte'essir o.- mayacak 218/14; giriftār o.- mayacağdı 210/17; o.- mayacak mıydı 244/03; eksik o.- mayan 134/15; elinde o.- mayan 211/19; haberi o.- mayan 097/01; hācet o.- mayan 091/15; ihtimālī o.- mayan 194/12; kābil o.- mayan 210/06; nevmīd o.- mayan 117/12; o.- mayanlara 114/21; buse-çin o.- mayı 035/04; o.- maz 035/01; mes'ūd o.- maz 028/02; ne olur ne o.- maz 083/07; o.- maz mı 074/05; o.- maz mıydı 217/08; mevzū' o.- mazdı 222/20; o.- mazmış 138/03; gā'ib o.- mazsa 028/02; hīç o.- mazsa 142/19, 153/14; o.- muş 149/07, 207/16; diyecek o.- muş 223/14; 'āşık o.- muş 200/02; maḥv o.- muş 096/05, 250/07; nā'il o.- muş 175/19, 198/11; nikāh o.- muş 207/03; kābil o.- muş mu idi 182/06; memnūn o.- muş muydu 254/03; dūçār o.- muş olduğuna 146/02; o.- muş olsaydı 162/09;

o.- muşdu 151/10, 181/20, 232/12, 234/06; 'avdet edemez o.- muşdu 040/12; 'āşık o.- muşdu 145/11; galabalık o.- muşdu 010/20; ma'rūz o.- muşdu 250/04; muvaffak o.- muşdu 249/14; müte'ezzī o.- muşdu 051/02; on bir buçuk o.- muşdu 181/15; peydā o.- muşdu 246/20; sebep o.- muşdu 130/06; ser-mest o.- muşdu 009/10; sersem o.- muşdu 017/17; zā'il o.- muşdu 241/15; gözden gā'ib o.- muşlardı 234/20; aḥbāb o.- muşlardır 085/09; gā'ib o.- muyor 193/20; izāle edilmiş o.- muyordu 169/03; müsāvī o.- muyordu 168/07; nā'il o.- muyordu 176/01; rāzī o.- muyordu 120/05, 207/20; o.- sa 091/11, 098/15, 244/03; düşünecek o.- sa 026/09; kābil o.- sa 174/19, 196/13, 253/12; şaḥīḥ o.- sa 217/14; o.- sa o.- sa 125/18; vakit o.- sa 091/02; gelmiş o.- saydı 094/16; olmuş o.- saydı 162/09; zevcesi o.- saydı 217/15; o.- sun 100/19, 108/13, 154/03, 208/12; alay o.- sun 062/15; dā'imī o.- sun 025/15; ne olursa o.- sun 052/03; o.- sunlar 073/18; o.- unca 048/09, 074/07; gā'ib o.- unca 028/01, 193/20; ma'tūf o.- unca 255/14; mālīk o.- unca 219/20; nā'il o.-

uncaya 040/07; o.- up 032/01, 113/03; oyuncak o.- up 210/09; o.- up olmadığını 098/06; o.- up olmadıklarını 171/06; o.- ur 022/03, 022/04, 045/16, 084/06, 119/12, 145/08, 146/11, 154/09, 154/10, 253/01, 253/03; ‘ayb o.- ur 120/07; ğalabalık o.- ur 097/04; hōş o.- ur 062/17; iyi o.- ur 097/09; medār o.- ur 060/05; misāfir o.- ur 040/03; münce o.- ur 161/18; müteķābil o.- ur 089/14; ne o.- ur ne olmaz 083/07; o.- urdu 165/18; ‘azāb-engīz o.- urdu 166/17; ķābil o.- urdu 244/09; kolay o.- urdu 045/01; mużtarib o.- urdu 034/09; mütelezziz o.- urdu 054/14; oturamaz o.- urdu 048/10; peydā o.- urdu 034/14; şık o.- urdu 013/08; müte’essir o.- urdu 167/07; rāzı o.- urken 189/14; ‘ale’l-ġafle başdıracak o.- urlarsa 040/05; şaka o.- urmuş 138/05; o.- ursa 187/04; ‘ibāret o.- ursa 217/06; ğā’ib o.- ursa 042/06; gelmeyecek o.- ursa 043/14; iyileşmeyecek o.- ursa 098/20; mümkün o.- ursa 158/14; tırmanacak o.- ursa 081/03; yürüyecek o.- ursa 077/16; ne o.- ursa olsun 052/02; zā’il o.- uvèren 147/11; herc ü merc o.-

uvèriyordu 144/10; o.- uyor 108/09, 117/16, 227/02; maħcūb o.- uyor 220/18; meşhūd o.- uyor 141/09; nādım o.- uyor 241/05; sebeb o.- uyor 216/02; şifāhī o.- uyor 022/02; şitābān o.- uyor 219/08; o.- uyordu 036/09, 038/20, 235/02; ķā’im o.- uyordu 204/19; maġlūb o.- uyordu 056/02; mecbūr o.- uyordu 140/17; memnūn o.- uyordu 048/07; mes’ūd o.- uyordu 054/20, 173/11; muvaffak o.- uyordu 232/02; mużtarib o.- uyordu 013/15, 150/03, 190/17; müteħassis o.- uyordu 129/09; nā’il o.- uyordu 191/01; nevmīd o.- uyordu 177/12; şitābān o.- uyordu 066/03; vesīle o.- uyordu 121/20; mażhar o.- uyordum 158/08; rāħatsız o.- uyorlar 039/15; şitābān o.- uyorlar 224/12; mużtarib o.- uyorlardı 039/15; o.- uyormuş 110/07; münce o.- uyorsa 230/06; müte’essir o.- uyorsa 048/03

olağan : Sık sık olan, olagelen, doğal, tabii.

o.+ dır 154/10

olun - : Olunmak.

taşavvur o.- abilir mi 166/08; ‘add o.- abilirdi 236/05; taħķīr o.- acak 229/02; zānn o.- acak 113/14;

taḥmīn o.- amayacak 002/20; ḡaşb o.- an 235/11; tehyi'e o.- an 210/08; zamm o.- an 214/07; zann o.- an 011/18, 077/02, 226/15; işğāl o.- du 002/13; tedkīk o.- du 009/05; medḥ o.- duḡu 083/10; ta'yīn o.- duḡu 149/10; 'afv o.- duḡumuḡ 160/09; ḡaml o.- duḡundan 124/06; taḡdīm o.- duḡdan 148/12; istiḡbāl o.- dular 114/06; diḡḡat o.- madı 184/18; ḡaml o.- maḡ 193/10; ihmāl o.- malı mıydı 192/03; ümīd o.- maz 049/15; ḡalk o.- muṡ 222/01; ḡabūl o.- muṡ 126/14; ta'mīr o.- muṡ 147/19; i'lān o.- muṡdu 242/05; işğāl o.- muṡdu 171/20; ḡabūl o.- muṡdu 163/20; ta'ḡīl o.- muṡdu 187/19; ḡiss o.- muyordu 013/01; i'āde o.- uncaya 215/18; ḡaml o.- ur 146/14; te'essūf o.- ur 155/02; dirīḡ o.- urken 185/14; taḡdīm o.- uyor 220/10, zamm o.- uyor 019/18; baḡṡ o.- uyordu 149/11; setr o.- uyordu 237/01

omuz : Omuz.

o. 099/17; omuz o.+ a 203/15; o.+ larına 013/05, 082/17, 100/03; o.+ larını 052/15, 070/06, 243/06; o. omuza 203/15

on : On.

o. 033/02, 039/12, 041/01, 058/14, 093/14, 107/02, 151/10; beṡ o.

237/16, 238/02, 245/02; o.+ a 154/03; o. altı biḡ 219/20, 225/13, 229/15; o. beṡ 025/15; on o. beṡ 187/15; o. bir buḡuk 040/14, 042/08, 055/02, 060/02, 115/16, 181/15, 199/04, 205/16; o. bir 017/12, 040/09, 040/13, 041/03, 045/11, 107/07, 108/01, 188/06; o. buḡuk 043/20, 048/09, 049/01, 053/06, 054/06, 098/09; o.+ da 044/02; o.+ dan 240/14; o. dört 101/13; o. iki 189/12; o. on beṡ 187/15; o.+ u 010/20, 034/18; o. üç 232/12; o. yedi 006/12, 178/13

onlarca : Onlara göre, onların düşüncesince.

o. 180/15

opera : (İt) Sözlerinin bütünü veya çoḡu şarkılı olarak söylenen müzikli tiyatro eseri.

o. 039/03, 050/04, 237/02

operet : (Fr) Eğlenceli, hafif konulu, içinde bestesiz konuşmalar bulunan sahne eseri.

o. 115/17, 171/08, 212/03, 232/10; o.+ lerine 039/03

ora : O yer.

o.+ da 005/07, 014/03, 027/16, 032/10, 033/13, 037/01, 040/04, 043/03, 047/17, 049/05, 049/13, 053/05, 056/01, 057/14, 057/16, 057/19, 071/16, 079/14, 083/04, 086/12, 086/19, 094/05, 096/20,

097/18, 101/18, 105/02, 112/07, 130/16, 135/20, 145/13, 147/19, 149/11, 150/02, 150/17, 151/01, 151/17, 163/11, 178/07, 183/05, 184/03, 194/01, 195/18, 201/15, 202/13, 213/15, 231/10, 235/19, 238/02, 250/16; o.+ dadır 068/19; o.+ da idi 114/06, 184/01; o.+ da idim 021/06; o.+ daki 090/15; o.+ dan 040/03, 040/16, 041/02, 047/14, 081/06, 094/18, 107/18, 108/02, 118/16, 158/06, 176/17, 190/13, 219/11; o.+ lara 041/13; o.+ larda 197/16; o.+ nın 071/17; o.+ sını 141/04; o.+ ya 009/18, 041/11, 053/04, 063/20, 116/01, 119/05, 119/09, 119/20, 120/02, 145/01, 184/17, 250/12, 250/15, 255/05

orkestra : (İt) Yaylı, üflemeli ve vurmali çalgılar topluluğu.

o. 016/07, 129/18, 239/07; o.+ nın 030/14, 032/02, 063/13, 123/05, 245/18

ormanlık : Ormanı çok olan, ormanla kaplı veya orman gibi olan.

o. 035/07

orta : Orta.

o. 002/05, 095/13, 195/04, 255/08; o.+ dakini 135/05; o.+ ları 219/03; o.+ sında 092/11, 246/17, 256/12

ortalık : Bulunulan yer, çevre.

o.+ a 215/20; o. karış- 063/12

ortanca : Yaş bakımından üç kardeşin büyüğü ile küçüğü arasında bulunan.

o. 220/03; o.+ ları 003/03; o.+ sı 013/16, 021/08; o.+ sının 029/03, 038/09

ot : Ot.

o.+ larda 141/08

otel : (Fr) Otel.

o. 110/19, 118/07; o.+ de 109/14, 116/11; o.+ e 116/05; o.+ e mi 118/02; o.+ ın 090/17, 116/16

otur - : Oturmak.

o.- abilmek 002/15, 067/09; o.- abilmesi 200/03; o.- acağım 240/17; o.- acak idi 190/19; o.- acaksın 137/01; o.- amadı 125/05, 141/02; o.- amadım 097/07; o.- amam 119/07; o.- amayacağını 086/12; o.- amayacaktı 083/04; o.- amayan 007/07, 095/18; o.- amayarak 128/05; o.- amaz olurdu 048/10; o.- amazlardı 233/05; o.- amıyor 201/01; o.- an 035/14, 112/04, 125/13, 242/09; o.- arak 049/18, 078/05, 085/18, 096/12; o.- du 045/03, 045/10, 071/04, 171/18, 246/17; gidip o.- du 120/15; o.- duğu 009/18, 097/17, 140/05, 229/17; o.- duğunu 112/07; o.- dukları 089/12, 118/14, 119/03; o.- duklarını 059/01; o.- dular 003/16, 062/05,

073/01, 091/13, 117/04, 137/03, 172/10, 184/08; o.- mağa 014/08, 140/09, 246/10; o.- manıñ 003/14; o.- mayacak mıyız 240/05; o.- mayıp 209/15; o.- muş 018/08, 235/06; o.- muş ol- 249/01; o.- muşlar 242/07; o.- muşlardı 017/03, 089/01; o.- muyorsun 240/02; o.- sunlar 073/19; o.- uñuz 003/15; o.- up 093/05; o.- ur 054/07, 095/14; o.- urken 169/06; o.- urlar 037/01, 037/04, 156/07; o.- urlardı 054/09; o.- urlarsa 246/04; o.- ursun 074/04; o.- ursunuz 249/07; o.- uruz 119/05; o.- uyordu 007/03, 140/19, 181/18; o.- uyorlar 057/15, 115/20

oturt - : Oturtmak.

o.- madı 095/03

oturul - : Oturulmak.

o.- an 246/19

oturuş : Oturma işi.

o.+ unda 228/01

otuz : Otuz.

o. 033/03, 158/03; o. dört 024/19, 024/20; o. kırk 100/09; o.+ undan 010/17

otuzuncu : Otuzuncu.

o. 239/05, 242/03

oyna - : 1. Vakit geçirme, eğlenme, oyalanma vb. amaçlarla bir şeyle uğraşmak.

o.- dılar 115/05; o.- mağa 137/11; o.- mak 201/04; o.- yan 004/20, 016/08, 016/14

2. Tiyatro eseri sahneye konmak.

o.- yacakdı 171/09; o.- nan 245/12

oynağ : Davranışları ağırbaşlı olmayan.

o. 184/20, 186/03

oynaş - : Oynaşmak.

o.- an 032/13; o.- arak 127/02

oyun : 1. Vakit geçirmeye yarayan, belli kuralları olan eğlence.

o. 004/20; o.+ dan 200/06; o. kâğıdları 200/04; o.+ una 199/10, 200/01; o.+ uyla 156/08

2. Hile, düzen, desise, entrika.

o. ét- 132/16; o.+ a 053/13

3. Tiyatro oyunu, temsil, piyes.

o. 128/06; o.+ a 124/18; o.+ dan 191/11, 237/04, 237/06; o.+ u 125/09, 171/10, 217/04; o.+ uñ 128/12; o. vèr- 212/04

oyunbozanlık : Mızıkçılık.

o. ét- 119/18

oyuncağ : Oyuncak.

o. 243/07; o. ol- 210/09

oyuncağcılık : Oyuncakçılık.

o.+ ıyla 076/11

Ö

öbür : Öteki, diğer.

ö. 072/06

ögle : Gün ortası, öğlen, öğle vakti.

ö. 072/01, 105/01, 201/02

öğleyin : Öğle vakti.

ö. 074/01

öğren - : Öğrenmek.

ö.- di 057/01, 059/04; ö.- dikden 082/09; ö.- ince 094/12; ö.- mege 158/16; ö.- mek 010/07, 019/13, 059/01, 090/02, 171/06, 187/10; ö.- memiş 133/10; ö.- memiş mi idik 207/14; ö.- meyi 005/16

öğrenil - : Öğrenilmek.

ö.- miş 032/17

öğret - : Öğretmek.

ö.- mişdi 130/14

öksür - : Öksürmek.

ö.- mesi 006/18

öl - : Ölmek.

ö.- ünceye 028/03; ö.- üyorum 023/16

öldür - : Öldürmek.

ö.- en 032/09; vaktini ö.- mek 105/05; ö.- meliydi 077/14

ölü : Ölü.

ö. 255/20

‘ömr : (Ar) Ömür.

‘ö.+ ünün 193/18

ön : Ön.

ö. 031/05, 121/05, 215/14; ö.+ lerindeki 070/20; ö.+ lerinden 002/04, 239/20; ö.+ lerine 100/07, 222/02; ö.+ lerinin 090/12; ö.+ ümde imiş 203/15; ö.+ ünde 016/18, 032/07, 042/19, 064/06,

064/16, 068/14, 072/14, 077/01, 087/15, 089/01, 099/06, 125/13, 131/01, 134/04, 141/20, 142/19, 147/17, 149/17, 172/09, 174/12, 192/12, 193/03, 201/12, 202/13, 220/20, 221/15, 233/06, 233/14, 234/18, 237/06, 246/09, 249/02; ö.+ ündedir 154/04; ö.+ ünde idiler 203/14; ö.+ ündeki 008/16, 012/18, 049/11, 065/07, 074/16, 075/14, 076/12, 085/15, 117/05, 216/08; ö.+ ünden 006/15, 028/01, 042/04, 059/13, 063/11, 063/18, 070/11, 076/19, 077/06, 082/14, 087/13, 092/18, 109/04, 116/15, 153/18, 166/06, 173/06, 193/20, 207/19, 208/01, 208/17, 212/05, 239/06; ö.+ üne 012/05, 021/12, 045/03, 065/01, 098/01, 134/13, 134/19, 136/11, 220/18, 233/02; ö.+ üne çık- 033/09; gözünün ö.+ üne gel- 080/03

öp - : Öpmek.

ö.- dükten 179/06; ö.- ecek 102/15; ö.- emez miydi 100/19; ö.- meyi 035/03; ö.- müşümdür 160/12; ö.- üyor 122/01, 221/02

öpüş - : Öpüşmek.

ö.- üyorlar 221/02

örtü : Örtü.

ö. 183/12

ötdür - : Öttürmek.

ö.- erek 075/02

öte : Öte.

ö. 108/16, 225/04; ö.+ de 002/01, 019/13, 101/19, 123/18, 137/16, 141/10, 175/10, 185/14; ö.+ de beride 082/11; ö.+ deki 007/17, 018/09, 035/14; ö.+ den 020/02, 032/16, 139/05; ö.+ den beriden 021/01; ö.+ lerde 144/06; ö.+ si 111/17; ö.+ ye 252/02

öteki : Diğer, öbürü.

ö. 023/04, 036/04, 052/19, 113/04, 122/19, 124/03; ö.+ lardan 227/13; ö.+ lere 206/09; ö.+ ne berikine 014/11

öyle : Öyle.

ö. 010/15, 011/19, 025/09, 026/06, 031/01, 044/20, 047/18, 051/12, 083/10, 084/02, 116/13, 122/15, 154/09, 154/10, 154/13, 159/10, 160/02, 160/15, 160/19, 179/14, 180/05, 182/05, 185/01, 194/05, 223/09, 240/18, 243/04, 244/03, 248/09, 252/05, 254/03; ö. mi 114/18, 162/03 ; ö.+ yse 230/04

özen - : Özenmek.

ö.- mek 196/11

P

paket : (Fr) Paket.

p.+ lerle 235/10

pākīze : (Fa) Temiz, pak.

ğarām-ı p.+ niñ 251/12

panolon : (Fr) Pantolon.

p.+ uñ 041/04

para : (Fa) Para.

p. 043/13, 043/18, 044/04, 044/07, 046/09 , 046/10, 058/08, 072/02, 073/06, 074/04, 084/02, 084/12, 086/11, 086/15, 088/04, 089/11, 091/09, 091/20, 092/14, 093/10, 178/03, 190/06, 203/01; p. ét-069/04; p.+ ları 044/15; p.+ mız 119/09; p.+ nıñ 058/13, 083/01, 086/06, 146/15, 147/09; p.+ sı 058/07, 098/15, 220/12; p.+ sını 043/19, 048/03; p.+ ya 106/14; p.+ yı 088/09, 089/10, 091/10, 147/09

paraca : (Fa+Tr) Para ile ilgili olarak, para bakımından.

p. 114/20

parasız : (Fa+Tr) Parası olmayan.

p. 114/17, 129/15, 195/18, 195/19; bir p. 099/01; bir p. 084/05

parasızlık : (Fa+Tr) Parasızlık.

p. 087/03; p.+ ıñ 083/05

pārça : (Fa) Parça.

bir p. 002/14, 033/14, 037/14, 042/15, 048/06, 065/07, 068/03, 081/20, 096/11, 098/04, 098/15, 108/18, 116/09, 121/19, 139/14, 173/15, 188/17, 191/11, 215/03, 215/06, 215/21, 216/18; p. p. edil-

180/09; p.+ sı 075/14; bir p.+ sı 080/17

pārçala - : (Fa+Tr) Parçalara ayırmak, bütünlüğünü bozmak, parça parça etmek.

p.- mış ol- 108/16

pardon : (Fr) “Özür dilerim, affedersiniz” anlamlarında kullanılan bir söz.

p. 026/08, 062/14, 125/04, 170/12; p.+ u 062/14

parla - : Parlamak.

p.- yan 015/16, 065/14, 066/15, 068/12, 255/06; p.- yıp 147/11; p.- yıp sön- 256/03

parlağ : Parlayan, ışıldayan.

p. 066/09, 083/13, 122/14, 127/09, 183/08, 219/07; p.+ larından 066/09

parmağ : Parmak.

şehadet p.+ ı 025/03; p.+ ını 248/02; p.+ ıyla 066/15

parmaklık : Parmaklık.

p.+ a 255/08; p.+ ın 051/01; p.+ ına 076/10; p.+ ını 250/13; p.+ ları 102/14

parti : (Fr) Bazı oyunların bir defada oynanan kadarı.

p. 199/03

pastacı : (İt+Tr) Pastane.

p.+ ya 209/15, 235/06

patika : (Bulg) Engebeli yerlerden gelip geçenlerin ayak izlerinden oluşan,

tekerlekli araç işlemeyen dar yol, çığır, keçi yolu, yolak.

p.+ yı 082/09

patışka : (İt) Çoğu pamuktan dokunmuş sık ve düzgün bez.

p. 135/02

patla - : Yarılmak.

p.- rmış 138/04

patlat - : Bir insanın sabrını tüketmek.

p.- an 116/20

pāydar : (Fa) Kalıcı, sağlam, sürekli, devamlı.

p. kal- 137/13

pāzār : (Fa) Pazar.

p. 001/02, 029/07, 047/03, 071/18, 087/04, 093/17, 094/01, 094/20, 097/03, 134/09, 135/12, 137/05, 154/03, 155/14, 155/17, 171/08, 171/16, 178/18, 190/15, 191/06, 232/10, 236/17, 237/06, 242/03, 250/02; p.+ a 001/12; p.+ da 072/07; p.+ lara 242/07; p.+ ları 156/03

pāzārtesi : (Fa+Tr) Pazartesi.

p. 178/20, 191/08

peder : (Fa) Baba.

p. 072/05, 073/12, 220/04, 220/08; p.+ i 106/10; p.+ inden 177/19; p.+ ini 042/10, 058/07, 090/03, 106/02; p.+ leri 112/17; p.+ lerini 188/08; p.+ lerinin 172/11

pek : Gereken, beklenen veya alışılmış olandan çok.

p. 002/07, 005/03, 005/05, 007/15, 008/03, 010/20, 012/14, 013/09, 014/19, 015/09, 016/12, 019/15, 020/18, 029/04, 033/01, 033/10, 034/08, 038/03, 039/03, 042/09, 042/17, 045/12, 045/13, 050/04, 051/11, 054/05, 055/04, 055/18, 057/17, 059/14, 062/17, 063/07, 063/18, 065/04, 065/12, 067/14, 071/21, 074/06, 076/03, 076/11, 080/10, 082/13, 084/02, 084/11, 085/01, 090/11, 092/15, 094/07, 094/12, 095/07, 096/03, 097/03, 097/09, 097/18, 104/12, 106/01, 106/08, 108/04, 108/17, 110/08, 110/11, 110/16, 111/03, 111/14, 119/02, 124/12, 125/03, 126/13, 129/17, 129/18, 132/14, 134/06, 135/16, 136/09, 137/06, 137/14, 144/07, 152/09, 159/05, 165/07, 165/09, 166/16, 171/11, 173/04, 176/17, 178/15, 180/20, 183/15, 186/03, 187/03, 187/18, 203/14, 207/19, 210/19, 211/04, 215/13, 215/19, 216/17, 219/03, 232/08, 234/10, 236/07, 238/13, 239/07, 241/05, 247/05, 247/17, 248/14, 249/04, 250/02; p. a'lā 162/03; p. çok 076/09, 108/08, 133/01, 198/09, 229/04

peki : Pekâlâ.

p. 026/15

peltek : Tutuk, titrek bir biçimde.

p. 008/20

penbe : (Fa) Pembe.

p. 011/12, 099/16, 128/14, 145/14, 237/07

penbelik : (Fa+Tr) Pembe rengine olma.

p. 239/18; p. vèr- 008/11

pencere : (Fa) Pencere.

p.+ de 134/13; p.+ deki 208/09; p.+ den 219/02; p.+ lere 047/19, 059/08; p.+ leri 146/08; p.+ niñ 134/15, 134/16; p.+ yi 049/03

pençeleş - : (Fa+Tr) Bir şeyle canını dişine takarak mücadele etmek, boğuşmak, uğraşmak.

p.- ip 245/09

pençşenbe : (Fa) Perşembe.

p. 058/01, 058/05

perde : (Fa) 1. Perde.

p. 123/03; p. p. 215/09; p.-i füsün 254/04; p.-i şi'r 012/06; p.+ ler 059/08, 059/19; p.+ leri 059/15; p.+ niñ 123/14, 135/02, 212/05; p.+ sini 134/16

2. Bir sahne eserinin büyük bölümlerinin her biri.

p. 052/08, 127/15, 178/05; p.+ niñ 124/19; p.+ de 125/09, 128/05; p.+ deki 126/04

perestide : (Fa) Sevgili, sevilen.

p.-i kalb 072/16

perestiş : (Fa) Tapınma.

p. èt- 166/09

perī : (Fa) Doğüstü güçleri olduğuna inanılan, hayâl ürünü varlık.

p.+ ler 058/03; p.+ leriñ 074/09

perīṣān : (Fa) Dağınık, düzensiz, karmakarışık.

p. 070/14, 099/17, 123/07

perīṣānlık : (Fa+Tr) Perişan olma.

p.+ dan 234/09; p.+ na 174/15

pervāz : (Fa) Uçuş.

p.+ ın 127/12; müheyyā-yı p. ol-
131/20, 218/18

peṣīmān : (Fa) Pişman.

p. ol- 098/03

peṣīn : (Ar) Peşin, veresiye karşısı.

p. vēr- 190/07

peyām : (Fa) Haber.

p.-ı muḥabbet 251/09

peydā : (Fa) Ortada, açıkta.

p. ét- 130/01, 193/04, 215/03,
222/13, 226/03 ; p. eyle- 177/18,
231/10; p. ol- 034/14, 038/05,
088/07, 093/13, 246/20

peyke : (Fa) Duvara bitişik, alçak, tahta sedir.

p.+ niñ 081/17, 206/09

pīç : (Fa) Anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk, haramzade, veledizina.

p. 139/09; p. kurasu 139/18

pis : (Fa) Çirkin, sevimsiz olan.

p. 037/15

pīṣ : Ön. (Fa)

p.-i muḥākeme 211/07; p.-i nazar 224/04; p.-i nigāh 066/06; p.-i rü'yet 256/09; p.+ imize takıl- 139/09; p.+ lerini hīç bırakmazlar 037/07

piyasa : (İt) Bir yol üzerinde gidip gelerek gezinme.

p. 013/03, 173/05; p.+ dan 156/07; p. ét- 002/13, 019/05, 044/13, 062/07, 063/18, 092/10, 092/12, 153/17, 157/14, 170/07, 181/19, 239/11, 248/17; p.+ ya 013/16, 067/09, 181/07, 181/11

pomaṭla - : (Fr+Tr) Pomat sürmek.

p.- dığı 110/19

promos : Çekiliş bileti. (Fr)

p. 219/14

pudra : (Fr) Pudra.

p.+ yı 247/20

pūṣīde : (Fa) Örtü.

p.-i nevm 150/09

pür-āmāl : (Fa+Ar) Emellerle, isteklerle dolu.

p. 250/07

pür-emel : (Fa+Ar) Emelle, istekle dolu.

p. 065/20, 176/20

pür-fūsūn : (Fa) Çok sihirli, büyü ile dolu.

p. 010/18, 249/19

pür-hayāl : (Fa+Ar) Hayâl ile dolu, hülyalı.

p. 183/14

pür-heves : (Fa+Ar) Heves dolu, arzulu, istekli.

p. 015/12

pür-ḥiddet : (Fa+Ar) Çok kızgın, çok hırslı.

p. idi 138/02

pür-ḥurūṣ : (Fa) Coşkulu, coşmuş.

baḥr-i p. 083/14

pür-ḥülyā : (Fa+Ar) Hayâl ile dolu, hülyalı.

p. 172/18

pür-iftihār : (Fa+Ar) Övünç dolu.

p. 204/04

pür-iḥtiṣām : (Fa+Ar) Gösterişli, görkemli.

p. 173/09

pür-ihtizāz : (Fa+Ar) Titremelerle dolu, titreyen.

p. 113/14

pür-iṣtiyāk : (Fa+Ar) Özlem dolu.

p. 127/02

pür-neṣ'e : (Fa+Ar) Neşe dolu, çok neşeli, keyifli.

p. 053/06

pür-sebeb : (Fa+Ar) Sebep dolu.

p. 201/09

pür-sükūt : (Fa+Ar) Tamamen sessiz, sessizlikle dolu.

p. 255/15

pür-şevk : (Fa+Ar) Çok şevkli, çok heyecanlı.

p. 244/15

pür-ṭarāvet : (Fa+Ar) Taptaze, gençlik dolu.

p. 007/13

R

rābiṭa : (Ar) İki şeyi birbirine bağlayan şey, bağ.

r.-i muḥabbet 066/19; r.+ lar 145/04, 230/05

rabṭ : (Ar) Bağlama.

r.-ı ḥayāt 212/13; r.-ı ḳalb 243/11

rağbet : (Ar) İstek, arzu, ilgi.

r. edil- 155/19; r. ét- 188/02

rağmen : (Ar) Karşın.

r. 006/02

rāh : (Fa) Yol.

eṣnā-yı r.+ da 154/02

rāḥat : (Ar) Rahat.

r. 155/05, 198/18; r. r. 016/14, 190/18; r. ét- 177/10, 207/20; r.+ ı 027/09; r.+ ını 042/08; r. vēr- 015/11

rāḥatça : (Ar+Tr) Rahat bir biçimde.

r. 048/05, 109/14, 241/19

rāḥatsız : (Ar+Tr) Rahatı olmayan, tedirgin, huzursuz.

r. ét- 172/07; r. ol- 039/15

rāḥatsızlık : (Ar+Tr) Rahatsızlık.

r. 055/07, 122/05, 206/01, 209/06; r.+ ıyla 135/13; r.+ lara 251/06

raḳīb : (Ar) Rakip.

r.+ ine 141/14; r.+ ler 213/05,
216/15, 217/09; r.+ lere 186/09;
r.+ leri 213/06

raķīka : (Ar) İnce.

hissiyāt-ı r.+ sını 127/07

raķşān: (Ar+Fa) Rakseden, oynayan.

reftār-ı r. 245/19

ramazān : (Ar) Oruç tutulan ay.

r. 237/02

rāst : (Fa) Tesadüf.

r. gel- 021/10, 045/07, 052/11,
056/18, 062/13, 072/14, 101/01,
104/01, 130/04, 151/11, 153/12,
157/20, 176/11, 203/08, 212/03,
218/07, 223/13, 233/15, 237/07

rāstgele : (Fa+Tr) Gelişigüzel.

r. 168/08, 252/02

rāzı : (Ar) Uygun bulan, benimseyen,
isteyen, kabul eden.

r. 172/02; r. idi 087/10; r. ol-
001/05, 050/15, 107/18, 120/05,
189/14, 207/20

reçete : (İt) Reçete.

r. 159/06

redd : (Ar) Geri çevirme.

r. 102/04; r. edil- 240/11; r. èt-
183/03, 241/14, 244/09

redingot : (Fr) Arkası yırtmaçlı, etekleri
uzun, çift sıra düğmeli, resmî erkek
ceketi.

r.+ uyla 083/19

refākat : (Ar) Arkadaşlık etme, birlikte
bulunma.

r.-ı mu‘azzeze 074/09; r. èt-
049/09, 201/14

refik : (Ar) Arkadaş.

r. 008/04; r.+ dir 161/12; r.+ i
008/08, 014/18; r.+ ine 003/17,
004/03, 020/15, 027/02, 247/04;
r.+ iniñ 064/19; r.+ leri 024/06;
r.+ lerinden 038/17, 218/04,
242/06; r.+ lerine 003/14; r.+
lerini 019/10; r.+ leriniñ 004/14,
014/08, 023/03, 215/08, 240/03

refika : (Ar) Eş, karı.

r.+ larıyla 157/20; r.+ sina 002/02

refref : (Ar) Kuş kanadının tüyü, kenar
saçağı.

r.-i cenāh 127/12

refrefe : (Ar) Bir çeşit ince ipekli kumaş.

r.-i mu‘anber 175/04

reftār : (Fa) Gidiş, yürüyüş.

r.-ı raķşān 245/19

rehber : (Fa) Yol gösteren, kılavuz, delil.

r. edin- 068/09; r. ol- 244/14

reķābet : (Ar) Yarışma, yarış.

r. èt- 133/01

rencide : (Fa) İncinmiş, kalbi kırılmış.

r. èt- 192/20

rengārenk : (Fa) Çeşitli renkleri olan,
renk renk.

r. 222/07, 245/16

renk : (Fa) Renk.

r. 080/02, 090/13, 090/14; r.-i
ihтіşām 030/13; r. al- 129/01; r.+

ince 011/11; r.+ leriyle 127/11; r.+
lerle 173/07

renkli : (Fa+Tr) Rengi olan.

r. 011/15, 182/19

resim : (Ar) 1. Fotoğraf.

r. 159/12; r. çıkart- 047/11,
182/20; r.+ i 159/18, 183/06; r.+
im 183/02; r.+ ini 160/11, 182/18,
183/04; r.+ leriñ 047/12; r.+ lerini
203/07

2. Tören.

r.-i izdivāc 207/11

resimli: (Ar+Tr) İçinde resimler bulunan,
musavver.

r. 206/10

revā : (Ar) Yakışır, yerinde, uygun.

r. gör- 192/10

reverans : (Fr) Selam veya teşekkür için
eğilerek veya dizlerini kırarak yapılan
hareket.

r. yap- 170/10

revnāk : (Ar) Parlaklık.

r.+ ıyla 127/10

rezāletsiz : (Ar+Tr) Rezalet olmadan.

r. 044/10

rīhtım : (Fa) Rıhtım.

r.+ da 071/07; r.+ ı 125/19

ri‘āyet: (Ar) Uyuma, itaat etme.

r. èt- 056/06

ri‘āyeten: (Ar) Sayarak, saygı göstererek.

r. 124/04, 190/07

ricā : (Ar) Dileyiş, dileme, dilek.

r. èt- 097/09, 141/03, 153/13,
159/01, 167/08; r.+ lar èt- 208/16

ridā : (Ar) Örtü.

r.-yı hāzīn 129/02

rīg : (Fa) Kum.

r.-i zerrīn 173/04

riyen : (Fr) Hiç.

r. 052/16, 052/17, 052/20

rīziş : (Fa) Dökülüş, akış.

r.-i zerrīn 065/09

roman : (Fr) Roman.

r. 028/03, 075/07, 225/16; r.+ ı
097/16, 104/11; r.+ ını 077/10,
085/18, 097/20; r.+ larda 025/08;
r.+ larını 112/01

romancı : (Fr+Tr) Roman yazarı.

r.+ lar 025/16, 026/09, 225/15; r.+
larıñ 025/10, 042/02; r.+ nıñ
006/13; r. ol- 041/12

romans : (Fr) Şarkı türünde ve piyano
için hazırlanmış, genellikle kıtalar
biçiminde beste.

r. 222/03

rūğanlı : (Fa+Tr) Rugandan yapılmış.

r. 139/11

rūh : (Ar) Can, ruh.

r.-ı meftūn 074/12; r.-ı müteħassis
066/06; r.+ a 128/10; r.+ da
250/18; r.+ u 217/13; r.+ unda
076/17, 200/19; a‘māk-ı r.+ unda
217/02; r.+ unu 125/11; r.+ unuñ
164/07; r. vēr- 048/11, 070/18

rūh-nūvāz : (Ar+Fa) Ruh okşayan.

r. 065/07

rūḥsuz: (Ar+Tr) Cansız, güçsüz, etkisiz, miskin.

r. 166/10

rūzgār: (Fa) Rūzgâr, yel.

r. 108/10, 108/15, 109/07, 109/16, 110/17, 111/04, 111/14, 134/15;
r.+ a 091/19, 108/09; r.+ dan 108/15, 212/05; r.+ ın 111/16; r.+ la 032/10; r.+ lara 080/16

rūḥān: (Ar) Üstünlük.

sebeb-i r. 252/01; medār-ı r. ol- 186/15

rū'yā: (Ar) Düş.

r.+ da 070/15; r.+ lara 256/05; r.+ lardan 129/12; r.+ larını 132/09; r.+ sina 058/03; r.+ ya 137/07

rū'yet: (Ar) Görme.

arzū-yı r.+ ın 188/09; levḥa-i r.+ ini 147/12; pīṣ-i r.+ ini 256/09; r.+ le 145/13

S

sa'ādet: (Ar) Mutluluk.

s. 102/19, 127/05, 172/15, 237/14; ḥūlyā-yı s. 164/11; ṣaḥne-i s. 146/09; s.+ di 049/16; s.+ e 040/07; i'lān-ı s. ét- 173/14; s.+ i 104/09, 202/02, 202/06; ümīd-i s.+ i 168/10; s.+ ini 172/16; s.+ ler 080/05; s.+ ler vēr- 049/17, 061/19; s.+ lardan 133/17, 145/16,

193/01; emel-i ṣāf-ı s. 147/05; s. vēr- 163/16

sā'at: (Ar) Saat.

s. 001/02, 010/20, 017/12, 018/06, 031/03, 032/01, 033/02, 034/17, 040/13, 040/14, 040/17, 043/06, 044/02, 045/11, 048/09, 050/02, 050/19, 053/06, 055/02, 055/12, 058/05, 058/16, 071/09, 075/17, 077/07, 077/11, 077/13, 085/10, 097/08, 098/09, 109/01, 115/16, 154/03, 156/05, 158/01, 181/14, 187/07, 189/12, 240/14; s.+ de 033/03, 077/15; s.+ den 111/08, 188/09; s.+ e 017/10, 043/20, 107/01, 199/03; s.+ i 085/15, 094/12; s.+ ın 182/03; s.+ leriñde 150/11

sā'atlerce: (Ar+Tr) Uzun süre.

s. 123/12, 226/05

ṣabāḥ: (Ar) Sabah.

ṣ. 061/04, 074/07, 076/04, 090/20, 094/02, 112/11, 115/01, 134/08, 136/04, 198/14, 212/04; ṣ.+ a 041/05, 129/11, 251/07; ṣ.+ dan 031/11, 033/04; ṣ.+ ı idi 134/09; ṣ.+ ının 094/20; ṣ.+ ki 098/17; ṣ.+ ları 071/18, 097/03, 104/10, 104/12; ṣ.+ larının 135/12

ṣabāḥleyin: (Ar+Tr) Sabah, sabah vakti.

ṣ. 033/01, 070/20, 074/01, 074/13, 101/11, 102/11, 104/18, 109/15, 115/04, 152/13, 201/02

şabır : (Ar) Dayanma, kendini tutma.

ş.+ a 111/17; ş.+ dan 154/14; ş. ét-
052/13, 071/02, 118/20, 123/15,
181/17, 247/01

şabırsız : (Ar+Tr) Sabır göstermeyen,
sabrı olmayan.

ş. 215/20

şabırsızlık : (Ar+Tr) Sabırsızlık.

ş. 058/16, 250/14; ş.+ dan 116/20,
187/07; ş.+ la 162/11, 172/03,
191/03, 256/107

şābit : (Ar) Yerinde duran, yerini
değiştirmeyen, durağan.

fıkr-i ş. 067/17, 093/10, 227/15

şaç : Saç.

ş.+ ı 185/01; ş.+ lar 099/16; ş.+
ları 013/05, 123/08, 220/06,
248/10; ş.+ ları 128/08, 175/06,
233/10; ş.+ larını 058/19, 087/19,
107/09, 134/17; ş.+ larıyla 004/18,
012/16; ş.+ larla 128/14, 128/15

şadā : (Ar) Ses, seda.

ş.+ sıyla 066/16, 158/09

şadākat : (Ar) İçten bağlılık.

ş.-i zevciyye 230/02; ş. göster-
141/16

sāde : (Fa) 1. Süsü, gösterişi olmayan,
yalın, gösterişsiz.

s. 004/18, 150/19, 253/11; s. idi
199/08; s. imiş 044/19

2. Sadece, yalnızca.

s. 046/14, 088/01, 131/12

sādece : (Fa+Tr) Yalnızca.

s. 004/02, 049/18, 064/19, 073/09,
095/17, 165/08, 172/14, 190/20,
191/02, 224/11

şademāt : (Ar) Çarpmalar, darbeler.

ş.-ı hayāt 146/18

şadme : (Ar) Çarpma, vurma, tokuşma.

ş.-i hākīkat 146/06; ş.+ sine
012/11; ş.+ ye 217/13

şāf : (Ar) Temiz, arı, halis.

ş. 219/10, 228/20; neş'e-i ş.
114/01; emel-i ş.-ı sa'ādet 147/05

şāf-derūnāne : (Ar+Fa) Bönlükle,
saflıkla.

ş. 253/12

şāf-derūnluk : (Ar+Fa+Tr) Saflık,
bönlük.

ş.+ uyla 133/06

şafha : (Ar) Yüzey.

ş.-i āb 083/13

şāfi : (Ar) Temiz, halis, saf.

'aşk-ı ş.+ yi 166/20

şafvet : (Ar) Saflık, temizlik, arılık.

ş.-i iştīyākıyla 220/08

şağ : Sağ.

ş. 059/05, 255/09; ş. kol 068/10,
118/12

şağanak : Birdenbire başlayan, genellikle
kısa süren şiddetli yağmur.

ş.+ ı 215/17

sāha : (Ar) Alan.

s.-i hākīkat 067/02

şāhib : (Ar) Sahip.

ş.+ iniş 184/05; ş.+ leri 246/04;
ş.+ lerini 246/10

şahîfe : (Ar) Sayfa.
ş. 075/17; ş.+ den 033/03; ş.+
lerine 225/16; ş.+ lerini 075/11;
ş.+ lerle 075/20

şahîh : (Ar) Gerçek, doğru, hakiki.
ş. 007/15, 019/17, 050/17, 053/17,
084/14, 106/14, 197/20, 229/07; ş.
ol- 217/14

şahîhen : (Ar) Gerçekten.
ş. 116/10, 171/04

sâhil : (Ar) Kıyı.
s. 035/07; s.+ de 111/04; s.+ e
100/08; s.+ iñ 035/07, 073/03,
074/15, 131/07; s.+ lerini 078/06

sâhir : (Ar) Büyüleyici.
s. 131/06

şahne : (Ar) 1. Cereyan eden, gözlenen,
şahit olunan olay ve bu olayın geçtiği yer.
ş. 221/02; ş.-i sa'âdet 146/09; ş.+
lerini 222/17; ş.+ niş 245/12
2. Oyun, konser vb. gösterilerde
seyircilerin kolayca
görebilecekleri şekilde zeminden
yüksek yer.
ş.+ de 039/01; ş.+ deki 123/08;
ş.+ ye 029/11

sâhte : (Fa) Sahte.
s. 197/18

sâ'ik : (Ar) Sevkedilen.
s. 129/13; s.+ leriniñ 069/05

sâ'ika : (Ar) Sebep.

s.+ sıyla 206/05

şakallı : Sakalı olan.
ş. 092/19, 135/16

şakıl : (Ar) Çirkin, kaba, uyumsuz.
ş. 047/04

sâkin : (Ar) Durgun, dingin.
s. 113/17, 205/06

sâkit : (Ar) Suskun.
s. 215/03, 251/07, 254/16; s. idi
214/03; cereyân-ı s.+ i 204/16

sâkitâne : (Ar+Fa) Sessizce, ses
çıkarmayarak.
s. 070/11, 073/05

şakla - : Saklamak.
ş. 030/11; ş.- mağa 066/03; ş.-
maları 242/03; ş.- yacak 013/13;
ş.- yarak 013/06

şaklan - : Saklanmak.
ş.- an 224/05

şal - : Salmak, bırakmak, koyvermek.
ş.- ivererek 247/06

şalı : Salı.
ş. 179/01

şalın - : Salınmak.
ş.- arak 222/08

şalıncağ : Salıncak.
ş.+ da 137/16

şalib : (Ar) Haç.
ş.+ iñ 256/11

şalla - : Sallamak.
ş.- dı 079/02, 107/17, 238/17; ş.-
mış ol- 050/12; ş.- yan 012/01; ş.-
yordu 008/12

şallan - : Sallanmak.

ş.- an 180/07; ş.- arağ 022/11; ş.-
dım 052/04; ş.- masını 136/09

şallanış : Sallanma.

ş.+ ını 234/13

şalon : (Fr) Salon.

ş.+ a 184/13; ş.+ u 151/01

şamīmī : (Ar) İçten.

ş. 190/01; taḥavvül-i ş. 145/06; ş.
ol- 218/20

şamīmiyyet : (Ar) İçtenlik.

şiddet-i ş. 194/01; hevā-yı ş.+ ine
175/06; ş.+ ini 228/06

şāmit : (Ar) Sessiz.

ş. 215/15; 'itāb-ı ş. 032/18; leyl-i
ş. 150/09

şandal : (Gr) Sandal.

ş. 071/05, 071/07, 108/03, 108/08,
110/10, 110/13, 114/11; ş.+ a
040/03, 074/05; ş.+ ı 071/03,
074/05; ş.+ ın 113/18; ş.+ ına
111/13

şandalcı : (Gr+Tr) Sandal işleten kimse.

ş. 112/06, 113/10, 119/02; ş.+ dan
207/14; ş.+ lar 111/15; ş.+ lardan
111/19, 112/02

şandalye : (Ar) Sandalye.

ş.+ sine 128/06; ş.+ sini 125/01

şanduka : (Ar) Mezarın üzerine
yerleştirilmiş, tabut büyüklüğünde tahta
veya mermer sandık.

ş.+ ları 068/12

şānī : (Ar) İkinci.

teşrîn-i ş.+ nın 232/12

şāniye : (Ar) Bir dakikanın altmışta biri
olan zaman birimi.

ş. 010/04, 079/15, 161/15; ş.+
lerde 183/08

şāniyecik : (Ar+Tr) Saniyecik.

ş. 010/02

şanki : (Tr+Fa) Sanki.

ş. 044/14, 055/05, 072/06, 077/09,
107/16, 141/07, 159/14, 215/02,
245/19, 249/19, 254/07, 254/15

şap - : Sapmak.

ş.- acağı 170/19; ş.- ar 037/01; ş.-
arağ 090/09; ş.- arken 158/06; ş.-
dığı 064/10; ş.- dılar 014/13,
235/17

şapa : Merkezden uzak, kıyıda köşede
kalmış.

ş. 244/12

şaplan - : Saplanmak.

ş.- ırdı 105/14

şaplı : Sapı olan.

ş. 008/18

şar - : Sarmak.

ş.- dığın 150/10; ş.- ıyor 213/15

şarar - : Sarı olmak, rengi sarıya
dönmek.

ş.- ıp şol- 059/10; ş.- mış 016/01

şarf : (Ar) Harcama.

maḥall-i ş. 200/08; ş. ét- 041/02,
105/16, 139/07; ş. eyle- 141/16;
ş.+ ından 086/15

sarhōş : (Fa) Sarhoş.

s. ol- 056/04

şarı : Sarı.

ş. 003/03, 003/07, 003/16, 012/02,
023/03, 098/10, 162/14

şarıl - : Sarılmak.

ş.- arak 198/12, 248/18

şarışın : Sarı saçlı ve ak tenli.

ş. 007/18, 008/09, 010/01, 012/09,
014/13, 029/04, 034/07, 049/11,
128/15, 156/15, 175/05, 251/04;
ş.+ ı 247/17

şarş - : Sarsmak.

ş.- an 145/05; ş.- arken 096/01; ş.-
dıkça 256/08; ş.- ıyordu 115/14

şarşıl - : Sarsılmak.

ş.- arak 100/11; ş.- dı 217/14; ş.-
dığını 196/20; ş.- ıyor 256/01; ş.-
mağa 146/19; ş.- mağa başla-
136/08; ş.- mış 148/15; ş.- mış ol-
010/05

şat - : Satmak.

ş.- abileceği 091/10; ş.- acağı
091/11

saṭḥ : (Ar) Bir şeyin dışta olan, dıştan
görünen tarafı, yüzü.

s.-ı mā'il-i hevesāt 250/08; s.-ı
mā'il 074/15; s.+ ındaki 015/04

şatıl - : Satılmak.

ş.- mayan 093/13; ş.- mışlarının
058/11

şatılık : Satışa çıkarılmış olan.

ş. 027/12

şatın : Satın (almak).

ş. al- 133/13

saṭır : (Ar) Bir sayfa üzerinde yan yana
gelen kelimelerden oluşan ve alt alta
sıralanmış her bir dizi.

s. 153/13, 156/18, 159/02, 161/09;
s.+ lar 153/10, 195/10; s.+ ları
161/03; s.+ ların 168/04, 168/06

şav - : İstenmeyen birini yanından
uzaklaştırmak.

ş. 022/06; ş.- acagım 093/17; ş.-
dık 037/18

şavrul - : Savrulmak.

küfürler s.- mak 216/06

şavuş - : Bulunduğu yerden aceleyle,
gizlice veya dikkati çekmeden ayrılmak.

ş.- mak 044/12

sa'y : (Ar) Çalışma, çaba gösterme.

s. ét- 158/16, 167/11; s.+ lerin
147/04

şay - : **1.** Arka arkaya söylemek,
sıralamak. ş.- dıkça 196/19; ş.- ıyordu
196/18

2. Gibi görmek, kabul etmek.

kār ş.- acak 218/12

3. Sayısını bulmak.

ş.- ar 091/18

şayd : (Ar) Av.

izdivāc ş.+ ı 122/06

şaydır - : Saydırmak.

ş.- dığı 112/05

sāye : (Fa) Gölge.

s. 085/17; s.+ si 080/17; s.+ sinde
046/12, 189/09

sāyedār : (Fa) Gölge, gölgesi olan, gölge eden.

ḥimāye-i s.+ ından 078/19; s. ol-
049/06

şayfiyye : (Ar) Yaz mevsimini geçirmek, yazın oturmak için gidilen yer.

ş.+ lere 055/11; ş.+ ye 040/02,
242/02

şayıl - : Sayma işine konu olmak, addedilmek.

ş.- abilirlerdi 038/13; ş.- ıyor
020/10

sebāt : (Ar) Sözünden veya kararlarından dönmeme, bir işi sonuna değin sürdürme, direşme.

ş. 116/09; ş.-ı mu‘annid 069/03; ş.
êt- 243/16; ş.+ ı 189/09; ş.+ ın 158/13

sebeb : (Ar) Sebep, neden.

s. 210/14, 239/10; s.-i ḥaḳīḳī
205/19; s.-i rüçḥān 252/01; s.-i
vücūd 200/10; s.+ den 132/17; s.+
i 046/20, 143/04, 210/18, 241/06;
s.+ ın 210/06; s.+ ini 039/13,
094/13; s.+ le 183/02; s.+ ler
206/02, 211/04, 211/05; s.+ lerin
211/06, 211/19, 213/10; s. ol-
037/11, 114/13, 125/07, 130/06,
159/10, 216/02

sebebsiz : (Ar+Tr) Sebebi olmayan, nedensiz.

s. 080/14

sedd : (Ar) Engel.

s.-i ‘anīf 132/09

sedīr : (Ar) Arkalıksız, üstü minderli ve yastıklı olabilen, oturmaya veya yatmaya yarayan ev eşyası, divan.

s.+ ler 140/10

sefālet : (Ar) Hakirlik, perişanlık, sefillik.

s.-i ḥayātiyye 236/12; s.+ i
224/05; maḳrūn-ı s. ol- 253/02

sefer : (Ar) Kez, defa.

s. 052/11, 098/02, 115/11, 116/10

sefil : (Ar) Alçak, adi, bayağı.

s. 074/10, 198/03

seḥāb : (Ar) Bulut.

s. 213/16

seḥer : (Ar) Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.

s. 035/07

seḥḥār : (Ar) Büyüleyici.

s. idi 250/21

sekiz : Sekiz.

s. 050/11; s. buçuḳ 055/12; s.+ de
058/05; yediden s.+ den 097/08; s.
doḳuz 007/02; s.+ e 033/02

seksen : Seksen.

s. dört 234/06, 234/07, 236/05

selām : (Ar) Selam, esenleme.

s. vēr- 035/15, 047/05

selāmet : (Ar) Esenlik.

s.-i ‘aḳl 095/07

selāmla - : (Ar+Tr) Selam vermek, esenlemek.

s.- dı 008/07; s.- yan 102/18; s.-
yorlar 121/06

selīm : (Ar) Sağlam, doğru.

şeh-râh-ı s.+ e 244/12; fikr-i s.+ in
094/03

selsebîl : (Ar) Tatlı ve hafif su.

s. 127/03

semâ : (Ar) Gökyüzü.

s. 128/19, 219/06, 219/18; kısım-ı
s. 219/03; s.-yı tahayyülât 074/09;
s.+ da 113/14; s.+ lara 162/18,
250/17; s.+ larda 256/07; s.+ nın
049/13, 065/16, 066/08; s.+ sın
219/10; lâciverdî-i s.+ yı 065/15

semâî : (Ar) Gök rengi.

s. 002/15

semâvî : (Ar) İlahî büyüklük ve yüceliğe
yakışır güzellik ve mükemmellikte olan,
insanüstü, olağanüstü.

cemâl-i s.+ nize 166/05

sen : Sen.

s. 004/04, 025/05, 074/04, 116/08,
119/21, 128/01, 247/19; s.+ a
062/20, 138/08, 243/01; s.+ a mı
119/19; adam s. de 225/09,
241/18; s.+ i 022/09, 024/10,
063/09, 114/15, 114/16, 119/18,
152/04; s.+ in 021/14, 023/15,
027/11, 057/18, 120/09, 130/10,
150/11, 155/17, 160/06; s.+ inki
053/18, 228/17, 228/19, 229/01;
s.+ inikleri 039/04, 050/16,
057/11; s.+ sin 139/18

sendele - : Dengesi bozularak düşecek
gibi olmak, adımlarını şaşırarak.

s.- meyecek 147/17; s.- yordu
090/19

sene : (Ar) Yıl.

s. 018/03, 019/05, 019/08, 019/17,
019/18, 019/19, 020/06, 040/02,
112/03, 157/17, 161/15, 211/03,
212/01, 214/08, 221/09, 227/03,
250/01; s.-i dersiyeye 031/08,
214/02; s.+ ler 023/07, 031/09,
163/02; s.+ sine 214/04; s.+ yi
156/01

senelerce : (Ar) Yıllarca.

s. 150/07, 224/20

senelik : (Ar+Tr) Yıllık.

s. 021/20, 158/12, 176/09, 215/02,
243/16

ser : (Fa) Baş.

fevķ-i s.+ inde 069/09

ser - : Sermek.

s.- diğı 066/07

serâçe : (Fa) Küçük saray, küçük konak,
saraycık.

s.-i ümîd 251/14

serbest : (Fa) Özgür, kayıtsız.

s. 013/12, 229/11; s. bırak-
001/09; s. bırakış 223/18

serbestâne : (Fa) Serbestçe, hiçbir
engelle karşılaşmadan, serbest olarak.

s. 007/12

serbestçe : (Fa+Tr) Serbest bir biçimde.

s. 157/03, 157/08

serbestî : (Fa+Ar) Serbestlik.

s.-i tederrüs 020/01

serbestleş - : (Fa+Tr) Serbestleşmek.

s.- en 115/10

serbestlik : (Fa+Tr) Serbestlik.

s.+ le 009/09

sergi : Alıcının görmesi, seçmesi için dizilmiş şeylerin tümü ve bu nesnelerin serildiği yer. s.+ leri 090/12

sergüzeşt : (Fa) Macera.

s. 244/01; s.+ ini 195/13; s.+ lere 108/04

serî : (Ar) Hızlı, çabuk, süratli.

s. 001/10, 219/08; suķūt -ı s. 222/08

seril - : Serilmek.

s.- ecek 186/18; s.- en 032/12; s.- miş 069/10

serin : Az soğuk, ılık ile soğuk arası.

s. 127/16

serinle - : Serinlemek, hafifçe soğumak.

s.- yen 032/10

serinlik : Serinlik.

s. 069/10

ser-levha : (Fa+Ar) Başlık.

s.+ sina 187/13; s.+ sını 075/09, 075/13

sermāye : (Fa) Sermaye.

s.-i maķāl olacaķdı 228/13; s.+ sinden 042/02

sermedî : (Fa) Sürekli, kalıcı.

būy-ı s. 127/06

ser-mest : (Fa) Sarhoş.

s. 066/13, 074/11; s. ol- 009/10

serp - : Serpmek.

s.- iyordu 011/13, 099/20, 173/04, 232/14

serpil - : Serpilmek.

s.- en 030/16

sersem : (Fa) Düşünmeden hareket eden, ne yaptığının farkında olmayan.

s. 255/04; s. ol- 017/17

sert : (Fa) Soğuk.

s. 096/11

sertleş - : (Fa+Tr) Şiddeti artmak, kuvvetli ve zorlu bir duruma gelmek.

s.- mege başla- 074/17

serv : (Fa) Servi.

s.+ lerin 068/11; s.+ lerinin 255/12

servet : (Ar) Zenginlik, varlık.

ş.-i hūsn ü ān 011/19; ş.+ e 121/17; ş.+ i 219/17; ş.+ ini 141/15, 220/02; ş.+ lerin 143/03

servetçe : (Ar+Tr) Servet bakımından.

ş. 132/20

serzeniş : (Fa) Sitem, başa kakma.

s. 048/18; naẓar-ı s. 240/02; s.+ le 008/12; s.+ leri 104/01

ses : Ses.

s. 004/16, 006/01, 008/01, 021/18, 101/13; s. çıkar- 022/16, 136/13; s.+ i 024/17, 088/05, 099/13; s.+ ine 078/03; s.+ ini 098/06, 138/13; s.+ iyle 008/20; s.+ le 007/19, 019/04, 088/03, 125/15, 125/20, 126/02, 181/10, 222/03; s.+ ler

020/10, 063/13; s.+ leri 035/08;
s.+ lerinle 150/10

seslen - : Seslenmek.

s.- di 081/19, 086/06; s.- dikleri
009/17; s.- iyorlardı 007/18; s.-
mek 075/03; s.- mekle 050/17

sessizce : Sessiz bir biçimde, sessiz
olarak, sessizcesine.

s. 091/14

setr : (Ar) Örtme, gizleme.

s.+ e 194/19; s. ét- 197/17; s.
olun- 237/01

setre : (Ar) Düz yakalı, önü ilikli bir
ceket türü.

s.+ siniñ 023/20

sev - : Sevmek.

s.- digi 025/09, 192/06, 216/11; s.-
digimiz 027/14; s.- digini 122/10,
122/11, 132/08, 141/13, 250/11;
s.- diginiñ 066/12; s.- dikleri
027/19; s.- dikleriñi 116/08; s.-
dirmek 237/19; s.- ebilirler miydi
180/12; s.- eceklerdi 180/15; s.-
eeksini 066/17; s.-
emeyeceklerine 165/03; s.- en
153/01, 167/21; s.- erdi 165/09; s.-
iyorken 141/13; s.- iyormuş
142/07; s.- iyorsanız 167/09; s.-
iyorum 152/04, 166/09, 166/20;
s.- mek 042/07, 152/12; s.- meli
027/08; s.- meyecekler 180/13; s.-
miş 193/03

sevdır - : Sevdirmek.

s.- iyordu 108/06

sevgili : 1. Sevilen ve âşık olunan kimse,
yavuklu, dost, yâr, canan.

s.+ lerini 185/20; s.+ m 167/01;
s.+ niñ 027/12; s.+ si 248/06; s.+
sinden 066/12; s.+ sini 142/20; s.+
siniñ 220/20; s.+ siyle 142/01

2. Sevgi ve bağlılık duyulan.

s. 048/02, 073/18, 074/19, 084/09,
095/14, 117/14, 121/02, 126/06,
174/19, 183/01

sevil - : Sevilme.

s.- en 191/15

sevimli : Hoşa giden, cana yakın, şirin,
sempatik.

s. 080/02, 236/15

sevin - : Sevinç duymak.

s.- en 130/18; s.- iyormuş 185/06

sevinç : Sevinç.

s.+ imden 160/10; s.+ in 130/18;
s.+ inden 088/02

seviş - : Sevişmek.

s.- iniz 127/13; s.- iyorlardı
127/13, 127/14

sevķ : (Ar) Gönderme, götürme.

s. ét- 003/05, 006/17, 053/13,
075/16, 080/12, 080/13, 082/16,
095/04, 178/07, 210/18, 232/17,
244/12, 250/15; s.+ iyle 034/03

seyāhat : (Ar) Yolculuk.

s.+ i 190/07; s.+ iniñ 243/03

seyelān : (Ar) Akış, akma.

s. ét- 255/18

seyirci : (Ar+Tr) Bir olayı gören, izleyen kimse, izleyici.

s. kal- 026/04

seyr : (Ar) 1. İzleme.

s. 095/12, 100/09, 125/09; s.+ e dal- 076/10, 219/10; s. ét- 008/17, 015/04, 015/15, 016/19, 032/14, 053/05, 067/10, 075/14, 078/01, 101/16, 122/18, 128/06, 171/10, 172/14, 175/11, 182/20, 215/14, 234/13, 235/07, 237/08, 240/16; s. eyle- 245/14

2. Gezip dolaşma, gezme, gezinme.

s.+ e 236/17

seyyāh : (Ar) Gezgin.

s.+ lar 027/17

seyyāl : (Ar) Akışkan.

hüsn-i s. 232/15

sez - : Sezmek, kestirmek, hissetmek.

s.- erek 007/08

şıcağ : Sıcak.

ş. 081/08, 163/18, 176/15; ş.+ da 042/13; ş.+ dan 238/11; ş.+ lar 162/15; ş.+ larda 032/09; ş.+ ları 192/16

şığ - : Sığmak.

ş.- mayan 056/12

şıhhat : (Ar) Sağlık, esenlik.

ş.+ iğ 104/17

şık : Sık.

ş. ş. 049/09, 063/09, 177/17

şık - : 1. Sıkamak.

ş.- abilirdi 173/20; diş ş.- acakları 031/04; ş.- an 127/07, 253/04, 255/01; ş.- arağ 121/11; ş.- dım 160/13; cānını ş.- incaya 039/10; cānını ş.- ıp sıkmadığını 223/04; ş.- ıyor 085/08; ş.- ıyordu 077/09, 132/12; ş.- ıyorlar 121/07; cānını sıkıp ş.- madığını 223/04; elini ş.- mağdan 167/13

2. Silahla ateş etmek.

kurşun ş.- ıp 154/15

şıkı : Sıkı.

ş. ş.+ ya 107/10

şıkıcı : İç sikan, can sikan, tedirgin eden.

ş. 031/17, 075/20, 192/10, 218/18

şıkıl - : 1. Sıkılmak.

ş.- an 037/20; ş.- dı 124/09, 209/03; cānı ş.- dı 098/01, 120/08; cānları ş.- dı 137/04; içi ş.- dı 085/20; ş.- dım 097/06; cānım ş.- ıyor 154/05; ş.- mağa başla- 083/17; ş.- mayı 112/18; ş.- miş 006/05; cānı ş.- miş ol- 022/08; ş.- mişlar 100/01

2. Çekinmek.

ş.- ırım 073/13

şıkıntı : Sıkıntı.

ş. 048/09, 137/05, 246/20; ş. çek- 114/09; ş.+ lar 104/04; ş.+ ları 088/14, 115/12; ş.+ larından 203/04; ş.+ sı 004/11, 005/08, 043/13, 075/05, 086/13, 104/13, 105/10, 200/20; ş.+ sına 120/16;

ş.+ sından 044/03, 095/18; ş.+ sını
201/19; ş.+ sıyyla 025/21, 043/09,
070/10

şıkıntılı : Sıkıntı veren, meşakkatli.

ş. 217/19

şıkışdır - : Sıkıştırmak.

ş.- araķ 122/01

şıklaş - : Sıklaşmak.

ş.- an 013/03

şıklaşdır - : Sıklaştırmak.

adımlarını ş.- dı 099/12

şınıf : (Ar) Öğrencilerin yıllık öğrenimine
göre ayrıldıkları bölümlerden her biri.

ş. 018/06, 214/02, 214/05; ş.+ da
ķal- 020/08; ş.+ dan 192/19; ş.+ ı
024/15; ş.+ lar 020/04

şıra : Sıra.

ş. 033/01, 233/04; arkası ş.
056/05; ş.+ da 002/19, 006/18,
013/16, 020/15, 024/17, 025/04,
037/08, 038/04, 038/06, 054/15,
062/08, 063/04, 067/01, 085/02,
089/07, 104/02, 106/10, 116/16,
121/09, 134/15, 142/06, 178/09,
208/03, 235/09; arada ş.+ da
002/10, 005/11, 011/02; ş.+ daki
031/05; ş.+ lara 018/08, 068/15,
214/07, 215/14; ş.+ larda 039/02;
ş.+ nıñ 216/05; ş.+ sı 048/18; ş.+
sında 121/05, 206/14

şıralı : Sıralanmış, düzenlenmiş, dizili.

ş. 063/05, 095/13

şırf : (Ar) Sadece, yalnız.

ş. 041/10, 130/13, 206/05, 218/11,
222/12

şırşıklam : Büsbütün ıslak, çok ıslak,
sırılsıklam.

ş. 153/16

şırt : Dağların veya tepelerin üst bölümü.

ş. 082/11

şıvış - : Haber vermeden sessizce
gidivermek, kaçmak.

ş.- maķ 044/05

şız - : Sızmak.

ş.- araķ 078/09

şigara : (İsp) Sigara.

s. 208/04

şil - : Silmek.

s.- erek 082/20; s.- mege 033/10;

s.- mek 097/12

şilāh : (Ar) Silah.

s.+ ları 250/05

şilecek : Mendil.

s. 099/09

şilindir : (Fr) Silindir.

s. 008/06

şilk - : Silkmek.

s.- erek 085/03; s.- iyordu 208/04;

s.- mek 098/10

şilsile : (Ar) Zincir.

s.-i işbāt 031/14; s.-i tefekkürāt
210/10

şīmā : (Ar) Yüz.

s.+ nıñ 103/05

şīne : (Fa) Göğüs, yürek.

s.-i mahremiyet 073/02, 176/15;
s.+ den 128/17; s.+ ler 030/02; s.+
lerinin 049/10; s.+ sinde 127/07;
s.+ ye 096/19

sinīn : (Ar) Yıllar, seneler.

s.-i hayāt 013/05

siper : (Fa) Korunulacak, arkasına, altına
veya içine girerek saklanılacak yer.

s. al- 031/05

sis : Sis.

s.+ ler 083/15, 129/03

sitāyīş : (Fa) Övgü.

s.+ ini 060/09; s.+ lerin 086/02

sivri : Sivri.

s. 035/15, 068/08, 204/04

siyāh : (Fa) Siyah, kara.

s. 015/16, 083/18, 107/11, 164/19,
173/07, 183/12, 206/02, 255/12

siyāhlan - : (Fa+Tr) Siyahlaşmak.

s.- aḡ 238/12

siyāhli : (Fa+Tr) Siyah renkte giysi
giymiş olan.

s. 002/16

siz : Siz.

s. 003/15, 047/10, 097/09, 114/11,
138/10, 139/14, 159/05, 161/06,
162/06, 166/12, 240/07; s.+ den
159/01, 166/17, 167/01, 167/08,
185/04; s.+ e 012/07, 155/07,
156/19, 161/12, 165/20, 165/21,
166/09, 166/15, 170/14; s.+ i
166/05, 166/09, 166/20, 167/21,
240/08; s.+ in 149/08, 166/07,

166/13, 167/11, 167/12, 184/01,
208/07

sofra : (Ar) Sofra.

s.+ sından 177/05; s.+ ya 091/13

şoḡu - : Birine veya bir şeye duyulan
istek, sevgi ve ilgi kalmaması.

s.- mak 198/07

şoḡuk : 1. Isısı düşük olan, sıcak karşıtı.

ş. 032/11, 045/04

2. Sevimsiz veya yersiz, antipatik.

ş. 023/15; s.+ u 022/06 3. İlgisiz,
sevimsiz bir biçimde veya
memnuniyetsizliğini belli ederek.
s. 183/02

şoḡbet : (Ar) Konuşma.

s.+ leriyle 247/08

şok - : Sokmak.

ş.- du 076/01; ş.- muşuz 035/12

soḡāk : (Ar) Sokak.

s. 036/20, 092/11, 174/09, 176/11;
s.+ a 064/09, 087/16, 202/12,
232/18, 233/13; s.+ da 058/20,
095/04, 099/12, 103/10, 130/17,
176/02, 204/09, 223/13, 232/06,
249/17; s.+ dan 094/08, 235/17;
s.+ ı 090/15, 135/13, 187/08; s.+
ın 016/07, 059/05, 064/11, 158/05,
175/07, 235/06; s.+ ında 099/08;
s.+ larda 206/06; s.+ lardan
090/09

şokul - : Yanaşmak, yaklaşmak.

ş.- an 111/12; ş.- mak 179/05; ş.-
ur 152/07; ş.- urduk 156/10

şokulğanlık : Sokulganlık.

ş.+ la 047/05

şokuşdur - : Sokuşturmak.

ş.- arak 216/03

şol : Sol.

ş. 025/03, 079/03, 118/10, 216/18,
233/02; ş. kol 059/04, 085/16

şol - : Solmak.

şararıp ş.- muş 059/10

şoluğ : Rengi atmış olan, solmuş, uçuk.

ş. 128/19, 219/04, 232/13

şomurt - : Somurtmak.

ş.- muş 004/11

şon : Son.

ş. 017/10, 063/04, 087/07, 089/17,
101/08, 105/15, 107/11, 108/01,
117/18, 154/20; 161/19, 173/05,
199/03, 204/15, 211/14, 226/15,
231/02, 232/13, 255/05, 256/03;
ş.+ u 158/13, 192/14, 192/15; ş.+
una 193/18; ş.+ unu 132/02; ş.+
unun 032/19

şonbahār : (Fa) Sonbahar, güz.

ş.+ ın 219/10

şonra : Sonra.

ş. 003/13, 003/16, 004/03, 004/10,
006/13, 007/07, 009/05, 016/17,
017/15, 019/16, 020/05, 020/11,
021/03, 021/14, 022/03, 023/08,
027/14, 029/11, 030/08, 033/08,
033/12, 037/11, 037/14, 037/17,
040/11, 040/16, 043/10, 045/01,
045/08, 046/12, 048/01, 049/01,

049/08, 049/16, 050/06, 052/11,
053/10, 054/01, 054/09, 056/14,
057/04, 058/18, 058/19, 059/02,
061/20, 062/14, 062/18, 063/12,
065/01, 065/05, 065/17, 066/02,
068/07, 069/18, 072/13, 074/02,
075/19, 076/06, 076/17, 077/18,
078/04, 080/18, 081/14, 081/20,
082/09, 082/20, 083/17, 084/10,
086/06, 088/06, 089/03, 090/06,
091/15, 093/02, 093/16, 095/10,
096/12, 096/14, 097/08, 097/11,
098/11, 103/02, 103/10, 106/06,
107/03, 107/09, 109/15, 109/16,
111/16, 113/09, 114/11, 114/14,
115/06, 118/12, 118/17, 119/16,
121/07, 122/02, 123/20, 126/12,
128/09, 128/16, 129/14, 131/02,
131/12, 132/03, 136/05, 136/16,
140/02, 141/05, 142/17, 145/07,
148/12, 148/17, 151/05, 156/06,
156/07, 158/01, 160/14, 163/04,
163/17, 164/06, 165/10, 165/13,
168/02, 170/05, 170/12, 171/10,
172/08, 177/08, 179/02, 179/06,
181/17, 182/13, 185/03, 186/01,
192/19, 195/19, 197/08, 200/02,
201/03, 201/04, 203/04, 204/10,
205/09, 206/04, 207/12, 209/17,
210/05, 210/16, 210/20, 211/20,
212/02, 212/10, 217/10, 219/14,
219/17, 220/09, 221/10, 222/04,
225/14, 226/02, 226/09, 227/04,

227/18, 231/03, 232/03, 232/08,
236/07, 241/12, 246/08, 246/20,
248/16, 248/20, 249/13, 250/16,
251/01, 251/06, 252/05; ş. idi
157/18; ş.+ ki 019/06, 058/01,
192/12, 210/18; ş.+ sı 052/08; ş.+
ya 221/09

şonuncu : Sonuncu.

ş. ol- 167/19

şopala - : Sopa ile vurmak.

ş.- maḳdan 136/17

şor - : Sormak.

ş.- amadı 088/19; ş.- amıyordu
238/10; ş.- an 036/18, 145/07; ş.-
du 003/17, 007/08, 010/08,
035/17, 038/06, 047/07, 052/13,
059/04, 066/16, 067/20, 068/20,
081/05, 082/05, 090/04, 110/02,
112/09, 112/12, 142/09, 184/10,
192/15; ş.- duḳ mu 036/12; ş.-
maḡa 088/16, 238/11; ş.- mayınız
158/11; ş.- muş 017/05; ş.- sa
193/12; ş.- unca 170/15; ş.-
uyordu 089/07, 097/02, 112/05,
118/17, 127/20, 177/09, 187/11;
ş.- uyorlardı 206/20

şorul - : Sorulmak.

ş.- sa 104/19

şoy - : Soymak.

ş.- maḡa başla- 030/05; ş.- muş
035/11

şoyun - : Soyunmak.

ş.- up 092/05

sök - : Sökmek.

s.- üp 108/16

sön - : Sönmek.

s.- en 005/07; parlayıp s.- üyordu
256/03

söyle - : Demek, söylemek.

s.- di 010/15, 051/15, 088/11,
110/05, 110/14, 123/16, 125/08,
145/11, 204/03, 223/12, 223/17;
s.- di idi 142/16; s.- diginden
218/07; s.- dikden 097/11; s.-
dikleri 248/12; s.- diklerine
247/10; s.- mege 091/15, 157/08;
s.- megi 142/13; s.- mek 046/06,
054/02, 054/03, 164/12, 196/14,
198/05; s.- memege 087/09; s.-
memi 162/01; s.- mesi 126/03; s.-
meyerek 101/03, 160/15; s.-
mezsem 162/02; s.- miş 045/07;
s.- miş ol- 045/17; s.- mişdi
044/02, 077/15, 112/07; s.-
miyordu 053/11, 201/14; s.- r
114/17; s.- rken 052/01; türkü s.-
rken 079/19; s.- se 192/02; s.-
yebilmesi 217/07; s.- yecegi
170/11; s.- yeceğini 184/09,
220/18; s.- yecek 088/01, 173/12,
182/10, 238/09; s.- yecekdi
196/16; s.- yecekler 222/05; s.-
yecekleri 164/18; s.- yecekleri ol-
215/04; s.- yememege 141/19; s.-
yemeyenlerde 106/03; s.-
yemeyerek 195/03; s.- yemezdi

131/17; s.- yemiyor 149/14; s.- yemiyordu 130/12; s.- yen 039/07; s.- yerek 058/13, 102/08, 124/18; s.- yim 223/15; s.- yin 138/19; s.- yor 063/02, 187/11, 220/14; s.- yordu 058/09, 152/01, 171/13, 192/18, 216/15, 240/13, 247/16; s.- yorlar 246/21; türkü s.- yorlar 019/16; s.- yorlardı 008/14; s.- yorsun 026/01; s.- yorum 162/04, 223/11

söylen - : 1. Söylenmek.

s.- diği 193/09; s.- digini 144/07; s.- en 136/01, 144/05

2. Kendi kendine konuşmak, kendi kendine bir şeyler söylemek.

s.- di 101/06; s.- erek 206/09; s.- iyordu 003/09, 139/11; s.- me 138/07

söyleyiş : Söyleme işi.

s.+ inde 228/01

söz : Söz, laf.

s. 110/01, 141/19, 155/07, 228/01; s.+ e 222/17, 253/11; s.+ e karış- 110/12; s.+ ler 198/04, 248/12; s.+ lardan 192/10, 217/01; s.+ leri 064/03, 160/16, 249/09; s.+ lerine 217/05; s.+ ü 089/14, 097/11, 136/01; s.+ üme 027/10; s.+ üne 184/18; s.+ ünü 024/03, 141/11; s.+ ünü kes- 021/13, 203/17; s. vër- 043/05, 043/15

sözleş - : Herhangi bir konuda birbirine karşılıklı söz vermek.

s.- erek 058/15

şu : Su.

ş. 081/19, 092/17, 093/02, 123/17, 124/12; ş.+ lar 074/18, 127/02; ş.+ ların 096/16; ş.+ ya 124/05; ş.+ yu 123/19, 124/02; ş.+ yun 015/04

su'âl : (Ar) Soru.

s. 077/12; s.+ in 238/13; s.+ ini 071/12; s.+ lerin 091/01

şubh : (Ar) Sabah.

maḥmūrī-i ş. 074/15

suhulet : (Ar) Kolaylık.

s. 151/01

sukût : (Ar) Düşüş.

s.-ı serī' 222/08; s.+ undan 127/04

şulu : Yersiz şakalar yapan, söz ve davranışları ile çevresini tedirgin eden veya gereksiz iltifatlarda bulunan.

ş.+ nun 036/03

şundurma : Yağmurdan, güneşten korunmak için yapılan ve arkası bir duvara verilen çatı.

ş.+ nın 018/09

şüret : (Ar) Biçim, yol, tarz.

ş. 117/13; ş.-i takdīm 169/03; ş.+ de 006/01, 025/07, 039/06, 054/05, 081/01, 134/02, 160/15, 174/03, 240/10, 246/13; ş.+ e 120/05, 247/03; ş.+ inde 191/09; ş.+ le 009/06, 045/01, 105/18, 109/12, 131/15, 159/06, 199/09

şuş - : Susmak.

ş. 125/16, 126/01, 126/09, 127/18,
193/08, 215/20; ş.- du 070/10; ş.-
dum 128/02; ş.- malarını 124/17;
ş.- uyordu 004/16

şuşa - : Susamak.

ş.- mış ol- 123/15

şusuz : Susamış olan.

ş. 129/15

şusuzluk : 1. Kuraklık.

ş.+ dan 016/01

2. Susamış olmak.

ş.+ dan 082/18, 123/13; ş.+ unu
124/02

şu‘ūd : (Ar) Yukarı çıkma, yükselme.

s.+ a 082/10

sükūn : (Ar) Sakinlik, hareketsizlik.

s. 164/09, 255/14; s. bul- 065/07,
204/16, 226/02; s.+ u 204/17

sükūnet : (Ar) Durgunluk, hareketsizlik.

s. 215/21; s.-i kalb 236/06; s.-i
nisbiyye 144/09; s.+ e 008/19; s.
vēr- 096/12

sükūt : (Ar) Sessizlik.

s. 045/18, 068/09, 198/09, 215/18;
s.+ dan 160/14, 166/17; s. èt-
114/04, 215/15; s.+ u 246/21

sür - : 1. Devam etmek.

s.- en 236/11

2. Dokundurmak, değdirmek.

s.- ecekdi 102/15

sürāhī : (Ar) Sürahi.

s. 123/14

sür‘at : (Ar) Çabukluk, hızlılık, hız.

s.+ iyle 147/10; s.+ le 014/10,
086/17, 087/18, 109/04, 174/06,
174/12, 178/09, 250/12

sürekli : Sürekli, devamlı.

s. 062/11, 096/01

sürūr : (Ar) Sevinç.

hiss-i s.+ a 113/06

sürükle - : Sürüklemek.

s.- di 166/19; s.- yeceğini 134/02;
s.- yen 016/20; s.- yerek 022/01

sürün - : Sürünmek.

s.- düğümüz 145/14; s.- en
016/09, 233/09; s.- mek 202/14

süs : Süs.

s.+ üñ 107/16

süsle - : Süslemek.

s.- mege çalış- 170/05; s.- mege
uğraş- 137/14

süslen - : Süslenmek.

s.- en 073/02; s.- mesi 107/10

süt : Süt.

s. 086/08; s.+ ü 086/11

sütçü : Süt satan kimse.

s. 086/04; s.+ ye 086/06

süz - : Gözle inceleyerek dikkatle
bakmak.

s.- erek 153/07

süzül - : Süzülmek.

s.- en 011/16; s.- üp 068/09

Ş

şaka : (Ar) Şaka, latife.

ş.+ larla 225/05; ş.+ nın 138/02; ş.
ol- 138/05, 216/04

şakalaş - : (Ar+Tr) Karşılıklı olarak şaka
etmek, şaka yapmak.

ş.- arak 100/12; ş.- mışlar 185/16

şakırtı : Şakırtı.

ş.+ ları 002/10

şapka : (Rus) Şapka.

ş. 113/08, 236/17; ş.+ lar 173/03;
ş.+ ları 235/14; ş.+ ların 234/12;
ş.+ larına 234/11; ş.+ larından
011/16

şapkalı : (Rus+Tr) Şapka takmış olan.

ş. 008/06, 062/20, 116/18, 117/06

şark : (Ar) Doğu.

ş.+ a 126/19

şart : (Ar) Koşul.

ş.+ ı 026/11

şa‘şa‘a : (Ar) Gösteriş, debdebe.

ş. 221/08; ş.-ı tarāvet 237/19; ş.-i
emel-fırīb 205/02

şaşgınlık : bk. şaşkınlık.

ş.+ dan 083/06

şaşır - : Şaşırmak.

ş.- arak 067/04, 213/12; ş.- dı
152/19, 199/04; ş.- dım 151/18,
160/10; ş.- ırdı 148/11; ş.- madan
004/20, 203/11; ş.- mayarak
237/07; ş.- mış 003/02; ş.- mışdı
044/19, 072/09, 144/05, 184/09,

218/06, 233/16; ş.- mışlardı
248/11

şaşırt - : Şaşırtmak.

ş.- ıyordu 090/12

şaşkın : Şaşkın.

ş. kal- 017/02

şaşkınlık : Şaşkınlık.

ş.+ ı 234/02; ş.+ ından 050/08

şād : (Fa) Sevinçli.

ş. 222/04

şādān : (Fa) Sevinçli.

ş. 219/08, 225/04

şāhīn : (Fa) Argoda vapur.

ş.+ ın 107/19

şā‘irāne : (Ar+Fa) Romantik, şairce.

hissiyāt-ı ş.+ m 156/17; hayālāt-ı
ş.+ nın 126/19

şākird : (Fa) Öğrenci.

ş. 012/14

şākirdān : (Fa) Öğrenciler.

ş.+ ı 018/06

şākūlī : (Ar) Düşey.

ş. 082/15

şāyān : (Fa) Layık, yaraşır, yakışır alır.

ş.-ı dikkat 111/03; ş.-i
ehemmiyyet 161/03; ş.-i hayret
054/15, 054/17; ş.-i istihfāf
243/10; ş.-i istihzā 020/10; ş.-i
iştiğāl idi 123/09

şebāb : (Ar) Gençlik.

i‘timād-ı ş. 147/14; şu‘le-i ş.
166/12; zünüb-ı ş. 005/13; cāzibe-

i ş.+ ından 224/10; şî'r-i ş.+ ıyla 099/14; hâhiş-i ş.+ iyle 031/20

şebâbet : (Ar) Gençlik.
nûr-ı ş. 011/13

şedîd : (Ar) Şiddetli.
ş. 041/07, 145/02, 241/14; ziyâ-yı ş. 065/15; te'sîr-i ş. göster-088/14; meyelân-ı ş.+ ın 134/01; te'sîr-i ş.+ ından 236/04; galeyân-ı ş.+ ini 150/06; ibtilâ-yı ş.+ iyle 250/08

şedîde : (Ar) Büyük sıkıntı, bela.
merâret-i ş.+ yi 226/13

şeffâf : (Ar) Saydam.
ş. 134/04, 219/07

şefkât : (Ar) Sevecenlik.
ş.-i müte'essirâne 236/13; ş.+ leri 192/20

şehbâl : (Fa) Kuş kanadının en uzun tüyleri, kuş kanadı.
ş.-i hayâl 196/08

şehâdet : (Ar) Tanıklık.
ş. parmağı 025/03

şehâdetnâme : (Ar+Fa) Diploma.
ş. 147/04

şehir : (Fa) Vilayet, memleket, kent.
ş. 255/20; ş.+ ın 255/14

şeh-râh : (Fa) Doğru ve açık yol, selamet yolu.
ş.-ı hayâl 066/07; ş.-ı selîm 244/12; ş.-ı ümîd 131/01

şekerlemeci : (Fa+Tr) Şekerleme yapan veya satan kimse.

ş. 157/19

şekil : (Ar) Şekil.
ş.+ ın 105/17; ş.+ inde 008/18; ş.+ lerini 019/06

şekli : (Ar) Şekle dayanan, biçimsel.
ş. 108/06

şems : (Ar) Güneş.
in'ikâsât-ı ş. 255/05; ziyâ-yı ş. 011/16; ş.-i gârib 254/10, 256/02; ziyâ-yı ş.+ e 078/04, 078/18; ş.+ ın 082/16; ziyâ-yı ş.+ ın 127/09

şemsiyye : (Ar) Şemsiye.
ş. 054/11; ş.+ nın 009/04; ş.+ sini 008/18

şemsiyyesiz : (Ar+Tr) Şemsiyesi olmayan.
ş. 078/08

şen : (Erm) Neşeli.
ş. 113/19, 179/14, 224/18, 235/15, 249/11; ş. dur- 010/12; ş. idi 135/16, 198/18

şenlik : (Erm+Tr) Belli günlerde yapılan coşku veren eğlendirici gösterilerin tümü.
ş. 242/04

şeref : (Ar) Şeref.
bâ'is-i ş. 196/01

şetâret : (Ar) Neşe.
ş. 032/03, 233/01; ş.+ i 175/02; ş.+ leri 188/16; ş.+ lerine 221/20, 238/19

şetâretli : (Ar+Tr) Neşeli, şen, cıvıl cıvıl.
ş. 177/05, 224/08

şevk : (Ar) Şiddetli arzu, istek.

ş. 115/07, 232/18; kemāl-i ş.
121/12; ş.-i muḳārenet 122/08; ş.+
ler vēr- 089/15

şey : (Ar) Şey.

ş. 004/06, 007/08, 008/13, 011/09,
019/13, 021/04, 022/03, 025/18,
026/13, 031/01, 034/12, 036/17,
046/15, 048/10, 050/07, 051/20,
055/06, 058/18, 064/15, 065/03,
074/02, 077/04, 079/16, 083/05,
084/05, 087/17, 088/16, 089/08,
091/10, 095/04, 101/03, 104/19,
106/02, 106/11, 110/07, 112/20,
114/02, 116/10, 117/10, 121/15,
122/09, 128/17, 129/19, 133/05,
133/07, 135/03, 136/03, 137/04,
149/14, 150/06, 150/08, 150/08,
150/09, 153/13, 154/10, 154/14,
156/18, 159/03, 160/14, 161/03,
162/08, 163/04, 166/11, 167/01,
167/08, 177/07, 177/14, 180/14,
184/20, 187/04, 187/10, 187/12,
191/06, 193/01, 193/02, 195/03,
200/10, 201/13, 205/04, 207/06,
207/07, 207/18, 216/20, 218/16,
234/14, 238/09, 245/04, 253/09,
256/04; ş.+ de 181/02; ş.+ den
051/10, 091/12, 097/01, 106/01,
157/03, 162/09, 213/17, 230/08;
ş.+ di 156/13; ş.+ ler 007/15,
008/14, 014/16, 017/16, 021/07,
023/10, 036/18, 051/07, 092/02,
123/16, 162/05, 182/09, 186/03,

187/11, 190/04, 204/03, 212/09,
227/06, 230/07, 243/07; ş.+ lere
017/02, 196/10, 217/03; ş.+ leri
013/02, 226/17; ş.+ leriñ 106/02,
146/14; ş.+ lerine 054/12; ş.+ lerle
198/03; ş. miydi 179/05, 219/15;
ş.+ siñiz 166/12

şey' : (Ar) bk. şey.

ş.+ e 008/04, 013/19, 014/19,
037/11, 072/03, 092/05, 103/06,
104/06, 175/20, 193/10, 195/14,
199/11, 200/18, 206/15, 245/07;
ş.+ i 010/07, 039/09, 042/20,
060/10, 061/15, 145/14, 148/17,
152/12, 185/13, 206/02, 226/01,
243/14; ş.+ le 147/13

şık : (Fr) Güzel, modaya uygun giyinmiş
olan.

ş. 180/13, 191/14, 213/05; ş.+
larıñ 034/05; ş. ol- 013/07

şıkça : (Fr+Tr) bk. şık.

ş. 047/18

şıkık : (Ar) Seçenek.

ş.+ a 228/07

şiddet : (Ar) Şiddet.

ş.-i cāzibe 226/04; ş.-i 'azm
189/09; ş.-i ibtilā 226/02, 243/09;
ş.-i ihtiyār 212/15; ş.-i infi'āl
090/19; ş.-i intizār 227/10; ş.-i
meclūbiyyet 133/07; ş.-i meyelān
130/06, 199/10; ş.-i muḥabbet
133/16, 195/09, 221/01; ş.-i
müntakimāne 196/18; ş.-i

şamīmiyyet 194/01; ş.-i taḥassūsāt 131/08; ş.-i temāyül 038/16; ş.-i tuğyān 142/03; ş.+ de 227/01; kesb-i ş. ét- 026/03; ş.+ i 200/05; ş.+ ini 078/07, 217/19; ş.+ iyle 110/18; ş.+ le 015/16, 041/08, 075/18, 148/17, 202/11, 234/02, 235/12, 243/08; kemāl-i ş.+ le 109/17; ş.+ le it- 137/17

şiddetli : (Ar+Tr) Şiddetli.

ş. 008/11, 080/16, 091/13, 093/08, 094/14, 100/16, 108/09, 188/13, 192/01, 198/10, 210/08, 233/20; ş. ş. 006/18

şifāhī : (Ar) Sözlü, tahrirî karşıtı.

ş. ol- 022/02

şifre : (Fr) Şifre, kod.

ş.+ ler 031/13; ş.+ si imiş 201/13

şihāb : (Ar) Akan yıldız, meteor.

ş.+ dan 065/16; ş.+ larla 065/19

şikāyet : (Fa) Yakınma.

ş.-i ṭālī‘ 164/13

şimdi : Şimdi.

ş. 004/05, 004/07, 004/17, 006/08, 007/01, 008/03, 010/18, 012/15, 014/03, 015/19, 019/11, 020/04, 020/06, 020/18, 021/09, 023/02, 024/06, 024/13, 026/01, 026/10, 027/04, 027/07, 031/10, 035/06, 036/06, 039/11, 040/13, 042/08, 046/10, 048/12, 048/16, 048/19, 049/18, 061/02, 063/12, 068/08, 068/18, 070/01, 070/10, 070/13,

071/12, 073/02, 075/04, 077/11, 084/17, 085/20, 086/09, 091/11, 096/07, 099/07, 100/08, 104/07, 104/12, 105/20, 106/18, 107/15, 108/01, 112/13, 113/07, 113/13, 115/04, 115/12, 118/06, 126/13, 128/11, 130/04, 130/11, 131/06, 132/01, 135/01, 136/14, 137/17, 142/11, 142/17, 145/20, 149/12, 152/05, 153/07, 155/18, 156/20, 161/07, 161/14, 162/12, 162/20, 164/02, 166/12, 169/11, 171/02, 171/14, 172/03, 172/20, 175/02, 175/13, 175/16, 176/17, 180/05, 183/12, 184/18, 185/12, 188/20, 189/16, 190/18, 194/04, 194/13, 195/01, 197/21, 200/01, 200/07, 200/13, 201/18, 202/02, 202/06, 202/20, 205/03, 212/09, 212/17, 218/10, 220/12, 224/04, 224/09, 226/12, 232/01, 234/08, 235/05, 237/15, 238/09, 241/01, 241/10, 243/09, 243/17, 244/17, 246/04, 249/14, 253/15, 254/06, 255/02, 255/20; ş.+ den 029/08, 147/07, 214/08; ş.+ ki 040/07; ş.+ ye kadar 003/19, 010/05, 030/18, 060/08, 080/08, 132/04, 150/14, 177/07, 181/04, 211/09

şimendüfer : (Fr) Tren.

ş. 222/14; ş.+ in 220/01; ş.+ le 040/01

şimşek : Şimşek.

ş. 147/10; ş.+ ler 094/20
şî'r : (Ar) Şiir.
 hâle-i ş. 227/07; perde-i ş. 012/06;
 ş.-i şebâb 099/14
şî'riyye : (Ar) Şairanelik.
 leţâfet-i ş.+ lerini 200/16
şîrîn : (Fa) Şirin.
 ş. 023/15
şîşe : (Fa) Şişe.
 ş.+ yi 123/18
şîşir - : Şişirmek.
 ş.- erek 134/16
şişman : Şişman.
 ş. 003/20
şitâb : (Fa) Çabukluk, acele.
 ş.-ı mütebessim 121/06
şitâbân : (Fa) Koşan, seğırtir.
 ş. ol- 065/09, 066/03, 224/12,
 219/08
şîve : (Fa) Söyleyiş özelliği.
 ş.-i lisân 215/16; ş.+ siyle 085/05;
 ş.+ yi 125/17
şîvekârlık : (Fa+Tr) Nazlı, cilveli, edalı
 olma.
 ş.+ ı 161/16
şöhret : (Ar) Ün.
 ş.+ ini 076/09
şöyle : Şöyle.
 ş. 032/17, 045/07, 072/13, 072/14,
 110/14, 138/04, 165/17, 173/10; ş.
 bir 017/06, 021/11, 071/04,
 076/04, 111/01
şu : Şu.

ş. 004/07, 011/08, 012/07, 012/18,
 014/15, 019/14, 022/06, 022/13,
 022/15, 023/15, 027/12, 028/09,
 030/13, 031/10, 036/20, 069/17,
 070/08, 077/11, 077/12, 078/13,
 080/10, 081/11, 086/11, 093/13,
 094/20, 099/02, 099/10, 101/19,
 103/05, 112/18, 114/01, 131/07,
 145/14, 148/03, 150/11, 153/10,
 153/15, 156/17, 160/06, 160/16,
 161/03, 171/10, 175/13, 176/11,
 177/12, 180/15, 197/04, 216/14,
 216/16, 220/05, 222/17, 222/18,
 226/09, 226/14, 233/06, 234/08,
 234/14, 236/11, 244/15, 246/03,
 247/12, 247/17, 249/15, 250/17;
 ş.+ nlardan 052/03; ş.+ nları
 102/10; ş.+ nu 243/01
şu'a' : (Ar) Işın.
 ş.-i muhabbet 202/04; in'itâf-ı ş.+
 ıyla 256/03; ş.+ lar 202/05; ş.+
 larıyla 082/15
şüh : (Fa) Neşeli ve serbest.
 ş. 011/20, 021/07, 034/11, 061/12,
 065/10, 099/19
şühî : (Fa) Şuhluk, oynaklık.
 ş.-i marîzâne 232/13
şüh-meşreblik : (Fa+Ar+Tr) Şen ve
 neşeli olma.
 ş.+ inden 193/09
şu'le : (Ar) Alev.
 ş.-i şebâb 166/11
şura : Şu yer.

ş.+ da 002/14, 019/01, 140/08,
176/11, 190/18, 214/09, 245/01;
ş.+ daki 014/01; ş.+ dan 002/09,
014/02, 107/03; ş.+ sı 158/13; ş.+
yı 159/01

şübhe : (Ar) Şüphe.

ş. 147/02, 207/14, 213/17; ş.+ de
118/03; ş.+ den 253/13; ş. ét-
099/05, 194/10, 213/18, 251/02;
ş.+ m 118/02

şübhesiz : (Ar+Tr) Şüphesi olmayan,
kuşkusuz.

ş. 063/15, 121/16, 177/16, 228/12,
244/01

şükür : (Ar) Şükür, teşekkür.

hele ş. 056/20

T

tā : (Fa) Bir şeyin başladığı veya sona
erdiği noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartmalı bir biçimde anlatan
bir söz.

t. 002/03, 049/12, 052/10, 065/09,
086/18, 094/17, 120/15, 121/05,
125/13, 125/18, 132/14, 142/18,
148/10, 158/04, 159/16, 163/01,
173/02, 192/16, 210/11, 217/02,
235/13, 254/10, 255/11, 256/16

ta'ab : (Ar) Yorgunluk.

t.+ ı 034/03

ta'accüb : (Ar) Şaşma.

āvāze-i t. 135/01; t. ét- 150/15;
nidā-yı t.+ ü 206/19

ta'addüd : (Ar) Çoğalma, sayısı artma.

t. ét- 115/09, 179/11

ta'ahhüdlü : (Ar+Tr) Gideceği yere
ulaşması posta idaresince sağlanan.

t. 152/17

ta'alluk : (Ar) İlişik, ilgi, bağ.

t.-ı teşādüfî 211/12; t.+ u ol-
209/12

ta'arruz : (Ar) İlişme, sataşma, saldırı.

t. 204/10

tab' : (Ar) 1. Basım, baskı.

t. ét-dir- 104/14, 104/14; t.+ ma
005/14

2. Tabiat, huy, yaratılış.

hasāset-i t.+ a 146/14; hūsn-i t.+
ını 021/15

tabak : (Ar) Tabak.

t.+ larını 115/14

tabaka : (Ar) Tabaka, derece.

t.+ larına 145/06

tabi'at : (Ar) 1. Huy karakter.

t.+ a 044/03; t.+ ındaki 012/12;
hūsn-i t.+ ını 029/02; t.+ ları
053/01, 157/05

2. Doğa.

t. 254/20; kanūn-ı t. 253/05; t.-ı
muḥīte 129/06, 173/14

tabīb : (Ar) Hekim, doktor.

t.+ i 149/09

tabi'i : (Ar) Tabiata uygun, doğal.

t. 034/05, 034/08, 084/04, 084/08,
110/11, 119/04, 169/06, 183/03,
190/04, 204/19, 213/07, 227/08,
233/05; t. idi 221/11; t. imiş
125/03; müntehā-yı t.+ si idi
213/10

ṭabī'yye : (Ar) Doğa bilimleri.

ḥikmet-i t.+ niḡ 031/02

ta'bīr : (Ar) İfade, ibare.

t.+ ime 155/15; t.+ ince 037/20,
157/06

ṭabla : (Ar) Küllük.

t.+ ları 208/04

ṭaflan : (Gr) Karayemiş de denilen, üzüm
büyüklüğünde meyvesi olan bir çeşit
ağaç.

t.+ ları 016/01

taḫṣīlāt : (Ar) Ayrıntılı açıklama.

t. 249/20; bārān-ı t. 020/19; i'tā-yı
t.+ a 047/09; t. al- 240/12; t.+ ı
009/11; t.+ ına 183/17; t.+ ını
221/04; t. vēr- 005/19, 057/13,
203/12; t. vērīl- 155/12

taḡaddī : (Ar) Beslenme.

t. èt- 163/03

taḥaḫḫuḫ : (Ar) Gerçekleşme.

t. èt- 099/04; t.+ undan 097/15

taḥakküm : (Ar) Zorbalık, hükmetme.

dest-i t.+ üne 075/06

taḥammül : (Ar) Dayanma, katlanma.

t. 057/05, 155/06; nā-ḫābil-i t.
092/16; t.+ e 204/07; t. èt- 040/08,
062/01, 079/06, 085/13, 091/07,

104/06, 137/19, 142/02, 143/05,
143/06, 148/09, 151/04, 179/01,
184/15

taḥammül-güdāz : (Ar+Fa) Tahammül
eriten.

t. ol- 155/10

taḥarrī : (Ar) Arama, aranma, araştırma.

t. èt-dir- 005/08

taḥassür : (Ar) Özlem.

t. 253/18; ah-ı t. 229/20; t. èt-
254/02; 'azāb-ı t.+ le 076/19; t.+
ler 164/10; t.+ ler èt- 047/04; t.+
ler vēr- 197/15; t.+ lerde bulun-
033/17; t.+ leriḡ 229/20; aḥbāb-ı
t.+ ü 237/05; t.+ ünü 154/01; t.+
üyle 141/12

taḥassüs : (Ar) Duygulanma, hislenme.

t.+ le 140/18

taḥassüsāt : (Ar) Duygulanmalar,
hislenmeler.

t.+ ı 166/01; şiddet-i t.+ ı 131/08;
t.+ ını 241/15

taḥaṭṭur : (Ar) Anımsama, hatırlama.

t. 249/18; t. èdil- 048/20; t. èt-
012/15, 043/14, 049/19, 050/08,
059/01, 103/08, 133/04, 164/17,
191/13, 195/14, 211/17; t.+ la
043/10

taḥavvül : (Ar) Değişim.

t.-i şamīmī 145/06

taḥayyül : (Ar) Hayâl etme.

t. 129/07; t.+ e dal- 012/06; t. èt-
048/15, 049/06, 092/07, 104/04,

122/20, 145/16, 164/03; t.+ ler
050/01, 085/10; t.+ lere 117/09;
kuvve-i t.+ ünü 105/15

taḥayyülāt : (Ar) Hayâl etmeler, hayâle
dalışlar.
t. 067/15; t.-ı muḥabbet 147/06;
t.+ ı 164/10; semâ-yı t.+ ında
074/09

taḥkîr : (Ar) Küçümseme, aşağılama.
t. ét- 145/05; t.+ ine 102/04; t.
olun- 229/02

taḥlîl : (Ar) Ayırıştırma, çözümleme,
analiz.
t. ét- 240/19; fikr-i t.+ in 226/04

taḥlîş : (Ar) Kurtarma.
t. 218/16

taḥmîn : (Ar) Tahmin, kestirim.
t. ét- 011/06, 092/20, 112/16,
247/03; t.+ ine 094/06; t. olun-
002/19

taḥrîb : (Ar) Harap etme, yıkma.
t. 241/03; t.+ inden 079/04

taḥrîr : (Ar) Yazma.
vazîfe-i t. 005/15

taḥrîrî : (Ar) Yazılı.
t. ol- 018/05

taḥşîl : (Ar) Öğrenim.
t. 221/10; ikmâl-i t. 221/13;
müddet-i t.+ in 214/08; t.+ ini
221/09

taḥt : (Ar) Alt, aşağı.
t.-ı teşhîr 075/16, 129/08, 240/20,
244/06

taḥta : (Fa) Tahta.
t.+ lara 102/15; t.+ yı 137/17

taḥvîl : (Ar) Değiştirme.
t. edil- 120/11

ṭā'ir : (Ar) Kuş.
ṭ.-i kudsî 127/12

ṭak - : Takmak.
ṭ.- dığı 192/07; ṭ.- mış imiş
107/05; laḳab ṭ.- mışlar 142/11

taḳaddüm : (Ar) Öne geçme.
eşer-i t.+ den 009/13

taḳarrüb : (Ar) Yaklaşma, yakınlaşma.
t. ét- 051/06, 160/01, 179/20,
222/15; t.+ ünü 182/03

taḳaṭṭur : (Ar) Damlama.
t. ét- 219/11

taḳdîm : (Ar) Sunma, sunuş.
t.+ e 171/05; t. ét- 148/12, 166/02,
182/17, 218/11; şüret-i t.+ i
169/04; ṭarz-ı t.+ i 170/05; t. olun-
148/12, 220/10

taḳdîr : (Ar) 1. Beğenme.
t. 028/05, 191/02; t.+ den 013/18;
t. ḳazan- 007/16; t.+ lerini 016/05
2. Değerlendirme.
t. edil- 130/14; t. ét- 202/02

taḳdîr-ḥān : (Ar+Fa) Takdir eden,
beğenen.
t. 017/02

taḳdîs : (Ar) Kutsama, ululama.
t. edil- 227/19; t. ét- 185/20

ṭaḳıl - : Birinin sürekli peşinden gitmek.

pîşimize t.- amaz ol- 139/09; t.-
arağ 136/11

taķım : Takım.

bir t. 005/03, 020/01, 040/07,
070/18, 132/19, 141/20, 142/05,
145/04, 145/19, 146/01, 146/17,
148/05, 151/02, 196/15, 210/01,
211/19, 212/08; t.+ ı 079/19

ta'ķīb : (Ar) Takip.

t. 031/03, 063/16, 174/11; t.+ e
090/02, 090/07, 210/10; t. èt-
062/07, 080/19, 081/07, 101/02,
101/04, 118/01, 118/11, 152/20,
170/08, 172/06, 173/18, 174/18,
235/11, 237/10, 237/16, 237/18,
249/15, 250/20; t. eyle- 158/03

taķlīd : (Ar) Taklit.

t. èdil- 020/11; t.+ ini 215/14

taķrīr : (Ar) Sözle anlatma, ifade ve
beyan etme, anlatış.

t. 019/11

taķviye : (Ar) Kuvvetlendirme.

t. 202/15; t.-i mu'ārefe 036/04; t.
èt- 109/10

taķleb : (Ar) İsteme, dileme.

t.-i 'afv 021/11, 159/19; t.-i
me'mūriyyet 163/07; t. èt- 102/03,
165/21; t.+ ini 183/02

taķlebe : (Ar) Öğrenci, öğrenciler.

t.+ si 018/03

taķebkārīķ : (Ar+Fa+Tr) İsteklilik.

t.+ ı 172/03

taķī' : (Ar) Talih.

t. 162/08; şikāyet-i t. 164/13; t.-i
yāver 162/07; t.+ imi 167/17; t.+
ini 216/09

ta'īķ : (Ar) Belli bir zamana bırakma,
geciktirme, erteleme.

t. èt- 221/09

tām : (Ar) Tam.

t. 024/09, 104/17, 110/12, 179/10,
197/16, 203/15, 217/04, 234/06

tamām : (Ar) Tam.

t. 041/03, 052/05

taķbūr : (Ar) Tambur.

t. 028/07; t.+ u 018/02; t.+ uņ
028/09

ta'mīķ : (Ar) Derinleştirme.

t. èt- 041/09, 042/16

ta'mīm : (Ar) Genelleştirme.

t.-i ma'ārif 020/01; t. èt- 026/20

ta'mīr : (Ar) Onarım.

nā-ķābil-i t. 226/13; t. èt- 044/09;
t. olun- 147/19

taņı - : Tanımak.

t.- dıĝı 045/09; t.- madıĝı 010/05,
171/19; t.- mayacak 220/05; t.-
mışdı 210/14; t.- r 119/18, 120/06;
t.- yorlar 063/09

taņın - : Tanınmak.

t.- dıĝını 062/02, 062/04

taņīm : (Ar) Kaleme alma.

t. èt- 159/03; t.+ ine 156/18

taņīr : (Ar) Benzemeye çalışma, örnek
alma.

t. èt- 127/01, 127/03

ṭara - : Taramak.

ṭ.- ması 107/10

ṭaraf : (Ar) Yön, yan, taraf.

ṭ. 126/19, 233/02, 247/08; ṭ.+ a 003/04, 011/15, 022/11, 055/14, 060/10; ṭ.+ da 003/14, 079/03, 083/11, 127/06, 131/03, 132/11, 145/03, 152/06, 216/18, ; 225/04, 233/01; ṭ.+ daki 118/11; ṭ.+ dan 014/02, 019/09, 019/11, 023/04, 043/04, 075/02, 085/04, 122/02, 160/03, 160/04, 160/10, 176/18, 209/13, 247/16, 256/06; ṭ.+ ı 035/07, 137/02, 172/04; ṭ.+ ımızda 244/08; ṭ.+ ına 001/04, 002/12, 003/06, 083/08, 092/13, 245/15; ṭ.+ ında 083/13, 141/05, 188/08, 255/09; ṭ.+ ından 009/05, 070/11, 113/11, 171/20, 191/14, 224/07; ṭ.+ ını 004/07, 047/13, 108/16, 141/04, 246/01; ṭ.+ lardan 108/17

ṭarafdār : (Ar+Fa) Yandaş.

ṭ.-ı 'ilmī 033/07; ṭ. çık- 019/19

ṭaraf-gīr : (Ar+Fa) Yan tutan, yandaş.

ṭ. 244/06

ṭaran - : Taranmak, tarakla birbirinden ayrılmak, karışıklığı giderilmek.

ṭ.- mış 004/18

ṭarāvet : (Ar) Tazelik.

ṭ.-i ḥüsn 224/10; şa'sa'a-ı ṭ.+ ini 237/19

ṭarāvet-baḥş : (Ar+Fa) Tazelik veren.

ṭ. ol- 005/02

ta'rīf : (Ar) Anlatma.

t. ét- 021/08, 051/12, 082/05, 157/10, 220/08

ta'rife : (Ar) Çizelge.

t.+ si 003/10

tārīḥ : (Ar) Bir şeyin oluş zamanı.

t.+ de 211/02

tārīḥli : (Ar+Tr) Belli bir tarih taşıyan, bir tarihi gösteren.

t. 153/09, 159/07, 161/08, 161/19

ṭarīḥ : (Ar) Yol.

ṭ. 130/04; ṭ.+ den 092/08; ṭ.+ e 130/03; ṭ.+ i 108/05, 210/10; ṭ.+ ini 040/18; ṭ.+ iyle 158/19, 238/15

ṭarz : (Ar) Biçim, şekil, suret.

ṭ.-ı mi'mārī 076/11; ṭ.-ı taḥdīm 170/05

taşallüf-perverāne:(Ar+Fa) Övünmekten hoşlanan bir biçimde.

fıkr-i t.+ si 006/14

taşavvur : (Ar) Zihinde kurma.

t. edil- 157/12; t. ét- 013/11, 030/03, 046/15, 092/06, 097/18, 099/14, 195/05, 222/17; taşavvurlarda bulunmağa b.- dılar 029/07; t.+ ları 020/12; t. olun- 166/08; t.+ uñ 030/04; t.+ unu 152/03

taşdıḳ : (Ar) Onay, doğrulama.

t. ét- 097/05, 139/05

taşmīm : (Ar) Kesin karar.

t. ét- 026/05

taşvīb : (Ar) Uygun görme.

t. ét- 026/17, 062/16

taşvīr : (Ar) Niteleme.

t. 241/15

taş : Taş.

t. 080/10, 160/05; t.+ a 083/20; t. at- 071/08; t.+ dan 140/09; dağ t. 095/18; Malta t.+ ından “Bahçe, mutfak vb. yerleri döşemekte kullanılan, dört köşe, yassı, kolay kırılan bir taş türü” 059/07

taş - : Taşımak.

t.- mağa başla- 218/09; t.- mak 250/19; t.- makdan 255/07

taşın - : Taşınmak.

t.- madığını 233/11

taşkınlık : Taşkınlık.

t.+ da 047/01

tat : Tat.

t.+ ı 055/10

ta‘tīl : (Ar) Tatil.

t. 105/03, 214/10, 221/14; t.+ de 137/09; t. olun- 187/19

ta‘tīliyye : (Ar) Tatil.

eyyām-ı t. 215/01

tatlı : İnsanın üzerinde iyi etki bırakan, hoşla giden, ferahlık veren, rahatlatan.

t. 001/05, 058/03, 127/06, 132/09, 134/03, 145/09, 175/02, 187/03, 221/03, 224/11, 236/11; t. idi 223/03; t. ol- 134/01

tatlılık : Tatlılık.

t.+ la 239/07

tatsız : Hoşa gitmeyen, can sıkıcı.

t. 045/13, 203/03

tavır : (Ar) Tavır.

t. 016/03, 157/06, 240/03; t.-ı i‘timād 066/11; t.-ı vākıfāne 216/09; t.-ı tefekkür 053/08; t.-ı tefevvuk 009/14; t.+ ı 096/03, 186/02; t.+ ıyla 026/17; t.+ la 023/13, 098/05; t.+ lar 020/11, 232/19; t.+ larda 008/14; t.+ ların 013/11; t.+ larla 245/11

tavla : (İt) Aynı isimdeki bir tahta kutu üzerinde iki kişi, otuz pul ve iki zarla oynanan oyun.

t. 115/05, 137/11; t.+ dan 137/15

tavşif : (Ar) Vasıflandırma, niteleme.

t.+ inden 075/10

tavşifāt : (Ar) Vasıflandırmalar, nitelemeler.

t.+ ını 005/13

tavşīye : (Ar) Öğütme, yol gösterme.

t. ét- 006/01, 033/06, 056/06, 081/10, 109/15, 137/08, 216/16; t. eyle- 187/06

ta‘yīn : (Ar) 1. Ne olduğunu anlama, gösterme, belirtme, kararlaştırma.

t. 209/09; t.+ e 020/09, 151/12; t. ét- 035/02, 039/13, 104/19, 146/03, 167/17, 170/11 2. Atama. t. olun- 149/10

tāze : (Fa) 1. Bozulmamış, dinç, körpe.

t. 049/10, 128/14

2. Yeni, son zamanı geçmemiş.

t. 005/01, 032/03, 245/16
taẕyīk : (Ar) Sıkıştırma, darlaştırma.
 t. 132/11
tebdīl : (Ar) Değiştirme.
 t. ét- 221/04
tebā'ūd : (Ar) Uzak düşme, ayrılma.
 t. ét- 125/13
tebessüm : (Ar) Gülümseme.
 t. 088/16, 100/06, 185/15, 196/04, 197/10; t.-i memnūniyyet 047/08; t.+ e 175/14, 175/18, 243/12; t. ét- 042/19; t.+ le 095/10, 158/07, 159/17, 160/08, 170/12, 175/19; t.+ ler 089/05, 121/16, 224/04, 232/14, 237/01; t.+ leriñ 212/11; t.+ leriyle 176/04, 220/14; t.+ ü 038/05, 097/13; t.+ üne 185/13
tebessümlü : (Ar+Tr) Tebessüm eden, tebessümü olan.
 t. 166/07
teb'īd : (Ar) Uzaklaştırma, uzaklaştırılma, uzağa sürme.
 t.+ e 019/11; t. ét- 122/08
tebrīk : (Ar) Kutlama.
 t. ét- 193/04; t. eyle- 158/09; t.+ leri 251/11
tebşīr : (Ar) Müjdeleme.
 t. al- 218/03
tebyīz : (Ar) Bir yazı ile ilgili taslağı temize çekme.
 t.+ e 168/02
tecāvüz : (Ar) 1. Başkasının hakkına el uzatma.

t.+ de 153/05
 2. Aşma, ötesine geçme. t. ét- 030/16
teceddūd : (Ar) Yenilenme, yenilik.
 t.+ e 150/05
tecellī : (Ar) Görünme, ortaya çıkma.
 t.-i hūşūşī 148/03
tecerrūd : (Ar) Soyutlanma.
 arzū-yı t. 150/02
tecessüs : (Ar) Merak.
 hiss-i t.+ e 014/05; t.+ le 004/17
tecrübe : (Ar) Deneyim.
 t. 041/19, 209/05, 252/14; t. ét- 078/08, 193/16, 205/12; t.+ lerden 249/13; t.+ lere 236/07; t.+ niñ 130/07
tecrübe-dīde : (Ar+Fa) Tecrübeli, tecrübe sahibi.
 t. idi 225/19
tecrübesiz : (Ar+Tr) Tecrübesi olmayan, deneyimsiz.
 t. 130/02, 146/15, 196/19
tecrübesizlik : (Ar+Tr) Tecrübesizlik.
 t.+ iyle 133/06
tedārik : (Ar) Araştırıp bulma, sağlama, elde etme.
 t. ét- 191/10
tederrūs : (Ar) Ders alma.
 serbestī-i t. 020/02
tedkīk : (Ar) İnceleme, tetkik.
 nazar-ı t. 016/17; t. ét- 006/10, 152/02; enẓār-ı t.+ ine 006/04; t. olun- 009/05

tedrīs : (Ar) Ders verme.

kürsī-i t.+ iñ 215/06

te'ehhül : (Ar) Evlenme.

t. 217/10, 221/11, 222/12, 225/17;

t.+ ü 225/14, 228/11; t.+ üñ

226/08

te'ehhür : (Ar) Gecikme.

t. 034/18; t. èt- 054/03

te'ellüm : (Ar) Üzülme, kederlenme, esef etme.

t. 204/17; t.+ le 241/06

te'emmül : (Ar) Bir işi ayrıntılarıyla düşünme, düşünüp taşınma.

t. èt- 122/13

te'essüf : (Ar) Üzülme, hayıflanma.

t. èt- 055/04; t.+ le 017/14,

235/20; t.+ ler èt- 030/19, 135/18;

t. olun- 155/02

te'essür : (Ar) Üzülme, üzüntü.

t.+ ü 164/16

tefekür : (Ar) Düşünme, kafa yorma.

t. 201/15, 224/04; tavr-ı t. 053/08;

t. idi 132/14; t.+ ler 150/12; t.+

lerden 179/02; t.+ lere 091/08; t.+

leri 178/19

tefekürāt : (Ar) Düşünceler, düşünceler.

silsile-i t.+ ı 210/10; t.+ na dal-

067/04

tefellüs : (Ar) İnsan cildinin pul pul dökülmesi.

t. èt- 103/04

tefelsüf : (Ar) Felsefe yapma.

t.+ e 006/16

tefe'ül : (Ar) Hayra yorma, uğur sayma.

t.+ lerde 152/09

tefevvük : (Ar) Üstünlük.

tavr-ı t. 009/14

tefeyyüz : (Ar) Feyiz bulma, ilerleme, yükselme.

t. 176/09

tefrık : (Ar) Ayırma, ayırt etme.

t. èt- 011/03, 018/08, 111/05,

173/08

tefsir : (Ar) Yorum.

t. èt- 041/10

teftiş : (Ar) Denetleme.

t. èt- 149/15, 159/15

tehācüm : (Ar) Bir yere üşüşme, toplanma, hücum etme.

t. 002/11; t.-i hissiyāt 144/04

tehālük : (Ar) Can atma, çok isteme.

t.+ le 008/07, 255/17

tehāşī : (Ar) Korkma, sakınma, çekinme.

t. èt- 255/13

teheyyüc : (Ar) Heyecanlanma.

t. 025/16; t.+ e kapıl- 122/16

te'hır : (Ar) Gecikme, geciktirme.

t. èt- 131/15, 152/14

tehlike : (Ar) Tehlike.

t.+ niñ 110/20

tehyi'e : (Ar) Hazırlama.

t. olun- 210/08

tehziz : (Ar) Titreme.

t. èt- 125/11

tek : Tek.

t. tük 002/13, 055/13
teķābül : (Ar) Karşı karşıya gelme.
 t.-i enzār 061/19; t.-i nazar 033/15; t.-i nāgehānī 010/02; t. ét- 012/09, 034/07, 089/13, 096/02
tekdīr : (Ar) Azarlama.
 t. 015/18, 052/20, 204/10; ifāde-i t. 096/04; t. edil- 176/03; t. ét- 189/04
tekellüm : (Ar) Konuşma.
 t. eyle- 157/01
tekerrür : (Ar) Tekrarlanma.
 keşret-i t.+ üyle 109/10
teklīf : (Ar) Öneri.
 t.+ e 119/06; t. ét- 005/09, 015/05, 045/19, 046/04, 111/08, 134/10, 185/08, 207/19, 240/04, 241/13; t.+ inde 045/15; t.+ ine 111/12; t.+ lerini 120/04, 136/06
teklīfsiz : (Ar+Tr) Samimi, içli dışlı, sıkı fıkı.
 t. 165/07
teklīfsizlik : (Ar+Tr) Teklifsizlik.
 t.+ den 036/10; t.+ le 102/18, 110/11
tekmīl : (Ar) Bütün, tüm.
 t. 006/04, 130/06, 164/12, 255/03
tekrār : (Ar) Tekrar.
 t. 032/01, 067/13, 075/19, 078/01, 086/16, 087/08, 105/16, 115/16, 129/09, 144/02, 194/16, 201/16, 213/06, 221/04, 221/05, 249/20; t.+ a 033/04; t. edil- 019/12,

130/09; t. ét- 067/18, 071/12, 109/09, 120/05, 139/10, 224/03, 224/13
telaffuz : (Ar) Söyleyiş.
 t. ét- 062/15
telāfi : (Ar) Yerini doldurma, ziyanı karşılama.
 t. edil- 221/14
telākī : (Ar) Buluşma, görüşme.
 fırsat-ı t. bul- 245/06; t. etdir- 069/19
telākķī : (Ar) Anlayış, görüş, değerlendirme.
 t. edil- 048/15, 180/08, 187/19; t. ét- 124/20, 133/08, 186/01, 190/03, 212/16, 229/10, 246/06; hūsn-i t.+ ye 126/11
telāş : (Ar) Telaş, acele.
 t. 085/03, 187/10; t.+ a 216/02; t. ét- 235/04; t.+ la 159/18, 174/04
telāşlı : (Ar+Tr) Telaşa düşmüş, telaşla davranan.
 t. 187/20
telezzüz : (Ar) Zevk alma, hoşlanma, hazzetme.
 t. ét- 079/07, 185/17; t.+ le 007/13, 128/11
te' līf : (Ar) Uzlaştırma, uyuşmalarını sağlama.
 t. 112/08; ķābil-i t. 194/17; t.+ i 231/10
telķīn : (Ar) Bir kimseye bir fikri aşılama, aşılıp zihnine sokma, öğretme.

t.+ i 094/03

telmīh : (Ar) Gönderme, imalı anlatma.
t. ol- 238/14

temdīd : (Ar) Uzatma.
t. 174/11; t.-i muhāvere 037/10; t.
eyle- 159/16

temās : (Ar) Değme, dokunma, dokunuş.
t.+ da 133/09; t. èt- 077/05,
123/07

temāşā : (Fa) Hoşlanarak bakma,
seyretme.
t. 046/18, 123/11, 175/12; t. èt-
231/09, 231/09; t.+ ya 012/06,
125/11

temāyül : (Ar) Eğilim.
t. 186/08, 196/05; eşer-i t. 132/19;
eşer-i t. göster- 061/08; t.+ ü
108/05; eşer-i t.+ ü 190/01; hāhiş-
i t.+ ü 200/08; şiddet-i t.+ ü
038/16

temāyülāt : (Ar) Eğilimler.
t.+ ımızın 244/06

temelluk-kārāne : (Ar+Fa) Dalkavukça,
yaltakça.
t. 121/17

temellük : (Ar) Mülk edinme, kendine
mal etme, sahip olma.
t. edil- 143/03; t. èt- 076/14,
076/15

temennī : (Ar) İstek, arzu.
t. ètdir- 088/14; t. èt- 154/19,
167/12, 181/08; t.+ leri 094/16;
t.+ sini 139/10

temeshur : (Ar) Maskaralık.
numūne-i t. 013/04

temevvüc : (Ar) Dalgalanma.
t. èt- 173/03; t.+ lerinden 135/02;
t.+ leriyle 245/16

temevvücāt : (Ar) Dalgalanmalar.
t.-ı hevāiyye 127/05

temeyyüz : (Ar) Kendini gösterme,
sivrilme.
t. èt- 242/07

te'mīn : (Ar) Emin kılma, güvence
verme.
t. èt 008/14, 065/02, 147/09,
152/02, 253/10

temīz : (Ar) Temiz.
t. 101/19, 177/03, 212/18

temīzce : (Ar+Tr) Temiz.
t. 110/19

temkīn : (Ar) İhtiyatlı davranma.
t.+ ler 157/13

temmūz : (Ar) Ay adı, temmuz.
t. 161/19

tenākūş : (Ar) Eksilme, azalma.
t. èt- 046/18

tenbīh : (Ar) Uyarı, tenbih.
t. 125/18; t. èt- 136/21

teneffür : (Ar) Nefret etme, iğrenme.
t. èt- 140/19

teneffüs : (Ar) 1. Solunum.
t. 015/01; t. èt- 250/16; t.+ lerle
049/09

2. Temiz hava almak, dinlenmek
için verilen ara.

t. 018/02, 146/08

teneffüşhane : (Ar+Fa) Okullarda öğrencilerin teneffüs zamanlarında çıktıkları bahçe veya salon.

t. 024/11; t.+ de 018/10; t.+ den 024/18

tenemmüv : (Ar) Gelişip büyüme.

t.-i nazar-giriz 011/18

tenezzüh : (Ar) Gezinme.

arzū-yı t. 041/10; leyāl-ı t. 222/11;
t. ét- 049/07; t.+ ü 033/06

tenezzül : (Ar) Kendi durumundan daha aşağıdaki bir işi, bir durumu kabul etme.

‘adem-i t. 186/02; t. edil- 146/13;
t. ét- 215/12

tenhā : (Fa) Issız.

t. 003/13, 016/16, 045/13, 080/12,
082/01, 084/11, 091/20, 099/12,
131/07, 131/08, 137/03, 164/03,
167/16, 179/13; t.+ da 179/05; t.+
dır 156/06; t. idi 043/09, 067/07,
067/14, 078/10, 100/04, 108/17,
120/11, 174/09, 175/08, 187/18; t.
kal- 101/08; t. ol- 094/07, 099/07

tenhāca : (Fa+Tr) Kalabalık olmayan.

t. idi 092/10

tenhālaş - : (Fa+Tr) Tenha duruma gelmek, boşalmak, ıssızlaşmak.

t.- inca 098/13

tenhālīk : (Fa+Tr) Tenha olma durmu.

t.+ ı 188/15; t.+ ın 094/13; t.+
ından 100/18; t.+ la 214/03

tensib : (Ar) Uygun görme.

t. ét- 211/01

tente : (İt) Genellikle güneşten korunmak için bir yerin üzerine gerilen bez, naylon vb.nden yapılmış örtü.

t.+ leri 108/17; t.+ niñ 108/16

tentene : (Fr) Dantela, dantel.

t.+ ler 070/13

tentenelen - : (Fr+Tr) Dantellenmek.

t.- miş 219/04

tenvir : (Ar) Aydınlatma.

t. ét- 090/11, 192/13, 225/10;
dā’ire-i t.+ inde 175/09

tepe : Tepe.

t. 068/15; t.+ lerde 256/07; t.+ niñ
080/19, 081/02, 083/08; t.+ sinde
254/10; t.+ sinden 097/17; t.+ sini
083/10; t.+ ye 082/19, 136/20

ter : Ter.

t. 082/17, 153/16; t.+ i 041/05; t.+
ini 033/10; t.+ ler 196/02

terahhūm : (Ar) Acıma, merhamet etme.

t.+ a 006/17

terakki : (Ar) İlerleme, gelişme.

t. 176/09

terbiye : (Ar) Yetiştirme, eğitme.

t.+ de 026/12; t.+ niñ 025/19

terbiyesiz : (Ar+Tr) Terbiyesi olmayan.

t. mi 026/02

terbiyesizlik : (Ar+Tr) Terbiyesizce davranış.

t.+ e 208/05

tercih : (Ar) Yeğleme.

t. 031/07; nā'il-i t. 146/11; t. èt-
006/02, 147/09

tercüme : (Ar) Çeviri.

t. 060/05, 165/14, 165/16; t.+ de
075/15; t. èdil- 165/17; t. èt-
075/07, 195/10, 207/08; t.+ sini
201/12; t.+ ye 104/11, 115/10

tereddüd : (Ar) Kararsızlık, duraksama.

t. 064/12, 178/20; t.+ de 167/08;
t.+ den 059/02, 246/08; t.+ e
238/02, 253/16; t. èt- 165/06,
174/17, 205/10, 205/10, 237/11;
t.+ le 066/01; t.+ lere 178/18; t.+
leri 256/12; t.+ ü 081/10, 238/04;
t.+ üñ 110/15

terekküb : (Ar) Meydana gelme,
birleşim.

t. èt- 254/04

terennüm : (Ar) Nağme ile söyleme,
güzel ve tatlı bir sesle hafif hafif şarkı
söyleme.

t.+ üyle 153/17

terennümât : (Ar) Terennümler,
şakımlar.

t.+ ıyla 125/11

terk : (Ar) Terk.

t. 232/07; t.-i hayāl èt- 128/10,
134/03; t.-i nefis èt- 091/08,
145/09, 203/06; t.-i vücūd èt-
129/16; t. èt- 104/18, 120/15,
130/03, 177/03, 254/06; t. ètdir-
189/18

terkīb : (Ar) Birleştirme, tamlama.

t.+ ler 020/01

terle - : Terlemek.

t.- mege başla- 044/04; t.- yerek
042/13; t.- yordu 079/03

ters : Ters.

t. 112/15; t.+ ine 246/09

tersīm : (Ar) Resmetme, resimleme.

t. èt- 075/09

tertīb : (Ar) Düzenleme.

t. èdil- 016/12; t. èt- 035/01,
051/14, 124/09, 165/16

teşādūf : (Ar) Rast gelme, denk gelme.

t. 056/19, 061/14, 069/18, 171/14,
174/11, 175/07, 177/12, 177/17,
178/07, 182/05, 188/11, 189/17,
210/02, 232/06, 234/08; 'ālem-i t.
211/11; eşer-i t. 210/13;
mecmū'ā-i t. 253/07; t.+ den
152/09, 217/06; t.+ e 061/01; t. èt-
051/02, 091/20, 093/15, 101/17,
130/17, 153/08, 171/12, 174/08,
177/17, 178/01, 180/06, 191/09,
218/04, 228/15; t. eyle- 156/02;
t.+ le 054/17; t.+ ler 210/01,
210/09, 212/08; t.+ lerdən 193/06;
t. ol- 212/12; netīce-i t. ol- 212/10,
252/17; t.+ ü 166/02, 236/06; t.+
ümüzden 166/01; t.+ üñ 209/13,
211/16, 218/08; 'adem-i t.+ üñ
072/11; t.+ ünden 129/08; t.+ üyle
091/05

teşādūfen : (Ar) Rast gelerek, rastlantı
sonucu olarak.

t. 101/01, 153/12
teşādüfî : (Ar) Rastlantı eseri, rastgele.
 t. 190/04; ta'alluk-ı t. 211/12
teşā'ud : (Ar) Göklere yükselme, ağma.
 t. ét- 011/19
teşbīt : (Ar) Tespit.
 t. edil- 213/11
tesellî : (Ar) Avutma.
 t. 096/16; hāhiş-i t. 219/11; ümīd-i
 t.+ den 205/05; t.+ niñ 093/18; t.+
 sini bul- 093/18
teselliyyet : (Ar) Avutma.
 nigāh-ı t.+ ini 175/17; medār-ı t.
 ol- 182/14
teshīr : (Ar) Ele geçirme, emri altına
 alma, kendine tabi kalma, zaptetme.
 t. 185/18; t.-i kılūb 224/15; t.+ e
 141/16; taht-ı t.+ inde 244/06
te'sīr : (Ar) Etki.
 t. 176/08, 205/08, 234/04; t.-i
 garīb, 149/12; t.-i şedīd 088/14,
 236/04; t.+ den 149/02; icrā-yı t.
 ét- 210/12; t. ét- 129/19; taht-ı t.+
 inde 075/16, 129/08, 240/20; t.+
 ini 211/16, 231/04; t.+ iyle
 068/06, 079/03, 093/19, 134/19,
 136/08, 162/16, 188/20, 232/20;
 t.+ ler 209/14
te'sīs : (Ar) Kurma, esasını koyma,
 temelini atma.
 t.+ e 230/04; t. ét- 214/03
teskīn : (Ar) Yatıştırma, sakinleştirme.
 t. 150/13; t. ét- 045/05, 225/05

teslīm : (Ar) Gerçek olduğunu kabul
 etme, doğrulama.
 t. 228/08; t.+ e 029/03; t. edil-
 193/09; t. ét- 027/04, 131/12
teslīmiyyet : (Ar) Teslim olma, boyun
 eğme.
 t. 066/11
tesviye : (Ar) 1. Düz duruma getirme,
 düzleme.
 çāre-i t. 073/20, 169/09
 2. Ödeme, verme. t.
 ét- 046/02
teşbih : (Ar) Benzetme.
 t. edil- 105/10
teşcī' : (Ar) Yüreklendirme.
 t. 079/01; naẓar-ı t.+ e 243/13
teşebbüs : (Ar) Girişim.
 t. 198/01; t.+ de 205/14; t.+ den
 171/05, 200/18; t.+ e 178/17; t.+
 lerini 211/12, 226/16; t.+ lerinden
 108/18; t.+ leriniñ 253/02; t.+
 ünde 152/13; t.+ ünü 252/18
teşeddüd : (Ar) Şiddet kazanma,
 şiddetlenme, artma.
 t. ét- 256/08
teşekkül : (Ar) Oluşma, oluşum.
 t. ét- 063/05, 095/13, 214/09
teşkil : (Ar) Şekillendirme, oluşturma.
 t. edil- 246/18; t. ét- 130/19,
 191/01, 252/15, 256/15
teşrīf : (Ar) Bir yeri onurlandırma,
 şerefleendirme.
 t. buyurul- 106/13

teşrîk : (Ar) Ortak etme.

t. ét- 173/15

teşrîn : (Ar) Yılın onuncu ve on birinci aylarına verilen ortak ad.

t.-i evvel 217/18, 222/19; t.-i sâni 232/12

teşvîk : (Ar) Şevklendirme.

t. 069/06; t. ét- 179/10; t.+ inden 206/08

teşvîş : (Ar) Karıştırma, karmamarişik etme.

t. ét- 014/15

teşyî' : (Ar) Uğurlama.

t. 079/01

tetebbu'ât : (Ar) İncelemeler, araştırmalar, tetkikler.

t.+ da 041/14

tevâfuluk : (Ar) Uygun gelme.

t. ét- 227/10, 244/08

tevaḥḥuş : (Ar) Korku, korkma.

t. 211/08

tevaḥḥuf : (Ar) Durma.

t. ét- 233/17, 249/02

tevbe : (Ar) Tövbe.

t.+ ler t.+ si 104/03

tevdîr' : (Ar) Bırakma.

t. ét- 127/18

teveccüh : (Ar) Yüz verme.

t.+ ümüzü 254/05

tevekkeli : (Ar) Boşuna, boş yere, sebepsiz olarak.

t. 149/04, 216/16

tevekkül : (Ar) Herhangi bir işte elinden geleni yapıp daha sonrasını Allah'a bırakma.

t.-i melûl 204/19; t.-i me'yûsâne 097/15; t.+ ü 218/15

tevellüd : (Ar) Doğma, doğum.

t. ét- 145/20; t.+ ünüj 196/06

tevḥîd : (Ar) Birleştirme.

âvâze-i t. 255/19, 256/06; t. ét- 066/19

te'vîl : (Ar) Bir söz veya davranışa bilinen anlamından başka bir anlam verme, başka bir mana ile yorumlama.

ḥüsn-i t. ét- 193/06

tevḥîf : (Ar) Alıkoyma, durdurma.

t. 020/05; t. ét- 132/09; t.+ i 020/08

tevlîd : (Ar) Doğurma, doğurtma.

t. ét- 046/11, 095/06

tevsî' : (Ar) Genişleme, genişletme.

t. ét- 126/13

tevzî' : (Ar) Dağıtım, dağıtma.

t.-i mükâfât 031/09; t. ét- 252/02

te'yîd : (Ar) Sağlamlaştırma.

t.-i müdde'â 062/18; t. ét- 217/08

tezâd : (Ar) Zıtlık, çelişki.

t. 180/20; t.-i ismirâr 068/11

tezâyüd : (Ar) Artma, çoğalma.

t. ét- 120/18

tezelzül : (Ar) Sarsılma, sarsıntı.

dūcâr-ı t. ol- 055/02

tezhîb : (Ar) Yaldız sürme, yaldızlama.

t. edil- 127/11

tezlil : (Ar) Aşağılama.

t. 191/20; t. ét- 196/18

tezyîd : (Ar) Arttırma.

t. ét- 172/16

tezyîf : (Ar) Değersiz görmeye çalışma, aşağılama, küçültme.

hânde-i t. 012/17; nazar-ı t.+ inden 103/06; nazar-ı t.+ le 226/19

tezyîn : (Ar) Süsleme.

t. 075/13; t. edil- 182/19

tezyînât : (Ar) Süslemeler.

t.+ ını 183/18

tıflâne : (Ar+Fa) Çocukça, çocuksu.

ş. 252/19

tıkıl - : Tıkılmak, itilerek zorla sokulmak.

ş.- iyor 216/06

tırman - : Tırmanmak.

ş.- acak olursa 081/03; ş.- dığı 082/10; ş.- mağa başla- 136/16; ş.- malar 196/03

tırnaş : Tırnak.

t.+ ını 025/04

tilki : Tilki.

t.+ yi 216/14

timşâl : (Ar) Simge.

t.+ ler 256/15

titizlik : Titizlik.

t. 105/20

titre - : Titremek.

t.- di 150/13, 233/05; t.- meyi 010/03; t.- r 213/16; t.- ye t.- ye 050/06; t.- yen 191/04, 195/09; t.-

yerek 191/20, 245/09, 254/19; t.- yordu 066/05, 088/05, 164/04

titreş - : Titreşmek.

t.- digini 111/10; t.- iyordu 129/05

titret - : Titretmek.

t.- iyor 089/13

tiyatro : (İt) Dram, komedi, vodvil vb. edebiyat türlerinin oynandığı yer.

t. 130/20, 151/01, 178/19, 251/07; t.+ da 053/02, 152/05, 176/01, 177/10; t.+ lara 177/15; t.+ nuş 014/11, 172/09, 188/10; t.+ suna 029/06, 037/06, 150/17; t.+ sunda 010/14, 193/07; t.+ ya 051/10, 119/10, 120/11, 177/18; t.+ yu 051/12

tiz : (Fa) İnce ve keskin.

t. 070/01, 209/06

tombul : Şişman, etine dolgun.

t. 072/18, 116/03

topalla - : Topallamak.

ş.- yarak 116/16

topdan : Toplu bir biçimde.

ş. 093/14

topla - : Toplamak.

ş.- dığı 216/03; ş.- mağa çalış- 031/15; kendini ş.- r 095/10; kendisini ş.- yabilmişdi 235/02; ş.- yacak 024/15; dikkatini ş.- yarak 162/11; kendisini ş.- yarak 202/15

toplan - : Bir araya gelmek.

ş.- an 070/02, 096/13, 188/09; ş.- dıklarından 055/14; ş.- ıp 136/15;

.- ıyollar 063/01; .- mış 001/04,
019/14; .- mışdı 151/02; .-
mışlardı 018/07

oprak : Toprak.

. 085/12; .+ ın 066/02, 079/08;
.+ ları 098/10

orba : (Fa) Torba.

.+ dan 254/07

ozlu : Tozlu.

t. 001/06, 013/13, 016/01, 059/19,
079/02, 179/12, 240/01, 244/18

ramvay : (Fr) Tramvay.

t. 002/10, 234/18; t.+ la 005/12,
040/16

ren : (Fr) Tren.

t. 109/01

uf  n : (Ar)  ok yoğun veya Şiddetli Şey.

.-ı i tis  s  t 204/15

u  y  n : (Ar) TaŐk  n  k, coşkunluk.

 iss-i . 133/11; .-ı nec  b 147/12;
.   t- 252/03; Şiddet-i .+ ı 142/03;
.+ ından 189/15

uhaf : (Ar) Acayip, garip, anlaşılmaz.

t. 051/20, 110/04, 110/07, 112/20,
117/02, 184/03, 243/09; t. bul-
014/19, 038/03, 085/01, 136/01,
136/09, 221/19, 249/04; t. ol-
062/19, 246/05

uhaflaŐdır - : (Ar+Tr) TuhaflaŐtırmak.

t.- ma  a  alıŐ- 115/13

uhafl  k : (Ar+Tr) Tuhaflık, garabet.

t.   t- 062/17; t. v  r- 052/16

  l : (Ar) Uzun.

. 104/18, 237/05

ul   : (Ar) Doğma, do  Ő.

lev  a-i .+ u   127/10

ur : (Fr) Dolaşma.

t. yapıl- 077/15

ut - : Tutmak.

.- aca  k 105/08; kendisini .-
amayarak 114/07; .- an 142/03,
148/02; mahr  m .- an 251/20; .-
arak   020/13, 047/12, 088/02,
185/02; .- du 116/17; .- dular
068/05; .- dum 204/01; .- ma  k
238/05; .- ma  kla 071/09; .- ması
212/02; .- muş 209/11; .- muyor
046/09; .- up 179/06

utdur - : Tutturmak.

.- arak   106/09

utul - : Yakalanmak.

.- muş 012/10; nezleye .- muşdu
091/14

utuŐ - : Yanmaya başlamak, ateş almak.

yanıp .- malar 025/09

uvalet : (Fr) Gece kıyafeti.

t. 101/08, 224/17; t.+ ler 030/02;
t.+ leri 031/16, 051/19, 245/17; t.+
lerini 245/05; t.+ leriyle 005/01,
070/14; t.+ lerle 134/04

uzluk   :   nine tuz konulan kap.

.+ u 149/15

  fek : (Fa) Savaş veya avda kullanılan,
uzun namlulu ateşli silah.

t. 016/18

  k : bk. tek.

tek t. 002/13, 055/13

tüken - : Bitmek, sona ermek, kalmamak.

t.- mez 042/02; bitmez t.- mez
019/18

tül : (Fr) Tül.

t.+ lerle 070/13

tünel : (Fr) Argoda hayâl.

t. geç- 159/12; t.+ e dal- 159/11;
t.+ leri 158/11; t.+ lerinden 162/05

türbe : (Ar) Türkü.

t.+ den 018/08

türkü : (Tr+Ar) Hece ölçüsüyle yazılmış
ve halk ezgileriyle bestelenmiş manzume.

t. 020/12; t.+ ler 216/08; t. söyle-
019/15, 079/19

U

u : (Fa) “Ve” bağlacının nazımda sessiz
harfle biten Arapça ve Farsça
kelimelerden sonraki okunuşu.

u. 244/15

ucuz : Ucuz.

u. 089/08

ucuzca: Ucuz olarak, ucuz bir biçimde.

u. 177/03

uç : Uç.

u.+ a 086/18; u.+ ları 099/17,
123/07; u.+ larını 185/02; u.+ una
009/04, 098/13, 219/02; u.+ unda
216/13; u.+ undan 164/19

uç - : Uçmak.

u.- acığı 105/14; u.- arak 066/07;

u.- ardı 049/05; u.- uyor 020/01

uçur - : Uçurmak.

u.- arak 107/12; u.- dular 138/01

uçurum : 1. Büyük fark, ayrılık.

u. 195/17, 230/01; u.+ a 230/03

2. Felakteli sonuç.

u.+ a 134/06; u.+ lardan 244/11

uçuş - : Uçuşmak.

u.- an 074/09; u.- mağa başla-
200/05

ufacık : Çok ufak, küçücük.

u. 241/08

ufak : Küçük.

u. 019/16, 032/20, 038/05, 068/14,
105/20, 122/04, 127/08, 134/19,
164/09, 177/20, 198/03, 206/15,
213/07, 218/17, 233/11, 237/10,
238/14, 245/06

ufkî : (Ar) Yatay.

u. 081/01

ufuk : (Ar) Ufuk.

u. -ı nā-mütenāhî 211/07; u.+ u
049/04; u.+ uñ 065/16; u.+ unuñ
254/10

uğra - : Uğramak.

u.- mış 217/13; u.- mışdı 058/06;
u.- mışlar 045/08; u.- yanlar
055/14; u.- yarak 058/10; u.-
yorlardı 038/19

uğraş - : Uğraşmak.

u.- acağ 194/07, 198/02; u.-
amıyordu 194/07; u.- dı 165/14;

ıdırmağa u.- dığı 025/04; u.-
dıkdan 098/11; u.- dıkları 226/05;
u.- dılar 060/04; u.- ırdı 039/10;
geçmeye u.- ırken 235/01; u.- ıyor
023/04; s.- mege u.- ıyordu
137/15; u.- mak 147/15, 186/09,
198/03; u.- malı 027/08; u.- mış
150/07

uğultu : Uğultu.

u. 069/09, 149/16, 213/13,
233/20; u.+ su 096/17; u.+ sunu
010/04; u.+ ya 144/04

uğur : Hedef, amaç, erek, gaye, yol.

u.+ unda 148/05, 251/05

uhrevī : (Ar) Ahiret ile ilgili.

keselān-ı u.+ sinden 255/13

‘ulvī : (Ar) Yüksek, yüce.

‘u. 068/10, 145/06, 226/15,
254/18

‘ulviyye : (Ar) Yüksek, yüce.

manzara-i ‘u.+ den 255/02

‘ulviyyet : (Ar) Yükseklik, yücelik,
büyüklük.

‘u.+ ine 198/05

‘umūm : (Ar) Bütün, tüm, kamu.

‘u. 130/07

‘umūmī : (Ar) Genel.

‘u. 046/11, 216/02

umūr : (Ar) İşler.

u.+ unda degildi 139/13

unut - : Unutmak.

u.- amam 160/16; u.- amayacağı
079/15, 085/05; u.- amayacakdı

125/17; u.- amayan 010/04; u.-
amazdı 145/01; u.- amıyordu
073/07; u.- arak 059/18, 124/09;
u.- duğu 115/12; u.- duğundan
058/08; u.- dum 142/13; u.- mak
100/05, 109/18, 141/11, 252/10;
u.- mayınız 161/14; u.- muş
061/15; u.- muş olan 106/08; u.-
muşdu 111/02; u.- muşum 044/07,
102/12; u.- muyor 021/04; u.-
uyordu 070/19, 136/10; u.-
uyorsun 248/09

unutdur - : Unutturmak.

u.- du 074/10; u.- mak 110/01

unutul - : Unutulmak.

u.- mak 032/17; u.- muş 234/09

ur - : Vurmak.

baş u.- alım 116/01; kolan u.- an
137/16; u.- arak 029/09; darbe u.-
muşdu 178/20

uşandır - : Usandırmak.

u.- mak 224/16

uşul : (Ar) Yöntem, yol, yordam, metod.

u.+ e 056/06

utan - : Utanmak.

u.- acak 227/14; u.- arak 015/18,
132/17, 240/11; u.- dı 192/10,
204/08; u.- ırdı 181/01; u.- ıyordu
180/07, 197/03, 212/14; u.- masa
102/14

utandır - : Utandırmak.

u.- ip 181/09

uy - : Uymak.

‘aqlınıza u.- up 208/07

uyan - : 1. Uyku durumundan çıkmak.

u.- arak 085/03; u.- dı 198/15; u.- dığı 093/18, 101/11; u.- dıkları 072/02

2. Belirmek, ortaya çıkmak, depreşmek.

u.- dı 156/17; u.- ıyordu 147/16; hissiyâtı u.- mışdı 015/10

uyandır - : 1. Uyanmasına yol açmak.

u.- ıyor 127/16

2. Ortaya çıkartmak, depreştirmek.

hissiyât u.- an 005/03; u.- ıyordu 127/09

uydur - : 1. Uydurmak.

u.- amıyordu 168/05; u.- arak 165/15

uydurmasyon: (Tr+Fr) Asılsız, anlamsız, yalan söz veya haber.

u.+ udur 025/11

uyku : Uyku.

u.+ da 131/07; u.+ dan 072/01, 127/16, 129/12; u.+ su 219/01; u.+ sundan 129/11; u.+ sunu 200/04; u.+ yu 085/11

uykusuz : Uyumamış veya uykusunu alamamış.

u. kal- 182/11, 209/09

uyu - : 1. Uyumak.

u.- du 093/09, 114/21, 198/10, 241/19; u.- mağa 083/18; u.- mak 083/20, 201/04; u.- yağan 084/20; u.- yamadı 070/17; u.-

yamayacağını 128/18; u.- yamayan 128/12; u.- yamayarak 085/12; u.- yordu 074/13, 084/18; u.- yorlardı 070/15

uyukla - : 1. Uyuklamak.

u.- r 081/17; u.- yor 214/09

uyuş - : 1. Aynı şey üzerinde anlaşmak, uzlaşmak, mutabık kalmak.

u.- ursunuz 249/08

uyuşdurucu : Hareketten, gereği gibi düşünmekten alıkoyan.

u. 016/10, 129/07

uza - : 1. Uzakmak.

uzun u.- dıya 106/10; u.- yan 175/12; u.- yordu 137/12

2. Gitmek,

uzaklaşmak. u.- mışdı 005/07

uzak : Uzak.

u. 192/19, 243/11, 251/20; u.+ da 002/03, 066/14, 080/10, 129/03, 135/07, 135/17, 140/16, 149/19, 174/11, 194/11, 227/07, 234/19; u.+ dan 009/19, 026/04, 033/16, 036/01, 050/14, 071/01, 071/10, 071/16, 081/04, 090/12, 123/16, 131/13, 138/12, 148/10, 163/16, 170/08, 178/08, 194/03, 234/11, 250/13; u.+ lara 031/17, 256/16; u.+ larda 083/15, 176/15; u.+ larına 049/12

uzakça : Biraz uzak olan.

u. 117/04

uzaqlaş - : Bir şeyden, bir yerden veya kimseden ayrılıp uzağa gitmek.

u.- acak 170/19; u.- dıkça 222/15, 254/01; u.- dıqları 237/09; u.- ıp 107/18; u.- ıyor 249/18; u.- ıyordu 179/14; u.- maқта 160/02

uzaqlaşdır - : Uzaklaştırmak.

u.- acak 244/11

uzan - : 1. Boylu boyunca yatmak.

u.- arak 083/19; u.- dı 083/09, 098/06; u.- dığı 034/02; u.- inca 105/12; u.- ır 049/02

2. Uzun sürmek.

u.- ıp git- 072/15, 224/20

3. Birisine ve bir şeye yönelmek.

u.- dı 247/11

uzat - : Uzatmak.

u.- dı 008/18, 124/01, 160/08; u.- ır mısınız 170/13; u.- sa 121/04

uzatıl - : Uzatılmak.

u.- an 160/09

uzun : Uzun.

u. 004/18, 011/12, 023/03, 049/06, 080/02, 092/19, 105/03, 116/17, 150/12, 195/11, 200/14, 215/19, 249/05; u. u. 057/05, 241/12; u. boylu 024/06; u. uzadıya 106/09

uzunca : Uzun olarak, bol zamanlı.

u. 144/08

Ü

üç : Üç.

ü. 002/20, 004/13, 007/01, 008/03, 009/05, 011/08, 029/03, 031/16, 077/14, 087/04, 092/07, 099/03, 099/08, 102/08, 111/13, 115/01, 135/04, 200/11, 215/01, 231/06, 233/04, 233/06, 250/06; iki ü. 088/12, 172/02, 206/04; ü.+ de 018/06; ü. dört 177/11, 200/06, 226/16, 233/14, 236/10; ü.+ e 075/17; ü.+ ler 149/08, 149/12, 184/01; ü.+ ü 010/12, 035/09, 100/01, 239/13 ; ü.+ ünde 011/11; ü.+ ünün 011/14, 035/02, 085/07, 099/15

üçer : Üçer.

ü. 035/03

üçüncü : Üçüncü.

ü. 018/06, 128/05; ü.+ de 163/10

üfle - : Üflemek.

ü.- yim 118/06

ülfet : (Ar) Alışma, kaynaşma.

ü. 231/09; ü. ét- 142/20

ümîd : (Fa) Ümit, umut.

ü. 056/15, 109/08, 145/03, 154/14, 166/03, 172/02, 176/20, 178/05, 178/10, 182/07, 183/14, 201/18; lem'a-i ü. 065/17; ziyâ-yı ü. 182/15; ü.-i hālâş 202/18, 202/19; ü.-i izdivâc 185/17, 224/14, 229/18; ü.-i sa'âdet 168/09; ü.-i

tesellî 205/05; ü.+ den 127/06; ü.+ e 183/10; ü.+ e birdenbire kapıl- 217/16; ü.+ e de düşür- 167/09; ü.+ e kapıl- 101/16; ü. ét- 036/15, 048/06, 048/08, 078/02, 080/19, 098/12, 104/09, 130/13, 134/18, 188/07, 189/20, 193/01; ü. etdir- 062/04; ü. idi 179/03; şeh-râh-ı ü.+ i 131/01; ü.+ i kes- 058/18; serâçe-i ü.+ iñ 251/14; ü.+ inde idi 064/07; ü.+ inde idiler 111/15; ü.+ inden 039/02, 180/07; ü.+ ine kapıl- 188/11; ü.+ ini kes- 040/10, 091/12, 117/15; ü.+ iyle 047/07, 134/14, 158/15, 174/03, 175/17, 177/11, 207/18; leme'ân-ı ü.+ iyle 183/07; ü. kesil- 087/10; ü.+ ler 089/15, 188/03; ü.+ ler al- 054/10; ü.+ lere kapıl- 128/03; ü.+ leri 065/19, 232/03; ü.+ leri gibi kırıl- 096/13; ü.+ lerinden 126/18; ü.+ lerini 087/01, 176/10; ü.+ leriniñ 226/20; ü.+ lerle mi 178/11; ü. olun- 049/15; ü. vër- 091/06, 151/08, 187/04, 216/18, 219/19

ümîd-bahş : (Fa) Ümit verici.

ü. 219/13

ümîd-perver : (Fa) Ümit besleyen, ümitli.

ü. 179/16

ümîdsizlik : (Fa+Tr) Umutsuzluk.

ü. 251/17; ü.+ leri 148/20, 234/08

ümîd-vâr : (Fa) Ümitli.

ü. ét- 212/11

ürk - : Korkmak.

ü.- mege 108/18

üslûbsuz : (Ar+Tr) Belli bir üslubu olmayan, bir sanat ve güzellik endişesi taşımayan.

ü. 255/10

üst : Üst.

alt ü. ét- 087/05, 149/13; ü.+ ü 061/05; akşam ü.+ ü 065/10; ü.+ ü başı 101/18; ü.+ ünde 079/08, 081/17, 091/10; ü.+ üne 098/09, 225/12; ü.+ ünü 085/03

üşüt - : Üşütmek.

ü.- en 065/11

üz - : Üzmek.

ü.- mek 039/07

üzere : Üzere.

ü. 011/06, 032/17, 043/03, 049/06, 050/05, 054/17, 058/15, 087/02, 090/02, 092/20, 108/07, 121/10, 133/09, 137/02, 159/19, 182/16, 186/15, 188/08, 238/01, 238/14, 248/17, 249/01, 252/12

üzeri : Üzeri.

akşam ü. 048/09, 072/02, 083/03, 115/16, 153/11, 157/18, 171/08; akşam ü.+ leri 071/17; ü.+ lerine 208/04, 240/18; ü.+ nde 005/20, 007/07, 032/11, 066/04, 067/10, 068/15, 069/11, 075/14, 078/08, 080/10, 082/12, 082/15, 085/12, 094/11, 113/15, 125/19, 130/04,

135/10, 141/19, 144/08, 145/14, 152/18, 200/12, 216/09, 219/03, 219/06, 232/01, 248/14; ü.+ ndeki 121/14, 163/05, 174/06, 233/03; ü.+ nden 065/08, 172/17, 198/17, 208/18, 255/11; ü.+ ne 005/09, 025/01, 031/15, 034/02, 040/10, 041/20, 049/08, 052/03, 053/19, 057/04, 075/08, 077/09, 083/19, 083/20, 092/12, 099/18, 123/18, 129/02, 140/18, 158/10, 160/06, 168/07, 172/02, 173/03, 180/06, 197/11, 206/09, 206/19, 210/02, 231/04, 249/16, 250/09, 251/02, 254/08

üzücü : Üzüntü veren, acıklı.

ü. 188/03

üzül - : Üzülmek.

ü.- düklerini 236/18; ü.- en 069/05; ü.- medi 191/07; ü.- ürdü 048/16

üzüntü : Üzüntü.

ü. 088/07, 190/17; ü.+ den 072/09; ü.+ lerin 188/18; ü.+ leriyle 013/14

V

va'd : (Ar) Vaat.

ma'nā-yı v. 224/13; v. èt- 096/16, 187/05; v.+ i 115/01

vāhī : (Ar) Yararsız.

v. 013/14, 178/11

vaḥṣet : (Ar) Vaḥşilik, yabanilik.

v. 159/04, 245/13

vaḥṣī : (Ar) Yabanî.

v. 150/02, 188/20

vaḥ'a : (Ar) Olay.

v. idi 195/20; v.+ sı 126/04; v.+ yı 037/10, 079/18, 125/06

vaḥf : (Ar) Adama.

v.-ı ḥarekāt èt- 199/11

vaḥfe-gāh : (Ar+Fa) Durma, duraklama yeri.

v.+ ları 140/12

vāḥī'a : (Ar) Gerçi, her ne kadar, ... ise de.

v. 145/01, 154/07, 155/07, 160/19, 227/13

vāḥīf : (Ar) Bilen, farkında olan.

v. ol- 227/09, 236/12

vāḥīfāne : (Ar+Fa) Bilen, vakıf olan kimseye yakışır tarzda.

ṭavr-ı v. 216/09

vāḥīt : (Ar) Vakıt, zaman.

v. 010/12, 010/17, 013/09, 026/10, 028/08, 031/18, 033/03, 033/10, 034/02, 035/06, 043/11, 044/11, 050/20, 059/09, 065/11, 066/18, 067/08, 071/16, 076/14, 077/07, 082/08, 083/17, 085/14, 086/07, 091/01, 091/02, 091/12, 093/03, 093/18, 099/10, 104/17, 106/01, 110/17, 114/19, 133/02, 148/13, 150/05, 156/02, 161/11, 165/03, 166/06, 177/16, 189/10, 190/02,

191/17, 192/05, 220/05, 222/09, 226/07, 229/13, 229/18, 238/10, 250/04, 251/19, 252/19, 253/16, 254/02; imrār-ı v. 075/15; v. v. 049/11; v.+ de 054/08; v.+ den 079/19; v.+ e 171/03, 171/10; v. geçir- 060/05, 093/07, 115/03, 153/14, 158/17, 162/08, 186/01, 201/11; v.+ i 058/17, 064/12; v.+ im 209/02; v.+ ime 093/15; v.+ in 094/12, 098/03, 199/04; v.+ inde 024/09, 179/10; v.+ ine 077/13, 096/20, 097/18; v.+ ini 105/07; v.+ ini öldür- 105/05; v.+ ini 105/03; 'avdet v.+ ini 181/15; v.+ iyle 042/12, 156/19, 191/19, 212/13, 237/14; v.+ ler 132/15, 202/01, 202/02, 250/10, 253/14, v.+ lerinde 018/03; v.+ lerine 018/11

vale : (Fr) İskambil kâğıtlarında oğlan, bacak.

v.+ lerini 190/13; v.+ si 105/06

vālide : (Ar) Anne.

v. 017/09; v.+ leri 124/15, 125/08; v.+ leri idi 017/08; v.+ leriyle 172/11, 188/08; v.+ si 192/09; v.+ sine 198/04

vallah : (Ar) bk. vāllahi.

v. 153/18

vallahi : (Ar) Tanrı'yı tanık tutarım, Tanrı hakkı için anlamında kullanılan bir yemin sözü.

v. 027/10

vals : (Fr) Bir tür salon dansı.

v.+ leri 245/18

vapur : (Fr) Vapur.

v. 067/09, 077/13, 086/15, 094/05, 095/12, 097/18, 098/11, 107/11, 108/01, 108/17; v.+ a 075/02, 101/17, 107/04, 114/10; v.+ da 062/19, 087/11; v.+ dan 063/04, 086/20, 163/20; v.+ la 064/06, 109/15, 114/09; v.+ lar 074/02, 117/18; v.+ ları 087/07; v.+ ların 089/17, 090/01; v.+ u 055/12, 102/12; v.+ un 085/13, 086/17, 086/19, 087/02, 094/05; v.+ una 107/02, 115/02; v.+ unda 058/14, 116/18; v.+ uyla 107/07

var : Var.

v. 021/09, 022/10, 024/10, 027/16, 037/02, 037/03, 052/05, 052/08, 053/02, 053/04, 057/17, 063/20, 068/04, 088/09, 118/02, 119/09, 119/14, 155/05, 158/13, 184/20, 185/04, 207/01, 215/06, 220/06, 248/10; v. kuvveti bāzūya vēr- 158/15; v.+ dı 011/15, 013/03, 041/20, 048/11, 051/09, 051/11, 055/20, 058/16, 060/07, 061/13, 077/13, 083/16, 084/04, 084/07, 085/14, 086/09, 092/20, 094/03, 095/16, 096/08, 097/06, 097/16, 099/09, 099/16, 099/19, 109/02, 122/16, 142/03, 145/02, 150/14,

153/06, 161/09, 165/03, 171/17, 179/05, 187/10, 187/12, 193/02, 193/07, 193/11, 196/10, 201/06, 204/09, 216/11, 217/04, 236/20, 250/05, 250/20; **hakkı** v.+ dı 192/02; **hakkım** v.+ dı 158/06; v.+ dır 027/18, 140/10; **hakkı** v.+ dır 028/10; **hakkımız** v.+ dır 208/21; v. idi 120/19; v. mı 022/17; v.+ mı 047/16, 081/12, 223/12; v. mıydı 150/19, 211/18, 238/11; v.+ sa 004/06, 058/10, 213/16; ne **hālī** v.+ sa gör 120/09

var - : 1. Ulaşmak vasıl olmak.

v.- **acak** 155/08, 158/13, 227/06; v.- **dıkları** 027/18; v.- **incaya** 092/02; v.- **ırdı** 041/04; v.- **mak** 112/12, 255/06

2. Evlenmek.

v.- **acak** 217/14; v.- **acakdı** 216/12; v.- **acağmı** 217/12; **kocaya** v.- **anı** 218/01; **kocaya** v.- **mı** ol- 209/08

vāsi : (Ar) Geniş.

v. 146/09

vay : Şaşma anlatan bir söz.

v. 023/18

vaz : (Ar) Durum, konum.

v.-ı **merāsim-perverāne** 140/06;

v.-ı **mütevekkilāne** 069/20

vāzgeç - : (Fa+Tr) Vazgeçmek.

v.- di 137/15, 198/08; v.- **diklerini** 057/05; v.- **er** 042/03; v.- **mek**

179/03, 194/04, 212/14; v.- **mem** 155/16; v.- **memiş ol-** 237/02; v.- **mesi** 142/05; v.- **mişdi** 201/10; v.- **mişlerdi** 039/02; v.- **se** 197/19

vāzih : (Ar) Açık, net.

v. 146/18, 226/06; v. ol- 238/13

vāzihan : (Ar) Açıkça, açık olarak.

v. 195/07

vazife : (Ar) Görev, ödev.

v.-i **tahrir** 005/15; v.+ **ler** 147/20

vaz'iyet : (Ar) Durum, konum.

v. al- 159/15

ve : (Ar) Ve.

v. 001/10, 004/14, 006/07, 015/18, 021/13, 025/02, 030/05, 031/03, 038/18, 039/03, 043/04, 054/16, 061/12, 065/10, 065/17, 066/03, 066/11, 069/09, 069/20, 070/14, 072/18, 076/14, 080/02, 081/10, 102/04, 105/08, 105/18, 106/05, 114/02, 126/01, 126/17, 127/06, 127/13, 128/10, 129/06, 131/01, 134/06, 140/12, 140/18, 146/04, 146/09, 146/10, 146/11, 147/08, 147/18, 148/13, 150/10, 151/08, 152/10, 154/18, 155/03, 155/06, 156/03, 156/20, 159/12, 159/19, 162/06, 164/07, 166/12, 167/19, 169/05, 170/15, 172/18, 173/07, 173/13, 176/20, 179/16, 180/17, 183/14, 186/04, 186/07, 189/10, 189/11, 192/09, 192/12, 194/08, 196/19, 197/02, 198/08, 200/15,

201/06, 201/19, 202/06, 202/08,
202/10, 202/14, 204/13, 204/18,
205/06, 206/04, 207/07, 210/16,
211/11, 211/19, 212/15, 213/14,
214/09, 216/08, 219/08, 219/10,
219/12, 222/04, 222/10, 225/01,
227/08, 228/02, 228/20, 231/04,
231/09, 232/02, 232/15, 232/18,
234/12, 234/16, 236/02, 239/11,
239/16, 240/11, 244/05, 245/09,
245/13, 245/15, 250/20, 251/19,
252/11, 253/19, 254/16, 255/01,
255/10, 255/14, 255/15, 255/17,
256/11, 256/13

vedā‘ : (Ar) Ayrılış, ayrılma.

v. ét- 160/15

vefākār : (Ar+Fa) Vefalı.

v. 038/12

vehm : (Ar) Kuruntu.

v. ét- 005/15

veķāyi‘ : (Ar) Vakalar, olmuş şeyler,
olaylar.

‘ālem-i v. 211/10

velev : (Ar) Olsa da, isterse, ise de, ise
bile.

v. 108/13

velī : (Ar) Bir çocuğu koruyan, işlerine
bakan ve her türlü davranışından sorumlu
kimse.

v.+ miñ 029/10

velvele: (Ar) Gürültü patırtı.

v. 016/10

vēr - : Vermek.

haber v. 087/21; cevāb v.- di
025/07, 035/20, 045/15, 052/08,
140/03, 207/02, 223/20;
ehemmiyyet v.- di 009/03; haber
v.- di 061/17; haberi v.- di 024/10;
havādiş v.- di 223/06; karar v.- di
083/18; ma‘lūmāt v.- di 047/15;
müjdesini v.- di 151/14; sükūnet
v.- di 096/12; ümīd v.- di 219/19;
yol v.- di 125/02, 174/13; v.- digi
003/19, 013/18, 021/20, 030/04,
030/17, 032/06, 066/01, 083/05,
086/07, 092/16, 104/17, 115/06,
125/12, 128/10, 130/02, 130/08,
163/08, 172/16, 188/18, 204/12,
210/04, 212/15, 218/05, 225/11,
251/12; naşhatler v.- digi 142/06;
nāmını v.- digi 038/19, 142/04;
peşin v.- digi 190/08; rūh v.- digi
070/18; tafşilāt v.- digi 005/19;
ehemmiyyet v.- digine 212/14; v.-
digini 020/08; maḥall v.- digini
013/13; v.- dikden 119/16; kararı
v.- dikden 077/18, 151/05; v.-
dikleri 179/11; ehemmiyyet v.-
dikleri 013/01; yüz v.- dikleri
057/19; alıp v.- diklerini 021/02;
kulak v.- diklerini 247/11; karar
v.- diler 058/02, 071/04, 107/08,
137/11, 246/14; ümīd v.- diler
187/04; karar v.- dim 158/18; v.-
ebileceginde 194/10; cevāb v.-
ebilirdi 193/12; v.- ecegi 076/18,

226/13, 243/17; ma'nā v.- eceğini
 218/06; v.- ecek 189/04, 189/06,
 192/07, 221/07; haber v.- ecek
 215/11, 220/03; v.- ecekdi 182/06;
 v.- ecekmiş 170/01; ma'nā v.-
 emedi 094/08; karar v.- emediler
 207/18; ihtimāl v.- ememişdi
 199/07; karar v.- emiyorlardı
 063/19; ma'nā v.- emiyorlardı
 208/03; v.- en 055/11, 147/06;
 halecān v.- en 063/10; hayātlar v.-
 en 227/16; ma'lūmāt v.- en
 060/11; nefretler v.- en 143/02;
 penbelik v.- en 008/11; rūh v.- en
 048/12; sa'ādetler v.- en 049/17;
 taḥassürler v.- en 197/15; v.- erek
 043/08, 089/10, 123/19, 232/16;
 cesāret v.- erek 095/11; dirsek v.-
 erek 064/10; ehemmiyyet v.- erek
 061/01; hayāt v.- erek 079/14;
 tuḥafılık v.- erek 052/16; var
 kuvveti bāzūya v.- erek 158/15;
 vücūd v.- erek 039/14; v.- ip
 119/04, 169/07; v.- ir 032/08,
 169/05; müjdesini v.- ir 039/05;
 v.- ir vèrmez 020/17; v.- irdi
 220/01; v.- irim 152/06, 152/07;
 cevābı v.- irken 243/07; yol v.-
 irken 176/02; v.- irler 223/15; yüz
 v.- irse 218/12; cevāb v.- irsejiz
 167/03; ḥaqq v.- irsiniz 155/11;
 v.- iyor 080/06, 093/14, 163/10;
 müsā'ade v.- iyor 126/10; v.-

iyordu 191/05, 238/14; cān v.-
 iyordu 019/01; haber v.- iyordu
 017/04; izāḥāt v.- iyordu 009/14;
 selām v.- iyordu 035/15; şevkler
 v.- iyordu 089/15; tafşilāt v.-
 iyordu 057/13; ümīd v.- iyordu
 216/19; ye's v.- iyordu 147/03;
 emniyyet-i kaṭ'iyye v.- iyordu
 148/16; ma'nālar v.- iyorlar
 106/20; v.- iyorlardı 219/09;
 ziynet v.- iyorlardı 048/13; v.-
 iyorlarmış 223/07; v.- iyormuş
 142/15; v.- meden 044/05;
 ehemmiyyet v.- meden 019/15,
 235/16; meydān v.- meden
 025/13, 082/16; v.- medi 124/05;
 cevāb v.- medi 074/06, 120/01;
 ehemmiyyet v.- medi 027/02,
 151/06; sa'ādetler v.- medi
 061/19; ehemmiyyet v.- medigini
 072/03; ehemmiyyet v.- medikleri
 003/02; v.- mege 169/11, 189/14;
 haber v.- mege 050/19; ümīd v.-
 mege 151/09; elem v.- mege
 başla- 132/02; v.- megi 044/07,
 150/20, 152/05; cevābı v.- megi
 222/18; haber v.- megi 187/05; v.-
 mek 043/19, 044/08, 150/20,
 152/04, 178/14, 179/02, 179/20,
 181/03, 194/11, 194/14, 212/20;
 cesāret v.- mek 012/20, 109/09,
 180/10; cevāb v.- mek 137/10,
 167/15; karar v.- mek 178/17;

selām v.- mek 047/05; yol v.- mekdeki 174/15; v.- mekden 187/05; v.- meli 169/04; meydān v.- memek 042/13, 214/06; ehemmiyyet v.- memelidir 026/09; söz v.- memişlerdi 043/15; v.- mese 183/04, 197/14; oyun v.- mesi 212/04; tafşīlāt v.- mege başla- 203/12; ehemmiyyet v.- meyeceklerini 034/06; rāḥat v.- meyelim 015/11; ehemmiyyet v.- meyen 020/18; sa‘ādet v.- meyen 163/17; ehemmiyyet v.- meyerek 007/16, 072/16; vèrir v.- mez 020/17; v.- mezse 218/12; v.- miş ol- 083/02; karar v.- miş ol- 090/03; v.- mişdi 067/17; bedbīnlik v.- mişdi 146/07; cereyān-ı ḥazīn v.- mişdi 070/03; nihāyet v.- mişdi 225/16; söz v.- mişdi 043/05; yer v.- mişlerdi 246/15; ehemmiyyet v.- miyordu 218/10; ehemmiyyet v.- miyorlar 208/09; v.- seydi 213/02; v.- sin 014/09, 208/13; bereket v.- sin ki 159/09, 216/17; ümīd v.- sinler 091/06

vèrici : Veren.

ıztırāb v. 129/12

vèril - : Verilmek.

tafşīlāt v.- eceğini 155/12; ehemmiyyet v.- ecek 236/02; ehemmiyyet v.- ecek miydi

048/19; v.- emez miydi 150/18; v.- en 234/07; v.- medi 124/07; ḥātime v.- mesi 221/11

vesīle : (Ar) Sebep, bahane, yol.

v. 052/06, 130/19; v.-i mu‘ārefe 177/18; v.-i mükāleme bul- 008/08; v.-i mülāṭafa 009/04; v. ara- 203/09; v. bul- 036/04, 135/15, 249/18; v. ol- 121/20

vezā’if : (Ar) Görevler, ödevler.

v.+ e 252/11; v.+ ini 197/20

vızılı : Vızıldama sesi.

v.+ sı 016/07

viyola : (İt) Kemana benzer, kemandan büyük bir çalgı, alto.

v.+ nı 160/11

vuḳū’ : (Ar) Meydana gelme, cereyan etme.

v.+ a gel- 109/13; v. bul- 034/19, 069/18; v.+ u 218/08

vuḳūf : (Ar) Bir konu hakkında geniş bilgi sahibi olma.

v. 013/20; v.-i cüz’i 167/05; v.+ unu 037/11

vuḳūḥ : (Ar) Açıklık.

v. 192/11, 194/08, 226/07; v.-i ‘anīf 079/07

vücūd : (Ar) 1. Var olma, varlık.

v. 079/13; v.+ a gel- 245/18; v.+ a getir- 123/01, 180/20, 227/17, 231/07, 234/03; v.+ a getiril- 042/01, 127/10; v.+ u 212/19; v.+ unu 159/14; sebep-i v.+ unu

200/10; v. bul- 211/13, 213/17,
226/10, 228/05; v. vër- 039/14

2. Gövde, beden.

terk-i v. èt- 129/16; v.+ larından
011/19; v.+ u 074/11, 104/16; v.+
unda 010/03; v.+ unu 096/01; v.+
unun 085/12

vürüd : (Ar) Giriş, geliş.

v.+ larına 135/05; v.+ larından
020/20, 040/09; v.+ larını 054/06;
v.+ una 085/14, 214/05; v.+ unu
055/17, 090/01, 098/12

Y

yā (I) : (Ar) Ey, hey anlamlarında bir
seslenme sözü.

y. 180/05, 229/04

yā (II) : (Fa) Ya, veya.

y. 009/15, 011/05, 022/13, 022/15,
026/06, 033/12, 036/02, 041/11,
043/14, 046/06, 062/19, 066/17,
071/02, 071/17, 074/02, 084/05,
084/14, 088/07, 088/09, 097/10,
110/03, 112/20, 119/03, 139/01,
142/12, 142/14, 154/07, 154/10,
154/19, 156/13, 157/01, 158/01,
158/18, 159/06, 161/01, 161/18,
166/13, 169/04, 169/05, 171/14,
182/05, 184/12, 185/01, 196/05,
210/12, 212/14, 216/11, 216/12,
217/12, 226/10, 226/11, 229/09,
247/07, 247/19, 254/01

ya : (Gr) Evet.

y. 112/14

yābāncı : (Fa+Tr) Yabancı.

y. 046/04, 080/09, 109/02, 109/12,
130/17, 169/09, 177/01, 206/13; y.
gel- 144/08; y.+ sı ol- 076/19

yābāncılık : (Fa+Tr) Yabancılık.

y. 003/01, 215/03

yād : (Fa) Hatırlama, anma.

y.+ a 130/19; y. èt- 160/18

yādigār : (Fa) Yadigâr.

y. 167/19; y. bırak- 172/20

yağ - : Yağmak.

y.- ıyor 020/05

yağdır - : Yağdırmak.

y.- ıyordu 020/19

yağlı : Paralı, zengin.

y. 228/18

yağmurlu : Yağmurlu olan, yağmur
yağan.

y. 217/18

yāhū : (Ar) Yahu.

y. 063/09

yāhūd : (Fa) Veya, ya da.

y. 034/07, 119/20, 125/04, 125/20,
221/15, 227/10

yak - : Yakmak.

y.- an 253/16; y.- madan 149/19

yaka : Giysilerin boyna gelen, boynu
çeviren bölümü.

y.+ sından 013/07

yakalık : Erkek gömleklerinin yaka
kısımına takılan eğreti yaka.

y. 116/08, 212/18; y.+ ın 192/08;
y.+ mı 107/05, 213/04; y.+ ının
191/12, 213/02; y.+ la mı 191/13;
y.+ lar 191/16

yaķıcı : Yakıcı, yakan.

y. 079/12, 185/07, 186/19

yaķın : Yakın.

y. 082/13, 200/11; y.+ da 102/09,
109/12; y.+ daki 037/09; y.+ dan
163/16; y.+ ından 071/05; y.+
larda 108/08

yaķış - : Yakışmak, yaraşmak.

y.- an 197/16; y.- ır mı 160/05

yaķışdır - : Uygun ve yerinde görmek.

y.- amıyordu 017/09; y.- mıyordu
165/08

yaķışıklı : Yakışıklı.

y. 103/08

yaķışıklılık : Yakışıklılık.

y. 186/16

yaķlaş - : Yaklaşmak.

y.- acaķ 170/10, 174/19; y.-
acaķdı 174/20; y.- an 023/02,
075/02, 096/19; y.- araķ 021/18,
065/02; y.- dıkça 110/15; y.-
dıķları 065/11; y.- maķa 160/19;
y.- mayaraķ 056/11

yaķlaşdır - : Yaklaştırmak.

y.- mışdı 121/03

yalan : Yalan.

y.+ dan 042/01, 110/08; y.+ dır
026/09; y.+ larına 204/07; y. mı
064/03; y. yanlış 195/10

yalcın : Dik, sarp.

y. 079/11

yaldızlan - : Yaldızlanmak.

y.- an 011/17

yalı : (Gr) Su kıyısında büyük, görkemli
ev.

y.+ nın 221/15; y.+ sı 221/15

yalgız : 1. Sadece.

y. 005/11, 008/16, 014/08, 025/01,
033/13, 045/09, 050/15, 061/01,
061/08, 061/09, 065/12, 079/04,
079/14, 082/11, 090/17, 101/03,
105/14, 106/08, 123/13, 126/02,
127/20, 128/13, 132/06, 136/07,
146/19, 156/20, 160/16, 161/03,
167/02, 169/02, 172/12, 173/13,
185/11, 185/20, 186/14, 187/12,
199/11, 201/14, 215/05, 215/12,
224/10, 225/14, 232/09, 233/19,
239/16, 246/14, 250/14

2. Yalnız, tek başına, yanında
başkaları bulunmayan.

y. 054/19, 075/04, 091/17, 097/09,
109/16, 115/02, 122/04, 128/11,
131/19, 149/19, 182/14, 188/02,
188/12, 202/03, 219/01, 220/13,
224/02

yalgızca : Yalnız olarak, tek başına.

y. 051/03, 143/06

yalgızlık : Yalnızlık.

y. 074/06, 177/01; y.+ ı 173/10

yaman : Yaman.

y. 004/03; y. ol- 030/02

yan : Yan.

y. 011/15, 090/09, 124/16; y.+ a 136/09; yan y.+ a 171/12, 238/03; y.+ da 096/14; y.+ dan 069/17; y. gözle gör- 124/08; y.+ ımdakinin 247/19; y.+ ımdan 158/08; y.+ ımıza 037/17; y.+ ımızdaki 246/03; y.+ ına 009/20, 014/12, 014/20, 016/15, 016/17, 044/17, 054/18, 056/11, 064/16, 081/04, 087/18, 090/03, 120/18, 138/10, 179/05, 206/20, 215/01, 215/10, 215/11, 246/16, 248/17; y.+ ına al- 060/05; y.+ ında 001/08, 002/06, 019/05, 023/07, 037/09, 045/09, 061/01, 067/04, 095/15, 104/08, 119/21, 120/20, 121/10, 134/16, 140/15, 182/02, 218/09, 223/12; y.+ ındaki 046/04, 067/01, 158/05, 175/07, 248/16; y.+ ındakilerden 059/06; y.+ ındakilerle 090/14; y.+ ındakine 187/11; y.+ ından 003/08, 015/05, 036/20, 071/03, 081/11, 106/02, 140/05, 195/05; y.+ ını 202/07; y.+ ında 088/09; y.+ ındaki 248/09; y.+ larına 020/20, 023/02, 023/10, 067/09, 068/05, 110/09, 111/11, 120/19, 123/15, 135/11, 137/17, 152/07, 156/10, 170/09, 172/11, 184/07; y.+ larında 006/19, 019/09, 057/18, 061/13, 092/19, 100/18, 109/02, 112/16,

116/14, 246/06; y.+ larında idi 141/01; y.+ larındaki 030/15, 032/05, 035/03, 062/05, 089/01, 095/20, 124/14, 125/07, 143/02; y.+ larından 003/20, 015/12, 015/14, 035/13, 047/06, 062/08, 184/12; y. yana 171/12, 238/03

yan - : Yanmak.

y.- an 103/03; y.- arağ 082/18; y.- dım 023/16; y.- ıp tutuş- 025/09; âteş gibi y.- ıyordu 091/18; âteş gibi y.- masından 234/01; y.- mış 103/04, 238/20; y.- mışdı 172/20

yanak : Yanak.

y.+ ları 031/16; y.+ larından 035/03; y.+ larını 122/01

yanaş - : Yanaşmak.

y.- an 060/02; y.- dıkları 108/18; y.- ıyordu 098/12; y.- mıyor 019/20, 046/10

yangın : Yangın.

y. kulesi “Yangını görüp haber vermek için yapılan kule” 256/02

yanıl - : Yanılmak.

y.- mışdı 064/08

yanlış : Yanlış.

y. 184/03; yalan y. 195/10; y. mı 184/05

yanlışlık : Hata.

y.+ larının 168/01

yap - : Yapmak, etmek.

y.- abilmek 046/15; y.- acağım 138/08; y.- acağımı 160/10; y.-

acağında 164/08; y.- acağını 072/09, 082/20, 087/05, 094/02, 122/13, 151/07, 233/15; bakış y.- acağız 137/01; y.- acağız 073/15, 116/06; y.- acak 090/20, 137/03, 148/01; y.- acakdı 132/08, 196/13; reverans y.- acakdı 170/10; y.- acaklar 246/02; y.- acaklarını 100/09; bakış y.- acakşın 136/19; y.- acakşın 088/09; y.- amadıkça 163/05; y.- amam 119/07; y.- amayacağını 191/06; y.- an 227/05; y.- ar 004/06; y.- arak 187/20; y.- arlar 037/05; y.- arşınız 249/07; y.- ayım 093/15, 139/15, 154/07, 249/06; y.- dığı 226/17, 235/03; devr y.- dıktan 248/20; y.- dıklarını 110/14; y.- ıyorum 132/16; y.- madan 150/06; y.- madıktan 177/08; y.- madıkları 053/03; y.- mağı 136/05; y.- mak 048/10, 075/13, 076/04 ; y.- malı 075/05; y.- malıydı 077/11, 150/08; y.- mayacakdı 196/05; y.- mayacaklardı 176/06; y.- mayın 023/07, 137/20; ma'rifet y.- mış 204/10; y.- mışlar 047/17, 051/13; y.- sın 048/10

yapayalınız : Yapayalınız.

y. 175/09, 218/07

yapıl - : Yapılmak, edilmek.

tur y.- abileceğini 077/15; y.- mış 059/07, 124/04

yapış - : Yapışmak.

y.- mış 098/10

yapışdır - : Yapıştırmak.

y.- mış ol- 115/18

yapışdırıl - : Yapıştırılmak.

y.- mış 059/11

yaprağ : 1. Yaprak.

y.+ larından 068/08, 078/09, 140/10; y.+ larını 079/02; y.+ larıyla 240/01

2. Kitap, defter vb. şeylerde ön ve arka yüzü oluşturan kâğıtlardan her biri.

y.+ ları 206/11; y.+ larını 019/08, 050/09

yar - : Yarmak.

y.- arak 113/18

yara : Yara.

y.+ ları 252/08

yara - : Yararlı olmak, yarar sağlamak.

y.- dı 050/05; y.- r 186/01; y.- rdı 202/20, 249/13; y.- yacak 082/05, 195/20

yaraş - : Yakışmak, uymak.

y.- ır 155/05

yardım : Yardım.

y. ét- 177/13, 182/05, 201/11

yarı : Yarı.

y. 081/17; y.+ sında 048/03; y.+ sını 009/10, 086/06

yarım : Yarım.

y. 040/14, 040/17, 246/10; y.+ a
050/02, 109/01

yarın : 1. Bugünden sonra gelecek ilk
gün.

y. 034/10, 068/04, 072/06, 073/13,
074/01, 074/03, 090/20, 098/20,
099/04, 115/01; y.+ ki 087/03,
190/15

2. Gelecek, ilerideki zaman.

y. 253/02

yarış : Yarış.

y. et- 136/14

yaşdıķ : Yastık.

y.+ lar 140/10

yaşlan - : Yaslanmak.

y.- dı 109/03; y.- dığı 079/08,
172/17; y.- mış 113/18, 116/16,
125/10

yaş : Yaş.

y. 002/19, 006/12; y.+ da 157/12;
y.+ ını 061/13; y.+ larında 007/02

yaşa - : Yaşamak.

y.- dığı 163/01; y.- dığını 131/10;
y.- mağa başla- 079/10; y.- mak
117/16, 144/03, 201/06,
201/08, 250/20; y.- mış 194/03;
y.- r 201/16; y.- rdı 042/21,
106/05; y.- yordu 032/01, 117/14,
194/01, 194/02, 205/06, 221/05

yaşan - : Yaşanmak.

y.- mış 076/18

yaşat - : Yaşatmak.

y.- amayacağını 229/11; y.- mak
229/14

yaşlan - : Yaşı ilerlemek, ihtiyarlamak.

y.- arak 163/02

yaşlıca : Biraz yaşlı olan.

y. 246/07

yat - : Yatmak.

y.- an 081/17; y.- arak 202/13; y.-
dı 085/12; y.- dıķça 202/03; y.-
ıyordu 098/08; y.- mağı 092/05

yataķ : Yatak, döşek.

y. 093/19; y.+ ın 171/02; y.+ ına
074/08, 202/03, 219/01; y.+ ında
104/18, 128/12; y.+ ından 104/12

yatış : Yatma işi.

y.+ ına 109/05

yavaş : Yavaş.

y. 088/03; y. y. 002/17, 006/08,
034/15, 039/12, 043/06, 052/04,
055/07, 068/07, 139/07,
149/02, 160/07, 162/14, 170/09,
175/02, 200/07, 204/17, 207/07,
227/09, 248/19, 251/01

yavaşça : Oldukça yavaş bir biçimde,
usulca.

y. 003/08, 031/18, 036/09, 077/20,
100/07, 125/14, 126/09, 128/19,
247/11

yāver : (Fa) Yardımcı.

ṭāli‘-i y. 162/07

yay - : 1. Bir şeyi açarak, düzelterek bir
alanı örtecek biçimde sermek.

y.- acak 222/02; y.- acakları 005/20

2. Çevreye dağılmasına sebep olmak.

y.- dığı 069/10; y.- mışdı 238/01

yayan : Yürüyerek, yaya.

y. 042/14, 068/02, 069/11, 139/14, 184/13, 184/17

yayıl - : Yayılmak.

y.- an 065/16, 113/15; y.- ıyor 002/18, 215/18; y.- ıyordu 105/18, 245/15; y.- mak 232/19

yaz : Yaz mevsimi.

y. 150/15; y. kış 112/03, 112/07

yaz - : Yazmak.

y.- abildi 075/17; y.- acağını 182/08; y.- acağınız 161/13; y.- acak 241/16; y.- acağı 165/01, 241/13; y.- arak 005/14; y.- arı 104/12; y.- aranız 159/06; y.- dı 165/13, 168/08; y.- dığı 161/02; y.- dıkça 137/12; y.- ıp 142/15, 153/01, 153/14; y.- mağa 167/01; y.- mak 152/13, 152/15, 164/16, 165/20, 167/02; y.- makdan 168/08; y.- malıydı 165/04; y.- sam 028/04

yazı : Yazı.

y. 075/17; y.+ ları 047/12, 168/05

yazıhane : (Tr+Fa) Yazıhane, büro.

y.+ sini 152/16

yazıl - : Yazılmak.

y.- makla 169/02; y.- mış idi 152/19

yazın : Yaz mevsiminde, yaz aylarında.

y. 155/09

ye - : Yemek.

y.- diler 091/14; y.- medim 139/01; yemek y.- mek 201/04; y. y.- mez 105/01; y.- yemek 015/02; yemegini y.- yerek 077/10

yedek : Yularından çekilerek götürülen boş binek hayvanı.

y.+ inde 069/12

yedi : Yedi.

y. 239/14; altı y. 037/02; y.+ den 156/05; y.+ den sekizden 097/08

yedir - : Yedirmek.

y.- di 089/11

yegâne : (Fa) Biricik, tek.

y. 179/03, 180/07

yegen : Yeğen.

y.+ i 207/11

yek-diger : (Fa) Birbiri.

y.+ ine 108/19; y.+ iyle 156/11

yek-nazar : (Fa+Ar) İlk bakış.

y.+ da 011/10

yeknesak : (Fa+Ar) Tekdüze.

y. 002/06, 019/01, 054/05, 201/05, 203/03; y. ol- 055/01

yek-vücüd : (Fa+Ar) Tek bir vücut halinde.

y. et- 129/07

yelek : Yelek.

y.+ iğ 041/04; y.+ iniğ 029/08

yelken : Yelken.

y. 111/14

yelkenli : Yelkeni olan, yelkenle giden deniz veya göl taşıtı, yelken.

y.+ niñ 075/14

yelpāze : Yelpaze.

y.+ leri 011/20; y.+ yi 051/18

yemek : Aş, yiyecek.

y. 096/20; y.+ de 064/18, 096/20, 148/20, 183/17; y.+ den 065/01, 091/15, 118/17, 136/04, 149/18, 200/02; y.+ e 050/02; y.+ i 091/14; ögle y.+ ini 072/01, 105/01, 201/02; y.+ ini ye- 077/10; y. ye- 201/04

yemīn : (Ar) Ant, yemin.

y. èt- 167/06

yen - : Yenmek.

y.- erek 051/04; y.- erse 115/05

yeñi : Yeni.

y. 008/06, 012/16, 018/02, 021/19, 022/08, 033/16, 056/15, 057/09, 078/20, 098/11, 106/01, 107/06, 117/13, 148/15, 183/02, 193/16, 205/15, 211/15, 214/07, 223/06, 224/17, 226/03, 229/09, 232/04, 236/17, 245/05, 246/06, 250/07, 250/21; y.+ den 133/09; y. idi 005/04

yeñilik : Yeni olma durumu.

y.+ indeki 226/04

yer : Yer.

y. 002/14, 003/02, 016/04, 126/15, 184/13, 246/08; y. bul- 004/05, 004/15, 013/13, 051/16, 137/02, 140/15; y.+ de 002/05, 031/04, 070/09, 080/20, 091/20, 095/13, 096/05, 105/14, 122/17, 123/01, 126/01, 127/08, 195/04, 224/06, 228/14, 233/17, 250/19; y.+ dedirler 071/15; y.+ deki 009/07; y.+ den 089/14, 093/12; y.+ e 005/20, 006/06, 045/08, 069/10, 080/04, 085/07, 088/05, 098/06, 101/10, 118/10, 136/14, 167/16, 195/05, 242/06; boş y.+ e 237/12, 237/16; nāfile y.+ e 167/09; y.+ i 090/19; y.+ inde 095/03, 128/05, 181/18, 200/20, 207/19, 244/03, 255/08; y.+ inde dur- 198/15; y.+ inde ol- 121/08; y.+ inden 017/14, 235/20; y.+ ine 054/07, 086/08, 124/12, 124/16, 188/14, 204/18, 216/04; alık y.+ ine қо- 240/08; y.+ ini 135/08; y.+ lerde 064/13, 179/15; y.+ lerdeki 016/05; y.+ lerdən 111/03; y.+ lere 003/01, 080/12, 094/18, 163/18, 192/19, 202/13; y.+ leri 041/13, 076/05, 147/01, 171/18; y.+ lerinden 173/16, 256/10; y.+ lerine 016/20, 017/03, 032/04; y.+ lerini 051/01; y.+ lerini değışdır- 010/10, 015/13; y. vèr- 246/15

yerleş - : 1. Yerine iyice oturmak, yerinde sabit olmak

y.- mişdi 122/18

2. Yer bulup oturmak.

y.- digini 037/09

yerleşdir - : Yerleştirmek.

y.- en 117/05

ye's : (Ar) Umutsuzluk.

y. 103/08; cevfi y. 200/19; y.-i cāmīd 164/03; y.+ i 141/08; y.+ in 066/01; y.+ ini 101/05; y.+ le 162/18; y.+ lerine 182/15; y.+ lerini 179/15; y. vēr- 147/03

yeşil : Yeşil.

y. 127/01, 256/14

yetiş - : 1. Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.

y.- di 157/05; y.- ebilmek 174/03; y.- eceğiz 107/03; imdādıma y.- en 159/09; y.- mege çalış- 002/02; y.- mek 075/02, 099/11, 233/08, 234/10

2. Yetmek, yeter olmak, kâfi gelmek.

y.- ir 106/16

yevmiyye : (Ar) Günlük, gündelik, her gün.

ḥavādiş-i y. 206/13; ḥayāt-ı y. 232/01; ḥayāt-ı y.+ niñ 204/16

yığıl - : 1. Çok sayıda birikmek toplanmak.

y.- miş 254/08

2. Düşmek, yıkılmak, kendini tutamayıp çökmek. y.- aķalmış 002/03

yıķan - : Yıkanmak.

y.- ıyor 035/09

yıķıl - : Yıkılmak.

y.- an 188/04; y.- araķ 194/16; y.- dıgını 196/20, 251/14; y.- ıyor 077/09

yıl : Yıl, sene.

y. 150/15; kırķ y.+ da bir 177/14

yıldır - : Yıldırmaq, usandırmak.

y.- an 020/03

yıldız : Yıldız.

ay y. 051/13

yılışık : Yapmacık davranışlarla hoş görünmeye çalışın.

y. 035/15

yırt - : Yırtmak.

y.- an 065/15; y.- arcasına 050/09; y.- dı 168/05

yırtıl - : Yırtılmak.

y.- madan 059/12

yigirmi : Yirmi.

y. 017/12, 045/12, 089/09; y. birinci 234/05; y. iki 002/19; y. üç 161/08

yine : Yine.

y. 002/13, 002/16, 008/09, 008/17, 015/07, 017/13, 020/11, 021/06, 025/03, 034/14, 034/17, 039/17, 041/11, 048/08, 049/18, 052/11, 053/06, 053/10, 053/15,

054/01, 055/18, 056/16, 061/12, 067/13, 069/13, 072/02, 072/08, 072/20, 080/18, 083/13, 083/17, 093/02, 095/03, 097/16, 098/08, 098/13, 098/15, 101/11, 102/09, 110/10, 112/11, 115/01, 115/13, 116/01, 116/14, 118/01, 120/01, 122/04, 122/20, 124/07, 125/09, 134/03, 135/19, 135/20, 140/16, 140/17, 141/01, 145/12, 152/19, 155/13, 155/16, 155/19, 157/11, 159/07, 164/10, 170/16, 172/01, 174/08, 174/12, 177/17, 178/17, 182/07, 183/14, 188/01, 188/19, 189/13, 193/05, 195/18, 198/13, 201/04, 201/05, 202/17, 208/17, 209/01, 209/06, 210/03, 211/13, 213/02, 213/03, 216/05, 216/07, 218/09, 223/05, 225/02, 231/02, 235/19, 237/06, 237/08, 242/06, 246/15, 250/01; y. mi 240/07

yo : Hayır anlamında kullanılan bir söz.

y. 027/04, 072/05, 119/07

yok : Yok.

y. 010/14, 051/10, 057/19, 063/01, 064/02, 068/18, 074/02, 106/15, 119/09, 120/12, 138/14, 153/18, 156/18, 202/18, 207/14, 209/02, 219/01, 224/01, 224/04, 227/13, 246/03; hâcet y. 009/01; lâmi cîmi y. 138/04; y.+ du 043/05, 048/18, 067/08, 067/13, 070/05, 084/17, 091/11, 092/18,

101/13, 113/12, 120/14, 137/04, 145/17, 158/04, 161/03, 172/04, 178/06, 187/12, 193/10; y.+ duşuz 047/10; y.+ dur 009/17, 025/09, 027/11, 154/09, 154/12, 183/02; y. idi 228/11; y. mu 022/17, 157/04; y.+ muş 107/06; y.+ sa 046/06

yokluk : Hiçlik, adem.

y. 200/09, 205/05

yoksa : Yoksa.

y. 039/17, 098/16, 155/19, 161/01, 162/05, 180/08, 181/20, 207/17

yokuş : Yokuş.

y. 076/07, 139/16, 254/13; y.+ a 014/12; y.+ dan 084/19, 085/14; y.+ lardan 129/14, 196/02; y.+ ları 250/12; y.+ u 033/09, 056/15, 139/06; y.+ uş 041/03; y.+ una 136/16

yokuşcu : Küçük yokuş.

y.+ lardan 016/13

yol : 1. Yol.

y. 060/03, 078/20, 080/19, 081/07, 081/10, 081/12, 082/10, 176/13, 188/07, 203/14, 234/20, 235/01, 235/03; y.+ a 040/19, 078/14, 090/16; y. aç- 019/18, 174/04; y. al- 068/07; y.+ da 052/09, 062/06, 091/20; y.+ dan 098/04, 246/08; y.+ lar 078/10, 244/12; y.+ lara 173/13, 178/07; y.+ larda 016/09, 080/18, 088/13, 170/07; y.+ lardan 002/08, 081/08, 097/19,

129/14; y.+ ları 016/02, 078/04;
y.+ larından 167/16; y.+ u 118/11,
139/12, 141/04, 187/09, 249/16;
y.+ uñ 002/03, 003/09, 083/09,
100/02; y.+ unu 081/05, 187/16;
y. vèr- 125/02, 174/13, 174/15,
176/02

2. Amaç, maksat, uğur.

y.+ da 190/20, 252/13

yolcu : Yolcu.

y. 110/09; y.+ lara 087/01

yolla - : Göndermek.

y.- dı 023/09; y.- mak 169/07; y.-
malı 169/06; y.- yabilirdi 169/05;
y.- yor 163/18, 240/02

yor - : Yormak.

zihin y.- acakları 031/03; y.- an
032/09; y.- du 168/03; y.- madı
170/06; y.- uyur 150/07

yorğun : Yorgun.

y. 095/01, 225/01

yorğunluk : Yorgunluk.

y. 123/11, 178/10, 178/16, 193/11,
205/18, 206/08; y.+ lar 196/02;
y.+ u 214/08; y.+ unu al-
034/01

yorçu : (Gr) Hristiyanların bayramı.

y.+ su 051/09

yorucu : Yoran.

y. 188/03

yorul - : Yorulmak.

y.- acağım 237/12; y.- arak
042/14, 049/08; y.- mak 237/17;

y.- makda ol- 042/17; y.-
makdadır 092/15; y.- malı 230/07;
y.- mamağ 077/20; y.- mayan
117/12; zihni y.- muş 033/05; y.-
muşlar 206/06; y.- muyor 203/01;
y.- uncaya 138/01; y.- uyordu
041/06

yoşunlu : Yosunu olan, yosunla
kaplanmış olan.

y. 127/01

yukarı : Yukarı.

y. 184/06; aşağı y. 064/15,
156/06; y.+ da 233/04; y.+ dan
061/11, 128/09, 175/03; y.+ ki
059/15, 080/01, 208/03; y.+ ya
233/12

yumuşak : Yumuşak.

y. 117/06, 123/11, 128/15

yutum : Yudum.

y.+ u 017/11

yük : Yük.

y. 198/18; y.+ den 182/04; y.+ ü
255/07

yüksek : Yüksek.

y. 019/04, 078/06, 115/04, 125/20,
181/10, 196/09, 236/16, 252/06;
y.+ deki 251/09; y.+ den 202/04;
y.+ den bak- 006/06; y.+ lardan
065/18

yüksel - : Yükselmek.

y.- digi 145/12; y.- digini 194/16,
254/14, 255/10; y.- e y.- e 094/17;
y.- ecegi 080/20; y.- en 065/08,

066/13, 113/20, 213/15, 254/17,
256/06; y.- erek 080/20; y.- iyor
065/20; y.- miş 013/07, 080/11,
129/04, 145/06

yürek : Gönül, kalp.

y. 160/05

yürü - : Yürümek.

y. 140/02; y.- dü 058/20, 059/06,
064/11, 077/04, 077/20, 078/03,
086/14, 087/14, 092/09, 092/12,
098/13, 100/15, 178/08, 236/03;
y.- düğünü 099/08; y.- düğçe
079/02; y.- düler 014/19, 015/07,
061/14, 067/12, 118/11, 208/14;
y.- mege başla- 080/18, 100/08;
y.- mek 069/11; y.- meyeceğini
136/13; y.- müşdü 006/07; y.- rdü
095/11; y.- rken 091/20, 099/06;
y.- yeceğim 139/12; y.- yeceğini
003/04; y.- yecek ol- 077/16; y.-
yen 233/06, 234/10; y.- yerek
040/20, 063/16; y.- yordu 061/01,
090/14, 235/13; y.- yorlar 085/06;
y.- yorlardı 066/13

yürün - : Yürünmek.

y.- ebilir 146/20

yürüyüş : Yürüme işi.

y.+ leri 099/19

yüz (I) : Yüz sayısı.

y. 073/06, 083/01; yüz y. elli
099/06; y. yüz elli 099/06

yüz (II) : Yüz, çehre.

y. 047/13; y.+ lerine 015/14,
063/07, 101/03; y.+ ü 024/11,
172/12, 248/10; y.+ ü ağır-
021/20; y.+ ünde 197/10, 239/18;
y.+ üne 004/14, 008/11, 022/18,
037/16, 038/02, 051/18, 052/16,
064/19, 070/06, 097/12, 107/13,
127/15, 138/18, 160/12, 185/06,
188/19, 204/05, 207/12, 238/10,
247/15; y.+ ünü 061/07, 082/19,
093/06, 100/04, 102/15; y.+ ünün
233/20; y.+ ünün kızar- 148/10; y.
vër- 057/19, 218/12

yüzlü : Yüzü olan.

y. 006/16; y.+ leri 052/04

Z

za'af : (Ar) İrade zayıflığı, dayanama.

z. 194/04; z.+ ından 181/01

zabt : (Ar) Tutma.

z.+ a 107/13, 232/02; z. èt-
081/16, 124/11, 125/05, 150/06,
152/10, 210/02

zâhiren : (Ar) Görünüşte, görünüşe göre.

z. 224/18

zahmet : (Ar) Sıkıntı, meşakkat.

z.+ e 184/15; z.+ i 154/20; z.+ lere
040/08

zahmetsizce : (Ar+Tr) Zahmetsiz bir
biçimde, kolay bir biçimde.

z. 019/13

za'if : (Ar) Zayıf, güçsüz.

z. 024/06, 166/03, 178/05

zā'il : (Ar) Yok olan, yok olucu.

z. ol- 147/11, 160/07, 192/05,
238/04, 241/15

zālām : (Ar) Karanlık.

z.-ı istiḳbāl 215/09

zālīm : (Ar) Zulmeden.

z. 166/08

zamān : (Ar) Zaman, vakit.

z. 005/19, 012/10, 016/20, 032/19,
034/02, 037/06, 042/17, 052/06,
071/06, 072/02, 074/13, 077/10,
083/08, 086/04, 087/15, 088/20,
095/12, 100/14, 100/16, 101/11,
105/05, 107/11, 108/18, 115/17,
118/04, 122/04, 124/13, 130/09,
133/08, 136/08, 136/11, 136/17,
138/02, 140/15, 148/04, 156/05,
156/06, 156/10, 156/14, 159/02,
161/13, 170/19, 173/16, 179/16,
188/14, 190/01, 191/12, 199/03,
204/14, 212/18, 213/06, 217/19,
224/02, 224/11, 225/08, 229/19,
237/09, 238/04, 241/14, 241/16;
her z. 036/09, 177/15, 181/19,
233/10; z.+ a 146/19, 195/14; z.+
da 226/19; bir z.+ da 134/18; z.+
dan 152/20, 200/12, 239/14; z.+ ı
058/16, 071/17, 077/14, 179/20,
199/05; z.+ ıdır 161/07; z.+ ın
229/19; z.+ ındaki 127/10; z.+ ını
105/07; z.+ ının 194/14; her z.+ ki
032/04, 148/19; z.+ lar 105/09,

108/12, 167/10; z.+ larda 084/01,
182/14; z.+ ların 200/19; z.+
larında 221/14; z.+ larını 114/03;
z.+ larının 146/08

zamm : (Ar) Ekleme, artırma.

z. olun- 019/18, 214/07

zann : (Ar) Zan, sanı.

z. èt- 006/04, 010/14, 022/10,
030/08, 034/08, 036/03, 042/01,
053/17, 073/07, 076/02, 092/14,
123/10, 132/16, 134/05, 139/04,
146/11, 146/12, 146/20, 154/13,
155/11, 157/18, 199/07, 223/08,
243/14, 256/07; z.+ ına 239/19;
z.+ ında idi 053/13, 055/04,
141/09; z.+ ıyla 124/01; z. olun-
011/17, 077/02, 113/13, 226/15

zar : Tavla ve başka oyunlarda kullanılan
kemik, fil dişi, plastik vb. maddelerden
yapılan oyun aracı.

z. at- 006/01

zār : (Fa) Perişan, ağlayan, inleyen.

z. 202/14

zarar : (Ar) Zarar, ziyan.

z.+ ı 068/04

zarf : (Ar) 1. İçine mektup veya başka
kâğıtlar konulan kâğıttan kese.

z. 153/02; z.+ a 168/09; z.+ ı
152/17, 153/05, 191/03

2. Süresince, belli bir sürede.

z.+ ında 033/02

zarīf : (Ar) Zerafet sahibi, nazik,
nüktedan.

z. 001/11, 031/16, 042/18, 070/13,
076/19, 103/07, 122/20, 180/13,
196/15, 197/17, 220/07

ẓarīfe : (Ar) bk. ẓarīf.

levḥa-i z.+ yi 231/07

ẓarūrī : (Ar) Zorunlu.

z. 040/18, 211/19; z. idi 046/05,
226/10; z. ol- 227/08

ẓarūriyye : (Ar) Mecburi, zorunlu.

neṭīce-i z.+ si ol- 196/06

ẓāt : (Ar) Kişi.

z. 046/05, 109/12

ẓāten : (Ar) Zaten.

z. 014/07, 033/04, 038/20, 043/14,
054/04, 058/12, 062/17, 074/01,
087/10, 091/15, 094/10, 099/07,
103/03, 111/03, 114/19, 120/13,
123/04, 129/20, 138/20, 154/13,
155/02, 161/15, 165/14, 185/01,
191/06, 207/17, 208/07, 214/06,
217/08, 236/08, 238/04, 238/11

zavāllı : (Ar+Tr) Zavallı.

z. 095/19, 154/19, 164/15, 167/11,
175/01, 176/07, 186/11, 195/06,
229/06, 229/07, 236/13, 243/19; z.
mı ol- 229/07; z.+ nıñ 136/02,
142/18

ẓāyi‘ : (Ar) Kaybolmuş, kaybolan.

z.+ dir 167/10

zebūn : (Fa) Güçsüz, zayıf, aciz.

z. 162/16; z. ét- 100/05

zehirle - : (Fa+Tr) Zehirlemek.

z.- mege başla- 251/19

zehr : (Fa) Zehir.

z. 086/08; z.-i muḥriḳ 252/08

zehr-ḥand : (Fa) Acı gülüş.

z.-i infī‘āl 141/07

zemīn : (Fa) 1. Temel, dayanak.

z.-i muḥāvere 248/14

2. Yer, mahal.

z.+ in 146/20; z. ol- 108/13

zemzeme : (Ar) Ses, nağme, ezgi.

z.-i iṣṭihā 250/18; z.+ lerle 127/03

zengīn : (Fa) Zengin.

z. 113/03, 122/05, 133/12, 133/14,
180/12, 213/05, 224/19; z.+ in
186/14; z.+ lerin 034/04, 185/14

ẓerāfet : (Ar) Zariflik.

z. 054/12, 099/14; z.-i ‘iṣve-
bāzāne 009/09; z.+ inden 223/05;
z.+ le 227/08; z.+ lerinden
030/15; z.+ lerine 099/19; z.+
lerini 141/15

ẓerāfetçe : (Ar+Tr) Zerafet açısından,
zerafet bakımından.

z. 132/20

zerre : (Ar) Çok küçük parçacık.

z.+ sine 173/15

zerrece : (Ar+Tr) Zerre kadar.

z. 154/12

zerrīn : (Fa) Altından yapılmış.

ḥaṭṭ-ı z. 065/15; rīg-i z. 173/04;
rīziş-i z. 065/10

zevc : (Ar) Koca.

z. 225/01

zevce : (Ar) Nikahlı kadın, karı.

z.+ si ol- 217/15; z.+ sini 221/18;
z.+ siniğ 227/08

zevcelik : (Ar+Tr) Karılık, eşlik.

z.+ ine 225/07

zevciyye : (Ar) Eşlik.

şadākat-i z. 230/02

zevk : (Ar) Zevk.

z. 155/01, 155/03; ‘ālem-i z.+ ine
033/17; z.+ leri 186/17

zevk-yāb : (Ar+Fa) Zevk bulan, lezzetini,
tadını alan.

z. ol- 205/12

zıhlı : (Fa+Tr) Kenar çizgisi olan, kenarı
çizgili.

z. 221/16

zımnı : (Ar) Dolaylı, üstü kapalı.

ittifāk-ı z. 036/08

zırhlı : (Fa+Tr) Büyük bir bölümü
mermilere ve uçak bombalarına karşı bir
zırhla korunmuş, genellikle büyük tonajlı
açık deniz gemisi.

z.+ lar 255/11

zivāna : (Fa) İki ucu açık küçük boru.

z.+ dan hemān çık- 154/05

zifāf : (Ar) Gerdek.

firāş-ı z.+ ı 066/15

zī-hayāt : (Ar) Canlı.

z. 011/01

zihin : (Ar) Zihin.

z.+ i 033/05, 104/20, 125/18,
144/04; z.+ inde 072/16, 117/02,
122/18, 124/09; z.+ inden 050/07,
192/17; z.+ ine 095/05, 104/05;

z.+ ini 087/04, 146/16, 149/13; z.
yor- 031/03

zihnen : (Ar) Zihin yoluyla.

z. 130/01, 222/17

zihniyye : (Ar) Zihne ait, zihinle ilgili.

mu‘āşāka-i z.+ sini 079/10

zīrā : (Fa) Çünkü.

z. 158/06, 159/04, 159/10

zī-rūḥ : (Ar) Canlı.

heykel-i z. 249/16

zirve : (Ar) Zirve, doruk.

z.+ leri 074/16; z.+ ye 078/17

ziyā : (Ar) Işık.

z.-yı ‘āmmiyyet 204/13; z.-yı
ḥaḳīkat 192/11; z.-yı şedīd
065/15; z.-yı şems 011/16,
078/04, 078/18, 127/09; z.-yı
ümīd 182/15; z.+ lar 173/01; z.+
ları 035/09, 129/02; z.+ larıyla
064/14, 128/08

ziyāde : (Ar) Fazla.

z. 002/07, 002/19, 010/07, 010/20,
012/08, 019/19, 028/09, 050/04,
056/03, 056/10, 065/08, 065/12,
106/16, 123/09, 138/20, 146/14,
154/01, 157/03, 158/14, 161/06,
165/01, 166/17, 173/04, 179/09,
237/04, 249/09, 249/10; z.+ ye
010/17

ziyādeleş- : (Ar+Tr) Fazlalaşmak, artmak.

z.- di 115/09; z.- e z.- e 230/01

ziyāfet : (Ar) Şölen, ziyafet.

z. 005/13, 221/05

ziyān : (Fa) Zarar.

z. èt- 157/01

ziyānsız : (Fa+Tr) Zararsız.

z. 013/11

ziyāret : (Ar) Ziyaret.

āmāde-i z. 048/16

ziynet : (Ar) Ziynet, süs.

z. vèr- 048/13

zōr : (Fa) Zor.

z. 138/16; z.+ la 036/04, 069/12, 125/05, 179/06

zōrla - : (Fa+Tr) Zorlamak.

z.- dıqları 133/15

zuhūr : (Ar) Ortaya çıkma, görünme.

z. èt- 043/17, 044/16

zulmet : (Ar) Karanlık.

z. 129/05, 173/03, 202/07

zügürt : Parasız, yoksul.

z. ol- 113/04

zümre : (Ar) Grup, topluluk.

z.-i ağniyā 252/03

zünüb : (Ar) Suçlar, günahlar.

z.-ı şebāb 005/13

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

A

‘Abdullah : Roman karakteri.

074/05, 074/14

Ada : İstanbul Büyükkada.

054/19, 057/07, 057/09, 057/11,
057/20, 058/01, 058/07, 058/12,
058/13, 058/14, 059/17, 060/02,
060/09, 060/11, 064/01, 065/11,
070/08, 071/14, 073/18, 075/04,
075/06, 076/03, 076/09, 077/17,
079/11, 080/08, 082/01, 084/05,
084/06, 084/12, 091/05, 091/09,
093/12, 098/18, 099/01, 099/04,
099/07, 102/07, 103/02, 103/07,
103/09, 104/03, 104/04, 104/10,
106/06, 106/09, 106/13, 106/14,
106/17, 106/19, 108/03, 109/11,
109/12, 111/07, 111/10, 112/16,
112/20, 114/05, 115/11, 129/15,
131/07, 133/20, 134/15, 144/02,
144/09, 144/10, 145/04, 145/12,
150/19, 150/20, 151/03, 151/10,
172/01, 176/12, 177/15, 182/12,
190/07, 193/07, 195/18, 196/03,
196/09, 197/15, 201/14, 212/01,
212/01, 212/04, 213/06, 220/16,
221/14, 224/07, 237/13, 251/06

Ağa Cāmi‘ī: İstanbul Beyoğlu’nda XVI.
yüzyıla ait cami.

174/07

Alfons Karr : Fransız eleştirmen,
romancı, gazeteci.

027/15

Alis : Roman karakteri.

038/10, 038/11, 039/06, 042/18,
048/02, 048/17, 049/11, 052/09,
053/08, 055/03, 059/13, 061/09,
061/17, 062/06, 066/20, 070/15,
070/17, 072/17, 072/17, 074/12,
074/19, 076/13, 084/01, 084/12,
089/02, 089/12, 093/06, 095/19,
096/01, 096/08, 096/15, 099/13,
100/03, 100/10, 100/14, 100/19,
109/19, 203/16, 203/18, 203/19,
204/01

Allah : Allah.

014/09, 022/06, 051/15, 116/05,
128/03, 153/20, 208/13

Almanca : Alman dili.

247/01, 247/12, 248/11

‘Amca : bk. Behçet.

142/11, 149/04, 149/05, 149/09

‘Amca Behçet : bk. Behçet.

142/10

‘Arab : Arap kavminden olan.

076/11

Avrupa : Avrupa.

158/19, 221/10, 221/12, 238/15

Aya Hristos:İstanbul Büyükkada'da bir tepe.

068/13, 086/04

Aya Yorgi : İstanbul Büyükkada'da bir tepe.

078/11, 078/13, 081/01, 081/04,
081/06, 081/11, 082/09, 082/13,
083/10, 097/08, 097/17, 136/05,
136/16

Aydın : bk. Aydın Vapuru.

102/11

Aydın Vapuru : Romanda ismi geçen Aydın isimli vapur.

135/10

B

Bağdād : Bağdat.

142/18, 152/18, 154/02, 155/10,
158/17, 158/19, 163/18, 175/16,
192/16, 238/08, 243/03

Bāyezīd : İstanbul Bayezit semti.

005/06, 040/16, 056/20

Behçet: Roman karakteri.

142/07, 142/09, 142/17, 149/11,
149/12, 150/04, 152/20, 153/02,
153/07, 153/09, 154/01, 159/07,
161/02, 161/19, 163/01, 163/02,
163/12, 164/04, 164/15, 171/13,
175/12, 175/18, 176/06, 192/17,
193/02, 238/03, 238/04, 238/09,

238/17, 239/01, 243/02, 243/09,
243/18, 248/06

Behçet Bey : bk. Behçet.

152/18

Bel Etaj : Bir mekân ismi.

053/03

Bella Vista : Bir mekân ismi.

081/14

Beyoğlu : İstanbul Beyoğlu.

005/18, 006/02, 009/16, 033/17,
043/06, 058/18, 150/16, 157/19,
158/02, 158/05, 163/14, 191/13,
196/09, 197/09, 197/15, 202/12,
203/08, 206/05, 218/03, 221/06,
228/10, 232/07, 232/17, 239/05,
255/09, 256/02

Boğaziçi : İstanbul Boğaziçi.

161/05, 177/15, 183/17, 221/15

Boşas : Giovanni Boccaccio (1313-1375), İtalyan şair ve yazar.

051/10, 051/11, 171/09, 171/12

Bonmarşe : XX. yüzyılın başlarında Beyoğlu'nda bulunan bir mağaza.

063/18, 064/04, 182/19, 215/07,
218/07

Bostāncı : İstanbul Bostancı.

110/09

Bursa : Bursa.

149/04, 149/10, 163/10, 163/12

Büyükkada : İstanbul Büyükkada.

040/02, 113/20

Büyük Pastacı : Beyoğlu'nda bulunan bir pastane.

174/05

C**Cağomi** : bk. Cağomi Caddesi.

067/12

Cağomi Caddesi : Büyüka'da'nın caddelerinden biri, Çankaya Caddesinin eski adı.

064/05, 090/07

Cağomi Oteli : Büyüka'da bir otel.

072/14, 076/04, 086/16

Cemil Bey : Roman karakteri.

156/03, 156/15

Con Paşa : Asıl ismi Trasivolos Yannaros olan eski İdare-i Mahsusa (Vapur işletme idaresi) müdürlerinden biri.

077/03

D**Dâ'im** : Roman karakteri.

038/18, 040/11, 045/08, 046/04,

046/06, 046/08, 046/11, 137/09

Det dö Hen : Georges Ohnet tarafından 1891'de yazılmış roman.

060/06 084/18

Dette de Haine : bk. Det dö Hen.

201/11

Diyapulo : Romanda geçen bir aile ismi.

007/10, 039/05, 046/19, 055/15,
 061/01, 063/16, 067/08, 069/17,
 070/13, 072/08, 073/18, 078/02,
 082/03, 084/09, 087/04, 088/20,
 090/02, 095/15, 098/02, 103/05,
 112/06, 112/07, 112/18, 113/02,
 113/02, 114/12, 115/05, 117/03,
 120/12, 122/08, 124/14, 129/08,
 129/19, 130/11, 130/15, 135/05,
 135/19, 148/03, 148/07, 150/16,
 153/08, 171/05, 172/01, 174/10,
 177/16, 178/06, 181/13, 188/06,
 188/14, 208/17, 210/12, 210/15,
 218/02, 220/09, 222/20, 223/05,
 223/12, 228/14, 233/04, 233/10,
 234/05, 235/09, 236/04, 236/13,
 237/04, 238/14, 239/12, 239/17,
 246/06, 246/12, 247/01, 247/15,
 248/11, 249/04, 249/09, 249/12,
 253/14

Diyaskilos : Diaskelos. İstanbul Büyüka'da bir yer ismi.

069/02, 078/07, 078/10, 081/06,
 083/08, 136/16

Doğruyol : İstanbul Beyoğlu'na bağlı bir semt.

157/19, 234/19

E**Erenköyü** : İstanbul Erenköy.

057/02, 109/16

Eyüp Mezârlığı : İstanbul Eyüp'te bulunan mezarlık.

255/12

F

Fanaraki : İstanbul'un Fener semti.

047/13

Fâtih Câmî'î : İstanbul Fatih'de Fatih Sultan Mehmet adına yapılan cami.

254/10

Ferîd : Roman karakteri.

215/07, 215/11, 215/13, 215/16,
216/02, 216/08, 217/05, 217/09

Feylosof : Roman karakteri.

025/02, 025/03, 025/12, 025/20,
026/14, 028/08

Filozof : bk. Feylosof.

023/19

Fotoğrafçı Sebah : bk. Sebah Fotoğrafhânesi.

047/11

Fransevî : Fransızca.

060/07, 075/11

Fransız : Fransız.

010/14, 011/05, 029/05, 034/11,
037/06, 039/03, 051/09, 051/13,
115/17, 150/17

Fransızca : Fransız dili.

008/09, 123/04, 124/09, 126/01,
126/05, 126/06, 131/16, 148/13,
157/01, 157/09, 157/14, 158/15,
158/18, 165/04, 165/12, 165/13,

165/15, 165/17, 167/05, 170/11,
196/15, 204/02, 209/17

Fransuva : Roman karakteri.

007/20, 008/05, 008/08, 009/03,
009/17, 014/14, 014/18, 021/02,
037/08, 057/19, 197/06

Frenk : Avrupalı.

014/01, 041/04

G

Ġaburyo : Emile Gaboriau (1832-1873), Fransız yazar, gazeteci.

112/01

Ġalaṭa : İstanbul Galata.

256/01

Ġalaṭasarāy : İstanbul Galatasaray.

174/04, 233/02

Gül Yortusu : Hristiyan bayramlarından biri.

001/03

H

Hâcî İbrâhîm : Roman karakteri.

020/03, 020/07

Hakḳ : Allah.

158/16

Haleb Çârşısı : Beyoğlu'nda bulunan pasaj, Beyoğlu Pasajı.

174/05

Halîc : İstanbul Haliç.

032/12, 255/11, 255/19

Haydarpaşa : İstanbul Haydarpaşa.

055/12, 108/01, 108/18, 109/01

Hayrî : Roman karakteri.

023/09, 024/09, 024/14, 024/17,
215/09

Heybeli : İstanbul Heybeliada.

078/06, 083/11, 086/17, 113/19

Hıfzı'ş-şihha : Halk Sağlığı Kurumu'nun
halk arasındaki ismi.

033/06

Hoca Ra'if : Roman karakteri.

050/13

Hristiyan : Hristiyan.

223/12

Hünkârşuyu : İstanbul Sarıyer'de mesire
yeri.

079/18

Hüseyin Bey : Roman karakteri.

071/19, 142/16

İ

İstānbül : İstanbul.

034/10, 040/01, 047/18, 048/14,
048/17, 048/20, 054/16, 084/08,
084/10, 084/11, 095/12, 098/19,
102/09, 112/10, 112/17, 115/02,
143/08, 148/19, 151/16, 152/08,
158/19, 161/05, 163/04, 163/11,
163/14, 171/05, 191/13, 254/09,
254/15, 255/13

İzmaro : Roman karakteri.

110/04, 117/14, 117/15, 121/02,
122/02, 122/20, 123/06, 123/09,
125/14, 126/06, 127/07, 127/18,
128/06, 130/11, 131/03, 131/18,
132/02, 132/05, 132/07, 134/05,
134/17, 135/08, 135/18, 140/16,
141/09, 152/04, 169/09, 170/07,
171/01, 172/12, 173/19, 174/07,
174/19, 175/11, 176/15, 177/06,
181/18, 181/19, 181/20, 182/10,
183/01, 183/04, 188/19, 189/15,
189/16, 189/18, 191/15, 193/07,
193/09, 193/14, 193/19, 195/08,
197/18, 203/18, 203/19, 205/03,
208/11, 213/01, 233/16, 217/15,
218/06, 218/11, 218/13, 219/19,
220/04, 220/07, 220/14, 220/15,
220/17, 225/14, 226/10, 227/03,
227/16, 228/19, 228/20, 229/08,
229/12, 229/16, 230/04, 231/02,
237/13, 239/18, 246/17, 251/05,
251/12

J

Jenyo Oteli : Büyükkada'da bir otel.

090/15, 115/20, 118/03

Jorj One : Georges Ohnet (1848-1918),
Fransız roman ve oyun yazarı.

060/06

Jul Vern : Jules Verne (1828-1905),
Fransız bilim-kurgu romanları yazarı.

031/06

K

Ƙadımlar : (Les Femmes, 1853) Jean-Baptiste Alphonse Karr'ın yazdığı roman.

027/15

Ƙafe Ruvayal : Beyoğlu'nda bir kafe.

206/07, 209/16

Ƙahķaha Efendi : Roman karakteri.

024/05, 038/18

Ƙaragöz: Geleneksel Türk seyirlik sanatlarının önde gelenlerinden biri.

069/07

Ƙartal : İstanbul Kartal.

065/17, 066/03, 075/01, 087/02,
101/14, 129/04

Ƙatorz Jüiyye : Fransızların millî günü, 14 Temmuz.

051/09

Ƙāzım : Roman karakteri.

105/01

Ƙuruçeşme : İstanbul Kuruçeşme.

043/15

Ƙüçük İsmā'ıl Ƙumpanyası : Küçük İsmail Efendi'nin de rol aldığı tiyatro topluluğı. 059/11

L

Löbon : Beyoğlu'nda bir pastane.

237/06

Lüksemburg : Bir mekân ismi.

233/14

M

Macar : Macar.

002/06

Madam Sandra : bk. Madam Sandra Paķar.

051/14, 051/20, 171/11

Madam Sandra Paķar : Fransız aktris.

051/11

Ma'den : Büyükada'nın mahallelerinden biri.

141/04, 141/05

Madmazel İzmaro : bk. İzmaro.

220/03

Madmazel Ƙatina : bk. Madmazel Ƙatina M Ƙatinaki.

207/16

Madmazel Ƙatina M Ƙatinaki : Roman karakteri.

207/11

Maķmūd : bk. Maķmūd Bey.

037/10

Maķmūd Bey : Roman karakteri.

010/15, 036/02, 036/14, 038/05,
039/17, 047/05, 047/08, 048/01,
051/02, 053/18, 056/19, 057/02,
064/02, 110/05, 110/07, 171/11,
183/05, 203/08, 203/10, 203/11,
204/05, 240/12

Maķriköyü : İstanbul Bakırköy.

218/04

Malta : Malta. 059/07

Maltepe : İstanbul Maltepe.

039/18, 039/20, 040/04, 047/10,
047/14, 047/15, 047/16, 048/12,
049/05, 053/19, 057/01, 057/03,
063/20, 066/03, 091/04, 105/14,
108/02, 108/10, 108/13, 109/14,
112/03, 113/02, 129/04, 177/16,
206/14, 206/16, 207/03, 207/08,
207/15

Maltepe İstasyonu : Maltepe ilçesinde
bulunan tren istasyonu.

110/17

Mari : Roman karakteri.

110/05, 121/20, 122/12, 122/14,
142/07, 142/12, 142/13, 152/06,
153/01, 153/01, 170/07, 171/01,
176/13, 181/17, 181/19, 193/02,
221/19, 238/19, 246/17, 248/03

Marseyyez : Fransız millî marşı.

051/20

Maṭos : Roman karakteri.

022/09

Mekteb-i Mülkiye : Siyasal bilgiler
okulu.

018/07

Mekteb-i Sultānī : Galatasaray Lisesi.

037/13, 234/18

Monitör : (Le Moniteur Ottoman) Sultan
II. Mahmut'un Alexandre Blacque'ye
çıkarttığı Fransızca gazete.

206/12, 209/19, 218/05

Montepin : Xavier de Montepin (1823-
1902), popüler Fransız romancısı.

031/06, 112/01

Mösyö Diypulo : Roman karakteri.

036/19, 059/03, 207/10, 219/20,
220/02

Mösyö J Mavroḱordato : Roman
karakter.

207/10

Mösyö Jozef Diypulo : Mösyö
Diypulo.

207/08

N

Nezih : Roman karakteri.

003/18, 003/19, 004/10, 004/16,
005/11, 005/20, 006/20, 007/04,
007/14, 008/04, 008/15, 009/09,
009/11, 010/06, 010/18, 011/01,
012/04, 013/09, 013/18, 014/05,
014/10, 014/14, 015/02, 015/06,
015/09, 015/10, 015/16, 015/18,
016/01, 016/10, 017/01, 017/08,
017/15, 020/13, 020/18, 021/13,
021/18, 022/05, 022/08, 022/18,
022/19, 023/02, 023/09, 023/12,
023/13, 024/04, 024/11, 025/02,
025/05, 025/06, 025/20, 026/01,
026/07, 026/17, 027/02, 028/06,
029/02, 029/07, 030/06, 030/09,
031/14, 032/05, 033/07, 033/19,
035/02, 035/13, 035/17, 035/20,
036/09, 036/14, 036/18, 037/08,
038/03, 038/06, 038/12, 038/18,
039/04, 039/06, 039/11, 039/19,

040/02, 040/10, 040/13, 040/19,
 041/08, 041/15, 041/18, 041/19,
 042/15, 042/16, 042/19, 043/04,
 043/13, 043/18, 044/03, 044/11,
 044/19, 045/10, 045/10, 045/13,
 045/17, 045/20, 045/21, 046/03,
 047/03, 047/06, 047/15, 048/02,
 048/14, 048/16, 049/01, 049/15,
 049/16, 050/01, 050/01, 050/04,
 050/14, 050/19, 051/03, 052/13,
 052/18, 053/07, 053/10, 053/11,
 054/03, 054/06, 054/09, 054/17,
 054/19, 055/09, 055/15, 055/16,
 056/09, 056/17, 056/20, 057/08,
 057/09, 057/12, 057/20, 058/02,
 058/05, 058/10, 058/16, 059/08,
 059/12, 060/03, 060/04, 060/08,
 061/07, 061/14, 061/16, 061/19,
 062/01, 062/07, 062/08, 062/10,
 063/07, 063/11, 063/15, 063/19,
 064/06, 064/11, 064/18, 065/02,
 065/06, 065/13, 066/06, 066/20,
 067/02, 067/07, 067/16, 067/20,
 068/03, 068/20, 069/06, 069/14,
 070/05, 070/10, 070/17, 071/02,
 071/04, 071/10, 072/02, 072/08,
 072/15, 073/06, 073/19, 074/06,
 074/08, 074/17, 075/05, 075/11,
 076/03, 077/01, 077/09, 077/16,
 077/19, 078/08, 078/11, 079/01,
 079/02, 079/12, 080/08, 080/13,
 080/16, 081/01, 081/09, 081/13,
 082/13, 083/10, 083/17, 084/03,

084/09, 084/14, 084/17, 084/19,
 085/03, 085/07, 085/10, 085/17,
 087/09, 087/17, 088/01, 088/06,
 088/13, 088/15, 088/19, 089/01,
 089/04, 089/08, 089/13, 089/17,
 090/03, 090/06, 090/08, 090/10,
 090/16, 091/03, 091/05, 091/06,
 091/17, 092/11, 092/14, 093/09,
 093/14, 094/02, 094/12, 094/16,
 095/03, 095/17, 096/02, 096/03,
 096/05, 096/11, 096/18, 097/05,
 097/12, 097/15, 098/18, 099/13,
 100/01, 100/05, 100/13, 100/14,
 100/16, 101/05, 102/02, 102/07,
 102/09, 103/02, 103/04, 104/09,
 105/09, 106/08, 106/10, 106/15,
 106/18, 107/01, 107/06, 107/13,
 108/04, 108/12, 109/03, 110/01,
 110/10, 111/02, 111/11, 111/19,
 112/12, 113/06, 113/13, 114/05,
 114/06, 114/14, 114/20, 115/03,
 115/06, 115/11, 115/17, 116/07,
 116/18, 116/20, 117/01, 117/05,
 117/08, 117/12, 117/19, 118/03,
 118/13, 118/17, 119/08, 119/16,
 120/03, 120/08, 120/13, 120/14,
 120/18, 120/20, 121/01, 121/08,
 121/09, 121/12, 122/04, 122/07,
 122/10, 122/12, 122/16, 123/04,
 123/11, 123/13, 124/03, 124/05,
 124/07, 124/15, 124/16, 124/20,
 125/01, 125/05, 125/10, 125/14,
 125/17, 126/02, 126/03, 126/06,

126/09, 126/12, 126/16, 127/07,
 127/09, 127/15, 128/05, 128/12,
 129/06, 129/20, 130/06, 130/18,
 130/20, 131/12, 132/04, 132/10,
 132/13, 132/15, 132/20, 133/16,
 134/01, 134/08, 134/10, 134/13,
 134/18, 135/06, 135/07, 135/11,
 135/13, 135/17, 135/20, 136/04,
 136/12, 136/18, 136/20, 137/08,
 137/11, 138/06, 138/12, 138/14,
 138/15, 138/17, 139/13, 139/17,
 140/01, 140/05, 140/14, 140/16,
 141/01, 141/05, 141/10, 141/18,
 142/04, 142/06, 142/08, 142/14,
 142/17, 144/02, 145/01, 145/12,
 145/19, 146/12, 147/10, 147/16,
 148/01, 148/09, 148/15, 148/19,
 149/05, 149/09, 149/12, 149/18,
 150/12, 150/19, 151/02, 151/05,
 151/14, 152/01, 152/08, 152/19,
 153/04, 153/07, 161/02, 162/12,
 163/12, 164/02, 164/13, 164/16,
 165/06, 167/21, 168/01, 169/03,
 169/10, 170/04, 170/08, 171/03,
 171/07, 171/14, 171/18, 172/06,
 172/10, 172/13, 173/06, 174/05,
 175/01, 175/02, 175/08, 175/20,
 176/15, 176/17, 177/04, 177/10,
 178/04, 178/17, 179/01, 179/07,
 179/12, 179/12, 180/01, 180/05,
 180/09, 180/12, 180/18, 181/07,
 181/13, 181/15, 181/20, 182/03,
 182/07, 182/20, 183/08, 183/13,

183/15, 183/18, 183/20, 184/02,
 184/09, 184/15, 185/06, 185/07,
 185/11, 185/13, 185/19, 186/05,
 186/07, 186/11, 186/13, 187/01,
 187/04, 187/08, 187/16, 188/01,
 188/13, 188/17, 189/08, 189/12,
 190/01, 190/06, 190/15, 191/07,
 191/11, 192/07, 192/18, 193/05,
 193/08, 193/14, 193/15, 194/02,
 194/08, 195/01, 195/09, 195/09,
 195/13, 196/08, 196/16, 197/07,
 197/08, 197/21, 198/13, 198/17,
 199/02, 199/09, 200/01, 200/06,
 200/09, 200/15, 201/07, 202/02,
 202/11, 203/07, 203/09, 203/17,
 204/04, 204/11, 204/17, 205/09,
 205/14, 206/04, 206/12, 207/02,
 207/06, 208/06, 208/09, 208/11,
 208/17, 209/03, 209/06, 209/12,
 210/01, 210/10, 210/17, 211/03,
 211/04, 211/14, 211/15, 211/18,
 212/02, 212/09, 213/10, 216/09,
 216/11, 216/12, 216/20, 217/12,
 217/12, 217/14, 217/15, 217/19,
 218/07, 218/13, 219/06, 219/08,
 219/10, 219/14, 219/16, 220/01,
 220/05, 220/09, 220/13, 220/15,
 220/19, 220/19, 221/03, 221/06,
 221/07, 221/08, 221/11, 221/14,
 221/17, 222/13, 222/19, 222/20,
 223/08, 223/20, 224/02, 225/10,
 225/13, 225/17, 226/03, 226/12,
 227/02, 227/15, 228/02, 228/05,

228/09, 228/20, 229/04, 229/07,
 229/10, 230/03, 231/03, 232/01,
 232/14, 233/01, 233/07, 233/12,
 234/05, 234/09, 234/15, 234/19,
 235/05, 235/10, 235/16, 235/17,
 236/04, 236/11, 237/03, 237/04,
 237/15, 238/01, 238/04, 238/05,
 238/09, 238/20, 239/06, 239/07,
 239/14, 239/20, 240/03, 240/10,
 240/19, 241/10, 242/05, 242/08,
 243/05, 243/15, 244/02, 244/02,
 244/17, 246/06, 246/11, 246/14,
 246/16, 246/21, 247/04, 247/09,
 247/16, 247/18, 248/04, 248/08,
 248/13, 248/16, 248/19, 249/04,
 249/10, 249/13, 249/14, 250/01,
 250/07, 250/11, 251/01, 251/10,
 251/13, 252/18, 253/04, 253/11,
 253/15, 253/18, 254/06, 254/13,
 255/01, 255/08, 256/04

Nezîh Bey : bk. Nezîh.

088/09, 088/11

Nezîhçe : bk. Nezîh.

187/12

Nişantaşı : İstanbul Nişantaşı.

183/18

Nizâm Caddesi : Büyükkada'nın
 caddelerinden biri.

070/10

Nüzhetiye : İstanbul Beşiktaş'ta bir
 cadde.

060/02, 116/18

O

One : bk. Jorj One.

031/06

Onkı Selestén : Edmond Audran (1842-
 1901) tarafından bestelenmiş üç perdelik
 operet.

118/18

Osmânî : Osmanlı Devleti.

051/13

Otel Dezetranje : (Yabancılar Otel)
 Büyükkada'da bulunan bir otel.

116/15

P

Paris : Fransa Paris.

037/14

Pendik : İstanbul Pendik.

065/08

R

Rabbî : Tanrı, Allah.

180/05, 229/04

Ra'ûf : Roman karakteri.

023/20, 024/03, 025/02, 026/05,
 026/18, 038/18

Ra'ûf Bey : bk. Ra'ûf.

023/01, 026/19, 035/10

Receb Bey : Roman karakteri.

121/09, 121/13, 133/02, 133/12,
135/19, 140/19, 145/17, 186/13,
197/06, 220/10

Rişbor: Emile Jules Richebourg (1833-1898), Fransız şair ve romancı.

031/06

Rûm : Rum.

011/05, 037/01, 085/05, 110/09,
110/11, 111/12, 125/19, 136/11,
187/19

Rûmca : Rum dili.

081/05, 125/20

Rusya Sefârethânesi : Rusya büyükelçiliği.

203/14

S

Şafvet : Roman karakteri.

088/12, 088/17, 089/02, 089/08,
089/10, 090/03

Şafvet Hanım : bk. Şafvet.

087/20

Sa‘îd : Roman karakteri.

038/19, 039/03, 039/08, 039/09,
050/04, 050/14, 218/04, 237/03,
242/06, 242/10, 246/01, 246/11,
246/14, 246/16, 246/21, 247/02,
247/05, 247/11, 247/14, 248/03,
248/05, 248/13, 248/19, 249/02,
249/05, 249/09

Sandra : bk. Madam Sandra Paçar.

123/08

Sarâçhânebaşı : İstanbul Saraçhanebaşı.

033/19, 040/16, 102/16, 177/04

Sebah Fotoğrafhânesi : Pascal Sebah tarafından İstanbul’da kurulan ünlü fotoğraf stüdyosu.

183/03

Şedef Adası : İstanbul Sedef Adası.

083/14

Server Bey : Roman karakteri.

155/14, 155/18, 161/12

Site dö Pera : Beyoğlu Çiçek Pasajı’nın eski adı.

174/12

Ş

Şehzâdebaşı : İstanbul Şehzadebaşı.

151/10

Şişli : İstanbul Şişli.

238/01, 238/19

Şükrü : Roman karakteri.

004/15, 006/01, 007/05, 009/10,
014/07, 017/04, 017/10, 043/04,
044/01, 114/06, 114/07, 114/13,
114/14, 115/01, 135/10, 135/15,
136/06, 136/08, 137/10, 137/16,
137/19, 138/01, 138/13, 138/18,
138/20, 139/07, 139/17, 140/02,
140/14, 142/04, 143/07, 206/04,
206/07, 206/19, 207/20, 208/04,
208/12, 208/16, 209/01, 239/06,
239/10, 240/06

Şükrü Bey : bk. Şükrü.

004/04, 043/15, 119/19

T

Taksīm : İstanbul Taksim.

058/19, 184/17

Taksīm Bāğçesi : Taksim’de bulunan mesire yeri.

155/17, 155/19, 156/02, 156/03,
208/14

Ṭarabya : İstanbul Tarabya.

047/14

Tepebaşı : İstanbul Tepebaşı.

034/17, 048/14, 157/14, 161/06,
161/07, 161/10, 163/11, 164/10,
171/08, 183/16, 187/08, 187/13,
190/06, 195/17, 213/06, 224/07

Tepebaşı Bāğçesi : Tepebaşı’nda bulunan mesire yeri.

001/03, 005/09, 005/17, 020/15,
029/02, 032/10, 038/12, 038/14,
042/11, 050/20, 084/06, 129/07,
129/10, 130/16, 133/19, 153/11,
154/03, 155/13, 155/19, 165/21,
170/01, 171/07, 190/19, 192/06,
197/09, 199/05, 209/05, 210/13,
220/15, 229/16, 232/05, 239/06,
242/02, 244/17, 250/11

Tramvay Cāddesi : İstanbul Topkapı Caddesi’nin eski adı.

249/14, 254/06

Tünel : 1875’te açılan, Galata ve Beyoğlu’nu birbirine bağlayan yer altı toplu taşıma sistemi.

040/15, 203/08

Türk : Türk. 157/11, 223/15, 228/11, 228/17

Türkçe : Türk dili.

051/14, 081/05, 085/05, 125/15,
126/01, 126/08, 131/16, 136/18,
156/11, 156/12, 157/10, 165/12,
165/13, 165/14, 209/17, 247/07,
247/12, 248/12

U

Unkapanı : İstanbul Unkapanı.

040/18, 107/03, 191/12

Unkapanı Köprüsü : Tarihi yarımada ve Beyoğlu arasındaki köprü. Atatürk köprüsünün eski adı.

056/08

‘Uşāk : Uşak.

149/09

V

Vākıf Bey : Roman karakteri.

024/13

Vedād : Roman karakteri.

020/14, 020/17, 020/18, 021/07,
021/13, 021/18, 022/01, 022/05,
022/11, 022/18, 023/02, 023/04,
023/10, 024/11, 025/02, 026/18,

027/01, 028/05, 029/02, 029/08,
030/07, 030/08, 033/12, 033/12,
034/17, 034/19, 035/04, 035/05,
035/13, 035/15, 036/09, 038/01,
038/12, 039/11, 039/19, 040/01,
040/11, 043/04, 043/17, 044/01,
045/06, 045/10, 045/14, 045/15,
045/18, 045/19, 046/02, 046/08,
047/03, 047/15, 050/19, 053/11,
053/12, 053/15, 053/17, 054/01,
054/15, 132/14, 132/16, 137/08,
137/13, 192/18

Vefā : İstanbul Vefa.

191/12

Verdi : Giuseppe Verdi (1813-1901),
İtalyan opera bestecisi.

237/03

Y

Yaldızlı Köşk: 19. yüzyılı sonlarında
Yorgo Ralli tarafından yaptırılan, Ralli
Köşk veya Sedefli Köşk olarak
adlandırılan Büyükada'da bulunan köşk.

076/09, 136/10

Yümni Bey : Roman karakteri.

037/16, 223/11, 223/13, 223/16

Z

Zanni : Vincent Zanni (ö. 1885),
Beyoğlu'nda 1852 yılında Güneş
Eczanesi adıyla bir eczane açmış eczacı.

058/20

Zanni Eczāhānesi : Beyoğlu'nda 1852
yılında açılan eczane.

036/20, 158/05, 174/08, 233/13

Zeyrek Yokuşu : İstanbul Zeyrek
Yokuşu.

033/08, 034/01, 041/02, 042/14,
205/18

Žiyā : Roman karakteri.

004/08, 005/08, 005/16, 006/18,
007/07, 008/04, 009/11, 009/13,
013/19, 014/10, 015/02, 015/05,
015/09, 017/14, 036/01, 038/16,
040/02, 040/03, 043/04, 043/14,
043/20, 054/18, 057/07, 057/08,
057/09, 057/12, 058/05, 058/06,
058/13, 060/03, 060/11, 061/02,
062/07, 062/12, 062/16, 063/08,
063/15, 063/19, 064/16, 064/18,
064/19, 065/02, 067/01, 067/05,
067/17, 068/10, 070/01, 070/06,
070/06, 070/20, 071/05, 071/06,
071/11, 072/02, 072/12, 072/16,
073/07, 073/11, 073/19, 075/01,
077/13, 077/14, 078/12, 082/06,
083/03, 084/04, 084/07, 084/13,
086/18, 087/08, 087/10, 089/19,
089/20, 090/06, 091/13, 092/03,
094/04, 094/08, 094/12, 096/06,
097/01, 097/11, 098/12, 098/19,
101/13, 102/05, 104/01, 106/07,
106/07, 106/16, 107/05, 107/08,
107/13, 107/20, 109/02, 109/06,

109/08, 109/17, 110/10, 110/18,
 111/11, 114/05, 115/03, 115/13,
 115/19, 116/03, 116/17, 117/10,
 118/01, 118/04, 118/13, 118/17,
 119/06, 119/13, 120/01, 120/04,
 120/05, 125/06, 127/18, 127/20,
 134/08, 135/01, 135/06, 135/11,
 136/06, 137/05, 137/11, 137/16,
 137/18, 138/08, 138/12, 139/02,
 139/05, 139/10, 140/01, 142/06,
 143/07, 151/11, 151/11, 152/03,
 183/16, 183/17, 185/05, 187/01,

187/04, 191/09, 206/04, 206/10,
 206/19, 207/04, 207/12, 208/06,
 208/09, 208/10, 209/03, 210/14,
 212/01, 212/05, 218/02, 218/06,
 222/19, 223/06, 239/06, 241/13

Žiyā Bey : bk. Žiyā.

090/04

Žiyā Beyefendi : bk. Žiyā.

004/06, 138/08

Zomulato : Roman karakteri.

037/13, 038/02

BÖLÜM II

SÖZ VARLIĞI ÖGELERİ

1. Temel Söz Varlığı

1.1. Akrabalık Adları

‘amca : 142/11, 149/04, 149/05, 149/09

ana : 037/03, 064/01, 120/18

baba : 010/14, 036/19, 037/03, 064/01, 092/20, 112/16, 223/14, 223/18

baldız : 221/18

birāder : 040/03, 054/18, 067/01, 071/06, 073/13, 074/03, 075/01, 084/08, 087/11, 089/19, 091/13, 097/01, 097/11, 098/19, 101/13, 102/05, 142/10, 142/16, 149/01, 152/16, 155/14, 167/14, 212/01

birāder-zāde : 113/02

dayı : 114/06, 149/01, 149/03, 183/18, 184/19, 185/08

enişte : 058/12, 064/18, 068/04, 073/08

hāla-zāde : 005/06, 087/15, 107/06, 210/15, 210/17

hemşire : 011/08, 011/10, 029/03, 046/14, 061/17, 062/06, 084/20, 089/03, 100/10, 122/02, 131/19, 156/15, 181/17, 192/09, 198/04, 231/07, 250/06

kardeş : 010/12, 037/02, 037/03, 062/05, 095/20, 113/03, 113/04, 122/19, 189/20, 197/05, 207/05, 229/16

karı : 002/03

kız : 112/20, 220/01

koca : 002/03, 209/08, 218/01, 223/19, 224/01, 224/03

kerīme : 087/15, 220/03

oğul : 120/18, 120/20, 121/10, 121/14, 123/16, 123/20, 133/02, 133/12, 135/20, 141/01, 145/17, 184/06, 185/14, 186/14, 197/07, 220/11

peder : 042/10, 058/07, 072/05, 073/12, 090/03, 106/02, 106/10, 112/17, 172/11, 177/19, 188/08, 220/04, 220/08

vālide : 017/08, 017/09, 124/15, 125/08, 172/11, 188/08, 192/09, 198/04

yegen : 207/11

zevc : 225/01

zevce : 217/15, 221/18, 227/08

1.2.Organ Adları ve İnsan Bedeni ile İlgili Adlar

ağız : 008/20, 056/10, 092/04, 128/01, 185/02, 206/17, 229/01, 247/04, 248/13

avuç : 055/16

ayak : 012/02, 021/19, 032/12, 034/03, 050/06, 065/09, 075/19, 076/14, 085/03, 091/18, 092/11, 098/06, 099/12, 109/03, 116/17, 128/05, 135/09, 135/18, 140/17, 159/19, 160/03, 166/18, 184/15, 186/18, 203/05, 219/02, 233/09, 239/15, 249/04, 249/06, 256/13

bacak : 082/10

baş : 008/12, 010/03, 012/14, 023/11, 024/04, 024/15, 031/19, 050/10, 050/12, 051/17, 055/16, 056/08, 056/09, 059/19, 075/04, 078/03, 079/09, 083/19, 091/17, 091/19, 096/18, 098/07, 099/13, 100/14, 101/19, 107/17, 116/01, 124/01, 125/14, 128/11, 134/14, 135/01, 158/07, 159/10, 170/19, 179/13, 185/01, 187/20, 189/16, 206/19, 208/05, 216/13, 233/10, 234/01, 238/17

bel : 011/18, 099/17, 121/14, 123/07

bıyık : 023/03, 035/16, 110/19, 185/03, 204/04, 215/19

bilek : 016/19

boğaz : 037/15, 045/04

boyun : 013/07, 042/18, 066/02, 092/01, 107/08, 107/15, 198/12

burun : 050/10, 052/10, 097/11

cild : 123/10

çehre : 004/01, 004/11, 007/13, 011/13, 011/17, 031/15, 035/15, 044/06, 046/18, 078/08, 079/04, 079/14, 080/03, 081/09, 092/08, 095/06, 096/15, 103/03, 128/15, 130/17, 131/03, 143/03, 151/02, 177/01, 195/02, 206/11, 232/19, 233/07, 237/07, 238/13, 238/20, 242/08

çeçe : 185/01

çeşm : 059/16

deri : 103/04

dest : 075/05, 220/04

dil : 051/18, 195/03

dirsek : 179/13

diş : 031/04

diz : 021/12, 121/03, 123/06, 166/19, 220/20

dudak : 012/19, 013/12, 057/12, 097/13, 123/10, 160/13, 225/08, 247/17

el : 008/13, 012/01, 015/03, 019/02, 020/13, 025/03, 025/12, 028/05, 028/08, 029/08, 031/07, 031/18, 050/10, 052/06, 060/04, 066/15, 075/18, 084/18, 085/02, 085/07, 086/04, 087/07, 091/19, 093/12, 097/16, 099/09, 100/03, 100/17, 104/13, 121/06, 121/11, 128/01, 128/06, 136/02, 143/05, 147/10, 154/20, 159/12, 159/19, 160/08, 160/09, 160/11, 164/14, 167/13, 169/09, 169/10, 170/13, 179/13, 187/20, 195/04, 201/01, 206/13, 208/19, 210/09, 211/19, 216/05, 220/20, 228/03, 235/09, 238/05, 243/07, 252/01

eğse : 123/06, 123/11, 128/07, 128/16, 172/14, 175/05, 237/15

gerden : 128/09, 128/16

göğüs : 172/07, 180/06, 185/10

göz : 003/20, 004/17, 010/02, 011/11, 012/05, 012/08, 015/16, 021/10, 023/17, 028/01, 030/07, 031/19, 035/02, 042/04, 042/19, 059/18, 061/18, 063/11, 064/11, 064/15, 069/19, 077/01, 079/06, 079/07, 080/03, 081/09, 082/12, 082/19, 083/12, 085/11, 087/03, 088/05, 091/04, 095/05, 096/13, 098/01, 102/15, 102/16, 122/15, 124/08, 124/16, 134/04, 135/17, 139/17, 141/20, 142/19, 149/16, 152/17, 153/07, 153/18, 154/04, 154/17, 162/18, 163/15, 163/16, 163/17, 166/06, 166/11, 173/06, 174/06, 174/14, 175/16, 183/09, 190/12, 192/11, 193/03, 193/19, 197/05, 199/03, 201/12, 207/02, 206/14, 208/18, 209/18, 228/16, 232/04, 234/20, 248/07, 256/02

kafe : 138/04, 154/15

kalb : 005/02, 006/12, 008/02, 028/02, 034/12, 042/05, 070/02, 072/16, 074/10, 076/16, 079/13, 105/08, 106/18, 114/21, 127/01, 129/06, 130/02, 130/05, 130/08, 132/11, 133/11, 137/09, 145/19, 147/05, 148/10, 148/14, 150/07, 150/10, 152/01, 159/16, 162/17, 163/19, 165/21, 166/08, 166/18, 167/03, 167/11, 172/07, 172/19, 173/11, 173/15, 174/20, 175/01, 179/17, 180/06, 183/07, 186/10, 186/12, 190/01, 193/20, 194/04, 195/10, 196/06, 197/21, 197/15, 198/10, 198/14, 199/10, 210/04, 219/11, 220/07, 228/05, 229/05, 234/01, 236/07, 239/02, 241/02, 241/08, 241/12, 243/11, 243/17, 243/19, 250/07, 250/18, 251/18, 253/04, 253/16, 255/01

kan : 010/03, 234/01

karın : 086/05, 114/14, 177/03, 201/03

kaş : 021/11, 032/06, 061/20, 096/04, 096/15, 159/16, 176/03, 180/02, 189/03, 193/13, 195/04, 212/12, 247/04

kemik : 238/20

kol : 007/05, 013/10, 020/02, 020/14, 022/01, 022/14, 022/15, 023/04, 024/01, 024/12, 027/01, 039/08, 061/17, 062/02, 066/10, 083/20, 114/14, 133/19, 157/14, 173/20

kulağ : 010/04, 149/16, 160/16, 213/13, 233/20, 239/02, 239/07, 247/10, 247/19, 248/02

mi‘de : 056/12, 056/15, 092/16

omuz : 013/05, 052/15, 070/06, 082/17, 099/17, 100/03, 203/15, 243/06

parmak : 066/15, 248/02

bāzū : 158/15

şaç : 004/18, 012/16, 013/05, 058/19, 087/19, 099/16, 107/09, 123/08, 128/08, 128/14, 128/15, 134/17, 175/06, 185/01, 220/06, 233/10, 248/10

şehādet parmağı : 025/03

ter : 033/10, 041/05, 082/17, 153/16, 196/02

tırnak : 025/04

yanak : 031/16, 035/03, 122/01

yürek : 160/05

yüz : 004/14, 008/11, 015/14, 021/20, 022/18, 024/11, 037/16, 038/02, 047/13, 051/18, 052/16, 057/19, 061/07, 063/07, 064/19, 070/06, 082/19, 093/06, 097/12, 100/04, 101/03, 102/15, 107/13, 127/15, 138/18, 148/10, 160/12, 172/12, 185/06, 188/19, 197/10, 204/05, 207/12, 218/12, 233/20, 238/10, 239/18, 247/15, 248/10

1.3.Yiyecek - İçecek Adları

bağla : 247/03

bira : 004/13, 012/18, 017/10, 030/16, 032/11, 033/16, 043/09, 043/18, 045/03, 045/05, 054/12, 056/05, 056/06, 056/12, 083/02, 115/09, 135/11, 170/03, 170/04, 179/08, 179/11, 194/20, 245/02, 246/10

çiroz : 043/11, 043/19

dondurma : 089/11

ğazoz : 125/06, 127/17

havyar : 115/14

konyak : 056/06

mastiğa : 089/09, 089/10

meze : 043/10

şu : 015/04, 074/18, 081/19, 092/17, 093/02, 096/16, 123/17, 123/19, 124/02, 124/05, 124/12, 127/02

süt : 086/08, 086/11

1.4.Giyim ile İlgili Adlar

başma : 011/15

baston : 076/06, 077/19, 092/09, 138/10

ceb : 043/13, 043/18, 073/06, 076/01, 083/01, 086/06, 089/09, 091/19, 092/14, 168/09, 180/06, 216/03

ceyb : 029/09

çanta : 091/20

düğme: 023/20

eldiven : 012/01

eşvāb : 004/19, 121/14, 121/18

etek : 004/01, 012/01, 016/09, 204/01

ferāce : 080/02

fes : 012/16, 138/09

fistan : 011/15, 090/13, 090/14, 099/16

gömlek : 041/04, 134/17

ışkarpın : 012/03, 013/13, 021/20, 086/16, 139/11, 233/11, 235/14

jaket : 041/05, 107/06, 107/15, 180/05

kemer : 099/18

ķorsaj : 173/03

ķostüm : 113/07, 245/11

lastik : 233/09

panķolon : 041/04

redingot : 083/19

setre : 023/20

şapķa : 011/16, 113/08, 173/03, 234/11, 234/12, 235/14, 236/17

yakalık : 107/05, 116/08, 191/12, 191/13, 191/16, 192/08, 212/18, 213/02, 213/04

yelek : 029/08, 041/04

1.5.Meslek Adları

aķtris : 010/15, 010/16, 011/06, 012/06, 017/07, 022/15, 029/04, 030/01, 032/04, 032/14, 034/11, 034/19, 039/01

banker : 036/19, 059/03, 113/03

biletçi : 101/15, 102/02

çalğıcı : 002/06, 003/06

çırāk : 001/12

çırāklık : 156/19

dādı : 001/08, 016/16

dilenci : 176/13

eşnāf : 001/12

eşekçi : 064/08, 136/19

fālcı : 215/14

famdöşamr : 035/11

ğarşon : 001/05, 004/12, 044/06, 044/11, 044/14, 046/12, 056/05, 089/07, 123/16, 123/17, 123/20, 169/07, 187/19, 206/12

hidmetçi : 208/10

hoca : 020/09, 031/04

kahveci : 081/18, 081/20, 082/01, 082/04, 082/08, 083/01

kayıķçı : 111/12

kitābcı : 058/17, 058/10, 093/12

kolacı : 191/16, 191/19

mu'allim : 050/11, 211/02, 215/08, 215/10

mubaşşır : 019/15, 020/02, 050/13, 214/04, 214/05, 216/01

muḥarrir : 006/05

mümeyyiz : 043/16

mürebbiye : 037/05, 156/13, 169/06, 181/14, 182/02, 246/06, 246/16, 248/09, 248/12

nefer : 234/16

romancı : 006/13, 025/10, 025/16, 026/09, 041/12, 042/02, 225/15

şandalcı : 111/15, 111/19, 112/02, 112/06, 113/10, 119/02, 207/14

seyyāḥ : 027/17

sütçü : 086/04, 086/06

şekerlemeci : 157/19

ṭabīb : 149/09

1.6. Hayvan Adları

ayı : 216/16

balık : 015/02, 065/14, 071/09, 111/13, 188/12

būm : 037/20

bülbül : 035/08

eşek : 068/04, 069/07, 136/05, 136/12, 136/17, 136/20, 138/10, 138/14, 138/17, 139/01, 139/06

ḥaşere : 251/17

ḳaplumbağa : 015/02

keklik : 157/16

kelebek : 176/06

merkeb : 069/03, 136/07

ṭā'ir : 127/12

tilki : 216/14

1.7. Bitki Adları

ağaç : 001/10, 003/08, 003/10, 004/16, 019/14, 049/06, 068/08, 078/18, 079/01, 079/05, 079/09, 079/15, 080/11, 080/16, 082/19, 085/17, 085/20, 109/04, 110/18, 140/05, 141/07, 173/13, 198/17, 240/01

aḳasya : 049/05, 079/01

çalı : 098/05, 098/09, 157/16

çam : 019/14, 068/08, 068/15, 069/10, 069/14, 078/04, 078/09, 078/18, 079/05, 079/15, 080/11, 080/16, 083/09, 083/19, 084/20, 085/17, 085/20, 086/01, 097/08, 097/17, 097/20, 133/20, 140/05, 140/09

çiçek : 016/02, 059/09, 075/13, 089/10, 198/17

çimen : 049/08

dal : 069/15

diken : 002/01, 079/08, 082/12

fidan : 109/04

fidancıḳ : 086/02

gelincik : 048/12

kahve : 074/14, 081/19, 083/04

kamış : 008/18

karpuz :111/06

kavun : 111/06

ot : 141/08

servi : 068/11, 255/12

taflan : 016/01

yaprak :068/08, 078/09, 079/02, 140/10, 240/01

2. Yabancı Sözcükler

Romanda on iki farklı dilden Türkçe'ye girmiş sözcük kullanılmıştır. Aşağıdaki tabloda Dizinde madde başı olarak yer alan toplam 2252 yabancı sözcüğün, yabancı sözcükler bütünü içinde teşkil ettikleri sayılar ve yüzdeler gösterilmiştir. Yabancı sözcükler arasında Arapçadan gelen sözcüklerin kullanım bakımından diğer dillere karşı büyük bir üstünlüğü görülmektedir.

Dil	Madde Başı Sayısı	Yüzde
Arapça	1663	%74
Farsça	305	%14
Arapça+Farsça	94	%4
Fransızca	73	%3
Farsça+Arapça	43	%2
İtalyanca	37	%2
Grekçe	27	%1
Ermenice	2	%0
İngilizce	2	%0
İspanyolca	2	%0
Arnavutça	1	%0
Bulgarca	1	%0
Rusça	1	%0
Almanca	1	%0

3. Çeviri Öğeler

Servet-i Fünûn edebiyatçıları kendi dönemlerine kadar kadar dilimizde bulunmayan bazı sözleri genellikle Fransızcadan çevirerek almışlardır:

dest-i izdivâcını iste- 220/04

el sık- 167/13

hayât yaşa- 201/06

Agah Sırrı Levend (1960: 182), metnimizde tespit edilen yukarıdaki sözlerin Fransızcadan çeviri sözler olduğunu ifade etmiştir.

4. Kalıp Sözler (İlişki Sözleri)

adam sen de : 225/09, 241/18

adiyö : 158/08, 175/20

âferîn : 024/09

Allah ‘ağıllar vërsin : 014/09

Allah ‘aşkına : 022/06, 116/05, 128/03

Allah belâsını vërsin : 208/13

Allah encâmımızı hayr eyleye : 153/20

az kaldı : 071/19

bereket vërsin ki : 159/09, 216/17

bravo : 028/06

buyurun : 100/20

cânı çıkası : 089/20

câna minnet : 015/06

dème gitsin : 159/11

güneş güzele gelir : 004/09

hâcet yok : 009/01

haddi mi : 186/11

hakkı var : 028/10, 158/06, 192/02, 208/20

hay hay : 046/01, 140/04

hele şükür : 056/20

heyhât : 053/09, 066/21, 166/13, 252/14

hiç degilse : 158/17

hiç olmazsa : 142/18, 153/14

hōş geldiğiniz : 184/07

ilā-māşāallah : 157/04

inşāallah : 053/05, 158/16

işden bile değil : 153/19, 154/16, 157/15

iyi ki : 155/16

kim bilir : 030/02, 034/10, 040/05, 059/09, 101/04, 104/08, 117/17, 137/06, 160/11, 161/10, 161/14, 161/18, 163/19, 164/02, 181/03, 185/15, 186/08, 197/03, 197/06, 221/19, 225/05, 228/14, 236/20, 243/19

kimiñ nesi : 010/13

kuşūruma bakmayınız : 097/10

māşāallah : 071/07, 157/04

meded : 156/14

mersi : 046/12, 052/06, 125/03, 176/02

monşer : 053/01, 153/19, 154/07

nah : 028/09, 138/04

ne fā'ide : 156/18

ne gezer : 159/20, 162/07

ne hācet : 071/16

ne hāliñ varsa gör : 120/09

ne olur ne olmaz : 083/07

oh / oh : 038/11, 044/17, 049/15, 054/01, 063/10, 066/18, 080/08, 093/17, 102/19, 125/17, 132/15, 139/14, 170/18, 180/02, 198/20, 250/09

oh ne a'lā : 107/19

pardon : 026/08, 062/14, 125/04, 170/12

pek a'lā : 162/03

peki : 026/15

ricā ederim : 097/09, 141/03, 153/13, 159/01

tevbeler tevbesi : 104/03

tevekkeli : 149/04, 216/16

vallahi / vallah : 027/10, 153/18

vay! : 023/18

5. Atasözleri

Roman metninde atasözü kullanımı bulunmamaktadır.

6. Terimler

Roman metnindeki terimleri *dinî terimler*, *sanat terimleri*, *bilim terimleri* ve *denizcilik terimleri* olmak üzere 4 ana başlık altında incelemek mümkündür.

6.1.Dinî Terimler

abdest : 020/07

adağ : 050/06

‘aḳā’id : 005/05, 210/19, 210/20

‘arefe : 043/01

besmele : 075/08

cāmi‘ī : 235/17

cehennem : 182/13, 192/16, 228/03, 251/05

cennet : 102/16

ezān : 033/13, 033/19, 065/04, 182/03, 189/13

Gül Yortusu : 001/03

īmān : 256/01

Ḳurbān Bayramı : 043/01, 157/17

lāhūṭī : 254/20

melek : 156/02, 156/04, 157/20, 158/03, 158/14, 165/10, 165/11, 165/19, 167/15, 228/20

ramazān : 237/02

şalīb : 256/11

tevḥīd : 066/19, 255/19, 256/06

uḥrevī : 255/13

yortu : 051/09

6.2.Bilim Terimleri

6.2.1. Dilbilgisi ve Edebiyat Terimleri

cümle : 021/01, 130/11, 167/04

edāt : 165/10
fıkra : 209/20, 214/11
fi'l : 026/20
ḥarf : 075/09, 105/02
ḥikāye : 005/14, 023/15, 028/04
imlā : 168/01
lisān : 031/12, 115/10, 157/10, 157/16, 201/13, 215/16
ḳahramān : 023/15
ḳāmūs : 060/06, 075/11
kelime : 010/18, 050/08, 052/17, 092/03, 127/11, 149/12, 152/18, 153/08, 164/20, 165/09, 168/06, 192/01, 201/13, 206/14, 221/19, 241/16
luḡat : 165/15
maṣāl : 228/14
mıṣrā' : 160/06
muḥarrir : 006/05
roman : 028/03, 075/07, 225/16, , 104/11, 077/10, 085/18, 097/20, 025/08, 112/01
romancı : 006/13, 025/10, 025/16, 026/09, 041/12, 042/02, 225/15
ser-levḥa : 075/09, 075/13, 187/13
ṣi'r : 012/06, 099/14, 227/07
ṣīve : 085/05, 125/17, 215/16
terkīb : 020/01

6.2.2. Eğitim Bilimleri Terimleri

i'dādī : 019/17, 214/04
cebr : 226/05
hendese : 019/06, 054/16, 226/05
ḥikmet-i ṭabī'īyye : 031/02
kitābet : 018/04, 020/13, 022/02
ḳozmoğrafya : 031/01
mes'ele : 226/05
müşelleṣāt : 031/02
ṣehādetnāme : 147/04
ṣifāhī : 022/02

tahriri: 018/05

6.2.3. Coğrafya Terimleri

ada : 058/03

dağ : 078/16, 083/15, 095/18, 129/03, 256/07

deniz : 035/09, 035/12, 055/13, 061/02, 061/05, 061/07, 061/09, 062/06, 065/01, 065/09, 066/02, 066/04, 070/20, 073/01, 073/02, 073/04, 074/16, 075/14, 079/07, 083/12, 091/17, 094/14, 094/17, 096/11, 099/10, 111/02, 113/17, 128/19, 129/02, 141/08, 212/03, 251/08

kış : 053/02, 112/03, 112/07, 150/16

kıta : 093/08

mevsim : 150/15

sis : 083/15, 129/03

tepe : 068/15, 080/19, 081/02, 082/19, 083/08, 083/10, 097/17, 136/20, 254/10, 256/07

yaz : 112/03, 112/07, 150/15

6.2.4. Kütüphanecilik Terimleri

forma : 019/04

liyoğrafi : 019/03

6.2.5. Gökbilimi ve Meteoroloji Terimleri

bulut / bulut : 094/17, 146/16, 219/04

fırtına : 094/20, 114/10, 241/09

gün doğrusu : 065/12, 094/14

güneş : 004/09, 007/06, 035/08, 054/11, 078/07, 079/04, 079/12, 094/10, 095/18, 103/03, 129/15, 196/03, 216/18, 237/13

hilāl : 255/06

kā'ināt : 211/14, 251/10

kamer : 065/09, 066/06, 068/09, 126/18, 219/03, 221/20

şaganak : 215/17

şonbahār : 219/10

sems : 011/16, 078/04, 078/18, 082/16, 127/09, 254/10, 255/05, 256/02

şihāb : 065/16, 065/19

6.2.6. Tarih Terimleri

Frenk : 014/01, 041/04

şark : 126/19

6.2.7. Ruh bilimi Terimleri

antipati : 021/09

fıkr-i şābit : 067/17, 093/10, 227/15

heyūlā : 254/16

6.2.8. Jeoloji Terimleri

ķara : 061/09

mermer : 179/13

6.2.9. Ekonomi Terimleri

para : 043/13, 043/18, 043/19, 044/04, 044/07, 044/15, 046/09 , 046/10, 048/03, 058/07, 058/08, 058/13, 069/04, 072/02, 073/06, 074/04, 083/01, 084/02, 084/12, 086/06, 086/11, 086/15, 088/04, 088/09, 089/10, 089/11, 091/09, 091/10, 091/20, 092/14, 093/10, 098/15, 106/14, 119/09, 146/15, 147/09, 178/03, 190/06, 203/01, 220/12

ķuruş : 083/03, 088/18

6.2.10. Matematik Terimleri

şāķūlī : 082/15

ufķī : 081/01

6.2.11. Eczacılık Terimleri

reķete : 159/06

6.2.12. Fizik Terimleri

şu‘ā‘ : 082/15, 256/03

6.2.13. Felsefe Terimleri

każā-perestlik : 145/08

6.2.14. Kimya Terimleri

kīmyā : 054/16

6.3. Denizcilik Terimleri

baba : 057/15

çarh : 114/10

çifte : 111/13

dümen: 071/04

gügerte : 065/11, 86/19, 108/150

iskele : 057/14, 058/14, 060/07, 061/11, 063/05, 067/10, 069/01, 070/08, 071/10, 071/15, 077/15, 083/02, 086/10, 086/18, 086/20, 087/02, 087/05, 087/08, 087/20, 088/20, 092/06, 092/12, 092/13, 093/03, 093/05, 094/05, 094/11, 095/03, 095/11, 098/13, 100/11, 101/15, 107/12, 114/19, 115/02, 134/08, 135/04, 136/04, 140/14, 164/01

istimboţ : 047/13, 133/13, 221/16, 221/20, 222/02, 222/06

kayık : 065/14, 107/04, 111/05, 111/09

kıyı : 066/04

kürek : 071/05, 111/16, 113/16

kürek mahkūmu : 032/08

rīhtım : 071/07, 125/19

şandal: 040/03, 071/03, 071/05, 071/07, 074/05, 108/03, 108/08, 110/10, 110/13, 111/13, 113/18, 114/11

vapur : 055/12, 058/14, 062/19, 063/04, 064/06, 067/09, 074/02, 075/02, 077/13, 085/13, 086/15, 086/17, 086/19, 086/20, 087/02, 087/07, 087/11, 089/17, 090/01, 094/05, 095/12, 097/18, 098/11, 101/17, 102/12, 107/02, 107/04, 107/07, 107/11, 108/01, 108/17, 109/15, 114/09, 114/10, 115/02, 116/18, 117/18, 163/20

yelken : 111/14

yelkenli : 075/14

zırhlı : 255/11

6.4.Sanat Terimleri

6.4.1. Müzik Terimleri

alafranga : 007/04
çalgı : 008/15, 079/19, 187/18, 222/05
gazel : 070/01, 222/03
marş : 051/14
mūsīkī : 006/11, 125/12
muzika : 032/13, 153/16
nağme : 222/06
naḳarāt : 092/03, 139/10
orquestra : 016/07, 030/14, 032/02, 063/13, 123/05, 129/18, 239/07, 245/18
romans : 222/03
ṭambūr : 018/02, 028/07, 028/09
tīz : 070/01
türkü : 019/15, 020/12, 079/19, 216/08
vals : 245/18
viyola : 160/11

6.4.2. Mimarlık Terimleri

‘alem : 254/18
cāmi‘ī : 235/17
dam : 049/04, 105/13
ḳafes : 080/01
ḳubbe : 254/11, 254/18
ḳule : 256/02
mi‘mārī : 076/11
mināre : 254/12, 254/18, 255/18
şundurma : 018/09
türbe : 018/08
yalı : 221/15

6.4.3. Tiyatro Terimleri

a  tris : 010/15, 010/16, 011/06, 012/06, 017/07, 022/15, 029/04, 030/01, 032/04, 032/14, 034/11, 034/19, 039/01

  arag  z : 069/07

  omedi : 224/16

  uk  la : 245/12

  umpanya : 115/17, 171/08, 212/04, 232/10

loca : 053/04

opera : 039/03, 050/04, 237/02

operet : 039/03, 115/17, 171/08, 212/03, 232/10

oyun : 191/11, 124/18, 125/09, 128/06, 128/12, 171/10, 212/04, 217/04, 237/04, 237/06

perde : 052/08, 124/19, 125/09, 126/04, 127/15, 128/05, 178/05

  alon : 151/01

  ah  ne : 146/09, 221/02, 222/17, 245/12

tiyatro: 010/14, 014/11, 029/06, 037/06, 051/10, 051/12, 053/02, 119/10, 120/11, 130/20, 150/17, 151/01, 152/05, 172/09, 176/01, 177/10, 177/15, 177/18, 178/19, 188/10, 193/07, 251/07

7.   ikilemeler (Tekrar   bekleri)

7.1. Aynen Tekrar   bekleri

ağır ağır : 076/06, 077/16, 085/15, 249/14

alık alık : 159/12

a  la  ıla a  la  ıla : 124/12

ayrı ayrı : 006/10, 173/08

birer birer : 002/08, 087/01, 140/12, 180/01, 189/13, 220/13, 254/01

bol bol : 178/03, 029/06

bütün bütün : 005/07, 007/04, 020/05, 032/09, 049/02, 064/03, 074/18, 077/19, 080/09, 101/05, 103/02, 112/15, 115/12, 121/18, 124/02, 136/01, 136/13, 172/16, 188/16, 195/02, 196/17, 208/02, 208/06, 209/07, 218/20, 236/10, 248/11, 255/03, 256/04

dolaşa dolaşa : 078/17

doya doya : 233/16

dürlü dürlü : 210/07

furu furu : 016/09
ğamlı ğamlı : 160/18
güle güle : 171/01
hay hay : 046/01, 140/04
haydi haydi : 138/07
hemān hemān : 135/16, 239/17
hızlı hızlı : 019/04
kat kat : 056/09, 255/09
mini mini : 012/02, 156/04, 160/08
neler neler : 158/11
okuya okuya : 098/01
olsa olsa : 125/18
pārça pārça : 180/09
perde perde : 215/09
rāhat rāhat : 016/14, 190/18
şık şık : 049/09, 063/09, 177/17
şiddetli şiddetli : 006/18
titreye titreye : 050/06
uzun uzun : 057/05, 241/12
vaķit vaķit : 049/11
yavaş yavaş : 002/17, 006/08, 034/15, 039/12, 043/06, 052/04, 055/07, 068/07, 139/07, 149/02, 160/07, 162/14, 170/09, 175/02, 200/07, 204/17, 207/07, 227/09, 248/19, 251/01
yüksele yüksele : 094/17
ziyādeleşe ziyādeleşe : 230/01

7.2. Yakın Anlamli Tekrar Öbekleri

ana baba : 037/03
ana oğul : 120/18
arada sırada : 002/10, 005/11, 011/02
ay yıldız : 051/13
baba ana : 064/01
bitmez tükenmez : 019/18
boğaz boğaza : 037/15

boş boşuna : 031/08

boydan boya : 020/14

dağ taş : 095/18

geberip gitmek : 154/16

git gide : 236/11

inceden inceye : 216/07

iş güç : 025/17

karı koca : 002/03

karşı karşıya : 108/02

kendi kendiliginden : 145/12

kendi kendine : 078/15

kendi kendilerine : 016/14, 068/05

kendi kendisine : 012/20, 050/09, 074/20, 086/07, 095/10, 096/07, 101/06, 104/15, 109/08, 113/06, 185/07, 192/13, 195/01, 218/20, 224/02, 251/11, 251/13

kendi kendisini : 136/03, 181/08, 205/14, 209/10, 145/10

kol kola : 066/11, 133/19, 157/14

kör körüne : 211/09, 213/09

omuz omuza : 203/15

parlayıp sönmek : 256/03

şararıp şolmak : 059/10

şıkı şıkıya : 107/10

uzun uzadıya : 106/09

üstü başı : 101/18

yalan yağlı : 195/10

yanıp tutuşmak : 025/09

yan yana : 171/12, 238/03

yüzünü gözünü : 102/15

7.3. Zıt Anlamli Tekrar Öbekleri

alt üst : 087/04, 149/13

aşağı yukarı : 064/15, 156/06

ötede beride : 082/11

öteden beriden : 021/01

ötekine berikine : 014/11

öteye beriye : 252/02

yaz kış : 112/03, 112/07

7.4. Farsça ve Arapça Bağlaçlarla Oluşturulan Tekrar Öbekleri

berāber : 011/12, 021/16, 022/16, 035/14, 039/08, 048/08, 055/01, 074/19, 075/07, 087/11, 090/14, 109/10, 123/01, 133/17, 139/18, 143/08, 156/05, 157/20, 162/20, 169/06, 180/12, 185/08, 189/08, 206/05, 218/02, 229/17, 230/02, 242/06, 249/07

cūş u ħurūş : 126/20

dūr-ā-dūr : 251/09

ħincāħinc : 094/07, 187/09

ħüsn ü ān : 011/19

rengārenk : 222/07, 245/16

7.5. Sayılı Tekrar Öbekleri

altı - yedi : 037/01

beş - altı : 081/13, 170/03, 204/14

beş - on : 237/16, 238/02, 245/01

dörde - beşe : 093/05

dört - beş : 093/12, 161/09, 174/18, 226/14

iki - iki buçuk : 085/10

iki - üç : 088/12, 172/01, 206/04

kırk - elli : 090/10

on - on beş : 187/15

otuz - kırk : 100/09

sekiz - dokuz : 007/02

üç - dört : 177/11, 200/06, 226/16, 233/14, 236/10

yediden - sekizden : 097/08

yüz - yüz elli : 099/07

7.6. Edathı Tekrar Öbekleri

doldular mı doldular : 071/20

7.7. Bir Kelimesi Anlamalı Tekrar Öbekleri

tek tük : 002/13, 055/13

8. Argo

at- : 110/08

atmasyon : 024/14

babalık : 017/13

başla- : 107/16

beybaba : 087/21

boyalı : 006/16

çingene : 186/03

(sınıftan, dersten) dön- : 054/16, 192/19

(derste, sınavda) döndür- : 050/13

düş- : 206/07

kocaçarı : 017/04, 035/04, 035/09 204/03

geber- : 154/16

gör- : 045/17

herif : 009/17, 037/15, 062/20, 102/03, 141/20, 223/14, 223/16, 229/05

şulu : 036/03

şahin : 107/19

tünel : 158/11, 162/05

tünel geç- : 159/12

tünele dal- : 159/11

uydurmasyon : 025/11

uza- : 005/07

yağlı : 228/18

9. Deyimler

acısı çık- : Bir şeyin olumsuz, kötü sonucu bir süre sonra ortaya çıkmak

007/06

acısını çıkar- : Uğradığı maddi veya manevi zararı karşılayacak bir iş yapmak.

043/02, 072/11

adımlarını sıklaştır- : Daha küçük ve çabuk adımlar atarak hızlı yürümek, ivmek, acele etmek.

099/12

ağzından dökül- : Açıkça söylemekten çekindiği şey, konuşmasından belli olmak.

248/13

‘aıkl ér- : Ne olduğunu anlabilmek.

217/06

‘aıkl kes- : Olabileceğine inanmak.

027/07

akıntıya kapıl- : Etki altında kalarak bir topluluğun davranışına katılmak.

233/03

‘aqlına gel- : Hatırlamak, anımsamak.

144/09, 165/15, 197/02

‘aqlına getir- : Olabileceğini düşünmek.

096/07, 176/07

‘aqlına uy- : Başka birinin düşüncesine göre iş yapmak, davranmak.

208/07

‘aqlını başına getir- : Davranışlarının yanlışlığını sezerek doğru yolu buldurmak.

159/10

akşamı ét- : Akşamlamak, günü bitirmek.

085/18

alaya boz- : Alay niteliği vermek.

046/07, 223/11

alıq yerine kıo- : Birine, aptal gözüyle bakmak.

240/08

alt üst ét- : Çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak.

087/04, 149/13

āteş gibi yan- : Ateşi yükselmek.

091/17, 233/20

āvāzı çıkdığı kadar : Çok yüksek sesle.

137/19

ayağına kıapan- : Bağışlanmak için yalvarmak.

159/19, 160/03

baqlayı ağzından kııkar- : Açık söylemekten kaçındığı bir sorunu sonunda açıklamak.

247/03

baş ur- : Müracaat etmek.

116/01

başından at- : Sözde bir sebeple uzaklaştırmak.

023/11

bir parasız : Yoksul, parasız.

099/01

bir parasız kıal- : Harcayacak parası olmamak.

084/05

boşa çık- : Umut, düşünce vb. şeyler sonu vermeme, gerçekleşmemek.

178/10

boynunu bük- : Acındırıcı, çaresiz bir durumda kalmak.

066/02

boyun kır- : Saygı duyulan bir kimse karşısında, ayaktaiken başı öne bükme.

042/18

burun buruna gel- : Beklenmedik bir anda karşılaşmak, birbirlerine çok yaklaşmak.

052/10

cân at- : Şiddetle arzu etmek, çok istemek.

036/15, 071/11

cân vèr- : Canlanmasına yol açmak.

019/01

cânı çık- : Ölmek.

089/20

cânı sıkıl- : İçi sıkılmak, yapacak bir işi olmamaktan tedirginlik duymak, üzölmek.

022/07, 098/01, 120/08, 137/04,
154/05

cânını sık- : Sözlerle veya davranışlarla kişinin neşesini kaçırmak, huzurunu bozmak.

039/09, 223/04

cerîha al- : Yaralanmak.

230/08, 252/07

çâresine ba- : Gerekeni yapmak, çözüm yolu aramak.

091/09

darbe ur- : İyi olan bir durumu kötüye dönüştürmek.

178/20

dikkatini topla- : Duygu ve düşünceyi bir konu veya yapılan iş üzerinde yoğunlaştırmak.

162/11

dişini sık- : Darlığa, sıkıntıya dayanmak, katlanmak.

031/04

dudağ bük- : Bir şeyi beğenmediğini, küçümsediğini belli etmek, umursamamak, pek aldıriş etmemek.

057/12, 225/08

dudağ büküş : Bir şeyi beğenmeme, küçümsediğini belli etme, umursamama, pek aldıriş etmeme durumu.

013/12

dünyâlara değışme- : Her şeyden daha fazla sevmek.

027/11

düşünceye dal- : Derin derin düşünmek.

117/11

eksik olma- : Her vakit ve her fırsatta bulunmak

134/15

ele geç- : Elde edilmek.

100/17

elinde kal- : Birinin bakımında, yönetiminde olmak.

143/05

elinde olma- : İradesi dışında gerçekleşmek.

211/19

elinden gel- : Yapabilmek.

136/02

fā'ide gör- : Yarar sağlamak.

189/05

fazla gel- : Çekilmeyecek, bıkıracak, tedirgin edecek bir durum almak.

192/03

ferah bul- : Rahatlamak.

159/03

fırsat düş- : Bir imkâna kavuşmak.

173/19

fırtına kopar- : Kargaşa çıkarmak.

241/09

ğalebe çal- : Üstün gelmek, baskın çıkmak.

189/10

geberip git- : İstenmedik bir biçimde ve beklenmedik bir zamanda ölmek.

154/16

göz gezdir- : Bir yeri, bir şeyi çabucak incelemek.

004/17, 064/15

göz gezdiril-:Derinlemesine incelemekten okumak.

209/18

gözden kaybol- : Ortadan çekilmek veya görünmez olmak, kaybolmak.

234/20

göze al- : Gelebilecek her türlü zararı ve tehlikeyi önceden kabul etmek.

064/11, 081/09, 091/04

göze çarp- : Dikkati üzerine çekmek.

082/12

gözünü ayırma- : Bir şeye sürekli olarak bakmaktan kendini alamamak

087/03

gözünün önünden gitme- : Bir türlü unutamamak.

153/18

gözünün önüne gel- : Bir şeyi zihinde canlandırmak, tasarlamak, hatırlamak.

080/03

güç gel- : Bir şeyin yapılmasında zorluk ve sıkıntı ile karşılaşmak.

137/14

güneş doğ- : Sabahleyin güneş ufuktan yükselmek.

035/08

hâcet gör- : Gerekli bulmak, gerekli saymak.

151/12, 231/08

halecâna getir- : Heyecanlandırmak, heyecanlanmasına sebep olmak.

175/01

hâtırına gel- : Hatırlamak, aklına gelmek.

155/16

hâtırında kalma- : Unutmak.

027/17

hâtırından çıkar- : Unutmak.

084/16

hâtime veril- : Bitirilmek, sona erdirilmek.

221/11
ḥayāt vēr- : Canlılık vermek, canlandırmak.
 079/14, 227/16
ḥayrān kal- : Çok beğenmek.
 158/07
ḥissiyāt uyan- : Bir duygu oluşmak.
 015/10
ḥissiyat uyandır- : Bir duygu oluşturmak. □
 005/03
ḥōṣa gīt- : Beğenilmek, bir kişiden veya bir şeyden hoşlanmak.
 030/14, 035/16, 108/04
ḥūlyā kur- : Hayâl etmek.
 027/13
ḥūlyāya dal- : Hayâl kurmak.
 070/18, 084/17
icād êt- : Bir şeyi gerçekmiş gibi göstermek.
 117/13
iç çek- : Üzüntüyle derinden soluk almak.
 005/18, 076/20
içi şıkıl- : Bunalmak.
 085/20
iḥtiyāc gör- : Gerekli saymak.
 144/09
ileri gel- : Oluşmak, meydana gelmek.
 122/07, 130/19, 132/17, 205/11, 210/19, 241/05
imdāda yetiş- : Çok zor ve tehlikeli bir anda yardım etmek :

159/09
intikām al- : Öç almak.
 189/11, 235/20, 247/12
işine gel- : Çıkarına, amacına, düşüncesine uygun olmak.
 074/06
işini gör- : Görevini, işini yapmak.
 056/14
izin al- : Bir şey yapmak için onay sağlamak.
 029/07
kaḥḫaha kopar- : Kendini tutamayıp yüksek sesle gülmek.
 248/03
kalbini aç- : Yüreğini açmak.
 165/21
kaldırımları arşunla- : İşsiz güçsüz dolaşmak.
 158/02
kaş çat- : Kızmak, öfkelenmek.
 021/11, 032/06, 159/16 , 180/02, 189/03, 193/13, 195/04, 212/12
kaş çatıl- : Kızılmak, öfkeli duruma gelmek.
 176/03
kaş çatış : Kızma, öfkelenme durumu.
 061/20
katılacak gibi gül- : Aşırı dercede gülmek.
 063/02
kendinden geç- : Bilinci işlemez olmak, kendini kaybetmek, bayılmak.
 256/05

kendine gel : Aklını başına topla anlamında kullanılan bir uyarma söz.

202/17

kendini göster- : Ortaya çıkmak, belirmek.

020/03

kendini kapdır- : Bir şeyin etkisinden kurtulamayacak duruma düşmek.

156/01

kendini topla- : Durumunu düzeltmek.

095/10, 202/15, 235/02

kendini tutama- : Kendine hâkim olamamak.

114/07

kendisini at- : Vakit geçirmeden hemen gitmek.

038/15

kıpırmızı kesil- : Yüz herhangi bir nedenle çok kızarmak.

061/05, 195/02

kıyâmet kop- : Kıyamet günü gelmek.

155/15, 159/06

koca bul- : Kız veya kadın kendisi ile evlenecek bir erkek bulmak.

223/19 □

kocaya var- : Kız, kadın evlenmek.

209/08, 218/01

koluna gir- : Kolunu birinin koltuğu altından geçirmek.

020/14, 022/01, 022/14, 039/08,

114/14

kulağ vèr- : Merak edip dinlemek, işitmeye çalışmak.

247/10

kulağına gel- : Duymak.

160/16

kuşûruna bakma- : Hoş görmek.

097/10

küfür şavrul- : Küfredilmek

216/06

lağab tağ- : Bir kimseye onun bir özelliğini belirtecek bir ad vermek.

142/11

lağırdısı açıl- : Sözü açılmak.

225/08

lağırdısını aç- : Söz açmak.

223/01

lağırdıya dal- : Uzun süren bir sohbette bulunmak, çok konuşmak.

085/06

lağırdıyı çevir- : Konuşmanın sakıncalı bir biçim aldığını anlaşıldığında başka bir konuya yönelmek, lafı veya konuyu değiştirmek.

023/08

lağırdıyı dolaşdır- : Sözü uzatmak.

112/02

lağırdıyı kes- : Konuşmasını bitirmeden susmak.

183/20

lâmi cîmi yok : Değişmez, kesin, başka yolu yok anlamında kullanılan bir söz.

138/04

lâzım gel- : Gerekmek.

006/06, 006/14, 040/08, 046/06,

057/05, 069/14, 081/07, 094/07,

111/09, 126/16, 135/09, 143/05,
164/13, 165/17, 171/06, 178/14,
178/18, 228/08, 229/14, 252/13

lezzet al- : Hoşlanmak.

065/08, 155/02

maḥall vēr- : İmkân tanımak, yol açmak.

013/12

maşrafı gör- : Bir iş için gereken parayı
ödemek, gideri karşılamak.

045/17

merāḳa düş- : Kaygılanmak.

209/07

merḥamet duy- : Acıma veya şefkat
duygusu uyanmak veya kabarmak.

236/19

metānet göster- : Kötü bir duruma
katlanmak, dayanmak.

252/09

meydān vērme- : Kötü bir durumun
gerçekleşmesi için imkân veya zaman
bırakmamak.

025/13, 042/13, 082/16, 214/06

muḥabbet besle- : Sevgi duymak.

226/11

muḥāvereye dal- : Başka şeylerle
ilişkiyi keserek belli bir konudan söz
etmek.

014/14

müsā'ade al- : İzin almak.

177/19

müsā'id bul- : Yakışır, yaraşır görmek.

011/06

naẓar kamaşdır- : Bir niteliğiyle hayran
bırakmak.

211/14

naẓarına çarp- : Göze çarpmak.

090/17

naẓarından kaç- : Gözden kaçmak.

209/18

naẓarından kaçırma- : Gözden
kaçırmamak, takip etmek.

063/17

naẓarını ayırma- : Bir şeye sürekli
olarak bakmaktan kendini alamamak.

010/01

nezleye tutul- : Hastalığa yakalanmak.

091/14

nihāyet vēr- : Sona erdirmek.

225/15

ortalık karış- : Düzensizlik baş
göstermek.

063/12

oyun ét- : Kurnazlıkla birini aldatmak.

132/16

para ét- : Etkisi olmak, işe yaramak.

069/04

pīşine taḳıl- : Birinin sürekli peşinden
gitmek.

139/09

pīşlerini bırakma- : Bir kimseyi veya
şeyi izlemekten vazgeçmemek.

037/07

renk al- : Yeni bir renk kazanmak.

129/01

rûh vër- : Herhangi bir yeri veya şeyi canlı, hareketli, neşeli bir duruma getirmek.

048/11, 070/18

şararıp şol- : Giderek daha çok solmak.

059/10

ses çıkarma- : Bir şeyi hoş görerek karşı çıkmamak, itiraz etmemek

022/16, 136/13

seyirci kal- : Bir olay karşısında hiçbir tepki göstermeyerek işe karışmamak.

026/04

seyre dal- : Bir şeye kendini vererek bakmak.

076/10, 219/10

şıkıntı çek- : Zorluk veya yoksulluk içinde yaşamak.

114/09

şınıfda kal- : Başarılı olamayan öğrenci, bir üst sınıfa geçemeyerek aynı sınıfta yeniden okumak.

020/08

siper al- : Bir şeyi siper olarak kullanarak gizlenmek.

031/05

taḥayyüle dal- : Hayâl etmek, düşünmek.

012/06

ṭarafdâr çık- : Bir görüşü desteklemek.

019/19

taş at- : Söz dokundurmak.

071/08

tefekkürâta dal- : Derin düşünmek, düşünceye dalmak.

067/04

teheyyüce kapıl- : Aşırı derecede heyecan, coşku duymak.

122/16

ümîde düşür- : Umuda düşürmek.

167/09

ümîde kapıl- : Umuda kapılmak.

101/16, 128/03, 188/11, 217/16

vakîit geçir- : Oyalanmak, uğraşmak.

060/05, 093/07, 115/03, 153/14,

158/17, 162/08, 186/01, 201/11

vakîit öldür- : Boş şeylerle vakit geçirmek.

105/05

var kuvveti bâzûya vër- : Bütün gücünü toplamak.

158/15

vazîfe gör- : Bir görevi yerine getirmek, sürdürmek.

147/20

vaz'îyyet al- : Belli bir durum veya davranış biçimini benimsemek, tavır almak, tavır takınmak.

159/15

yâbâncı gel- : Tanımamak.

144/08

yâbâncılık göster- : Bir kimseye, bir şeye alışmamak.

003/01

yan gözle gör- : Belli etmeden, göz ucuyla bakmak.

124/08

yanıp tutuş- : Güçlü bir aşk ile sevmek.

025/09

yerinde durama- : İçi içine sığmamak.

198/15

yol aç- : Bir olayın sebebi olmak.

019/19

yol al- : Yolda ilerlemek.

068/07

yorgunluğunu al- : Dinlenmek.

034/01

yüksekden bak- : Kendini

karşısındakinden üstün görmek.

006/06

yüz vèr- : İlgi, yakınlık göstermek.

057/19, 218/12

yüzü kızar- : Utanmak.

148/10

zıvānadan çık- : Aklını yitirmek, çılgın
gibi davranmak.

154/05

zihin yor- : Bir konuda çok düşünmek,
kafa yormak.

031/03

BÖLÜM III

SIKLIK DİZİNİ

Sıra	Kelime	Sıklık	%				
1	bir	1443	4,244	25	bul-	152	0,447
2	èt-	1107	3,256	26	şimdi	151	0,444
3	bu	922	2,711	27	geç-	145	0,426
4	Nezīh	687	2,021	28	ve	140	0,411
5	ol-	655	1,923	29	hāl	139	0,409
6	o (I)	529	1,555	30	bağ-	136	0,400
7	de	388	1,141	31	hīç	132	0,388
8	kendi	345	1,014	32	şey	132	0,388
9	gel-	312	0,917	33	iste-	126	0,370
10	gör-	297	0,873	34	bāğçe	124	0,364
11	ile	291	0,855	35	gün	124	0,364
12	kız	288	0,847	36	iç	123	0,361
13	içün	286	0,841	37	ki	123	0,361
14	kadâr	257	0,755	38	pek	121	0,355
15	ne	248	0,729	39	yan	118	0,347
16	dè-	231	0,679	40	bil-	116	0,341
17	vèr-	219	0,644	41	kal-	115	0,338
18	git-	201	0,591	42	her	108	0,317
19	bütün	198	0,579	43	yine	106	0,311
20	şonra	186	0,547	44	çık-	105	0,308
21	gibi	178	0,523	45	vakit	101	0,297
22	Żiyā	164	0,482	46	artık	98	0,288
23	mı/ mi	163	0,479	47	al-	97	0,285
24	faķat	162	0,476	48	başla-	97	0,285
				49	Ada	94	0,276

50	yer	94	0,276	81	édil-	67	0,197
51	ḥayāt	93	0,273	82	iki	67	0,197
52	ara	92	0,270	83	ağşam	66	0,194
53	bura	92	0,270	84	çok	66	0,194
54	düşün-	92	0,270	85	yā (II)	65	0,191
55	var	92	0,270	86	ev	64	0,188
56	zamān	92	0,270	87	yalnız	64	0,188
57	ön	89	0,261	88	başka	63	0,185
58	daha	86	0,252	89	el	63	0,185
59	İzmaro	85	0,250	90	kim	63	0,185
60	ora	85	0,250	91	taraf	63	0,185
61	söyle-	83	0,244	92	ağla-	62	0,182
62	göz	81	0,238	93	Vedād	62	0,182
63	otur-	81	0,238	94	arka	60	0,176
64	üzeri	81	0,238	95	degil	60	0,176
65	hiss	79	0,232	96	dön-	60	0,176
66	ümīd	79	0,232	97	işte	59	0,173
67	baş	78	0,229	98	yap-	59	0,173
68	ben	78	0,229	99	büyük	58	0,170
69	kalb	78	0,229	100	dur-	58	0,170
70	karşı	78	0,229	101	nihāyet	56	0,164
71	böyle	77	0,226	102	ğalabalık	55	0,161
72	Diyapulo	77	0,226	103	yol	55	0,161
73	kadın	77	0,226	104	alt	54	0,158
74	nazar	76	0,223	105	yok	54	0,158
75	güzel	73	0,214	106	teşādüf	53	0,155
76	göster-	72	0,211	107	naşıl	52	0,152
77	bulun-	71	0,208	108	sā‘at	52	0,152
78	şu	70	0,205	109	gece	51	0,150
79	mektüb	69	0,202	110	hemān	51	0,150
80	genç	68	0,200	111	kaç	51	0,150

112	çocuk	50	0,147	143	nêcün	39	0,114
113	doğru	50	0,147	144	olun-	39	0,114
114	‘avdet	49	0,144	145	şor-	39	0,114
115	hayāl	49	0,144	146	vapur	39	0,114
116	bile	48	0,141	147	yüz (II)	39	0,114
117	on	48	0,141	148	eñ	38	0,111
118	bekle-	47	0,138	149	eṭrāf	38	0,111
119	üç	47	0,138	150	ķazino	38	0,111
120	biri	46	0,135	151	siz	38	0,111
121	maşa	46	0,135	152	geçir-	37	0,108
122	biraz	45	0,132	153	sen	37	0,108
123	evvel	45	0,132	154	dikķat	36	0,105
124	hep	45	0,132	155	‘ālem	35	0,102
125	iḥtimāl	45	0,132	156	Behçet	35	0,102
126	fikir	44	0,129	157	cān	35	0,102
127	muḥabbet	44	0,129	158	hele	35	0,102
128	yürü-	44	0,129	159	ķahķaha	35	0,102
129	Alis	43	0,126	160	öyle	35	0,102
130	gir-	42	0,123	161	Tepebaşı Bāğçesi	35	0,102
131	göl-	42	0,123	162	şiddet	34	0,100
132	Şükrü	42	0,123	163	zann	34	0,100
133	bugün	41	0,120	164	deñiz	33	0,097
134	iskele	41	0,120	165	ehemmiyyet	33	0,097
135	para	41	0,120	166	evet	33	0,097
136	uzak	41	0,120	167	ilk	33	0,097
137	yavaş	41	0,120	168	sokāk	33	0,097
138	biz	40	0,117	169	aşağı	32	0,094
139	ķalk-	40	0,117	170	‘aşķ	32	0,094
140	şıra	40	0,117	171	ayak	32	0,094
141	ayrıl-	39	0,114	172	bırak-	32	0,094
142	dolaş-	39	0,114	173	boş	32	0,094

174	çehre	32	0,094	205	eski	27	0,079
175	dürlü	32	0,094	206	herkes	27	0,079
176	hakk	32	0,094	207	tebessüm	27	0,079
177	in-	32	0,094	208	arzū	26	0,076
178	küçük	32	0,094	209	Beyoğlu	26	0,076
179	sev-	32	0,094	210	çek-	26	0,076
180	yenî	32	0,094	211	iskemle	26	0,076
181	zāten	32	0,094	212	iş	26	0,076
182	eyle-	31	0,091	213	karār	26	0,076
183	hakikat	31	0,091	214	koş-	26	0,076
184	birer	30	0,088	215	kuvvet	26	0,076
185	çalış-	30	0,088	216	pārça	26	0,076
186	İstānbül	30	0,088	217	Sa‘īd	26	0,076
187	kapı	30	0,088	218	sebeb	26	0,076
188	lakırdı	30	0,088	219	ses	26	0,076
189	pāzār	30	0,088	220	şoñ	26	0,076
190	berāber	29	0,085	221	söz	26	0,076
191	beri	29	0,085	222	tekrār	26	0,076
192	hem	29	0,085	223	unut-	26	0,076
193	lāzım	29	0,085	224	‘acabā	25	0,073
194	Maltepe	29	0,085	225	adam	25	0,073
195	şey’	29	0,085	226	birdenbire	25	0,073
196	tenhā	29	0,085	227	cesāret	25	0,073
197	ziyāde	29	0,085	228	çam	25	0,073
198	cevāb	28	0,082	229	eglen-	25	0,073
199	getir-	28	0,082	230	imtiḥān	25	0,073
200	kol	28	0,082	231	ta‘kīb	25	0,073
201	seyr	28	0,082	232	yaz-	25	0,073
202	añlat-	27	0,079	233	agaç	24	0,070
203	daķtķa	27	0,079	234	‘āşık	24	0,070
204	devām	27	0,079	235	bira	24	0,070

236	fark	24	0,070	267	Maḥmūd Bey	22	0,064
237	görün-	24	0,070	268	sa‘ādet	22	0,064
238	ḥafīf	24	0,070	269	şūret	22	0,064
239	ķābil	24	0,070	270	tiyatro	22	0,064
240	kimse	24	0,070	271	buçuk	21	0,061
241	nere	24	0,070	272	êrtesi	21	0,061
242	şabāḥ	24	0,070	273	ḥaber	21	0,061
243	sene	24	0,070	274	ḥikāye	21	0,061
244	tā	24	0,070	275	iḥtiyāc	21	0,061
245	vücūd	24	0,070	276	ise	21	0,061
246	alay (I)	23	0,067	277	mes‘ūd	21	0,061
247	ān	23	0,067	278	nefs	21	0,061
248	beş	23	0,067	279	öte	21	0,061
249	birāder	23	0,067	280	refīķ	21	0,061
250	dal-	23	0,067	281	gāh	20	0,058
251	dört	23	0,067	282	gā’ib	20	0,058
252	düş-	23	0,067	283	ḥareket	20	0,058
253	Fransızca	23	0,067	284	ikinci	20	0,058
254	ḥattā	23	0,067	285	istikbāl	20	0,058
255	kere	23	0,067	286	işit-	20	0,058
256	mecbūr	23	0,067	287	ķapıl-	20	0,058
257	oķu-	23	0,067	288	köşķ	20	0,058
258	şıkıntı	23	0,067	289	lakin	20	0,058
259	te’şir	23	0,067	290	Mari	20	0,058
260	üzere	23	0,067	291	mekteb	20	0,058
261	baḥş	22	0,064	292	mużtarib	20	0,058
262	def‘a	22	0,064	293	piyasa	20	0,058
263	ḥālbuki	22	0,064	294	acı	19	0,055
264	hepsi	22	0,064	295	ah	19	0,055
265	kāġıd	22	0,064	296	ara-	19	0,055
256	kitāb	22	0,064	297	arkadaş	19	0,055

298	çekil-	19	0,055	329	yemek	18	0,052
299	dā'imā	19	0,055	330	'add	17	0,050
300	derin	19	0,055	331	añlaşıl-	17	0,050
301	gez-	19	0,055	332	hemşire	17	0,050
302	laṭīf	19	0,055	333	hüküm	17	0,050
303	mevki'	19	0,055	334	iyi	17	0,050
304	perde	19	0,055	335	kaldir-	17	0,050
305	rāst	19	0,055	336	muḥākeme	17	0,050
306	uzun	19	0,055	337	müstehzī	17	0,050
307	yaşa-	19	0,055	338	saç	17	0,050
308	yüksel-	19	0,055	339	tavır	17	0,050
309	biñ	18	0,052	340	uğraş-	17	0,050
310	bit-	18	0,052	341	adım	16	0,047
311	cihet	18	0,052	342	at-	16	0,047
312	dışarı	18	0,052	343	beyāz	16	0,047
313	ḥamām	18	0,052	344	birbiri	16	0,047
314	henüz	18	0,052	345	birinci	16	0,047
315	ḥülyā	18	0,052	346	çāre	16	0,047
316	insān	18	0,052	347	çevir-	16	0,047
317	ḳabūl	18	0,052	348	çıkar-	16	0,047
318	ḳurtul-	18	0,052	349	duy-	16	0,047
319	merāk	18	0,052	350	ibtidā	16	0,047
320	oyun	18	0,052	351	iç-	16	0,047
321	sevgili	18	0,052	352	iken	16	0,047
322	şaşır-	18	0,052	353	ince	16	0,047
323	taḥammül	18	0,052	354	i'timād	16	0,047
324	taḳım	18	0,052	355	izdivāc	16	0,047
325	tereddüd	18	0,052	356	kelime	16	0,047
326	tut-	18	0,052	357	konuş-	16	0,047
327	Türkçe	18	0,052	358	maḥrūm	16	0,047
328	ufak	18	0,052	359	muḥāvere	16	0,047

360	muḥayyile	16	0,047	391	erkek	14	0,041
361	netīce	16	0,047	392	ğarşon	14	0,041
362	oğul	16	0,047	393	gözlü	14	0,041
363	şık-	16	0,047	394	güneş	14	0,041
364	ṭabī‘ī	16	0,047	395	ḥālā	14	0,041
365	Tepebaşı	16	0,047	396	ḥiddet	14	0,041
366	tuḥaf	16	0,047	397	ilerile-	14	0,041
367	zavāllı	16	0,047	398	kemāl	14	0,041
368	zihin	16	0,047	399	kenār	14	0,041
369	‘aқıl	15	0,044	400	kız-	14	0,041
370	‘azāb	15	0,044	401	lezzet	14	0,041
371	amor	15	0,044	402	nokta	14	0,041
372	ba‘zı	15	0,044	403	öğren-	14	0,041
373	ḥissiyāt	15	0,044	404	semā	14	0,041
374	ileri	15	0,044	405	sevқ	14	0,041
375	kaç-	15	0,044	406	şiddetli	14	0,041
376	қара (I)	15	0,044	407	taḥaṭṭur	14	0,041
377	қaranlıқ	15	0,044	408	taşavvur	14	0,041
378	қorқ-	15	0,044	409	titre-	14	0,041
379	māvī	15	0,044	410	yokuş	14	0,041
380	rūzgār	15	0,044	411	yorul-	14	0,041
381	şıkıl-	15	0,044	412	açıl-	13	0,038
382	teklīf	15	0,044	413	‘ādetā	13	0,038
383	uyu-	15	0,044	414	‘arż	13	0,038
384	yarın	15	0,044	415	Aya Yorgi	13	0,038
385	aç-	14	0,041	416	elbette	13	0,038
386	aқtris	14	0,041	417	eşer	13	0,038
387	az	14	0,041	418	gazete	13	0,038
388	bardaқ	14	0,041	419	geri	13	0,038
389	belki	14	0,041	420	götür-	13	0,038
390	cāzib	14	0,041	421	gözük-	13	0,038

422	i'tirāf	13	0,038	453	maḥşūş	12	0,035
423	kardeş	13	0,038	454	ma'lūmāt	12	0,035
424	kaş	13	0,038	455	memnūn	12	0,035
425	maḥkūm	13	0,038	456	meşgūl	12	0,035
426	muvaḥḥaḥ	13	0,038	457	muḥābele	12	0,035
427	nāzik	13	0,038	458	mübhem	12	0,035
428	oda	13	0,038	459	peydā	12	0,035
429	peder	13	0,038	460	resim	12	0,035
430	şandal	13	0,038	461	rūḥ	12	0,035
431	şarışın	13	0,038	462	şanki	12	0,035
432	şöyle	13	0,038	463	şu	12	0,035
433	şura	13	0,038	464	taḥassür	12	0,035
434	taḥayyül	13	0,038	465	üst	12	0,035
435	tatlı	13	0,038	466	yaklaş-	12	0,035
436	terk	13	0,038	467	yüksek	12	0,035
437	var-	13	0,038	468	altı	11	0,032
438	vāzgeç-	13	0,038	469	ammā	11	0,032
439	ziyā	13	0,038	470	atıl-	11	0,032
440	ayrı	12	0,035	471	ay (I)	11	0,032
441	ceb	12	0,035	472	'aynı	11	0,032
442	cum'a	12	0,035	473	Bağdād	11	0,032
443	diger	12	0,035	474	bin-	11	0,032
444	emīn	12	0,035	475	celb	11	0,032
445	étdir-	12	0,035	476	çat-	11	0,032
446	gölüş-	12	0,035	477	dayan-	11	0,032
447	ḥandān	12	0,035	478	derḥāl	11	0,032
448	ḥayret	12	0,035	479	diñlen- (I)	11	0,032
449	içeri	12	0,035	480	dünyā	11	0,032
450	isim	12	0,035	481	düşünce	11	0,032
451	kapan-	12	0,035	482	emel	11	0,032
452	kolay	12	0,035	483	erken	11	0,032

484	eşek	11	0,032	515	telakkī	11	0,032
485	fi'l-ḥaḳīka	11	0,032	516	tercüme	11	0,032
486	Fransuva	11	0,032	517	teşebbüs	11	0,032
487	ğayr	11	0,032	518	utan-	11	0,032
488	görül-	11	0,032	519	yukarı	11	0,032
489	gürültü	11	0,032	520	zarīf	11	0,032
490	ḥāne	11	0,032	521	açık	10	0,029
491	havā	11	0,032	522	ağız	10	0,029
492	haydi	11	0,032	523	alış-	10	0,029
493	ḥōşlan-	11	0,032	524	ancak	10	0,029
494	i'lān	11	0,032	525	‘āşıkāne	10	0,029
495	icrā	11	0,032	526	ba‘zen	10	0,029
496	ictināb	11	0,032	527	ciddī	10	0,029
497	iḥtiyār (I)	11	0,032	528	çābuk	10	0,029
498	iltifāt	11	0,032	529	dā'ir	10	0,029
499	işgāl	11	0,032	530	değiştir-	10	0,029
500	i'tirāz	11	0,032	531	ders	10	0,029
501	kes-	11	0,032	532	diñle-	10	0,029
502	levḥa	11	0,032	533	dol-	10	0,029
503	maḥcūb	11	0,032	534	endişe	10	0,029
504	maḥrūmiyyet	11	0,032	535	ey	10	0,029
505	ma'nā	11	0,032	536	fırıl-	10	0,029
506	māzī	11	0,032	537	Fransız	10	0,029
507	melek	11	0,032	538	geç	10	0,029
508	muṭlakā	11	0,032	539	gülünç	10	0,029
509	mütebessim	11	0,032	540	ḥaylī	10	0,029
510	nā'il	11	0,032	541	ḥüsn	10	0,029
511	rāḥat	11	0,032	542	işāret	10	0,029
512	şabāḥleyin	11	0,032	543	kaṭ'ī	10	0,029
513	şuş-	11	0,032	544	köprü	10	0,029
514	tafşilāt	11	0,032	545	köşe	10	0,029

546	kulak	10	0,029	577	hangi	9	0,026
547	lüzüm	10	0,029	578	hırş	9	0,026
548	madmazel	10	0,029	579	‘ibāret	9	0,026
549	me’yūs	10	0,029	580	inan-	9	0,026
550	Receb Bey	10	0,029	581	isti‘cāl	9	0,026
551	roman	10	0,029	582	kaṭ‘iyyen	9	0,026
552	sādece	10	0,029	583	maḳṣad	9	0,026
553	şübhe	10	0,029	584	mālik	9	0,026
554	ta’yīn	10	0,029	585	mecbūriyyet	9	0,026
555	tepe	10	0,029	586	meftūn	9	0,026
556	toplān-	10	0,029	587	metānet	9	0,026
557	tuvalet	10	0,029	588	müjde	9	0,026
558	vesīle	10	0,029	589	mümkün	9	0,026
559	yābāncı	10	0,029	590	münevver	9	0,026
560	ye’s	10	0,029	591	mürebbiye	9	0,026
561	yetiş-	10	0,029	592	nedāmet	9	0,026
562	zengīn	10	0,029	593	nefes	9	0,026
563	ağır	9	0,026	594	oḡ	9	0,026
564	aḡbāb	9	0,026	595	omuz	9	0,026
565	a‘lā	9	0,026	596	orta	9	0,026
566	aşıl	9	0,026	597	öteki	9	0,026
567	‘atf	9	0,026	598	pencere	9	0,026
568	baba	9	0,026	599	Rūm	9	0,026
569	çağır-	9	0,026	600	şahīḥ	9	0,026
570	çarp-	9	0,026	601	saṭır	9	0,026
571	dāne	9	0,026	602	söylen-	9	0,026
572	da‘vet	9	0,026	603	sükūt	9	0,026
573	değiş-	9	0,026	604	sür‘at	9	0,026
574	dün	9	0,026	605	şedīd	9	0,026
575	eglence	9	0,026	606	ṭabī‘at	9	0,026
576	ğarīb	9	0,026	607	taḳdīm	9	0,026

608	tecrübe	9	0,026	639	halecân	8	0,023
609	tozlu	9	0,026	640	herîf	8	0,023
610	uç	9	0,026	641	ıztırâb	8	0,023
611	uzan-	9	0,026	642	imkân	8	0,023
612	vürüd	9	0,026	643	imtidād	8	0,023
613	yağalık	9	0,026	644	kaçır-	8	0,023
614	yan-	9	0,026	645	kāfi	8	0,023
615	yavaşıca	9	0,026	646	kap-	8	0,023
616	yorgunluk	9	0,026	647	kat	8	0,023
617	āgūş	8	0,023	648	kırıl-	8	0,023
618	‘ā’ ile	8	0,023	649	kısım	8	0,023
619	‘ale’l-‘acele	8	0,023	650	köca (II)	8	0,023
620	‘amuca	8	0,023	651	laṭīfe	8	0,023
621	art-	8	0,023	652	ma‘amāfih	8	0,023
622	beriki	8	0,023	653	mektebli	8	0,023
623	binā	8	0,023	654	memnūniyyet	8	0,023
624	çünkü	8	0,023	655	mes’ele	8	0,023
625	dağıl-	8	0,023	656	mejdān	8	0,023
626	Dā’im	8	0,023	657	müddet	8	0,023
627	doğuz	8	0,023	658	müsā‘ade	8	0,023
628	dudağ	8	0,023	659	nīm	8	0,023
629	eger	8	0,023	660	niyet	8	0,023
630	emniyyet	8	0,023	661	oḥ	8	0,023
631	ezil-	8	0,023	662	orkestra	8	0,023
632	fazla	8	0,023	663	otel	8	0,023
633	fedā	8	0,023	664	oyna-	8	0,023
634	Ferīd	8	0,023	665	rāzı	8	0,023
635	fırşat	8	0,023	666	renk	8	0,023
636	galebe	8	0,023	667	şabır	8	0,023
637	hācet	8	0,023	668	şabırsızlık	8	0,023
638	hāhiş	8	0,023	669	sāde	8	0,023

670	sāhil	8	0,023	701	bayram	7	0,020
671	şarşıl-	8	0,023	702	bilet	7	0,020
672	şıcak	8	0,023	703	birden	7	0,020
673	siyāh	8	0,023	704	birlikde	7	0,020
674	şems	8	0,023	705	bitir-	7	0,020
675	şen	8	0,023	706	boyun	7	0,020
676	tām	8	0,023	707	bozul-	7	0,020
677	tanı-	8	0,023	708	cāzibe	7	0,020
678	tarīk	8	0,023	709	çal-	7	0,020
679	tavşiye	8	0,023	710	çekin-	7	0,020
680	tefekkün	8	0,023	711	darbe	7	0,020
681	temāyül	8	0,023	712	dênil-	7	0,020
682	uyan-	8	0,023	713	derece	7	0,020
683	uyku	8	0,023	714	der-ḥātır	7	0,020
684	uzaklaş-	8	0,023	715	ebedī	7	0,020
685	vālide	8	0,023	716	eñse	7	0,020
686	yakın	8	0,023	717	ḥaksızlık	7	0,020
687	yapraḳ	8	0,023	718	heves	7	0,020
688	yataḳ	8	0,023	719	ḥōş	7	0,020
689	yoksa	8	0,023	720	hücüm	7	0,020
690	zabt	8	0,023	721	iddi‘ā	7	0,020
691	zerāfet	8	0,023	722	iknā‘	7	0,020
692	‘adem	7	0,020	723	intihāb	7	0,020
693	‘afv	7	0,020	724	isḳarpin	7	0,020
694	aḡla-	7	0,020	725	istiḥfāf	7	0,020
695	āhenk	7	0,020	726	iyice	7	0,020
696	aḳ-	7	0,020	727	izāle	7	0,020
697	Allah	7	0,020	728	ḳahve	7	0,020
698	āmāl	7	0,020	729	ḳarış-	7	0,020
699	ayır-	7	0,020	730	ḳırḳ	7	0,020
700	azıcık	7	0,020	731	ḳoy-	7	0,020

732	kör	7	0,020	763	topla-	7	0,020
733	leṭāfet	7	0,020	764	uğultu	7	0,020
734	mağlūb	7	0,020	765	vêril-	7	0,020
735	manzara	7	0,020	766	yayıl-	7	0,020
736	memleket	7	0,020	767	ye-	7	0,020
737	meserret	7	0,020	768	‘acz	6	0,017
738	muḥakkak	7	0,020	769	‘ādī	6	0,017
739	münāsebet	7	0,020	770	‘ā’id	6	0,017
740	neden	7	0,020	771	aldat-	6	0,017
741	neş’e	7	0,020	772	amān	6	0,017
742	nigāh	7	0,020	773	araba	6	0,017
743	o (II)	7	0,020	774	‘atālet	6	0,017
744	otuz	7	0,020	775	aydınlık	6	0,017
745	öp-	7	0,020	776	‘azamet	6	0,017
746	parla-	7	0,020	777	bezik	6	0,017
747	parlak	7	0,020	778	bıyık	6	0,017
748	romancı	7	0,020	779	boz-	6	0,017
749	şahne	7	0,020	780	budalā	6	0,017
750	şandalcı	7	0,020	781	cānlan-	6	0,017
751	şap-	7	0,020	782	çök-	6	0,017
752	şarı	7	0,020	783	dağ	6	0,017
753	şınıf	7	0,020	784	dā’imī	6	0,017
754	sīne	7	0,020	785	dalgın	6	0,017
755	şol	7	0,020	786	dar	6	0,017
756	şapka	7	0,020	787	darıl-	6	0,017
757	şāyān	7	0,020	788	daya-	6	0,017
758	taqdīr	7	0,020	789	dayı	6	0,017
759	taş	7	0,020	790	Diyaskilos	6	0,017
760	te’ehhül	7	0,020	791	etek	6	0,017
761	teḳābül	7	0,020	792	evlen-	6	0,017
762	temāşā	7	0,020	793	Feylosof	6	0,017

794	ha	6	0,017	825	meşakkat	6	0,017
795	haķıķaten	6	0,017	826	mevcūdiyyet	6	0,017
796	hani	6	0,017	827	mini	6	0,017
797	haţţ	6	0,017	828	misāfir	6	0,017
798	havādiş	6	0,017	829	mu‘azzeb	6	0,017
799	havuż	6	0,017	830	mubaşşır	6	0,017
800	hāyır	6	0,017	831	muhtemel	6	0,017
801	hızlı	6	0,017	832	muvāfaķat	6	0,017
802	huşuş	6	0,017	833	mümāna‘at	6	0,017
803	hūsran	6	0,017	834	mūsā‘id	6	0,017
804	i‘āde	6	0,017	835	mūsāra‘at	6	0,017
805	ibtilā	6	0,017	836	mütevellid	6	0,017
806	ihtār	6	0,017	837	nevmīd	6	0,017
807	in‘ikās	6	0,017	838	nişān	6	0,017
808	istimboţ	6	0,017	839	ortanca	6	0,017
809	istirāhat	6	0,017	840	parasız	6	0,017
810	iştigāl	6	0,017	841	pīş	6	0,017
811	ķabāhat	6	0,017	842	rāhatsızlık	6	0,017
812	ķahveci	6	0,017	843	raķīb	6	0,017
813	ķalem	6	0,017	844	Ra‘ūf	6	0,017
814	ķamer	6	0,017	845	ricā	6	0,017
815	ķarışdır-	6	0,017	846	rū‘yā	6	0,017
816	ķartal	6	0,017	847	Şafvet	6	0,017
817	ķavī	6	0,017	848	şalla-	6	0,017
818	kesil-	6	0,017	849	şarf	6	0,017
819	ķirā’athāne	6	0,017	850	sekiz	6	0,017
820	ķimi	6	0,017	851	şervet	6	0,017
821	ķirli	6	0,017	852	seslen-	6	0,017
822	ķoca (I)	6	0,017	853	şık	6	0,017
823	ķopar-	6	0,017	854	sūkūn	6	0,017
824	lisān	6	0,017	855	şebāb	6	0,017

856	şetāret	6	0,017	887	cebr (I)	5	0,014
857	şūḥ	6	0,017	888	cereyān	5	0,014
858	taḥmīn	6	0,017	889	cezā	5	0,014
859	ṭaleb	6	0,017	890	cümle	5	0,014
860	te'essüf	6	0,017	891	çıldır-	5	0,014
861	tekdīr	6	0,017	892	çiçek	5	0,014
862	telāş	6	0,017	893	davran-	5	0,014
863	temennī	6	0,017	894	derūnī	5	0,014
864	uğra-	6	0,017	895	devr	5	0,014
865	yāḥūd	6	0,017	896	dikkatli	5	0,014
866	yalan	6	0,017	897	dīvār	5	0,014
867	yara-	6	0,017	898	diz	5	0,014
868	yaşlan-	6	0,017	899	duman	5	0,014
869	yat-	6	0,017	900	dükkān	5	0,014
870	yayan	6	0,017	901	ehemmiyyetsiz	5	0,014
871	yedi	6	0,017	902	enzār	5	0,014
872	yeknesak	6	0,017	903	eşnā	5	0,014
873	yigirmi	6	0,017	904	ezān	5	0,014
874	yolla-	6	0,017	905	fenā	5	0,014
875	zarf	6	0,017	906	fevka'l-'āde	5	0,014
876	'āciz	5	0,014	907	filān	5	0,014
877	aralık	5	0,014	908	ğaz	5	0,014
878	balık	5	0,014	909	gecik-	5	0,014
879	begen-	5	0,014	910	gençlik	5	0,014
880	bīçāre	5	0,014	911	giyin-	5	0,014
881	bilā-iḥtiyār	5	0,014	912	gūyā	5	0,014
882	birik-	5	0,014	913	güç	5	0,014
883	Bonmarşe	5	0,014	914	gürültülü	5	0,014
884	buluş-	5	0,014	915	güzelce	5	0,014
885	bük-	5	0,014	916	hafta	5	0,014
886	cādde	5	0,014	917	ḥāhiş-ker	5	0,014

918	ḥākim	5	0,014	949	ḳop-	5	0,014
919	ḥāla-zāde	5	0,014	950	ḳoyu	5	0,014
920	ḥalka	5	0,014	951	ḳumral	5	0,014
921	ḥall	5	0,014	952	ḳur-	5	0,014
922	ḥaml	5	0,014	953	ḳurtar-	5	0,014
923	ḥāşıl	5	0,014	954	ḳuru	5	0,014
924	ḥaşır	5	0,014	955	küfür	5	0,014
925	ḥaşr	5	0,014	956	la‘net	5	0,014
926	ḥaţır	5	0,014	957	mādāmki	5	0,014
927	Ḥayrī	5	0,014	958	maḥall	5	0,014
928	ḥāzırlan-	5	0,014	959	maḥv	5	0,014
929	ḥazın	5	0,014	960	ma‘nīdār	5	0,014
930	ḥazret	5	0,014	961	medār	5	0,014
931	herḥâlde	5	0,014	962	men‘	5	0,014
932	ısrār	5	0,014	963	meyl	5	0,014
933	iḥsās	5	0,014	964	Mösyö Diypulo	5	0,014
934	iḥtiyār (II)	5	0,014	965	mu‘ārefe	5	0,014
935	intizār	5	0,014	966	muḥāfaẓa	5	0,014
936	işābet	5	0,014	967	mukāvemet	5	0,014
937	istihzā	5	0,014	968	mukāyese	5	0,014
938	i‘tizār	5	0,014	969	müfte‘ilātün	5	0,014
939	izhār	5	0,014	970	mükāfāt	5	0,014
940	ḳadeḥ	5	0,014	971	mülāḥaẓa	5	0,014
941	ḳahr	5	0,014	972	mülāzemet	5	0,014
942	kāmilen	5	0,014	973	münāsib	5	0,014
943	ḳanape	5	0,014	974	müncer	5	0,014
944	ḳarışık	5	0,014	975	müşkil	5	0,014
945	kesb	5	0,014	976	müteḥassis	5	0,014
946	ḳışın	5	0,014	977	nā-ḳābil	5	0,014
947	ḳızar-	5	0,014	978	neş‘et	5	0,014
948	kişi	5	0,014	979	nūr	5	0,014

980	operet	5	0,014	1011	teşkîl	5	0,014
981	pardon	5	0,014	1012	tuğyân	5	0,014
982	parmaklık	5	0,014	1013	uçurum	5	0,014
983	penbe	5	0,014	1014	uzat-	5	0,014
984	redd	5	0,014	1015	üzüntü	5	0,014
985	şahîfe	5	0,014	1016	vaq‘a	5	0,014
986	sâkit	5	0,014	1017	vâkı‘â	5	0,014
987	şakla-	5	0,014	1018	yanaş-	5	0,014
988	şebât	5	0,014	1019	yarım	5	0,014
989	senelik	5	0,014	1020	yaş	5	0,014
990	şırf	5	0,014	1021	yıkıl-	5	0,014
991	şoğuk	5	0,014	1022	yor-	5	0,014
992	su‘âl	5	0,014	1023	zâ‘il	5	0,014
993	sükûnet	5	0,014	1024	zarûrî	5	0,014
994	şevk	5	0,014	1025	Zeyrek Yokuşu	5	0,014
995	şık	5	0,014	1026	zör	5	0,014
996	şübhesiz	5	0,014	1027	a	4	0,011
997	tab‘	5	0,014	1028	alık	4	0,011
998	tağarrüb	5	0,014	1029	alın-	4	0,011
999	Takşîm Bağçesi	5	0,014	1030	‘amca	4	0,011
1000	tâli‘	5	0,014	1031	‘anîf	4	0,011
1001	ta‘rîf	5	0,014	1032	arż	4	0,011
1002	ta‘tîl	5	0,014	1033	aşıl-	4	0,011
1003	tâze	5	0,014	1034	āvāze	4	0,011
1004	tedkîk	5	0,014	1035	Avrupa	4	0,011
1005	te‘mîn	5	0,014	1036	‘azm	4	0,011
1006	teneffüs	5	0,014	1037	bağır-	4	0,011
1007	ter	5	0,014	1038	bâ-ḥuşuş	4	0,011
1008	tertîb	5	0,014	1039	baston	4	0,011
1009	tesellî	5	0,014	1040	bayağılık	4	0,011
1010	teslîm	5	0,014	1041	be	4	0,011

1042	bel	4	0,011	1073	elīm	4	0,011
1043	bık-	4	0,011	1074	enište	4	0,011
1044	bıyıklı	4	0,011	1075	epeyce	4	0,011
1045	Bogaziçi	4	0,011	1076	fedākārhlk	4	0,011
1046	boğul-	4	0,011	1077	ferāgat	4	0,011
1047	Boķas	4	0,011	1078	fevk	4	0,011
1048	bol	4	0,011	1079	fırlat-	4	0,011
1049	boy	4	0,011	1080	fıstan	4	0,011
1050	bulundur-	4	0,011	1081	ğaflet	4	0,011
1051	Bursa	4	0,011	1082	gezdir-	4	0,011
1052	burun	4	0,011	1083	ğıbta	4	0,011
1053	būy	4	0,011	1084	gölge	4	0,011
1054	būkā	4	0,011	1085	görüş-	4	0,011
1055	cehennem	4	0,011	1086	gösteril-	4	0,011
1056	cerīhadār	4	0,011	1087	gündüz	4	0,011
1057	çalğı	4	0,011	1088	güzellik	4	0,011
1058	çarpış-	4	0,011	1089	hādıŝe	4	0,011
1059	çift	4	0,011	1090	hākır	4	0,011
1060	dāhil	4	0,011	1091	hātıra	4	0,011
1061	defter	4	0,011	1092	havāi	4	0,011
1062	delilik	4	0,011	1093	hayālāt	4	0,011
1063	demincek	4	0,011	1094	Haydarpaşa	4	0,011
1064	dimāğ	4	0,011	1095	hayvān	4	0,011
1065	dip	4	0,011	1096	hāzır-la-	4	0,011
1066	dolayı	4	0,011	1097	haẓz	4	0,011
1067	doldur-	4	0,011	1098	Heybeli	4	0,011
1068	dolu	4	0,011	1099	heyhāt	4	0,011
1069	dūçar	4	0,011	1100	hoppala	4	0,011
1070	eczāhāne	4	0,011	1101	icāb	4	0,011
1071	elān	4	0,011	1102	ifade	4	0,011
1072	elbise	4	0,011	1103	iftirāk	4	0,011

1104	iğbirār	4	0,011	1135	mevzū‘	4	0,011
1105	ihtiyāt	4	0,011	1136	meyelān	4	0,011
1106	ihyā	4	0,011	1137	mösyö	4	0,011
1107	ıktidār	4	0,011	1138	mu‘allim	4	0,011
1108	iliş-	4	0,011	1139	muḥīte	4	0,011
1109	inkār	4	0,011	1140	muntazır	4	0,011
1110	işbāt	4	0,011	1141	muzlim	4	0,011
1111	isti‘dād	4	0,011	1142	mübāḥaşe	4	0,011
1112	istifāde	4	0,011	1143	müdāfa‘a	4	0,011
1113	işkence	4	0,011	1144	mükemmel	4	0,011
1114	jaket	4	0,011	1145	mülākāt	4	0,011
1115	kap-	4	0,011	1146	münāsebetsiz	4	0,011
1116	karın	4	0,011	1147	müstağrak	4	0,011
1117	kayık	4	0,011	1148	müşkilāt	4	0,011
1118	kazā	4	0,011	1149	mütelezziz	4	0,011
1119	kır-	4	0,011	1150	nādim	4	0,011
1120	kışa	4	0,011	1151	nefret	4	0,011
1121	kış	4	0,011	1152	nezāket	4	0,011
1122	kocaakarı	4	0,011	1153	okşa-	4	0,011
1123	kocaman	4	0,011	1154	riyen	4	0,011
1124	korku	4	0,011	1155	rü‘yet	4	0,011
1125	kumpanya	4	0,011	1156	şāf	4	0,011
1126	kuru-	4	0,011	1157	şag	4	0,011
1127	kuşūr	4	0,011	1158	şallan-	4	0,011
1128	kürek	4	0,011	1159	şāniye	4	0,011
1129	lira	4	0,011	1160	Sarāçḥānebaşı	4	0,011
1130	māhiyyet	4	0,011	1161	şarş-	4	0,011
1131	ma‘rūz	4	0,011	1162	şay-	4	0,011
1132	mecīdiye	4	0,011	1163	sāye	4	0,011
1133	mersi	4	0,011	1164	sefer	4	0,011
1134	meslek	4	0,011	1165	serbest	4	0,011

1166	serp-	4	0,011	1197	‘ulvī	4	0,011
1167	serzeniş	4	0,011	1198	ur-	4	0,011
1168	şıkıcı	4	0,011	1199	uza-	4	0,011
1169	şokul-	4	0,011	1200	üzül-	4	0,011
1170	şusuzluk	4	0,011	1201	va‘d	4	0,011
1171	sürükle-	4	0,011	1202	vukū‘	4	0,011
1172	sürün-	4	0,011	1203	vuzūh	4	0,011
1173	şaka	4	0,011	1204	yarı	4	0,011
1174	şapkalı	4	0,011	1205	yay-	4	0,011
1175	şitābān	4	0,011	1206	yo	4	0,011
1176	şu‘ā‘	4	0,011	1207	Yümni Bey	4	0,011
1177	taḥayyülāt	4	0,011	1208	yüz (I)	4	0,011
1178	taḥşīl	4	0,011	1209	Zanni Eczāḥānesi	4	0,011
1179	taht	4	0,011	1210	zevk	4	0,011
1180	tārīhli	4	0,011	1211	‘acele	3	0,008
1181	tefrīk	4	0,011	1212	acı-	3	0,008
1182	tekmīl	4	0,011	1213	‘akā’id	3	0,008
1183	telezüz	4	0,011	1214	aķıntı	3	0,008
1184	tenezzüh	4	0,011	1215	‘aks	3	0,008
1185	tenhālīk	4	0,011	1216	‘aksü’l-‘amel	3	0,008
1186	tenvīr	4	0,011	1217	‘alāķa	3	0,008
1187	tercīh	4	0,011	1218	aldan-	3	0,008
1188	teshīr	4	0,011	1219	aldır-	3	0,008
1189	tırman-	4	0,011	1220	‘ālī	3	0,008
1190	toprak	4	0,011	1221	Almanca	3	0,008
1191	tramvay	4	0,011	1222	altun	3	0,008
1192	tünel	4	0,011	1223	ana	3	0,008
1193	Türk	4	0,011	1224	aş-	3	0,008
1194	türkü	4	0,011	1225	āşinālīk	3	0,008
1195	uç-	4	0,011	1226	āteş	3	0,008
1196	ufuk	4	0,011	1227	āteşīn	3	0,008

1228	atlıkara	3	0,008	1259	cāmid	3	0,008
1229	‘ayb	3	0,008	1260	cezb	3	0,008
1230	aylık	3	0,008	1261	cılız	3	0,008
1231	‘azīzlik	3	0,008	1262	ciddiyyet	3	0,008
1232	bağ	3	0,008	1263	cür’et	3	0,008
1233	baħr	3	0,008	1264	çalı	3	0,008
1234	banker	3	0,008	1265	çamlık	3	0,008
1235	barağa	3	0,008	1266	çılğınlık	3	0,008
1236	baş-	3	0,008	1267	çirkīn	3	0,008
1237	bayağı	3	0,008	1268	çocukluk	3	0,008
1238	Bāyezīd	3	0,008	1269	çu	3	0,008
1239	bayrak	3	0,008	1270	dā’ire	3	0,008
1240	becer-	3	0,008	1271	dalgınlık	3	0,008
1241	bedbīnlik	3	0,008	1272	dēdirt-	3	0,008
1242	belli	3	0,008	1273	dehşetli	3	0,008
1243	benze-	3	0,008	1274	dekolte	3	0,008
1244	berrāk	3	0,008	1275	deli	3	0,008
1245	beyhūde	3	0,008	1276	delīl	3	0,008
1246	bırakıl-	3	0,008	1277	diken	3	0,008
1247	bi’n-nisbe	3	0,008	1278	dirīğ	3	0,008
1248	bi’z-zarūre	3	0,008	1279	dolaşdır-	3	0,008
1249	bi’l-ħaşşa	3	0,008	1280	donanma	3	0,008
1250	biñlerce	3	0,008	1281	doy-	3	0,008
1251	bī-pervā	3	0,008	1282	doyur-	3	0,008
1252	birleş-	3	0,008	1283	dök-	3	0,008
1253	bītāb	3	0,008	1284	düşünül-	3	0,008
1254	boğaz	3	0,008	1285	düşür-	3	0,008
1255	boğuk	3	0,008	1286	ēdici	3	0,008
1256	buħrān	3	0,008	1287	efendi	3	0,008
1257	būse	3	0,008	1288	egil-	3	0,008
1258	Cağomi Oteli	3	0,008	1289	ehemmiyyetli	3	0,008

1290	�rkenden	3	0,008	1321	g�re	3	0,008
1291	esr�r	3	0,008	1322	gügerte	3	0,008
1292	e�v�b	3	0,008	1323	g�ld�r-	3	0,008
1293	evvelce	3	0,008	1324	g�nd�z�n	3	0,008
1294	fa�aliyyet	3	0,008	1325	g�ne�li	3	0,008
1295	f�'ide	3	0,008	1326	g�nlerce	3	0,008
1296	f��r	3	0,008	1327	hah	3	0,008
1297	f�l	3	0,008	1328	��'iz	3	0,008
1298	fener	3	0,008	1329	��l�	3	0,008
1299	fery�d	3	0,008	1330	��lic	3	0,008
1300	fev�a't-�ab�'a	3	0,008	1331	���ret	3	0,008
1301	fev�a'l-me'm�l	3	0,008	1332	��rr	3	0,008
1302	f�rt�na	3	0,008	1333	��sret	3	0,008
1303	f��lt�	3	0,008	1334	���r�t	3	0,008
1304	f��kiyye	3	0,008	1335	��z�r	3	0,008
1305	f��enk	3	0,008	1336	��z�r�n	3	0,008
1306	��fil	3	0,008	1337	hendese	3	0,008
1307	��ley�n	3	0,008	1338	hev�	3	0,008
1308	��lib�	3	0,008	1339	���k�r�k	3	0,008
1309	��v��a	3	0,008	1340	��nz�r	3	0,008
1310	��yb�bet	3	0,008	1341	��ddetlen-	3	0,008
1311	��ye	3	0,008	1342	����e	3	0,008
1312	��yet	3	0,008	1343	����b	3	0,008
1313	��yret	3	0,008	1344	�����a	3	0,008
1314	��celeyin	3	0,008	1345	��l���a	3	0,008
1315	���ici	3	0,008	1346	�����met	3	0,008
1316	gerek	3	0,008	1347	��z�n	3	0,008
1317	getiril-	3	0,008	1348	��ki	3	0,008
1318	getirt-	3	0,008	1349	id�re	3	0,008
1319	gögüs	3	0,008	1350	'iffet	3	0,008
1320	gönder-	3	0,008	1351	ift���r	3	0,008

1352	iḥāṭa	3	0,008	1383	kerecik	3	0,008
1353	ihmāl	3	0,008	1384	keṣīf	3	0,008
1354	ikmāl	3	0,008	1385	ketm	3	0,008
1355	iktifā	3	0,008	1386	kıp kırmızı	3	0,008
1356	‘ilāve	3	0,008	1387	kırmızı	3	0,008
1357	iltihāk	3	0,008	1388	kırp-	3	0,008
1358	imā	3	0,008	1389	kıymet	3	0,008
1359	imlā	3	0,008	1390	kızgın	3	0,008
1360	inkişāf	3	0,008	1391	kifāyet	3	0,008
1361	intikām	3	0,008	1392	kitābcı	3	0,008
1362	ipek	3	0,008	1393	kitābet	3	0,008
1363	iş‘ād	3	0,008	1394	komşu	3	0,008
1364	isti‘fā	3	0,008	1395	kökleş-	3	0,008
1365	istikrāh	3	0,008	1396	kulüb	3	0,008
1366	istinād	3	0,008	1397	kum	3	0,008
1367	işidil-	3	0,008	1398	kurşun	3	0,008
1368	‘işve	3	0,008	1399	lâciverd	3	0,008
1369	‘işve-bâzlık	3	0,008	1400	leme‘ân	3	0,008
1370	it-	3	0,008	1401	liseli	3	0,008
1371	‘itāb	3	0,008	1402	luṭf	3	0,008
1372	Jenyo Oteli	3	0,008	1403	Madam Sandra	3	0,008
1373	kadife	3	0,008	1404	maḥremiyyet	3	0,008
1374	kalben	3	0,008	1405	maḳāl	3	0,008
1375	kaldırım	3	0,008	1406	maḳām	3	0,008
1376	kandil	3	0,008	1407	ma‘kūl	3	0,008
1377	kapalı	3	0,008	1408	ma‘lūm	3	0,008
1378	kapla-	3	0,008	1409	māni‘a	3	0,008
1379	karârsızlık	3	0,008	1410	maşraf	3	0,008
1380	kaçuş-	3	0,008	1411	maşrūf	3	0,008
1381	kaya	3	0,008	1412	mayıs	3	0,008
1382	kazan-	3	0,008	1413	māzīyye	3	0,008

1414	mecbūrī	3	0,008	1445	müntehā	3	0,008
1415	me'mūriyyet	3	0,008	1446	müsteṣnā	3	0,008
1416	merbūt	3	0,008	1447	müte'ākib	3	0,008
1417	mer'ī	3	0,008	1448	müte'essir	3	0,008
1418	mest	3	0,008	1449	müteḥarrik	3	0,008
1419	mestūr	3	0,008	1450	müteheyyic	3	0,008
1420	meşgale	3	0,008	1451	müteveccih	3	0,008
1421	meşgūliyyet	3	0,008	1452	müteẓāyid	3	0,008
1422	metīn	3	0,008	1453	müzehheb	3	0,008
1423	mevānī'	3	0,008	1454	müzeyyen	3	0,008
1424	me'yūsāne	3	0,008	1455	nāgehānī	3	0,008
1425	meziyyet	3	0,008	1456	nālān	3	0,008
1426	mi'de	3	0,008	1457	nām	3	0,008
1427	mināre	3	0,008	1458	nā-mütenāhī	3	0,008
1428	Monitör	3	0,008	1459	necīb	3	0,008
1429	monşer	3	0,008	1460	neşāt	3	0,008
1430	mu'āvenet	3	0,008	1461	nevāziş	3	0,008
1431	muḥāṭab	3	0,008	1462	nīkbīnlik	3	0,008
1432	muḥtazır	3	0,008	1463	ni'met	3	0,008
1433	mukābil	3	0,008	1464	nöbetçi	3	0,008
1434	mukaddes	3	0,008	1465	nücūm	3	0,008
1435	muktedir	3	0,008	1466	nüfūz	3	0,008
1436	muşāḥabe	3	0,008	1467	of	3	0,008
1437	muttaşıl	3	0,008	1468	opera	3	0,008
1438	muvāfık	3	0,008	1469	ögle	3	0,008
1439	mücādele	3	0,008	1470	öldür-	3	0,008
1440	mü'esses	3	0,008	1471	parmak	3	0,008
1441	müfārekat	3	0,008	1472	perīşān	3	0,008
1442	müfekkire	3	0,008	1473	pervāz	3	0,008
1443	mükellef	3	0,008	1474	rābıta	3	0,008
1444	münākaşa	3	0,008	1475	rāhatça	3	0,008

1476	Ra'ûf Bey	3	0,008	1507	şemsiye	3	0,008
1477	refâkat	3	0,008	1508	şi'r	3	0,008
1478	şābit	3	0,008	1509	şimendüfer	3	0,008
1479	şadme	3	0,008	1510	şīve	3	0,008
1480	şāhib	3	0,008	1511	Şükrü Bey	3	0,008
1481	şamīmī	3	0,008	1512	ta'accüb	3	0,008
1482	şamīmiyyet	3	0,008	1513	ta'bīr	3	0,008
1483	şāmit	3	0,008	1514	taḥassūsāt	3	0,008
1484	saṭḥ	3	0,008	1515	taḥkīr	3	0,008
1485	şav-	3	0,008	1516	taḡ-	3	0,008
1486	sa'y	3	0,008	1517	taḡviye	3	0,008
1487	şayfiyye	3	0,008	1518	ṭambūr	3	0,008
1488	sefālet	3	0,008	1519	ta'mīr	3	0,008
1489	seksen	3	0,008	1520	ṭaşı-	3	0,008
1490	selāmla-	3	0,008	1521	ṭavla	3	0,008
1491	sergüzeşt	3	0,008	1522	tebrīk	3	0,008
1492	serī'	3	0,008	1523	tecrübesiz	3	0,008
1493	seril-	3	0,008	1524	teklīfsizlik	3	0,008
1494	ser-levḥa	3	0,008	1525	te'līf	3	0,008
1495	sermest	3	0,008	1526	temās	3	0,008
1496	Server Bey	3	0,008	1527	temdīd	3	0,008
1497	setr	3	0,008	1528	temellük	3	0,008
1498	sevinç	3	0,008	1529	temevvüc	3	0,008
1499	seviş-	3	0,008	1530	temīz	3	0,008
1500	sil-	3	0,008	1531	teneffüşhāne	3	0,008
1501	silk-	3	0,008	1532	tenezzül	3	0,008
1502	sivri	3	0,008	1533	terle-	3	0,008
1503	şoluk	3	0,008	1534	teskīn	3	0,008
1504	şa'şa'a	3	0,008	1535	tesviye	3	0,008
1505	şeh-rāh	3	0,008	1536	teşekkül	3	0,008
1506	şekil	3	0,008	1537	teşrīn	3	0,008

1538	teşvîk	3	0,008	1569	zulmet	3	0,008
1539	tevekkül	3	0,008	1570	āb	2	0,005
1540	tevḥīd	3	0,008	1571	‘abdullah	2	0,005
1541	tevķīf	3	0,008	1572	abone	2	0,005
1542	tezyīf	3	0,008	1573	‘ādet	2	0,005
1543	Unkapanı	3	0,008	1574	adiyö	2	0,005
1544	uyandır-	3	0,008	1575	afacan	2	0,005
1545	üçüncü	3	0,008	1576	ağar-	2	0,005
1546	ümīdsizlik	3	0,008	1577	ağustos	2	0,005
1547	vāzıh	3	0,008	1578	aķasya	2	0,005
1548	vukūf	3	0,008	1579	‘ākıbet	2	0,005
1549	yād	3	0,008	1580	aķrabā	2	0,005
1550	yaķıcı	3	0,008	1581	‘aksīlik	2	0,005
1551	yalnızlık	3	0,008	1582	alafranga	2	0,005
1552	yanak	3	0,008	1583	alay (II)	2	0,005
1553	yanlış	3	0,008	1584	alaycı	2	0,005
1554	yapıl-	3	0,008	1585	alçak	2	0,005
1555	yardım	3	0,008	1586	alçal-	2	0,005
1556	yaz	3	0,008	1587	alev	2	0,005
1557	yazı	3	0,008	1588	alevle-	2	0,005
1558	yevmiyye	3	0,008	1589	alevlendir-	2	0,005
1559	yırt-	3	0,008	1590	altmış	2	0,005
1560	yumuşak	3	0,008	1591	ā‘mā	2	0,005
1561	yük	3	0,008	1592	āmāde	2	0,005
1562	zaḥmet	3	0,008	1593	a‘māk	2	0,005
1563	za‘īf	3	0,008	1594	‘āmmiyyet	2	0,005
1564	zemīn	3	0,008	1595	arat-	2	0,005
1565	zerrīn	3	0,008	1596	‘ārī	2	0,005
1566	zevce	3	0,008	1597	artır-	2	0,005
1567	zīrā	3	0,008	1598	aşlā	2	0,005
1568	ziyādeleş-	3	0,008	1599	āvāz	2	0,005

1600	Aya Hristos	2	0,005	1631	bildik	2	0,005
1601	‘ayān	2	0,005	1632	biletçi	2	0,005
1602	‘azāb-engīz	2	0,005	1633	bī-naşīblik	2	0,005
1603	bāb	2	0,005	1634	boğ-	2	0,005
1604	bağla-	2	0,005	1635	boşalt-	2	0,005
1605	bahār	2	0,005	1636	boyalı	2	0,005
1606	bağş	2	0,005	1637	bozuğ	2	0,005
1607	bahtiyār	2	0,005	1638	buluğ	2	0,005
1608	bā’iş	2	0,005	1639	buzlu	2	0,005
1609	bağşığ	2	0,005	1640	bürüdet	2	0,005
1610	bālā-pervāz	2	0,005	1641	büsbütün	2	0,005
1611	baldız	2	0,005	1642	büyü-	2	0,005
1612	bārān	2	0,005	1643	Büyükada	2	0,005
1613	bārid	2	0,005	1644	büyükçe	2	0,005
1614	başlıca	2	0,005	1645	Cağomi Cāddesi	2	0,005
1615	bataklık	2	0,005	1646	cām	2	0,005
1616	baṭī	2	0,005	1647	cebhe	2	0,005
1617	baygın	2	0,005	1648	Cemīl Bey	2	0,005
1618	bedbaht	2	0,005	1649	cenāb	2	0,005
1619	belā	2	0,005	1650	cerīha	2	0,005
1620	bereket	2	0,005	1651	cesāretlendir-	2	0,005
1621	besbelli	2	0,005	1652	cidden	2	0,005
1622	besle-	2	0,005	1653	cihān	2	0,005
1623	beşeriyet	2	0,005	1654	coş-	2	0,005
1624	beşüş	2	0,005	1655	cüşiş	2	0,005
1625	bey	2	0,005	1656	cüz’ī	2	0,005
1626	beyefendi	2	0,005	1657	çalgıcı	2	0,005
1627	beyrütlu	2	0,005	1658	çārdāk	2	0,005
1628	bezl	2	0,005	1659	çatıl-	2	0,005
1629	bīgāne	2	0,005	1660	çehreli	2	0,005
1630	bī-ḥaber	2	0,005	1661	çenber	2	0,005

1662	çıkart-	2	0,005	1693	dūzah-ābād	2	0,005
1663	çıplak	2	0,005	1694	düdük	2	0,005
1664	çırpın-	2	0,005	1695	düğün	2	0,005
1665	çīn	2	0,005	1696	dürt-	2	0,005
1666	çiroz	2	0,005	1697	düstür	2	0,005
1667	çiz-	2	0,005	1698	düzelt-	2	0,005
1668	çizgili	2	0,005	1699	ebediyyen	2	0,005
1669	çocukça	2	0,005	1700	eg-	2	0,005
1670	dādı	2	0,005	1701	egri	2	0,005
1671	dalğa	2	0,005	1702	ekşer	2	0,005
1672	dam	2	0,005	1703	eksik	2	0,005
1673	dargın	2	0,005	1704	eksil-	2	0,005
1674	darılt-	2	0,005	1705	elem	2	0,005
1675	dehşet	2	0,005	1706	elli	2	0,005
1676	der-āgūş	2	0,005	1707	emir	2	0,005
1677	dershāne	2	0,005	1708	endiş-nāk	2	0,005
1678	dersiyye	2	0,005	1709	enkāz	2	0,005
1679	dest	2	0,005	1710	envār	2	0,005
1680	Det dö Hen	2	0,005	1711	Erenköyü	2	0,005
1681	dış	2	0,005	1712	es-	2	0,005
1682	dik	2	0,005	1713	esbāb	2	0,005
1683	dik-	2	0,005	1714	eşbāh	2	0,005
1684	dikil-	2	0,005	1715	eşcār	2	0,005
1685	dil	2	0,005	1716	eşekçi	2	0,005
1686	dile-	2	0,005	1717	eyyām	2	0,005
1687	dirsek	2	0,005	1718	ez-	2	0,005
1688	dizil-	2	0,005	1719	ezberle-	2	0,005
1689	doğ-	2	0,005	1720	fāci‘a	2	0,005
1690	Doğruyol	2	0,005	1721	famīlya	2	0,005
1691	doğun-	2	0,005	1722	felāket	2	0,005
1692	döndür-	2	0,005	1723	ferah	2	0,005

1724	fes	2	0,005	1755	güneşsiz	2	0,005
1725	feşfeşe	2	0,005	1756	Hâcî İbrâhîm	2	0,005
1726	fıkra	2	0,005	1757	hadd	2	0,005
1727	fi‘l	2	0,005	1758	hâfıza	2	0,005
1728	firâr	2	0,005	1759	hâkîkî	2	0,005
1729	fotoğraf	2	0,005	1760	haklı	2	0,005
1730	fotoğrafi	2	0,005	1761	haksız	2	0,005
1731	Fransevî	2	0,005	1762	halâş	2	0,005
1732	Frenk	2	0,005	1763	harâb	2	0,005
1733	galabalıklaş-	2	0,005	1764	harâbe	2	0,005
1734	Ġalaşasarây	2	0,005	1765	harc	2	0,005
1735	gamlı	2	0,005	1766	harekât	2	0,005
1736	gârib	2	0,005	1767	harf	2	0,005
1737	gazel	2	0,005	1768	harîrî	2	0,005
1738	gazoz	2	0,005	1769	hasta	2	0,005
1739	gécelik	2	0,005	1770	hastalan-	2	0,005
1740	geçil-	2	0,005	1771	hâtırla-	2	0,005
1741	geniş	2	0,005	1772	hay	2	0,005
1742	gerden	2	0,005	1773	hayâlî	2	0,005
1743	gidil-	2	0,005	1774	hay hay	2	0,005
1744	gidiş	2	0,005	1775	haykır-	2	0,005
1745	giriştar	2	0,005	1776	hayrân	2	0,005
1746	gizli	2	0,005	1777	hazm	2	0,005
1747	gömlek	2	0,005	1778	hemşehrî	2	0,005
1748	gömül-	2	0,005	1779	hesâb	2	0,005
1749	gözet-	2	0,005	1780	heyecân	2	0,005
1750	gunüde	2	0,005	1781	hıfz	2	0,005
1751	gurûb	2	0,005	1782	hıncâhınc	2	0,005
1752	guruş	2	0,005	1783	hıyâbân	2	0,005
1753	gülümse-	2	0,005	1784	hız	2	0,005
1754	gün doğrusu	2	0,005	1785	hicâb	2	0,005

1786	hikmet	2	0,005	1817	imtiyāzlı	2	0,005
1787	hilāl	2	0,005	1818	‘inād	2	0,005
1788	hīle	2	0,005	1819	‘inādcı	2	0,005
1789	himāye	2	0,005	1820	in‘ikāsāt	2	0,005
1790	hoca	2	0,005	1821	indir-	2	0,005
1791	hulūl	2	0,005	1822	infī‘āl	2	0,005
1792	huşul	2	0,005	1823	insāniyyet	2	0,005
1793	huzūr	2	0,005	1824	inşāallah	2	0,005
1794	Hüseyin Bey	2	0,005	1825	inşirāh	2	0,005
1795	hüviyyet	2	0,005	1826	intikāl	2	0,005
1796	ibrāz	2	0,005	1827	intişār	2	0,005
1797	ibzāl	2	0,005	1828	intizāren	2	0,005
1798	icād	2	0,005	1829	inzimām	2	0,005
1799	içil-	2	0,005	1830	ipekli	2	0,005
1800	i‘dādī	2	0,005	1831	irtibāt	2	0,005
1801	ifā	2	0,005	1832	isrāf	2	0,005
1802	ifhām	2	0,005	1833	istifhām	2	0,005
1803	iftikār	2	0,005	1834	istilā	2	0,005
1804	ihrāz	2	0,005	1835	istinād-gāh	2	0,005
1805	ihtilāt	2	0,005	1836	iştiyāk	2	0,005
1806	ihtirā‘	2	0,005	1837	i‘tā	2	0,005
1807	ihtirāzen	2	0,005	1838	iṭā‘at	2	0,005
1808	ihtisās	2	0,005	1839	i‘tikād	2	0,005
1809	ihtisāsāt	2	0,005	1840	itlāf	2	0,005
1810	ihtişām	2	0,005	1841	itmām	2	0,005
1811	ihtiyārca	2	0,005	1842	iṭmi’nān	2	0,005
1812	ihtiyārlat-	2	0,005	1843	i‘tinā	2	0,005
1813	iktizā	2	0,005	1844	jaketli	2	0,005
1814	ilişdiril-	2	0,005	1845	qaba	2	0,005
1815	ilticā	2	0,005	1846	qabar-	2	0,005
1816	imrār	2	0,005	1847	qafa	2	0,005

1848	Ḳafe Ruvayal	2	0,005	1879	ḳıyāmet	2	0,005
1849	kāfir	2	0,005	1880	ḳıyās	2	0,005
1850	Ḳahḳaha Efendi	2	0,005	1881	kibār	2	0,005
1851	kā'ināt	2	0,005	1882	kīn	2	0,005
1852	ḳalbiyye	2	0,005	1883	kirālīḳ	2	0,005
1853	ḳālīḫe	2	0,005	1884	kiremitli	2	0,005
1854	ḳalkış	2	0,005	1885	ḳolacı	2	0,005
1855	ḳamaşdır-	2	0,005	1886	ḳorḳunç	2	0,005
1856	ḳāmūs	2	0,005	1887	ḳorte	2	0,005
1857	ḳan	2	0,005	1888	ḳostüm	2	0,005
1858	ḳarār-gīr	2	0,005	1889	köpük	2	0,005
1859	ḳarmaḳarışık	2	0,005	1890	ḳubbe	2	0,005
1860	ḳaro	2	0,005	1891	ḳur'a	2	0,005
1861	ḳat'iyye	2	0,005	1892	ḳurbān	2	0,005
1862	ḳatlan-	2	0,005	1893	ḳuvvetlen-	2	0,005
1863	ḳaynaş-	2	0,005	1894	ḳuvvetli	2	0,005
1864	kekele-	2	0,005	1895	küçül-	2	0,005
1865	kendilik	2	0,005	1896	kürsī	2	0,005
1866	kerīme	2	0,005	1897	küstāḥ	2	0,005
1867	keşret	2	0,005	1898	lāciverdī	2	0,005
1868	keşif	2	0,005	1899	laḳ	2	0,005
1869	ketüm	2	0,005	1900	lāḳayd	2	0,005
1870	keyf	2	0,005	1901	lāyık	2	0,005
1871	ḳıl-	2	0,005	1902	lem'a	2	0,005
1872	ḳırpış	2	0,005	1903	levm	2	0,005
1873	ḳışaca	2	0,005	1904	leyāl	2	0,005
1874	ḳışḳan-	2	0,005	1905	madam	2	0,005
1875	ḳışḳançlık	2	0,005	1906	Ma'den	2	0,005
1876	ḳıt'a	2	0,005	1907	māddī	2	0,005
1877	ḳıvrıl-	2	0,005	1908	maḡlūbiyyet	2	0,005
1878	ḳıyāfet	2	0,005	1909	maḡmūm	2	0,005

1910	maḥcūbiyyet	2	0,005	1941	mu‘āşaka	2	0,005
1911	maḥlūk	2	0,005	1942	muḥakḳirāne	2	0,005
1912	ma‘hūd	2	0,005	1943	muḥāl	2	0,005
1913	maḥzā	2	0,005	1944	muḥibb	2	0,005
1914	mā’il	2	0,005	1945	muḥibbāne	2	0,005
1915	makine	2	0,005	1946	muḥriḳ	2	0,005
1916	māni‘	2	0,005	1947	muḥtelif	2	0,005
1917	marköz	2	0,005	1948	muḥteriz	2	0,005
1918	mastıka	2	0,005	1949	mukārenet	2	0,005
1919	mazhar	2	0,005	1950	muşibet	2	0,005
1920	mebnī	2	0,005	1951	mūsīḳī	2	0,005
1921	mechül	2	0,005	1952	mu‘tād	2	0,005
1922	meclis	2	0,005	1953	muṭantān	2	0,005
1923	mecmū‘a	2	0,005	1954	muṭma’in	2	0,005
1924	medḥ	2	0,005	1955	muṭtarid	2	0,005
1925	mehtāb	2	0,005	1956	muzıka	2	0,005
1926	Mekteb-i Sultānī	2	0,005	1957	muzlime	2	0,005
1927	melāl	2	0,005	1958	müfteḥir	2	0,005
1928	memzūc	2	0,005	1959	müheyyā	2	0,005
1929	mendıl	2	0,005	1960	mühim	2	0,005
1930	menḥūs	2	0,005	1961	mühtez	2	0,005
1931	merāret	2	0,005	1962	mülāṭafa	2	0,005
1932	merḥamet	2	0,005	1963	münḳād	2	0,005
1933	merkeb	2	0,005	1964	mürāca‘at	2	0,005
1934	mesāfe	2	0,005	1965	mürekkeb	2	0,005
1935	meşhūr	2	0,005	1966	müsābaḳa	2	0,005
1936	meşrübāt	2	0,005	1967	müsvedde	2	0,005
1937	meş’üm	2	0,005	1968	müşevveş	2	0,005
1938	mevce	2	0,005	1969	müşterī	2	0,005
1939	Montepin	2	0,005	1970	mütāla‘a	2	0,005
1940	mu‘ammā	2	0,005	1971	müte‘accib	2	0,005

1972	mütecāviz	2	0,005
1973	müte'ezzī	2	0,005
1974	mütefekkir	2	0,005
1975	mütehaşşıl	2	0,005
1976	mütehaşsir	2	0,005
1977	mütehaşsirāne	2	0,005
1978	müteneffirāne	2	0,005
1979	mütereddîd	2	0,005
1980	mütereddîdāne	2	0,005
1981	mütesellî	2	0,005
1982	mütezelzil	2	0,005
1983	nāfile	2	0,005
1984	nah	2	0,005
1985	naķarāt	2	0,005
1986	naşîb	2	0,005
1987	naşîhat	2	0,005
1988	nefha	2	0,005
1989	neşr	2	0,005
1990	Nezîh Bey	2	0,005
1991	nîdā	2	0,005
1992	nikāh	2	0,005
1993	nisbet	2	0,005
1994	noķşān	2	0,005
1995	numro	2	0,005
1996	Nüzhetiye	2	0,005
1997	ortalık	2	0,005
1998	otuzuncu	2	0,005
1999	oynaķ	2	0,005
2000	oynaş-	2	0,005
2001	oyuncaķ	2	0,005
2002	öl-	2	0,005

2003	parasızlık	2	0,005
2004	pastacı	2	0,005
2005	pāzārtesi	2	0,005
2006	penbelik	2	0,005
2007	pençşenbe	2	0,005
2008	perī	2	0,005
2009	perīşānlık	2	0,005
2010	peyke	2	0,005
2011	pīç	2	0,005
2012	pür-emel	2	0,005
2013	pür-füsün	2	0,005
2014	Rabbī	2	0,005
2015	rabt	2	0,005
2016	rağbet	2	0,005
2017	rāhatsız	2	0,005
2018	rāstgele	2	0,005
2019	refīka	2	0,005
2020	rehber	2	0,005
2021	rengārenk	2	0,005
2022	renkli	2	0,005
2023	ri'āyeten	2	0,005
2024	rīhtım	2	0,005
2025	Rümca	2	0,005
2026	rüçhān	2	0,005
2027	sā'atlerce	2	0,005
2028	şadā	2	0,005
2029	şadāķat	2	0,005
2030	şahīhen	2	0,005
2031	sā'ik	2	0,005
2032	şakallı	2	0,005
2033	sākin	2	0,005

2034	sākitāne	2	0,005	2065	sukūt	2	0,005
2035	şalon	2	0,005	2066	sür-	2	0,005
2036	şandalye	2	0,005	2067	sürekli	2	0,005
2037	şar-	2	0,005	2068	süsle-	2	0,005
2038	şarar-	2	0,005	2069	süslen-	2	0,005
2039	şarıl-	2	0,005	2070	süt	2	0,005
2040	şat-	2	0,005	2071	sütçü	2	0,005
2041	şatıl-	2	0,005	2072	süzül-	2	0,005
2042	sāyedār	2	0,005	2073	şādān	2	0,005
2043	şayıl-	2	0,005	2074	şā‘irāne	2	0,005
2044	sefīl	2	0,005	2075	şakalaş-	2	0,005
2045	selām	2	0,005	2076	şaşkınlık	2	0,005
2046	selīm	2	0,005	2077	şeffāf	2	0,005
2047	sendele-	2	0,005	2078	şefkat	2	0,005
2048	senelerce	2	0,005	2079	şehir	2	0,005
2049	serbestçe	2	0,005	2080	şetāretli	2	0,005
2050	sermāye	2	0,005	2081	şifre	2	0,005
2051	sersem	2	0,005	2082	şihāb	2	0,005
2052	serv	2	0,005	2083	şimşek	2	0,005
2053	sevimli	2	0,005	2084	Şişli	2	0,005
2054	sevin-	2	0,005	2085	ta‘addüd	2	0,005
2055	seyāhat	2	0,005	2086	ta‘alluk	2	0,005
2056	şıkı	2	0,005	2087	taḥaqquk	2	0,005
2057	şıralı	2	0,005	2088	taḥlīl	2	0,005
2058	silsile	2	0,005	2089	taḥrīb	2	0,005
2059	sis	2	0,005	2090	taḥta	2	0,005
2060	sitāyiş	2	0,005	2091	taḥdīs	2	0,005
2061	sofra	2	0,005	2092	taḥıl-	2	0,005
2062	şok-	2	0,005	2093	taḥlīd	2	0,005
2063	şoy-	2	0,005	2094	Taḥsīm	2	0,005
2064	sön-	2	0,005	2095	tamām	2	0,005

2096	ta'mīk	2	0,005	2127	te'sīs	2	0,005
2097	ta'mīm	2	0,005	2128	teşci'	2	0,005
2098	tanın-	2	0,005	2129	tevāfuk	2	0,005
2099	tanzīm	2	0,005	2130	tevaḳḳuf	2	0,005
2100	tanzīr	2	0,005	2131	tevbe	2	0,005
2101	ṭarafdār	2	0,005	2132	tevekkelī	2	0,005
2102	ṭarāvet	2	0,005	2133	tevellüd	2	0,005
2103	ṭarz	2	0,005	2134	tevlīd	2	0,005
2104	taşdıḳ	2	0,005	2135	tevzī'	2	0,005
2105	taşvīb	2	0,005	2136	te'yīd	2	0,005
2106	ṭatsız	2	0,005	2137	teżād	2	0,005
2107	teb'īd	2	0,005	2138	tezlīl	2	0,005
2108	tecāvüz	2	0,005	2139	tezyīn	2	0,005
2109	tecessüs	2	0,005	2140	titreş-	2	0,005
2110	te'ehḥūr	2	0,005	2141	tīz	2	0,005
2111	te'ellüm	2	0,005	2142	tombul	2	0,005
2112	tefekürāt	2	0,005	2143	Tramvay Cāddesi	2	0,005
2113	teftīş	2	0,005	2144	tuḥaflıḳ	2	0,005
2114	tehācüm	2	0,005	2145	tūl	2	0,005
2115	tehālūk	2	0,005	2146	ṭutul-	2	0,005
2116	teheyyüc	2	0,005	2147	tük	2	0,005
2117	te'hūr	2	0,005	2148	tüken-	2	0,005
2118	tek	2	0,005	2149	Tünel	2	0,005
2119	telāḳī	2	0,005	2150	uçur-	2	0,005
2120	tenbīh	2	0,005	2151	uçuş-	2	0,005
2121	tente	2	0,005	2152	uğur	2	0,005
2122	terbiye	2	0,005	2153	'umūmī	2	0,005
2123	ters	2	0,005	2154	unutdur-	2	0,005
2124	teşādüfen	2	0,005	2155	unutul-	2	0,005
2125	teşādüfī	2	0,005	2156	uydur-	2	0,005
2126	teselliyet	2	0,005	2157	uykusuz	2	0,005

2158	uyukla-	2	0,005	2189	yıgıl-	2	0,005
2159	uyuşdurucu	2	0,005	2190	yıl	2	0,005
2160	ülfet	2	0,005	2191	yokluk	2	0,005
2161	vāhī	2	0,005	2192	yolcu	2	0,005
2162	vaḥşet	2	0,005	2193	yorgun	2	0,005
2163	vaḥşī	2	0,005	2194	yüzlü	2	0,005
2164	vākıf	2	0,005	2195	za‘af	2	0,005
2165	vale	2	0,005	2196	zamm	2	0,005
2166	vaz‘	2	0,005	2197	zāt	2	0,005
2167	vazīfe	2	0,005	2198	zebün	2	0,005
2168	veẓā‘if	2	0,005	2199	zehr	2	0,005
2169	yā (I)	2	0,005	2200	zemzeme	2	0,005
2170	yābāncılık	2	0,005	2201	zihnen	2	0,005
2171	yādigār	2	0,005	2202	zirve	2	0,005
2172	yağ-	2	0,005	2203	Żiyā Beyefendi	2	0,005
2173	yağış-	2	0,005	2204	ziyāfet	2	0,005
2174	yağışdır-	2	0,005	2205	Zomulato	2	0,005
2175	Yaldızlı Köşk	2	0,005	2206	zuhūr	2	0,005
2176	yalı	2	0,005	2207	5	1	0,002
2177	yalnızca	2	0,005	2208	13	1	0,002
2178	yaman	2	0,005	2209	23	1	0,002
2179	yapayalnız	2	0,005	2210	25	1	0,002
2180	yaşat-	2	0,005	2211	29	1	0,002
2181	yazıl-	2	0,005	2212	abdāl	1	0,002
2182	yegāne	2	0,005	2213	abdest	1	0,002
2183	yek-diger	2	0,005	2214	ablağ	1	0,002
2184	yelek	2	0,005	2215	‘aceb	1	0,002
2185	yelpāze	2	0,005	2216	‘acemī	1	0,002
2186	yen-	2	0,005	2217	acığ-	1	0,002
2187	yerleş-	2	0,005	2218	acılık	1	0,002
2188	yeşil	2	0,005	2219	acın-	1	0,002

2220	‘acül	1	0,002	2251	‘ale’l-gafle	1	0,002
2221	açıklık	1	0,002	2252	‘alel-‘āde	1	0,002
2222	ad	1	0,002	2253	‘alem	1	0,002
2223	ada-	1	0,002	2254	‘alenen	1	0,002
2224	ada	1	0,002	2255	‘alenī	1	0,002
2225	adağ	1	0,002	2256	alevlen-	1	0,002
2226	‘adālet	1	0,002	2257	Alfons Kıarr	1	0,002
2227	‘adāvet-bağş	1	0,002	2258	alışık	1	0,002
2228	‘ādice	1	0,002	2259	‘ālī-cenāb	1	0,002
2229	‘ādīlik	1	0,002	2260	altıncı	1	0,002
2230	āferīn	1	0,002	2261	ālūfte	1	0,002
2231	‘āfiyet	1	0,002	2262	‘Amca Behçet	1	0,002
2232	Ağa Cāmi‘ī	1	0,002	2263	‘amīk	1	0,002
2233	ağırlık	1	0,002	2264	‘an‘ane	1	0,002
2234	ağlat-	1	0,002	2265	anbār	1	0,002
2235	ağleb	1	0,002	2266	ānī	1	0,002
2236	ağniyā	1	0,002	2267	ānīden	1	0,002
2237	ağrı	1	0,002	2268	anj	1	0,002
2238	ağcār	1	0,002	2269	antipati	1	0,002
2239	‘ahd	1	0,002	2270	antre	1	0,002
2240	āheste	1	0,002	2271	ağdır-	1	0,002
2241	ağvāl	1	0,002	2272	‘Arab	1	0,002
2242	ağ	1	0,002	2273	‘arefe	1	0,002
2243	‘aķīb	1	0,002	2274	arma	1	0,002
2244	‘āķilāne	1	0,002	2275	‘ārsızlık	1	0,002
2245	aķşā	1	0,002	2276	arşunla-	1	0,002
2246	aķtarma	1	0,002	2277	aş-	1	0,002
2247	‘alā‘im	1	0,002	2278	‘aşabiyyet	1	0,002
2248	‘alāķadār	1	0,002	2279	āşār	1	0,002
2249	alaycılık	1	0,002	2280	aşılı	1	0,002
2250	aldırt-	1	0,002	2281	aşıl	1	0,002

2282	āsmān	1	0,002	2313	‘azīmet	1	0,002
2283	aso	1	0,002	2314	‘azīze	1	0,002
2284	‘āşıka	1	0,002	2315	babalık	1	0,002
2285	‘āşıklık	1	0,002	2316	bacak	1	0,002
2286	āşinā	1	0,002	2317	ba‘demā	1	0,002
2287	āşināī	1	0,002	2318	bādhevā	1	0,002
2288	āşüfte	1	0,002	2319	bağdaş	1	0,002
2289	atdır-	1	0,002	2320	bağırt-	1	0,002
2290	‘ātıl	1	0,002	2321	bağışla-	1	0,002
2291	‘ātılāne	1	0,002	2322	bağş	1	0,002
2292	atış	1	0,002	2323	bağşış	1	0,002
2293	atla-	1	0,002	2324	bahtiyārlik	1	0,002
2294	atlat-	1	0,002	2325	bakıl-	1	0,002
2295	atmasyon	1	0,002	2326	bakın-	1	0,002
2296	avcılık	1	0,002	2327	bakış-	1	0,002
2297	avuç	1	0,002	2328	bakla	1	0,002
2298	ay (II)	1	0,002	2329	balo	1	0,002
2299	Aydın	1	0,002	2330	başamak	1	0,002
2300	Aydın Vapuru	1	0,002	2331	başdır-	1	0,002
2301	ayı	1	0,002	2332	başdırıl-	1	0,002
2302	ayrıtıl-	1	0,002	2333	başık	1	0,002
2303	āyīne	1	0,002	2334	başıl-	1	0,002
2304	aykırıla-	1	0,002	2335	başma	1	0,002
2305	ayna	1	0,002	2336	başt	1	0,002
2306	‘aynen	1	0,002	2337	batır-	1	0,002
2307	az-	1	0,002	2338	batır-	1	0,002
2308	āzād	1	0,002	2339	bayağica	1	0,002
2309	āzāde	1	0,002	2340	bayılt-	1	0,002
2310	azal-	1	0,002	2341	bāzīçe	1	0,002
2311	‘azametli	1	0,002	2342	bāzū	1	0,002
2312	‘azamet-nümā	1	0,002	2343	bedbīnāne	1	0,002

2344	bedel	1	0,002	2375	bilā-teferru‘āt	1	0,002
2345	beden	1	0,002	2376	bilek	1	0,002
2346	begenil-	1	0,002	2377	bilin-	1	0,002
2347	Behçet Bey	1	0,002	2378	biliş	1	0,002
2348	be-heme-hāl	1	0,002	2379	bī-lüzüm	1	0,002
2349	beklen-	1	0,002	2380	binā'en‘aleyh	1	0,002
2350	belediye	1	0,002	2381	bī-naşīb	1	0,002
2351	Bel Etaj	1	0,002	2382	bī-nihāye	1	0,002
2352	belīg	1	0,002	2383	birāderāne	1	0,002
2353	Bella Vista	1	0,002	2384	birāder-zāde	1	0,002
2354	belle-	1	0,002	2385	birikdir-	1	0,002
2355	bende	1	0,002	2386	bī-sebeb	1	0,002
2356	benimse-	1	0,002	2387	bītābī	1	0,002
2357	benimsenil-	1	0,002	2388	biyen	1	0,002
2358	beñzet-	1	0,002	2389	boğucu	1	0,002
2359	ber̄taraf	1	0,002	2390	Bostāncı	1	0,002
2360	beslen-	1	0,002	2391	boşal-	1	0,002
2361	besmele	1	0,002	2392	boşaltıl-	1	0,002
2362	beşer	1	0,002	2393	boşluk	1	0,002
2363	beybaba	1	0,002	2394	boya	1	0,002
2364	beyn	1	0,002	2395	boyasız	1	0,002
2365	bıkdır-	1	0,002	2396	boyat-	1	0,002
2366	bırakış	1	0,002	2397	boylu	1	0,002
2367	bi'l-‘akis	1	0,002	2398	boyuna	1	0,002
2368	bi'l-cümle	1	0,002	2399	böylece	1	0,002
2369	bī-esās	1	0,002	2400	bravo	1	0,002
2370	bi-ḥakkın	1	0,002	2401	budalālık	1	0,002
2371	bī-ḳarār	1	0,002	2402	buhār	1	0,002
2372	bilā-inḳıṭā‘	1	0,002	2403	bulamazlık	1	0,002
2373	bilā-pervā	1	0,002	2404	bulunuş	1	0,002
2374	bilā-tedḳīḳ	1	0,002	2405	bulut	1	0,002

2406	bulutcuḳ	1	0,002	2437	cesūr	1	0,002
2407	būm	1	0,002	2438	cevābsız	1	0,002
2408	burul-	1	0,002	2439	cevelān	1	0,002
2409	buruşuḳ	1	0,002	2440	cevf	1	0,002
2410	būse-çīn	1	0,002	2441	ceyb	1	0,002
2411	buṭlān	1	0,002	2442	cılızlık	1	0,002
2412	buyur-	1	0,002	2443	cırtlak	1	0,002
2413	buyurul-	1	0,002	2444	cıvıltı	1	0,002
2414	būkūl-	1	0,002	2445	ciddīleş-	1	0,002
2415	būküş	1	0,002	2446	cigara	1	0,002
2416	būlbūl	1	0,002	2447	cihāz	1	0,002
2417	Büyük Pastacı	1	0,002	2448	cild	1	0,002
2418	Caḳomi	1	0,002	2449	cīm	1	0,002
2419	cālib	1	0,002	2450	cismānī	1	0,002
2420	ca‘liyyet	1	0,002	2451	Con Paşa	1	0,002
2421	cāmi‘ī	1	0,002	2452	coşdur-	1	0,002
2422	cāmlı	1	0,002	2453	cum‘artesi	1	0,002
2423	cānsız	1	0,002	2454	cūş u ḥurūş	1	0,002
2424	cāzibeli	1	0,002	2455	çağırıl-	1	0,002
2425	cebr (II)	1	0,002	2456	çāh	1	0,002
2426	cebren	1	0,002	2457	çalışkan	1	0,002
2427	cedvel	1	0,002	2458	çanta	1	0,002
2428	cehennemī	1	0,002	2459	çapkın	1	0,002
2429	cemāl	1	0,002	2460	çaprazlama	1	0,002
2430	cem‘iyyet	1	0,002	2461	çāresizlik	1	0,002
2431	cenāḥ	1	0,002	2462	çarḥ	1	0,002
2432	cennet	1	0,002	2463	çarpışdır-	1	0,002
2433	cesāmetçe	1	0,002	2464	çārşenbe	1	0,002
2434	cesāret-baḥş	1	0,002	2465	çāryek	1	0,002
2435	cesed	1	0,002	2466	çatık	1	0,002
2436	cesīm	1	0,002	2467	çatış	1	0,002

2468	çekdir-	1	0,002	2499	dalğalan-	1	0,002
2469	çekiş-	1	0,002	2500	darabān	1	0,002
2470	celebi	1	0,002	2501	daralt-	1	0,002
2471	çengel	1	0,002	2502	darmadağınık	1	0,002
2472	çeñe	1	0,002	2503	def	1	0,002
2473	çeşm	1	0,002	2504	deger	1	0,002
2474	çevirt-	1	0,002	2505	degersizlik	1	0,002
2475	çıkarıl-	1	0,002	2506	degnek	1	0,002
2476	çıkıl-	1	0,002	2507	degnekle-	1	0,002
2477	çıldirt-	1	0,002	2508	delice	1	0,002
2478	çingırak	1	0,002	2509	deliķanlı	1	0,002
2479	çınlat-	1	0,002	2510	delİlsiz	1	0,002
2480	çıplaklık	1	0,002	2511	dem	1	0,002
2481	çırāk	1	0,002	2512	demet	1	0,002
2482	çırāklık	1	0,002	2513	demin	1	0,002
2483	çırçıplak	1	0,002	2514	dēn-	1	0,002
2484	çırp-	1	0,002	2515	der-dest	1	0,002
2485	çıtırdat-	1	0,002	2516	derdleş-	1	0,002
2486	çıtırdı	1	0,002	2517	deri	1	0,002
2487	çiçekli	1	0,002	2518	derinleş-	1	0,002
2488	çifte	1	0,002	2519	deryā	1	0,002
2489	çimen	1	0,002	2520	desātīr	1	0,002
2490	çingene	1	0,002	2521	deste	1	0,002
2491	çirkīnlen-	1	0,002	2522	dest-res	1	0,002
2492	çizgisiz	1	0,002	2523	Dette de Haine	1	0,002
2493	çoğal-	1	0,002	2524	devre	1	0,002
2494	dağdağa	1	0,002	2525	didiş-	1	0,002
2495	dā'im	1	0,002	2526	dikenli	1	0,002
2496	daķık	1	0,002	2527	dilber	1	0,002
2497	dal	1	0,002	2528	dilen-	1	0,002
2498	dalgacık	1	0,002	2529	dilenci	1	0,002

2530	dil-firīb	1	0,002	2561	dürtüş	1	0,002
2531	din-	1	0,002	2562	düşman	1	0,002
2532	diñlen- (II)	1	0,002	2563	düşündür-	1	0,002
2533	direk	1	0,002	2564	düşündürt-	1	0,002
2534	diş	1	0,002	2565	düz	1	0,002
2535	dişsiz	1	0,002	2566	ecnebī	1	0,002
2536	diz-	1	0,002	2567	ecniha	1	0,002
2537	dizgin	1	0,002	2568	ecrām	1	0,002
2538	dizili	1	0,002	2569	edā	1	0,002
2539	doğrul-	1	0,002	2570	edāt	1	0,002
2540	donat-	1	0,002	2571	édin-	1	0,002
2541	donatıl-	1	0,002	2572	ef'āl	1	0,002
2542	dondurma	1	0,002	2573	efkār	1	0,002
2543	doğ-	1	0,002	2574	eglencesizlik	1	0,002
2544	dōstāne	1	0,002	2575	eglenil-	1	0,002
2545	doyul-	1	0,002	2576	ehemmiyyetsizli k	1	0,002
2546	dökül-	1	0,002	2577	ehven	1	0,002
2547	döküntü	1	0,002	2578	ekşerī	1	0,002
2548	dönül-	1	0,002	2579	ekşeriyā	1	0,002
2549	dördüncü	1	0,002	2580	eksiklik	1	0,002
2550	döşek	1	0,002	2581	elbet	1	0,002
2551	duḡūl	1	0,002	2582	eldiven	1	0,002
2552	duḡūliyye	1	0,002	2583	elqāb	1	0,002
2553	dūr	1	0,002	2584	elmās	1	0,002
2554	dūr-ā-dūr	1	0,002	2585	elvān	1	0,002
2555	durğun	1	0,002	2586	elzem	1	0,002
2556	durul-	1	0,002	2587	emek	1	0,002
2557	duyur-	1	0,002	2588	emekdārlik	1	0,002
2558	dücce	1	0,002	2589	emel-baḡş	1	0,002
2559	düğme	1	0,002	2590	emel-firīb	1	0,002
2560	dümen	1	0,002				

2591	emel-nüvāz	1	0,002	2622	farqlı	1	0,002
2592	emel-perest	1	0,002	2623	faşl	1	0,002
2593	encām	1	0,002	2624	faţānet	1	0,002
2594	endām	1	0,002	2625	Fātiḥ Cāmi'ī	1	0,002
2595	enjenyör	1	0,002	2626	fecī'ī	1	0,002
2596	eḡli	1	0,002	2627	felek	1	0,002
2597	ér-	1	0,002	2628	felsefe	1	0,002
2598	erbāb	1	0,002	2629	felsefiyye	1	0,002
2599	eri-	1	0,002	2630	fenālık	1	0,002
2600	erkān	1	0,002	2631	ferāce	1	0,002
2601	esās	1	0,002	2632	ferdā	1	0,002
2602	esāsen	1	0,002	2633	fersaḥ	1	0,002
2603	esāṭirī	1	0,002	2634	feverān	1	0,002
2604	eskice	1	0,002	2635	fevka'l-'ādelik	1	0,002
2605	eşnāf	1	0,002	2636	fırıldak	1	0,002
2606	esrār-ālūd	1	0,002	2637	fırtnalı	1	0,002
2607	eşkāl	1	0,002	2638	fıdan	1	0,002
2608	eṭvār	1	0,002	2639	fidancık	1	0,002
2609	evān	1	0,002	2640	Filozof	1	0,002
2610	evli	1	0,002	2641	fırāş	1	0,002
2611	evvelā	1	0,002	2642	forma	1	0,002
2612	eylül	1	0,002	2643	Fotoğrafçı Sebah	1	0,002
2613	Eyüp Mezārlığı	1	0,002	2644	fotöy de setal	1	0,002
2614	ezcümle	1	0,002	2645	furu furu	1	0,002
2615	ezelī	1	0,002	2646	füsün	1	0,002
2616	eziklik	1	0,002	2647	Ġaburyo	1	0,002
2617	fa'āl	1	0,002	2648	Ġalaṭa	1	0,002
2618	fakr	1	0,002	2649	galīz	1	0,002
2619	fālcı	1	0,002	2650	ġamġame-çīn	1	0,002
2620	famdöşambr	1	0,002	2651	ġam-nāk	1	0,002
2621	Fanaraki	1	0,002	2652	ġarābet	1	0,002

2653	garām	1	0,002	2684	gönül	1	0,002
2654	garaz	1	0,002	2685	görüş	1	0,002
2655	garež	1	0,002	2686	götürmeklik	1	0,002
2656	gaşb	1	0,002	2687	gözyaşı	1	0,002
2657	gayūr	1	0,002	2688	ğudūbet	1	0,002
2658	gayz	1	0,002	2689	ğulğule	1	0,002
2659	geber-	1	0,002	2690	ğurūr	1	0,002
2660	gēcelerce	1	0,002	2691	gügüm	1	0,002
2661	geçiril-	1	0,002	2692	gülgün	1	0,002
2662	geçiş	1	0,002	2693	gülünçlük	1	0,002
2663	geçkince	1	0,002	2694	gülüş	1	0,002
2664	geçmiş	1	0,002	2695	Gül Yortusu	1	0,002
2665	gelincik	1	0,002	2696	güşāyiŝ	1	0,002
2666	gençleş-	1	0,002	2697	güven-	1	0,002
2667	geril-	1	0,002	2698	güzelleş-	1	0,002
2668	gevrek	1	0,002	2699	ḡāb-ālūd	1	0,002
2669	gezdiril-	1	0,002	2700	ḡaberdār	1	0,002
2670	gezme	1	0,002	2701	ḡādim	1	0,002
2671	ḡılzet	1	0,002	2702	ḡādiŝāt	1	0,002
2672	ḡiŝāve	1	0,002	2703	ḡafif-meşreb	1	0,002
2673	girdāb	1	0,002	2704	ḡāhiŝ-kār	1	0,002
2674	giriŝt	1	0,002	2705	ḡāhiŝ-kerāne	1	0,002
2675	giriş	1	0,002	2706	ḡā'il	1	0,002
2676	giriş-	1	0,002	2707	ḡā'in	1	0,002
2677	giryān	1	0,002	2708	ḡaḡaret	1	0,002
2678	giy-	1	0,002	2709	ḡaḡīkiyye	1	0,002
2679	giydiril-	1	0,002	2710	ḡākime	1	0,002
2680	gizle-	1	0,002	2711	ḡaḡīre	1	0,002
2681	gizlen-	1	0,002	2712	Ḥaḡḡ	1	0,002
2682	gizlice	1	0,002	2713	ḡālāt	1	0,002
2683	gönderil-	1	0,002	2714	hāle	1	0,002

2715	Haleb Çarşısı	1	0,002	2746	hayāl-firīb	1	0,002
2716	halef	1	0,002	2747	hayāliyye	1	0,002
2717	halk (I)	1	0,002	2748	hayāl-perverāne	1	0,002
2718	halk (II)	1	0,002	2749	hayālsiz	1	0,002
2719	hande	1	0,002	2750	hayāt-baḥş	1	0,002
2720	hanım	1	0,002	2751	hayāt-fezā	1	0,002
2721	hareketli	1	0,002	2752	hayātiyye	1	0,002
2722	hareketsiz	1	0,002	2753	hayırlı	1	0,002
2723	hareketsizlik	1	0,002	2754	haykırış-	1	0,002
2724	hāriḳa-nümā	1	0,002	2755	hayr	1	0,002
2725	hāriḳu'l-‘āde	1	0,002	2756	hayr-hāhāne	1	0,002
2726	harīş	1	0,002	2757	hayşiyyet	1	0,002
2727	harīşāne	1	0,002	2758	hayvancık	1	0,002
2728	hasāset	1	0,002	2759	hayvāniyye	1	0,002
2729	hased	1	0,002	2760	hebā	1	0,002
2730	haşmāne	1	0,002	2761	hekīm	1	0,002
2731	hastalık	1	0,002	2762	hem-āgūş	1	0,002
2732	hasūd	1	0,002	2763	hem-āhenk	1	0,002
2733	haşere	1	0,002	2764	hem-hāl	1	0,002
2734	haşin	1	0,002	2765	hem-rev	1	0,002
2735	haṭā	1	0,002	2766	herc ü merc	1	0,002
2736	haṭar-nāk	1	0,002	2767	hevāiyye	1	0,002
2737	hātırlı	1	0,002	2768	hevesāt	1	0,002
2738	hātime	1	0,002	2769	heybet	1	0,002
2739	hātime-bend	1	0,002	2770	heykel	1	0,002
2740	hatm	1	0,002	2771	heyülā	1	0,002
2741	haṭve	1	0,002	2772	hezeyān	1	0,002
2742	havāī-meşreb	1	0,002	2773	Hıfzı's-şihha	1	0,002
2743	havālan-	1	0,002	2774	Hıristiyan	1	0,002
2744	havf	1	0,002	2775	hıyānet	1	0,002
2745	havyar	1	0,002	2776	hidāyet	1	0,002

2777	hiddetli	1	0,002	2808	ıttırādsızlık	1	0,002
2778	hidemāt	1	0,002	2809	ıztırābāt	1	0,002
2779	hidmet	1	0,002	2810	icābet	1	0,002
2780	hidmetçi	1	0,002	2811	ifrāt	1	0,002
2781	hizā	1	0,002	2812	iğtirāb	1	0,002
2782	hizā	1	0,002	2813	ignele-	1	0,002
2783	Hoca Ra'if	1	0,002	2814	igren-	1	0,002
2784	hoppa	1	0,002	2815	iḥfā	1	0,002
2785	hoşnūdī	1	0,002	2816	iḥlāl	1	0,002
2786	hoşnūdsuzluk	1	0,002	2817	iḥtilāf	1	0,002
2787	hoşnūdsuzluk	1	0,002	2818	ihtimāmāt	1	0,002
2788	hufre	1	0,002	2819	iḥtirām	1	0,002
2789	hūnīn	1	0,002	2820	iḥtirāş	1	0,002
2790	hurūş	1	0,002	2821	iḥtirāşāt	1	0,002
2791	huşūşī	1	0,002	2822	iḥtirāz	1	0,002
2792	huşūşiyye	1	0,002	2823	iḥtiyācāt	1	0,002
2793	huzme	1	0,002	2824	iḥtiyārī	1	0,002
2794	huzūz	1	0,002	2825	ihtizāz	1	0,002
2795	huzūzāt	1	0,002	2826	iḫdām	1	0,002
2796	hücre	1	0,002	2827	ikilik	1	0,002
2797	hükümsüz	1	0,002	2828	iklīl	1	0,002
2798	hūlyā-āmīz	1	0,002	2829	ikrāmiye	1	0,002
2799	hūlyā-engīz	1	0,002	2830	iktiḥām	1	0,002
2800	Hünkārşuyu	1	0,002	2831	iḳtişādī	1	0,002
2801	hürmet	1	0,002	2832	ilā-māşāallah	1	0,002
2802	hüsn ü ān	1	0,002	2833	ilḳā	1	0,002
2803	ışır-	1	0,002	2834	‘ilmī	1	0,002
2804	ışlat-	1	0,002	2835	‘ilmiyye	1	0,002
2805	ışmārla-	1	0,002	2836	iltifātli	1	0,002
2806	ışsız	1	0,002	2837	īmān	1	0,002
2807	ıttırād	1	0,002	2838	imdād	1	0,002

2839	imḥā	1	0,002	2870	istiṣkāl	1	0,002
2840	imrendir-	1	0,002	2871	istiṣnā	1	0,002
2841	imtiyāz	1	0,002	2872	istiṣāre	1	0,002
2842	imtizāc	1	0,002	2873	‘iṣāret	1	0,002
2843	‘ināyet	1	0,002	2874	iṣbu	1	0,002
2844	inbisāt	1	0,002	2875	iṣle-	1	0,002
2845	incizāb	1	0,002	2876	iṣmi’zāz	1	0,002
2846	indiril-	1	0,002	2877	iṣtiḥā	1	0,002
2847	indirt-	1	0,002	2878	iṣtirā	1	0,002
2848	inḥilāl	1	0,002	2879	iṣtirāk	1	0,002
2849	inḥiṣār	1	0,002	2880	iṣtiyāk-perverāne	1	0,002
2850	in ‘iṭāf	1	0,002	2881	‘iṣve-bāz	1	0,002
2851	inḫilāb	1	0,002	2882	‘iṣve-bāzāne	1	0,002
2852	inḫiṣām	1	0,002	2883	‘iṣve-cüyāne	1	0,002
2853	inṣāfsız	1	0,002	2884	i ‘tidāl	1	0,002
2854	intizāmsızlık	1	0,002	2885	i ‘tilāf	1	0,002
2855	iṣle-	1	0,002	2886	i ‘tināl	1	0,002
2856	irāde	1	0,002	2887	ittifāk	1	0,002
2857	ircā‘	1	0,002	2888	iyileş-	1	0,002
2858	iri	1	0,002	2889	iyilik	1	0,002
2859	iṣkambil	1	0,002	2890	īzāḥāt	1	0,002
2860	iskāt	1	0,002	2891	izin	1	0,002
2861	ismirār	1	0,002	2892	Jorj One	1	0,002
2862	isti‘āre	1	0,002	2893	Jul Vern	1	0,002
2863	istib‘ād	1	0,002	2894	ķabarık	1	0,002
2864	istifā	1	0,002	2895	ķabart-	1	0,002
2865	istiḥāle	1	0,002	2896	ķabıl	1	0,002
2866	istiḥşāl	1	0,002	2897	ķable’l-vuķū‘	1	0,002
2867	isti‘māl	1	0,002	2898	ķadarcık	1	0,002
2868	istīnās	1	0,002	2899	ķadınlr	1	0,002
2869	istirḥām	1	0,002	2900	ķadınlık	1	0,002

2901	ķādir	1	0,002	2932	ķat‘	1	0,002
2902	ķafes	1	0,002	2933	ķatıl-	1	0,002
2903	ķahramān	1	0,002	2934	ķat‘ıyyet	1	0,002
2904	ķā‘ide	1	0,002	2935	Ķatorz Jüiyye	1	0,002
2905	ķā‘im	1	0,002	2936	ķatre	1	0,002
2906	ķālīb	1	0,002	2937	ķavl	1	0,002
2907	ķalın	1	0,002	2938	ķavrul-	1	0,002
2908	ķalıř	1	0,002	2939	ķavun	1	0,002
2909	ķalkıř-	1	0,002	2940	ķay-	1	0,002
2910	ķamçı	1	0,002	2941	ķaydıraq	1	0,002
2911	ķameriye	1	0,002	2942	ķayıdsızlık	1	0,002
2912	ķamıř	1	0,002	2943	ķayıķçı	1	0,002
2913	ķana-	1	0,002	2944	ķazanıl-	1	0,002
2914	ķanā‘at	1	0,002	2945	ķazā-perestlik	1	0,002
2915	ķanad	1	0,002	2946	Kāzım	1	0,002
2916	ķanadlan-	1	0,002	2947	ķeder	1	0,002
2917	ķāni‘	1	0,002	2948	ķeklik	1	0,002
2918	ķanūn	1	0,002	2949	ķelebek	1	0,002
2919	ķapdır-	1	0,002	2950	ķelimecik	1	0,002
2920	ķapıřıl-	1	0,002	2951	ķemer	1	0,002
2921	ķaplumbaĝa	1	0,002	2952	ķemik	1	0,002
2922	ķār	1	0,002	2953	ķesdir-	1	0,002
2923	ķara (II)	1	0,002	2954	ķesdiril-	1	0,002
2924	Ķaragöz	1	0,002	2955	ķeselān	1	0,002
2925	ķarar-	1	0,002	2956	ķeřife	1	0,002
2926	ķarārlařdır-	1	0,002	2957	ķeskinlik	1	0,002
2927	ķarĝařalık	1	0,002	2958	ķımıl-da-	1	0,002
2928	ķarı	1	0,002	2959	ķımıl-dan-	1	0,002
2929	ķarıřıklık	1	0,002	2960	ķırık	1	0,002
2930	ķarpuz	1	0,002	2961	ķırıklık	1	0,002
2931	ķaryola	1	0,002	2962	ķıřalık	1	0,002

2963	kışkandır-	1	0,002	2994	koşdur-	1	0,002
2964	kışkanıl-	1	0,002	2995	koşuş-	1	0,002
2965	kısmen	1	0,002	2996	kozmoğrafya	1	0,002
2966	kıvır-	1	0,002	2997	köpüklü	1	0,002
2967	kıvırcık	1	0,002	2998	köse	1	0,002
2968	kıvrık	1	0,002	2999	kremler	1	0,002
2969	kıyı	1	0,002	3000	kuḍsī	1	0,002
2970	kıyıcı	1	0,002	3001	kuḳla	1	0,002
2971	kızart-	1	0,002	3002	kuḳ	1	0,002
2972	kızdır-	1	0,002	3003	kuḳle	1	0,002
2973	kızılık	1	0,002	3004	kuḳlu	1	0,002
2974	kızlarca	1	0,002	3005	kuḳ	1	0,002
2975	kīmyā	1	0,002	3006	kuḳbiyyet	1	0,002
2976	kir	1	0,002	3007	kuḳdela	1	0,002
2977	kīse	1	0,002	3008	Ḳuruḳeşme	1	0,002
2978	ko-	1	0,002	3009	kuḳul-	1	0,002
2979	koḳan	1	0,002	3010	kuḳ-	1	0,002
2980	koḳala-	1	0,002	3011	kuḳvā	1	0,002
2981	koḳalaş-	1	0,002	3012	kuḳvve	1	0,002
2982	koḳul-	1	0,002	3013	kuḳvvetlendir-	1	0,002
2983	koḳu	1	0,002	3014	küḳüḳ	1	0,002
2984	koḳan	1	0,002	3015	Küḳüḳ 'İsmā'īl Ḳumpanyası	1	0,002
2985	koḳayca	1	0,002	3016	küḳüḳlük	1	0,002
2986	koḳlat-	1	0,002	3017	küme	1	0,002
2987	koḳmedi	1	0,002	3018	kürecik	1	0,002
2988	koḳak	1	0,002	3019	kütle	1	0,002
2989	koḳyak	1	0,002	3020	kü'ül	1	0,002
2990	koḳdon	1	0,002	3021	lāfazan	1	0,002
2991	koḳaklık	1	0,002	3022	lāhūṭī	1	0,002
2992	koḳkut-	1	0,002	3023	lakab	1	0,002
2993	koḳsaj	1	0,002				

3024	lākaydāne	1	0,002
3025	lākaydī	1	0,002
3026	lākaydlık	1	0,002
3027	lām	1	0,002
3028	lastik	1	0,002
3029	laṭīfe-gū	1	0,002
3030	laṭīfeleş-	1	0,002
3031	laṭīfleş-	1	0,002
3032	lāubāliyāne	1	0,002
3033	lā-yetegayyer	1	0,002
3034	lebrīz	1	0,002
3035	leke	1	0,002
3036	lerzān	1	0,002
3037	lerziş	1	0,002
3038	leṭāfetleş-	1	0,002
3039	leyl	1	0,002
3040	lezīz	1	0,002
3041	likā	1	0,002
3042	liṭografī	1	0,002
3043	liyākat	1	0,002
3044	loca	1	0,002
3045	loḳanta	1	0,002
3046	Löbon	1	0,002
3047	Luḡat	1	0,002
3048	Lüksemburg	1	0,002
3049	lüzümsuz	1	0,002
3050	ma‘ahazā	1	0,002
3051	ma‘ārif	1	0,002
3052	ma‘būde	1	0,002
3053	Macar	1	0,002
3054	Mācerā	1	0,002

3055	maça	1	0,002
3056	maço	1	0,002
3057	Madam Sandra Paḳar	1	0,002
3058	māddiyye	1	0,002
3059	māddiyyet	1	0,002
3060	Madmazel İzmaro	1	0,002
3061	Madmazel Ȳatına	1	0,002
3062	Madmazel Ȳatına M Ȳatinaki	1	0,002
3063	mā-dūn	1	0,002
3064	mā-fevḳa’lemel	1	0,002
3065	maḡaza	1	0,002
3066	maḡalle	1	0,002
3067	māhirāne	1	0,002
3068	maḡkūk	1	0,002
3069	Maḡmūd	1	0,002
3070	maḡmūrī	1	0,002
3071	maḡrem	1	0,002
3072	maḡremāne	1	0,002
3073	maḡşūşa	1	0,002
3074	māhtāb	1	0,002
3075	maḡzūn	1	0,002
3076	maḡzūnāne	1	0,002
3077	maḡzūz	1	0,002
3078	māiyye	1	0,002
3079	māḳabl	1	0,002
3080	maḳhūr	1	0,002
3081	Maḳriköyü	1	0,002

3082	maḵrūn	1	0,002
3083	ma'ḵūliyyet	1	0,002
3084	malista	1	0,002
3085	Malṭa	1	0,002
3086	Maltepe İstasyonu	1	0,002
3087	Maltepe	1	0,002
3088	ma'lūliyyet	1	0,002
3089	ma'lūmāt- fūrūṣāne	1	0,002
3090	ma'lūmāt- fūrūṣluk	1	0,002
3091	maman	1	0,002
3092	ma'neviyye	1	0,002
3093	māni'a-ṣiken	1	0,002
3094	manṭıḵ	1	0,002
3095	manzūr	1	0,002
3096	ma'rifet	1	0,002
3097	marīzāne	1	0,002
3098	Marseyyez	1	0,002
3099	marş	1	0,002
3100	maşal	1	0,002
3101	maşhara	1	0,002
3102	maşrafsız	1	0,002
3103	maşrafsızlık	1	0,002
3104	maşş	1	0,002
3105	maşūn	1	0,002
3106	māşāallah	1	0,002
3107	maṭba'a	1	0,002
3108	mātem	1	0,002
3109	mātem-engīz	1	0,002
3110	Maṭos	1	0,002

3111	ma'ṭūf	1	0,002
3112	ma'zeret	1	0,002
3113	meccānen	1	0,002
3114	meclisce	1	0,002
3115	meclüb	1	0,002
3116	meclūbiyyet	1	0,002
3117	mecma'	1	0,002
3118	mecrā	1	0,002
3119	meded	1	0,002
3120	medḥal	1	0,002
3121	medīd	1	0,002
3122	med'uvvīn	1	0,002
3123	medyūn	1	0,002
3124	mefḵūd	1	0,002
3125	meftūnāne	1	0,002
3126	meftūniyyet	1	0,002
3127	meger	1	0,002
3128	mehcūr	1	0,002
3129	mehīb	1	0,002
3130	mehtābiyye	1	0,002
3131	Mekteb-i Mülkiye	1	0,002
3132	mektūbluk	1	0,002
3133	melekāne	1	0,002
3134	melūl	1	0,002
3135	mel'ūn	1	0,002
3136	memāt	1	0,002
3137	meme	1	0,002
3138	menba'	1	0,002
3139	merāret-baḥş	1	0,002
3140	merāsım-	1	0,002

	perverāne						
3141	merdāne	1	0,002	3171	miḥen	1	0,002
3142	merdlik	1	0,002	3172	mihmān-perver	1	0,002
3143	merḥameten	1	0,002	3173	miḡdār	1	0,002
3144	merḥametli	1	0,002	3174	mi‘mārī	1	0,002
3145	merḥametsiz	1	0,002	3175	minnet	1	0,002
3146	mermer	1	0,002	3176	moda	1	0,002
3147	meretebe	1	0,002	3177	montanyö rüs	1	0,002
3148	mesā‘ī	1	0,002	3178	Mösyö J Mavroḡordato	1	0,002
3149	meskūn	1	0,002	3179	Mösyö Jozef Diyapulo	1	0,002
3150	mestī-baḡş	1	0,002	3180	mu‘aḡḡib	1	0,002
3151	meş‘ale	1	0,002	3181	mu‘anber	1	0,002
3152	meşbū‘	1	0,002	3182	mu‘annid	1	0,002
3153	meşḡalesiz	1	0,002	3183	mu‘āşakagāh	1	0,002
3154	meşhūd	1	0,002	3184	mu‘aṭṭar	1	0,002
3155	meşkūk	1	0,002	3185	mu‘ayyen	1	0,002
3156	meşrū‘	1	0,002	3186	mu‘azzeze	1	0,002
3157	meşy	1	0,002	3187	muḡḡik	1	0,002
3158	metrūk	1	0,002	3188	muḡḡike	1	0,002
3159	mevcūd	1	0,002	3189	muḡaşşī	1	0,002
3160	mevhūm	1	0,002	3190	muḡber	1	0,002
3161	mevḡūf	1	0,002	3191	muḡlaḡ	1	0,002
3162	mevsim	1	0,002	3192	muḡabbetsiz	1	0,002
3163	mevtā	1	0,002	3193	muḡāfazakārāne	1	0,002
3164	mevzūn	1	0,002	3194	muḡākeme-firīb	1	0,002
3165	me‘yūsen	1	0,002	3195	muḡaḡḡar	1	0,002
3166	meyyāl	1	0,002	3196	muḡālāt	1	0,002
3167	meze	1	0,002	3197	muḡālif	1	0,002
3168	mırıldan-	1	0,002	3198	muḡarrir	1	0,002
3169	mışrā‘	1	0,002	3199	muḡaṭ	1	0,002
3170	mi‘desizlik	1	0,002				

3200	muḥavvif	1	0,002	3231	müdāvemmet	1	0,002
3201	muḥayyelāt	1	0,002	3232	müdāvim	1	0,002
3202	muḥāzara	1	0,002	3233	müdde‘ā	1	0,002
3203	muḥīt	1	0,002	3234	müddetçe	1	0,002
3204	muḥtāc	1	0,002	3235	müdīriyyet	1	0,002
3205	muḥtelife	1	0,002	3236	mü‘eṣsir	1	0,002
3206	muḥterem	1	0,002	3237	müheyyic	1	0,002
3207	muḥteşem	1	0,002	3238	mühür	1	0,002
3208	mukāvemetsiz	1	0,002	3239	mükāleme	1	0,002
3209	muntafī	1	0,002	3240	mükedder	1	0,002
3210	muntazam	1	0,002	3241	mükerreren	1	0,002
3211	muntazar	1	0,002	3242	mümeyyiz	1	0,002
3212	murdār	1	0,002	3243	mümtāz	1	0,002
3213	muşāḥabet	1	0,002	3244	mün‘akis	1	0,002
3214	muṭarrā	1	0,002	3245	münāsebetsizlik	1	0,002
3215	mu‘tenā	1	0,002	3246	mündefi‘	1	0,002
3216	mu‘terif	1	0,002	3247	münḥaşıran	1	0,002
3217	mu‘terize	1	0,002	3248	münkesir	1	0,002
3218	muṭma‘ināne	1	0,002	3249	müntakimāne	1	0,002
3219	muvācehe	1	0,002	3250	mürür	1	0,002
3220	muvaḥḥakkiyyet	1	0,002	3251	müşādeme	1	0,002
3221	muvaḥḥat	1	0,002	3252	müsāferet	1	0,002
3222	muvaḥḥaten	1	0,002	3253	müsāmaḥakārāne	1	0,002
3223	muvaşalat	1	0,002	3254	müsāvī	1	0,002
3224	muẓī	1	0,002	3255	müşelleşāt	1	0,002
3225	mu‘ziblik	1	0,002	3256	müskir	1	0,002
3226	muẓtar	1	0,002	3257	müstekreh	1	0,002
3227	mü‘ellim	1	0,002	3258	müstemi‘	1	0,002
3228	mübārek	1	0,002	3259	müsterīḥ	1	0,002
3229	mübāşeret	1	0,002	3260	müstevli	1	0,002
3230	mücādelāt	1	0,002	3261	müşābih	1	0,002

3262	müşevveşe	1	0,002	3293	nā-ḥoşnūdī	1	0,002
3263	müşṭāk	1	0,002	3294	nā'iliyyet	1	0,002
3264	müşterek	1	0,002	3295	nākış	1	0,002
3265	müştereke	1	0,002	3296	naķışlı	1	0,002
3266	müṭāla'āt	1	0,002	3297	naķīşe	1	0,002
3267	müte'addid	1	0,002	3298	nākūs	1	0,002
3268	mütecessis	1	0,002	3299	nālende	1	0,002
3269	mütedeħhiş	1	0,002	3300	nāmūs	1	0,002
3270	müte'essif	1	0,002	3301	nāmūslu	1	0,002
3271	müte'essirāne	1	0,002	3302	nā-mütenāhīlik	1	0,002
3272	mütefekkire	1	0,002	3303	nārin	1	0,002
3273	müteħācim	1	0,002	3304	naşb	1	0,002
3274	müteħālik	1	0,002	3305	nā-tamām	1	0,002
3275	müteħayyir	1	0,002	3306	nāz	1	0,002
3276	mütehevvir	1	0,002	3307	naẓar-firīb	1	0,002
3277	müteķābil	1	0,002	3308	naẓar-girīz	1	0,002
3278	müteķāṭṭı'	1	0,002	3309	naẓarlı	1	0,002
3279	müteķaṭṭır	1	0,002	3310	naẓar-rübā	1	0,002
3280	mütenāsib	1	0,002	3311	nāzlı	1	0,002
3281	mütenevvi'	1	0,002	3312	naẓra	1	0,002
3282	mütenevvir	1	0,002	3313	nebātāt	1	0,002
3283	mütenezzilāne	1	0,002	3314	nebe'ān	1	0,002
3284	müteşekkil	1	0,002	3315	necībe	1	0,002
3285	mütevekkilāne	1	0,002	3316	nefer	1	0,002
3286	mütteħid	1	0,002	3317	neķāiş	1	0,002
3287	müzākere	1	0,002	3318	nemīde	1	0,002
3288	müzehher	1	0,002	3319	netīcesiz	1	0,002
3289	nā-be-maħall	1	0,002	3320	nev'	1	0,002
3290	nādir	1	0,002	3321	nevħa	1	0,002
3291	nāfiz	1	0,002	3322	nevm	1	0,002
3292	nağme	1	0,002	3323	nevmīdāne	1	0,002

3324	nezāhet	1	0,002	3355	Oṣmānlı	1	0,002
3325	nezāketli	1	0,002	3356	ot	1	0,002
3326	Nezīhçe	1	0,002	3357	Otel Dezetranje	1	0,002
3327	nezle	1	0,002	3358	oturt-	1	0,002
3328	nıṣfī	1	0,002	3359	oturul-	1	0,002
3329	nīkbīn	1	0,002	3360	oturuş	1	0,002
3330	nīkbīnāne	1	0,002	3361	oyunbozanlık	1	0,002
3331	nisān	1	0,002	3362	oyuncakçılık	1	0,002
3332	nişār	1	0,002	3363	öbür	1	0,002
3333	nisbiyye	1	0,002	3364	ögleyin	1	0,002
3334	nīstī	1	0,002	3365	öğrenil-	1	0,002
3335	nisyān	1	0,002	3366	öğret-	1	0,002
3336	nişāne	1	0,002	3367	öksür-	1	0,002
3337	Nişāntaş	1	0,002	3368	ölü	1	0,002
3338	niyāz	1	0,002	3369	‘ömr	1	0,002
3339	niyetlen-	1	0,002	3370	öpüş-	1	0,002
3340	Nizām Cāddesi	1	0,002	3371	örtü	1	0,002
3341	nizār	1	0,002	3372	ötdür-	1	0,002
3342	numūne	1	0,002	3373	özen-	1	0,002
3343	nükte	1	0,002	3374	paket	1	0,002
3344	objektif	1	0,002	3375	pākīze	1	0,002
3345	oğuşdur-	1	0,002	3376	panţolon	1	0,002
3346	oķķa	1	0,002	3377	paraca	1	0,002
3347	oķşan-	1	0,002	3378	pārçala-	1	0,002
3348	oķun-	1	0,002	3379	Paris	1	0,002
3349	oķut-	1	0,002	3380	parti	1	0,002
3350	olağan	1	0,002	3381	patika	1	0,002
3351	One	1	0,002	3382	patisķa	1	0,002
3352	Onķl Selestēn	1	0,002	3383	patla-	1	0,002
3353	onlarca	1	0,002	3384	patlat-	1	0,002
3354	ormanlık	1	0,002	3385	pāydar	1	0,002

3386	peki	1	0,002	3417	raķīķa	1	0,002
3387	peltek	1	0,002	3418	raķşān	1	0,002
3388	pençeleş-	1	0,002	3419	ramazān	1	0,002
3389	Pendik	1	0,002	3420	reçete	1	0,002
3390	perestīde	1	0,002	3421	redingot	1	0,002
3391	perestiş	1	0,002	3422	refref	1	0,002
3392	peşīmān	1	0,002	3423	refrefe	1	0,002
3393	peşīn	1	0,002	3424	reftār	1	0,002
3394	peyām	1	0,002	3425	reķābet	1	0,002
3395	pis	1	0,002	3426	rencīde	1	0,002
3396	pomaţla-	1	0,002	3427	resimli	1	0,002
3397	promos	1	0,002	3428	revā	1	0,002
3398	pudra	1	0,002	3429	reverans	1	0,002
3399	pūşīde	1	0,002	3430	revnaķ	1	0,002
3400	pür-āmāl	1	0,002	3431	rezāletsiz	1	0,002
3401	pür-hayāl	1	0,002	3432	ri'āyet	1	0,002
3402	pür-heves	1	0,002	3433	ridā	1	0,002
3403	pür-ħiddet	1	0,002	3434	rīg	1	0,002
3404	pür-ħurūş	1	0,002	3435	Rişbor	1	0,002
3405	pür-ħulyā	1	0,002	3436	rīziş	1	0,002
3406	pür-iftihār	1	0,002	3437	romans	1	0,002
3407	pür-ihtişām	1	0,002	3438	rūğanlı	1	0,002
3408	pür-ihtizāz	1	0,002	3439	rūĥ-nüvāz	1	0,002
3409	pür-iştiyāk	1	0,002	3440	rūhsuz	1	0,002
3410	pür-neş'e	1	0,002	3441	Rusya	1	0,002
3411	pür-sebeb	1	0,002		Sefārethānesi		
3412	pür-sükūt	1	0,002	3442	şabırsız	1	0,002
3413	pür-şevķ	1	0,002	3443	şademāt	1	0,002
3414	pür-ţarāvet	1	0,002	3444	şāf-derünāne	1	0,002
3415	raġmen	1	0,002	3445	şāf-derünluķ	1	0,002
3416	rāh	1	0,002	3446	şafĥa	1	0,002

3447	şāfi	1	0,002		Fotoğrafhānesi		
3448	Şafvet	1	0,002	3478	sebebsiz	1	0,002
3449	Şafvet Hānım	1	0,002	3479	sedd	1	0,002
3450	şağanak	1	0,002	3480	Şedef Adası	1	0,002
3451	sāha	1	0,002	3481	sedīr	1	0,002
3452	sāhir	1	0,002	3482	sehāb	1	0,002
3453	sāhte	1	0,002	3483	seher	1	0,002
3454	sā'ika	1	0,002	3484	sehḥār	1	0,002
3455	şakīl	1	0,002	3485	selāmet	1	0,002
3456	şaklan-	1	0,002	3486	selsebīl	1	0,002
3457	şal-	1	0,002	3487	semāī	1	0,002
3458	şalı	1	0,002	3488	semāvī	1	0,002
3459	şalın-	1	0,002	3489	ser	1	0,002
3460	şalıncaḳ	1	0,002	3490	ser-	1	0,002
3461	şalīb	1	0,002	3491	serāçe	1	0,002
3462	şallanıṣ	1	0,002	3492	serbestāne	1	0,002
3463	Sandra	1	0,002	3493	serbestī	1	0,002
3464	şanduka	1	0,002	3494	serbestleş-	1	0,002
3465	şānī	1	0,002	3495	serbestlik	1	0,002
3466	şāniyecik	1	0,002	3496	sergi	1	0,002
3467	şapa	1	0,002	3497	serin	1	0,002
3468	şaplan-	1	0,002	3498	serinle-	1	0,002
3469	şaplı	1	0,002	3499	serinlik	1	0,002
3470	sarḥōṣ	1	0,002	3500	sermedī	1	0,002
3471	şatılık	1	0,002	3501	serpil-	1	0,002
3472	şatın	1	0,002	3502	sert	1	0,002
3473	şavrul-	1	0,002	3503	sertleş-	1	0,002
3474	şavuş-	1	0,002	3504	şervetçe	1	0,002
3475	şayd	1	0,002	3505	sessizce	1	0,002
3476	şaydır-	1	0,002	3506	setre	1	0,002
3477	Sebah	1	0,002	3507	sevdir-	1	0,002

3508	sevil-	1	0,002	3539	şomurt-	1	0,002
3509	seyelân	1	0,002	3540	şonbahâr	1	0,002
3510	seyirci	1	0,002	3541	şonjuncu	1	0,002
3511	seyyâh	1	0,002	3542	şopala-	1	0,002
3512	seyyâl	1	0,002	3543	şorul-	1	0,002
3513	sez-	1	0,002	3544	şoyun-	1	0,002
3514	şığ-	1	0,002	3545	sök-	1	0,002
3515	şıhhat	1	0,002	3546	söyleyiş	1	0,002
3516	şıkıntılı	1	0,002	3547	sözleş-	1	0,002
3517	şıkışdır-	1	0,002	3548	şubh	1	0,002
3518	şıklaş-	1	0,002	3549	suhûlet	1	0,002
3519	şıklaşdır-	1	0,002	3550	şulu	1	0,002
3520	şırşıklam	1	0,002	3551	şundurma	1	0,002
3521	şirt	1	0,002	3552	şuşa-	1	0,002
3522	şıvış-	1	0,002	3553	şusuz	1	0,002
3523	şız-	1	0,002	3554	şu‘ûd	1	0,002
3524	sigara	1	0,002	3555	sürâhî	1	0,002
3525	silâh	1	0,002	3556	sürûr	1	0,002
3526	silecek	1	0,002	3557	süs	1	0,002
3527	silindir	1	0,002	3558	süz-	1	0,002
3528	sîmâ	1	0,002	3559	şād	1	0,002
3529	sinîn	1	0,002	3560	şāhîn	1	0,002
3530	siper	1	0,002	3561	şakırtı	1	0,002
3531	Site dö Pera	1	0,002	3562	şākird	1	0,002
3532	siyāhlan-	1	0,002	3563	şākirdân	1	0,002
3533	siyāhlı	1	0,002	3564	şākûlî	1	0,002
3534	şoğu-	1	0,002	3565	şark	1	0,002
3535	şohbet	1	0,002	3566	şart	1	0,002
3536	şokulğanlık	1	0,002	3567	şaşgınlık	1	0,002
3537	şokuşdur-	1	0,002	3568	şaşırt-	1	0,002
3538	şol-	1	0,002	3569	şaşkın	1	0,002

3570	şebâbet	1	0,002	3601	tabaka	1	0,002
3571	şedîde	1	0,002	3602	tabîb	1	0,002
3572	şehâdet	1	0,002	3603	tabî' iyye	1	0,002
3573	şehâdetnâme	1	0,002	3604	tabla	1	0,002
3574	şehbâl	1	0,002	3605	taflan	1	0,002
3575	Şehzâdebaşı	1	0,002	3606	tağaddî	1	0,002
3576	şekerlemeci	1	0,002	3607	taḥakküm	1	0,002
3577	şeklî	1	0,002	3608	taḥammül-güdâz	1	0,002
3578	şemsiyesiz	1	0,002	3609	taḥarrî	1	0,002
3579	şenlik	1	0,002	3610	taḥassüs	1	0,002
3580	şeref	1	0,002	3611	taḥavvül	1	0,002
3581	şıkça	1	0,002	3612	taḥlîş	1	0,002
3582	şıkķ	1	0,002	3613	taḥrîr	1	0,002
3583	şifâhî	1	0,002	3614	taḥrîrî	1	0,002
3584	şikâyet	1	0,002	3615	taḥvîl	1	0,002
3585	şîrîn	1	0,002	3616	tâ'ir	1	0,002
3586	şî'riyye	1	0,002	3617	taḳaddüm	1	0,002
3587	şîşe	1	0,002	3618	taḳaṭṭur	1	0,002
3588	şîşir-	1	0,002	3619	taḳdîr-ḥân	1	0,002
3589	şîşman	1	0,002	3620	taḳrîr	1	0,002
3590	şitâb	1	0,002	3621	ṭalebe	1	0,002
3591	şîvekârlık	1	0,002	3622	ṭalebkârlık	1	0,002
3592	şöhret	1	0,002	3623	ta'lik	1	0,002
3593	şūḥî	1	0,002	3624	ṭara-	1	0,002
3594	şūḥ-meşreblik	1	0,002	3625	Ṭarabya	1	0,002
3595	şu'le	1	0,002	3626	ṭaraf-gîr	1	0,002
3596	şükür	1	0,002	3627	ṭaran-	1	0,002
3597	ta'ab	1	0,002	3628	ṭarâvet-baḥş	1	0,002
3598	ta'ahhüdlü	1	0,002	3629	ta'rife	1	0,002
3599	ta'arruż	1	0,002	3630	târîḥ	1	0,002
3600	tabak	1	0,002	3631	taşallûf-	1	0,002

	perverāne						
3632	taşmīm	1	0,002	3662	tefsīr	1	0,002
3633	taşvīr	1	0,002	3663	teḥāşī	1	0,002
3634	taşın-	1	0,002	3664	tehlike	1	0,002
3635	taşkınlık	1	0,002	3665	tehyi'e	1	0,002
3636	tat	1	0,002	3666	tehzīz	1	0,002
3637	ta'ṭiliyye	1	0,002	3667	tekellüm	1	0,002
3638	tatlılık	1	0,002	3668	tekerrür	1	0,002
3639	tavşīf	1	0,002	3669	teklīfsiz	1	0,002
3640	tavşīfāt	1	0,002	3670	telaḥḥuz	1	0,002
3641	taẓyīk	1	0,002	3671	telāfī	1	0,002
3642	tebā'ūd	1	0,002	3672	telāşlı	1	0,002
3643	tebdīl	1	0,002	3673	telķīn	1	0,002
3644	tebessümlü	1	0,002	3674	telmīh	1	0,002
3645	tebşīr	1	0,002	3675	temāyülāt	1	0,002
3646	tebyīz	1	0,002	3676	temelluk-kārāne	1	0,002
3647	teceddüd	1	0,002	3677	temeşhur	1	0,002
3648	tecellī	1	0,002	3678	temevvücāt	1	0,002
3649	tecerrüd	1	0,002	3679	temeyyüz	1	0,002
3650	tecrübe-dīde	1	0,002	3680	temīzce	1	0,002
3651	tecrübesizlik	1	0,002	3681	temķīn	1	0,002
3652	tedārik	1	0,002	3682	temmüz	1	0,002
3653	tederrüs	1	0,002	3683	tenāķuş	1	0,002
3654	tedrīs	1	0,002	3684	teneffür	1	0,002
3655	te'emmul	1	0,002	3685	tenemmüv	1	0,002
3656	te'egşür	1	0,002	3686	tenhāca	1	0,002
3657	tefellüs	1	0,002	3687	tenhālaş-	1	0,002
3658	tefelsüf	1	0,002	3688	tensīb	1	0,002
3659	tefe'ül	1	0,002	3689	tentene	1	0,002
3660	tefevvuk	1	0,002	3690	tentenelen-	1	0,002
3661	tefeyyüz	1	0,002	3691	terahḥum	1	0,002
				3692	terakķī	1	0,002

3693	terbiyesiz	1	0,002	3724	timşāl	1	0,002
3694	terbiyesizlik	1	0,002	3725	titizlik	1	0,002
3695	terekküb	1	0,002	3726	titret-	1	0,002
3696	terennüm	1	0,002	3727	topalla-	1	0,002
3697	terennümât	1	0,002	3728	topdan	1	0,002
3698	terkīb	1	0,002	3729	torba	1	0,002
3699	tersīm	1	0,002	3730	tren	1	0,002
3700	teşā‘ud	1	0,002	3731	tūfān	1	0,002
3701	teşbīt	1	0,002	3732	tuhaflaştır-	1	0,002
3702	teslīmiyyet	1	0,002	3733	tulū‘	1	0,002
3703	teşbīh	1	0,002	3734	tur	1	0,002
3704	teşeddüd	1	0,002	3735	tutdur-	1	0,002
3705	teşrīf	1	0,002	3736	tutuş-	1	0,002
3706	teşrīk	1	0,002	3737	tuzluk	1	0,002
3707	teşvīş	1	0,002	3738	tüfek	1	0,002
3708	teşyī‘	1	0,002	3739	tül	1	0,002
3709	tetebbu‘āt	1	0,002	3740	türbe	1	0,002
3710	tevahhuş	1	0,002	3741	ucuz	1	0,002
3711	tevdī‘	1	0,002	3742	ucuzca	1	0,002
3712	teveccüh	1	0,002	3743	ufacık	1	0,002
3713	te’vīl	1	0,002	3744	ufkī	1	0,002
3714	tevsi‘	1	0,002	3745	uḥrevī	1	0,002
3715	tezāyüd	1	0,002	3746	‘ulviyye	1	0,002
3716	tezelzül	1	0,002	3747	‘ulviyyet	1	0,002
3717	tezḥīb	1	0,002	3748	‘umüm	1	0,002
3718	tezyīd	1	0,002	3749	umūr	1	0,002
3719	tezyīnāt	1	0,002	3750	Unkapanı Köprüsü	1	0,002
3720	tıflāne	1	0,002	3751	uşandır-	1	0,002
3721	tıkıl-	1	0,002	3752	uşul	1	0,002
3722	tırnaç	1	0,002	3753	‘Uşāk	1	0,002
3723	tilki	1	0,002				

3754	utandır-	1	0,002	3785	vefā	1	0,002
3755	uy-	1	0,002	3786	vefākār	1	0,002
3756	uydurmasyon	1	0,002	3787	vehm	1	0,002
3757	uyuş-	1	0,002	3788	veķāyi‘	1	0,002
3758	uzakça	1	0,002	3789	velev	1	0,002
3759	uzaklaşdır-	1	0,002	3790	velī	1	0,002
3760	uzatıl-	1	0,002	3791	velvele	1	0,002
3761	uzunca	1	0,002	3792	Verdi	1	0,002
3762	ü / u	1	0,002	3793	vèrici	1	0,002
3763	üçer	1	0,002	3794	vızıltı	1	0,002
3764	üfle-	1	0,002	3795	viyola	1	0,002
3765	ümīd-bahş	1	0,002	3796	ya	1	0,002
3766	ümīd-perver	1	0,002	3797	yağ-	1	0,002
3767	ümīd-vār	1	0,002	3798	yağdır-	1	0,002
3768	ürk-	1	0,002	3899	yağlı	1	0,002
3769	üslübsuz	1	0,002	3800	yağmurlu	1	0,002
3770	üşüt-	1	0,002	3801	yāhū	1	0,002
3771	üz-	1	0,002	3802	yağa	1	0,002
3772	üzücü	1	0,002	3803	yakışıklı	1	0,002
3773	vakf	1	0,002	3804	yakışıklılık	1	0,002
3774	vakfe-gāh	1	0,002	3805	yaklaşdır-	1	0,002
3775	vāķifāne	1	0,002	3806	yalçın	1	0,002
3776	Vāķıf Bey	1	0,002	3807	yaldızlan-	1	0,002
3777	vallah	1	0,002	3808	yangın	1	0,002
3778	vallahi	1	0,002	3809	yañıl-	1	0,002
3779	vals	1	0,002	3810	yañlışlık	1	0,002
3780	vāsi‘	1	0,002	3811	yapış-	1	0,002
3781	vay	1	0,002	3812	yapışdır-	1	0,002
3782	vāzıhan	1	0,002	3813	yapışdırıl-	1	0,002
3783	vaz‘iyyet	1	0,002	3814	yar-	1	0,002
3784	vedā‘	1	0,002	3815	yara	1	0,002

3816	yaraş-	1	0,002	3847	yürün-	1	0,002
3817	yariş	1	0,002	3848	yürüyüş	1	0,002
3818	yaşdık	1	0,002	3849	zāhiren	1	0,002
3819	yaşan-	1	0,002	3850	zahmetsizce	1	0,002
3820	yaşlan-	1	0,002	3851	zālām	1	0,002
3821	yaşlıca	1	0,002	3852	zālim	1	0,002
3822	yatış	1	0,002	3853	Zanni	1	0,002
3823	yāver	1	0,002	3854	zar	1	0,002
3824	yazıhāne	1	0,002	3855	zār	1	0,002
3825	yazın	1	0,002	3856	zarar	1	0,002
3826	yedek	1	0,002	3857	zarīfe	1	0,002
3827	yedir-	1	0,002	3858	zarūriyye	1	0,002
3828	yegen	1	0,002	3859	zāyi‘	1	0,002
3828	yek-nażar	1	0,002	3860	zehirle-	1	0,002
3830	yek-vücūd	1	0,002	3861	zehr-ḥand	1	0,002
3831	yelken	1	0,002	3862	zerāfetçe	1	0,002
3832	yelkenli	1	0,002	3863	zerre	1	0,002
3833	yemīn	1	0,002	3864	zerrece	1	0,002
3834	yeñilik	1	0,002	3865	zevc	1	0,002
3835	yerleşdir-	1	0,002	3866	zevcelik	1	0,002
3836	yıkan-	1	0,002	3867	zevciiyye	1	0,002
3837	yıldır-	1	0,002	3868	zevk-yāb	1	0,002
3838	yıldız	1	0,002	3869	zıhlı	1	0,002
3839	yılışık	1	0,002	3870	zımnī	1	0,002
3840	yırtıl-	1	0,002	3871	zırhlı	1	0,002
3841	yokuşcuḳ	1	0,002	3872	zıvāna	1	0,002
3842	yortu	1	0,002	3873	zifāf	1	0,002
3843	yorucu	1	0,002	3874	zī-ḥayāt	1	0,002
3844	yoşunlu	1	0,002	3875	zihniyye	1	0,002
3845	yutum	1	0,002	3876	zī-rūḥ	1	0,002
3846	yürek	1	0,002	3877	Żiyā Bey	1	0,002

3878	ziyān	1	0,002
3879	ziyānsız	1	0,002
3880	ziyāret	1	0,002
3881	ziynet	1	0,002
3882	zōrla-	1	0,002
3883	zūgürt	1	0,002
3884	zümre	1	0,002
3885	zünūb	1	0,002
		33989	%100

METİN

1

1) 1 2) Bir pāzār günü idi. Sā‘at dokuzu henüz geçmiş 3) iken Tepebaşı Bāğçesi, bugünkü Gül Yortusu münāsebetiyle, 4) ğalabalık olmağa başlıyordu. Bāğçenin aşağı tarafına toplanmış 5) ğarşonlar tatlı muşāhabelerinden ayrılmāğa artık rāzı 6) olarak tozlu maşalara hoşnudsuzlukla bakan müşterilerin 7) emirlerini almak için mūrāca‘at ediyorlardı. Nişān 8) barakasının, atlıkaracaların yanında biriken dādılar 9) çocukları serbest bırakmışlardı. Kapı cihetinden gāh 10) mütēkāttı‘ ve ba‘ī, gāh mütēhācim ve serī‘ bir cereyān ağaç altlarına 11) ba‘zen zarīf bir kaç kadın hālinde nāzik bir demet bırakıyor, 12) ba‘zen pāzāra mahşūş kıyāfetleriyle eşnāf çirākları hālinde

2

1) bir kaç diken atıyordu. Ötede bir çocuk boş iskemleler 2) arasında çenberini çevirerek refikasına yetişmeğe çalışıyor; 3) tā uzakda yolun kenārına yığılaalmış karı koca iki 4) hārābe-i hayāt önlerinden geçen mütēbessim çocuklara, 5) bütün gençlere boş bir nazarla bakıyorlar. Orta yerde, 6) köşkün yanında yeknesak elbiseleriyle Macar çalgıcılar bi‘l-ħaşşa 7) çocukların pek ziyāde merākını celb ediyor. Maşalar 8) birer birer doluyor. Bāğçeye bir hayāt geliyor. Aşağı yollardan 9) ba‘zı kākāhalar, şuradan hafīf münākaşalar işidilmekde; 10) arada sırada bir tramvay dūdūğü, araba şakırtıları 11) bunlara inzimām ediyor. Tehācüm gitdikçe artıyor... 12) Çok geçmeden kapı tarafına işābet eden cihetin 13) maşaları hep işğāl olundu. Yine tek tük piyasa edenler 14) bulunuyor. Artık yer intiḥābı bir pārça küçülmüşdü. Şurada 15) açık semāi jaketli madamın karşısında oturabilmek 16) kābil degil; faķat yine biraz aşağıda güzel bir siyāhlı buluna- 17) biliyor; ğalabalık yavaş yavaş arka cihetlere doğru 18) yayılıyor. 19) Bu sırada en büyüğüne yigirmi ikiden ziyāde yaş tahmīn 20) olunamayacak üç genç bāğçeden içeri girmişlerdi;

3

1) büyüğüle küçüğünün bu gibi yerlere yābāncılık gösteren 2) şaşırmış hāllerinden yer intiḥābına o kadar ehemmiyyet vemedikleri 3) anlaşılıyordu. Faķat hafīf şarı bıyıklı ortancaları 4) ne tarafa yürüyeceğini bilenlerde görülen bir i‘timād ile 5) arkadaşlarını sevk ediyordu. Nişān barakasını döndüler. 6) Çalgıcılara mahşūş köşkün arka tarafına

gelmişlerdi. **7)** Burada sarı bıyıklı genç eşer-i diğkāt göstermege başladı. **8)** Ağaçların yanından geçdikçe yavaşça << Bu değil >> diye **9)** söyleniyordu. Nihāyet yolun kenārında küçük bir meşrūbāt **10)** ta'rifesi aşıllı büyükçe bir ağacın altını boş görünce **11)** memnūniyyetle: **12)** - Burası! **13)** dedikden sonra bu tenhā, kapıdan girenlerin gözükmediği **14)** tarafda oturmanın ma'nāsını anlayamayan refiklerine: **15)** - Neñize lāzım, siz oturunuz, anlarsınız. **16)** dedi, oturdular. Sonra sarı bıyıklı genç, **17)** küçük refikine şordu: **18)** - Nasıl, Nezih, bāğçeyi begendiñ mi? **19)** Nezih şimdiye kadar görmediği bu manzaranın vèrdiği **20)** hayretlerle dolu gözlerini yanlarından geçen şişman bir ālüftenin

4

1) kirli, ipekli eteklerinden muhātabının çehresine kaldırdı. **2)** Sādece: **3)** - Yaman! dedi. Sonra diğer refikine döndü: **4)** - Sen ne dersin Şükrü Bey? **5)** - Dur hele şimdi. Bir güneşsiz yer bulayım da. **6)** Bizim Ziyā Beyefendi nerede münāsebetsiz bir şey varsa onu yapar. **7)** Şimdi şu cānım kapı tarafını bırak da buraya gel. **8)** Ziyā alay etti: **9)** - Darılma a cānım, güneş güzele gelir. **10)** Sonra ne isteyeceğini bilmeyen Nezih'in karşısında **11)** şomurtmuş çehresiyle cān şikintisi izhār eden **12)** garşona: **13)** - Üç bira! **14)** dedi ve muvāfaqatlerini almak için refiklerinin yüzüne **15)** bakdı. Şükrü, güneşsiz yer bulamamağdan mütevellid bir hiddetle **16)** arkasını ağaca dayayarak şuşuyordu. Nezih ses **17)** çıkarmadı. O şimdi harış bir tecessüsle etrāfına göz **18)** gezdirmekte idi. Bu uzun taranmış saçlarıyla, sāde **19)** eşvāblarıyla gavğa etmeden, 'ārsızlık göstermeden, kendilerini **20)** şaşırmadan oyun oynayan, koşuşan, çenber çeviren

5

1) çocuklar, bu tāze, hāndān tuvaletleriyle etrāflarına **2)** tarāvet-bahş olan kızlar, kalbinde, fikrinde müşevveş **3)** bir takım hissiyāt uyandıran belli kadınlar onun için pek **4)** yeni idi. **5)** O bugün, pek kolay bulduğu 'akā'id imtiḥānı için **6)** çalışmaya lüzüm görmeyerek, Bāyezīd'deki ḥāla-zādelerine kadar **7)** uzamışdı. Orada akşama doğru bütün bütün sönen **8)** bir muhāverenin eglence taḥarrī etdiren şikintisi içinde Ziyā **9)** Tepebaşı Bāğçesi'ne gidilmesini teklīf etmiş, işte bunun üzerine **10)** kalkıp gelmişlerdi **11)** Nezih burasını hiç bilmiyordu. Yalnız arada sırada **12)** tramvayla geçerken bāğçeyi dışından görmüş, gazetelerde **13)** ba'zı ziyāfet tavşifātını okumuşdu. Zünüb-ı şebāb kabîlinden **14)** bir kaç hikāye yazarak bunların tab'ına da muvaffak olduğu cihetle **15)** kendisinde vehm ettiği vazife-i taḥrīr için bu gibi eglence **16)** mahallerini öğrenmeyi elzem 'add ediyordu. İşte

Žiyā bugün **17)** Tepebaşı Bāğçesi'nde görmekte olduğu bu kızlardan bahş **18)** ederek bir çok içini çekdiği, hele Beyoğlu hayâtı **19)** hakkında ma'lûmât-fürûşâne bir çok tafşîlât vârdığı zamân **20)** Nezîh - evde kalarak yere yayacakları kâğıd üzerinde hîç

6

1) ses çıkmayacak şürette zar atmağı tavsiye eden Şükrü'nün **2)** ıştırılarına rağmen-Beyoğlu'na geçmeyi tercih etmişti. **3)** Bāğçeye birdenbire girince kendisini bu kadar galabalığın **4)** tekmîl enzâr-ı tedkîkine ma'rûz kalmış zann ederek **5)** şıkmış, bir muharrir olduğunu, buradaki adamların hepsine **6)** yüksekten bakması lâzım geleceğini beyhûde yere düşünmüş, **7)** maħcûb ve hayrân, yürümüşdü. **8)** Şimdi yavaş yavaş ilk hayretten fikrini **9)** kurtarıyor, hep birden, bilâ-teferru'ât gördüğü galabalığı **10)** ayrı ayrı tedkîk edebiliyordu. Fakat farkında olmadığı **11)** hâlde müfekkiresini müstağrak eden müsîkînin âhengi içinde **12)** bu on yedi yaş kalbini hissiyât-ı hayâl-perverânesi inkişâf **13)** etmişti. Sonra buña bir romancının derin düşünmesi **14)** lâzım geleceği hakkındaki fikr-i taşallûf-perverânesi de inzimâm **15)** ederek kendisini, öğünden geçen çocukları istikbâlde **16)** güyâ bekleyen felâketler hakkında tefelsüfe, boyalı yüzlü belli **17)** kadınlar hakkında nâ-be-maħall bir teraħhuma sevk ediyordu. **18)** Bu sırada Žiyā'nın şiddetli şiddetli öksürmesi, **19)** yanlarında boş duran maşadaki iskemlelerin işğâl edilme- **20)** lerinden mütehaşşıl gürültü, nâzik bir kaç kahkahâ Nezîh'i etrâfına **21)** bakmağa mecbûr etti.

7

1) O boş maşaya şimdi üç genç kız ile bir ihtiyâr **2)** kadın, bir de sekiz dokuz yaşlarında bir kız çocuğu **3)** oturuyordu. **4)** Nezîh, alafranga havâların gürültüsünden bütün bütün **5)** hiddetlenen Şükrü'nün kolunu dürttü, genç kızları göstererek: **6)** - Al, dedi, güneşin acısı çıktı. **7)** Sonra, iskemlesi üzerinde oturamayan Žiyā'nın **8)** garîb hâlimden bir şey sezerek şordu: **9)** - Bunlar kim? **10)** - İşte anlattığım Diyapulolar. **11)** Hiç kimseden çekinmeyerek kahkahalarla gülüşen, **12)** kendi bāğçelerinde bulunuyorlar gibi serbestâne hareket eden **13)** bu genç kızların pür-tarâvet çehrelerine telezzüzle memzûc bir **14)** hayretle naşb-ı nigâh etmiş olan Nezîh kışaca: **15)** - Şaħîh, dedi, pek güzel şeyler! **16)** Onlar, böyle bir takdîr kazandıklarına ehemmiyyet vermeyerek **17)** arkaya doğru bir maşa ötedeki, kendilerini görmüyor gibi **18)** davranan iki erkege sesleniyorlardı. Şarışın, mâvî **19)** gözlüsü gevrek, ince bir sesle çağırdı: **20)** - Fransuva!

8

1) Bu ses, bu hîç bitmeyen kâhkahalar, bütün bunlar biraz 2) beride hep kendilerine müteveccih olan bir genç kalbin hevâ-yı 3) âmâlî içinde pek derin ihtizâz ediyordu. Şimdi üç 4) refîk, bi'l-ḥaṣṣa Nezîh ile Ziyâ, bu kızlardan başka bir şey'e 5) dikkat etmiyorlardı. << Fransuva! >> hitâbına nâ'il olan 6) silindir şapkalı genç, kızları yeni görüyormuş gibi 7) tehâlûkle döndü, selâmladı; muḥâvere imtidâd edemedi. 8) Faakat Fransuva ile refîki gâlibâ güzel bir vesîle-i mükâleme 9) buldular ki yine o mâvî gözlü şarışın kız Fransızca: 10) - O! Bir mektûb, çu çu çu... 11) diyor, bütün yüzüne şiddetli bir penbelik veren kâhkahalar 12) arasında başını ma'nîdâr bir serzenişle sallayordu. 13) Deliḳanlılar, ellerindeki kâğıdın ehemmiyetli bir şey olmadığını 14) te'mîn eder tavırlarda bulundular. Bir şeyler de söylüyorlardı. 15) Nezîh çalgının gürültüsü içinde bu cevâbı işidemedi. 16) Yalnız gitdikçe mütelezziẓ olarak, gitdikçe dalarak öñündeki 17) manzarayı seyr ediyordu. Yine o mâvî gözlü kız halka 18) şeklinde kıvrılmış şaplı şemsiyesini uzatdı; deminden beri 19) kızları sükûnete da'vet ettiği hâlimden anlaşılan ihtiyâr 20) kadın, dişsiz bir ağzın çıkardığı peltek sesiyle:

9

1) - Hâcet yok, diyordu, merâk etmiyoruz. 2) İhtiyâr kadının bu i'tirâzına, bu istiṣkâline ne mâvî 3) gözlü kız ehemmiyet vârdi, ne Fransuva. Mektûb denilen 4) kâğıd, bu vesîle-i mülâtafa, şemsiyenin ucuna ilişdirildi; 5) sonra üç kız tarafından kâğıdıyla tedkîk olundu; 6) 'aynı şüretle i'ade edildi. 7) Ara yerdeki maşaya bir kaç kişinin gelmesi muḥâverenin 8) devâmına mâni' oldu. 9) Nezîh, bu serbestlikle memzûc zerâfet-i işve-bâzânedan 10) sermest olmuşdu. Şükrü ḥiddetinin yarısını gâ'ib etmiş, 11) Ziyâ'nın bir cûş-i derûnî ile i'tâ ettiği tafşîlâtı Nezîh 12) gibi ehemmiyetle dinliyordu. 13) Ziyâ, gösterdiği eşer-i takaddümden müfteḥir olduğunu izhâr 14) eden bir tavr-ı tefevvuk ile izâhât veriyordu: 15) - Gördünüz yâ, bu kızlar işte böyledir. Kimi 16) görseler korte ederler. Kendilerini Beyoğlu'nda bilmeyen 17) adam yokdur. Fransuva diye seslendikleri herîf demincek 18) bunların oturduğu maşada idi. Oraya kimse gelmesin 19) diye bekliyordu. Kızları uzağdan görünce kalkdı, 20) arkadaşının yanına gitti.

10

1) Şarışın, mâvî gözlü kızdan nazarını hîç ayırmazken 2) bu berrâk mâvî gözlerinin bir sāniyecik tekâbül-i nâgehânîsinden 3) vücûdunda ḥiss ettiği titremeyi, başına hücum eden

kanının **4)** kulaqlarındaki uğultusunu unutamayan, o bir s̄aniye içinde **5)** şimdiye kadar tanımadığı h̄arr bir lezzetle şarşılmış olan **6)** Nezīh bu kadarcık ma'lūmāt ile kanā'at edemiyordu. Daha **7)** ziyāde, daha ziyāde, her şey'i öğrenmek istiyordu. **8)** Şordu: **9)** - Buraya geleceklerini neden biliyordun? **10)** - Her akşam buraya gelirler. Hiç yerlerini değışdir- **11)** mezler. Kaç akşamdır geliyorum, kendilerini hep burada **12)** görüyorum. Her vakit böyle şen dururlar. Üçü de kardeşdir. **13)** - Bunlar kimin nesi? **14)** - Babaları yok zann ederim. Fransız tiyatrosunda **15)** aktris imişler. Maḥmūd Bey öyle söyledi. **16)** Aktris... Bir genç çocuk nazarında bir kadını **17)** otuzundan ziyādeye çıkarmayan, her vakit güzel 'add ettiren **18)** bu pür-füsün kelime Nezīh'e şimdi kızları daha cālib, daha **19)** laṭif gösteriyordu. **20)** Sā'at onu geçmiş, bāğçe pek ziyāde galabalık olmuşdu.

11

1) Artık Nezīh zī-hayāt bir dalğa gibi etrāfından akıp geçenlere **2)** o kadar bakmıyordu. Arada sırada bu müteharrik halka içinde **3)** tefrīk ettiği bir iki kadını bilā-ihtiyār karşısındaki **4)** genç kızlarla muḳāyese ediyor, bütün bu muḳāyeselerinden **5)** çıkan neticeyi genç kızlar, nihāyet yā Rūm yā Fransız olmak **6)** üzere tahmīn ettiği bu güzel aktrisler için müsā'id **7)** buluyordu. **8)** Fi'l-haḳīka, bu üç hemşire bugün şu bāğçedeki güzel **9)** kadınların hepsiyle müsābaḳa-i ḥüsne girişmekde bir şey ḡā'ib **10)** etmeyecek bir leṭāfete mālīkdiler. Yek-nazarda hemşire oldukları **11)** hüküm edilebilirdi. Gözlerin rengince üçünde de ihtilāf **12)** olmakla berāber hepsinde de o ḥandān nazarlar penbe, uzun **13)** çehrelerine cāzib bir nūr-ı şebābet serpiyordu. **14)** Mükellef giyinmemişlerdi. Üçünün de arkasında krem **15)** renkli birer başma fıstan vardı. Faḳaṭ yan tarafa **16)** egdikleri ḥaşır şapḳalarından süzülen ziyā-yı şems ile **17)** yaldızlanan çehrelerinden; ince, o kadar ki kopardaḳ zann **18)** olunan bellerinin fevḳinde bir tenemmūv-i nazar-giriz ile dalḡalanan **19)** nāzik vücūdlarından öyle bir şervet-i ḥüsni ü ān teşā'ud **20)** etmekde idi ki kāğıd yelpāzeleri şūḥ bir āhenk ile

12

1) şallayan küçük ellerdeki eldivenlerin, kışaca eteklerden **2)** dışarı çıkan mini mini, afacan ayaklardaki sarı **3)** isḳarpınlerin eskice olması hiç de nazar-ı diḳḳate ilişmiyordu. **4)** Hele Nezīh bunları hiss edebilecek bir ḥālde degildi. **5)** O, genç muḥayyilesinin, meftūn gözleri önüne çekdiği **6)** perde-i şī'ir altından güzel aktrisleri temāşāya, taḥayyüle **7)** dalmışdı. Ba'zen onlardan biriyle, şu küçük kızın size **8)** da'vetler ediyor gibi baḳan ḳara gözleriyle,

hele daha ziyāde **9)** o māvī gözlü şarışın kız ile nazarları tekābül ettiği **10)** zamān kabāhat ederken tutulmuş küçük bir çocuk **11)** gibi kızarıyor; bu cesūr, müstehzī nazarların şadmesine **12)** muḳāvemet edemiyordu. Tabī'atındaki ictināb, ḳorḳaḳlık **13)** gitdikçe, kızlardaki meyl-i istihzāyı gördükçe artıyor; **14)** arkasında pek bayağı bulduğu şākird elbisesiyle, başında **15)** ḳālībının biraz bozuk olduğunu şimdi taḥaṭṭur ettiği **16)** fesiyle, hele yeñi kesilmiş saçlarıyla gülünç olmakdan, **17)** bir ḥande-i tezyīf celb etmekden ḳorḳuyordu. **18)** Lakin kızların şu ḳarşılarında - öñündeki bira bardağını **19)** arada bir 'azamet-i merdāne ile dudaklarına götürerek **20)** kendi kendisine cesāret vermek isteyen-mektebliye

13

1) hīç ehemmiyyet vèrdikleri hiss olunmuyordu. Onların **2)** başka iştiḡāl edecek şeyleri, başka eglenecek mevzū'ları **3)** vardı. Gitdikçe şıklaşan piyasa dā'iresi onlara her **4)** adımda bir numūne-i temeshūr 'arz ediyordu. Bu, gāh **5)** omuzlarına başan sinīn-i ḥayātı ak saçları içinde **6)** şaklayarak ḡarīb modalarla gençleşmek isteyen bir **7)** kadın, gāh boyun bağısı yakasından yükselmiş bir şık **8)** olurdu. **9)** O vāḳit Nezīh kendisinin pek güzel giyinmiş bulduğu **10)** kadınların, erkeklerin ne ma'nīdār ḳol dürtüşlerine, eñ **11)** ziyānsız taṣavvur ettiği tavırların, ḥareketlerin ne müstehzī **12)** dudak büküşlerine, ba'zen ne serbest ḳahḳahalara maḥall **13)** vèrdiğini görünce tozlu işḳarpinlerini şaklayacak yer **14)** bulamıyor, bütün o vāhī 'azamet-i nefis üzüntüleriyle **15)** muḡtarib oluyordu. **16)** Bu sırada kızların büyüğü ile ortancası piyasaya **17)** ḳalkdılar. **18)** Nezīh'in vèrdiği ehemmiyyetden, gösterdiği taḳdīrden **19)** gitdikçe müfteḥir olan Ziyā her şey'e diḳḳatini īmā eder bir **20)** vukūf ile arkadaşlarına döndü:

14

1) - Biraz evvel, dèdi, şuradaki Frenkler de ḳalkdı. **2)** Onlar bu taraftan gitdi. Kızlar şuradan dolaşdı. **3)** Şimdi laḳ başında buluşmuşlardır. Orada ḳorte **4)** ederler. **5)** Nezīh nāgehānī bir hiss-i tecessüse ḳapılarak: **6)** - Haydi, dèdi, biz de gidelim. **7)** Şükrü ḳalkmadı. O zāten iskemleleri beklemek için **8)** oturmaḡa mecbūr idi. Refīḳlerinin arkasından yalnız: **9)** - Allah 'aḳıllar vèrsin! demekle iktifā etti. **10)** Ziyā ile Nezīh ḡalabalıḡın arasından sür'atle geçmek **11)** için ötekine berikine ḳarparak ileriliyorlardı. Tiyatronun **12)** köşesini döndüler. Havuzun yanına inen ince yokuşa **13)** şapdılar. Burada māvī gözlü, şarışın kız ile **14)** Fransuva derin bir muḡāvereye dalmışlardı. Nezīh, bir nazarıyla **15)** kendisini bu ḳadar

teşvîş eden şu güzel kıızı böyle **16)** lakırdısına bağlayacak kadar mühim şeyler hikâye eden genç **17)** adama haşmâne bir gıpta ile bakarak geçti. **18)** Aşağıda büyük kız ile Fransuva'nın refîki kendilerince **19)** pek tuhaf buldukları bir şey'e gülüyorlardı. Yürüdüler; **20)** havuzun yanına geldiler. Burada çocuklar birikmişler,

15

1) dolaşanlardan ba'zıları teneffüs için durmuşlardı. **2)** Ziyâ ile Nezîh kırmızı balıklara, kaplumbağalara yiyecek **3)** atan, ellerindeki degneklerle havuzu karışdıran çocukların **4)** arasında, suyun sahtindeki nebâtât-ı mâiyyeyi seyr ederek **5)** biraz kaldılar. Ziyâ, kızların yanından bir daha geçmeği teklif **6)** etti. Bu, Nezîh için câna minnet idi. **7)** Yürüdüler. Genç kızlar yine 'aynı noktada, bütün **8)** etrâflarındaki insânlara lâkayd, konuşuyorlar, gülüşüyor- **9)** lardı. Bu def'a Nezîh ile Ziyâ kendilerine pek dikkatli bakdılar. **10)** Nezîh'de mekteblilere mahşûş 'azîzlik hissiyâtı uyanmışdı: **11)** - Râhat vermeyelim! dedi. **12)** Yanlarından o kadar geçdiler, bu pür-heves çiftleri o kadar **13)** mu'azzeb etdiler ki onlar nihâyet yerlerini değiştirmeye mecbûr **14)** oldular. Fakat berikiler yanlarından geçmekde, dikkatle yüzlerine **15)** bakmakta, durup seyr etmekde ısrâr ediyorlardı. **16)** Bir def'a o mâvî gözler Nezîh'in şiddetle parlayan siyâh **17)** nazarıyla çarpıştı. Bunlarda gördüğü ifâde-i hiddet **18)** ve tekdîr Nezîh'i maħcûb ve münkâd etti. Utanarak: **19)** - Artık bırakalım, dedi; şimdi bana bâğçeyi **20)** gezdir.

16

1) Nezîh tozlu taflanları, şusuzluktan şararmış **2)** çiçekleri, nîm kumlu yolları hep hâriku'l- 'âde buluyor, **3)** her adım başında dalgın bir tavır ile: **4)** - Cidden laţîf, haķîķaten güzel yer! **5)** takdîrlerini isrâf ediyordu. Ara yerlerdeki **6)** küçücük havuzların fışkıyyeleri de açılmışdı. Bunların **7)** vızıltısı, soķāğın gürültüsü, işidilen orkestra, **8)** aşağıda kaydırak oynayan çocukların haykırışmaları, **9)** yollarda sürünen ipekli eteklerin furu furuları **10)** bâğçeyi Nezîh için uyuşdurucu bir velvele imlâ ile ediyordu. **12)** İki arkadaş pek güzel, pek mâhirâne tertîb **13)** edilmiş buldukları yokuşculardan inerek, alçaķ köprünün **14)** altından geçerek, kendi kendilerine rāhat rāhat oynayan **15)** çocukların yanına indiler. Konuşmak için burasını **16)** daha münāsib, daha tenhâ bulmuş çiftlere, dādılara birer **17)** nazar-ı tedķîķ 'atfından sonra atlıkaracaların yanına **18)** çıktılar. Nişân barakası önünde biraz durarak tüfek **19)** dolduran kadının beyâz bileklerini seyr etdiler. Nihâyet, **20)** kendilerini sürükleyen akıntı ile yerlerine geldikleri zamân,

17

1) Nezîh ilk def'a olarak gördüğü bütün bu güzel, bu 2) mükemmel şeylere meftûn, takdîr-hân, şaşkın kalmışdı. 3) Artık kızlar da gelmişler, yerlerine oturmuşlardı. 4) Şükrü kendilerine bir haber veriyordu: Kocaçarı nerede 5) kaldıklarını, neçün gecikdiklerini sormuş, onlar da 6) << Şöyle bir dolaşdık >> demişler. 7) Bu ihtiyâr kadın kimdi? Bu aktrisler kimden 8) çekinebilirlerdi? Belki vâlideleri idi; fakat Nezîh bu kadar 9) güzel kızlara böyle çirkîn bir vâlîde yakışdıramıyordu. 10) Şükrü sâ'ate bakıp bira kadehinde kalmış şon 11) yutumu da içerek: 12) - Ey, dedi, sâ'at on biri yigirmi geçiyor. 13) Artık kalkalım. Akşama babalığı yine bağırırız. 14) Ziyâ te'essüfle yerinden kalkdı. Bağçenin aşıl le'âfeti 15) bundan şonra olduğunu iddi'a ediyordu. Nezîh i'tirâz 16) etmedi. Bugün gördüğü şeyler kendisi için o kadar 17) fevka'l-me'mûl idi ki bu keşret-i ihtisâsdan sersem olmuşdu.

18

1) 2) Teneffüs şambûru yeni çalmışdı. Mektebin imtiḥân 3) vakitlerinde azalan talebesi sene nihâyetlerine mahşûş bir 4) intizâmsızlıkla bağçeye çıkıyorlardı. O günki kitâbet 5) imtiḥânının taḥrîrî olarak icrâ edilmesini muḥakkak 'add 6) ettiklerinden üçüncü sınıf şâkirdânı sâ'at üçde 7) hep toplanmışlardı. Kimisi Mekteb-i Mülkiye bağçesini 8) türbeden tefrîk eden dîvâr dibine dizili şıralara oturmuş, 9) kimisi ötedeki şundurmanın altına çekilmiş, ciğarayı 10) fedâ edemeyenler teneffüşhâne'de kalmışlardı. 11) İmtiḥân vakitlerine mahşûş bir fa'âliyyet-i ḥuşûşîye

19

1) mektebin yeknesak hayâtına biraz cân veriyordu. Şurada 2) bağçenin müdîriyyet odasının altındaki kısmında ellerindeki 3) defterleri, mektebin liṭografî matba'asından çıkmış 4) formları yüksek sesle okuyarak bir kaç çift hızlı 5) hızlı piyasa ediyor. Kapı yanında bir kaç ikinci sene 6) efendisi iki gün şonraki hendese imtiḥânının şekillerini 7) dîvâra çiziyor. Beride bir i'tirâz, bir münâkaşa başlıyor. 8) Bütün sene içinde kitâb yapraklarını kesmeyenlere bile bir 9) gayret-i 'âtilâne gelmiş. Böyleleri bir taraftan yanlarında alay 10) eden çalışan refîklerini oldukça ḥâtırlı bir küfür ile 11) teb'ide çalışırken diger taraftan şimdi 'ale'l-acele taḥrîr, 12) tekrâr edilen derslerden beş numro alacak kadar ḥulâşa 13) kıpmak, zahmetsizce öğrenmek istiyorlar bir şey. Ötede bir kaç 14) arkadaş şu egri çam ağacının altında toplanmış, 15) mubaşşırların işidebileceğine pek

ehemmiyyet vermeden türkü **16)** söylüyorlar. Sonra ufak bir lakırdı bu āhengi bozuyor. **17)** Şahīh bu sene mektebden kimse çıkmayacak. İ‘dādīye, ‘ālīye **18)** birer sene zamm olunuyor. Bu, bitmez tükenmez mübāhaşelere yol **19)** açıyor. Hele iki sene fazla okumağa en ziyāde tarafdār **20)** çıkanlar bile müsābaka imtiḥānını kabūle hīç yanaşmıyor.

20

1) Bir takım terkībler havāda uçuyor: Ta‘mīm-i ma‘ārif, serbestī-i **2)** tederrūs... Küçük bir kol darbesi, öteden mubaşşır, o **3)** hepsini yıldırın Hācī İbrāhīm kendisini göstermiştir. **4)** şimdi birbirleriyle ihtilāt eden sınıflar ayırtılıyor. Bir **5)** kaç tevķīf yağıyor. Sonra muḥāvere bütün bütün başka **6)** cihetlere gidiyor. Şimdi birisi ilk girdiği sene **7)** Hācī İbrāhīm’in kendisine nasıl abdest aldırıldığını, **8)** ilk tevķīfī nasıl vėrdiğini anlatırken lakırdı sınıfda **9)** kalmağa, hocaların hangisi merḥametli olduğuna ta‘yīne **10)** dönüyor. Bütün şāyān-ı istihzā ḥālleri sayılıyor, sesler, **11)** tavırlar taklīd ediliyor, sonra birdenbire yine ders **12)** müzākeresi, türkü, eglence taşavvurları başlıyor. **13)** Nezīh de kitābet defterini bir elinde tutarak arkadaşlarından **14)** Vedād’ın koluna girmiş, koca bāğçeyi boydan boya gezdikleri **15)** sırada refīkine Tepebaşı Bāğçesi’nde gördüğü kızları **16)** hikāye ediyordu. Bunu geçen imtiḥān günü anlatacakmış **17)** fakāt Vedād kāğıdını vėrir vėrmez, beklememiş gitmiş. **18)** İbtidālari işe pek ehemmiyyet vėrmeyen Vedād’a Nezīh şimdi **19)** bir bārān-ı tafşīlāt yağdırıyordu. Bāğçe ḥaqqındaki **20)** ihtisāsātından kızların kendi yanlarına vürūdlarından gāh

21

1) arada büyük bir cümle-i mu‘terize açarak, öteden beriden **2)** bahse başlayarak Fransuva’dan nasıl kāğıd alıp vėrdiklerini **3)** sonra laķ başında nasıl buluşduklarını ‘an‘anesiyle hikāye **4)** ediyor, hīç bir şey unutmuyor, lakırdı nihāyet **5)** kızların güzelliğinde karar kılıyordu. **6)** - Hattā, diyordu, dün akşam yine orada idim **7)** amān görmelisin, Vedād. O kadar güzel, şūḥ şeyler ki **8)** ta‘rīf edemem. Hele ortancası, o māwī gözlüsü... **9)** Fakāt bilmem, aramızda bir antipati var gālibā. Şimdi o **10)** beni bayıltan bir kahkaha ile gülerken gözü gözüme rāst **11)** geldi mi ince kaşlarını şöyle bir çatıyor... İnsānın taleb-i **12)** ‘afv için hemān önüne diz çökeceği... **13)** - Ve... dedi Vedād, burada Nezīh’in sözünü **14)** keserek. Sonra güldü, devām etti: Senin **15)** mi‘desizliğin, ḥüsn-i tab‘ının olmadığını bilirim. Mādāmki **16)** bu kadar medḥ ediyorsun bu akşam berāber gidelim. **17)** - Müjde, müjde... **18)** Arķalarından cılız bir ses Nezīh ile Vedād’a doğru

yakla- **19)** şarak böyle haykırıyordu. Yeni gelen, ayaklarında mektebin **20)** vèrdigi iskarpinlerin bir kaç senelik emek-dârlık ile yüzü

22

1) ağarmış ma'lûliyyetlerini sürükleyerek Vedād'ın koluna girdi. **2)** - Müjde, dedi, kitâbet imtihânı şifâhî oluyor. **3)** Şonra cevâb beklemeden 'ilâve êtti: Olur a, her şey **4)** olur. **5)** Vedād Nezîh'e doğru egilerek: **6)** - Şu soğuğu şav, Allah 'aşkına dedi **7)** Kızlardan artık bahş edemeyeceğini anlayınca cânı **8)** şıkılmış olan Nezîh yeni gelene döndü: **9)** - Seni, dedi, demince Maşos arıyordu. **10)** Mektûbuñ var zann ederim. Gördüñ mü? **11)** Vedād, iki tarafa şallanarak mektûbunu aramağa giden **12)** arkadaşının arkasından bakdı: **13)** - Şu kendisinden hiç hōşlanmadığımı bilir yâ, **14)** 'inādına gelir, koluma girer, böyle çocuk hiç görmedim. **15)** - Yâ efendim koluna şu aktrisler gibi kızlar girseydi **16)** ses çıkarmazdın değil mi? Hele bu akşam berâber gidelim. **17)** Bak hakkım var mı yok mu anlarsın? **18)** Vedād alay ederek Nezîh'in yüzüne bakdı. **19)** - Korkarım, dedi, 'âşık olduñ Nezîh! **20)** - 'Âşık mı? Kim o? Kim o?

23

1) - O! Ra'ûf Bey! **2)** Şimdi Vedād ile Nezîh gülerek yanlarına yaklaşan **3)** refîklerinin uzun şarı bıyıklarını çekmek için **4)** uğraşiyor, Vedād bir taraftan koluna aşıyor, öteki **5)** ciddiyete çevirmek isteyeceği bir laţife ile: **6)** - Duruñ cânım, diyordu, etrâfdan birinci **7)** seneler, çocuklar bakıyor. Bunların yanında yapmayın. **8)** Şonra lağırdıyı çevirmek istedi: **9)** - Beni buraya Hayrî yolladı. Git dedi Nezîh ile **10)** Vedād gizli şeyler konuşuyorlar. Ben yanlarına gitdim beni **11)** başlarından atdılar dedi. Ne konuşuyordunuz bakayım? Kim **12)** 'âşık olan Nezîh mi? **13)** Nezîh ciddî bir tavırla i'tirâz êtti: **14)** - Beni budalâ mı 'add ediyorsun beyefendi hâzretleri? **15)** Senin şu soğuk şîrîn makālın hikâyelerindeki kahramânlar **16)** gibi of yandım, amân ölüyorum, böyle mi? 'Aşk bir **17)** hulyâdır gözüm, buña aldananlar da budalâdır. **18)** - Vay, kim o bakayım 'aşkı inkâr eden? **19)** - Hah, işte Filozof geldi. **20)** Ra'ûf, setresinin düğmeleri kopmuş, kösemsi

24

1) bir çocuğun kolundan çekerek gösteriyordu: **2)** - İşte artık mübâhase edebilirsiniz... **3)** Ra'ûf'un sözünü dehşetli bir gürültü, kocaman **4)** bir kahkaha kesdi. Nezîh hiç başını çevirmeden: **5)** - Hah, dedi, işte Kahkaha Efendi de geldi. **6)** Şimdi bunlara za'îf, uzun

boyu bir refikler 7) daha iltihāk etmişdi bu da bāğçeyi cınlatan kahkahaları 8) arasında: 9) - Āferīn Hayrī'ye! dedi. Baña tām vaktinde haberi 10) vèrdi, bir lakırdı var, koş seni çağırıyorlar dedi. 11) Yüzü teneffüşhāne kapısına müteveccih bulunan Vedād Nezīh'in 12) kolundan çekerek: 13) - Amān, dedi, Vākıf Bey de geliyor. Şimdi 14) atmasyonlara başlar, hīç çekilmez. Bu hıznır Hayrī bütün 15) sınıfı başımıza toplayacak 16) fi'l-hakīka kendilerine doğru bir galabalık geliyordu. 17) Bu sırada Hayrī'nin cırtlak sesi, müstehzī bir in'ikās 18) ile teneffüşhāneden bāğçeye çıkıyordu: 19) - Otuz dört! Otuz dört! İmtihān başlıyor. 20) Otuz dört! Haydi çağırıyorlar.

25

1) İmtihāna mübāşeret haberi üzerine gelenler döndüler. Yalnız 2) Nezīh ile Vedād ve Ra'ūf ile Feylosof kalmışdı, mübāhase 3) yine başladı. Feylosof, sol elinin şehadet parmağı 4) tırnağını ısıрмаğa uğraşdığı sırada: 5) - Sen 'aşkı inkār mı ediyorsun, Nezīh? dedi. 6) Nezīh, bir çok müstemi' buluyormuş gibi ciddī bir 7) şüretde cevāb vèrdi: 8) - Evet, bugün romanlarda gördüğümüz gibi 'aşk 9) yokdur. Öyle yanıp tutuşmalar, sevdiği kadını göremediği 10) için deli gibi olmalar bunlar hep romancıların 11) uydurmasyonudur. 12) Feylosof'un maḳām-ı i'tirāzda elini kaldırdığını görerek 13) buña meydān vèrmeden devām ètdi: 14) - Haydi bu galeyān-ı hissiyātı kabūl edelim. Faḳat 15) bu neden dā'imī olsun? Aradan on beş gün nihāyet 16) bir ay geçerse o teheyyc bitir gider. Romancılar, 'āşıkı 17) işinden gücünden mahrūm edecek, oña başka hīç 18) bir şey düşündürtmeyecek kadar galebe edecek kuvveti 'aşka 19) haml edeceklerine bunu 'āşıkda terbiyenin nokşānına haml 20) etseler daha doğrudur. Feylosof bu def'a Nezīh'in 21) mümāna'atına bakmayarak iç sıkıntısıyla haykırdı:

26

1) - Lakin hezeyān söylüyorsun Nezīh! Şimdi 'āşıkların 2) hepsini terbiyesiz mi 'add edeceğiz? 3) Münākaşanın gitdikçe kesb-i şiddet ètmege meylini görünce 4) işi bir gavgaya muncerr ederek uzakdan seyirci kalmağı 5) taşmīm ètmış olan Ra'ūf: 6) - Öyle yā, öyle yā! dedi. 7) Nezīh i'tirāza muḳābele ètdi: 8) - Pardon, anlatayım. Eger bir adam düşünecek 9) olsa ki 'aşk yalandır, buña ehemmiyyet vèrmemelidir, roma- 10) ncılar da bize gösterse ki hāl böyledir, o vakit şimdi 11) biz de kendimizi aldatmağa kalkmayız, 'āşıklığın şartı 12) bu imiş diye ahlara oflara başlamayız. Terbiyede nokşān 13) dedigim şey bunu bilmemekdir. 14) Feylosof mes'eleyi gibi başka cihetden faşla çalışarak: 15) - Peki, dedi,

bir erkeğin bir kadından hoşlandığını da **16)** inkâr mı edeceksin? **17)** Tavrıyla Nezîh'in fikrini taşvîb etmekde olduğunu îmâ **18)** eden Vedâd gülerek Ra'ûf'a bakdı: **19)** - İşin içine Ra'ûf Bey'i de dâhil ediniz de, **20)** korkmayınız, bu hoşlanmak fi'lini ta'mîm ediniz....

27

1) - Vedâd koluğu koparırım! **2)** Nezîh gürültüye ehemmiyyet vermedi, refîkine mukâbele **3)** etti: **4)** - Yo! Bunu teslim ederim. Fakat bak şimdi, **5)** bir erkek bir kadından nêçün hoşlanır? Huzûzât-ı **6)** hayvâniyyesini istîfâ için değil mi? Buja i'tirâz eder misin? **7)** Hayır. Şimdi bunun kâbil olmayacağını 'akıl keserse, **8)** nêçün uğraşmalı? Kadınların hepsini sevmeli, hepsine **9)** 'âşık olmalı, fakat hiç birisi için ne râhatı fedâ **10)** etmeli, ne 'âdeti. Sözüme inan vallahi. Kadınların bir- **11)** birinden hiç farkı yoktur. O senin dünyâlara değişmeyeceğin **12)** sevgiliğin mâhiyyeti de birdir, şu satılık kadınların da. **13)** Hem bilir misin, bir çok hülyâlar kurup kurup da **14)** sonra, sevdiğimiz kadının da başkalarından farklı olmadığını **15)** anlamak insâna ne fenâ gelir. Alfons Karr'ın Kadınlar diye **16)** bir kitabı var. Geçen gün orada okuyordum. İyi **17)** hâtırimda kalmamış ammâ... 'Âşıklarla seyyâhlar için diyor **18)** büyük bir muşbet vardır. O da her vardıkları memleketin **19)** diğer memlekete, her sevdikleri kadının diğer kadınlara müşâbih **20)** olduğunu anlamaktadır diyor. Bak benim fikrim nedir: Bir

28

1) kadın insânın gözü önünden gâ'ib olunca hâtırasından **2)** kalbinden de gâ'ib olmazsa o adam mes'ûd olmaz. İşte ben **3)** ölünceye kadar bu fikri müdâfa'a edeceğim. Ne kadar roman **4)** hikâye yazsam bunu işbâta çalışacağım. **5)** Burada Vedâd takdîr ile ellerini çırpdı: **6)** - Bravo Nezîh! **7)** Dershâneye 'avdet için tımbûr çalmağa başlamışdı **8)** Feylosof müdâfa'aya vakit bulamadı. Eliyle işaret ederek: **9)** - Nah, dedi, şu tımbûrun ikimizden ziyâde **10)** hakkı vardır.

29

1) **3)** **2)** O akşam Tepebaşı Bâğçesi'nde Vedâd Nezîh'in hüsn-i tabî'atını **3)** artık teslim mecbûr kaldı. Üç hemşireden ortancasının, **4)** mâvî gözlü şarışın aktrisin hepsinden güzel, pek **5)** güzel olduğunu o da i'tirâf etti. Kışın Fransız **6)** tiyatrosuna bol bol gitmek için tasavvurlarda bulunmağa **7)** başladılar. Nezîh, pâzâr günleri mektebden izin alabilmek **8)** için daha şimdiden hîleler düşünüyor; Vedâd eliyle yeleginin **9)** ceybine urarak: **10)** -

Velîmiñ mührü işte burada ben korkmam! **11)** diyordu. Şöñra, şahneye dekolte oldukları hâlde de

30

1) çıkmaları icâb edecek bu güzel aktrislerin o mükellef **2)** tuvaletler içinde çıplak sîneler ile kim bilir ne kadar yaman **3)** olacaklarını taşavvur ediyorlardı. **4)** Bu taşavvurun vèrdigi cür'etle karşılarında hândân **5)** ve müstehzî, meşgûl olan genç kızları nazarlarıyla şöymağa **6)** başladılar. Bir aralık Nezîh o kadar coşdu ki: **7)** - Vedâd, göz kırpacagım, dedi. **8)** Şöñra Vedâd'ın bunu ciddî zann ederek: **9)** - Amân Nezîh, ne kadar alaycı olduklarını görmüyor **10)** musun? Böyle münâsebetsizlik etmek. Onu kândîl gecelerine **11)** şakla! **12)** dedigini görünce ısrâra, alaya başladı. Alışmamış **13)** nazarlarını bir reng-i ihtîşâm ile kamaşdıran şu bāğçede, **14)** anlamadıkları hâlde hōşlarına giden orkestranın nevâz- **15)** işleri, yanlarındaki kızların o cezb edici zerâfetlerinden **16)** serpilen hevâ-yı hârr içinde dördü tecâvüz eden bira **17)** bardaklarının vèrdigi neş'e ile kendilerinden, bāğçeden, **18)** hayâtdan o kadar hōşlandılar ki şimdiye kadar bilmediklerine **19)** te'essüfler ettikleri buradan her akşam gelmek 'azm-i kat'îsiyle **20)** çıktılar.

31

1) Bu, öyle kolay bir şey degildi. Dersde, kozmo- **2)** grafyanın, hikmet-i tabî'iyyenin, müşelleşâtın o haşîn desâfîr **3)** ve eşkâlini bir sâ'at müddet ta'kîb ile zihin yoracakları, **4)** diş şıkacakları yerde hocanın nazar-ı dikkâtinden kurtulmak **5)** için ön sıradaki arkadaşlarından birini siper alarak **6)** Montepinlerin, Rişborların, Jul Vernlerin, Onelerin, **7)** bütün ellerine geçen kitâblarını devr etmeki tercîh ile **8)** boş boşuna geçirdikleri sene-i dersiyyenin 'atâletini **9)** cebr etmek, tevzî'-i mükâfât cedvelinde evvelki seneler işgâl **10)** ettikleri mevki'lerden düşmemek için şimdi şu imtihân **11)** aralarında şabâhdan akşama kadar çalışmağa, o nâ-tamâm **12)** defterlerin, bir lisân-ı ecnebî ile kendilerine bakan düstûrların, **13)** kitâbların karşısında şifreler hall etmek mecbûr idiler. **14)** Nezîh silsile-i işbâtı kaçırmamak için bütün dikkâtini bir **15)** mes'ele üzerine toplamaya çalışırken mütebessim çehreleri, **16)** kırmızı yanakları, o zarîf, nâzik tuvaletleri ile üç **17)** hayâl onu bu cân şıkıcı hakîkatlerden çok uzaklara **18)** götürüyordu. O vakit kitâb yavaşça elinden kayıyor, **19)** gözleri bunu daha iyi görmek için kapanıyor, başı **20)** arkaya dayanıyor, bütün hâhiş-i şebâbiyle bāğçe hayatını

32

1) tekrār yaşıyordu. Sā'at dokuz olup da bāğçede 2) orkestranın çalmağa, maşaların bir bir dolmağa başladığını, 3) çocukların taze feryādlarıyla bāğçeyi şetāret içinde bıraktı- 4) ıkları, hele güzel aktrislerin her zamānki yerlerine gelip 5) gūyā yanlarındaki maşada Nezīh'i göremeyince bir çīn-i igbirār 6) ile kaş çatdıklarını düşünerek genç muhayyilesinin verdiği 7) itmīnān ile bu 'itābı muhakkak 'add edince hālā kitābın öñünde 8) kalmak ona bir kürek mahkūmunun arzū-yı firārını verir, 9) sıcaklarda insānı bütün bütün yoran, öldüren derslerden 10) kaçmak, orada hafif bir rūzgārla serinleyen Tepebaşı 11) Bāğçesi'nin, üzerinde soğuk bira kadehi duran bir maşası 12) başında, Hālīç'in ayaklar altına serilen manzarasından alınacak 13) inşirāh ile muzikayı dinlemek, oynayan çocukları, 14) gezen halkı seyr etmek, hele o güzel aktrisleri bir daha, 15) dā'imā görmek isterdi. 16) Hālbuski öteden, ancak nışfı, o da imtiḥāndan 17) çıkar çıkmaz unutulmak üzere şöyle 'ale'l-'acele ögre- 18) nilmiş kitābın, defterin likā-yı ciddisi ona bir 'itāb-ı şāmit 19) ile imtiḥān şonunun mahcūbiyyetini anlatırdı. O zamān 20) ufağ bir muḥākeme, bir i'tizār başlardı: İmtiḥānda kendisine

33

1) sıra geç geliyordu. Şabāhleyin pek erken kalkınca, 2) gündüz sā'at sekize kadar... Bu on sā'at zarfında, 3) evet, sā'atde otuz şahīfeden... O! Vakit artıyor, 4) ḥattā bir daha tekrāra bile müsā'id... Hem zāten şabāhdan 5) beri çalışıyor. Kaç günden beri de zihni yorulmuş... 6) Hıfzı's-sıḥḥa tenezzühü,istirāhati tavsiye etmiyor mu? 7) Nezīh, bu tarafdār-ı 'ilmīyi de bulunca hemān giyinir; 8) Zeyrek Yokuşu'nu 'ale'l-'acele indikden sonra altıncı dā'ire 9) öñüne çıkan o koca yokuşu ḥayālātına müstağrak bir hālde 10) pek hiss etmeden, kaṭ' eder, terini silmege ancak vakit 11) bularak bāğçeye girerdi. Burada artık benimsedikleri maşada 12) yā o Vedād'ı bulurdu, yā Vedād sonra gelip onu bulurdu. 13) Orada, yalnız nazar-ı diğḡati celb etmemek için ezāndan 14) evvel eve 'avdet etmek mecbūriyyetinden bir pārça mu'azzeb olarak, 15) geçici, ehemmiyyetsiz bir tekābül-i nazarı büyük bir iltifāt 'add 16) ederek yeni bir hevesle biralarını içerler, bu uzaktan hiss 17) ettikleri Beyoğlu 'ālem-i zevkine dalmak için tahassürlerde 18) bulunurlardı. 19) Lakin Nezīh ezāndan evvel Sarāçḡanebaşı'ndaki evlerine 20) gelip de kısalığı, maşrafsızlığı münāsebetiyle ihtiyār ettiği

34

1) Zeyrek Yokuşu yorgunluğunu almadan odasında kanapenin 2) üzerine uzandığı zamân, işte o vakit nâdim olan 3) ayaklarından duyduğu ta‘abın sevkiyle bedbînlige kapılırdı. Kızların 4) kendisine dikkat bile etmediklerini, onlara bu kadar zenginlerin, 5) şıkların, güzellerin muhabbet göstermeleri tabî‘î iken kendi 6) gibi bir mektebliye hiç ehemmiyet vermeyeceklerini düşünür; 7) nazarları teķābül ettikçe şarışın kızda gördüğü, yâhūd 8) görüyorum zann ettiği hâllerin pek tabî‘î bir maķşaddan, iltifâtdan 9) ‘ārî hâllerden olabilmesine hüküm eder, mużtarib olurdu. 10) Bâ-huşuş bugün İstānbül’da, yarın kim bilir nerede olan 11) bir aktrisin, hele şüh, müstehzî bir Fransız aktrisinin 12) kendisinden hiç bir şey alamayacağını düşününce kalbinde, 13) ‘azamet-i nefsinin cerîhadâr olmasından mütevellid bir hiss-i 14) nâ-hoşnûdî peydâ olurdu. Fakat bu, yine onu bāğçeye 15) müdâvemetden men‘ etmezdi. Yavaş yavaş bu bir ‘âdet, bir 16) ihtiyâc hâline giriyordu. 17) Bir akşam yine Vedād ile Tepebaşı’nda buluşdular. Sâ‘at 18) onu beş geçdiği hâlde kızlar henüz gelmemişlerdi. Bu te‘ehhür 19) ilk def‘a vukû‘ buluyordu. Vedād güzel aktrislerin 20) bu kuşurlarını ‘afv edemeyerek:

35

1) - Olmaz, kendilerine bir cezâ tertîb etmeliyiz, diyordu. 2) Nezîh cezâyı ta‘yîn etti: Kızların üçünün de gözlerinden, 3) yanaklarından üçer kere öpmeyi kendisi, yanlarındaki 4) kıcağından istediği kadar buse-çîn olmayı da Vedād 5) için münāsib buluyordu. Vedād buña gelememi: 6) - Bak şimdi, dedi, ben ne düşünüyorum: Vakit, 7) şehir, güzel bir sâhil. Sâhiliñ bir tarafı ormanlık. 8) Buradan bülbül sesleri geliyor. Güneş doğuyor, ilk 9) ziyâları denizde yıkanıyor. Bu kızlardan üçü de - kıca- 10) karıyı mektebdeki bizim Ra‘ûf Bey’e bırakarak- buraya 11) götürmüşüz. En dikkatli famdöşambırlar gibi güzelce soymuş, 12) denize şokmuşuz... 13) Vedād devām edemedi. Nezîh, yanlarından geçerek biraz 14) ötedeki maşaya bir iki arkadaşıyla berâber oturan bir gence 15) selâm veriyordu. Vedād, bu yılışik çehresiyle, sivri 16) burulmuş küstâh ince bıyıklarıyla hoşla gitmeyen gence bakarak 17) Nezîh’e şordu: 18) - Kim bu münasebetsiz? Ekşer akşamları burada 19) görüyoruz? 20) Nezîh istihfâf ile cevâb verdi:

36

1) - Bizim Ziyâ’nın uzakdan bir aķbâbı. Ben de kendisiyle 2) bir kere yâ konuşdum, yâ konuşmadım ismi, dur bakayım, Maķmūd Bey 3) zann ederim, şulunun biri. 4) Öteki,

taḳviye-i mu'ārefeye zōrla bir vesīle bulmak için **5)** kızların boş duran iskemlelerini işāret ederek: **6)** - Şimdi geliyorlar, dedi. **7)** Fi'l-ḥaḳīḳa, eṭrāfdaki maşalar hep işḡāl edildiği hālde **8)** gūyā bir ittifāḳ-ı zımnī ile onların maşasına kimse dokunmamışdı. **9)** Bu her zamān böyle oluyordu. Vedād yavaşıca Nezīh'e: **10)** - İşte bu teklīfsizlikden hīç ḥōşlanmadım, dedi. **11)** Bizim kızları bekledigimiz onun nesine lāzım, kendisine **12)** şorduk mu?.. Faḳat çağır bir kere; onlara dā'ir bir ma'lūmātı **13)** olmalı. **14)** Nezīh, mecbūrī bir nezāketle Maḥmūd Bey'i çağırıldı. O, **15)** ümīd etmediği bu da'vete cān atıldığını gösterir bir müsāra'atle **16)** gelerek, kızlar ḥaḳḳında iyice ma'lūmāt almak için hīç **17)** hīç bir şey bilmiyor gibi davranan, kimiñ neleri olduklarını **18)** soran Nezīh'e kemāl-i memnūniyyetle bir çok şeyler anlatıyordu: **19)** - Babaları, diyordu, banker Mösyö Diyaḡulodur. **20)** Şu Zanni Eczāḡānesi'niñ yanından aşıḡıya doḡru bir soḡāk

37

1) şapar, orada otururlar. Kendileri Rūmdur. Altı **2)** yedi ḡardeş, iki dāne büyük kız ḡardeşleri var, onlar **3)** evli. Erkek ḡardeşleri de var. Anaları babaları da aḡşamları **4)** bāḡçeye gelirler ammā onlar başka famīlya gibi ayrı otururlar. **5)** Bu kızlar böyle mürebbiyeleriyle gezerler. Neler yaparlar, neler! **6)** Hele ḡışın Fransız tiyatrosuna geldikleri zamān liseliler **7)** pīşlerini hīç bırakmazlar. **8)** Bu sırada Nezīh bāḡçeye ilk geldiği gün Fransuva'nın **9)** yanında gördüğü genç adamın ḡaḡındaki bir maşaya yerleşdiğini **10)** görünce vaḡ'ayı ḡikāye etti. Maḥmūd, temdīd-i muḡāvereye **11)** sebep olan bu ḡikāyeyi dinledikten sonra her şey'e vuḡūfunu **12)** i'lān eden bir ma'lūmāt-fürūşluḡla: **13)** - Ha, bilirim, dedi. İsmi Zomulatodur Mekteb-i **14)** Sultānī'de bir pārça bulundu. Şonra Paris'e gitdi, **15)** enjenyör geldi. Geçen gün pis ḡerīfle az daha boḡaz **16)** boḡaza ḡavḡa edecekdik. Bizim Yūmni Bey kendisinin ḡüzüne **17)** baḡıp ḡülmüş; neye ḡüldüñüz diye yanımıza gelmez mi?.. Şonra **18)** ne ise şavdıḡ. **19)** Kızları görememekden, ḡōşlanmadığı bir adamın **20)** - kendi ta'bīrince - būmlarını dinlemekden şıḡılan

38

1) Vedād, bir alay çıkarmak arzūsuna ḡapılarak bir mektebli **2)** lāḡaydlığıyla Zomulato'nun ḡüzüne diḡḡatli diḡḡatli baḡıp ḡülmege **3)** başladı. Nezīh de bu ḡareketi pek tuḡaf buluyordu. **4)** Bu sırada kızlar geldi. Eṭrāfdaki maşaların hepsinde **5)** ufaḡ bir ḡareket, bir memnūniyyet tebessümü peydā oldu. Maḥmūd **6)** Bey artık ayrılacağı sırada Nezīh şordu: **7)** - İsimlerini biliyor musunuz? **8)** - Hepsiniñ bilmiyorum. **9)** - Ortancasınıñ? **10)** - Alis.

11) Alis, ne güzel isim. Oh, Alis... Alis... 12) Vedād ile Nezīh artık Tepebaşı Bāğçesi'nin en vefākār 13) müdāvimlerinden sayılabilirlerdi. İmtihāndan çıkar çıkmaz, 14) imtiḥān aralarında fırsat bulur bulmaz Tepebaşı Bāğçesi'ne 15) kendilerini atarlardı. Ekşeriyā burada başka arkadaş da 16) bulurlardı. İlk şiddet-i temāyülü ġā'ib etmiş olan Ziyā 17) arada gözüküyor, işden haberdār olan mekteb refīklerinden 18) Ra'ūf, Dā'im, çok ve hızlı güldüğü için Nezīh'in Kaḥkaha 19) Efendi nāmını vèrdiği Sa'īd ba'zen bāğçeye uğruyorlardı. 20) Zāten mektebde de başlıca medār-ı mübāḥase bu kızlar oluyordu.

39

1) Artık aktris olmadıklarını anlamışlar, şāhnede dekolte 2) görmek ümīdinden bi'z-zarūre vāzgeçmişlerdi. O sıralarda 3) Fransız opera ve operetlerine pek merāk etmiş olan Sa'īd, 4) Nezīh'i mektebde gördükçe: << Bu gece seniḡkileri gördüm. >> 5) müjdesini vèrir; madmazel Diyapulolardan bi'l-ḥaṣṣa güzel 6) Alis'den dā'imī şūretde baḥṣ edilmesini arzū eden Nezīh, 7) kendisini üzme için laḡırdıyı biḡ nāz ile söyleyen 8) Sa'īd'in koluna girer, bāğçede berāber dolaşdıkları eṣnāda 9) her şey'i ḡikāye ètdirmek isteyerek nihāyet Sa'īd'in cānını 10) şıkıncaya kadar uğraşır. 11) Şimdi Nezīh ile Vedād'ı bir endīşe istīlā ediyordu. 12) Kızlar 'ale'l-'āde dokuz ile on arasında gelirlerken yavaş 13) yavaş gecikmege başlamışlardı. İşte bunun sebebini ta'yīn 14) edemediklerinden dürlü ihtimāllere vücūd vèrerek muṣṭarib 15) oluyorlardı. 'Acabā kızlar kendilerinden rāḡatsız oluyorlar da 16) erken döndüklerini de bildiklerinden bāğçeye gelmek için def 17) olmalarını mı bekliyorlar? Yoksa, yine bir akşam Maḡmūd Bey'in 18) anlatdığ gibi, artık Maltepe'deki köşklere gidecekler de 19) onun için mi gecikiyorlar? Vedād ile Nezīh buḡa da çāre 20) buluyorlar, imtiḥān biter bitmez ilk cum'a günü Maltepe'ye

40

1) gitmege niyet ediyorlardı. Vedād şimendüferle İstānbül'dan 2) gelirdi; Nezīh de, bu sene Büyükada'ya sayfiyyeye giden Ziyā'nın 3) büyük birāderine misāfir olur, oradan Ziyā ile sandala 4) binerek Maltepe'ye geçerlerdi. Orada kızları 'alelḡafle 5) başdıracaḡ olurlarsa kim bilir ne kadar müte'accib olacaḡlar, 6) ne kadar güleceklerdi. 7) Bu sa'ādete nā'il oluncaya kadar şimdiki ḡalde bir takım 8) zaḡmetlere taḡammül ètmek lāzım geliyordu. Çünkü bir gün 9) on bire çāryek ḡalıncaya kadar kızları bekleyip artık vürūd- 10) larından ümīdini kesmesi üzerine bāğçeden 'avdet eden Nezīh, 11) biraz şonra kızların geldigini ertesi gün Vedād ile Dā'im'den 12) duyunca artık erken 'avdet edemez olmuşdu. Kızlar

13) şimdi sâ'at on birde geliyorlardı. Bu hâlde Nezîh kendilerini 14) ancak yarım sâ'at kadar görebiliyordu. Hâlbuki on bir 15) buçukda bağçeden kalkarak tünele binip köprüye inmek, 16) oradan tramvayla Bâyezîd'e çıkmak sonra Sarâçhâne- 17) başı'na kadar gitmek için yarım sâ'at kifâyet etmezdi. 18) Binâ'en 'aleyh Unkapanı tarîkîni intihâb etmek zarûrî bulunuyordu. 19) Nezîh artık bu yola alışmış, ezberlemişdi. Bağçeden 20) çıkınca hızlı yürüyerek etrâfa bakmağa hiç lüzûm görmeden

41

1) on dakîkâda eski köprüye iner, köprüyü beş dakîkâda geçer, 2) oradan Zeyrek Yoğuşu'na kadar dört dakîkâ şarf eder, 3) nihâyet yoğuşun alt başından tamâm on bir dakîkâda eve 4) varırdı. Fakat Frenk gömleginin, pantolonun, yelegin, 5) jaketîn, teri şabâha kadar bile iyice kuruyamazdı. 6) O kadar yoruluyordu. 7) Bağçeye gitmek için kendisinde şedîd bir hâhiş 8) hiss eden Nezîh ibtidâları, bu kadar şiddetle devâmın neden 9) neş'et ettiğini ta'mîk etmek isteyince bunu 'adî bir arzû-yı 10) tenezzüh diye tefsîr etmekden çekinmezdi. Sırf kızlar için 11) oraya gitmiyordu yâ? Kızlar olmasa da o bağçeye yine böyle devâm 12) ederdi. Elbette, gençdi, romancı olmak da istiyordu; 13) böyle yerleri mutlakâ görecekti, oralara devâm edecek, 14) ahvâl-i beşer hakkında tettebbu'âtta bulunacaktı. Kızlar bağçeye 15) kendiliklerinden geliyorlardı. Nezîh mi gidip onları arıyor, 16) buluyordu? Bir güzel kadına bakmak hiç de on'a 'âşık 17) olmak degildir. 18) Nezîh düşünüyor, hareketinde iddî'alarına muhâlif bir cihet 19) bulamıyordu. Nezîh'in bu 'aşk huşûşunda mefkûd bir tecrübe 20) üzerine mü'esses garîb fikirleri vardı. 'Aşkî cebr-i

42

1) nefis ile vücûda getirilir zann ediyor, 'aşkın bir yalandan, 2) romancıların tükenmez bir sermayesinden 'ibâret olduğu 3) fikri neşr edilse herkes bundan vâzgeçer kıyâs ediyordu. 4) Bütün bu nâkış mü'tâlâ'alar neticesinde gözünün önünden 5) gâ'ib olacak bir kadın o anda hemân kalbinden de gâ'ib 6) olursa mes'ûd olabileceğine hüküm etmişti. İşte bunun 7) için bütün kadınları sevmek, fakat hiç birisi için 8) râhatını fedâ etmemek isterdi. Lakin şimdi bu on bir 9) buçuklara kadar bağçede kalıp da, ma'ahazâ pek müsâ'id 10) davranan pederini: 11) - Nerelerde kalıyorsun? Tepebaşı Bağçesi'ne gitmek, 12) a'lâ; fakat vaktiyle eve gel, merâk ediyoruz. Gibi bir 13) ihtârına meydân vermemek için sıcakda terleyerek, 14) yorularak Zeyrek Yoğuşu'ndan 'ale'l-'acele yayan çıkmak huşû- 15) şu Nezîh'in

evvelki iddi'alarıyla bir pârça i'tilâf kabûl **16)** edemiyordu. Nezîh buralarını ta'mîk etmek istemiyordu, **17)** pek yorulmakta olduğunu düşünecek olduğu zamân **18)** hâfızası ona güzel Alis'inin bir zarîf boyun kırmasını, **19)** tebessüm etmesini ihtâr eder; Nezîh hemân bu gözü önünde **20)** cânlanan hayâle her şey'i fedâ ederek onun âgûş-ı mahremiyyetinde **21)** yaşardı.

43

1) Kırbân Bayramı hûlûl etmişdi. 'Arefe ile bayramın **2)** ilk günü bāğçeye gidemeyeceklerinden bunun acısını **3)** çıkarmak için ikinci günü orada buluşmak üzere **4)** Nezîh bir taraftan Ziyâ ve Şükrü'ye, diğer taraftan Vedâd'a **5)** söz vermişti. O gün kendisinin bir işi yoktu. **6)** Sâ'at dokuzda evden çıktı. Yavaş yavaş Beyoğlu'na **7)** geldi. Daha erken olduğunu bildiğinden biraz dolaşdı. **8)** Duğûliyye abone biletlerinden birini vererek bāğçeye girdi. **9)** Bāğçe henüz tenhâ idi. Cân şikintisiyle hemân bira **10)** ısmârladı; sonra bayram olduğunu tahtaşturla meze için **11)** bir çiroz istemegi hōş gördü. Vakit geçiyor, **12)** ne arkadaşlarından biri geliyor, ne kızlar görünüyordu. **13)** Bu cân şikintisi içinde Nezîh cebinde altmış para bulunduğunu **14)** tahtaştur etti. Yâ kimse gelmeyecek olursa? Zâten Ziyâ ile **15)** Şükrü Bey kavî söz vermemişlerdi. Kıruçeşme'de **16)** kalem mümeyyizine gidecekler, erken dönebilirlerse bāğçeye **17)** çıkacaklardı. Bu hâlde Vedâd'ın da işi zuhûr ederse **18)** Nezîh cebinde altmış para ile, içdiği iki biranın, bir de **19)** çirozun parasını vermek mecbûriyyetinde kalacaktı. Kemâl-i **20)** endîşe ile sâ'ate bakdı. On buçuğa gelmişti. Ziyâ ile

44

1) Şükrü'nün artık gelmeyecekleri anlaşılıyordu. Vedâd da **2)** sâ'at onda be-heme-hâl bāğçede bulunacağını söylemişti. **3)** Esâsen muhteriz bir tabî'ata mâlik olan Nezîh şikintisinden **4)** terlemeğe başladı. Bāğçeden nasıl kurtulmalıydı? 'Acabâ para **5)** vermeden sıvışmak kâbil miydi? Ertesi gün, gelince **6)** garşona mütebessim bir çehre ile: **7)** - Ben dün para vermegi unutmuşum... **8)** diyerek ikisini birden vermek, bir ikilik de bahşış **9)** bırakmak mes'eleyi ta'mîr edebilirdi. Fakat bugün buradan **10)** rezâletsiz çıkabilmenin kolayı nasıl bulunacaktı? **11)** O vakit Nezîh, garşonların meydânda bulunmamasından istifâde **12)** ederek şavuşmak fikrine düşdü. Mütereddidâne kalkdı. **13)** Piyasa ediyor gibi dolaşır göründü, fakat her adımını **14)** mütereddidâne atıyordu, şanki arkasından garşon: **15)** - Beyefendi, paraları! **16)** diye bağııyordu. Hîç bir hâdişe zuhûr etmeden **17)** kapının

yanına gelince hemân dışarı atıldı. Oh artık **18)** kurtulmuşdu. **19)** Bu hareketinden Nezîh şaşırılmışdı. İşbu kadar sâde **20)** imiş ha? Öyle ise neden ‘acele etsin? Bağçe galabalıklaşdıktan

45

1) sonra bu şüretle çıkmak elbette daha kolay olurdu. **2)** Abone koçanından bir bilet daha kopararak içeri girdi. **3)** Kendisini bekleyen bira kadehinin öñüne muţma’inâne oturdu. **4)** Bu ıztırâbdan kuruyan boğazının harâretini bir soğuk **5)** bira ile teskîn etti. Artık neş’esi ‘avdet etmişdi. **6)** Çok geçmeden Vedâd bir alây i’tizâr ile geldi. Beyrûtlu **7)** bir hemşehrîye râst gelmiş de, o şöyle söylemiş de, **8)** azıcık bir yere uğramışlar da... Biraz sonra Dâ’im de **9)** yanında yalnız kendisinin tanıdığı bir aḥbâb ile geldi. **10)** Vedâd ile Nezîh’i görünce ‘aynı maşaya oturdu, Nezîh **11)** artık bir geniş nefes almışdı. Ma’amâfîh sâ’at on biri **12)** yigirmi geçdiği hâlde kızlar elân gelmemişdi. Bağçe de pek **13)** tenhâ, pek tatsız gözükiyordu. Nezîh: **14)** - Vedâd gidelim. **15)** Teklîfinde bulundu. Vedâd müsâra’atle cevâb vârdi: **16)** - Olur. **17)** Nezîh bunu << Maşrafı gör >> maḳâmında söylemiş olduğu **18)** hâlde Vedâd anlamamış gibi duruyordu. Sükût içinde **19)** beş dakîka geçti. Bu def’a Vedâd teklîf etti: **20)** - Nezîh, gidelim. **21)** Nezîh derhâl kabûl etti:

46

1) - Hay hay! **2)** Vedâd ḥesâbı tesviye etmekde isti’câl göstermiyordu. **3)** Nihâyet Nezîh onun da kendisi gibi olduğunu anladı. **4)** Dâ’im’e teklîf edebilirdi; faḳat onun yanındaki yâbâncı **5)** zât? Bu maḥcûbiyyete ‘arz-ı nefis etmek zarûrî idi. **6)** Yâ Dâ’im’de de yoksa? Herhâlde bir kere söylemek lâzım **7)** geliyordu. Alaya bozarak güldü: **8)** - Haydi Dâ’im, dedi, anlaşıldı; Vedâd da bugün **9)** benim gibi para tutmuyor. Ben demincek oña gidelim dedim, **10)** o da şimdi baña gidelim diyor, para bahşse hîç yanaşmıyor. **11)** Bu, ‘umûmî bir kahkaha tevlîd etti. Dâ’im’in mu’âveneti **12)** sâyesinde garşona bir de << mersi>> dedirdikden sonra **13)** çıktılar. **14)** Güzel hemşîreleri görmek, evet sâde görmek **15)** için - çünkü başka bir şey yapabilmek ihtimâlini taşavvur **16)** edemiyorlardı- bu derecelere kadar eşer-i mecbûriyyet ibrâz **17)** ettikleri hâlde bir mükâfâta nâ’il olamıyorlardı. O ḥandân **18)** çehreleri temâşâ müddeti gitdikçe tenâkuş ediyordu. **19)** Madmazel Diyapulolar bağçeye, gitdikçe geç geliyorlardı. **20)** ‘Acabâ bunun o bir dürlü keşf edemedikleri sebebi ne idi?

47

1) İstihzâlarına dūçâr olmak korkusuyla bir taşkınlıkda¹ 2) bulunmadıklarından emîndiler. 3) Bir pāzār günü Nezîh ile Vedād, bāğçeye gelmeyen kızların 4) maşasında şakîl kadınlara lâkaydâne bakarak taḥassürler ederler- 5) ken Maḥmūd Bey'in selām vermek ister bir şokulğanlıkla 6) yanlarından geçdiğini gördüler. Nezîh, kızlardan bir ḥaber almak 7) ümîdiyle kendisine âşinâlık ederek madmazelleri şordu. 8) Maḥmūd Bey buña muntazır olduğunu gösterecek bir tebessüm-i memnûniyyetle 9) derḥâl i'ṭâ-yı tafşîlâta başladı: 10) - Maltepe'ye gitdiler, dedi; dün siz yokdunuz, buraya 11) geldiler. Fotoğrafçı Sebah'a resim çıkartmışlar. Güyâ 12) resimlerin arkasındaki yazıları okuyorlarmış gibi tutarak 13) yüz tarafını bize çevirdiler. Bugün istimbotla Fanaraki'ye; 14) akşama Tarabya'ya gidecekler. Oradan Maltepe'ye dönecekler. 15) Vedād Maltepe hakkında Nezîh'e ma'lûmât vèrdi: 16) - Maltepe'de, daha başkaları da varmış. Geçen gün 17) bizim Beyrütlu arkadaşlar gitmişler, neler yapmışlar. Orada 18) öyle şıkça adamlar nâdir olduğundan İstānbûl'dan birini 19) görürlerse bütün kızlar; kadınlar pencerelere, kapılara ko- 20) şuyorlarmış.

48

1) Maḥmūd Bey'den bu ḥaberi aldıktan sonra artık bāğçede 2) durmadılar. Nezîh sevgili Alis'ini göremeyeceği için 3) müte'essir oluyorsa da daha ayın yarısında iken parasını bitirmiş 4) olduğunu da düşünerek ba'demâ, bāğçeye gitmeyecekleri 5) cihetle bu dücceyi düzeltebileceğini, derslere rāḥatça 6) çalışacağını ümîd ediyor, bundan bir pârça memnûn 7) oluyordu. 8) Bununla berāber yine ümîd ettiği gibi derse bakamadı. Akşam 9) üzeri sâ'at on buçuk olunca içine bir sıkıntı gelir, evde 10) oturamaz olurdu. Bir şey yapmak isterdi; ne yapsın? 11) Bāğçeye gitmek? Bāğçede artık ne vardı? O bāğçeye rûḥ 12) vèren kızlar şimdi Maltepe kızına bir güzel gelincik gibi 13) ziynet vèriyorlardı. 14) Onlar İstānbûl'da iken Nezîh bir akşam Tepebaşı'na gidemese 15) gaybûbetinin bir igbirâr ile telakkî edileceğini taḥayyül ederek 16) üzüldü. Faḫaṭ işte şimdi Nezîh âmāde-i ziyâret 17) iken onlar, o güzel kızlar, o dil-firîb Alis'i, İstānbû- 18) lda yokdu. Serzeniş sırası kendisine gelmişti. 19) Faḫaṭ buña ehemmiyyet vèrilecek miydi? Onun şimdi böyle 20) İstānbûl'un bir köşesinde muḫtarib, me'yûs kaldığı taḫaṭtur

¹ Metinde "taşkınlıkda" (baskı hatası).

49

1) edilecek miydi? Nezîh hele on buçukdan sonra kitâblarından 2) bütün bütün bıkarak kanapesine uzanır, karşısındaki 3) pencereyi açarak daldı. 4) Hayâlî, komşunun ufku kapayan kara kiremitli damından aşar, 5) hiç bilmediği Maltepe'ye kadar uçardı. Orada akasya 6) ağaçlarıyla sâyedâr olmak üzere tahayyül ettiği uzun bir hıyabân 7) altında koşarak, gülerek tenezzüh eden kızları görür; 8) birbirlerini kovalarken, sonra yorularak çimenler üzerine 9) kendilerini atarlarken onlara refâkat eder; sık sık teneffüslerle 10) kabaran taze sînelerinin hâlecânını, bûy-yı müskirini duyardı. 11) Fağat o şarışın güzel, Alis neçün vakit vakit, öğündeki 12) baħr-ı lâciverdîniñ tâ uzaklarına nazarını 'atf ederek 13) düşünüyordu? Orada, arz ile semânîñ ihtilâf-ı 14) mübheminde, hâfızasına mahkûk bir hayâlî görmek mi istiyordu? 15) Bu hayâl kimiñdi, Nezîh'in mi? Oh, bu ne ümîd olunmaz 16) sa'âdetdi!.. Sonra Nezîh, acı bir ihtimâlî mülâhaza ile 17) bu sa'âdetler veren hulyâdan ferâgat ederdi. İhtimâl ki kızlar 18) şimdi sâdece köşklerinde oturarak yine bāğçedeki 19) gibi, fağat bu def'a her taħattur ettikleri erkeklerle, kadınla 20) eğleniyorlardı. İhtimâl ki bunların içinde mahcûb hâli,

50

1) meftûn nazırları ile Nezîh de dâhildi? Bu tahayyüller Nezîh'i 2) sâ'at yarımaya kadar işğâl ederdi. Gelip yemeğe çağırmasalar 3) daha devâm edeceği muhakkıktı. 4) Bir gün Sa'îd'in opera merâkı bu huşûşda Nezîh'in pek ziyâde 5) işine yaradı. İmtihâna girmek üzere dersşâneniñ kapısında 6) ayakda titreye titreye bekleyerek adaklar adayan, sonra dersi 7) zihninden hulâşa etmek isteyip de hiç bir şey bilmiyor 8) gibi bir kelimesini taħattur edemeyince şaşkınlığından kitâbıñ 9) yapraklarını yırtarcasına açan, arada bir durarak, kendi 10) kendisine elleriyle, başıyla işaretler ederek, burnundan nefesler 11) alarak mu'allim sekiz ay evvel filân gün dersde kendisine 12) bakıp başını şallamış olduğu cihetle bu imtiḥânda muṭlakā 13) döndüreceğini mubaşşıra anlatmağa çalışan Hoca Ra'îf'i 14) alevlemekle meşgûl Sa'îd uzakdan Nezîh'i görünce bu alaydan 15) ayrılmaya râzı olamayarak yalnız: 16) - Seniñkileri dün gece bāğçede gördüm. 17) diye seslenmekle iktifâ etti. Bāğçede imişler! Şahîḥ 18) ise bu ne büyük müjde idi. 19) Êrtesi gün sâ'at dokuzda Nezîh, Vedâd'a haber vermeğe 20) vakit bulmadan, Tepebaşı Bāğçesi'ne koşmuşdu. Daha bāğçeye gir-

51

1) meden parmaklığın arasından kendi yerlerini görmege çalışmış, 2) nazarı kızlara teşādūf ètmeyince müte'ezzī olmuşdu. Maḥmūd Bey 3) içerde yalnızca dolaşıyordu. Nezīh, bu çocuğun 4) muḥāzarasından ḥiss ètdiği istikrāhı yenerek: 5) - Gelmişler ha? 6) istifhāmıyla takarrüb ètdi. Beriki bir ḥavādiş anbarı 7) gibi bir çok şeyler boşaltmağa başladı: 8) - Evet, dèdi, buradalar. Ah, dün gece olmalı 9) idiniz. Fransızların << Katorz Jüiyye >> yortusu vardı. 10) Benim hīç bir şeyden ḥaberim yok, tiyatroya gelmişdim. Boķas 11) vardı. Madam Sandra Paķar'ın Boķas'ı pek meşhūrdur. 12) Tiyatroyu öyle bir donatmışlardı ki ta'rīf èdemem. Kocaman 13) bir ay yıldız yapmışlar, bayraklar aşmışlar, Osmānlı, Fransız 14) armaları tertīb ètmışlerdi. Madam Sandra Türkçe marş 15) söyledi. Ne ğalabalıķdı Allah'ım, ne ğalabalıķdı. Fotöy de 16) setalde bir yer bulamadım. Antre aldım. Bir de arķamdan bir 17) fışılı ışıtdım, başımı çevirdim, bizimkiler değil mi? Başladılar 18) gülmege. Bir dānesi yelpāzeyi yüzüne ķapamış, dilini 19) çıkarıyordu. Tuvaletleri de o ķadar mükemmeldi ki. Amān, 20) tuḥaf bir şey de oldu. Madam Sandra Marseyyez'i

52

1) söylerken iyice görmek için herkes iskemlelere 2) çıkmışlardı. Ben de çıkdım. Arķamda bunlar, ne olursa 3) olsun şunlardan birisinin üzerine düşeyim, dèdim. 4) Yavaş yavaş şallandım. İçlerinde bir başıķ yüzlüleri 5) var, en büyükleri; kāfir, niyetimi anladı. Tamām düşeceğim 6) zamān eliyle itdi. Ben de hemān vesīle 'add èderek << mersi 7) biyen madmazel!² >> dèdim. << Söla ne riyen mösyö!³ >> diye 8) cevāb vèrdi. Bak daha şonrası var. Perde aralarında 9) bāğçede aşağı yolda geziyorum. Dönerken bakdım ki Alis, 10) tā burun buruna geldik. Hemān << Jö mör pur tua!⁴ >> dèdim, 11) geçdi. Şonra dolaşırken yine rāst geldim. Bu sefer 12) << Jatan repons..⁵ >> dèdim. 13) Nezīh, şabr èdemeyerek şordu: 14) - Ne dèdi, ne dèdi? 15) - Hīç; kāfir kız gülerek omuzlarını ķaldırdı. 16) Yüzüne bir tuḥaflıķ vèrerek: Riye! dèdi. 17) Riye.. Hīç!.. 'Acabā kendisi için de bu kelime mi 18) ḥāzırlanmışdı? Nezīh bunu düşünerek fikr-i melāle 19) doğru giderken öteki devām èdiyordu: 20) - Ben tekdīr filān bekliyordum; bu << riye >> 'ādetā

² Teşekür ederim bayan.

³ Bir şey değil efendim.

⁴ Senin için ölürüm.

⁵ Cevap bekliyorum.

53

1) iltifât gibi geldi. Hem monşer, bunların bir tabî'atları 2) var ki çok iyi. Hiç darılmıyorlar. Geçen kış tiyatrodâ 3) liselilerin kendilerine yapmadıkları⁶ kalmadı. Bel Etaj'da 4) büyük bir locaları var, oraya dolarlar. Artık kışın 5) orada seyr ederiz inşâallah. 6) Sâ'at on buçuğa doğru kızlar, yine pür-neş'e, geldiler. 7) Faķat bu akşâm Nezîh istiyordu ki onlarda, hele güzel 8) Alis'de biraz daha ciddiyet, bir tavr-ı tefekkür görsün. 9) Heyhât! 10) Bu günden sonra Nezîh yine bāğçeye devāma başladı. 11) Faķat bunu Vedād'a söylemiyordu. Nezîh, 'azîzlige hiç 12) kapılmadığını iddi'â eden Vedād'a 'azîzlik etmek hevesi kendisini 13) bu oyuna sevk ediyor zannında idi. Hattâ imtiḥân günleri 14) mektebde gördükçe: 15) - Vedād, dârdi, dün akşâm yine bāğçede idim, 16) bekledim, bekledim, gelmediler. 17) Vedād şaḥîḥ zann ederek kızıyordu: 18) - Seniḡki de artık budalalık. Maḥmūd Bey, duymadın mı, 19) Maltepe'ye gitdiler, dedi. Bunun üzerine ben bir daha bāğçeye 20) gider miyim?

54

1) Oh, sonra Vedād'a aldandığını, kızların yine her 2) akşâm bāğçeye geldiklerini söylemek ne alay olacaktı. 3) Faķat bu alay te'eḥḥür ediyordu. Nezîh bunu söylemek 4) içün hiç bir fırsatı münāsib görmüyordu. Zāten bāğçe 5) ḡayâtı pek yeknesak bir şüretde devām etmekde idi. Kızlar 6) bāğçeye vürüdlerini on buçuḡda karar-gîr etmişlerdi. Nezîh, 7) onlardan çok evvel yerine oturur, nazarı kapıya müteveccih, 8) beklerdi. Mu'ayyen vakitte kızlar gelirler, bir iki kere 9) dolaşırlar, sonra karşıya oturlardı. Artık Nezîh 10) kendisine 'atf edilen nazarlardan cesâretler, ümîdler alarak 11) müstaḡrak-ı ḡayâl kalır, güneşe karşı şemsiye açmalarına, 12) arada bira içmelerine, her şeylerine fevķa'l-'âde bir zerâfet 13) isnâd ederek, her ḡâllerinde gitdikçe cāzib bir leṭâfet 14) bularak mütelezziz olurdu. 15) Bu sırada imtiḥânlar bitmiş, Vedād şâyân-ı ḡayret bir 16) 'aksîlikle hendese ve kîmyâdan dönerek bir daha İstânbûl'a gelmemek 17) üzere memleketine gitmiş, Nezîh şâyân-ı ḡayret bir teşâdüfle 18) mevķi'ini muḡâfaza edebilmişdi. Ziyâ da birâderinin yanına, 19) Ada'ya çekilmişdi. Nezîh bāğçede yalnız kalıyor, bütün 20) ḡayâlât içinde mes'ûd oluyordu.

⁶ Metinde "yaymadıkları" (baskı hatası).

55

1) Yeknesak olmağla berāber kendisini aślā bıkdırmayan bu hāl 2) birdenbire dūçār-ı tezelzül oldu. Bir akşam sā‘at on bir 3) buçuğa kadar beklediği hālde Alis’ini görememişti. Hālā, 4) kızları görmezse pek te’essüf etmeyeceği zannında idi. 5) Faķat bu akşam me’yūs bir hālde eve ‘avdet ederken şanki 6) mevcūdiyyetinden bir şey eksilmiş gibi içinde mübhem bir 7) rāhatsızlık hiss ediyordu. Yavaş yavaş endīşe de 8) başlayordu. ‘Acabā hastalandılar mı? 9) Ertesi gün Nezīh mu’tāddan erken bāğçede idi. 10) Artık bāğçenin tadı cidden kaçmışdı. Ekşer müşteriler 11) sayfiyyelere çekilmişlerdi. Bāğçeye biraz cāzibe veren bīçāre 12) kadınlar da sā‘at sekiz buçuk vapuru ile Haydarpāşa 13) deniz hamāmına gidiyorlardı. Hele ‘ādī günlerde tek tük 14) buraya uğrayanlar ise hep kapı tarafa toplandıklarından 15) Nezīh’iñ, Diyakulolarıñ bulundukları cihet kāmilen hālī kalıyordu. 16) Nezīh başını avucuna dayayarak mu‘azzab düşünceler içinde 17) kızlarıñ vürūdunu beklerdi. 18) Bugün de yine pek beyhūde bekledi. Ertesi gün de 19) nevmīdāne ‘avdet etti. Artık etrāfında bir lezzet 20) bulamıyordu. Kendisinde bir eksiklik vardı; bāğçeye

56

1) hīç ‘alāķadār olamıyordu. Orada kızlardan dūr 2) bulundukça delilik etmek arzūlarına mağlūb oluyordu. 3) Bu delilikler içinde meylini en ziyāde celbe muvaffak olan içki 4) idi. Bir akşam sarhōş olmak için birbiri arkası 5) sıra beş bira getirttiğini gören ğarşonuñ merħameten 6) tavşıye ettiği uşūle ri‘āyet ederek biranın içine konyak 7) karışdırıp içmiş; bundan da istediğini alamayınca 8) başını döndürmek için atlıķaraca binmişti. Un- 9) kapanı Köprüsü’nden geçerken Nezīh başının arzūsundan kat kat 10) ziyāde döndüğünü duyuyordu. Evde, ağızının kokuşunu 11) hiss ettirmemek için kimsenin yanına yaklaşmayarak, 12) mi‘desine şıģmayan biraları kimseye duyurmadan i‘āde 13) etmek için odasına kapanıp ğazete kāğıdlarıyla işini 14) görerek geceyi geçirdi. Şonra ertesı gün bozuk 15) bir mi‘de, yeni bir ümīd ile artık alışdığı yokuşu 16) çıkarak bāğçeye gitdi. Yine mużtarib ‘avdet etti. 17) Bu işkence bir hafta devām eyledi. Nezīh, kızları göremediği 18) gibi ğaber alacak bir kimseye de rāst gelmiyordu. 19) Nihāyet teşādūf kendisine merħamet ederek Maħmūd Bey’i 20) Bāyezīd’de karşıısına çıkardı. Hele şükür! Nezīh kızlarıñ

57

1) artık bu def‘a kat‘iyyen Maltepe’ye gitdiklerini öğrendi. Bunu 2) anlamak için Maħmūd Bey’iñ, geçen cum‘a arkadaşlarıyla Eren- 3) köyü’nden Maltepe’ye gitmek için nasıl niyet

ètdiklerini, **4)** sonra havânın birdenbire kararması üzerine 'azîmetden **5)** nasıl vâzgeçdiklerini uzun uzun dinlemeğe tahammül lâzım **6)** gelmişti. **7)** Artık Ada'ya gitmeği kararlaştırmak için Ziyâ'yı **8)** görmek iktizâ ediyordu. O gece Nezîh Ziyâ'ya gitdi. **9)** Ziyâ Ada'dan yeni 'avdet etmişti. Nezîh'i görünce ilk **10)** lakırdısı: **11)** - Seniñkileri Ada'da gördüm! **12)** Müjdesi oldu. Ziyâ hayretinden dudak büken Nezîh'i **13)** iknâ' için tafşîlât veriyordu: **14)** - Her gece iskele başına geliyorlar. Orada iskele **15)** babalarına oturuyorlar. Etrâflarına herkes doluyor. Bir **16)** kahkaha, bir alay, görmelisin. Orada kendilerinden **17)** güzeller de var da onun için pek iltifatlî davranıyorlar. **18)** Yanlarında az ihtiyârca bir kadın ile geziyorlar. Seniñ **19)** Fransuva da orada. Faķaķ yüz verdikleri yok. **20)** Kızların Ada'da olması Nezîh için büyük bir ni'met

58

1) idi. İki gün sonraki pençşenbe günü Ada'ya gitmeğe **2)** karar verdiler. O gece Nezîh çokdan beri mahrûm olduğu **3)** tatlı hülyâlar içinde esâtîrî adalar, perîler rû'yâsına **4)** daldı. **5)** Pençşenbe günü sâ'at sekizde Nezîh, Ziyâ'yı almak için **6)** mahall-i me'mûriyyetine uğramışdı. Fenâ bir haber aldı: Ziyâ **7)** parası olmadığından, pederinin bir gece evvel Ada'ya gitmesi **8)** münâsebetiyle para istemegi unuttuğundan bahş ile gitmek kâbil **9)** olmayacağını söylüyordu. Her mâni'i hemân izâle etmek isteyen **10)** Nezîh kendisinde iki mecîdiye varsa da, kitâbcıya uğrayarak **11)** bıraktığı kitâblardan şatılmışlarının bedelini de alacağını, **12)** zâten - eniştesi mādâmki Ada'dadır- kendilerine aşıl **13)** paranın Ada'ya gidinceye kadar lüzûmu olduğunu söyleyerek Ziyâ'yı **14)** iknâ' etti. Ada iskelesinde on vapurunda buluşmak **15)** üzere sözleşerek ayrıldılar. **16)** Nezîh'in iki sâ'at boş zamânı vardı. Bu şabırsızlık **17)** içinde vakti nasıl geçireceğini bilemediğinden, kitâbcıdan **18)** bir şey almakdan ümîdi kesdikden sonra, Beyoğlu'na **19)** geçti; saçlarını kesdirdi, sonra Takşîm'e doğru **20)** yürüdü. Zanni'nin eczâhânesini görünce kızların o soķākda

59

1) oturduklarını tahattur etti. Evlerini öğrenmek lâzım **2)** değil miydi? Biraz tereddüden sonra cesâret bularak **3)** eczâhâneye girdi. Banker Mösyö Diypulo'nun hânesini **4)** şordu, öğrendi. Aşğı doğru inerken sol **5)** koldaki birinci soķâğın sağ kolda birinci evini **6)** arayarak yürüdü. Bu, yanındakilerden alçak, cebhesi **7)** Malta taşından yapılmış bir hâne idi. **8)** Nezîh diķķatle pencerelere bakdı. Perdeler kâmilin indir- **9)** ilmişti. Kapıya kim bilir ne vakit aşılmış çiçekden bir **10)** iklîl, şararıp şolmuş, kurumuşdu. Dîvârda **11)** Küçük

İsmā‘īl Kumpanyası’nın eski bir i‘lānı yapışdırılmış, **12)** yırtılmadan duruyordu. Nezīh, bu ‘ādīce manzarası **13)** içinde o güzel Alis’ini hıfz etmiş hānenin öñünden **14)** pek çābuk ayrılmamak için durup, i‘lānı anlamadan **15)** okumağa başladı. İsteyordu ki yukarıki katın perdeleri **16)** kımıldanarak bir çift çeşm-i muhibb kendisine gülsün. **17)** Bu arzūya o kadar meclüb oldu ki kızların Ada’da olduklarını **18)** bile unutarak bu güzel, bu mütebessim gözleri görmek için **19)** başını kaldırdı. Tozlu, kirli cāmlar arkasında perdeler **20)** müstehzī bir hareketsizlik ile kendisine bürüdet gösteriyordu.

60

1) 4 **2)** On bir buçuğa doğru Ada’ya yanaşan Nüzhetiye’den **3)** akan galabalık arasında Nezīh ile Ziyā ‘ale’l-‘acele yol bulup **4)** geçmek için bir haylī uğraşdılar. Nezīh’in elinde gündüzleri **5)** vakit geçirmege medār olur fikriyle tercüme için yanına aldığı **6)** Jorj One’nin << Det dö Hen >> iyle bir de küçük kāmūs-ı **7)** Fransevī vardı. Bunları eve bırakıp iskele başına **8)** dönmek fikrinde idiler. Nezīh şimdiye kadar bir çok **9)** sitāyişini duyduğu Ada’nın bütün güzelliklerini birden görmek **10)** istiyor gibi her tarafa bakarak, faķat hīç bir şey’i iyi **11)** göremeyerek, kendisine Ada hakkında ma‘lūmāt vėren Ziyā’nın

61

1) yanında, yalnız Diyapulolara teşādūfe ehemmiyyet vėrerek yürüyordu. **2)** Şimdi Ziyā deniz kenārında bir hamām göstererek: **3)** - Bak, dēdi, bu hamām kadınlara maḥşūşdur. **4)** Şabāḥ, akşam dolarlar. Hamāmın dışarısına çıkarlar. **5)** Denizın üstü kıpkırmızı kesilir. Ba‘zısı çırcıplaķ **6)** çıkıyor. **7)** Nezīh, bu denizin yüzünü kıpkırmızı bir hāle getiren **8)** kadınlara hīç bir eşer-i temāyül göstermiyordu. O yalnız **9)** Alis’ini yalnız onu, denizde degil hattā karada görmekle **10)** memnūn olacaķdı. **11)** İskele başına ‘avdetlerinden çok geçmemişdi ki yukarıdan **12)** doğru kızların, yine şūḥ ve ḥandān, geldiklerini gördüler. **13)** Yanlarında kırk yaşını geçkince görünen bir kadın vardı. **14)** Hemān kalkdılar, teşādūf için yürüdüler. Nezīh mest, **15)** her şey’i unutmuş bir hālde onlara bakıyordu. İbtidā **16)** küçükleri, kara gözlüleri, Nezīh’i gördü; ḥafīf **17)** bir kol darbesiyle hemşiresine, Alis’e, ḥaber vėrdi. **18)** O da gözlerini kaldırdı. Küçük, ḥafīf bir tekābül-i **19)** enzār; faķat bu Nezīh’e ne lerzişler, ne sa‘ādetler vėrmedi! **20)** Sonra ḥafīf bir kaş çatış; ihtimāl ki ‘alenen bu kadar eşer-i

62

1) diĸkat göstermesiniñ cezāsı. Nezīh her cezāya taħammül 2) edebilirdi. O ĸol ĸarbesi kendisiniñ tanındığını 3) anlatıyor; ihtimāl ki biraz da kıymeti, hā'iz olarak 4) tanındığını ümīd etdiriyordu. 5) Büyük ĸardeşleriyle yanlarındaki ĸadın ĸazinoya otur- 6) dular, Alis ile küçük hemşiresi deniz kenārındaki yolda 7) piyasa edenlere ĸarışdılar. Nezīh ile Ziyā bunları ta'ķīb 8) etdiler. Yanlarından geçecekleri sırada Nezīh, küçük 9) kıza çarpmaķ istedi. Faķat beriki maķşadını hiss etdi, 10) bir ihtirāz-ı mütebessim ile çekildi; Nezīh arkasından işitdiği 11) sürekli, nāzik bir ĸahķahadan, darıltmamış olduğunu anladı; 12) cesāret buldu. Ziyā'ya: 13) - Bir daha, dedi, rāst gelirsem çarpacağım, 14) sonra pardon mösyö diyeceğim, hem pardonu, mösyöyü 15) gāyet ĸaba telaffuz edeceğim, alay olsun. 16) Ziyā taşvīb etdi: 17) - Pek hōş olur. Zāten onlara tuħaflık edip 18) güldürmeli. Sonra te'yīd-i müdde'ā için 'ilāve etdi: 19) - Burada insān tuħaf olmalı. Hani yā gelirken vapurda 20) saña haşır şapķalı birini göstermişdim? İşte o herīfin

63

1) çatmadığı ĸadın yok. Hep onun etrāfına toplanıyorlar. 2) Neler söylüyor bilmem; faķat ĸadınların hepsi katılacak gibi 3) gülüyorlar. 4) Bu sırada şon vapurdan çıkanları görmek için 5) iskele başında iki şıralı bir ĸalabalık teşekkül etmişti. 6) Kızların da bunların arasında olduklarını görünce ĸarşılarında 7) durdular. Nezīh, ictināb ederek yüzlerine pek baķamıyordu. 8) Faķat Ziyā'dan ĸaberi alıyordu: 9) - Yāhū; bunlar seni tanıyorlar, şık şık baķıyorlar. 10) Oh, bu halecān veren meserretler! 11) Nezīh'in gözü önünden hiç görmediği bütün 12) bir ĸalabalık geçdikden sonra ortalık ĸarışdı. Şimdi 13) ĸazinodaki orkestranın āhengine dürlü sesler ĸarşıyordu: 14) Herkes evlere dağılmaķ için isti'cāl gösteriyor. 15) ĸalabalık birbirine giriyordu. Nezīh ile Ziyā, artık şübhesiz 16) hānelerine 'avdet eden Diyafuloları ta'ķīb için yürüyerek 17) onları nazarlarından kaçırmağa çalışıyorlardı. Kızlar 18) Bonmarşe'ye girdiler. ĸapının önünden pek ayrılmadan piyasa 19) eden Nezīh ile Ziyā onlara dā'ir konuşuyorlar, bir ĸarār vere- 20) miyorlardı: Maltepe'de köşķleri var, oraya gitmiyorlar,

64

1) Ada'ya geliyorlar... Kendileri burada, babaları anaları 2) yok... Burada kimde misāfirler?.. 'Acabā Maħmūd Bey'in 3) sözleri bütün bütün yalan mı?.. 4) Kızların Bonmarşe'den çıktığını görünce, gözü- 5) kmemek için Caķomi Cāddesi'ne doğru

ilerileyerek⁷ eczā- **6**) hānenin öñünde durdular. Nezīh, kızların, vapurla gelir- **7**) ken gördüğü köşklerden birine gidecekleri ümîdinde idi. **8**) Faķat bunda yañılmışdı. Kızlar, eşekçilere mecma‘ olan **9**) harāb fıskiyye karşısındaki dar soķāğa döndüler. Bir dirsek **10**) vērerek şapdığı cihetle çıkıp çıkmadığı anlaşıla- **11**) mıyordu. Nezīh, bozulmağı göze alarak yürüdü. Soķāğın **12**) döndüğünü görünce, tereddüd içinde gā‘ib êtdikleri vakıti **13**) haber içün, bu karanlık yerlerde koşdu. Arķa cāddeye **14**) çıktı. Hafif ğaz ziyālarıyla münevver, oldukça ğalabalık **15**) cāddeye aşığı yukarı göz gezdirdi. Bir şey göremedi. **16**) Fıskiyyenin öñünde kendisini bekleyen Ziyā’nın yanına me‘yūsen **17**) ‘avdet êtdi. **18**) Nezīh, yemekde Ziyā’nın eniştesini göremeyince, hayretle **19**) refîķiniñ yüzüne baķdı. Ziyā bunu anladı, sādece: **20**) - Bu akşam gelmemiş, dedi.

65

1) Yemekden sonra kapının öñüne, deniz kenārına **2**) çıkdılar. Ziyā Nezīh’e yaklaşıarak te‘mîn êtdi: **3**) - Merāk êdilecek bir şey degil, bugün işi **4**) bitmemişdir. Ba‘zı pek geç çıkıyorlar. Geçen akşam ezāndan **5**) sonra geldi idi... **6**) Nezīh ister istemez bu delîle kānî‘ olacaķdı. Endîşe- **7**) si bir pārķa sūkūn bulunca öñündeki rūh-nüvāz manzaradan **8**) daha ziyāde lezzet almağa başladı. Pendik üzerinden yükselen **9**) kamer, tā ayaklarına kadar şitābān olan ķoca denizi bir rīziş-i **10**) zerrīn içinde şūh ve beşüş kılıyordu. Akşam üstü **11**) Adalara yaklaşıdıkları vakit kendilerini gügertede üşüten **12**) gün doğrusu pek ziyāde düşmüş, yalnız hafif bir **13**) nevāziş hālinde Nezīh’e bir cihān-ı ğayr-i mer’iden neşāt-ı hayāt **14**) getiriyordu. Arada, balık kayıklarının birinden parlayan **15**) ziyā-yı şedīd, lāciverdī-i semāyı haţı-ı zerrīn ile yırtan bir **16**) şihābdan yayılan envār, ufķun, semānın karanlık cihetlerine de **17**) bir lem‘a-i ümīd ve meserret nişār êdiyordu. Sonra Kırtal’dan **18**) atılan bir havāi fişenk, ķulüb-ı ‘āşıkaya yükseklerden gelen **19**) ümīdleri andıran şihāblarla hem-āğuş olmak istiyor **20**) gibi, pūr-emel, yükseliyor; ‘adem-i imkānı anlamaķdan mütevellid

66

1) bir ye’sin vêrdiği tereddüdle biraz duruyor; i’tirāf-ı ‘aciz ile **2**) bir boyun bükdükdən sonra hicābını denizin, toprağın **3**) karanlıklarında saklamağa şitābān oluyordu. Kırtal ve Maltepe **4**) kıyılarında bir kaç fener denizin üzerinde kırık hafif bir **5**) ‘aks ile titriyordu. **6**) Nezīh’in bu genç rūh-ı müteħassisi, kamerin pīş-i nigāhına **7**) serdiği şehrah-ı hayālde

⁷ Metinde “ilerilerek” (baskı hatası).

henüz kırılmamış kanadlarıyla uçarak **8)** müntehâ-yı âmâline muvâşalat ediyordu. Burası semânın bütün **9)** parlaklarından daha parlak daha laţîf idi. Burada **10)** nûrların nevâziş-i muhibbi içinde bir genç kızla bir genç adam kol **11)** kola geziyorlardı. Genç kız bir tavr-ı i'timâd ve teslîmiyyet **12)** ile sevdiğinin âgûşuna dayanmış, genç adam sevgilisinden **13)** yükselen bûy-ı muhabbetle sermest, yürüyorlardı. Bir noktaya **14)** geldiler ki genç kız durarak⁸, uzakda bütün beyâzlar içinde **15)** parlayan bir firâş-ı zifâfı beyâz elinin ince parmağıyla göster- **16)** di, mühtez şadâsıyla şordu: **17)** - Beni dâ'imâ seveceksin yâ?... **18)** İşte o vakit bir bûse... Oh! Hayâlî, derin, **19)** muğaşşî bir bûse bütün hayâtlarını bir râbıta-i muhabbetle tevhîd **20)** etti. Bu genç kız Alis, genç adam da Nezîh idi. **21)** Heyhât!

67

1) Ziyâ'nın birâderi, yanındaki bir misâfir ile bu sırada **2)** evden çıktığından câmlı kapının gürültüsü Nezîh'i sâha-i **3)** hakîkate düşürdü. O, bu itlâf edemediği hakîkat-i **4)** hayâtdan şaşırarak yanında, kendi tefekkürâtına dalmış duran **5)** Ziyâ'yı dürttü: **6)** - Biz de gidelim mi? **7)** Kazino tenhâ idi. Bu, Nezîh için hiç hâ'iz-i ehemmiyet **8)** olamazdı. Fakat Diyarulolar da yoktu. Geldikleri vakit **9)** yanlarına oturabilmek için piyasaya başladılar. Vapur **10)** iskelesi üzerinde, mâhtâbı seyr eden bir kaç kadının, **11)** erkeğin arasında bir gelip kazinoya bakıyorlardı. Ancak **12)** bir kaç maşa işgâl edilmişdi Cağomi'ye doğru yürüdüler. **13)** Tekrâr geldiler. Yine çıktılar. Döndüler. Hâlâ kızlar yoktu. **14)** Kazino da pek tenhâ idi. **15)** Biraz evvelki tahayyülât, kızların kendisine bir âşinâlık **16)** göstermiş olmaları Nezîh'e bu akşam onları görmek için **17)** bir fikr-i sâbit vermişdi. Ziyâ: **18)** - Bu gece herkes çamlıkladadır, diye tekrâr **19)** ediyordu. **20)** Nezîh şordu:

68

1) - Nêçün gitmiyoruz? **2)** - Yayan gidilemez. **3)** Bu cevâb Nezîh'i bir pârça düşündürdü. Fakat mādâmki **4)** eniştesi yarın akşam gelecek. Ne zararı var? Birer eşek **5)** tutdular. Yanlarına çocuk da almadılar. Kendi kendilerine **6)** gezmek istiyorlardı. İbtidâ << Hoppala! >> ların te'sîriyle **7)** biraz yol aldılar. Fakat sonra yavaş yavaş çıkmağa **8)** mecbûr oldular. Şimdi çam ağaçlarının sivri yapra- **9)** klarından süzülüp geçen nûr-ı kameri rehber edinerek sükût **10)** içinde gidiyorlardı. Ziyâ sağ kolda, mü'essir, 'ulvî bir **11)** aydınlık içinde, etrâflarındaki küçük servlerin tezâd-ı **12)** ismirârî âgûşunda parlayan beyâz sandukaları göstererek: **13)** - Aya Hristos, dedi. **14)** Biraz ileride ufağ bir kahvenin önünde

⁸ Metinde "duarak" (baskı hatası).

durarak düz **15)** tepe üzerinde çamlar altına dizilmiş boş sıralara bir nazar-ı **16)** me'yūsâne 'atf ettiği: **17)** - Burası, dedi, Büyük Çamlık'dır kimseler **18)** yok. Fakat şimdi aşağısı âteş içindedir. Hep **19)** galabalık oradadır. **20)** Nezîh hayretle şordu:

69

1) - İskele başı mı? **2)** - Hayır, Diyaskilos, Küçük Çamlık. **3)** Hoppala!.. Merkeblerin sebât-ı mu'annidine karşı bu hoppalalar **4)** para etmiyordu. Hayvancıklar, ilerilemek arzusuyla **5)** üzülen sā'iklerinin isti'câline muhâfazakârâne bir 'inâdla muķâbele **6)** ederek teşvîķ diñlemiyorlardı. Nihâyet, Nezîh: **7)** - Olmayacak, dedi, bu Karagöz'ün eşegini de **8)** geçti... **9)** Ve inip, fevķ-i serinde derin bir uğultu ile hayâlini **10)** okşayan çamların yaydığı serinlik içinde, yere serilmiş **11)** münevver nakışlı kâlîçe üzerinde yayan yürümek istedi. Fakat **12)** yedeginde zörla çekerek götürmege çalıştığı hayvân **13)** geriliyor, ısrâr ediyordu. Yine binmek, onun keyfine **14)** göre gitmek lâzım geldi. Nezîh, bir çamdan kopardığı **15)** dal ile hayvânı ıgnelemekden hâlî degildi. Arada **16)** bağırıyordu. **17)** Bir yandan Diypulolar şu hâlimizi görse diye düşünüyor, **18)** sonra bu teşâdüf hâķîkaten vukû' buluyormuş gibi maķcüb **19)** nazarlarını o müstehzî gözlerle telâķî ettirmek için **20)** kaldırıyordu; ve biraz ileride bir vaz'-ı mütevekkilâne ile

70

1) ilerileyen Ziyâ'yı görüyordu ki şimdi tîz bir ğazelden **2)** başlayarak kalbinde toplanan hissiyâta bir cereyân-ı hazîn **3)** vermişdi. **4)** Az aşağıda, büyükçe bir meydâna geldiler; kahveye **5)** doğru ilerilediler. Burada da kimse yokdu. Nezîh **6)** Ziyâ'nın yüzüne bakdı. Ziyâ omuzlarını kaldırarak i'tirâf **7)** etti: **8)** - şu Ada'nın hâlini anlayamadım gitdi. İskele **9)** başından başka bir yerde hîç galabalığını görmedim. **10)** Nezîh, iç şıķıntısıyla şuşdu. şimdi Nizâm **11)** Câddesi tarafından sâķitâne 'avdet ediyorlardı. Öñünden **12)** geçdikleri köşķlerde artık aydınlık kalmamışdı. İhtimâl ki **13)** Diypulolar da şimdi beyâz tenteneler, zarîf tüllerle müzeyyen, **14)** muţarrâ kıyolalar içinde gecelik tuvaletleriyle, perîşân ve **15)** câzib, uyuyorlardı... 'Acabâ Alis rû'yâda kimi **16)** görüyordu? **17)** Bu gece Nezîh çâbuķ uyuyamadı; güzel Alis'inin **18)** rûh vërdiđi bir takım hülyâlara dalarak kendisini **19)** unutuyordu. **20)** şabâhleyin Ziyâ ile birlikde öñlerindeki deniz hamâmına

71

1) girdiler. Uzaqdan kadın hamāmında galabalık olduğı 2) gözüküyordu. Nezih bir dürlü şabr edemedi. Yâ kızlar da 3) hamāmda ise?.. Nihāyet şandalı indirtip hamāmın yanından 4) şöyle bir geçmege karar verdiler. Nezih dümene oturdu; 5) Ziyā kürek çekiyordu. Sandal hamāmın o kadar yakınından 6) geçti ki 'avdet eddikleri zamān Ziyā'nın birāderi: 7) - Māşāallah, bizim sandal rihimde da gidiyor! 8) diye bir taş atdı. Hamāmda aradıklarını göreme- 9) mişlerdi. Sā'at altıya kadar balık tutmakla meşğul 10) oldular. Nezih uzaqdan iskele başındaki kazinoya gitmege 11) cān atarak Ziyā'ya muttaşıl: 12) - 'Acabā şimdi kızlar nerededir? Su'ālini tekrār 13) ediyordu. 14) - Nerede olduklarını bilmem; fakat emīnim ki Ada'nın 15) içinde bir yeredirler. İskele başına gidelim, diyeceksin ammā 16) bu vakit orada kimse bulunmaz. Ne hācet, işte uzaqdan 17) da anlaşılıyor yā. Oranın galabalık zamānı akşam üzerileri 18) ile geçedir, bir de pāzār şabāhları. Amān, geçen pāzār 19) Hüseyin Bey'le kazinoda az kaldı boğulacaqdık. Etrāfımıza 20) doldular mı, doldular. Nihāyet kaçdık. Hep güdubet 21) kadınlar, güzeller pek az...

72

1) Öğle yemegini müte'ākib daldıkları uykudan hemān akşam 2) üzeri uyandıkları zamān Nezih Ziyā'ya yine para mes'elesini 3) açıyordu. Fakat beriki hiç bir şey'e ehemmiyyet vermedigini 4) gösterecek bir kayıdsızlıkla: 5) - Yo, yo... Bu akşam peder mutlakā gelir, diyordu. 6) - Şanki gelmezse, diyorum, yarın degil öbür gün 7) pāzārda... 8) O akşam, o gece Diya puloları yine göremediler. Nezih 9) üzüntüden ne yapacağını şaşırmışdı. Ne oldular? Nēçün 10) gözüküyorlar? Kendisinden mi çekiniyorlar? 11) Bu gece kızlara 'adem-i teşādüfün acısını çıkarmak için 12) başka bir kızla iştiğāl eddiler. Bunu Ziyā hikāye ediyordu. 13) Evvelki hafta bu kız kendisine şöyle bakmış da... Şonra 14) Cağomi Oteliniñ önünde şöyle rāst gelmişler de... 15) Nezih bu uzanıp giden << miş de... >> lere ehemmiyyet 16) vermeyerek zihninde Ziyā'nın bu her hafta değışen perestide-i kalbiyle 17) kendi Alis'ini mukāyese ediyor, o güzel Alis'de bulduğı 18) lefāfet ve cāzibeyi bu tumbul, ablak çehreli beyāz güzelde 19) bulamıyordu. 20) Eve erken 'avdet eddiler. Yine birer iskemle alarak

73

1) deniz kenârına oturdular. Gündüzün beyâz köpüklerle 2) süslenen deniz şimdi bunları sîne-i mahremiyyetinde gizleyerek 3) istirahat ediyordu. Arada, sâhiliñ kumlarından, 4) deniz hamâmının direklerinden bir âh-ı derûnî gibi ketûm bir fısıltı 5) işidiliyordu. Bir haylî müddet sâkitâne durdular. 6) Nezîh ertesi gün için cebinde yüz para kalmış olduğunu 7) bir dürlü unutamıyordu. Ziyâ'yı da bunu düşünüyor zann 8) ederek eniştesinin o akşam da gelmediğini ihtâr için 9) sâdece: 10) - Ey? dedi. 11) Ziyâ anladı: 12) - Ben de, dedi, onu düşünüyorum. Peder gelmedi. 13) Yarın akşam hiç gelmez. Birâderden şıklırım, kâbil değil 14) isteyemem. 15) - Ne yapacağız? 16) - Hîç! 17) Hîç mi?.. Hayır, bu kâbil olamazdı. Hîç, o 18) sevgili Diyafulolarla bir Ada'da olsunlar, onlar gelsin 19) kazinoda otursunlar da Nezîh hiç desin!.. Ziyâ bir 20) çâre-i tesviye gösteriyordu.

74

1) - Yarın cum'artesi. Zâten şabâhleyin, öğleyin 2) bir şey yok. Gördüğ ya galabalık vapurlar geldikten sonra 3) başlıyor.. Demek isteyorum ki... Yarın ben birâder ile 4) ineyim. Para bulur akşama gelirim. Sen kazinoda oturursun. 5) 'Abdullah da şandallı getirir. Sandala biner döneriz, olmaz mı? 6) Nezîh cevâb vermedi. Bu yalnızlık pek işine gelmiyordu. 7) Şabâh olunca bir daha iyi düşünmek kararıyla odalarına 8) çekildiler. Nezîh endîş-nâk bir hâlde yatağına girdi. Faakat 9) semâ-yı tahayyülâtında uçuşan perîlerin refâkat-ı mu'azzezisi ona 10) bu sefil hakikatleri unutturdu. O kalbine nüfûz eden bûy-ı 11) muhabbetle sermest iken bîtâb vücûdu kendinden geçmiş, 12) rûh-ı meftûnu ise Alis'inin âgûş-ı hârrından ayrılmamışdı. 13) Şabâhleyin kalktığı zamân herkes uyuyordu. 14) Dışarıya çıktı. 'Abdullah'ın getirdiği kahveyi içerken 15) karşı sâhiliñ bir mahmûrî-i şubh ile gülümseyen saht-ı 16) mâ'ili, zirveleri, önündeki âmâde-i hurûş deniz, 17) Nezîh'deki ihtiyâc-ı muhabbeti alevlendiriyordu. Sertleşmege 18) başlamış olan şular bütün bütün azmadan hamâma girmek 19) istedi. Burada sevgili Alis ile berâber bulunuyor gibi 20) dalarak, kendi kendisine eğlenerek çırpınıyordu.

75

1) Bu eşnâda Ziyâ'nın, birâderiyle birlikde evden çıkıp Kartal 2) taraftan düdüğü ötdürerek yaklaşan vapura yetişmek 3) için isti'câl ettiklerini gördü. Seslenmek kâbil değildi. 4) Demek, yalnız başına Ada'da kalıyordu. Şimdi 5) ne yapmalı?.. Bir kararsızlık, bir cân şıktısı Nezîh'i dest-i 6) tahakkümüne alıyordu. 'Aklına, birinci kısmını Ada'ya

gelmeden **7)** evvel tercüme edip bitirdiği roman geldi. Berāber getirdiği **8)** çizgili kâğıd üzerine besmele işâretini müte‘ākib çiçekli **9)** harflerle << İkinci kısım >> ser-levhasını tersīm etti. **10)** Bir balo tavşifinden başlayan bu bāb, birinci kısma nisbetle **11)** güç gözüküyordu. Nezīh, kāmūs-ı Fransevī’niñ şahīfelerini **12)** karışdırmakdan ise bir hiss-i ‘aţālete mağlūb olarak bāb **13)** ser-levhasını tezyīn için çiçekler yapmak, arada durup **14)** öñündeki deñiz pârçası üzerinde bir yelkenliniñ geçişini seyr **15)** etmek isterken imrār-ı vaqt mecbūriyyeti onu tercümede devāma **16)** sevk ediyordu. Bu iki muhtelif kuvvetiñ taht-ı te’sīrinde **17)** sā‘at üçe kadar iki şahīfe yazı ancak yazabildi. **18)** Nihāyet kuruşun kalemını şiddetle elinden fırlatıp gürültülü **19)** bir nefes aldıktan sonra ayağa kalkdı. Tekrār bu cān **20)** sıkıcı şahīfelerle iştiğāl etmekden korkuyormuş gibi

76

1) kâğıdları ‘ale’l-‘acele cebine şokdu, dışarı fırladı. **2)** Boğuluyorum zann ediyordu. **3)** Nezīh, geceleyin pek iyi görememiş olduğu Ada’da **4)** şöyle bir şabāh cevelānı yapmak istedi. Cağomi Otelı’ne **5)** kadar olan yerleri bir kaç kere görmüş olduğundan buralardan **6)** hızla geçdikden sonra bastonuna dayanarak ağır ağır **7)** yokuş çıkmaya başladı. Bu güzel köşkler, bāğçeler **8)** ona o kadar büyük gözüküyordu ki hased edemiyordu. **9)** Yıldızlı Köşk diye şöhretini Ada’ya gelmeden pek çok **10)** evvel işitdiği binānıñ parmaklığına dayanarak seyre daldı. **11)** ‘Arab tarz-ı mi‘mārīsiniñ bu oyuncakçılığıyla pek kolay **12)** itlāf eden muhayyilesi ona bu öñündeki müzehheb, müzeyyen **13)** köşkte Alis’iyle geçirilecek bir hayāt-ı ‘aşıkāne ihsāsına **14)** başladı. Ve ayakda, bu hīç bir vakit temellük edemeyeceği **15)** köşkün karşısında ihtimāl ki hīç temellük edemeyeceği **16)** bir kalb ile hīç imrār edemeyeceği bir hayātıñ lezzetini **17)** rûhunda hiss ederek bir haylî kaldı. Sonra hakīkî **18)** bir hayātdan, yaşanmış bir ‘aşkdan iftirākıñ vereceği ‘azāb-ı **19)** taħassürle bu yābāncısı olduğu zarīf, nāzik köşkün öñünden **20)** içini çekerek ayrıldı. İleride bir köşkün fırladıkları

77

1) eglenir gibi Nezīh’iñ gözü öñünde dönüyordu. Bir muhabbet **2)** hayātı geçirmek için hāzırlanmış zann olunan kameriyelere **3)** nazar-ı hüsrān ‘atf ede ede Con Paşa’nıñ köşküne kadar **4)** yürüdü. Artık görülecek bir şey kalmamışdı; döndü. **5)** Bu hülyā, bu muhabbet ‘ālemiyle temās eden hakīkat, ihtiyāc **6)** ‘ālemi içinden, eski, boyasız, hakīr hāneler öñünden **7)** geçerek eve geldiği vakit sā‘at henüz dördü geçmekte **8)** idi. **9)** Ev şanki

üzerine yıkılıyor gibi Nezîh'i şıkıyordu. **10)** Yemegini yiyerek romanını alıp dışarı fırladığı zamân **11)** sâ'at daha beş idi. Şimdi ne yapmalıydı? Şu ebedî **12)** su'âl, dâ'imâ cevâbsız kalan şu menhûs su'âl!.. **13)** Vapur vaktine, Ziyâ'nın 'avdetine altı buçuk sâ'at vardı. **14)** Bu bitmeyecek zamânı nasıl öldürmeliydi? Ziyâ üç **15)** sâ'atde iskele << tur >> yapılabileceğini söylemişti. **16)** Bu hâlde Nezîh ağır ağır yürüyecek olursa... Evet, **17)** akşama kadar Ada'yı güzelce dolaşmak mümkün olacaktı. **18)** Bu kararı vèrdikden sonra, kızları görememekden **19)** bütün bütün mükedder olan Nezîh kalın bastonuna dayanarak **20)** hiç yorulmamak 'azm-i kaṭ'îsiyle yavaşça yürüdü. Biraz

78

1) evvelki köşkleri tekrâr seyr ederek, bunların birisinde **2)** ümîd ettiği Diyapuloları görebilmek için işitdiği **3)** bir kadın sesine hemân başını çevirerek yürüdü, yürüdü. **4)** Ziyâ-yı şemse ma'rûz yolları geçdikden sonra çamlar **5)** başladı. Birisinin altında oturarak dinlendi. Karşısında **6)** Heybeli yüksek sâhilleri gösteriyordu. Böyle bir kaç **7)** kere dinlenerek Diyaskilos'a çıktı. Güneş bütün şiddetini **8)** Nezîh'in şemsiyesiz çehresi üzerinde tecrübe etmek istiyor **9)** gibi idi. Hattâ çamların yapraklarından sızarak gelip **10)** onu buluyordu. Geçdiği yollar, Diyaskilos kâmilten tenhâ **11)** idi. Aya Yorgi'ye çıkmak isteyen Nezîh, bir gece evvel **12)** Ziyâ'ya: **13)** - Şu, Aya Yorgi'ye mi gider? **14)** diye göstererek << evet >> cevâbını aldığı bir yola **15)** girdi. Kendi kendine: **16)** - Besbelli, diyordu, dağın etegini dolaşa **17)** dolaşa zirveye çıkacağız. **18)** Buraya kadar ziyâ-yı şemse karşı çam ağaçlarının **19)** himâye-i sâyedârından bir dereceye kadar mahrûm kalmamışdı. Fakat **20)** bu yeni yol kendisinden bu lutfu dirîğ etdi. Yeni dikilmiş

79

1) küçük bir iki akasya ağacı Nezîh'i teşyî', teşcî' **2)** için tozlu yapraklarını şalladı. Nezîh, yürüdükçe **3)** artan harâretin te'sîriyle terleyordu nihâyet şol tarafda, **4)** yalnız çehresini güneşin tahrîbinden muhâfaza edebilecek **5)** kadar küçük bir çam ağacı görünce buña ilticâ etdi. **6)** Karşısında gözün tahammül edemeyeceği bir lem'eân ile imtidâd **7)** eden denizin vuzûh-ı 'anîfinden telezzüz etmeyerek gözlerini **8)** kapadı. Dikenlerine yaşlandığı bu toprağın üstünde, **9)** başını dayadığı ağacın dibinde 'âlem-i hayâlinin o nîm muzlim **10)** cihetlerine çekilerek mu'âşaka-i zihniyyesini yaşamaya başladı. **11)** Ada'nın eser-i hayâtdan mahrûm görünen bu kuru yalçın **12)** kısmında, yakıcı bir güneşin 'azâbları altında Nezîh, **13)** genç, emel-perest kalbinin bin dürlü hâhişlerine vücûd, **14)** hayât

iskemlelerin birine **17)** atıldı. Peykenin üstünde yarı uyuklar bir hâlde yatan **18)** kahveciye: **19)** - Bir şu ile bir kahve! diye seslendi. **20)** Bir pârça dinlendikten sonra kahveci ile konuşmağa

82

1) başlamışdı. Kahveci ona Ada'nın bu tenhâ, bu ıssız **2)** köşesinde gâ'ib olan kahveye mehtâb gecelerinde bir çok **3)** familyaların geldiğini anlatıyordu. 'Acabâ Diyapulolar da **4)** geliyorlar mı? 'Acabâ dün gece burada mı idiler? Kahveciye **5)** kızları ta'rîf ederek sordu. Fakat işine yarayacak **6)** bir haber alamadı. Bu hafif ihtimâl dün gece Ziyâ ile **7)** buraya kadar gelmedikleri için, kendisini mütehasşir etti. **8)** Burada da bir dürlü vakit geçmiyordu. Kahveciden **9)** Aya Yorgi'ye çıkan patıkayı öğrendikten sonra biraz kuvvet **10)** bulan bacaklarıyla şu'uda başladı. Tırmandığı yol, bütün **11)** bu sırt gibi eşcârdan mahrûm idi. Yalnız ötede beride **12)** kara dikenler, kara kayalar üzerinde bir leke gibi göze çarpıyordu. **13)** Nezîh, çıktıkça, aşağıdan pek yakın gördüğü Aya Yorgi'nin **14)** önünden kaçdığını hükme başladı. Kendisini âteşin **15)** kamçılar gibi şâkûlî şu'âlarıyla, kızgın bir kaya üzerinde **16)** dinlenmege bile meydân vermeden sevk eden şemsin bütün **17)** ağırlığı omuzlarına basmış olduğu hâlde ter içinde, **18)** halecân içinde, nefes alamayarak, şusuzlukdan yanarak **19)** tepeye çıktı. Bir ağacın gölgesinde yüzünü, gözünü **20)** silerek mendilini ıslatdıktan sonra ne yapacağını düşünmege **21)** başladı.

83

1) Cebindeki yüz paranın kırkını aşağıdaki kahveciye **2)** vermiş olduğundan iskele başındaki kazinoda bira iki **3)** gurus olmasına göre akşam üzeri Ziyâ'yı bekleyinceye kadar **4)** orada oturamayacaktı. O hâlde burada da bir kahve **5)** içmekden bir şey çıkmazdı. Fakat parasızlığın verdiği **6)** şaşgınlıktan gelen bir ihtiyât kendisine: **7)** - Ne olur, ne olmaz! dedirtti. **8)** O zamân tepenin diğer tarafına geçerek Diyaskilos'a inen **9)** yolun kenârında bir çamın altına uzandı. **10)** Nezîh, Aya Yorgi tepesini öyle medh olunduğu kadar **11)** laîf bulamıyordu. Bir tarafda Heybeli; etrafında, **12)** köpükler içinde bir deniz, daha ileride gözleri kör **13)** edecek kadar parlak bir safha-i âb; beri tarafında yine **14)** o baîr-i pür-hurûş, çıplak gayr-i meskûn Sedef Adası, **15)** uzaklarda da sisler içinde dağlar, dağlar... Bunlarda **16)** fevka'l-'âde ne vardı? **17)** Nezîh dinlendikten sonra yine şıklılmağa başladı. Vakit **18)** bir dürlü geçmiyordu. Nihâyet uyumağa karar verdi. Siyâh **19)** redingotuyla çam

döküntülerinin üzerine uzanarak başını bir **20)** taş'a dayadığı kolunun üzerine koyup uyumak istedi.

84

1) Böyle zamānlarda muḥayyilesini hemān işgāl eden Alis'ini bugün **2)** pek düşünemiyordu. Para ḥuşūşu öyle ḥaḳīḳatlerdendi ki **3)** Nezīh'in havālanmak isteyen ecniḥa-yı ḥayālını büküp kırıyordu. **4)** Ziyā'nın akşama geleceğine emniyeti vardı. Ṭabī'ī, kendisinin **5)** Ada'da bir parasız kaldığını biliyor. Fakat yā gelmezse, yā bir şey **6)** olur da gelemezse? Ada, Tepebaşı Bāğçesi'ne benzemezdi. **7)** Ma'amāfih buradan kurtulmanın da imkānı vardı: Ziyā'nın **8)** birāderiyle birlikte İstānbül'a inince ṭabī'ī biletini o alırdı. **9)** Hālbuki Nezīh sevgili Diyaḩuloları, bā-ḥuşūş bu kadar bir **10)** eşer-i mu'ārefe gösterdikden sonra bırakıp İstānbül'a, **11)** o artık pek tenhā bulduğu İstānbül'a inmegi hīç iste- **12)** miyordu. Ada'da kalmak, para bulmak, kızları, Alis'i **13)** görmek lāzımdı. Bu ise akşam Ziyā gelmezse... Evet, **14)** şahīḥ, ya gelmezse?.. Nezīh aşağısını düşünmek **15)** istemiyordu. **16)** Bu mu'azzeḩ ihtimālleri ḥātırından çıkarmak için **17)** ḥülyālarına dalmaktan başka bir çāre yoktu: Nezīh şimdi **18)** elinde << Det dö Hen >> olduğu ḥālde uyuyordu. Kızlar **19)** ḳahḳahalarla yokuşdan çıkarken birisi Nezīh'i görüyor, **20)** bu çam altında uyuyakalan 'āşıklarını hemşirelerine gösteriyor,

85

1) hep gülüşüyorlar, kendisini bu ḥālde pek tuḥaf buluyorlar. **2)** Hele elindeki kitāba merāk ederek ileriliyorlar. Bu sırada **3)** Nezīh uyanarak telāş ile ayağa kalkıyor; üstünü silkerek, **4)** bir taraftan da kekeleyerek 'arz-ı ma'zeret ediyor; kızlar **5)** bu i'tizārlara o leṭāfetini unutamayacağı Rūm şivesiyle Türkçe **6)** muḳābele ediyorlar. Lakırdıya dalarak birlikte yürüyorlar. **7)** Nihāyet ayrılacakları yere gelince Nezīh üçünün de ellerini **8)** kemāl-i iştiyākla sıkıyor. Kızlarda bir ḳahḳaha; artık aḥbāb **9)** olmuşlardır... Ayrılıyorlar. **10)** Nezīh, iki iki buçuk sā'at kadar bu taḥayyüller içinde, **11)** uykuyu cebren da'vet için gözleri ḳapalı, fakat **12)** uyuyamayarak toprak üzerinde yatdı. Nihāyet vücūdunun **13)** ağrısına taḥammül edemeyerek doğruldu. Daha vapurun **14)** vürūduna epeyce vakit vardı. Yokuşdan aşağı ağır **15)** ağır inmege başladı. Önündeki bir iki sā'ati nasıl **16)** geçireceğini düşünüyordu. Şol kolda güzel, büyük **17)** bir çam ağacı, altında da laṭīf bir sāye... işte Nezīh **18)** buraya oturarak akşamı etmek için romanını ikinci **19)** def'a okumağa başladı. **20)** Burada da içi sıkıldı. Şimdi çam ağaçlarının

86

1) cılızlığına dikkat ederek çamlar, çamlar diye isrâf edilen 2) sitâyişlerin bu bizim kadınların boyunu geçemeyen fidancıklar için 3) maşrûf olmasına kızıyordu. 4) Aya Hristos'a geldiği zamân elinde güğümüyle bir sütçü 5) gördü. Karnı acıkmışdı. Hiç düşünmeden hemân 6) seslendi. Sonra cebindeki paranın yarısını sütçüye 7) vèrdiği vakit nâdim oldu. Kendi kendisine: 8) - Hay süt yerine zehr içeydim, diyordu, 9) şimdi bunun ne lüzümü vardı? 10) İskele başındaki kazinoda içkilerin en aşağı kırk 11) para olması münâsebetiyle şu sütü içdiği için bu akşam 12) orada oturamayacağını, kızları da göremeyeceğini 13) düşündü. Gitdikçe mütezâyid bir cân şikintisi, bir 14) hoşnudsuzluk ile yürüdü. 15) Vapur elân gelmemişdi. Artık para şarfından 16) çekinmeyerek iskarpinlerini boyatdı. Tekrâr Caçomi Otelî'ne 17) kadar çıktı. Vapurun Heybeli'den müfârekatini görünce sür'atle 18) iskeleye inerek tâ uca kadar gitdi. Ziyâ'yı bir ân evvel, 19) vapurun güğertesinde görmek isteyordu. Orada, 20) bütün dikkatiyle vapurdan çıkılan iskeleye merbûţ kalarak,

87

1) ümîdlerini birer birer alıp götüren yolculara bakdı. Hattâ 2) Kartal'a gitmek üzere iskeleden ayrılan vapurun arkasından da 3) bir haylî müddet gözünü ayıramadı. Parasızlık, yarınki 4) pāzār, Diyafulolar... İşte bu üç meşgale zihnini alt 5) üst ediyordu. Ne yapacağını bilmez bir hâlde iskeleden 6) ayrıldı. 7) Elindeki kitâbı eve bırakıp son vapurları beklemek 8) için tekrâr iskeleye gelmeyi düşündü. Ziyâ'ya ne 'itâblar 9) etmeyecek, fakat gelse... Nezîh bir lağırdı bile söylememeye 10) râzı idi. Zâten daha ümîd kesilemezdi. Ziyâ'nın 11) birâderi de bu vapurda çıkmamışdı. Belki berâber 12) geleceklerdi. 13) Kazinonun önünden geçerken mütehasşirâne bakdı. 14) Kızları göremediğinden hemân memnûn bir hâlde yürüdü. Eve 15) geldiği zamân kapının önünde hâla-zâdesinin küçük kerîmesini 16) gördü. Çocuk sokâğa çıkarılacak gibi giydirilmişdi. 17) Birdenbire Nezîh bir şey düşündü. Muḥākeme ederse ferâgat 18) edeceğinden korkuyormuş gibi sür'atle çocuğun yanına 19) giderek kumral saçlarını okşadı. 20) - Haydi Şafvet Hânım, dedi, iskeleye gidelim de 21) beybabanı bekleyelim. Git içeriye haber ver.

88

1) Fakat Nezîh sâde bu kadar söyleyecek degildi. 2) Sevincinden hemân içeri atılmak isteyen çocuğu tutarak 3) yavaş bir sesle: 4) - Hem de, dedi, hem de... Para al. 5)

Kızarmış, gözlerini yere indirmiş, sesi titre- **6)** yordu. Çocuk içeri gitdikden sonra Nezîh'in **7)** fikrinde dehşetli bir üzüntü peydâ oldu. Yâ içeriden **8)** çocuğa: **9)** - Yanında Nezîh Bey var yâ, parayı ne yapacaksın? **10)** dèrler de o da: **11)** - Nezîh Bey söyledi. **12)** dèrse?.. Şafvet'in iki üç dakîka imtidâd éden **13)** gaybûbeti Nezîh'e o gün güneşli yollarda geçirdiği bütün **14)** sıkıntıları, 'azâbları temennî étdirecek bir te'sîr-i şedîd **15)** gösterdi. Çocuk gülerek geldi. Nezîh'de bilâ-ihtiyâr **16)** kuru bir tebessüm göründü. Bir şey sormaya cesâret **17)** edemiyordu. Şafvet gülerek: **18)** - İki gürüş aldım. **19)** dèdi. Bunu nasıl aldığını Nezîh şoramadı. **20)** İskele başına geldikleri zamân Diyapulolar da gelmiş kazinonun

89

1) öñünde bir maşaya oturmuşlardı. Nezîh yanlarındaki maşayı **2)** intiḥâb étdi. Büyük kız Şafvet'i görerek Alis'e **3)** gösterdi. Şonra küçük hemşîreleri de bakdı. **4)** Nezîh ile bakışdılar, gülüşdüler. **5)** Faķat bu tebessümler ne büyük 'azâblar mukâbelesinde kaza- **6)** nılıyordu. **7)** Bu sırada ğarşon çocuğa ne istedigini sor- **8)** uyordu. Şafvet bir şey istemedi. Nezîh enj ucuz **9)** olduĝu içün bir mastîka getirtti. Cebindeki yigirmi **10)** parayı vèrerek Şafvet'e bir çiçek aldı. Mastîkadan kalan **11)** kırk para ile de çocuğa dondurma yedirdi. **12)** Kazinoda oturduķları müddetçe Alis'le enzârı bir kaç **13)** kere teķâbül étdi. Bunlar Nezîh'i titretiyor, 'aķlına << bu **14)** ḥâller müteķâbil olur >> diye bir yerden işitdiği sözü **15)** getirerek ümîdler, şevķler vèriyordu. Bütün etrâ- **16)** flarındaki ğalabalık onun içün ḥükümsüz, cânsız idi. **17)** Şon vapurların ikisi birden geldi. Nezîh gitdikçe **18)** mütezelsil bir i'timâd ile çıkanlara bakdı. Kadınlar, erkekler **19)** çocuklar, herkes, herkes çıķdı. Ḥattâ Ziyâ'nın birâd- **20)** eri bile çıķdı. Faķat o cânı çıkası Ziyâ çıķmadı.

90

1) Vapurların vürûdunu müte'âķib kazinodan daĝılan ğalabalık **2)** arasında Diyapuloların ḥânelerini öğrenmek üzere ta'ķîbe ķarâr **3)** vèrmiş olan Nezîh, Şafvet'i pederinin yanına bırakırken: **4)** - Ziyâ Bey? diye şordu. **5)** - Görmedim. **6)** Nezîh içinden Ziyâ'ya mükemmel bir küfür étdikden şonra **7)** kızları ta'ķîbe başıladı. Caķomi Câddesi'ne doĝru çıkıyor- **8)** lardı. Nezîh epeyce dolaşacaklarına ḥüküm édiyordu. Faķat **9)** kızlar yan soķâķlardan birine şaparak arķa câddeye çıķdılar, **10)** aşāĝı döndüler. Nezîh kırk elli adım geriden geliyordu. **11)** Câdde pek ğalabalıķdı. Fenerler de iyi tenvîr edemiyor. Dükkân **12)** öñlerinin sergileri nazarı şaşırtıyordu. Uzaķdan, **13)** kızlardan birinin açık renk fistanına nişân koyarak **14)** yürüyordu. Bu açık renk fistan yanındakilerle berâber **15)** Jenyo Otel'i'ne

doğru sokāğı aykırılardı. Oradaki **16)** dar yola girdiler. Nezīh isti‘cāl etti. Faķaķ kimseyi **17)** göremedi. Yalnız oteliñ münevver medħali nazarına ķarpıyordu. **18)** Buraya girdiklerine emīn olarak eve ‘avdet etti. Artık **19)** şiddet-i infi‘ālden başığı yeri göremeyerek sendeliyordu. **20)** Bu geće, yarın şabāh ne yapacak, yarın akşama ķadar

91

1) ne ile vakit geçirecekti? Bu mütenevvi‘ su‘āllerin cevābı mütteħid **2)** idi: Evde kapanıp kalmak. İhtimāl ki başka vakit olsa **3)** Nezīh de böyle hareket ederdi. Kızları görmek için **4)** Maltepe’lere ķadar gitmegi göze aldığı hāde onlar dünyānıñ **5)** en güzel bir teşādüfıyle Ada’da bulunsunlar, Nezīh’e iltifāt **6)** etsinler, ümīd vėrsinler de Nezīh eve de kapanıp kalsın! **7)** İşte buña taħammül edemiyordu. **8)** Arada, bu me’yūsāne tefekkürlere terk-i nefis etmekden ise **9)** para bulmak ķāresine bakmağı düşünüyordu. Faķaķ Ada’da **10)** parayı nasıl bulabilirdi? Üstünde şatabileceği bir şey de **11)** yokdu. Olsa bile şimdi geceleyin kime şatacakdı? **12)** Eve geldiği vakit her şeyden ümīdini kesmişıdi, me’yüsdu. **13)** Ziyā’nıñ birāderiyle sofraya oturdular. O, şiddetli bir nezleyle **14)** tutulmuşdu, ‘adetā ĥasta idi. Yemegi sessizce yediler. **15)** Yemekden sonra zāten söylemeğe ĥacet olmayan ĥastalıđını **16)** maķām-ı i‘tizārda göstererek odasına çekildi. **17)** Nezīh deñiz kenārında yalnız kaldı. Başı āteş gibi **18)** yanıyordu. Baħrıñ o bī-nihāye mevcelerini şayar gibi ayakda, **19)** elleri boş ceblerinde, başı rüzgāra ķarşı, düşündü: **20)** Yolda yürürken bir para ķanķası bulmaķdan, tenhā bir yerde⁹ teşādüf

92

1) edeceği bir küçük çocuğun boynundaki altunu ķapmađa **2)** varıncaya ķadar olmayacak biñ dürlü şeyler düşündü. **3)** Arada bir naķarāt gibi: << Ah mel‘ūn Ziyā! >> kelimeleri **4)** ağızından düşüyordu. **5)** Bir aralık soyunup yatmağı, her şey’e la‘net ederek **6)** istirāħat etmekte taşavvur etti. Faķaķ iskele başındaki **7)** kazinonun bir maşası etrāfına dizilmiş taħayyül ettiği üç **8)** mütebessim ķehre onu bu en ma‘ķül tarīķden çekdi; **9)** bastonu kapanca yürüdü. **10)** Kazino tenhāca idi. Piyasa eden de görülmüyordu. **11)** Nezīh burada, sokāķ ortasında ayakda duramazdı. **12)** Piyasa ediyor gibi iskeleniñ üzerine yürüdü. Karānlıklar **13)** içinde bu ketüm, miħmān-perver iskeleniñ bir tarafına ilişerek **14)** diñlendi. Nezīh zann ediyordu ki cebinde para kalmadığı **15)** āndan beri pek ķābuķ yorulmaķdadır. Hele hażm ile meşgöl **16)** mi‘desiniñ vėrdiđi ĥarāret nā-ķābil-i taħammül bir hāle

⁹⁹ Metinde “yerede” (baskı hatası).

geliyordu. **17)** Bir bardak ş u içmek için eve ‘avdetden başka çāre **18)** yokdu. Kazinonun öñünden geçerken kızları dışarıdaki **19)** maşaların birinde gördü. Yanlarında uzun ş aklı biri **20)** vardı, bunu babaları olmak üzere tahmîn etti.

93

1) Dikkatle bakdı, bakdı. Faķat kendisini göstermedi. **2)** Ş u içdikden sonra yine evde duramadı. Daha **3)** vakit erkendi. Hem bütün āmālını, cānını iskele başında **4)** bırakmışdı; onlara kavuşmak lāzımdı. Böylece dörde, **5)** beşe kadar gāh dolaşarak, gāh iskelede oturup dinle- **6)** nerek, geçerken bir kere Alis’iniñ yüzünü görmegi bu çekdiği **7)** ‘azāblar için kāfi bir mūkāfāt ‘add ederek vakit geçirdi. **8)** Nihāyet ş iddetli bir ağlamak ihtiyācıyla kıt‘aya döndü. **9)** Bu gece Nezīh için uyudu dēnilemez. Bir endīşe, **10)** bir fikr-i sābit onu kahr ediyordu: Para!.. Bütün **11)** gēcesi bu dalgınlık, bu meşgūliyyet içinde geçdi. Gāh bir **12)** yerden eline dört beş mecīdiye geliyor, gāh Ada’da bir kitābcı **13)** peydā olarak ş u başılıp da hīç satılmayan kitāblarını **14)** topdan iştirā ile kendisine on lira veriyor; Nezīh de: **15)** - Az ammā dar vaktime teşādūf etti, ne yapayım! **16)** diyerek kabūl ediyor, sonra: **17)** - Oh, iş te pāzār gününü ş avacağım. **18)** Tesellisini buluyordu. Hattā uyandığı vakit bu teselliniñ **19)** te’şiriyle ‘ādetā muṭma’in idi, faķat çok geçmeden bu yatak, **20)** bu oda, bu ev kendisini boğmağa başladı. Hemān giyinerek **21)** dışarı fırladı.

94

1) - Pāzār!!... **2)** Ne yapacağını Nezīh bu ş abāh da düşündü. Evde kalmak **3)** ciheti vardı; faķat fikr-i selimin bu telkīni hayāle galebe **4)** edemiyordu. Ziyā’nın bugün erkenden gelebilmesi ihtimālne **5)** mebnī hemān vapur iskelesine koşdu. Orada vapurun **6)** gelip de herkesin dağıldığını bile duyunca - tahmīnine göre **7)** hıncāhınc olması lāzım gelen kazinonun pek tenhā olduğuna **8)** bakarak- buña bir ma’nā vèremedi. Ziyā’nın başka bir soķākdan **9)** gidebilmiş olması da muḥtemel olduğundan derhāl geri **10)** döndü. Zāten dönmege de mecbūr idi. Gündüzün de güneşde **11)** iskele üzerinde duramazdı. **12)** Ziyā gelmemişdi. Nezīh sā’ati öğrenince vaktiñ daha pek **13)** erken olduğunu düşünerek kazinodaki tenhālign sebebini **14)** anladı. Ş iddetli bir gün doğrusu, deñizi kendi **15)** fikri gibi karışdırıyor, coşduruyordu. Eger **16)** o ānda Nezīh’iñ temennileri mevki’-i fi’le gelmiş olsaydı bu **17)** köpüklü deñiz yüксеle yüксеle tā bulutlara çıkacak, **18)** oradan bārān-ı belā gibi yerlere hücum edecek, bugün **19)** kimseyi dışarı çıkarmayacaktı. Faķat istediği **20)** bu fırtınalar, bu ş imşekler ş u handān pāzār ş abāhının neş’esini

95

1) bozacağına bîçāre genciñ yorgun dimāğını eziyor, harāb 2) ediyordu. 3) Bu ıztırāb Nezīh'i yerinde oturtmadı; yine iskele başına 4) sevk etti. Soķākda görenler, bir şey görmüyor gibi 5) dalgın baķan gözlerine, zihnine bir ānda hücūm eden dürlü 6) fikirlerin çehresinde tevlīd ettiği işmi'zāzlara dikkat 7) etseler pek de selāmet-i 'aqlına hüküm etmezlerdi. Arada bir 8) durarak: 9) - 'Acabā çıldırıyor muyum? 10) diye kendini toplar, sonra bir tebessümle kendi 11) kendisine emniyet, cesāret vērerek yürürdü. İskeleye 12) geldiği zamān İstānbül'dan vapur da gelmişti. Gelenleri seyr 13) için orta yerde iki sıralı bir ğalabalık teşekkül etmesinden 14) istifāde ile kazinonun dışında oturur gördüğü sevgili 15) Diyapuloların karşısında durdu. Bu def'a kızların yanında 16) genç adamlar da vardı. Hepsi gülüyorlar, eğleniyorlardı. 17) Karşılarında Nezīh'i, kendilerini sādece görebilmek için 18) evde oturamayan şikintisinden güneşlerde dağ taş 19) dolaşan bu zavāllı genci hiç düşünmeden Alis de, 20) kardeşleri de yanlarındaki erkeklerle 'işve-bāzlık etmekte 21) kuşur etmiyorlardı.

96

1) Alis, sürekli bir kākaka ile ince vücūdunu şar- 2) şarken nazarı Nezīh'in nazarlarıyla tekābül etti. İhtimāl ki 3) Nezīh'in tavrı, hāli pek ğarīb idi. Herhālde, bu 4) kākaka kesildi; ince kaşlar hafif bir ifāde-i tekdīr ile 5) çatıldı. Bu, Nezīh'i olduğu yerde mahv olmuş gibi bırakmağa 6) kifāyet etti. Ziyā'nın gelip gelmedigine dikkat bile etmeden, 7) dolaşmağı 'aqlına bile getirmeden döndü. Şimdi kendi 8) kendisine büyük bir 'azābı vardı; Alis'i nēcün darıltmışdı? 9) Evet, darılmışdı; ihtimāl ki bir daha hiç gülmeyecek, 10) hiç bakmayacaktı; o kadar darılmışdı. 11) Nezīh eve gelince hemān deñize girdi. Sert deñiz kendisine bir pārça 12) sūkūnet vērdi. Hamāmdan çıkdıktan sonra mehtābiyyeye oturarak 13) gözlerini her ān değışen, kendi ümīdleri gibi kırılıp toplanan, 14) sonra çoğalıp dağılan dalğalara dikip düşünüyor, her yanda 15) çatık kaşları, dargın çehresi ile Alis'i görüyordu. 16) Ebedī bir tesellī, ebedī bir nisyān va'd eden şuların bu 17) fışılması, uğultusu ne cāzib bir kuvvete mālīkdi ki 18) başının dönmege başladığını hiss eden Nezīh, kendisini 19) çağırır gibi yaklaşan bu sīneye atılmak için mübhem arzūlar 20) duymağa başladı... Yemek vaktine kadar orada kaldı. Yemekde,

97

1) hîç bir şeyden haberi olmayan Ziyâ'nın birâderi eglenir 2) gibi soruyordu: 3) - Kazinoda idiniz, değil mi? Pâzâr şabâhları pek 4) galabalık olur. 5) Nezîh de taşdîk ediyordu: 6) - Evet, fevka'l-'âde galabalık vardı. 'Âdetâ şıkıldım, 7) oturamadım. 8) - Sâ'at yediden sekizden sonra çamlar, Aya Yorgi 9) pek iyi olur. Artık siz yalnız gidersiniz. Ricâ ederim 10) kuşûruma bakmayınız. Görüyorsunuz yâ hastayım. 11) Ziyâ'nın birâderi bu sözü söyledikten sonra burnunu 12) silmek için mendîlini yüzüne götürmüş olduğundan Nezîh'in 13) dudaklarındaki acı tebessümü göremedi. 14) Gitmek... Ne ile?... 15) Nezîh bir mahrûmiyyet-i kaţ'iyenin taḥakkukundan müteḥaşşıl tevekkül-i 16) me'yûsâne ile kapıdan çıktı. Elinde yine romanı vardı. 17) Aya Yorgi tepesinden inerken oturduğu büyük çam altını 18) pek begenmişti. Vapur vaktine kadar orada kalmağı taşavvur 19) ediyordu. Artık ezberlediği yollardan, etrâfındaki 20) köşklere hîç bakmadan geçerek çamı buldu. Romanını

98

1) okuya okuya cânı şıkıldı. Gözünün öjüne hep 2) Diyafulolar geliyordu. Bu sefer onlara la'net etmek istedi. 3) Derḥâl peşimân olarak 'afvlar diledi. Nihâyet vaktin böyle 4) geçmeyeceğini anladığından yoldan görülmemek için bir pârça 5) geriye, çalılar içine çekildi. Artık alıştığı bir tavırla 6) yere uzandı. Arada ayak sesini işitirse kızlar olup 7) olmadığını anlamak için başını kaldırıp bakıyor nevmîd 8) olarak yine yatıyordu. 9) Sâ'at on buçukda çalıların arasından çıkarak üstüne 10) yapışmış sarı toprakları silmek için bir haylî 11) uğraşdıktan sonra kazinoya geldi. Vapur yeni 12) yanaşıyordu. Ziyâ'nın vürûdunu hîç ümîd etmediği hâlde 13) yine iskelenin ucuna kadar yürüdü. Burası tenhâlaşınca 14) dönmege mecbûr oldu. Kızların kazinoda olmaması kendisini 15) bir pârça mütesellî etti. Demek parası olsa da yine onları 16) göremeyecekdi. Fakat neçün gözüküyorlar? Yoksa 17) şabâhki hâline kızdılar da... 18) Nezîh bu hâl ile Ada'da kalamayacağını anlıyordu. 19) İstânbûl'a inmek lâzımdı. Fakat Ziyâ'nın birâderi de işte 20) hastalanmış olduğundan eğer yarın iyileşmeyecek olursa

99

1) kesb-i 'âfiyet etmesine intizâren Ada'da bir parasız dolaşmağa 2) mahkûm kalacaktı. Eve dönerken burada geçirdiği şu 3) üç günü der-hâtır ederek çıldıracağı geliyordu. Hele 4) yarın, bir kaç gün daha Ada'da kalmak mecbûriyyeti taḥakkuk ederse 5) çıldıracağına hîç

şübhe etmiyordu. **6)** Bu mülâhazalarla dalgın yürürken önünde, yüz, yüz **7)** elli adım ileride, Ada'nın zâten tenhâ olduğu hâlde şimdi **8)** büsbütün boş olan bu sokâğında üç kızın yürüdüğünü **9)** gördü. Ellerinde birer beyâz silecek vardı. Böyle **10)** fırtınalı havâda bu vakit denize girmek isteyen şu kızların **11)** kim olabileceklerini merâk ettiğiinden yetişmek için **12)** adımlarını sıklaştırdı. Tenhâ sokâğda 'aks eden ayak **13)** sesi kızlardan birine başını çevirtti: Alis! Nezîh'in **14)** muhayyilesi bütün şi'ir-i şebâbıyla bu kadar bir zerafet tasavvur **15)** edebilmekden 'âcizdi. Üçünün de arkasında gâyet ince, **16)** kısa birer penbe fistan vardı. Saçlar bir kurdela ile **17)** omuz hizâsından boğularak perîşân uçları, bellerindeki **18)** koyu lâciverd kemerlerin üzerine doğru bırakılmışdı. Hele **19)** bir yürüyüşleri vardı ki bütün zerafetlerine şüh bir **20)** çocukluk serpiyordu.

100

1) Nezîh'i görünce, üçü de hâllerinden şıkılmışlar gibi **2)** yolun kenârına çekildiler. O afacan kara gözlüleri **3)** Alis'in omuzlarına dayanarak gülüyor, büyükleri de elleriyle **4)** yüzünü kapıyordu. Etrâf kâmilten tenhâ idi. **5)** Nezîh, kendisini zebûn eden bunca 'azâbları unutmak **6)** isteyerek o da kızlara karşı kuru bir tebessüm gösterdi. **7)** Azıcık durur gibi olarak önlerine geçti. Yavaşça **8)** yürümeğe başladı. Şimdi sâhile gelmişlerdi. Kadınlar **9)** hamâmını otuz kırk adım geçince ne yapacaklarını seyr için **10)** döndü. Alis hemşirelerinden ayrılarak hamâmın dar **11)** iskelesinden şarşılarak ileriledi; kapalı olduğunu anlayınca **12)** 'avdet etti. Birbirleriyle şakalaşarak, koğalaşarak **13)** döndüler. Nezîh arkalarından bakıyordu. Köşeyi kıvrıla- **14)** caıkları zamân Alis başını çevirdi. Nezîh'in hâlâ **15)** kendilerine bakmakta olduğunu görünce hemân yürüdü... **16)** Gâ'ib oldular. İşte o zamân Nezîh şiddetli bir nedâmet **17)** hiss etti. Bu fırsat bir daha ele geçemeyecekti. Etrâfın **18)** tenhâlığından, yanlarında kimse olmamasından istifâde ederek **19)** bir kerecik olsun Alis'i öpemez miydi? Hem belki **20)** << bizim hamâma buyurun >> dese kabûl ederlerdi? Kızlar elbette

101

1) onun kendilerine teşâdüfen râst geldiğini anlamamışlar, **2)** ta'kıb ettiğine hüküm etmişlerdir. Bu hâlde korkarak, **3)** hiç bir şey söylemeyerek yalnız yüzlerine bir kerecik bakmak **4)** için ta'kıb ettiğiinden dolayı kim bilir kendisiyle ne kadar **5)** eglenmişlerdir? Bu nedâmet Nezîh'in ye'sini bütün bütün artırdı. **6)** Kendi kendisine: << Ah hayvân!.. >> diye söylendi. **7)** Koşarak denecek kadar hızlı adımlarla eve geldi. Odaya **8)** çekilmek,

tenhâ kalarak kızları bu şon gördüğü tuvalet **9)** ile hayâlinde ihyâ etmek istiyordu. **10)** O gece bir yere çıkmadı. Kendisine bu kadar kızgın **11)** idi. Şabâhleyin uyandığı zamân yine büyük bir endişe **12)** başladı. Bugün de burada kalmaya mahkûm mu olacaktı? **13)** Ziyâ'nın birâderinden hiç bir ses, haber yokdu. On **14)** dört numronun Kartal'dan müfârekatını görünce 'ale'l-'acele evden **15)** çıktı. İskeleye giderek biletçinin az berisinde, gelenleri **16)** seyr ediyormuş gibi durdu. Mübhem bir ümîde kapılarak **17)** bir bildige teşâdüf etmek, onun alacağı biletle vapura **18)** binmek fikrinde idi. Fakat hiç kimse, orada üstü **19)** başı temîz bir genci, şu iki adım ötede dilenen bir **20)** fakîrden daha fakîr olarak kendisine bilet alacak bir aḥbâba

102

1) muntazır bulunduğunu hiss etmeden bir çok galabalık geçdi. **2)** Nezîh, bir kaç kere biletçiye mürâca'at ederek bir bilet **3)** talep etmek fikrine düşdü. Fakat bu kaba herîflerin **4)** kendisince muḥakkak olan redd ve tahkîrine 'arz-ı nefis edemedi. **5)** Ziyâ'nın birâderini kaçırmamak için eve 'avdet etti. **6)** Artık bi'z-zarûre bekliyordu. Nihâyet o içeriden çıktı. **7)** Nezîh de kitâblarını alarak ḥâzırlandı. Beriki, Ada'ya **8)** geleli henüz üç gün olduğunu söyleyerek alıkoymak **9)** isteyordu. Nezîh yakında yine geleceğinden, İstânbûl'da bir mühim **10)** işi olduğundan bahş eyledi. Hattâ şunları da 'ilâve etti: **11)** - Şabâhleyin erkenden Aydın ile gidecektim; fakat **12)** kitâbları burada unutmuşum, dönmege mecbûr oldum da vapuru **13)** kaçırdım. **14)** Köprüye çıkınca etrâfdakilerden utanmasa parmaklıkları, **15)** başamakları öpecek, yüzünü gözünü tahtalara sürecekti. **16)** Sarâçḥânebaşı'ndaki o begenmediği evleri gözüne cennet **17)** gibi göründü. Hele odasına girince kendisini muḥibbâne bir **18)** teklîfsizlikle selâmlayan darmadağınık kitâbları, gazeteleri **19)** içinde, oh, derin bir sa'âdet hiss etti.

103

1) **5)** **2)** Nezîh Ada'dan 'avdetden sonra bütün bütün değişmişti. **3)** Zâten dikkatle âyîneye bakınca güneşden yanan çehresinin **4)** bile değişdiğini görmüşdü. Nezîh yanmış, derileri tefellüs **5)** etmiş bu sîmânın karşısında şu hâl ile artık Diyapuloların **6)** nazar-ı tezyîfinden başka bir şey'e nâ'il olamayacağını düşünerek **7)** muḫtarib oldu. Ada'nın bütün o güzel giyinmiş, zarîf **8)** yakışıklı gençlerini taḥattur edince bir ye's hiss etti. **9)** Bu muḫâyeseler altında ezilmemek için Ada'yı bir daha görmek **10)** istemiyordu. Hattâ 'avdetinden bir gün sonra soḫâḫda

104

1) rāst geldiği Ziyā'ya, çokdan hāzırladığı serzenişleri 2) dökdüğü sırada: 3) - Bir daha Ada mı, demişdi, tevbeler tevbesi! 4) Fi'l-haḳīka Ada'yı taḥayyül edince çekdiği sıkıntılar, 5) geçirdiği muḫtarib ānlar, düşünceler hep birden zihnine 6) hücum eder; bu kadar şey'e nasıl taḥammül edebilmiş olduğuna 7) müte'accib kalırdı. Burada şimdi kitāblarının, gazeteler- 8) iniḡ yanında kim bilir ne kadar mes'ūd olacaktı. 9) Nezih ilk günü ümīd ettiği bu sa'ādeti bir dürlü 10) bulamıyordu. Ada'ya gitmeden evvel şabāhları erken 11) kalkarak çābuḡ bitirmek istediği romanı tercümeğe başlar, 12) bir ḡaylī yazardı. Şimdi şabāhları yatağından pek geç 13) kalkıyor; bir 'atālet, bir cān sıkıntısı ona kitābı elinden 14) atdırıyordu. Kime ṭab' etdireceğini, haydi ṭab' 15) etdirse bile bundan ne çıkacağını düşünüyor, kendi 16) kendisine kalıyordu. Vücūdu dā'imī bir kırıklık içinde 17) gibi hiç bir vakit tām bir şihḡatiḡ vėrdiḡi ḡazz-ı cismāniyi 18) duymuyordu. Şabāhleyin, tūl müddet terk etmediḡi yatağında 19) ne düşündüğü şorulsa ta'yīn edemezdi. Bir şey 20) düşünemiyordu; zihni o kadar dolu idi.

105

1) Ögle yemegini yer yemez evden fırlayarak Kāzım'ın kırā'athānesine 2) koşar, orada bütün gazeteleri bir ḡarf atlatmadan 3) ḡatm ederdi. Ta'ṭil vaktiniḡ bu uzun günlerini bitirmek 4) için meşḡuliyyet icādına mecbūrdı. Faḡat gazeteler de 5) çābuḡ okunurdu. O zamān vaktini öldürmek için bezik 6) marközlerinin mu'āvenetine 'arz-ı iftiḡār eder; bir karo valesi, 7) bir maça asosu intizāriyla zamānını geçirirdi. Bütün vaktini 8) ve ḡalbiniḡ ihtirāşını böyle dā'imā mühteḡ ve mevḡūf tutacak 9) bir meşḡalesi olmadığı zamānlar Nezih, bir daḡıka kırtulamadığı 10) cān sıkıntısı istiḡnā edilse, bir makineye teşbīh edile- 11) bilirdi. ḡayātı bu kadar geldiḡi gibi ḡabūl ediyordu. 12) Akşamları eve gelip de kanapesine uzanınca ḡayāli, 13) eskisi gibi, ḡomşunun kara kiremitli damından aşarak 14) Maltepe'lere uçacağı yerde yalnız bir noktaya şaplanırdı. 15) Bütün kuvve-i taḡayyülünü kızları şonḡ def'a, ḡamāma giderlerken, 16) gördüğü kıyāfetde tekrār görmek için şarf ederdi. 17) Faḡat her daḡıka bu şekliḡ bir ḡaṭṭı bozuluyor, bir noktası 18) yayılıyordu. Ve bu şüretle her ān görmek istediḡi levḡa 19) bir boya ḡalabalığı ḡāline giriyordu. 20) Şimdi kendisine bir titizlik gelmişti. En ufaḡ bir

106

1) şeyden bile pek çābuk kızardı. O vakit, bütün yeni 2) şeylerin büyük bir düşmanı olan büyük pederinin yanından bir şey 3) söyleyemeyenlerde görülen boğuk bir hiddetle kaçır; hırşını 4) neden alacağını bilemeyerek bir qarārsızlık eglencesizlik 5) içinde me'yūs ve muẓtarib yaşardı. 6) Ada'dan 'avdetinden dört gün sonra bir cum'a, akşama 7) doğru Ziyā kendisini görmege gelmişti. Ziyā'ya karşı 8) hiddetini pek çābuk unutmuş olan Nezīh artık yalnız muḍhik 9) cihetinden tutdurarak Ada'da geçirdiği 'azābları uzun 10) uzadıya hikāye ediyordu. Bu sırada Nezīh'in pederi 11) bir şey için odalarına girmişti; çıkarken laṭife 12) etti. 13) - Beyler, bu cum'a nereye? Ada'ya teẓrīf buyurulmamış? 14) Şahīh, neçün Ada'ya gitmesinler? Hem bu def'a paraya 15) ihtiyācları da yok. İşte Nezīh hesāb ediyor; o, 16) yetişir, çok bile, Ziyā'da da bundan ziyāde çıkıyor, 17) evet, Ada, Ada... 18) Şimdi Nezīh'in kalbi: Burada ne duruyorsun? 19) diyordu; kızlar Ada'da, gaybūbetiñe dürlü ma'nālar 20) veriyorlar... Koş!

107

1) Nezīh sā'ate bakdı: 2) - On vapuruna, dedi; fakat biraz güç 3) yetiŕecegiz. 'Acele edelim, ŕuradan Unķapanı'na sonra 4) vapura kayıkla gideriz. 5) Ziyā muvāfaķat edemiyordu, yakalığını dün taķmış 6) imiş, arkasında yeni jaketi yokmuş, Nezīh hāla-zādesini 7) bir dürlü iķnā' edemedi. On bir vapuruyla gitmege qarār 8) verdiler. Fakat Ziyā'nın ayna karşısında boyun bağı 9) bağlayıp sonra bunu begenmeyerek deĝiŕdirmesi, ŕaķlarını 10) taraması, süslenmesi o kadar imtidād etti ki ŕıkı 11) ŕıkıya köprüye geldikleri zamān ŕoñ vapur siyāh 12) dumanlarını uçurarak iskeleden açılmış gidiyordu. 13) Nezīh zabta ķadır olamadığı bir hırş ile Ziyā'nın yüzüne 14) bakdı: 15) - Şimdi, dedi, boyun bağından, jaketiñden 16) başlayım mı? Şanki süsün azıcık eksik olaydı... 17) Laķırdısını itmām etmeyerek başını ŕalladı. Köprüden 18) ayrılmāĝa bir dürlü rāzı olamıyorlar; oradan uzaklaşıp 19) giden, oh! Ne a'lā giden ŕāhīniñ arkasından bakıyorlardı. 20) Ziyā bir çāre buldu:

108

1) - Şimdi Haydarpaŕa'ya on bir buķukda ŕoñ vapur 2) kaķar. Onuñla Maltepe'ye gideriz. Oradan karşı karşıya 3) bir ŕandal, haydi Ada. 4) Bu, Nezīh'in pek hōŕuna gidiyordu. Ğarīb ser- 5) gūzeŕtlere temāyülü bu tarīķi, kızlar için ihtiyār edecekleri 6) bu fedākārlığını kendisine sevdirdiyordu. Ma'amāfih ŕeklī 7) bir i'tirāz olmak üzere: 8) - Bu yakınlarda da,

dèdi, şandal kazâları pek çok **9)** oluyor. Hem rûzgâra bak, ne şiddetli esiyor. **10)** - Biz Maltepe'ye gidinceye kadar gece olacak. Rûzgâr **11)** geceleri diner. **12)** Nezîh artık mûmâna'at etmedi. Bir haylî zamânlar hûlyâlarına **13)** zemîn olan Maltepe'yi, velev gece olsun, bir görmek **14)** istedi. **15)** Gûgertede rûzgârdan durulmuyordu. Rûzgâr **16)** tentenin bir tarafını söküp pârçalamış olduğundan öte **17)** taraflardan da tenteleri kaldırmışlardı. Vapur pek tenhâ idi. **18)** Haydarpâşa'ya yanaşdıkları zamân teşebbüslerinden bir pârça ür- **19)** kmege başladılar. Faķat yek-digerine karşı bir hiss-i ictinâba **20)** kapılarak cesâret buluyorlardı.

109

1) Sâ'at yarıma doğru tren Haydarpâşa'dan hareket **2)** etti. Yanlarında bir de yâbancı vardı. Ziyâ bir köşeye **3)** yaşlandı. Nezîh ayakda dolaşarak, câmların arkasında, **4)** önünden sür'atle geçen ağaçların, fidanların bükülüp **5)** yatışına endîş-nâk bir nazarla bakıyordu **6)** arada Ziyâ'ya: **7)** - Rûzgâr kesilmeyecek! **8)** diyor, Ziyâ'nın kendi kendisine ümîd, cesâret **9)** vermek için tekrâr ettiği: << Merâķ etme ! >> lerin **10)** ehemmiyetsizliğini bilmekle berâber keşret-i tekerrürüyle 'azmini takviye **11)** etmek istiyordu. Laķırdılarından Ada'ya geçeceklerini **12)** anlayan yâbancı zât yakında 'aynı şüretle Ada'ya geçilirken **13)** vukû'a gelen bir kazâdan bahş ederek bu niyetlerinden ferâģat **14)** etmelerini, Maltepe'de bir otelde geceyi râhatça geçirdikten **15)** sonra şabâhleyin vapurla gitmegi tavsiye ediyordu. **16)** Erenköyü'nden sonra hücrede yalnız kaldılar. Rûzgâr **17)** hâlâ kemâl-i şiddetle esiyordu. Ziyâ ikisini de korkutan **18)** endîşeyi unutmak fikriyle: **19)** - Biliyor musun, dedi, güzel kızın adı Alis **20)** değilmiş.

110

1) Bu kadar söz Nezîh'e bütün düşüncelerini unutturmak **2)** için kâfi idi. Hemân şordu: **3)** - Yâ ne imiş? **4)** - Tuħaf bir isim, dur bakayım... İzmaro. Kü- **5)** çüklerinin de Mari. Maħmûd Bey söyledi. Büyüklerininkini **6)** bilmiyor. **7)** - Tuħaf şey, Maħmûd Bey'in bilmediği de oluyormuş. **8)** Mûbârek yalandan pek hõşlanıyor. Ammâ ne atıyor! **9)** Bostancı... Burada yanlarına bir Rûm yolcu geldi. **10)** Ziyâ ile Nezîh'in muħâveresi yine şandal mes'elesine intikâl **11)** etmişti. Rûm, pek tabî'î bulduğı bir teklîfsizlikle **12)** söze karışarak hîç ictinâb etmemelerini, bu havânın tām **13)** şandal havâsı olduğunu, kendilerinin böyle havâlarda **14)** şöyle yaptıklarını, böyle gezdiklerini söyledi. Faķat ân-ı **15)** kaķ'î yaklaştıkça tereddüdün ğalebesini hiss eden iki genç **16)** bu laķırdılardan pek

kuvvet bulamadılar. **17)** Maltepe İstasyonu'na çıktıkları vakit rüzgâr eski **18)** şiddetiyle ağaçları büküyor, Ziyâ'nın o kadar i'tinâ ile **19)** pomaıladığı bıyıklarını bozuyordu. Temizce bir otel **20)** aramak fikrinde idiler. Fakat hiss êdikleri tehlikenin

111

1) cāzibesine mağlûb olarak, hele şöyle bir görmek fikriyle **2)** deniz kenārına indiler. Nezîh etrāfa diđđat êtmegi unutmuşdu. **3)** Zāten pek de şāyān-ı diđđat yerlerden geçmiyorlardı. **4)** Sāhilde rüzgār hiss êdilmiyordu. Cesāret buldular. **5)** Karanlıkda tefrîk êdemedikleri ğalabalık arasında bir kayık **6)** gördüler ki içi kavun, karpuz dolu idi. Boşaltmak **7)** için bir kaç kişi çalışıyordu. Kendilerini Ada'ya **8)** geçirmelerini teklîf êtdiler. Bu, bir sâ'atden evvel mümkün **9)** degildi; kayığın boşalmasını beklemek lâzım geliyordu. **10)** Karşıdan Ada'nın bütün o aydınlıklar içinde titreşdiğini **11)** gören Nezîh ile Ziyâ kıabil degil bekleyemiyorlardı. Yanlarına **12)** şokulan bir kaç Rûm kayıkçının teklîfine muvāfađat êdeređ **13)** büyük, enli, üç çiftte bir balık şandalına atladılar. **14)** Kocaman yelken açıldı. Rüzgār pek az geliyordu. **15)** Şandalcılar ileride müsā'id bir havā bulmak ümîdinde idiler. **16)** Fakat sonra rüzgārın düşüğünü anılayınca küreklere **17)** aşılmağa mecbûr oldular. İşin bundan ötesi şabra **18)** kıalıyordu. **19)** Nezîh Maltepelî şandalcılardan kıızlar hakkında ma'lûmāt **20)** almak istiyordu. Ders aralarında o kadar hāhişle

112

1) devr êdđi Montepin, Ğaburyo romanlarını hātırından **2)** geçirerek lakırdıyı dolaşdırmağa başladı. Şandalcılardan, **3)** Maltepe'ye bu sene çok misāfir gelip gelmediğini, yaz kış **4)** oturan bulunup bulunmadığını, kimlerin köşkleri iyi **5)** olduğunu soruyordu. Bu şaydırdığı köşkler içinde **6)** bir dānesi de Diyapulolara 'ā'id idi. Fakat şandalcı bu **7)** Diyapulo'nun yaz kış orada oturduğunu söylemişdi. **8)** Bu ise kendi ma'lûmātıyla te'lîf kıabûl êdemiyordu. **9)** Nihāyet şordu: **10)** - Bu hîç İstānbûl'a inmez mi? **11)** - İner, şabāh; akşam yine gelir. **12)** Nezîh kıat'î bir neticeye varmak için şordu: **13)** - Şimdi hālā burada mı? **14)** - Ya, malista. **15)** İşte bu, bütün bütün ters geliyordu. Kıızların, **16)** Ada'da, babaları diye yanlarında birisini tahmîn êtmişdi. **17)** Bu pederleri olmasa bile onun İstānbûl'da olduğunu işitmişdi. **18)** Şu hâlde buradaki Diyapulo kim?.. Artık şıkılmayı bertaraf **19)** êtdi. **20)** - Tuhaf şey, dedi, yā kıızları Ada'da geziyor?

113

1) Aldığı cevāb merākını izāle etti. Bu kızların 2) Maltepe'deki Diyapulolu'nun birāder-zāde.leri olduklarını, Diyapulolar 3) aşılmaz bir kaç kardeş olup buradakini bankier, zengin, 4) öteki kardeşini züğürt olduğunu, kızlara 'amucalarının 5) bakıldığını anladı. Kızların bu ihtiyacını iştirmekle mübhem bir 6) hiss-i sürûra kapılan Nezîh kendi kendisine: 7) - Şimdi, diyordu, hep bir kıyafetle, bir 8) hırır şapka ile gezmelerini hikmeti anlaşıldı! 9) Artık muhāvereyi kesdi. Bundan sonra bir insanın 10) kendi akrabasına bakıp gözetmesi lüzûmuna dā'ir şandalcı 11) tarafından başlatılan müṭāla'at-ı felsefiyyeyi dinleme ihtiyacı 12) yoktu. 13) Şimdi Nezîh, arzı der-āgûş etmek istiyor zann 14) olunacak kadar alçalmış olan berrāk semāda pür-ihzāz 15) binlerce nücûmun münkesir bir mevce üzerinde dağılıp yayılan 16) envārıyla, kürek darbelerinin hāşıl ettiği muzî 17) küreciklerle hayāt bulan sâkin denizi muṭṭarid bir feşfeşe 18) içinde yararlanarak ilerleyen ağır şandallı bir kenārına yaşla- 19) nmış, karşısında şen aydınlıkları kaynaşan Heybeli'den, 20) Büyükkada'dan yükselen havāi fişenklere bakarak, bütün

114

1) şu hāndān görünen eşbāh-ı muhīṭeden müteḳattır neş'e-i şāf 2) ile lebrîz ve memnûn, bir şey düşünemeyerek, fakat bu kıssa 3) dakikalarında hayatının en mes'ûd zamanlarını geçirdiğini hiss 4) ederek, sükût ediyordu... 5) Nezîh ile Ziyā Ada'da eve gidince hayretle istikbāl 6) olundular. Nezîh'in dayısı ile Şükrü de orada idi. 7) Nasıl geldikleri anlaşılmıca Şükrü kendisini tutamayarak 8) hiddetlendi: 9) - Biz bile, dedi, vapurla gelirken ne sıkıntı çekdik. 10) Çarh bozuldu, başka vapura atılma ettik. Ne fırtına idi 11) O? Sonra siz şandallı ile geliniz. Ne o bilmem, ne idi 12) isimleri? Diyapulolu aşiftelerini görmek için... 13) Şükrü'nün birdenbire coşan bu hiddeti kahkahalara sebep oldu. 14) Karınlarını doyurduktan sonra Nezîh Şükrü'nün koluna girerek: 15) - Gel, dedi, seni kazinoya götürüyüm de hiddetin 16) geçsin... Hem bak, ben seni daha ne kadar kızdıracağım. 17) Benim burada parasız kaldığımı söyler söyler gülerdiniz, 18) öyle mi? 19) O gece iskelede kızları göremediler. Zāten vakit de 20) geç idi, 'avdet etdiler. Nezîh, paraca düşüncesi 21) olmayanlara mahşûş bir huzûr-ı kalb ile uyudu.

115

1) Ertesi şabāh Şükrü, yarın yine gelmek va'di ile üç 2) vapuruna binerek İstānbûl'a indi. İskele başında yalnız 3) kalan Nezîh ile Ziyā nasıl vakit geçireceklerini bilemiyorlardı. 4)

Şimdi, şabâhleyin herkes evinde idi. Yüksek **5)** kazinoda bir tavla oynadılar. Kim yenerse Diyapulolar onun **6)** olacaktı. Nezîh kazandı. Sonra bunun verdiği **7)** bir şevk ile: **8)** - Haydi, dedi, bugün bir güzel eğlenelim. **9)** Biralar ta'addüd ettikçe alaylar ziyâdeleşti. Gittikçe **10)** serbestleşen lisânları kızlar hakkındaki emellerini tercümeyle **11)** daha müsâ'id bulunuyordu. Nezîh geçen sefer Ada'daki, **12)** o şimdi unuttuğu şıktıklarını, bütün bütün **13)** tuhaflaştırmaya çalışarak, yine hikâyeye ediyor; Ziyâ **14)** gürültülü kahkahasıyla havyar tabaklarını şarşıyordu. **15)** Akşam üzeri sâ'at on bir buçukta tekrâr kazinoya **16)** geldikleri zamân Nezîh, Fransız operet kumpanyasının o **17)** gece için yapışdırmış olduğu büyük i'ânlardan birini **18)** okumakla meşgûl Ziyâ'ya: **19)** - İstersen, diyordu, kızlar Jenyo Oteli'nde otu-

116

1) ruyorlar, oraya kadar gidip bir baş uralım da yine **2)** geliriz. **3)** Ziyâ muvâfaqat etmedi. Tombul, beyâz bir kız **4)** göstererek: **5)** - Of, dedi. Buradan ayrılmayalım Allah 'aşkına! Otele **6)** gidip de ne yapacağız? **7)** Nezîh buna i'tirâz etti: **8)** - Sen böyle yakalık değiştirir gibi sevdiklerini de **9)** iki günde bir değiştirecek misin? Bir pârça sebât **10)** lâzım, hele muhabbetde. Fakat şahîhen laîf şey. Geçen sefer **11)** bunu buralarda hiç görmedim. Bir otelde misâfir **12)** olmalı. **13)** - Öyle gibi... Müjde, onlar da geliyor. **14)** Fi'l-hakîka, yanlarında yine o ihtiyârca kadınla, **15)** geliyorlardı. Otel Dezetranje'nin öñünden geçecekleri **16)** sırada otelin kanapesine yaslanmış bir ihtiyâr, topallayarak **17)** ayağa kalktı; kızları uzun bir lağırdıya tuttu. Ziyâ'nın **18)** Nüzhetiye vapurunda Nezîh'e gösterdiği haşır şapkalı genç adam da **19)** bunlara iltihâk etti. Bitmeyecek gibi görünen, **20)** Nezîh'i şabırsızlıktan patlatan bu muhâvere, lüzûmundan fazla imtidâd

117

1) ediyordu. Nezîh, kızları kahkahadan bu kadar kızartacak **2)** derecede tuhaf lağırdılarının ne olabileceğini zihninde bir dürlü **3)** bulamıyordu. Nihâyet Diyapulolar bu çengelden kurtularak kazinoda **4)** uzakça bir masaya oturdular. İskemlesini münâsib bir mevki'e **5)** yerleştiren Nezîh, öñündeki masada beyâz jaketli bir **6)** kadın ile yumuşak şapkalı bir erkeğin arasından bakınca **7)** kendilerini güzelce görebiliyordu. **8)** Çok geçmeden kızların masası doldu. Nezîh, **9)** gittikçe mütezâyid bir gıbta ile o masada bulunmak için tahayyüllere **10)** kapılıyordu. Ziyâ ile, dağın imişler gibi, hiç bir şey **11)** konuşmuyorlardı. İkisi de kendi düşüncelerine **12)** dalmışlardı. Nezîh, hiç yorulmayan, nevmîd olmayan, **13)**

her ān yeñi, hōş bir şüret icād eden muhayyilesinde **14)** sevgili İzmaro'su ile yaşıyordu. Arada güzel **15)** İzmaro'sunun bir hitābına mazhar olabileceğinden ümīdini **16)** keser gibi oluyor, fakat yaşamak isteyen bir gençliğin **17)** bütün nīk-bīnliğiyle derhāl << Kim bilir? >> diyordu... **18)** Şon vapurlar gelmiş, herkes dağılmağa başlamışdı. **19)** Nezīh:

118

1) - Ziyā, dedi, yine kızları ta'kīb edelim. Bakalım **2)** otele mi girecekler? Benim bunda şübhem var. **3)** Nezīh'in bu şübhede haklı olduğu kızların Jenyo Oteli **4)** hizāsını geçtikleri zamān anlaşıldı. Ziyā, bu 'acemī **5)** mu'aqqib ile alay etmege başladı. **6)** - Şimdi, dedi, ister misin okuyayım üfleyim de **7)** kızları bize komşu getireyim? Bakşan a, otel nerede **8)** kaldı, muttaşıl aşağı doğru gidiyoruz; 'acabā döne- **9)** cekler mi, dērsin? **10)** Dönmediler. Cāddenin ikiye ayrıldığı yere gelince şol **11)** taraftaki dar yolu ta'kīb ederek yürüdüler; biraz **12)** gitdikden sonra sağ kolda bayağıca bir eve girdiler. **13)** Nezīh ile Ziyā, açık bırakılan kapıdan hāne dāhilini **14)** görebiliyordu. Artık bu evde oturdukları anlaşılıyordu. **15)** Gündüzün de bulabilmek için etrāfa nişān koyarak **16)** oradan ayrıldılar. **17)** Yemekden sonra Nezīh Ziya'ya soruyordu: **18)** - Ey, << Onkl Selesten >> e gideceğiz değil mi? **19)** - Bakalım. **20)** - Bakalım, deme. Gideriz. Çünkü kızlar şabr edemezler,

119

1) mutlakā gelirler. Galabalık olduklarından, hem kīse cenāblarının da **2)** pek müsā'adesi olmadığından... İştmediñ mi, şandalcı **3)** ne diyordu? Oturdukları evi de gördün yā... Birer **4)** mecīdiye verip birinci mevki'e gidemezler. Tabī'ī ikinci- **5)** dedirler. Biz de oraya otururuz. **6)** Ziyā bu teklife hīç gelmedi, 'azametle: **7)** - Yo dedi, yapamam doğrusu, ikincide oturamam. **8)** Nezīh iknā'a çalışdı: **9)** - Cānım ne ehemmiyyeti var? Paramız yok da oraya gidecek **10)** degiliz a. Tiyatroya gitmekden maqşad onları görmek, **11)** değil mi? Onlar ikincide iken birincide bulunmanın **12)** ne lezzeti olur? **13)** Ziyā muvāfaqat edemiyordu: **14)** - Ben gidemem, dedi, benim hayşiyetim var. Ben bugün **15)** bir kalem efendisiyim. **16)** Nezīh bunun aşıl cevābını içinden verdikden sonra **17)** ısrār etti: **18)** - Burada seni kim tanıır? Oyunbozanlık etme. **19)** Şükrü Bey'in 'aksilīgi saña mı kaldı? Kızlar hangi mevki'de **20)** ise oraya gidelim. Hem belki birinciye girerler? Yāhūd **21)** istersen sen birinciye git, ben onların yanında ikincide kalayım.

120

1) Ziyā yine kaṭ'ī bir cevāb vermedi: 2) - Hele oraya gidelim de bakınız, dedi. 3) Kazinoya gidince, Nezīh kapıdan bakarak kızları ikinci 4) mevki'de gördü. Dışarıda bekleyen Ziyā'ya tekliflerini 5) tekrār etti. Fakat Ziyā iki şürete de rāzı olmuyordu. 6) - Beni burada kadınlar tanır, diyordu, ikinci 7) mevki'e gidemem. Birbirimizden ayrılmak da 'ayb olur. 8) Nezīh'in artık cānı şıkıldı: 9) - Senin ne hālīn varsa gör, dedi; ben bilet 10) alıyorum. 11) Tiyatroya tahvīl edilmiş kazino tenhā idi. Hele 12) ikinci mevki'de Diya pulolardan başka hemān kimse yok dēnile- 13) bilirdi. Zāten Nezīh için kazinoda onlardan başka kadın, 14) insān yoktu. Nezīh güzel bir gece geçirmek hāhişiyle, 15) artık ictinābı terk ederek, tā arķalarına gidip oturdu. 16) Bu hareketin kızlarca bir cān şıkıntısına bā'is olmasından 17) korkuyordu. Fakat onlar aldırıyor göründüler. Galabalık 18) gitdikçe tezāyüd etti. Nezīh'in yanına bir ana oğul geldi. 19) Bunların kızlarla mu'ārefesi var idi. Kadın yanlarına geçti, 20) oğlu Nezīh'in yanında kaldı.

121

1) Nezīh kızlara dikkat etmiyor gibi görünmekte idi. İskemlesini 2) sevgili İzmaro'sunun - 'acabā bu isim doğru mu idi? - 3) iskemlesine¹⁰ o kadar yaklaştırmıştı ki dizlerini azıcık 4) uzatsa... 5) Kapıdan girenlerin çoğu ikinci mevki'in tā ön sırasında 6) kızları görünce bir şitāb-ı mütebessimle selāmlıyorlar, ellerini 7) sıkıyorlar, biraz konuşduktan, gülüşdükdēn sonra 8) ayrılıyorlardı. Bunların yerinde olmak için Nezīh ne fedā- 9) kārılıkta bulunmayacaktı! Bu sırada, evvelce Nezīh'e Receb 10) Bey'in oğlu olmak üzere gösterdikleri bir genç, yanında bir 11) çocukla kızlara doğru geldi; hepsinin ellerini sıkarak 12) konuşmağa başladı. Nezīh kızların bu muhāvereye kemāl-i şevk 13) ile iştirāk ettiklerini fark ediyordu. Hālbuki Receb 14) Bey'in oğlunda üzerindeki eşvāblardan, belindeki kordondan 15) başka nazar-ı dikkati celb edecek bir şey göremiyordu. 16) O hālde bu müsāra'at, bu ibzāl edilen tebessümler şübhesiz 17) o cesīm servete karşı temelluķ-kārāne bir hürmetden 'ibāret 18) olacaktı? Hattā, kadife eşvāblar içinde bütün bütün 19) bütün küçülmüş görünen cılız çocuk bile bir pāŗa 20) gürültülü bir muhabbet ibrāzına¹¹ vesīle oluyordu. Mari

¹⁰ Metinde "iskemlesinin" (baskı hatası).

¹¹ Metinde "ibrāyına" (baskı hatası).

122

1) çocuğun yanaklarını sıkışdırarak mükerreren öpüyor, 2) sonra büyük hemşireleri çekiyor. İzmaro da bir taraftan 3) okşuyordu. 4) Nezîh kızlarla yine yalnız kaldığı zamân ufağ, mübhem bir 5) rāhatsızlık duymuşdu. İhtimāl ki bu, kızlar da zengîn 6) bir izdivâc şaydı hakkında bir arzû bulunduğunu fark eder 7) gibi olmasından ileri geliyordu. Fakat Nezîh bu kara fikri 8) hemân teb'îd etti. Diyapuloların şevk-i mukârenetiyle o kadar 9) mahzûz idi ki hayâlinde mütebessim ihtimâllerden başka bir şey 10) inkişâf edemiyordu: Kızlar Nezîh'in, içlerinden birini sevdiğini 11) elbette anlamışlardır. 'Acabâ kimi sevdiğini biliyorlar mı? 12) Nezîh kendi hissine Mari'nin mukâbele gösterebilmesi ihtimâlini 13) düşünerek bu hâlde ne yapacağını te'emmül ediyordu. Evet, 14) Mari de güzeldi. O kadife gibi harîrî, parlak nazarlarının, 15) da'vetler eder gibi bakan kara gözlerinin öyle bir gülüşü 16) vardı ki... Nezîh büyük kız için bu kadar teheyyüce kapılmıyor- 17) du. Fakat kızların hepsini bir yerde görmek, latifeleşmelerini 18) seyr etmek zihninde o kadar yerleşmişti ki onları birbirinden 19) ayırmağa muktedir olamıyordu. Öteki kardeşleri olmadan 20) İzmaro'yu tahayyül edince yine güzel, yine zarîf bulmağa

123

1) berâber hep bir yerde vücûda getirdikleri levhanın mukâvemetsiz 2) cāzibesini, hâlini göremiyordu... 3) Perde açıldı. 4) Nezîh zâten alışmamış olduğu Fransızca'yı hele 5) orkestranın âhengi arasından hiç anlayamıyordu. 6) Anlasa bile İzmaro'sunun az açık eşsesi, dizlerine 7) temâs eden beli uçları perîşân bırakılmış kumral 8) saçları kendisi için şahnedeki Sandra'nın kışa 9) boyundan ziyâde şâyân-ı iştigâl idi. İzmaro'sunun küçük 10) bir kısım cildini, dudaklarını cezb ediyor zann ettiği 11) o ipek gibi yumuşak eşsesini temâşâ Nezîh'i hiç bir yorgunluk 12) hiss etmeden sâ'atlerce müteleziz edebilirdi. 13) Nezîh yalnız şusuzluktan muğtarib idi, etrafına 14) bakındı. Bir sürâhî göremedi. Perdenin kapanmasına intizâren 15) şabr ediyordu. Yanlarına gelen ihtiyâr kadın da şuşamış 16) olmalı ki oğluna bir şeyler söyledi, garşonu uzakdan 17) işaretle çağırarak şu getirdiler. Garşon bardağı 18) doldurup şîşeyi az ötede bir masanın üzerine koydu, 19) bardağı vererek çekildi. İhtiyâr kadın şuyu içdikden 20) sonra bardağı oğluna i'ade etti. O da garşonu

124

1) arkada hâlâ bekliyor zannıyla başını çevirmeden uzatdı. 2) Şuyu görünce şusuzluğunu bütün bütün hiss etmiş olan 3) Nezîh bardağı almak istedi. Faķat öteki, bunu kâ'ide-i 4) nezâkete ri'âyeten yapılmış bir hareket kıyâsıyla maħcûb olarak, 5) vèrmedi. Nezîh bir ân evvel şuya kavuşmak için bardağı 6) çekdi. Bu hareketi de ifrât-ı nezâkete ħaml olunduğundan 7) bardak yine vèrildi. Nezîh kızların kendilerine, böyle 8) bardağı çekişmelerine diķķat ètdiklerini yan gözle görüyordu. 9) Şıkıldı. Zihninde tertîb ètdiği Fransızca'yı unutarak: 10) - Bendeniz de içeceğim, dedi. 11) Kızların artık kākākahalarını zabt edemedikleri anlaşıla 12) anlaşıla içilen bu şü pek acı idi. Yerine 'avdet 13) ètdiği zamân kākākaha hâlâ devâm ediyordu. O da gülmekten 14) başka bir çäre bulmadı. Diyapuloların yanlarındaki kadın - 15) maman diye çağırılmasından Nezîh bunun vâlideleri olduğunu 16) anlamışdı- yan gözle Nezîh'in yerine geldiğini işâret 17) ederek şuşmalarını ihtâr ediyordu. Faķat berikiler 18) oyuna güldüklerini söyleyerek alaylarını bozmadılar. 19) Birinci perdenin bitmesini - bu müşkil, bu münâsebitsiz 20) mevķi'den kurtulacağı için- Nezîh memnûniyyetle telākķi ètdi.

125

1) Kızlar dışarı çıkmak için kalkdılar. Nezîh şandalyesini 2) hemân çekerek yol vèrdi. Kendilerine karşı gösterilen 3) bu müsâra'at-ı muħibbâne pek tábî'î imiş gibi kızlar bir << mersi! >> 4) yāħūd << pardon! >> dèmege lüzûm görmeden, hâlâ gülerek, 5) kendilerini zörla zabt ederek geçdiler. Nezîh de oturamadı. 6) Karşı kazinoda ğazoz bardağıyla muşāħabe eden Ziyâ'ya vak'ayı 7) hikāye ederek gürültülü bir kākākahaya sebep oldu. Yanlarındaki 8) kadının vâlideleri olduğunu da söyledi. 9) İkinci perdede herkes yine oyunu seyir ile meşğûl 10) iken Nezîh iskemlesine yaşlanmış, bütün diķķatini kızları 11) temāşāya ħaşr ederek ħülyā-engîz terennümâtıyla rûhunu tehzîz 12) eden müsîķîniñ vèrdiği ħazz-ı laţîf içinde arzdan, 13) ħakîķatden tebâ'üd ediyordu. Bir aralık tâ öñünde oturan 14) İzmaro; yavaşça başını çevirdi. Nezîh'in ancak işide- 15) bileceği bir sesle Türkçe olarak: 16) - Şuş be! dedi. 17) Oh! Nezîh bu laţîf şîveyi kâbil degil unutamayacaktı. 18) Birdenbire zihni karışdı. Bu tenbîh olsa olsa tâ arkada 19) kazinonun rîhtımı üzerinde gürültü eden Rûm çocuklarına 20) 'ā'id olabilirdi. Bu ħâlde yüksek sesle Rûmca yāħūd

126

1) Fransızca << şuş! >> diyeceği yerde bunu Türkçe ve 2) yalnız Nezîh'in işidebileceği kadar hafîf bir sesle 3) söylemesi neden icâb ediyordu? Nezîh'in muhayyilesi 4) bunu o anda hall etti: Birinci perdedeki bardak vak'ası 5) kendisinin Fransızca bilmediğini kızlara ifhâm ediyor; 6) onlar da, ezcümle işte sevgili İzmaro da Nezîh'in Fransızca 7) bilmediği için çokdan anladığı muhabbetini i'lân 8) edemedigine hüküm eyliyor; bu hâlde kendisinin Türkçe bildiğini 9) Nezîh'e anlatmak fikriyle yavaşça << şuş >> diyor. Demek 10) 'arz-ı hissiyâta müsâ'ade vëriyor. Bu müsâ'ade nêçün? 11) Hüsni-i telakkîye hâzır olduğu için mi? 12) İhtimâl bu noktaya geldikten sonra Nezîh'in muhayyilesi 13) onu pek kolay tevsi' edebilirdi: Şimdi bütün 14) muhabbeti i'lân edilmiş, kabûl olunmuş, 'aynı muhabbetle mukâbele 15) gösterilmişdi. Artık bu hayât-ı 'âşıkâne için münâsib bir yer 16) aramak lâzım geliyordu. Nezîh bu mu'âşakagâhı da buldu. 17) Buranın bütün ahcâr ve eşcârı kendisi gibi bir 'âşık-ı 18) nâlendening enj harîşâne ümîdlerinden, nûr-ı kamerden mahlûk 19) idi. Her taraf şarka maşşûş hayâlât-ı şâ'irânening enj 20) dakîk ihtimâmât-ı 'âşıkânesiyle müzeyyen idi. Cûş u hurûş-ı

127

1) kalbini tanzîr eder gibi yeşil yoşunlu kayalar arasından 2) oynaşarak cereyân eden berrâk şular, pür-iştîyâk bir 'âşıkınj 3) âvâz-ı büsesini tanzîr eder zemzemelerle birleşerek bir selsebîl 4) hâlinde akıyordu ki her katre-i âbınj sukûtundan hâşıl olan 5) temevvücât-ı hevâiyye bütün sa'âdet, neşât ile meşbû' idi. 6) Her tarafda muhabbet ve ümîdden nebe'ân eden tatlı bir bûy-ı sermedî 7) İzmaro'sunu sînesinde şıkan Nezîh'in hissiyât-ı rakîkasını 8) okşuyor, enj ufağ bir hareket her yerde bir gûlgule-i meserret 9) uyandırıyor. Nezîh nereye baksa ziyâ-yı şemsinj enj parlak 10) zamânındaki revnakıyla vücûda getirilmiş, bir levha-i tulû'unj 11) enj nazar-firîb renkleriyle tezhib edilmiş 'aşk kelimelerini 12) görüyordu. Gayr-i mer'î bir tã'ir-i kudsi pervâzınj refref-i 13) cenâhı onlara << Sevişiniz! >> diyordu. Ve sevişiyorlar- 14) dı, sevişiyorlardı... 15) İkinci perde arasında Nezîh dışarı çıkınca yüzüne 16) çarpan serin havâ kendisini derin bir uykudan uyandırıyor 17) gibi oldu. Hâlâ o gazoz bardağına bütün esrâr-ı 'âşıkânesini 18) tevdî' ede ede bitiremeyen Ziyâ'ya İzmaro'nun << Şuş be! >> 19) dedigini anlatarak bundan ne ma'nâ çıkabileceğini 20) soruyordu. Ziyâ ne ma'nâ çıkacağını düşünmedi. Yalnız, 21) gülerek:

128

1) - Sen de, dedi elinle ağzını kapayıp << İşte 2) şuşdum! >> demeliydi. 3) - Alayı bırak, Allah 'aşkına; ben ne ümİdlere kapılıyorum, 4) bilseñ! 5) Üçüncü perdede Nezîh yerinde oturamayaarak ayakda, bir 6) elini İzmiro'sunun şandalyesine dayamış, oyun seyr ediyor 7) gözükdüğü hâlde nâzik eñsede kıvrılarak kalmış ince, 8) 'inâdcı ba'zı saçların gaz ziyâlarıyla mülâtafasına bakıyor; 9) sonra yukarıdan nîm gördüğü gerdenin câzib hatt-ı münevverine 10) terk-i hayâl ederek iniyordu. Ve nazarın rûha vèrdiği 11) bu telezzüzle o kadar dalmışdı ki işte şimdi yalnız başına 12) yatağında bir dürlü uyuyamayan Nezîh oyunun nasıl bitdiğini, 13) nasıl ayrıldıklarını bir dürlü der-hâtır edemiyor; yalnız 14) kıvrıcık, kabarık kumral saçlarla, tâze, penbe bir 15) çehre, yumuşak, harîrî saçlarla okşanan şarışın 16) bir eñse, münevver bir gerden sonra hayâlinde mu'a'ttar bir 17) sîneden başka bir şey göremiyordu. 18) Uyuyamayacağını anladı. Gürültü etmekden ihtirâzen 19) yavaşça dışarıya, deniz kenârına çıktı. Semâ şoluk

129

1) bir renk almışdı. Bir bîtabî-i muhabbetle mest görünen nücûmun 2) baygın ziyâları günûde deniz üzerine hülyâ-âmîz bir ridâ-yı 3) hâzîn çekmişdi. Uzakda dağlar sisler içinde gibi 4) fevka'l-âde yükselmiş duruyordu. Maltepe'de, Kartal'da 5) muhtaızır bir kaç aydınlık nîm zulmet içinde titreşiyordu. 6) Ve Nezîh insânı, kalbiyle hem-âhenk gördüğü bu tabî'at-ı muhîte 7) ile yek-vücûd eden uyuşdurucu bir tahayyül içinde Tepebaşı 8) Bâğçesi'nde Diyapulolara ilk teşadüfünden beri taht-ı te'sîrinde 9) kaldığı hissiyât-ı muhtelifle ile tekrâr mütehassis oluyordu. 10) Tepebaşı Bâğçesi'ne devâma alışıırken onu böyle geceleri 11) uykusundan - şabâha kadar bilâ-inkıtâ' devâm eden, 12) ıztırâb vèrici rü'yâlardan hâlî bir uykudan- mahrûm 13) edecek, her akşam bir mahkûm gibi, bâğçeye sâ'ik 14) yokuşlardan, yollardan geçmege mecbûr eyleyecek, sonra 15) Adalarda güneşlerde şusuz, parasız dolaşdıracak bir 16) ibtilâya terk-i vücûd etmekde olduğunu fark etmemişdi. 17) İlk günü pek mükemmel, pek fevka'l-âde bulduğu o koca 18) bâğçe, pek muhteşem gördüğü galabalık, orkestra, çocuklar 19) nihâyet her şey de kendisine Diyapulolar kadar te'sîr etmişdi. 20) Nezîh zâten iyi hazm edemediği fenâ kitâblardan fenâ mü'esses

130

1) bir muhākeme ile zihnen peydā ettiği gülünç bir meslege, 2) tecrübesiz, genç bir kalbin verdiği kör bir i'timād ile 3) inanarak kendisini nasıl kıyıcı bir tarīke terk etmiş 4) olduğunu şimdi anlıyordu. Bu tarīk üzerinde rāst 5) geldiği eglenceler, kalbinde ilk kuvvetiyle cānlanan ihtiyāc-ı 6) muhabbet tekmīl şiddet-i meyelānını celbe sebep olmuşdu Nezīh, 7) fenā bir tecrübenin 'umūm kadınlar hakkında ilk def'a olarak 8) kalbine verdiği hiss-i istikrāha istinād ile, evvelce her 9) istediği zamān her kadına karşı tekrār edileceğinden 10) emīn olduğu << Senin de māhiyyetini biliyorum! >> 11) cümlesini işte şimdi Diyapulolara, İzmaro'ya karşı 12) söyleyemiyordu. Bir iki aylık mülāzemet-i 'āşıkāne oña kızlarda 13) ümīd etmediği bir nezāhet fark ettirmiş, muhabbetin sırf mādī 14) bir nokta-i nazardan takdīr edilemeyeceğini öğretmişti. 15) Günler geçdikçe bu mülāzemet, bu ibtilā Diyapulolara inhişār 16) etmişti. Tepebaşı Bağçesi'ne alışıdıkça orada bellediği 17) çehrelerden birine sokākda teşādūf ederse yābāncı bir memleketde 18) hemşehrī görmüş gibi sevinen Nezīh, bu sevincin kızları 19) yāda getirmege bir vesīle teşkīl etmelerinden ileri geldiğini 20) artık fark ediyordu. Hele bu tiyatro gecesinde, Nezīh

131

1) öñünde açılan şeh-rāh-ı ümīdi, mes'ūd ve müzehher, gördükden 2) sonra bu meylinin o kadar derinleştiğini hiss ediyordu ki 3) İzmaro'sunun handān çehresini her tarafta mün'akis bularak 4) mağlūbiyyetini, nihāyet işte 'āşık olduğunu i'tirāf ediyordu. 5) İnkār için, 'aksini işbāt için o kadar çalıştığı 6) bu 'aşk ne sāhir bir kuvvete mālīkdi ki şimdi, ihtimāl 7) bütün Ada'da herkes uykuda iken, şu tenhā sāhili 8) tenhā bir noktasında mağlūbiyyetini i'tirāf ile şiddet-i tahassüsātı 9) altında ezilmiş gibi duran gence aşıl hayatı bu dakīkalarda 10) yaşadığını ihsās ediyordu. 11) Artık kaç'ıyyen 'āşık olduğunu kendi muhākemesi 12) karşısında teslīm eden Nezīh bundan sonra kızları sāde 13) görmekle, uzakdan gülüşmekle iktifā edemeyeceğini 14) düşünüyordu. Hüsn-i kabūl edileceği anlaşılan ifāde-i 15) hālī te'hīr etmemeliydi. Faķat ne şüretle? Kızlar bakalım 16) Türkçe'yi iyi biliyorlar mıydı? Kendisi Fransızca'yı 17) anlar, faķat söyleyemezdi. Ma'amāfih bunun için 18) o kadar endīşe etmedi. Aşıl müşkilāt İzmaro'yu 19) hemşirelerinden ayrı, yalnız bulabilmekde idi 20) dā'imā müheyyā-yı pervāz olan hayālını arada mağlūb-ı

132

1) hâkîkât eden muhâkemesi şimdi ona bu mes'ûd 'aşkın 2) şonunu ihsâs ile elem vërmege başladı. İzmaro da 3) kendi muhabbetine mukābele gösterdikden sonra ne olacaktı? 4) Nezîh'in muhayyilesi şimdiye kadar bu noktadan ileriye 5) geçmemişdi. İzmaro'sunun muhabbeti, hüsn-i mukābele göstermesi 6) o kadar fevka'l-me'mûl idi ki yalnız buña hâ'il olan mevâni'i 7) izâle için çalışmışdı. Fi'l-hâkîka, İzmaro da 8) kendisini sevdiğini anlatırsa ne yapacaktı? Bütün 9) tatlı emellerini, rü'yâlarını tevķîf eden bu sedd-i 'anîfden 10) aşmak için Nezîh hayâline hem-rev olmak isteyordu. 11) Fakat beri tarafda hâkîkât kalbini o kadar acı bir tazîk 12) ile şıkıyordu ki kızların etrâfını ihâta eden bu kadar 13) gençleri düşünmemeye muktedir olamıyordu. Bu Nezîh için 14) pek acı bir tefekkür idi. O, tâ ibtidâları Vedâd'ı 15) kışkanmışdı - oh, bu ne 'ayb idi! Nezîh o vakitler 16) Vedâd'a oyun etmek arzusuyla yapıyorum zann ettiği bu 17) hareketin hangi sebebden ileri geldiğini artık utanarak 18) i'tirâf ediyordu. - Aşıl kışkanılacak olanlar, 19) kızlar için bu kadar eşer-i temâyül gösteren bütün bir takım 20) erkeklerdi ki Nezîh bunların içinde şervetçe, zerâfetçe,

133

1) kendinin rekâbet edemeyeceği pek çoklarını görüyordu. 2) O vakit, kızların fakîr olduklarını, Receb Bey'in oğluna 3) karşı nasıl hâhiş-kerâne bir nezâket bir 'işve 4) gösterdiklerini tahtaştur etti. İzdivâc arkasından koşan 5) bu kızların kendisinden hiç bir şey alamayacaklarını, 6) kendisini bütün o şâf-derûnluguyla, tecrübesizliğiyle, 7) şiddet-i meclûbiyyetiyle eglenilecek bir çocukdan başka bir şey 8) olarak telakkî etmeyeceklerini düşündü o zamân, her 9) temâsda yeniden kanamak üzere cerîhadâr olan 'azamet-i 10) nefsi henüz hükm-i hayâta münkâd olmağı öğrenmemiş genç, 11) bâlâ-pervâz kalbini bir hiss-i tuğyân ile kabartdı. Nêçün 12) kendisi de zengîn, bu kızlara Receb Bey'in oğlu gibi 13) köşkler, istimbotlar, arabalar, elmaslar satın alacak 14) kadar zengîn degildi? Kızların ihtimâl ki karşılarında mecbûrî 15) gülmek için kendilerini zörladıkları o gençler hâkîkât-i 16) hâlde Nezîh'den fazla bir meziyyete mi mâlikdiler? O, bu şiddet-i 17) muhabbetiyle berâber nêçün onların mādûnunda, bu istediği sa'âdetlerden 18) mahrûm kılsın? Nêçün kızlar onun muşâhabesine de hâhiş-kâr 19) olmasınlar? Ah, onlarla Tepebaşı Bâğçesi'nde kol kola gezmek, 20) Ada'da çamlar altında arabalar içinde birlikde dolaşmak

134

1) ne tatlı olacaktı... Nezîh bu meyelân-ı şedîdîñ kendi 2) istikbâlini nerelere sürükleyeceğini mübhem bir şürette hiss 3) êtdiği hâlde yine bu tatlı ihtimâllere terk-i hayâl êtdi. 4) Gözünün önünde şeffâf tuvaletlerle kendisini çağırın 5) İzmaro'sunun arkasından koşarken zann ediyordu ki 6) derin, pek derin bir uçuruma düşüyordu; ve bundan 7) memnûn idi. 8) Êrtesi şabâh Nezîh ile Ziyâ erkenden iskele başına 9) indiler. Güneşli, hareketli bir pāzār şabâhı idi. 10) Faķat kızlar henüz gelmemişlerdi. Nezîh teklîf êtdi: 11) - Baķalım, evlerini bulabilir miyiz? 12) Kāzinodan ayrıldılar; maħalle aralarından geçerek bir akşam 13) evvel nişān koyduķları eviñ öñüne çıkdılar. Nezîh pencerede 14) kızlardan birini görebilmek ümîdiyle başını ķaldırmış idi. 15) Ada'da eksik olmayan rûzgār bu sırada açık pencereniñ 16) beyāz perdesini şişirerek ķaldırdı. Pencereniñ yanında 17) İzmaro, gecelik deķolte beyāz gömleğiyle saçlarını 18) düzeltiyordu. Nezîh hîç ümîd êtmediği bir zamānda meftûn 19) naķarları öñüne açılan bu levħaniñ te'sîriyle ufaķ bir āvāze-i

135

1) ta'accüb izhār êtdi. Ziyâ da başını ķaldırdı. Şimdi 2) beyāz patisķa perdeniñ ĥasûd, müstehzî temevvüclerinden 3) baķka bir şey görölmüyordu. 4) İskeleye 'avdetlerinde boş bulduķları üç maşadan 5) ortadakini intihāb ederek Diyaḡulolarıñ vürüdlerine muntaḡır 6) oldular. Faķat maşalar işğāl êdildi. Nezîh ile Ziyâ da 7) bi'z-zarûre onlardan uzaķda ķaldılar, Nezîh iskemlesiniñ 8) yerini ne ķadar deġişdirse İzmaro'sunu görmege muvaffaķ 9) olamıyor, ayaġa ķalkmak lâzım geliyordu. 10) Aydın Vapuru'yla Şükrü geldi. Maşanıñ üzerinde 11) buzlu biralar görünce gülerek Nezîh ile Ziyâ'nıñ yanlarına 12) çökdü. Pāzār şabâhlarıniñ o mu'tenā ġalabalıġı kāzinoyu, 13) soķaġı istîlâ êtmişdi. Nezîh geçen haftaki rāħatsızlıġıyla 14) bugüñki istirāħatini düşünerek gülmekden kendisini men' 15) edemiyordu. Şükrü de kızacaķ bir vesîle bulamadıġından 16) pek şen idi; etrāfdaki ihtiyār, hemān hemān şaķallı 17) ba'zı kadınlara göz kırpyordu. Nezîh, uzaķda ķaldıġına 18) te'essüfler ederek arada ayaġa ķalkıp İzmaro'sunu görmege 19) çalışıyordu. Diyaḡulolarıñ maşaları yine ġalabalıķdı. Receb 20) Bey'iñ oġlunu yine orada gören Nezîh kızlarıñ böyle dā'imā

136

1) gülmelerine, söylenen¹² her sözü tuhaf bulmalarına bütün bütün 2) kızılıyordu. Ah elinden gelseydi... Fakat zavallının elinden 3) kendi kendisini muhtarıb etmekden başka bir şey gelmiyordu. 4) Nezih o şabâh iskele başından muğber ayrıldı. Yemekden 5) sonra, eşeklerle bir gezme yapmağı, Aya Yorgi'ye çıkmağı 6) isteyen Ziyâ ile Şükrü'nün tekliflerini cânı istemeyerek 7) kabûl etti. Yalnız, merkeblere binerek << hoppala! >> 8) ların te'siriyle iyice şarşılmaya başladıkları zamân Şükrü'nün 9) düşmek istiyor gibi iki yana şallanmasını pek tuhaf 10) bularak bu mübhem kederini unuttuyordu. Yıldızlı Köşk'ün 11) önüne geldikleri zamân arklarına bir Rûm çocuğu takılarak 12) eşekleri degneklemeye başladı. Nezih, biraz daha giderlerse 13) hayvânların bütün bütün yürümeyeceğini bildiğinden ses 14) çıkarmamışdı. Şimdi gâh yarış ederek gâh hep bir yere 15) toplanıp çarpışarak, memnûn, la'tife-gü, gidiyorlardı. 16) Diyaskilos'dan sonra Aya Yorgi'nin dik yokuşuna tırmanmaya 17) başladıkları zamân hâlâ eşekleri şopalamağdan bıkmayan 18) çocuk Nezih'e, beceremediği bir Türkçe ile: 19) - Bakış yapacaksın, eşekçi kaçacaksın diyordu. 20) Tepeye geldiler. Eşekleri çocuğa bıraktılar. Nezih 21) tenbîh etti:

137

1) - Oturacaksın, bakış yapacağız! 2) İki tarafı da görebilir bir yer bulmak üzere ilerileye- 3) rek tenhâ bir çardağın altında oturdular. Burada yapacak 4) hiç bir şey yoktu. Derhâl cânları şıkıldı. Nereye 5) gitseler bu şikinti muhakkaktı. Ziyâ, bu pâzâr kızların buraya 6) gelebilmesi pek muhtemel olduğunu, kim bilir neye istinâd 7) ederek, belki gördüğü rû'yâyâ güvenerek iddi'â ediyor, 8) beklemegi tavsiye ediyordu. Nezih boş duracağına Vedâd'a 9) iyice kalbini dökmek, ta'tilde memleketine giden Dâ'im'in 10) mektûbuna da cevâb vermek istiyordu. Şükrü ile 11) Ziyâ da tavla oynamağa karar verdiler. Nezih mektûbunu 12) bitiremedi. Yazdıkça uzayordu. Hele 'âşık olduğunu 13) i'tirâf etmek, Vedâd'ın da eski i'tikâdda pâydar kaldığını 14) bildiği için kendisine pek güç geliyor, bunu süslemeye 15) uğraşıyordu. Nihâyet vâzgeçti; tavladan bıkarak, 16) ötede şalıncağda kolan uran Ziyâ ile Şükrü'nün 17) yanlarına gitdi. Şimdi tahtayı hızla çekerek şiddetle 18) itiyordu. Memnûn olan Ziyâ daha gayretle aşıyor, 19) tahammül edemeyen Şükrü âvâzı çıkdığı kadar: 20) - Yapmayın, düşeceğim! diye bağırıyordu.

¹² Metinde "söyleyen" (baskı hatası).

138

1) Kendileri yoruluncaya kadar Şükrü'yü uçurdular. 2) Bîçâre indigi zamân pür-ḥiddet idi. Doğrusu şakanın 3) bu dürlüsü olmazmış, düşeymiş ne olacaktı? 4) Hîç lâmi cîmi yok kafası, nah şöyle, patlarmış. 5) Şaka olurmuş ammâ... 6) Nezîh bağırdı: 7) - Haydi, haydi çok söylenme. Bak ben daha 8) şaşa, hele Ziyâ Beyefendi'ye neler yapacağım. Hele bu Ziyâ'ya. 9) Beni burada bıraktırdınız ha. Ben feslerimizi, 10) bastonlarımızı alayım. Siz de eşeklerin yanına gidiyorsunuz, 11) geliyorum. 12) Nezîh uzakdan, Ziyâ'nın gürültülü kâhkahası 13) arasında Şükrü'nün ḥiddetli sesini işidiyordu: 14) - Nezîh eşekler yok! 15) Nezîh inanmadı. 16) - Beni zor aldatırsınız!... diyordu. 17) Fi'l-ḥaḳîka eşekler meydânda degildi. Nezîh inanmadı. 18) Şükrü'nün yüzüne bakarak: 19) - Doğru söyleyin, dedi. 20) Zâten kızgın bulunan Şükrü daha ziyâde alevlendi:

139

1) - Eşekleri yemedim yâ! 2) Ziyâ ne olduğunu anlattı: 3) - Çocuk bizi beklemiş beklemiş, artık gelmeyecek 4) zann ederek almış götürmüştür. 5) Öteden bir çocuk Ziyâ'yı taşıdığı etti Çelebiler 6) gelmeyecek diye çocuk eşekleri götürmüş. Yokuşu 7) yavaş yavaş inmeğe başladılar, Şükrü şarf ettiği 8) galîz küfürler arasında: 9) - Hay ḥinzîr pîç! Pîşimize takılamaz olaydı... 10) Temennîsini bir naḳarât gibi tekrâr ediyordu. Ziyâ 11) rûḡanlı ince işkarpinlerine bakarak söyleniyordu. 12) - Bu kadar yolu nasıl yürüyeceğim! 13) Nezîh'in hîç umûrunda degildi. O, alışmıştı. 14) - Oh, diyordu siz de bir pârça yayan 15) dolaşıyorsunuz da anlayınız, bakayım. Faḳat ne yapayım ki hep 16) yokuş aşağı ineceğiz. 17) Şükrü gözlerini çevirerek Nezîh'e ḥiddetle bakdı: 18) - O pîç kurusuna bizimle berâber gel diyen sensin, 19) degil mi?

140

1) Nezîh Ziyâ'yı arkasından iterek: 2) -Yürü! dedi. Sonra Şükrü'ye cevâb 3) vèrdi: 4) - Hay, hay! 5) Nezîh, altında oturduğu çam ağacının yanından 6) geçerlerken durdu. Bir vaz'-ı merâsim-perverâne ile arkadaşlarına 7) dönerek: 8) - Beyleri, şurada << bādhevâ >> kâzinosunda 9) oturmağa da'vet ederim. Taşdan güzel kanapeler, çam 10) yapraklarından a'lâ dikenli yaşadıklar, sedîrler vardır. 11) Hülyâda içilen bi'l-cümle buzlu meşrûbât meccânendir... 12) Ve aşağılara doğru birer birer vakfe-gâhları göstererek: 13) - Buralarda güzel nefes alınır, diyordu. 14) Nezîh'in laṭîfesi Şükrü'nün ḥiddetini izâle etti, iskeleye 15) geldikleri zamân hepsi gülüyordu. Kızların yanında yer 16) bulamadılar. Yine uzakda

kalmışlardı Nezîh İzmaro'sunu **17)** görmek için yine arada bir ayağa kalkmağa mecbûr oluyordu. **18)** Ve her kalkışda elîm bir tahassüsle iskemlesini üzerine düşer **19)** gibi oturuyordu. Receb Bey'in, o artık teneffür ettiği

141

1) oğlu yine yanlarında idi. Bu Nezîh için çekilmez bir işkence **2)** hâline geliyordu. Nihâyet kazinoda oturamadı. **3)** - Kalkış, dedi, ricâ ederim, buradan gidelim... **4)** Azıcık da Ma'den yolu tarafını gezelim. Orasını görmedim. **5)** Nezîh, Ma'den tarafında da eglenemedi, gürûbdan sonra **6)** bir ma'nâ-yı hâzîn ile kulüb-ı nemîdeyi mütehassis eden eşbâh ona **7)** şanki bir zehr-hand-i infî'âl gösteriyordu. Ağaçlarda, **8)** otlarda, denizlerde hep kendi igbirârı, kendi ye'si **9)** meşhûd oluyor zannında idi. Kışkanmakda, İzmaro'ya **10)** darılmağa kendini haklı buluyordu. Ötede Nezîh bir nigâhını, **11)** bir sözünü bütün çekdiği 'azâbları unutmak için kâfi **12)** bir mükâfât 'add ederek onun tahassürüyle muhtarib bulunuyor, **13)** onu seviyorken, kendisi de sevdiğini ifhâm ediyorken **14)** neçün başkalarına, o hoşlanmadığı rakîbine iltifât ediyor, **15)** neçün gülüyor, neçün bütün zerâfetlerini onun şervetini **16)** teşhîre sarf eyliyordu? Ah, muhabbetlerine şadâkat **17)** göstermeyen bu kadınlar! **18)** Nezîh o gece kazinoya 'âdeta korkarak gitti. **19)** İskemlesinin üzerinde hareketsiz, bir söz söyleyememeğe **20)** mahkûm bulunurken gözlerinin önünde bir takım herîflerin

142

1) kendi sevgilisiyle o kadar lâubâliyâne o kadar 'işve-cüyâne **2)** konuşmalarına tahammül edemiyordu. Kendisini böyle ayrı **3)** tutan kuvvete karşı şiddet-i tuğyânı vardı. **4)** Şükür, Nezîh'in çocukluğu nâmını verdiği bu **5)** hâllerden vâzgeçmesi için dinlenmeyecek bir takım **6)** naşihatler verdiği sırada Ziyâ Nezîh'e döndü, dedi ki: **7)** - Behçet Mari'yi seviyormuş. **8)** Nezîh birdenbire der-hâtır edemedi: **9)** - Behçet kim? diye şordu. **10)** - Birâderiğin arkadaşlarından, 'Amca Behçet. Hani **11)** mektebde 'amca diye lakab takmışlar. Şimdi dışarıda **12)** imiş, bildiğin yâ? İşte o, Mari'ye 'âşıkmuş. **13)** Söylemegi unuttum. Hem Mari de kendisini biliyormuş **14)** Nezîh'in nazar-ı diğkati açıldı: - Yâ? **15)** - Mektûb yazıp veriyormuş, cevâb alıyormuş, **16)** evvelki hafta birâderiğin, Hüseyin Bey söyledi idi. **17)** Nezîh şimdi içinden Behçet'e gıpta ediyordu. Sonra **18)** zavâllının tâ Bağdad'da olduğunu düşünerek acıdı. Fakat hiç **19)** olmazsa o, gözleri önünde bu 'azâb-engîz manzaralardan, **20)** sevgilisini başkalarıyla mahremâne, iştîyâk-perverâne ülfet eder

143

1) görmekten maşundu. Hâlbuki kendisi buña maḥkûm idi. 2) Kızları her görmek isteyişinde yanlarındaki o nefretler vâren 3) çehreleri görmege, bu temellük edilemeyecek ḥaksız şervetlerin 4) ḥüsrânı altında ezilmege, sebebi anlaşılmayan kör bir kuvvet 5) elinde kaldığını hiss etmege taḥammül etmesi lâzım geliyordu. 6) Bu taḥammül edemedi. Yalnızca muṣtarib olmak daha 7) ehven geliyordu. Ziyâ'yı da iknâ' ederek Şükrü ile 8) berâber ertesi gün İstânbûl'a 'avdet etti.

144

1) 6 2) Nezîh Ada'dan 'avdetle artık ḥâtîrât-ı mâzîyyeyi tekrâr 3) yaşamak mecbûriyyetini hiss edince hissiyâtı, doḡar gibi bir ḥâl 4) kesb etti. Dâ'imî bir uğultuya müstaḡrak zihni teḥâcûm-i hissiyât 5) ile o kadar şaşırışdı ki söylenen laḳırdılardan binlerce 6) fersaḡ ötelerde, mübhem, ḥayâlî bir 'âlem içinde dolaşan 7) fikri ne söylendiğini anlamak için, birdenbire pek 8) yâbâncı gelen bu laḳırdılar üzerinde uzunca düşünmege 9) ihtiyâc görürdü. Arada, Ada 'aḳlına gelince bu sükûnet-i 10) nisbiyye derḥâl herc ü merc oluvêriyordu. Ada, bunu

145

1) Nezîh unutamazdı. Oraya gitmeden evvel vâkı'â kızlar 2) ḥaḳḳında şedîd bir hiss-i meyelânı vardı. Lakin beri 3) tarafda 'aşḳına bir ümîd göremediğinden elân kırılmayan bir 4) takım râbıtalar da henüz mevcûd idi ki işte Ada'da 5) bunları taḥḳîr ederek bütün mevcûdiyyetini şarşan bir 6) taḥavvül-i şamîmî ile ḥayâliḡ enj 'ulvî ṭabaḳalarına yükselmiş, 7) şonra bunun 'âkıbetini şoran muḥâkemesini << Ne olacak 8) ise o olur >> każâ-perestliḡiyle iskât ederek ḥayâl ile 9) ḥaḳîḳat arasında tatlı, cāzib bir hisse terk-i nefis 10) etmişdi. Artık kendi kendisini aldatmaḡa çalışmıyordu; 11) 'âşık olmuşdu. Bunu kormadan, çekinmeden söyledi. 12) Faḳat yine o Ada Nezîh'i bu kendi kendiliğinden yükseldiḡi 13) nokṭa-i nazardan - ki orada mâni'a-şiken bir rû'yetle her 14) şey'i penbe görüyordu- şu üzerinde süründüğümüz 15) arza indirmiş, oḡa göstermişdi ki bu dünyâ için 16) taḥayyül ettiği sa'âdetlerden kendisine o kadar kolay naşib 17) yokdu. Ey bu ne içündi? Bir Receb Bey'in oḡlu 18) olmadığı için, değil mi? 19) Nezîh genç ḳalbinde o âna kadar meḥûl bir takım hissiyâtın 20) tevellüd etmege başladığını hiss ediyordu. Şimdi onun

146

1) içinde boğuk bir takım kınlar kaynaşıyordu. Bir haksızlığa 2) dūçār olmuş olduğuna emîn idi. Fakat bu haksızlığın ne 3) olduğunu kaṭ'ıyyen ta'yîn edemiyordu. Onun için böyle bir 4) emniyetden mütevellid hırş ve ğarazının nereye, kime maşrūf 5) olacağı mübhem kalıyordu. 6) Herhâlde hayâtın bu ilk şadme-i hâkîkatî oña bir bedbînlik 7) vermişti. Bu bedbînlik içinde artık hayât oña mekteb 8) pencereleri arasından, teneffüs zamânlarının alayları eşnâsında 9) gördüğü gibi vâsi' bir şahne-i sa'âdet ve 'adâlet hâlinde 10) görünmüyordu. İyilik elbette mükâfât bulur, liyâkat ve meziyyet 11) dâ'imâ nâ'il-i tercîh ve muvaffakiyyet olur zann ederdi. Hâlbuki 12) Nezîh bunların zann ettiği kadar ehemmiyeti olmadığını, aşıl 13) ehemmiyeti iştigâle tenezzül edilmez, düşünülmesi 'adîlige, bayağılığa¹³, 14) hasâset-i ṭab'a haml olunur başka şeylerin, en ziyâde 15) paranın işgâl ettiğini anlıyor, bu intikâl-i elîm tecrübesiz 16) zihnini karmaşık ediyor, oña bulutlar içinde nîm 17) 'ayân bir takım hâkîkatler gösteriyordu. Fakat o burada 18) daha vâzîh görebilmek için bir çok şademât-ı hayât ile 19) muhâkemesi sarşılmağa muhtâc idi. Yalnız o zamâna kadar 20) kemâl-i i'timâd ile yürünebilir zann ettiği zemînin bir çok

147

1) yerleri mestûr bir bataklık olduğunu anlıyor, bu karışıklık 2) içinde hâkîkatî iyice görememek oña korku, şübhe, 3) ye's veriyordu. Artık mâzîde mektebe duhûlünden beri 4) geçen sa'ylerin, şehâdetnâme alıncaya kadar daha kendisini 5) bekleyen ğayretlerin, meşakkatlerin, arada kalbe bir emel-i şâf-ı sa'âdet 6) veren taḥayyülât-ı muḥabbetin muṭlakâ insânı mes'ûd edeceğine 7) emniyeti kalmamışdı. Şimdiden anlıyordu ki bunlar acı, 8) lâ-yetegayyer bir hâkîkate çarpacak, kırılacak, iktidâr ve meziyyete 9) 'aşka parayı tercîh eden, paranın galebesini te'mîn eden 10) bir haksızlık elinde inleyecekdi. Nezîh şimşek sür'atıyla 11) muhâkemesinde parlayıp zâ'il oluvêren hayâtın bu hâkîkatî 12) levḥa-i rû'yetini müteneffirâne bir tuġyân-ı necîb ile kahr etmek 13) istedi. Henüz hîç bir şey'le çarpışdırmadığı için 14) kuvvetine muṭma'in olduğu bir i'timâd-ı şebâb ile onda bu haksızlıklara 15) karşı uğraşmak, hayâtını böyle necîb bir emel-i istiḥşâle 16) haşr ile geçirmek arzuları uyanıyordu. Evet, Nezîh 17) hîç, bir çâresizliğin öñünde sendelemeyecek, hepsini 18) ezecek ve nihâyetinde bu geçirdiği hayât-ı mesâ'îye bakdıkça

¹³ Metinde "bayağıla" (baskı hatası).

19) orada hep kırılmış māni'alar, ta'mir olunmuş haksızlıklar, 20) ifā edilmiş vazîfeler görecekdi. Hayât böyle olmalıydı.

148

1) İşte o da böyle yapacaktı. Nezîh'in kendisini kızlardan 2) ayrı tutan bu haksızlığa, kırmak istediği māni'aların 3) şu tecellî-i huşûşisine karşı ilk galebesi Diyapulolarla 4) bir çâre-i mülâkât bulduğu zamân ihrâz edilmiş olacaktı. 5) Onun için bir takım âmâl-i necîbe uğrunda bir mücâdele-i 6) dâ'imîden 'ibâret olacak hayâtına birinci hatveyi böyle 7) bir galebe ile atmak istiyor, Diyapulolarla bir çâre-i mülâkât bulmağı 8) düşünüyordu. 9) Fakat bu mülâkâta nasıl tahammül etmeli ki Nezîh onları 10) tâ uzakdan görünce kalbinde hâlecânlar hiss ederek yüzünün 11) kızardığını fark eder, şaşırırdı. Kendisini onlara kim 12) takdîm edebilirdi? Takdîm olunduktan sonra, iyi 13) beceremeyeceği Fransızca ile nasıl ve ne vakit bütün 'aşkını 14) o nâzik, o hafîf, o müstehzî kalbe dökenecekti? Daha 15) yeni şarşılmış bir nîkbînlik Nezîh'e bu kadar muhâlât karşısında 16) bir emniyet-i ka'îyye veriyordu. Olacaktı, mutlakâ 17) olacaktı. Bir şey'i bu kadar şiddetle istedikden sonra 18) muvaffak olmamak kâbil midir? 19) İstânbûl'a geldiğinin ikinci gecesini Nezîh her zamânki 20) dalgınlığıyla yemekde bütün ümîdsizlikleri mahv için

149

1) düşünürken, birâderi ile dayısı arasında geçen bir 2) muhâvere, ibtidâ mübhem bir te'sîrden başlayarak yavaş yavaş 3) nazar-ı dikkatini celb etti. Dayısı diyordu ki: 4) - Tevekkeli, koca 'amca Bursa'dan dönmedi idi. 5) 'Amca, bu kim? Bu ismi Nezîh bilecekdi. Birden- 6) bire¹⁴: 7) - Ey, ne olmuş? dedi 8) - Hiç, ne olacak, sizin üçler için dönmüş. 9) Nezîh anlıyordu, 'amca diye 'Uşâk'a belediye tabîbi 10) ta'yîn olunduğu hâlde ancak Bursa'ya kadar gidebilip 11) orada isti'fâ ile hemân dönen Behçet'den bahş olunuyordu. 12) Behçet, üçler.. Şimdi bu kelimeler Nezîh'de bir te'sîr-i 13) garîb gösteriyordu. Onun zihnini alt üst etmişlerdi, 14) alık gibi bir şey söyleyemiyor; nereye baktığının farkında 15) değil; hattâ kemâl-i dikkatle tefîş ediyor görüldüğü tuzluğu 16) bile fark etmiyor; kulaklarında bir uğultu, gözleri 17) öñünde dönen bir 'âlem... 18) Nezîh yemekden kalkar kalkmaz odasına kaçdı. Gaz 19) yakmadan, karanlıkta, gürültüden uzakta, yalnız 20) kılmağı istiyordu. Bu karanlık ona geçirdiği hayâtle hem-

¹⁴ Metinde "birdenbirde" (baskı hatası).

150

1) hâl geliyordu. Ne istedigini, ne düşündüğünü bilmeden 2) vahşî bir ictinâb, bir arzû-yı tecerrüd ile orada muẓtarib 3) oluyordu. Arada: 4) - Behçet! Behçet! diyordu, o mes'ûd! 5) Bu buhrân her vakit teceddüde başladı. Bütün bu galeyân-ı 6) şedîdini zabt ederek bir şey yapmadan boş durmak onu 7) senelerce uğraşmış kadar yoruyor, kalbini ihtiyârla- 8) tıyordu. Evet, bir şey, bir şey yapmalıydı. Fakat ne idi 9) o şey, ey leyl-i şâmit ki bütün 'âlemi bir pûşîde-i nevm 10) veistirâhate şardığın hâlde gizli sesleriyle kalbindeki 11) galeyânları artırdığın bu genç senin şu elîm sâ'atlerinde 12) onu bulamıyordu? Bu uzun tefekkürler arasında Nezîh 13) bir gece birdenbire titredi. Bütün 'azâblarını teskîn 14) için bir çâre vardı ki şimdiye kadar düşünemedigine 15) ta'accüb ediyordu. Yaz mevsimi elbette bir yıl devâm 16) etmezdi; kış gelince Dişapulolar Beyoğlu'na 'avdet 17) edecekler, muṭlaḳâ Fransız tiyatrosuna geleceklerdir. Orada 18) kendilerine bir mektûb verilemez miydi? İ'lân-ı 'aşk için 19) bundan sâde bir çâre var mıydı? Nezîh bu mektûbu Ada'da 20) vermedi düşündü. Fakat Ada mektûb vermek için

151

1) bir tiyatro şalonu kadar suhûlet 'arz etmediği gibi orada 2) kızların etrafına bir takım çehreler toplanmışdı ki Nezîh 3) onları görmege, Ada'nın o ihtisâm-ı muhakkarı altında 4) ezilmege tahammül edemiyordu. 5) Nezîh bu kararı verdikten sonra, icrâ için bir 6) kaç ay intizâr lâzım olmasına ehemmiyyet vermedi. Bunu 7) metânetle, cesâretle bekleyebilirdi. Çünkü artık ne yapacağını 8) biliyordu. Ve bu bilîş kendisine derin bir itmî'nân ve ümîd 9) vermege kâfi idi... 10) Ada'dan geleli on gün olmuşdu. Bir akşam Şehzâde- 11) başı'nda Ziyâ'ya râst geldi. Ziyâ kimden bahş ettiğini 12) ta'yîne hâcet görmeden: 13) - Gelmişler! 14) Müjdesini verdi. Nezîh inanamıyordu. 15) - Gelmişler mi? 16) - Evet, hem bizim İstânbûl'a indigimiz gün. O 17) akşam bâğçeye gitmişdim. Orada karşıma çıkdılar. 18) Şaşırdım kaldım. 19) - Besbelli bizim hasretimize dayanamadılar da arkamızdan 20) kalkıp geldiler!

152

1) Nezîh bunu eglenerek söylüyordu. Fakat kalbini güzelce 2) tedkîk etse 'acabâ kaç'ıyyen laṭife olduğunu te'mîn edebilir miydi? 3) Taşavvurunu Ziyâ'ya da açdı: 4) - İzmâro'ya seni seviyorum diye bir mektûb vermek 5) istiyorum. Kışın tiyatrodâ vermediği kurmuşdum ammâ, şimdi 6) mādâmki gelmişler, bâğçede veririm. Mari ile arka tarafda 7)

dolaşmıyorlar mı, yanlarına şokulur, veririm. **8)** Nezîh, kızları kendisiyle birlikte İstānbûl'a getiren **9)** teşādüfden istikbāl için pek hayırlı tefe'üllerde bulunarak, **10)** memnûn ve mes'ûd, eve geldi. Cûşîş-i meserretini zabt **11)** edemiyordu. Bütün 'âlem handân, mes'ûd idi. **12)** Her şey'i sevmek herkesi der-âgûş etmek istiyordu. **13)** Şabâhleyin, hemân mektûbu yazmak teşebbüsünde bulundu. **14)** Evet, 'acele bir mektûb; bunu bir dakîka te'hîr etmemeli **15)** idi. Müsveddeyi bile güzel bir kâğıda yazmak merâkıyla **16)** kâğıd aramak için birâderinin yazıhânesini karışdırırken **17)** gözüne ta'ahhüdlü, açık bir mektûb zarfı ilişdi. **18)** Üzerinde << Behçet Bey - Bağdād'dan >> kelimeleri mâvî **19)** mürekkeble yazılmış idi. Nezîh yine kendisini şaşırdı. **20)** Behçet! Bu isim biraz zamāndan beri kendisini ta'ķīb

153

1) ediyordu. Mari'yi seven, Mari'ye mektûblar yazıp **2)** cevâblar alan Behçet'in burada açık zarf içinde duran **3)** mektûbunda elbette kızlara dā'ir ma'lûmât, bir çok ma'lûmât **4)** bulunacaktı. Bu ma'lûmât o kadar cāzibdi ki Nezîh, **5)** bir tecāvüzde bulunduğunu hâtırlamağa lüzûm görmeden zarfı **6)** aldı. Altında bir kaç dāne daha vardı. Hepsisi de **7)** Behçet'in idi. Şimdi Nezîh bunları gözüyle süzerek **8)** << Diyafulolar >> kelimesine teşādüf etmek istiyordu. **9)** Behçet'in 25 mayıs târîhli en eski mektûbunda **10)** kızlara 'ā'id şu satırlar görölüyordu: **11)** << ... akşam üzeri Tepebaşı Bāğçesi'ne gidiyor **12)** musunuz? Teşādüfen bizim << Amor >> a rāst gelirseniz **13)** ricā ederim müfte'ilâtünden ona bakarak iki satır bir şey **14)** yazıp başa gönderiniz. Hiç olmazsa hayâliyle vakit **15)** geçireyim. Ah o cânım bāğçe, o laţîf havâ! Şu dakîka **16)** sırsıklam ter içerisindeyim. Hele o muzıkanın âheste **17)** terennümüyle piyasa eden madamlar, madmazeller... Hiç **18)** gözümün önünden gitdiği yok. Vallah çıldırmak işden **19)** bile değil, monşer. Naşılse 'akla bir dizgin ettik. **20)** Allah encāmımızı hayr eyleye... >>

154

1) Behçet 29 mayısta tahassürünü daha ziyâde anlatıyordu: **2)** << ... lakin gerek eşnâ-yı rāhda, gerek Bağdād'da **3)** olsun, pāzār günü sâ'at ona geldi mi Tepebaşı **4)** Bāğçesi gözümün önündedir. Bu her dā'im böyle. Ba'zen **5)** o kadar cânım şıkılıyor ki 'aklım zivānadan hemân çıkmak **6)** istiyor. Ah onlar ne günler idi! Ne 'âlemler geçirdin **7)** değil mi monşer? Yâ amor? Ne yapayım, vâķî'ā onun bizim **8)** hûlyâlardan ihtimāl ki haberi olmayabilir. Lakin 'âlem-i imkānda **9)** istiḥâle yokdur. Ba'zen öyle de olur dērler, ba'zen

de... **10)** Hülyā bu yā, her şey olağandır, öyle de olur böyle de. **11)** Mümkün-i imkânın bulur. **12)** << Bugün nazarımda hayâtın zerrece ehemmiyeti yoktur. **13)** Zâten hayât öyle zann ederim ki, bir gaflet, bu gaflet **14)** içinde ümîd ile şabırdan başka bir şey değildir. Ümîd **15)** olmasa insân için kafasına bir kurşun şıkıp da **16)** geberip gitmek işden bile değil!... **17)** << İşte insân gözüne bir gün böyle müstekreh **18)** görünen ve hayât denilen meşakkati ertesi gün biñ cân **19)** ile temennî eder durur. Beşeriyet bu yā! Hālbuki zavāllı, **20)** şoñ nefesine kadar bunun elinden çekecegi zahmeti, meşakkati

155

1) hiç düşünmez. Ammā ba'zıları bundan biñ dürlü zevk, **2)** biñ dürlü lezzet alırlar imiş; te'essüf olunur. Zâten **3)** zevk ile lezzet de bu nâmlar altına gizlenmiş miñen ve meşakkatden **4)** 'ibâret değil de nedir? **5)** << Mevtā yaraşır var ise rāhat döşeginde **6)** << İkdām ve taħammül gerek erbāb-ı hayāta! **7)** << Ne kadar doğru bir söz değil mi? Vākı'ā size karşı **8)** böyle nihāyeti müfte'ilātünlere varacak bahışler eylemekden 'āciz **9)** olduğumu mu'terifim. Lakin alışmayan bir adam için yazın **10)** bu Bağdād-ı düzaḥ-ābādda bir daḳīka geçirmek ne kadar taħammül **11)** -güdāz olduğunu bilseñiz baña biraz ḥaḳk verirsñiz zann **12)** ederim. Ne ise, buralara dā'ir tafşilāt verileceğini **13)** 'arz eylemişdim. Gelelim yine Tepebaşı Bāğçesi'ne. Geçen **14)** pāzār günü Server Bey birāderimizle bāğçede benim amoru **15)** görmüşsünüz. Bu ta'bīrime i'tirāz etmeyin. Kıyāmet **16)** kopsa yine amor demekden vāzgeçmem. İyi ki ḥātırıma **17)** geldi. Mektubuñuzda << Geçen pāzār seniñ amorları Takşīm **18)** Bāğçesi'nde Server Bey ile gördük >> diyorsunuz. Şimdi **19)** Takşīm Bāğçesi'ne mi rağbet ediliyor? Yoksa yine Tepebaşı **20)** Bāğçesi'ne mi gidiyorsunuz 'Amuca ḥazretleri bu amor

156

1) akıntısına kendini kapdıralı beş seneyi mütecāvizdir. İlk **2)** def'a bu melege Takşīm Bāğçesi'nde teşādüf eyledim. O vakit **3)** Cemīl Bey ile cum'a ve pāzārları Takşīm Bāğçesi'ne devām **4)** ederdik. Bu mini mini melek kendi gibi bir kaç melekke **5)** berāber bāğçeye gelir. Hem de ne zamān? Sā'at yediden **6)** şoñra. Bāğçe o zamān henüz tenhādır. Aşağı yukarı **7)** bir kaç piyasadan şoñra bir maşa başına otururlar; **8)** kendilerine mahşuş bir isḳambil oyunuyla eğlenmege **9)** başlarlar. Çocuk bulundukları için biz de bilā-pervā **10)** yanlarına şokulurduk. Bir zamān oldu ki biz yanlarına **11)** gelince, kendileri de biraz Türkçe bilirler, yek-digeriyle **12)** Türkçe görüşürlerdi. Ah o 'ālemler ne idi! **13)** << Yā

bunların mürebbiyeleri o kadar laţif bir şeydi ki **14)** meded... İşte daha o zamân ben bildiğiniz amoru, **15)** Cemîl Bey de hemşiresi bulunan şarışın güzeli intihâb **16)** eyledik idi. **17)** << Şu dakîka bütün hissiyât-ı şâ'irânem uyandı. **18)** Lakin ne fâ'ide iki satır bir şey tanzîmine iktidâr yok ki **19)** hissiyâtımı 'arz eyleyim. Vaktiyle size çırâklık etmedigime **20)** şimdi haķîkaten nâdim ve müte'essif oldum. Yalnız nedâmet

157

1) buña mı yâ? Fransızca tekellüm eyleyemedigimden neler ziyân etdim, **2)** bilir misiniz? **3)** << Her şeyden ziyâde amorla serbestçe idâre-i efkâr **4)** edememek yok mu! Elbet, ilâ mâşâallah bugün geldi, **5)** yetişdi, evvelki çocuk tabî'atları geçdi, hâl **6)** leţâfetleşdi; tavır ciddileşdi; bizim kadınların ta'bîrince **7)** koca hanım kız oldu. Artık hemân mevânî'in ekşerisi **8)** mündefî' oldu. Hissiyâtımı serbestçe söylemege kendi **9)** iktidârını hiss etdi de benim Fransızca bilmedigimi bildigi **10)** için ta'rîf edemeyecegim laţif bir Türkçe lisân ile **11)** yine lutfunu dirîğ etmezdi. Benim Türk olduğumu bildiginden **12)** belki enzâr-ı diķķati celb ederim havfiyla o yaşıda taşavvur **13)** edilemeyen bir faţânetle etdigi temkînler beni bile mütehayyir ederdi. **14)** Ah Fransızca bilseydim, Tepebaşı'nda kol kola piyasa **15)** etmek işden bile degildi. İnsân için bu ne bahtiyârlıķdır, **16)** degil mi? Hâlbuki bu lisân bilmemek baña keklik gibi çalı **17)** diblerini kollatırdı. Hattâ geçen sene, Kırbân Bayramı'ndan **18)** bir iki gün sonra idi zann ederim, bir akşam üzeri **19)** Beyoğlu'nda Doğruyol'da şekerlemeci dükkânının biraz **20)** aşağısında bu melege refîkalarıyla berâber râst geldim.

158

1) Ma'lûm yâ, 'amuca hâzretleri sâ'at dokuzdan sonra **2)** Beyoğlu kaldırımlarını arşunlamağa giderdi. Arada **3)** otuz adım mesâfe bırakarak bu melegi ta'ķîb eylemekden **4)** başka bir işi yokdu. Tâ evlerine 'avdet eyledikleri hâlde **5)** bile Beyoğlu'ndaki Zannî Eczâhânesi'nin yanındaki soķāğın **6)** başına kadar buña haķķım vardı. Zîrâ oradan şaparken **7)** hayrânı kaldığım laţif bir tebessümle baş egmekden 'ibâret **8)** olan adiyösüne mazhar oluyordum. O akşam yanımdan **9)** geçerken o laţif şadâsıyla beni tebrîk eyledi. Meger bu, **10)** bayram olduğu için imiş. Bunun üzerine geçdigim **11)** tünelleri şormayınız. Birazı da baña kıalsın. Daha neler **12)** neler... Ammâ bunlar altı senelik bir emek muķâbilidir. Bakalım, **13)** bu şebâtın şonu nereye varacak? Şurası da var ki **14)** her bir lüzûmundan ziyâde mahzâ bu melekke, mümkün olursa **15)** görüşebilmek ümîdiyle var

kuvveti bāzūya vèrerek Fransızca **16)** öğrenmege sa'y èdeceğim. İnşāallah cenāb-ı Hakk cümlemizi **17)** muvaffak eder. Hîç degilse Bağdād'da bununla vakit geçirmege **18)** karar vèrdim. Burada Fransızca bilenler çokdur. Ma'lūm yā, **19)** biz İstānbūl'dan çıkarken Bağdād'dan Avrupa tārīkiyle 'avdet **20)** eylemek hūlyālarıyla çıktık. Bakalım, felek müsā'ade eder mi?

159

1) << Şurayı sizden ricā ederim ki bizim amoru bāğçede **2)** gördüğünüz zamān oña bakarak müfte'ilātünden iki satır **3)** bir şey tanzīm edip baña gönderiniz ki gönlüm biraz feraḥ **4)** bulsun. Zīrā 'amuca ḥazretleri vahşet içinde ḳaldı. **5)** Bundan dolayı pek muḫtaribdir. Siz ḥekīmsiniz, baña da **6)** bu şüretle bir reçete yazarsanız kıyāmet ḳopmaz yā! >> **7)** 5 Ḥazīrān tārīḫli mektūbunda Behçet yine kızlardan **8)** bahş ediyordu: **9)** << ... bereket vèrsin ki imdādıma yetişen bir ḥayāl-i **10)** laṭif 'aqlımı başıma getirmege sebep oldu. Zīrā öyle **11)** bir tūnele dalmışdım ki dēme gitsin. Bu ḥayāl kimdi **12)** bilir misiniz? Ben, resim elimde tūnel geçmekde ve alıḳ alıḳ **13)** düşünmekde idim. O aralıḳ ḳarşımda bir ḥayālın **14)** vücūdunu ḥiss ètdim. Bu ḥayāl şanki benim her ḥālimi **15)** teftiṣ ediyor gibi bir vaz'iyet almış, bilmem neden **16)** ḳaşlarını çatmış, nazarını tā a'māk-ı ḳalbime ḳadar temdīd eylemiş, **17)** müstehzī bir tebessümle durmaḳda idi. İşte bu ḥayāl-i **18)** laṭif amoruḡ ḥayāl-i melekānesi idi. Hemān telāşla resmi **19)** elimden atdım ve taleb-i 'afv için ayaklarına ḳapanmaḳ üzere **20)** oña doğru ḳoşdum. Lakin ne gezer! 'Afv dileyebilmek

160

1) mümkün mü? Ben oña taḳarrüb ètdikçe o benden müteneffirāne **2)** uzaḳlaşmaḳda. Nihāyet öyle bir maḥalle geldi ki durmaḡa **3)** mecbūr oldu. Ben de āniden ayaḡına ḳapanıp bir taraftan **4)** i'tirāf-ı ḳuşūr ile diğèr taraftan: **5)** << O taş yürek yakışır mı bu nūrdan bedene? >> **6)** << Diye niyāz ediyordum. Seniḡ şu mısrā'ınḡ üzerine **7)** evvelki müteḥevvir ḥāli yavaş yavaş zā'il olarak ḡāyet **8)** laṭif bir tebessümle mini mini elini uzatdı. İşte bu **9)** uzatılan el 'afv olunduḡumuḡ bir delīl-i 'alenīsi idi. **10)** Sevincimden ne yapacaḡımı şaşırdım, bir taraftan da ètdiḡim **11)** ḳabāḥatden dolayı [kim bilir oña ḳarşı elimdeki viyolanın resmini **12)** ḳaç kere öpmüşümdür] ḥicābımdan yüzüne bakmaḡa cesāret **13)** edemeyerek şıḳdım. Ḥattā dudaklarıma ḳadar götürmekliğime de **14)** mūmāna'at eylemedi. Bir müddet sūkūtdan sonra hîç bir şey **15)** söylemeyerek öyle bir şüretde vedā' ètdi ki elān **16)** unutamam. Yalnız giderken şu sözleri ḳulaḡıma **17)**

geliyordu: **18)** << - Yād ēt beni ğamlı ğamlı yād ēt! >> **19)** << Vāqı'ā bizim öyle müfte'ilātünlere yaklaşmağa haddimiz

161

1) yoksa da << ben de kendimce diyebilirim. 'Älem bu yā!... >> **2)** Behçet'in 13 Hazīrān'da yazdığı mektūbda Nezīh **3)** için şāyān-ı ehemmiyyet bir şey yokdu. Yalnız şu satırları **4)** okudu: **5)** << ... nasıl, artık İstānbūl'un Boğaziçi 'ālemleri de **6)** başladı değil mi? Evet, siz de benim gibi en ziyāde Tepebaşı 'āleminden **7)** hoşlanırsınız, bilirim. Tepebaşı'nın şimdi zamānıdır değil mi? >> **8)** Yigirmi üç Hazīrān tārīhli mektūbda kızlara 'ā'id **9)** ancak dört beş satır vardı: **10)** << ... Tepebaşı 'ālemleri kim bilir ne kadar laţifleşdi. **11)** gitdiğiniz vakit 'amucayı da hātırınızın bir köşesinde **12)** bulundurunuz. Server Bey bu huşūşda size a'lā bir refīkdir. **13)** Amoru gördüğünüz zamān başa yazacağınız müfte'ilātünleri **14)** unutmayınız. Kim bilir şimdi amor ne kadar güzelleşmiştir? **15)** Zāten onun hüsnü, değil her sene belki her şāniye artmaktadır. **16)** Bundan başka hāli, etvārı, edāsı, şivekārlığı! **17)** Gel de meftūn olma bakayım. Buja insān dayanabilir mi? Dünyā **18)** bu yā! Kim bilir netice neye mūncer olur, hūlyā bu yā! >> **19)** Behçet 23 Temmūz tārīhli son mektūbunda acı bir **20)** i'tirāf ile bütün hayāllerine bir hatt-ı buţlān çekiyordu:

162

1) << ... amora dā'ir hep bildiklerimi söylememi istiyor- **2)** sunuz. Eger söylemezsem beni büsbütün cezāya mahkūm **3)** edeceksiniz, öyle mi? Pek a'lā, işte ben de bildiklerimin **4)** cümlesini söyleyorum... Amor ile mācerā bütün 'amuca **5)** hāzretlerinin tünellerinden müteşekkildir. Yoksa mādđi bir şeyler **6)** degildir. Ne hācet, bunu siz de biliyor ve görüyordunuz. **7)** Bizde o tālī'-i yāver ne gezer? Hūlāşası bir hayāl ile **8)** vakit geçirmekden başka bir şey değil. 'Amucada o tālī' **9)** olmuş olsaydı her şeyden fazla bu düzağ-ābāda **10)** düşer miydi? >> **11)** Bütün dikkatini toplayarak, halecānla, şabırsızlıkla **12)** mektūbları okuyup bitiren Nezīh, şimdi dalgın bir hālde **13)** karşı dīvāra ilişdirilmiş bir fotoğrafı levhasından **14)** sarı bıyıklı, hāzīn, mütefekkir nazarlı bir genciñ yavaş **15)** yavaş ayrılarak hayāt bulduğunu, o cehennemī sıcağlar **16)** içinde bin dürlü ıztırābāt-ı ma'neviyyenin te'siriyle zebūn, **17)** hākime-i kalbiniñ enzār-ı hayāt-bahşını görebilmekten nevmīd, **18)** nā-mütenāhī semālara gözlerini ye'sle kaldırdığını hiss ediyordu. **19)** Bu genç,

artık mektûblarla eski ma'lûmâtı birleşerek bütün **20)** fâci'a-i hayâtını anladığı, onunla şimdi kalben berâber

163

1) yaşadığı Behçet idi. Kızların tâ çocukluğunda başlayan **2)** bu muhabbet, seneler geçdikçe yaşlanarak, kuvvetlenerek Behçet'in **3)** bütün kuvâ-yı mütefekkiyesini maş ile ondan tağaddî etmeğe **4)** başlıyor. Sonra genç adam İstânbül'da kaldıkça, bir şey **5)** yapamadıkça hebâ olan istikbâlini kurtarmak fikriyle üzerindeki **6)** hafif, evet hafif, lakin kırılmaz 'alâkaları atmak **7)** istiyor; fakat bir def'asında, taleb-i me'mûriyyet için **8)** verdiği 'arzuhalî ertesi gün geri alıyor. İkinci **9)** def'asında meclisce me'mûriyyeti icrâ edildiği gün isti'fâsını **10)** veriyor, üçüncüde ancak Bursa'ya kadar gidiyor; **11)** orada, bir Tepebaşı hâtırası, hemân isti'fâ ile İstânbül'a **12)** dönmesi için kâfi. Nezîh kat'iiyen emîn ki Behçet Bursa'dan **13)** 'avdetinde kendisine levmler, la'netler ederek fakat dayanamayarak **14)** İstânbül'da ibtidâ Beyoğlu'na onları, o da 'vetler ediyor **15)** gibi başkan kara gözleri görmeğe gitmiştir. Lakin bu kara **16)** gözler, bu uzakdan insânı çeken, fakat yakından sa'âdet **17)** vermeyen kara gözler sonra onu kolay 'avdet **18)** edilemeyecek yerlere, Bağdâd'a, o sıcak memlekete yollıyor. **19)** Kim bilir bu iftirâk, bu iğtirâb ihtiyârı kalb ile ne mücâdeleler **20)** neticesi olarak kabûl olunmuşdu? Vapurdan, ilk

164

1) iskeleden hemân geri dönülmemek için gösterilen mukâvemet **2)** kim bilir ne kadar gözyaşlarıyla beslenmişti? Şimdi Nezîh **3)** bu kat'î iftirâkın o tenhâ ferdâlarındaki ye's-i câmidi tahayyül **4)** ederek titreyordu. Behçet bunu ketm edemiyor. Daha **5)** ilk mektûbunda çıldırmanın işden olmadığından bahs **6)** etmiş. Sonra ikinci mektûb karma karışık, **7)** o me'yûs ve nâlân felsefesiyle rûhunun bir hâlini gösteriyor ki **8)** ne yapacağında, ne düşüneceğinde kendisi de mütereddiddir. **9)** Ufak bir 'aksü'l-'amel; iki mektûb da biraz sükûn, nihâyet **10)** yine tahassürler, yine o Tepebaşı 'âlemlerinin tahayyülâtı, bu hülyâ-yı **11)** sa'âdet, neye müncer olacağı bilinemeyen netice... Fakat bunlar **12)** hep hayâl... << Amor >> una dâ'ir tekmîl bildiklerini söylemek **13)** lâzım gelince, bir nevha-i hüsrân, bir şikâyet-i tâli' ki Nezîh **14)** anlayamadığı bu kuvvet elinde kendisinin de bir bâzîçe olduğunu **15)** merâretle hiss ediyor. Bu zavâllı Behçet, bu zavâllı insânlar! **16)** Nezîh ilk te'essürü geçince mektûb yazmak niyetinde olduğunu **17)** tahta'tur etti. Bir i'tinâ-yı mahşûş ile kalemini hâzırlayarak **18)** hoşkaya batırdı. Fakat, bütün söyleyecekleri kalemin

19) ucundan hoşkanın siyāh mürekkebine akmış gibi, kâğıda 20) dizecek bir kelime bulamıyordu. Böyle bir mektubu ilk def'a

165

1) yazacaktı. En ziyāde ictināb ettiği nokta gülünç olmak 2) ciheti idi. Kadınların, gülünç buldukları bir adamı hiç 3) bir vakit sevmeyeceklerine i'tikādı vardı. Fakat ne 4) yazmalıydı? Bu iyi bilemediği Fransızca ile maşşadını 5) güzelce nasıl anlatmalıydı? 6) Nezih, ibtidā elķābda bir hayli tereddüd etti. << 'azizem >> 7) demegi ilk bir mektub için pek teklifsiz buluyordu. 8) Sadece << madmazel >> hitabını bir 'aşk mektubuna yakışd- 9) ırmıyordu << anj >> kelimesini pek severdi. Bunun için 10) << melegim >> dedi; sonra başına bir edāt-ı nidā, nihāyetine bir 11) 'iffet getirdi: ey melek-i 'iffet = o ange de chastetē 12) oldu. Mektub böyle Türkçe, Fransızca devām 13) edemiyordu. İbtidā Türkçesini yazdı, sonra Fransız- 14) ca'ya tercüme için hayli uğraşdı. Zāten Türkçe'yi 15) Fransızcasını düşünüp 'aqlına gelen luğatlere uydurarak 16) tertib etmişken tercüme mecburiyetiyle de bir hayli değışdirdi. 17) Fransızcası 'aynen tercüme edilmek lāzım gelse idi şöyle 18) olurdu: 19) << Ey melek-i 'iffet, 20) << Evvelā, size yazmak cür'etinde bulunduğum için 21) 'afvınızı talep ederim. Size kalbimi açacak, Tepebaşı

166

1) Bāğçesi'ndeki ilk teşādüfümüzden beri hiss ettiği tahassüsātı 2) takdīm edeceğim. O teşādüf belki der-hātır edersiniz. 3) Ne za'if ümīd! O gün ne kadar cāzibeli, ne kadar mütebessim 4) idiniz. 5) << Sizi görüp de cemāl-i semāvīnize meftūn olmamak 6) mümkün müdür? Hayāl-i dilberiniz hiç bir vakit gözümün önünden 7) ayrılmadı. Sizin gibi latif tebessümlü bir güzel maḥlūkun 8) zālīm bir kalbe mālīk olması taşavvur olunabilir mi? Madmazel 9) sizi seviyorum. Hāyır, size perestiş ediyorum. Sizi 10) görmeden evvel rūhsuz bir cesed hālinde idim. Baḡa hayāt 11) bahş eden şey güzel gözlerinizden intişār eden şu'le-i 12) şebāb ve muḥabbetdir. Şimdi siz benim için her şeysiniz. 13) Yā ben sizin için ne olacağım? Heyhāt, aḡleb-i ihtimāl ki 14) hiç! 15) << Bugüne kadar size olan muḥabbetimi i'tirāfa cesāret 16) edemiyordum. Çünkü pek müstehzīsınız. İstihzālarınız 17) ise sükūtdan ziyāde 'azāb-engiz olurdu. Sizden 18) kaçmak istedim. Fevķa't-ṭabī'a bir kuvvet kalbimi ayaklarınızın 19) altına sürükledi. Diz çökerek bir daha i'tirāf ediyorum: 20) Sizi seviyorum. Bu 'aşk-ı şāfiyi kabūl ediniz.

167

1) << Sevgilim, sizden yazmağa müsâ'adeden başka bir şey 2) istemem. Beni yalnız yazmak mütesellî edebilir. Eger cevâb 3) vèirseniz bir kalb-i cerîhadârî kurtarırsınız. Bu mektûbda 4) bir çok ğarîb cümleler, bir çok haţâlar bulacaksınız. 5) Bu ğarâbeti Fransızcadaki vukûf-ı cüz'îme bağışlayınız. 6) Ah hissiyâtımı haqqıyla ifâdeye muhtedir olabilseydim, yemîn 7) ederim ki müte'essir olurduñuz. 8) << Sizden başka bir şey de ricâ edeceğim. Beni tereddüde bırakmayınız; 9) nâfile yere ümîde de düşürmeyiniz. Eger birini seviyorsanız 10) (kızarmayın, çünkü muhabbetsiz geçen zamânlar zâyî'dir) 11) bu 'aşkı zavâllı kalbimde ihfâya sa'y ederek sizin mes'ûd 12) bir hayâta nâ'iliyyetiñizi temennî ederim. Sizin için dâ'imâ bir muhabbet-i 13) birâderâneyle mâlik olacağım. Bir 'âşık elini şıkmağdan ictinâb 14) ederseniz bir birâderiñkini kabûl etmez misiniz? 15) << Melegim herhâlde buña cevâb vèrmek 'inâyetinde bulununuz. 16) Bâğçeniñ tenhâ yollarından birinde yere düşüreceğiniz kâğıdı 17) alarak hayâtımın nihâyetine kadar tâli'imi ta'yîn edecek olan 18) o mektûbu hıfz edeceğim. Eger bu cevâb hem birinci hem 19) sonuncu olacağsa benim için muğaddes ve hazîn bir yâdigâr da 20) olacaktır. 21) << Sizi seven: Nezîh>>

168

1) Nezîh bu müsveddeyi belki içindeki imlâ yanlışlıklarının 2) miqdârınca okuduktan sonra tebyîze başladı. Kâğıd 3) intihâbı da kendisini yordu. Çizgisiz, güzel 4) mektûbluk kâğıdların birincisini, satırların egri gitmesi 5) münâsebetiyle yırttı, değışdirdi. Yazıları uydura- 6) mıyordu. Kimisinde de satırların kelimeleri, cesâmetçe 7) müsâvî olmuyordu. Nihâyet 'adî bir çizgili kâğıd üzerine 8) râstgele yazmağdan başka bir çâre bulamadı; yazdı; 9) zarfa koydu; kapadı; cebine atdı; artık bütün ümîd-i 10) sa'âdeti bunda idi.

169

1) 7 2) Yalnız mektûb yazılmağla her dürlü müşkilât izâle 3) edilmiş olmuyordu. En ibtidâ, Nezîh'i mektûbuñ şüret-i 4) takdîmi düşündürdü. Nasıl vèrmeli? Bunu yâ kendisi 5) vèrir, yâ başkası ile yollayabilirdi. Fağat kiminle ve nereye 6) yollamalı? Tabî'î kızlar mürebbiyeleriyle berâber otururken 7) ğarşona vèrip de gönderemezdi. Evlerine yollamak 8) hîç kâbil degildi. Bâ-huşûş bunlar için bir çâre-i 9) tesviye bulunsa bile İzmaro mektûbu yâbâncı bir elden alınca 10) kimden geldiğini bilemeyecekti. Bu hâlde Nezîh kendi eliyle 11) vèrmege mecbûr olduğunu hiss ediyordu. Şimdi,

170

1) Tepebaşı Bâğçesi'nde imiş de mektûbu hemân verecekmiş 2) gibi düşünüyordu. Hâyır, cesâret edemeyecekdi. 3) Muṭlakā beş altı biranın mu'āvenet-i ḥayr-ḥāhānesine ihtiyāc 4) olacaktı. Nezīh bu cür'eti biralardan alacağına emîn 5) olduğdan sonra tarz-ı takdîmi süslemeğe çalışdı. 6) Muḥayyilesi bunun için kendisini yormadı. Bu kolaydı: 7) Mari ile İzmaro aşağıda, arka yollarda piyasa 8) ederlerken... Kendilerini uzakdan ta'ḳīb eden Nezīh 9) etrāfda kimse olmadığını görünce yavaş yavaş yanlarına 10) yaklaşacak, kemāl-i ihtirāmla bir reverans yapacaktı. 11) Söyleyeceği Fransızcaları bile ta'yîn ediyordu. İbtidā 12) bir << pardon madmazel! >>, sonra ma'nîdār bir tebessümle: 13) - Eliñizi uzatır mısınız, madmazel? İşte 14) size bir mektûb. 15) Ve mektûbu alan genç kız kimden olduğunu sorunca 16) yine eğilerek: 17) - Kuluñuzdan! 18) diyecek, nihāyet, oh nihāyet, ḥalecānlar, meserretler 19) içinde uzaklaşacak; köşeden şapacağı zamān başını

171

1) çevirince Mari ile İzmaro'nun mektûbu güle güle 2) okuduklarını görecekti. Şimdi yatağın içinde geç 3) vakte kadar bu ḥülyālarla mütelezziz olan Nezīh, bu mektûbu 4) gülerek okuyan genç kızları şahīḥen görüyordu. 5) Mektûbu takdîme teşebbüsden evvel Diyakuloların İstānbül'da 6) olup olmadıklarını ka't'iyyen öğrenmek lâzım geliyordu. Bunun 7) için Nezīh bir kere Tepebaşı Bâğçesi'ne gitmeğe mecbûrdu. 8) Hāzır pāzār günü akşam üzeri Tepebaşı'nda operet ku- 9) mpanyası Boḳas oynayacaktı; hem bāğçeye gider; geç 10) vakte kadar kızları seyr eder, hem de sonra oyunu, şu 11) Maḥmūd Bey'in kavlince Madam Sandra'nın pek meşhûr olan 12) Boḳas'ını görürdü. İhtimāl ki yan yana teşādûf ederlerdi. 13) İhtimāl ki... İhtimāl ki... Behçet ne doğru söylüyordu: 14) - Dünyā bu yā! Nezīh de şimdi << Teşādûf bu yā! >> 15) diyordu. 16) Pāzār günü bāğçeye geç gitdi. Bāğçe bir eski āşinā 17) gibi kendisine gülümsüyordu. Oldukça da ḡalabalık vardı. 18) Nezīh bir kere dolaşdı; kendi yerleri boşdu. Otur- 19) du. Faḳat kızların maşası tanımadığı iki ihtiyār kadın 20) tarafından işğāl olunmuşdu. Bāğçe gitdikçe ḡalabalıklaştı.

172

1) Diyakulolar görünmedi. 'Acabā yine Ada'ya mı gittiler? İki 2) üç ay intizāra rāzı iken gördüğü bir ümîd üzerine 3) şimdi taleb-kārlığı artmışdı. Şabırsızlıkla kalkdı, her 4) tarafı dolaşdı. Kimse yokdu. Artık me'yūs, 5) 'avdet ediyordu, birdenbire, kapıdan girdiklerini gör- 6) dü. Kızlar bāğçeyi dolaşmağa başladılar. Nezīh ta'ḳīb 7) etti. Faḳat kalbi iri, baṭı

darbelerle göğsünü rāhatsız **8)** ediyordu. Bir iki kere dolaşdılar. Şonra kızlar **9)** tiyatrunun önünde arkaya doğru boş bir maşa bularak **10)** oturdular. Nezih de buradan ayrılamadı. Çok geçmeden **11)** yanlarına vālideleriyle pederlerinin geldiklerini gördü. Bunların **12)** yüzü kendisine karşı olduğu hâlde İzmaro'sunu yalnız **13)** arkasından görebiliyordu. Nezih bu kurbıyyetden o kadar mest-i **14)** huzūz idi ki sâdece bu nâzik enşeleri seyr edebilmek **15)** kendisi için kâfi bir sa'âdet gibi geliyordu. Kü'ülün **16)** vèrdiği bir hazz-ı muvakkat sa'âdetini bütün bütün tezyîd **17)** ediyordu. Yaşlandığı iskemlenin üzerinden bütün **18)** bāğçeye hâkim bir nazarla bakıyor; burada, mes'ūd ve pür-hülyâ, **19)** bütün insāniyyet için kalbinde büyük bir muhabbet buluyordu. **20)** Şimdi bāğçenin gazları yanmışdı. Gurubun yādigār

173

1) bıraktığı muhtaızır, baygın ziyālar arasında bu lem'alar bir huzme-i **2)** neşāt gibi intişār ederek tā bāğçenin aşağılarına doğru **3)** nīm zulmet içinde temevvüc eden şapkalar, kırsajlar üzerine **4)** bir rīg-i zerrīn serpiyordu. Bāğçe artık pek ziyāde dolmuşdu. **5)** Şon bir piyasa arzusu herkesi o dar, müteharrik halkanın **6)** āğūş-ı cāzibine atıyordu. Nezih gözü önünden bütün bir **7)** hayāt gibi münvver ve siyāh renklerle karışık, güzel, çirkīn **8)** geçen bu galabalığı artık ayrı ayrı tefrīk edemeyerek, nīm **9)** karanlıkları içinde pür-ihtişām bir heybet kesb eden bāğçenin **10)** şöyle ayrı bir köşesinde, yalnızlığı hiss etmeden, **11)** mes'ūd oluyordu. Kalbi, bir inkişāf-ı nīk-bīnāne ile **12)** 'aşkını emellerini söyleyecek bir mahrem-i esrār arıyordu. **13)** Ve yalnız, ağaçlara, yollara, kumlara, fenerlere i'lān-ı **14)** sa'âdet ederek bu tabi'at-ı muhīteye karışıyor, bāğçenin **15)** her zerresine hayatından, kalbinden bir pârça teşrīk ediyordu. **16)** Dalınlıktan kurtulduğu zamān kızların yerlerinden kalkmış **17)** olduklarını gördü. Bu, büyük bir muşbet idi. Nēçün **18)** kendilerini ta'kīb edememiş idi? Bu karanlıkda, bu **19)** kargaşalıkda belki bir fırsat düşerdi, evet belki İz- **20)** maro'sunun kolunu şıkabilirdi! Kızları bāğçede bulmak

174

1) istedi. Fakat bu kadar galabalık, karanlık içinde bu kâbil **2)** degildi. Bāğçeden çıkmış olmaları ihtimāline mebnī arka- **3)** larından yetişebilmek ümīdiyle kendisine 'anīf bir şüretde **4)** yol açarak telāşla dışarı çıktı. Galaţasarāy, **5)** Büyük Pastacı, Haleb Çārşısı... Nezih buralardan **6)** sür'atle geçiyor, gözü kaldırım üzerindeki galabalıkda **7)** İzmaro'sunu bulmağa hāhiş-ker, dā'imā ileriliyordu. Ağa **8)** Cāmi'ī, nihāyet Zanni Eczāhānesi... Yine

kimseye teşādūf **9)** edemedi. Aşağıya doğru inen soḳāk da tenhā idi. **10)** Bu hālde Diyapuloların henüz ‘avdet etmediklerine hüküm etti, **11)** mümkün olduğu kadar uzakda teşādūf ile ta‘ḳīb lezzetini temdīd **12)** için yine sür‘atle döndü. Site Döpera’nın önünde kızların **13)** geldiklerini gördü. Kemāl-i müsāra‘atle yol vèrdi. Cesāret **14)** edip de gözlerini kaldıramamışdı. Faḳat kendisinin **15)** yol vèrmekdeki bu isti‘cāline, hālının perīşānlığına dikkat **16)** etmemiş gibi davrandıklarını hiss etmişti. Ma‘amāfih hīç **17)** tereddüd etmedi. Akşam galabalığının himāye-i müsāmaḥa-kārānesine **18)** ilticā ederek dört beş adım geriden ta‘ḳīb ediyordu. **19)** Kābil olsa o kadar yaklaşacak, sevgili İzmaro’suna o kadar **20)** yaklaşacaktı ki onun o merḥametsiz kalbine girerek kendisi

175

1) için, zavāllı Nezīh için o kalbi halecāna getirecekti. **2)** Şimdi Nezīh’in bāğçedeki şetāreti yavaş yavaş tatlı **3)** bir hüzne inḳılāb ediyordu. Yukarıdan gelen galabalığa çar- **4)** parak geçebilen elbiselerin refrefe-i mu‘anberine, artık o ‘inādcı **5)** kıvrık ipekleri fark edilmeyen şarışın ensenin, **6)** kumral saçların hevā-yı samīmiyyetine dalarak ileriliyordu. **7)** Eczāhāne yanındaki soḳāğın başında kızlar bir bildige teşādūf **8)** ile durdular. Burası bi’n-nisbe tenhā idi. Nezīh gaz memesinin **9)** dā’ire-i tenvīrinde yapayalnız durmağdan ihtirāzen biraz geri **10)** çekildi. Dayandığı dīvār dibinden; az ötede gülüşen, **11)** bir çok laırdılar bulan kızları, İzmaro’sunu seyr **12)** ediyordu. Bu uzayan temāşā arasında Behçet’i der-ḥātır **13)** ediyor, ihtimāl ki onun da şimdi şu durduğu **14)** noktada kendisi gibi bir nigāha, bir tebessüme ‘arz-ı iftīkār **15)** ederek beklemiş, günlerce, gecelerce beklemiş **16)** olduğunu, ihtimāl ki şimdi de Bağdād’da bu kara gözlerin **17)** bir nigāh-ı teselliyyetini hayālinde ihyā edebilmek ümīdiyle müteḥassir **18)** kaldığını düşünüyordu. Behçet bu nigāha, bu tebessüme **19)** nā’il olmuş, ona << leṭāfetine doyulamayacak bir tebessümle >> **20)** adiyö denilmiş idi. Hālbuki Nezīh, o hīç bir şey’e

176

1) nā’il olmuyordu. Hattā tiyatrodan iskemlesini çekerken, **2)** hattā soḳākda kemāl-i isti‘cāl ile yol vèrirken bir mersi **3)** denilmiyordu; kaç çatılıyor, tekdīr ediliyordu. O **4)** hālde iltifātlarıyla, tebessümleriyle insānı mes‘ūd edemeyen, **5)** firāra mecbūr eyleyen bu kızlar, bu hafif, müzehheb **6)** kelekler kendisini ne yapmayacaklardı? İhtimāl ki Behçet’i artık **7)** ‘aqlına bile getirmeden, zavāllı bir hayātda ne kadar menḥūs **8)** bir te’sīr icrā ettiğini düşünmeden, kendisi için **9)** altı senelik bir mülāzemet-i ‘āşıkāne ile bütün teraḳḳī,

tefeyyüz **10)** ümîdlerini fedâ eden, nihâyet kaçan o gence acımayarak **11)** şurada, şu sokāk başında rāst geldiği adamlarla **12)** gülüşen demincek bāğçede bir gün evvel Adalarda **13)** eglenen Mari, oña, burada yol kenārında bir dilenci **14)** gibi, gözükmeye cesāret edemeyerek, ‘a’ilesiniñ o **15)** sıcak sîne-i mahremiyyetinden uzaklarda bekleyen Nezîh’e İzma- **16)** ro’nun da ‘ākıbet-i iltifâtını anlatıyordu? **17)** Nezîh oradan pek me’yûs ayrıldı. Şimdi kendisini **18)** boğacak gibi her taraftan hücum eden ğalabalık, karanlık, **19)** dükkānlardan fırlayan aydınlık arasında her biri bir işe, **20)** bir maqşada giden pür-emel ve ümîd adamlar içinde elîm, derin

177

1) bir yalnızlık duyarak, bütün gördüğü yābāncı çehrelerde **2)** bir ma’nā-yı huşūmet, bir bürûdet hiss ederek kendisini **3)** cereyāna terk etmişti. Karnını ucuzca doyuracak temîz **4)** bir loğanta ararken Nezîh, kendini Sarāçhānebaşı’ndaki **5)** evlerinin o şetāretli sofrasından böyle ayrı bırakan **6)** ihtiyācı düşünüyor, İzmaro kendisine bir eşer-i irtibāt **7)** göstermedikten, işte şimdiye kadar kat’î hîç bir şey **8)** yapmadıktan sonra buralarda ne işi olduğunu kendi **9)** kendisine soruyordu. **10)** Nezîh tiyatrodan bir dürlü rāhat edemedi. Gelmeleri **11)** muhtemel olan kızları görmek ümîdiyle üç dört dakıkada **12)** bir arkasına dönüyor, fakāt nevmîd oluyordu. Şu teşādûf **13)** kendisine hîç yardım etmeyecek miydi? Ah, buralara böyle **14)** kırk yılda bir gelmekle bir şey hāşıl olamazdı. Her akşam **15)** tiyatrolara¹⁵ gelmeli, her zamān Adalarda, Boğaziçlerinde, **16)** Maltepelere gezmeli, gezebilmeli. O vakit şübhesiz Diyafulolara **17)** şık şık teşādûf eder, yine bu teşādûf onların arasında **18)** bir vesîle-i mu’ārefe peydā eyleyebilirdi. Fakāt bir gece tiyatroya **19)** gidebilmek için pederinden müsā’ade almağa mecbûr bulunarak, **20)** en ufak bir masrafda bile iktisādî düşünerek geçireceği

178

1) hayāt ile kızlara elbette çok teşādûf edemez, elbette **2)** onların muhabbetlerinden mahrûm kalırdı. Fakāt neçün? Başkaları **3)** bol bol para harc edebilirler, istedikleri gibi gezerlerken **4)** Nezîh neçün bunlardan mahrûm olacaktı? Neçün? **5)** Perde arasında za’îf bir ümîd ile bāğçeyi dolaşmağa **6)** kalkdı. Diyafulolar yokdu. Bir hiss-i kable’l-vukū’ **7)** kendisini arka yollara sevk ediyordu. Orada teşādûf **8)** muhakkağ imiş gibi meserretle hemān yürüdü. Uzakdan işitdiği **9)** çingırağın da’vetine sür’atle icābet ettiği sırada bu **10)**

¹⁵ Metinde “tiyatrolarda” (baskı hatası).

yorgunluk, bu boşa çıkan ümîd kendisine: - ‘Acabâ, **11)** dedirtiyordu, hep böyle vâhî ümîdlerle mi kendimi **12)** aldatıyorum? **13)** Êrtesi gün ağustosun on yedisi idi. Bu **14)** hâlde mektûbu çârşenbeden evvel vèrmek lâzım geliyordu. **15)** Çünkü donanma günü kızların bāğçeye gelmemeleri pek muhtemel **16)** olduğu gibi êrtesi gün de belki yorgunluk münâsebetiyle **17)** yine gelemezlerdi. Faķat Nezîh teşebbûse ķat’î bir ķarâr vèrmek, **18)** lâzım gelince tereddüdlere ķapılıyordu. Hattâ bu pâzâr akşamının, **19)** tiyatro gècesinin maḥzûn tefekkürleri ilk günlerin i’timâd-ı **20)** kavîsine bir ķarbe urmuşdu. Bu tereddüd içinde pâzârtesi

179

1) günü geçdi. Lakin şalı günü Nezîh taḥammül edemedi. **2)** Mektûb vèrmek bir çok ‘azâblardan, tefekkürlerden sonra **3)** bulunmuş yegâne bir ümîd idi. Bundan vâzgeçmek bütün **4)** ‘aşkından nevmîd olmak demekdi. Hem ķorkacak, çekinecek **5)** ne vardı? Tenhâda kızların yanına şokulmak güç bir şey miydi? **6)** Liseliler zôrla tutup öpdükden sonra! **7)** Nezîh kızların geç geldiklerini bildigi için bāğçeye biraz geç **8)** gitdi. Onlar gelinceye kadar bir iki bira içmek, daha **9)** ziyâde kuvvet, cesâret bulmak istiyordu. Fi’l-ḥaķîķa **10)** ibtidâ teşvîķ edip de tām vaktinde bırakıp kaçivèren **11)** lâfazan arkadaşlar gibi biralar, ta‘addüd ètdikçe vèrdikleri **12)** naşîhatlerle Nezîh’i epeyce cesâretlendiriyordu. Nezîh tozlu **13)** mermer maşaya dirsegini, eline de başını dayayarak bu tenhâ **14)** bāğçeden uzaklaşıyordu. Ḥayâli kendisini öyle şen, **15)** cāzib yerlerde dolaşdırdı ki bütün ķorkularını, ye’slerini **16)** burada bırakarak, kızlar geldiği zamân ümîd-perver ve mes’ûd **17)** bulunuyordu. Faķat kalbinde bir eziklik gibi hiss ètdigi **18)** bu ıztırâb, daķıklar geçdikçe, kızları karşısında **19)** gördükçe duyduğu bu ‘adem-i ḥoşnûdî neden neş’et ediyordu? **20)** Mektûb vèrmek zamânı taķarrüb ètmekde idi. Ḥâlbuki

180

1) Nezîh’in bütün i’timâdları, cesâretleri birer birer kırılıyordu. **2)** Oh, karşısında arada kaç çatarak gülüşen, eglenen **3)** bu kızlar o kadar ḥafîf, o kadar müstehzî idiler ki bunlara **4)** ciddî bir ‘aşkıdan bahş ètmek, hem de nasıl bahş ètmek **5)** yâ Rabbî! Öyle bir mektûb ile ki... Nezîh şimdi jaketinin **6)** ķalbi üzerine teşâdüf eden cebinde, göğsünün ķarabânıyla **7)** şallanan mektûbundan, o yegâne ümîdinden utanıyordu. **8)** ‘Acabâ nasıl telâķķî edilecekti? Bakalım, alınacak mı? Yoksa **9)** pârça pârça edilip... Nezîh aşağısını düşünmüyor, **10)** kendisine cesâret vèrmek istiyordu. Kızlar ḥafîf **11)** olmakla ‘aşkıdan bî-naşîb olmaları mı

icāb ederdi? **12)** Bununla berāber Nezīh'i sevebilirler miydi? Bu kadar zengīn, **13)** şık, zarīf gençlerle görüşürlerken onları sevmeye- **14)** cekler de karşılarında budalā gibi bakmakdan başka bir şey bilmeyen **15)** şu mektebliyi, onlarca şu bir çocuğu mu seveceklerdi? **16)** Fakat neçün o böyle 'ādī, gülünç bir mevki'de kalıyor; **17)** neçün başkaları bir mevki'-i mümtāz ve müsteṣnā iḥrāz edebiliyor- **18)** lardı? Nezīh kendisini bu mevki'de bulunduran kuvvete la'netler **19)** ediyor, başkalarından aşağı bulunduğunu i'tirāf etmek **20)** gençliğinin bālā-pervāz ḥülyālarıyla pek acı bir tezād vücūda

181

1) getiriyordu. Arada bu za'afından utanırdı. Bu kadar **2)** küçük bir şeyde bu hoppa, bu herkesin bildiği, eglendiği **3)** kızlara bir mektūb vermek için - kim bilir onlar **4)** şimdiye kadar ne kadar mektūb almışlardı- cesāret **5)** bulamazsa ḥayāta göstereceği merdliğin ne ehemmiyyeti kalacaktı? **6)** O daha ne müşkilleri istiḥfāf edecekdi. Bu muhtelif **7)** düşünceler arasında Nezīh kızların piyasaya kalkmalarını **8)** 'ādeta temennī etmeyecek bir hāle geldi. Ma'amāfih kendi **9)** kendisini utandırıp cesāretlendirmek için 'ādeta **10)** yüksek sesle: **11)** - Ah, bir kere piyasaya kalksalar da... **12)** diyordu. **13)** Diyapulolar Nezīh'in maḥşadını anlamışlar gibi ihtiyār **14)** mürebbiyelerinin lezzet-i muşāḥabetinden ayrılamıyorlardı. Sā'at **15)** on bir buçuk olmuşdu. Nezīh 'avdet vaktinin geldiğini **16)** görüyordu. Fakat bugün müsteṣnā idi, azıcık daha **17)** şabr edecekdi biraz sonra Mari ile büyük hemşiresi **18)** dolaşmağa kalkdılar. İzmaro yerinde oturuyordu. **19)** Her zamān Mari ile İzmaro piyasa ederlerken bugün **20)** neçün böyle olmuşdu? Yoksa İzmaro Nezīh'in erken

182

1) 'avdet edeceğini biliyordu da kendisini mümkün olduğu **2)** kadar çok göstermek için mi mürebbiyesinin yanında kalmışdı? **3)** Sā'atin ezāna takarrübünü gören Nezīh hemān memnūniyyetle 'avdet **4)** etti. Kendisinin nazarında büyük bir yükden kurtulmuşdu. **5)** Öyle yā, teşādūf yardım etse idi mektūbu o muṭlakā **6)** verecekdi. Fakat bu kābil olmuş mu idi? **7)** Nezīh, nefesine 'avdet eden bu i'timād ile yine ümīd **8)** buldu; ikinci mektūbda neler yazacağını düşünmeğe **9)** başladı. O kadar güzel şeyler buldu ki... Artık **10)** İzmaro'suna neler söyleyecek, onun için geceleri **11)** ne kadar uykusuz kaldığını, kendisini bir kerecik görmek **12)** için Ada'da nasıl dolaşdığını, bāğçeden 'avdet ettikten **13)** sonra cehennemler içinde kaldığını anlatacak... Hah, **14)** evet, ne a'lā fikir, bu yalnız zamānlarda

medār-ı teselliyyet **15)** olmak, onun o kara ye'slerine bir ziyā-yı ümīd neşr etmek **16)** üzere bir fotoğrafisini isteyecekti. Bunu alınca **17)** hemān kendisi de bir dāne taq̄dīm edecek... Fakat hangi **18)** resmini? **19)** Küçük, renkli kandillerle tezyīn edilen Bonmarşe'nin **20)** cebhesini seyr ederken Nezīh bunu düşününce hemān bir resim

183

1) çıkartmak lüzūmunu hiss etti. Sevgili İzmaro'sunun **2)** talebini yeni çıkmış resmim yokdur gibi şoğuk bir sebeble **3)** tabī'ī redd edemezdi. Derhāl Sebah Fotoğrafhānesi'ne **4)** doğru döndü. İzmaro'su resmini vermese bile **5)** fotoğrafı iknā' ederek orada çıkardıklarını Maḥmūd **6)** Bey'den işitdiği resmi alabilirdi. **7)** Objektifin karşısına kalbini bütün leme'ān-ı ümīdiyle **8)** geçen Nezīh bu kışa şāniyelerde kendisine parlak nazarıyla bakan **9)** makinenin bir 'ālem-i ḥaḳīkat gösterir gibi açılan gözü **10)** arasından burada ne ince, ne hemān kopacak bir ümīde **11)** merbūt olarak durduğunu görünce kendisini gülünç buldu. **12)** Ḥaḳīkate açılan o müstehzī nazar şimdi siyāh bir örtü **13)** ile kapanmışdı. Nezīh bu fark eder gibi olduğu ḥaḳīkatden **14)** yine mehcūr kalarak, pür-hayāl ve ümīd, dışarı çıktı. **15)** Ertesi gün Nezīh kızları bulacağından pek emīn **16)** olmadığından Tepebaşı'na gitmemişdi. O gece Ziyā geldi. **17)** Yemekde laḳırdı donanma tafşīlātına dā'ir idi. Ziyā Boğaz- **18)** içi'nin tezyīnātını anlatıyor, Nezīh'in dayısı Nişāntaşı'nda **19)** misāfir gitdiği konakdaki eğlenceyi hikāye ediyordu. **20)** Birdenbire laḳırdıyı keserek Nezīh'e döndü:

184

1) - Sizin, üçler de orada idi. **2)** dedi, Nezīh inanmadı: **3)** - Tuḥaf, dedi; orada ne arıyorlar? Yanlış **4)** görmüşsünüzdür. **5)** - Yanlış mı? Laḳırdı bile etdik. Ḥāne şāhibinin **6)** oğulları kendilerini yukarı almışlardı. Görünce << O, **7)** ḥōş geldiniz! >> diye yanlarına gitdim. Bir a'lā konuşduk, **8)** epeyce oturdular. **9)** Nezīh şaşırılmışdı, ne söyleyeceğini bilmiyordu. **10)** Şordu ki: **11)** - Arabaları, aşağıda bekledi mi? **12)** - Bekledi yā! Ḥattā hīç yanlarından ayrılmadı. **13)** Şalona kadar geldi. Araba nerede, yayan! Daha da ne kadar yer **14)** dolaşacaklarmış. **15)** Nezīh o nāzik, o kibar ayakların bu kadar zahmete taḥammül **16)** edebilmelerini mümkün görmeyerek: **17)** - Tak̄sīmden oraya kadar yayan, ha! dedi. **18)** Bu sözüne o kadar diḳḳat olunmadı. Şimdi laḳırdı **19)** daha ileriliyor, dayısı devām ediyordu: **20)** - En küçükleri var bir dāne, ne oynak şey,

185

1) hepsi öyle yâ zâten; başındaki saçını çenesinin altından 2) ağzına kadar getirdi. Ağzı ile tutarak uçlarını 3) ikiye ayırdı. Sonra bıyık gibi kıvrırarak: 4) - İşte, dedi, ben de erkeğim, sizden ne farkım var? 5) Ziyâ, bu farkı kolayca gösterebilecek bir çâre 6) bulduğuna sevinenmiş gibi gülerek Nezîh'in yüzüne baktı. 7) fakat Nezîh yakıcı bir nedâmet ile kendi kendisine levâm 8) ediyordu. Dayısı ona berâber gitmeği teklîf etme- 9) miş miydi? Demek gitseydi... İşte boyuna kaçırıldığı 10) fırsatın acısı onun göğsünü daraltıyor, boğuk bir 11) nefes aldırıyordu. Nezîh yalnız bu nedâmet ile muhtârib 12) değildi. Şimdi kışkançlık da onu kahr ediyordu. 13) Nezîh onların bir tebessümüne her şey'i fedâ etmek istediği hâlde 14) bu dirîğ olunurken ötede başkalarına, zenginlerin oğullarına 15) bu tebessüm kemâl-i müsâra'atle bezl edilmişti. Kim bilir o gençler 16) kızlarla ne kadar eglenmişler, nasıl şakalaşmışlar, ne kadar 17) telezzüz etmişlerdir? İhtimâl ki kızların bir ümîd-i izdivâca 18) kapılarak kendilerini teşhîr için dürlü 'işve-bâzlıklarda 19) bulunuşlarını kalben istiḥfâf ederek onları, Nezîh'in 20) takdîs ettiği o sevgililerini yalnız biraz gülüşmege,

186

1) vakit geçirmege yarar bir eglence gibi telakkî etmişler, sonra 2) arklarından bir 'adem-i tenezzül tavrı ile: 3) - Pek çingene, pek oynak şeyler! 4) demişlerdi. Ne idi o gençlerdeki bu imtiyâz ve kuvvet ki 5) kendilerini, Nezîh'in dünyâda mâ-fevka'l-emel bulduğu kızları 6) istiḥfâf edecek bir mertebeye iş'âd edebiliyordu; 7) ve Nezîh bundan mahrûm idi? Onlar kızlara cüz'î bir iltifât, 8) bir temâyül gösterecekler kim bilir nasıl muḳâbele göreceklerdi? 9) Bu hâlde bu kadar kuvvetli, câzib rakîblere karşı uğraşmak, 10) o kızların muḥabbetini, kalbini kendisine ḥaşr edebilmek bu 11) mekteblinin, bu zavâllı Nezîh'in ḥaddi mi idi? Onun bütün 12) kalbiyle müştâk olduğu bu ni'metler başkalarının naşibi idi; 13) Nezîh bunlardan bir hisse alamayacaktı. Bir Receb Bey'in, bir 14) zengin'in oğlu olarak doğmadığı için, evet yalnız bunun 15) için - çünkü medâr-ı rüḥḥân olmak üzere muḥabbet, 16) gençlik yakışıklılık aramıyorlardı- hayâtı ebedî bir 17) mahrûmiyyet içinde geçecek idi. Bu hayâtın bütün zevkleri 18) başkalarının ayakları altına serilecek, kendisinin hissesine 19) ise bu dünyâda bir ḥüsrân, ebedî, yakıcı kahr edici 20) bir ḥüsrân düşecekti!

187

1) Ziyā ile Nezīh o gece bir çok derdleşdiler. İkisi de 2) kendi düşüncelerini anlatmak hevesinde idi. Birbirlerini 3) pek tatlı, pek dikkatli dinlediler. Birbirlerine cesāret, 4) ümīd verdiler, Nezīh ehemmiyyetli bir şey olursa hemān Ziyā'yı 5) görüp haber vermegi va'd etti. O da mektüb vermekden 6) hiç ictināb etmemesini tavsiye eyledi. 7) Ertesi gün şabırsızlıktan sā'at dokuz buçuğa 8) Tepebaşı'na çıkan Nezīh, bāğçenin köşesini dönerken sokāğı 9) hıncāhınc buldu. Bir galabalık yolu kapayordu. Herkesde 10) bir telāş vardı. Herkes bir şey anlatmak, öğrenmek 11) ihtiyācıyla yanındakine bir çok şeyler söylüyor, soruyordu. 12) Faķat ne vardı? Hiç, Nezīhçe bir şey yokdu. Yalnız 13) gazeteler için << Tepebaşı kazā-yı fecī'ī >> ser-levhasına medār-ı 14) maķāl olacak bir hādişe, derdest-i itmām bir binānıñ birdenbire 15) çökmesi, on, on beş kişiniñ enķāz altında ezilmesi... 16) Nezīh yolunu kapayan bu galabalığa kızarak müşkilāt ile arasından 17) geçebildi. 18) Bāğçe haķıķaten tenhā idi. Çalgı artık bugün pek 19) münāsebetsiz telāķķī edilerek ta'fīl olunmuşdu. Rūm ğarşonlar 20) elleriyle, başlarıyla işāretler yaparak, telāşlı hāllerle kazāyı

188

1) yine birbirlerine hikāye ediyorlardı. Nezīh bu akşam kimsenin 2) rağbet etmediği bāğçede yalnız, me'yūs, dolaşırken 3) yorucu, üzücü ümīdler arķasında koşmaķdan ise böyle 4) bir ānda yıkılan bir binānıñ altında kalmanın, ezilmenin daha iyi 5) olabileceğini düşünüyordu. 6) On bir buçuğa kadar bekledi. Diyapulolarıñ bu galabalıkda 7) yol bulup da geçebileceklerini ümīd etmediginden 'avdet 8) etmek üzere iken kapı tarafında vālideleriyle pederlerini gördü. 9) İki sā'atden beri toplanan arzū-yı rü'yetin birdenbire 10) feverānından mütevellid bir isti'cāl ile tiyatronuñ arķasına geçdi, 11) havuz başına indi. Kızlara burada teşādūf ümīdine 12) kapılmışdı. Faķat bugün balıklar havuzda yalnız, me'yūs, 13) dinleniyorlardı. Nezīh şiddetli bir hırş-ı bükā ile, azıcık 14) dinlenip dönmek için yerine geldi. O zamān Diyapulolarıñ 15) kapıdan girdiklerini gördü. Bāğçenin tenhālığı içinde 16) şetāretleri bütün bütün artmış gibi, faķat dışarıki 17) hādişe ile bir pārça meşģül, geldiler; Nezīh bütün bu 18) çekdiği üzüntülerin, beyhūde 'azāblarıñ vėrdiği hırş 19) ile İzmaro'nun yüzüne baķdı. Yine bir çın-i igbirār... 20) O şimdi bu hırşın te'sīriyle vahşī bir arzū-yı mücādeleye

189

1) kapılıyordu. Mağlûb olmamak, bi'l-'akis bu alaycı, bu 2) hafîf kıızı mağlûb etmek, ona 'aşkıñ bütün işkence- 3) lerini çekdirmek istiyordu. O ne kadar kaş çatarsa 4) çatsın, ne kadar tekdîr ederse etsin mektûbu verecek, 5) birisinden fâ'ide görmezse bir dâne, biñ dâne daha 6) verecek, evet nihâyet muvaffak olacaktı. Dünyâda bir 7) çok haksız kuvvetler onu bir çok mahrûmiyyetler içinde 8) bulundururken Nezîh bütün bu mahrûmiyyetlerle berâber kendisinin 9) şiddet-i 'azmi, metâneti, şebâtı sâyesinde muvaffak olacak 10) ve o vakit bi-hakkın galebe çaldığı bu haksızlık 'âlemine bir nazra-i 11) gurûr ve iftihârla bakacak, intikâmını almış olacaktı. 12) Sâ'at on ikiye kadar geçen dakîkalar Nezîh'in bu niyetlerini 13) birer birer mahv etti. Ezânı beş geç, yine mektûbu 14) vermege fırsat bulamadan, artık 'avdete râzı olurken 15) İzmaro'suna karşı bu tuğyânından nedâmet eyliyordu. 16) Şimdi kapıdan çıkarken başını çevirerek İzmaro'sunun 17) arkasından bakdığını görse bu teşâdüf ona bütün mukâvemet, 18) galebe arzûlarını terk ettirecekdi lakin İzmaro 19) kendisinin kalkıp gitdigini fark bile etmemişdi, 20) kardeşleriyle alayında devâm ediyor idi. Ümîd ettiği

190

1) bu eser-i temâyülü göremeyen Nezîh'in kalbi o zamân bu şamîmî nazar-ı 2) iltifâta ihtimâl ki hiç bir vakit nâ'il olamayacağını, bütün 3) o kendisi için telakkî ettiği âsâr-ı muhabbetin hep 4) teşâdüfî, tabî'î şeyler olabileceğini düşünerek cerîhadâr 5) oldu. 6) Ertesi gün Nezîh Tepebaşı'na gitmek için para 7) bulamıyordu. Ada seyâhâti, ihtiyâta ri'âyeten peşin 8) verdiği fotoğraf masrafı kendisini alışıktı bulduğu 9) kırâ'athânedan ayırlamamağa mecbûr ediyordu. O günü 10) büyük bir işkence içinde geçirdi. Bezik marközleri 11) kendisiyle egleniyor gibi ma'nîdâr bir çıtırdı ile kapanıyordu. 12) Hele beklediği maço kızları müstehzî bir göz kırpışla 13) karşısındakine kaçarak oradan, karo valelerinin 14) âğuşundan gülüyorlardı. 15) Nezîh yarınki pâzâr gününü de böyle kırâ'athânedeki geçirmege 16) mahkûm olduğunu düşünerek bir kat daha muztarib 17) oluyordu. Bu üzüntü, her gün bağçeye devâm 18) mecbûriyeti olmasaydı şimdi şurada ne râhat râhat 19) oturacak idi. Tepebaşı Bağçesi'ne böyle her gün 20) sâdece bir devâm bile kendisi için bu yolda bir

191

1) fedākārılık teşkîl ederken buna mukābil neye nā'il oluyor- 2) du? Bakalım, kızlar bunları sâdece bir taqdîr bile 3) ediyorlar mıydı? Faķat o küçük zarfı içinde şabırsızlıkla 4) titreyen mektûb onu bu mûlahazalardan ayırarak bâğçeye 5) gitmek arzûsunu vëriyordu. 6) Pâzâr günü ğalabalıkda zâten bir şey yapamayacağını 7) bildiginden, gidemediği için Nezîh o kadar üzülmedi. 8) Faķat pâzârtesi için bir çâre bulmak lâzımdı. O 9) akşam teşâdüf êtdiği Ziyâ bu çâreyi bir mecîdiye şûretinde 10) tedârik êtdi. 11) Nezîh êrtesi gün bir pârça gecikdiği oyundan kırtulunca 12) Vefâ'dan Unķapanı'na ineceği zamân yaķalığının kirli olduğunu 13) taķattır êtdi. Bu kirli yaķalıkla mı Beyoğlu'nun, İstânbûl'un 14) bütün kibâr, şık gençleri tarafından o kadar heveslerle 15) sevilen bir kıızı, İzmaro'yu meftûn êdecekti? Değiştirmek 16) için eve koşdu. Faķat yaķalıklar daha bugün ķolacıya 17) gitmişti. O vakit birdenbire hiddet êtdi. Naşıl, 18) bizde hîç bir ev kadını görûlmeyecek miydi? Nêçûn bunlar 19) vaktiyle düşünûlmüyor, vaktiyle ķolacıya gönderilmiyordu? 20) Hırşından titreyerek, karşısındakileri tezlîl için

192

1) istediği kadar şiddetli bir kelime bulamayarak odasına çekildi. 2) Evet, ne söylese hâķķı vardı. Kendisi bu kadar ihmâl 3) olunmalı mıydı? Eviñ içinde bu kadar fazla mı geliyordu ki 4) kendisine hîç diķķat êdilmiyor, bakılmıyordu? 5) Bu ânî hiddet çok geçmeden zâ'il oldu. O vakit, 6) bu 'aksü'l-'amel eşnâsında Tepebaşı Bâğçesi'nde, sevdiği 7) bir kıza mektûb vëreceκ Nezîh'in bir gün evvel taķdığı 8) yaķalığın kirinden maķcûb olacağını düşünememek gibi 9) büyük bir ķabâhatde bulunan vâlidesi ve hemşîresi için 10) revâ gördüğü sözlerden utandı. Arada, cân şıkıcı 11) bir vuzûh ile leme'ân êden bir ziyâ-yı hâķîķat birdenbire gözü 12) önünde bir kaç aylık mâzîyi ve bir kaç gün şonraki 13) istikbâli tenvîr êtdi, kendi kendisine: 14) - Şonu ne olacak? 15) diye şordu. Evet, şonu ne olacaķdı? 16) Tâ Bağdâd'ın cehennemler gibi muhriķ şıcaķları içinde ķavrulmuş 17) bir hayâl-i nizâr, o zihninden hîç çıkaramadığı Behçet, 18) bu istikbâli Nezîh'e söylüyordu. Bu istikbâlde Vedâd gibi 19) sınıfdan dönmeler, mahrûmiyyetler, uzak yerlere giderek şonra 20) dönüp gelmeler, bugünkü gibi en muhterem şefķatleri rencîde

193

1) êtmeler, her şey, beklediği, ümîd êtdiği sa'âdetlerden baķķa 2) her şey vardı. İşte Behçet küçükliğünden beri Mari'yi 3) sevmiş, gözü önünde büyüdüğünü görmüş onunla o kadar,

4) bayramını tebrik edecek kadar da mu'ārefe peydā etmiş 5) iken yine mes'ūd olamamışdı. Hālbuki Nezīh de hep hüs-n-i 6) te'vīl ettiği boş, kuru, ehemmiyetsiz teşādüflerden başka 7) ne vardı? En ehemmiyetlisi İzmaro'nun Ada tiyatrosunda 8) << Şuş be! >> demesi değil miydi? Hālbuki bunun Nezīh için 9) söylendiği teslīm edilse de İzmaro'nun şüh-meşrebliginden, 10) alaycılığından başka bir şey'e haml olunmak imkânı yoktu. Bundan 11) başka ne vardı? Birisi bu kadar yorgunluk neticesinde 12) neye nā'il olduğunu şorsa ne cevāb verebilirdi? Filān 13) gün bir kere kaş çatmış... Bunlar hemān her gün olabilirdi. 14) Eger İzmaro'da Nezīh için ciddī bir muhabbet bulunsa, 15) giderken arkasından bakmaz mı idi? Hālbuki Nezīh müfārekatının 16) hiç hā'iz-i ehemmiyet olmadığını daha geçen akşam yeni tecrübe 17) etmişti. 18) 'Ömrünün sonuna kadar muhāfaza, müdāfa'a edeceğini 19) iddi'ā eylediği o meslek nerede kalmışdı? İzmaro gözünün 20) öñünden gā'ib olunca kalbinden, hayālinden de gā'ib olmuyor;

194

1) orada bütün bir şiddet-i şamīmiyyet ile yaşıyordu. Hem o kadar 2) yaşıyordu ki Nezīh daha başlamadığı bu hayāt-ı müştereke-i 'āşıkāneyi 3) uzakdan, hayālinden yaşamış, her dürlü ihtimāliyle yaşamış, 4) kalbini ihtiyārlatmışdı. Bu za'af şimdi mesleginden vāz- 5) geçmek, hāqīkat bildigi, öyle müdāfa'a ettiği bir fikirde 6) halef etmek gibi 'azamet-i nefsine dokunan bir ihtimāl ile 7) uğraşamıyordu; uğraşacak kadar cāzib, muhākeme-firīb 8) olamıyordu. Ve bu ān vuzūh içinde Nezīh o kadar 'atf-ı 9) ehemmiyyet ettiği mektüb mes'elesinin hāqīkatini de görüyordu. 10) Bir kere, kaṭ'iyyen cesāret edip verebileceğinde şübhe 11) ediyordu. Kızlardan uzakda, mektüb vermek ihtimālī 12) olmayan bir mevki'de bulundukça hiç müşkilāt görmez, 13) gördüğü mevāni'i de hayāliyle izāle ederdi. Şimdi onların 14) karşısında bulunup da mektüb vermek zamānının nerede ise 15) hülūl edivereceğini hiss edtikçe bütün i'timādları 16) yıkılarak iktihām ettiği māni'aların tekrār yükseldiğini 17) görmüş faṭat bunu kendisine olan i'timādıyla kābil-i te'lif 18) bulamayarak görmek istememişti. İşte doğrusu bu idi. 19) Nêçün ketme, setre mecbūr olacaktı? Cesāret edemiyor, 20) bu cesāreti bira kadehlerinden de isti'āre edemiyordu. Bunu

195

1) bulsa bile, Nezīh şimdi kendi kendisini kıpkırmızı 2) kesilmiş çehresiyle, kızların karşısında bütün bütün 3) kekeleyen diliyle bir şey beceremeyerek, bir şey söyleyemeyerek

4) mektûb elinde orta yerde kâlakaldığını, kızların muhakkırâne kaç 5) çatıp yanından ayrıldıklarını tasavvur ediyor, yere geçmek isteyen 6) bir nedâmetle bozulan, müte'ezzî olan bu zavâllı genci hayâlinde 7) vâzihan görüyordu; bu hâlinin icâb ettiği kahkahaları da 8) işidiyordu. İzmaro mektûbunu alsa bile içini okuyunca 9) Nezîh ile eglenmeyecek miydi? Nezîh'in o şiddet-i muhabbetle titreyen 10) kalbini istirhâm-ı nâlânını yalan yanlış tercüme eden o satırlar, 11) bir kahkaha kadar hafif olan o genç kızda uzun bir kahkaha 12) daha huşûle getirmekden başka neye hizmet edecekdi? 13) Gülünç olmakdan bu kadar korkan Nezîh bütün sergüzeştini 14) tahtaştur ederek o zamâna kadar gülünç olmakdan başka bir şey'e 15) çalışmamış olduğunu görüyordu. 'Âciz bir mektebli iken, 16) kızları görmek için, aralarında büyük bir açıklık, 17) bir uçurum olduğunu fark etmeden her gün Tepebaşı'na devâma 18) başlamış, orada parasız kalmış, Ada'ya gitmiş, yine 19) parasız kalmış idi. Bu, sonra hikâye etmege, muhâtabını 20) güldürmege yarayacak bir vak'a idi. Fakat hakikat-i hâlde

196

1) ona dūçar olan için bâ'is-i şeref bir hâl degildi. 2) O yorgunluklar, içki içmeler, terler içinde yokuşlardan 3) tırmanmalar, Ada'da güneşlerde gezmeler, hem de bir hîç 4) için, geçici, mevhûm, bir tebessüm bir iltifât için. 5) Yâ ciddî bir temâyül görse neler yapmayacakdı? Hâlbuki ayrı 6) bir muhît içinde tevellüdünün netice-i zarûriyyesi olarak, kalbdeki 7) bütün bu isti'dâdlara karşı onlardan mahrûm kalacakdı. 8) Bu hiss-i mahrûmiyyet, bu hiss-i 'acz, bir kaç kere Nezîh'in şehbâl-i 9) hayâlini kırmışdı. Ada'da Beyoğlu'nda, yüksek eglence 10) 'âlemlerinde dolaşmak için o kadar şeylere ihtiyâcı vardı ki bunu 11) görmeden onlara özenmek, dâ'imâ muvaffak olmağa çalışarak, 12) fakat dâ'imâ muvaffak olamayarak geriden bakmak az bayağılık degildi. 13) Kızlarla görüşmesi bugün kâbil olsa ne yapacakdı? Onlara 14) iki kelimecik söylemek iktidârından 'âciz idi. Onlara 15) bir takım zarîf nükteleri nereden bulup Fransızca olarak 16) nasıl söyleyecekdi? Nezîh nefesine karşı, nefsinin bu bî- 17) naşibliğine karşı bütün bütün kızarak onu bütün bütün 18) tezlîl etmek için 'aczlerini bir şiddet-i müntakimâne ile sayıyordu. 19) Ve şaydıkça bütün hayatının, hayat hakkında tecrübesiz gençliğinin 20) kurduğu binâ'-yı âmâlin şarşıldığını, yıkıldığını hiss ediyor,

197

1) bu mütezelzil ‘âlem içinde bir istinād-gāh bulamıyor, me’yūs 2) ve maḵhūr kalıyordu. Hele mektūbu ‘aqlına geldikçe bundan 3) artık kendisi de utanıyordu. Kim bilir bu mektūbu nasıl 4) bir istihzā ile okuyacaklar, şu... Hani şu çocuk, 5) diye göz kırparak kardeşlerine, aḥbāblarına bütün 6) bildiklerine, Fransuvalara, Receb Bey’in, daha kim bilir 7) kimlerin oğullarına, herkese ḥikāye edecekler, Nezīh’i herkes 8) nazarında maḥşara ḥāline getireceklerdi. Sonra Nezīh bir daha 9) Tepebaşı Bāğçesi’ne nasıl gidecek, Beyoğlu’na nasıl 10) geçecekdi? Bāğçede kimiñ yüzünde bir tebessüm görse bunu 11) kendi üzerine alınmayacak mıydı? O ḥâlde bu kadar ḥakaretlere, 12) ‘azāblara ‘arz-ı nefis etmek neçün? Kendisini bekleyen o 13) cāmid, bārid, neticesiz bir istiḳbāl-i muḥavvif için mi? 14) Evet, mektūbu vermese... Evet, hīç gitmese, 15) Beyoğlu’nun Adaların bütün bu taḥassürler vèren, ḳalbe kīnler, 16) ḡarazler ilḳā eden ‘ālemlerine, tām o ‘ālemlere yaḳışan, oralarda 17) dā’imā ḥandān, dā’imā zarīf bulunmaḡa, faḳr ḥāllerini setr 18) etmege maḥkūm olan o sāḥte kızlara, İzmaro’ya la’netler 19) etse, onlardan vāzgeçse, kendisi müsterīḥ, ḡayūr 20) bir ḥayāt ile aṣıl vezā’ifini īfāya çalıssa?... Şaḥīḥ, 21) neçün bu ḳābil olmasın? Şimdi Nezīh’in ḳalbi büyük bir

198

1) ḳarār, bir teşebbūs iḥtiyācıyla ḳabarıyor; kendisinde bütün 2) dünyā ile uğraşacak nā-mütenāhī bir metānet, bir ḳuvvet ḥiss 3) ediyordu. Böyle ufaḳ sefil şeylerle uğraşmak, 4) ağlamak, nevmīd olmak, vālidesine, hemşiresine acı sözler 5) söylemek kendini nazarında iş‘ād etdiği mevḳi’in ‘ulviyyetine 6) karşı ne kadar ‘ādī kalıyordu. İşte bu ferāḡat, kızlardan 7) soḡumak için bu cebr-i nefis onu nazarında bir ḳat daha a’lā 8) edecekdi... Ve vāzgeçdi. 9) O gece pek çokdan beri maḥrūm ḳaldığı bir sūkūt, 10) biristirāḥat-i ḳalb ile uyudu. En şiddetli ḥāhiş-ker 11) bulunduğu bir emele nā’il olmuş gibi bir ferāḥ, bir meserret ḥiss 12) ediyordu, hep evdekilerin boynuna şarılaraḳ: 13) - Ben yine eski Nezīh oldum! 14) demek istiyordu. Ertesi şabāḥ ḳalbinde bir inşirāḥ 15) olduğu ḥâlde uyandı. Yerinde duramıyordu. Kendisine 16) bir arzū-yı inbisāt gelmişti. Biraz bāğçeye çıktı. 17) Aḡaçlar, çiçekler hep gülüyordu. Nezīh, üzerinden büyük 18) bir yük ḳalkmış gibi ḥafif, şen idi. Derin, rāḥat 19) bir nefes alaraḳ: 20) - Oh, dedi, artık āzādeyim!

199

1) 8 2) Nezîh o gün kırâ'athâne'de bezik maşasının başından 3) ayrılmadı. Şon parti bitdiği zamân gözünü sâ'ate kaldırıp da 4) on bir buçuk olduğunu görünce şaşırđı. Vaktiñ bu kadar 5) çâbuk geçebileceğine, Tepebaşı Bâğçesi zamânı geldiği hâlde 6) hiç mu'azzeb olmadan kırâ'athâne'de kalabileceğine ihtimâl 7) vèrememişdi. Dèmek ebediyyen bitmeyeceğini zann ètdiği 8) muhâbbetden kurtulmak bu kadar sâde idi? 9) Bir kaç gün bu şüretle mürûr ètdi. Nezîh bütün 10) şiddet-i meyelânıyla bezik oyununa haşr-ı nefis èdiyordu. Kalbiniñ 11) bir şey'e vakf-ı harekât ètmege olan isti'dâdı yalnız

200

1) mevzû'u değıdirmişdi. Nezîh şimdi bezik oyununa 2) 'âşık olmuş dènilebilirdi. O derecede ki yemekden şonra 3) evde beş dakîka fazla oturabilmesi gayr-i kâbil bir hâle 4) gelmiş, geceleri uykusunun içinde oyun kâğıdları 5) uçuşmağa başlamışdı. Faķat bu ibtilâ da, şiddeti nisbetinde 6) çâbuk muntafî oldu. Üç dört gün geçmeden Nezîh oyundan 7) bıkmışdı. Şimdi yavaş yavaş 'aksü'l-'amel başlıyor, 8) maħall-i şarf bulamayan hâhiş-i temâyülü nefsinı muţtarib 9) èdiyordu. Nezîh kendisini bir yokluk içinde buluyordu. 10) her şey nazarında lezzetini, sebeb-i vücudunu gâ'ib ètmışdi. 11) Kızları düşünmemek istiyordu. Faķat üç aya yakın 12) bir zamândan beri hep 'aynı nokta üzerinde meşğûl olan 13) muhayyilesine şimdi o eski meşğûliyyeti aratmayacak derecede 14) câzib bir düşünce bulamıyor, uzun günler, derin bir 15) melâl ve 'atâlet içinde geçiyordu. Nezîh'in bütün emelleri, 16) istikbâl mülâhazaları hep leţâfet-i şî'iriyelerini gâ'ib ètmışdi. 17) Hiç birisi muhayyilesini işğâl èdebilecek bir ehemmiyyet 'arz 18) ètmiyordu. Böyle hayâlsiz, meşğalesiz, bir şey'e teşebbûşden 19) 'âciz geçen zamânların ruhunda açdığı cevfi ye's, 20) gitdikçe keşîf bir cân şıķıntısı ile doluyordu. Yerinde

201

1) oturamıyor, açdığı bir kitâbı okuyamayarak elinden 2) fırlatıyordu. Şabâhleyin kalkmak, öğle yemegini beklemek, 3) karın doyurmak, şonra kırâ'athâne'ye gitmek, akşama kadar 4) bezik oynamak, şonra eve gelip yine yemek yemek, uyumak, 5) ertesi gün kalkınca yine bu yeknesak, bu budala hayâtı 6) yaşamak... Bunda ne vardı? Ve bu hep böyle gidecekti. 7) İstikbâl için, istikbâli beklenmek için Nezîh hiç bir 8) gâye göremiyordu. Bu kahr èdici ıtırâd içinde yaşamak 9) için mi eski hülyâlarından, o her ân dolu, pür-sebeb 10) hayâtından vâzgeçmişdi? 11) Vakit geçirmege yardım èder fikriyle << Dette de Haine >>

in **12)** tercümesini ikmāl etmek niyetlendi. Fakat gözünün önünde **13)** kelimeler, hiç bilmediği bir lisânın şifresi imiş gibi bir şey **14)** söylemiyordu. Yalnız, bu kitabın kendisine Ada'da refakat **15)** ettiğini düşününce gam-nâk bir tefekkür içinde orada geçirdiği **16)** mahrûmiyet dakikalarını tekrâr yaşar, o bin dürlü acılar, **17)** mahrûmiyetler arasında hiç bitmeyen, dâ'imâ kuvvet bulan bir **18)** ümîd ile nîk-bînlige muqâbil şimdi bütün mevcûdiyyetini **19)** kaplayan 'atâlet ve lâkaydî ile cân şikintisini muqâyese **20)** ederek:

202

1) - Ah o vakitler ne mes'ûd imişim! dârdı. **2)** Nezîh o sa'âdeti şimdi takdîr ediyordu o vakitler, **3)** yalnız kaldıkça, gece yatağına yatdıkça etrâfını ihâta eden **4)** leyâl-i keşîfenin karanlıkları yüksekten gelen bir şu'â'-i muhabbetle **5)** dağılır; o, kendinden, maddiyyetinden geçerek bu gülgün şu'â'lar **6)** içinde hıyâbân-ı muhabbet ve sa'âdeti dolaşırdı. Fakat şimdi **7)** etrâfındaki zulmet birikmiş, birikmiş, her yanını kaplamış; **8)** bütün etrâfı âmâl ve muhayyelâtının enkâzıyla mestür; karanlıklardan, **9)** bu korkunç boşluklardan dâ'imâ müstehzî bir << Hiç! >> **10)** feryadı, meş'ûm ve nâlân, in'ikâs ediyordu. Bu muzlim **11)** fikirler şiddetle hücum edince Nezîh ba'zen boğucu bir buhrâna **12)** kapılırdı. Bu buhrân arasında sokâğa fırlamak, Beyoğlu'na **13)** koşmak, orada, onların kapısı önünde yerlere yatarak **14)** ağlamak, zâr ve hâkîr, sürünmek isterdi. Arada **15)** kendisini toplayarak bu her gün eksilen metânetini takviye **16)** için düşünürdü: **17)** - Kendiye gel, kurtulduğun câh-ı felâkete yine **18)** düşüyorsun. Hem bu def'a ümîd-i halâş da yok **19)** Ümîd-i halâş... Bu ne boş bir hayâl idi; neye **20)** yarardı? İşte şimdi kurtulmuşdu. Artık bâğçeye

203

1) gitmiyor, yorulmuyor, fazla para harc etmiyordu. Fakat **2)** 'acabâ eskisinden bahtiyâr mı idi? Hâkîkat-i hayât bu kadar **3)** yeknesak, bu kadar tatsız, nihâyet hep boş, hep bir **4)** gafletten 'ibâret olduğdan sonra, bizi bu cân şikintilerinden **5)** kurtaracak, bize ayaklarımız altındaki hufre-i 'âmîyyeti göster- **6)** meyecek hayâllere, çılgınlıklara neçün terk-i nefis etmemeliydi? **7)** Eylülün ilk cum'ası Nezîh, resimlerini almak için **8)** Beyoğlu'na geçiyordu. Tünel'de Maḥmûd Bey'e râst geldi. **9)** Kızlardan bahş etmek vesîle arayan Nezîh için bu, büyük bir **10)** fırsat idi. Maḥmûd Bey'e hemân kızlarının donanma geçesindeki **11)** hâllerini hikâye etti. Maḥmûd Bey hiç şaşırmadan **12)** tafşîlât vermeğe

başladı: **13)** - Evet, dedi, o gün ben de kendilerini gördüm. **14)** Rusya Sefârethânesi'nin öñünde idiler. Yol pek galabalıkdı. **15)** Omuz omuza geçiliyordu. Onlar da tām öñümde imiş. **16)** Alis'in... **17)** Nezîh hayretle sözünü kesdi: **18)** - Alis mi? İzmaro degil mi imiş? **19)** - Ha, evet, İzmaro; fakat Alis daha

204

1) güzel de... Alis'in eteginden tutdum, çekdim. Arkasına **2)** döndü. Fransızca << Bırakınız mösyö >> dedi. Hıznîr **3)** kocağarı da bir çok şeyler söyledi... **4)** Nezîh, küstâh sivri bıyıklarıyla bu hâli, pür-iftihâr, **5)** anlatan Maḥmūd Bey'in yüzüne bakarak, bu bayagılıkları **6)** dinlediginden, kızlardan bahş edildigini duymak için **7)** o hoşlanmadığı genciñ yalanlarına tahammüle kendisini mecbûr **8)** bulundurduğundan utandı. Bunda iftiḥâr edilecek, başka **9)** bir adama hikâye edilecek ne vardı? Soḳâḳda bir kıza **10)** ta'arruż, ondan tekdîr, sonra büyük bir ma'rifet yapmış **11)** gibi iftiḥâr! Nezîh kendinin eski hâllerini düşündükçe **12)** onları da bu ân-ı istikrâhın vèrdigi nâfiz nazarla böyle bir **13)** ziyâ-yı 'âmmiyyet altında gördü, ve igrendi. **14)** 'Avdet ètdiği zamân, beş altı gündür kendisini **15)** şoñ derecede mu'azzeb eden tûfân-ı ihtisâsâtı kurumuş, **16)** bi'n-nisbe sükûn bulmuşdu. Ḥayât-ı yevmiyyenin cereyân-ı sâkiti **17)** yavaş yavaş bu sükûnu kuvvetlendirdi. Nezîh'in te'ellüm **18)** ve ihtisâsında eski keskinlik kalmamışdı. Bunun yerine **19)** tabî'î bir hüzün, bir tevekkül-i melûl kâ'im oluyordu. Bu **20)** etrâfında hiç bitmeyecek gibi gördüğü 'âlem-i nîstîden

205

1) kurtulmak için eski ḥayâlâta atılmak istediği hâlde **2)** onların da evvelki şa'sa'a-i emel-firîbi gâ'ib ètmış olduklarını **3)** anlıyordu. Şimdi kızların, İzmaro'nun ḥayâliyle de **4)** eglenemiyor, eglenecek, düşünecek başka bir şey de **5)** bulamıyor, mü'ellim bir yokluk içinde, ümîd-i tesellîden mahrûm, **6)** sâkin ve maḡmûm, yaşıyordu. **7)** Gitdikçe kökleşen bu metânete i'timâd ederek kızların **8)** kendisinde ne te'sîr ḥuşûle getireceklerini görmek için **9)** Nezîh bir kaç gün sonra bâğçeye gitdi. Bunda ibtidâ **10)** tereddüd ètmışdi. Fakat neye tereddüd ètmeli idi? Bu arzûsu **11)** kızları görmek ihtiyâcından mı ileri geliyordu? Maḳşadı **12)** kuvvetini, metânetini tecrübe etmek, bundan zevḳ-yâb olmak **13)** degil miydi? **14)** Nezîh kendi kendisini aldatmak istediği bu teşebbüsde **15)** muvaffâḳ olamadı. Bugün, yeni görünüyor gibi bir ḥazz **16)** bulduğu bâğçede on bir buçuğa kadar, gitdikçe mütezâyid **17)** bir intizâr ile kızları beklediği hâlde, göremeden 'avdet **18)** ètdi. Zeyrek

Yokuşu'nu çıkarken duyduğu yorgunluk **19)** arasında bugünkü hareketinin sebep-i hakîksini artık **20)** kendi nazarında ketme çalışmıyor, göremedigim daha iyi

206

1) oldu diyordu. O gece mübhem bir rāhatsızlık hiss **2)** ederek kızma, her şey'i siyāh görmek için sebebler **3)** aradı. **4)** İki üç gün sonra, cum'a günü, Nezīh Ziyā ve Şükrü **5)** ile berāber Beyoğlu'na geçmişdi. Sırf merāk sā'ikasıyla **6)** dolaşdıkları murdār soğaklarda yorulmuşlar, dinlenmek **7)** için Kafe Ruvayal'e düşmüşlerdi. Şükrü, gūyā bu **8)** yorgunluk kısmen kendisinin teşvîkinden de neş'et etmemiş **9)** gibi ötekilere hiddet ederek, söylenerek peykenin üzerine **10)** bağdaş kurdu. Ziyā, resimli gazetelerde bir güzel **11)** kadın çehresi görmek için yaprakları çeviriyor. **12)** Nezīh garsonun getirdiği bir gün evvelki Monitör'ü **13)** yābāncı bir el ile karışdırıyordu. Havādis-i yevmiyye **14)** sırasında gözüne birdenbire Maltepe kelimesi ilişdi. **15)** Kızlara 'ā'id enj ufağ şey'e bir 'alāka-i maḥşūşa göster- **16)** iyordu. Maltepe'de ne olduğunu merāk ederek okudu. **17)** Bilā-ihtiyār ağzından fırlayan: **18)** - O! **19)** nidā-yı ta'accübü üzerine Şükrü başını çevirdi; Ziyā **20)** yanına geldi. Soruyorlardı.

207

1) - Ne o?... Ne var? **2)** Nezīh gözlerini gazeteden ayıramayarak cevāb vērde: **3)** - Kızlar, kızlar... Maltepe'de nikāh olmuş. **4)** Ziyā da merāk etti: **5)** - Hangisi? diyordu, muṭlakā büyük kardeşleridir. **6)** Nezīh de gazeteden bir şey anlayamıyordu. **7)** - Bak, dēdi, bir şey anlaşılmiyor, ve yavaş **8)** yavaş tercüme etti: << Evvelki gün Maltepe'de Mösyö **9)** Jozef Diypulo'nun ḥānesinde bir çok med'uvvīn ḥāzır **10)** bulunduğu ḥālde Mösyö J. Mavroḳordato ile Mösyö **11)** Diypulo'nun yegeni Madmazel Kātina M. Kātina'nın resm-i **12)** izdivācları icrā edilmiştir. >> Sonra Ziyā'nın yüzüne **13)** bakdı: - Bu ne demek olacak? Herḥālde bizim kızlardan **14)** biri olduğunda şübhe yok. Şandalcıdan öğrenmemiş mi **15)** idik, 'amucaları Maltepe'de. Demek onun evinde düğün **16)** olmuş. Fakat Madmazel Kātina kim? 'Acabā enj büyükleri mi? **17)** Yoksa... Zāten bildigimiz isimler de bakalım doğru mu ki... **18)** Karār vèremediler. Belki bir şey anlayabilmek ümīdiyle, **19)** evlerinin öñünden geçmegi teklif etti. Yerinde pek **20)** rāhat eden Şükrü bir dürlü rāzı olmuyordu; Fakat

208

1) nihāyet o da kabūle mecbūr oldu. Kapının öñünden geçerken 2) << Kirālîk hāne >> levhasını okudular. Buña bütün bütün 3) ma'nā vèremiyorlardı. Bu şırada yukarıki kıttan bir kadın, 4) üzerlerine doğru sigara tablaları silkiyordu. Şükrü 5) bu terbiyesizlige hiddetlenerek başını kaldırıp küfre başladı, 6) Nezîh ile Ziyā'nın kahkahalarından bütün bütün kızdı: 7) - Zāten, dedi, sizin 'aqlınıza uyup da buraya 8) gelen budaladır! 9) Nezîh ile Ziyā bu hiddete ehemmiyyet vèrmiyorlar, penceredeki 10) kadının kim olduğunu merāk ediyorlardı. Ziyā, hizmetçi 11) kız, diyordu. Faķat Nezîh istiyordu ki İzmaro 12) olsun. Şükrü: 13) - İkisiniñ de, dedi, Allah belāsını vèrsin! 14) Yürüdüler; Takśîm Bāğçesi'ne kadar çıkdılar. Artık 15) etrāfa dikkat etmiyorlardı. Kızlarla, geçmişleri konuşmakla 16) meşgūl idiler. 'Avdetde, Şükrü'ye bir çok ricālar 17) ederek yine Diypulo'ların evleri öñünden geçdiler. Nezîh'in 18) gözü << Kirālîk hāne >> levhası üzerinden ayrılamıyordu. 19) Durdu, eliyle i'lānı göstererek: 20) - O hālde, dedi, bizim de girip gezmege hāķımız 21) vardır. Haydi kapıyı çalalım.

209

1) Şükrü yine kızmışdı: 2) - Benim koğulmağa vāķtim yok! diyordu. 3) Ziyā şıkıldı, Nezîh de ikisini birden iknā'a muvāfık 4) olamadı. 5) Metānet kararını tecrübe için Tepebaşı Bāğçesi'ne gitdiginden 6) beri yine tîz bir rāhatsızlık hiss etmege başlayan Nezîh 7) bugünkü havādiş ile bütün bütün merāķa düşmüşdü. 8) O gece kızlardan hangisiniñ kocaya varmış olacağını 9) ta'yîn için uykusuz kalarak bu mes'ele ile artık nēcün 10) iştiğāl etdigini düşününce kendi kendisini bir kabāhat 11) işlerken tutmuş gibi maħcūb oldu. Bunun oña artık 12) hîç ta'alluku olamazdı. Nezîh böyle bir muhākeme ile endişelerini 13) izāle etmege çalışırken diğèr taraftan teşādüfün bir hayātda 14) ne büyük te'sîrler icrā edebildigini kemāl-i hayretle düşü- 15) nüyordu. Fi'l-hāķîķa o gün pastacıya oturmayıp da 16) Kafe Ruvayel'e gidışleri, hîç mu'tādı degil iken 17) Fransızca gāzete istemesi, sonra, Türkçe bir gāzeteye 18) bile göz gezdirilirken bir çok havādişler nazardan kaçā- 19) bildigi hālde Monitör kadar kocaman bir gāzetede bu küçük 20) fıķrayı görüşü, bütün bunlar nazar-ı ihmāle maħkūm edilen

210

1) bir takım teşādüfler neticesi idi. Hālbuki Nezîh bu 2) teşādüf üzerine kendisini zabt edemese de kızları görmege 3) kalkışsa, onları görünce yine eski mülāzemeti başlasa... 4)

Demek ki o kadar kuvvet-i kalb ile, derin muhâkemelerle verdiği **5)** bir karar, sonra böyle evvelden düşünilemeyen, men' **6)** edilmesi kâbil olmayan ehemmiyyetsiz, küçük bir kaç sebebin **7)** keyfi için bozulacak, o dürlü dürlü büyük fikirlerle **8)** o şiddetli arzularla tehyi'e olunan istikbâl böyle geçici, **9)** hakîr teşadüfler elinde oyuncak olup kalacaktı? **10)** Nezîh'in silsile-i tefekkürâtı bir kere bu tarîki ta'kîbe **11)** başlayınca tâ nihâyete kadar gitmege isti'dâd gösterdi. **12)** Yâ kendisine bu kadar icrâ-yı te'sîr eden Diyapuloları görmesi de **13)** bir eser-i teşadüf değil miydi? Kızları Tepebaşı Bağçesi'nde **14)** tanımışdı. Bağçeye gitmesine sebep Ziyâ idi. O gün **15)** hâla-zâdesine gitmeseydi Diyapuloları görmeyecek, **16)** ve sonra her gördükçe bir kaç derece kuvvetlenen 'aşka giriftâr **17)** olmayacaktı. Nezîh o gün hâla-zâdesine gitmege kendisini **18)** sevk eden sebebi düşündü. Bu, iki gün sonraki **19)** 'akâ'id imtihânını pek kolay bulmaktan ileri gelmişti. Hâl- **20)** buki bu 'akâ'id imtihânının iki gün sonra icrâsını kim

211

1) tensîb etmişti? Mekteb idâresi. Mekteb idâresi **2)** o imtihânı neçün bu târîhde karar-gir etmişti? Mu'allim **3)** o sene neçün az ders okutmuşdu da Nezîh çalışırken **4)** onu pek kolay bulmuşdu? Nezîh başlıca sebebler gibi **5)** bulduğu bu bir çok sebebler arasında daha binlerce girift, **6)** muğlak, müşevveş, küçük sebeblerin bulunduğunu anlayarak **7)** birdenbire pîş-i muhâkemesinde açılan bu ufq-ı nâ-mütenâhîde **8)** gâ'ib olacak gibi bir tevaşşuş hiss ediyordu. Onun **9)** şimdiye kadar kör körüne bilâ-tedkîk kabûl ettiği 'âlem-i **10)** vekâyi' altında böyle gayr-i mer'î, müteharrik, muzlim bir 'âlem-i **11)** esbâb, bir 'âlem-i teşadüf bulunması ve en büyük kararların, **12)** en benimsenilen teşebbüslerin bu â'mâ kuvvetler beyninde bir ta'alluk-ı teşadüfî **13)** ile vücûd bularak, yine onların gayr-i ihtiyârî bir inhilâliyle **14)** mahv olması Nezîh'in kâ'inât hakkındaki son nazarını **15)** kamaşdıracak kadar ona yeni geliyordu. Nezîh bu muhâkemenin **16)** acı lezzetine dalarak hayât-ı 'âşikânesinde teşadüfün te'sîrini **17)** görmek için mâzîyi tahtattur ediyordu. Mâzî... **18)** Fakat hakîkatde bir mâzî var mıydı? Nezîh'in bütün ef'âl **19)** ve harekâtı kendi elinde olmayan bir takım sebeblerin zarûrî **20)** bir neticesi olduğdan sonra bunda ona 'â'id ne kalırdı?

212

1) Kızların Ada'ya gidişleri, Ziyâ'nın birâderinin o sene Ada'da **2)** köşk tutması sonra Nezîh'in muhabbetini alevleyen hâller: **3)** Kızlara deniz hamâmına giderlerken râst

gelmesi, operet **4)** kumpanyasının Ada'da oyun v ermesi,  ertes i  ab  h **5)** evlerinin önünden   zi a ile geçerlerken perdenin r  zg rdan **6)** a ılması; bütün bunlar hep m  - abline merb t, her   n **7)** değişebilirken değişmemiş,  ar    , o  adar ki  alli **8)** n  -  bil bir  akım te    fler degil miydi? **9)**  imdi Nez  h en büyük gördüğü bu şeyler böyle bir **10)** net ce-i te    f olduğdan şonra o kendisini günlerce **11)**   m d-v  r  eden, mes'  d  eden, deli  eden te ess mlerin, **12)**  a   atmaların na  l ehemmiyyetsiz birer te    f olacağını **13)** düşünerek va tiyle bunlara rab -  hay t  edecek  adar **14)** ehemmiyyet v rdigine gülüyor, utanıyordu. Y  o v  zge mek **15)** i  n v rdigi, met  net-i nefsine, şiddet-i i tiy  r ve ir desine **16)** inanmak i  n o  adar kuvvetli bir del l gibi tel       tdigi **17)** ma'  d  ar  r... Şimdi bu da n zarında  iyemetini g  'ib **18)**  diyordu. O gün eve döndüğü zammın tem z ya al   **19)** bulunsaydı bu  ar  r n v c  du olac   mıydı? H  lbuki **20)** daha evvel, mekt bu v rmek niyetiyle b    eye gitdigi günler

213

1)  zmaro dolaşmağa  alk saydı da götürüp mekt bu **2)** v rseydi yine  ar  r ndan e er bulunmayac  dı. Ya al   n n **3)** kirli olduğuna   k m  tmeseydi bu net ce yine de i ecekdi. **4)** Ya al   n n kirli bulması kendisinin çarşısında bir çok **5)** zeng n,   k rak bler bulunmasından neş'et  tmi di; **6)** bu rak bleri Tepebaşı'nda, Ada'da görmüş, o zammın tekr  r **7)**     rlam  dı.. D mek ki bu en u ak, en  ab '  '  dd **8)**  tdigi bir m l    za bile böyle evvelden     rlanan, h    **9)** kimse bilmediği çölde k r körüne m  lak       rlanan **10)** bir çok sebeblerin bir m nteh  -y   ab ' si idi. Nez  h, kendisini **11)**   ld rtacak  adar bir n  -m ten    lik, te    t  dilmez bir     r  d- **12)** sızlık gösteren bu mecm ' -i esb  b içinde  a  rarak, **13)** ne düşündüğünü bilemeyerek,  ula  larında bir uğultu, **14)** dalıyordu. Ve dald    a, bilmediği çölde dim   n         n **15)** bu bata  lı  larından yükselen ke    bir bu  r  arıyor, orada **16)** met n, kav  ne varsa hepsi bu se    altında titrer **17)** görünerek derin bir     be v c  d buluyor, artık her şeyden **18)**     be  diyordu.

214

1) 9 2) Bugün  n f, sene-i dersiyye ibtid  larına ma      **3)** bir ten     la s   t idi. Birinci def' a olarak te's s **4)**  tdikleri i'    t dördüncü senesine henüz bir mubaşşır **5)** getirilemedi inden diğer  n f muba   r larından birinin v r  duna **6)** meyd  n v rmemek i  n z  ten i tiy   t  diyorlard . Bir  a  **7)**  i i ar  a   ralara çekilerek yen i zamm olunan

fazla iki **8)** sene müddet-i tahşîlin yorgunluğunu şimdiden çekiyorlar gibi, **9)** bîṭāb ve ‘āṭıl, uyukluyor, şurada burada teşekkül eden **10)** bir kaç küme, ta‘ṭîl günlerinin hikâyeleriyle meşgûl. **11)** Arada bunların içinden biri ayrılarak başka bir fıkra duymak

215

1) için digerlerinin yanına gidiyor; eyyām-ı ta‘ṭīyye bu üç **2)** senelik māzī-i müşterekle birleşen arkadaşlarda şanki **3)** bir yābāncılık peydā etmiş. Alaylar, neş’eler bir pârça sâkit. **4)** Biribirlerine bir çok söyleyecekleri olanlarda görülen **5)** bir lakırdı bulamazlıkla muhāvere hep havāī. Yalnız **6)** kürsī-i tadrīsîñ etrāfında bir pârça galabalık, bir fa‘āliyyet var. **7)** İçlerinden biri, Ferīd, Bonmarşe’den aldığı bir deste **8)** fāl kâğıdını getirmiş, mu‘allim mevki’ine kurulmuş, refiklerinin **9)** zalām-ı istikbālını perde perde açıyor. Hayrī’yi kapının **10)** yanına nöbetçi dikmişler. Bu, geciken mu‘allimin geldiğini **11)** görünce herkese haber verecek. Ferīd yanına kimseyi **12)** kabûl etmiyor. Yalnız fālına bakmağa tenezzül ettiği bahtiyār, **13)** kürsīye kadar gidebiliyor. Ferīd’iñ pek muvaffak olduğu **14)** fālcı taklīdini seyr etmek isteyenler ön sıralara birikmişler. **15)** Ba‘zen şāmit bir merāk ile sükût eden arkadaşları **16)** arasında Ferīd’iñ bir şīve-i lisānı çābuk başdırılan bir kahkaha **17)** şāğanağı koparıyor. Bir kere alay başlayınca, eski **18)** sükût i‘āde olununcaya kadar bahş yayılıyor; arkadaşlardan **19)** biriniñ pek uzun bıyıkları bir kaç kere çekiliyor. Nihāyet **20)** bir kaç şabırsız << Şuş.. Şuş be! >> ihtārı ortalığa **21)** bir pârça sükûnet getirirken nöbetçinin:

216

1) - Mubaşşır geliyor! **2)** āvāzesi ‘umūmī bir telāşa sebep oluyor. Ferīd **3)** ‘ale’l-‘acele topladığı kâğıdları cebine şokuşdurarak **4)** yerine atılırken bunun şaka olduğu anlaşılıyor. **5)** ‘Acûl eller ile muvaqqaten açılan kitāblar yine sıranıñ gözlerine **6)** tıkılıyor. Nöbetçiye bir kaç küfür şavrulmak huşûşu **7)** aşlā ihmāl edilmeyerek yine muhāvereler, inceden inceye **8)** türküler başlıyor, ve bu def‘a Ferīd önündeki kâğıdlar **9)** üzerinde bir tavr-ı vākıfāne ile Nezīh’iñ tāli‘ini, istikbālını **10)** okuyordu: **11)** Nezīh’iñ bir sevdiği vardı... Bu sevdiği yā başka **12)** biriyle evlenmiş, yā evlenecek, yā Nezīh’e varacaktı... **13)** İşte inanmazsa nişāne-i izdivāc olan halka baş ucunda **14)** duruyor. Faķat şu tilkiyi görüyor muydu? Bu, işiñ **15)** içinde bir çok rakībler, müşkiller bulunduğunu söylüyordu. **16)** Şu berideki ayı da tevekkelī ihtiyāt tavsiye etmiyordu. **17)** Faķat iş haķıķaten pek karışık idi.

Bereket vèrsin ki **18)** şol tarafda çaprazlama gelen güneş bir pârça ümîd **19)** vèriyordu. Bu da olmasa... **20)** Artık Nezîh dinlemiyordu. Alaydan başka bir şey

217

1) olmadığına emîn bulunduğu bu sözlerden ‘âdetâ korkuyordu. **2)** Tâ a‘mâk-ı rûhunda esrâr-âlûd, ğarîb, fevka‘t-tabî‘a **3)** şeylere - kaţ‘îyyet-i ‘ilmiyyenin henüz kâmilin imhâ edemediği- **4)** bir incizâb vardı. Bu oyunu tām kendi hâline muvâfık **5)** buluyor. Ferîd’in sözlerine inanacağı geliyordu. Dünyâda **6)** her hâdişe ğarîb, ‘akıl érmez bir teşâdüfden ‘ibâret olursa **7)** bu fâl kâğıdlarının doğru söyleyebilmesi muhtemel **8)** olmaz mıydı? Zâten bu ihtimâl te’yîd de ediyordu. İşin **9)** içinde rakîbler, müşkiller bulunduğunu Ferîd nereden anlaya- **10)** cağıdı? O hâlde bunlar doğru olduğdan sonra te‘ehhül de **11)** doğru olabilirdi. Faķaţ bu kaţ‘iyyen kesdirilemiyordu. **12)** Yâ evlenmiş, yâ evlenecek, yâ Nezîh’e varacaķmış... Nezîh’in **13)** rûhu nâgehânî bir şadmeye uğramış gibi birdenbire **14)** şarşıldı. Nezîh’e varacaķ? Ah, bu şahîh olsa... **15)** İzmaro kendisinin zevcesi olsaydı? Nezîh böyle **16)** boş bir ümîde birdenbire kapılmaķdan maħcûb olarak bu **17)** hayâl-firîb ihtimâlden kaçdı. **18)** Teşrîn-i evvelin yağmurlu günleri başlamışdı. **19)** Gitdikçe şiddetini ğâ‘ib eden bu şıkıntılı zamân içinde Nezîh

218

1) kızlardan kocaya varanı haķķında kaţ‘î bir ma‘lûmâta **2)** dest-res olamamaķla berâber arada ğâh Ziyâ’dan Diyapuloları **3)** Beyoğlu’nda gördüğüne dâ‘ir bir tebşîr alarak, ğâh mekteb **4)** refîklerinden Sâ‘id’in kızlara Maķriköyü’nde teşâdüf êtdiğine **5)** dâ‘ir vèrdiği bir habere bakarak Monitör’de okuduğu havâdişe **6)** ne ma‘nâ vèreceğini şaşırmışdı. Bir gün Ziyâ, İzmaro’ya **7)** Bonmarşe’de yapayalnız râst geldiğini söylediğinden Nezîh **8)** böyle bir teşâdüfün kendisine de vukû‘u ihtimâlini düşünerek **9)** ma‘hûd mektûbu yine yanında taşımağa başlamışdı. Faķaţ **10)** bu mektûba eskisi kadar ehemmiyyet vèrmiyordu. Onu şimdi **11)** sırf bir alay olmaķ için taķdîm êdecekti. İzmaro **12)** yüz vèirse kâr şayacaķ, vèrmezse ne ğâ‘ib êdecekti? **13)** Ma‘amâfih Nezîh İzmaro’sunun kendisine ‘atf-ı ehemmiyyet **14)** êtmemesinden müte‘essir olmayacaķ bir hâle henüz gelmemişdi. Bütün **15)** tevekkülü ‘adem-i imkânı anlamaķdan neş‘et ediyor, ğayr-i kâbil **16)** bir şey arkasından koşmaķ gülünçlüğünden nefsinin taķlîş **17)** için maħrûmiyyete katlanıyordu. Ufaķ bir imkân onun **18)** müheyyâ-yı pervâz olan muħayyilesini bu cân şıkıcı, bu boş **19)** ‘âlemlerden kırtarabilecekti. **20)** Bir gece, kendi kendisine, bütün bütün şamîmî

219

1) olarak yalnız kalmak için daha uykusu yok iken yatağına 2) girmişdi. Ayak ucuna işâbet eden pencereden görülebilen 3) kısım-ı semâ üzerinde kamer, ortaları pek koyu lâciverd, 4) kenârları şoluk bir altunla tentenelenmiş bulutların âgûşuna 5) gâh atılarak, gâh o âgûşdan kurtularak mütebessim nazarıyla 6) Nezîh'e bakıyordu. Açık mâvî semâ üzerinde hafîf, 7) şeffâf, parlak bulutcuklar ebedî bir mülâkât-ı 'âşıkâneye 8) şitâbân oluyor gibi, serî' ve şādân, geçiyorlar; Nezîh'in 9) muhayyilesine arkalarından koşmak için arzûlar vëriyorlardı. 10) Nezîh şonbahârın bu şâf ve hândân semâsını seyre daldıkça 11) oradan kalbine bir hâhiş-i hayât, bir hâhiş-i tesellî takatı 12) ettiğini hiss ediyordu. Ve farkında olmadığı hâlde 13) muhayyilesi kendine ümîd-bahş, emel-nüvâz bir mevzû', bir meşgale 14) arıyordu. Bir ay sonra Nezîh bir promos alıyordu... 15) Kur'anın kendisine işâbet etmesi o kadar muhâl bir şey miydi? 16) Nezîh büyük ikrâmiyenin kendisine işâbet edeceğine kesb-i 17) emniyyet ettikten sonra bu gayr-i muntazâr şerveti nasıl 18) isti'mâl edeceğini düşündü. Karşısındaki münevver semâ 19) fikrine münevver bir ümîd vërdi: İzmaro ile izdivâc. 20) On altı bin liraya mâlik olunca, mösyö Diypulo

220

1) kızını elbette kendisine vërdi. Nezîh şimendüferin çıktığını 2) görür görmez doğru mösyö Diypulo'ya koşacak şervetini 3) haber verecek, ortanca kerîmesi madmazel İzmaro'nun 4) dest-i izdivâcını isteyecekti. İhtimâl ki peder İzmaro 5) ismini tanımayacak, o vakit Nezîh işte şu mâvî gözlüsü... 6) Güzel, ipek gibi kumral saçları var diyecek, 7) evet o nâzlı, o zarîf İzmaro'sunu kalbinin bütün 8) şafvet-i iştiyâkıyla ta'rîf edecek... Peder derhâl 9) muvâfaqat ediyor; bir gün sonra Nezîh Diypulo 'â'ilesine 10) takdîm olunuyor, artık o Receb Bey'lerin, filânların 11) oğullarına gösterilen iltifâtdan kendisine de büyük bir hisse 12) çıkıyor. Fakat bu, parası için degildir. İşte şimdi 13) birer birer odadan çekilen erkân-ı 'â'ilenin Nezîh ile yalnız 14) bıraktıkları İzmaro bunu nâzik tebessümleriyle söylüyor. 15) İzmaro Nezîh'e Tepebaşı Bağçesi'nde gördüğü günden beri 16) diğkhat edermiş, hattâ Ada'ya da kendileri, kendisi 17) için geldiğini biliyormuş... Burada İzmaro kızarak, 18) nasıl söyleyeceğini bilemeyerek mahcûb oluyor, öñüne 19) bakıyor, evet o da Nezîh'i... Nezîh aşağısını beklemiyor, 20) sevgilisini öñünde diz çökerek küçük elini alıyor;

221

1) bütün mahrūmiyyetlerinin birikdirdiği bir şiddet-i muhabbet ile 2) öpüyor, i‘lân-ı muhabbet ediyor. Öpüşüyorlar... Bu şahne 3) o kadar tatlı ki Nezîh daha ileri geçemiyor. Bunu bir kaç 4) kere tekrâr, ba‘zı tafşilâtını tebdîl ediyor, bu dağışıkları 5) tekrâr yaşıyordu. Nihâyet mu‘ta‘zan bir ziyâfet ile bütün 6) o Beyoğlu’nun Nezîh’i istiḥfâf etmiş gençlerini imrend- 7) irecek, onlara Nezîh’in hissi ettiği gıbḥaları verecek 8) bir şa‘şa‘a içinde nikâhları icrâ ediliyor. Nezîh düğünü 9) bir iki sene şonraya ta‘lîk ederek taḥşîlini ikmâl için 10) Avrupa’ya gidiyordu. Evlendikten şonra artık taḥşîl 11) ḥayâtına ḥâtime verilmesi tabî‘î idi. Hâlbuki Nezîh te‘ehhül 12) için kendisini hem henüz küçük buluyor, hem Avrupa’da 13) ikmâl-i taḥşîl fikrini fedâ edemiyordu. Faḫaḫ bu iftirâkı, 14) ta‘îl zamânlarında telâfi edilmeyecek miydi? Nezîh’in Ada’da 15) yâḥūd Boğaziçi’nde bir yalısı olacaktı. Bu yalının öñünde 16) güzel, beyâz boyalı, altun zıhlı bir istimboḫları 17) duracaktı. Mehtâb geceleri Nezîh, ‘â’ilesinin bütün 18) gençlerini, zevcesini, baldızlarını - baldız... Kim 19) bilir küçük Mari bu kelimeyi ne tuḫaf bulacaktı! 20) - Bu istimboḫa alacak, kamer münḫaşırın kendi şetâretlerine

222

1) ḥâdim olmak için ḫalk olunmuş gibi nereye giderlerse 2) öñlerine bir ḫâlîçe-i münevver yayacak, istimboḫ muḫtarid bir feşfeşe 3) içinde akacak; arada güzel bir sesle bir ḡazel, bir romans, 4) şâd ve muḫteriz, ḫanadlanacak; şonra hepsine bir cesâret, 5) bir neş’e gelecek; hep birden söyleyecekler, çalgı 6) çalacaklar; bu nağmeler, istimboḫun başından atılan havâî 7) fişenklerin rengârenk ḫandilleri gibi ḡâḫ birdenbire dağılarak 8) ḡâḫ meşy-i mütereddid ile şalınarak, ḡâḫ bir sukûḫ-ı serî‘ ile 9) düşerek imtidâd edecek, nihâyet bitecek... O vakit 10) ḫahḫahalar, laḫîfeler, cıvıltılar başlayacak... Ve bunlar, 11) bu leyâl-ı tenezzüh bitmeyecekti... 12) Bu te‘ehhül fikri ibtidâ şırf bir eglenceden, ḫülyâdan 13) ‘ibâret olduğu ḫâlde gitdikçe ciddiyyet peydâ etti. Nezîh 14) şimendüfer ḫur‘asının kendisine işâbetini istib‘âddan 15) uzaklaşdıkça bu ḫayâle takarrüb ediyordu. Hattâ ‘â’ilesinin 16) muḫtemel olan i‘tirâzlarına bile cevâb ḫâzırlamış, 17) o mümâna‘at şahnelerini zihnen taşavvur ederek şu söze şu 18) cevâbı vermegi düşünmüştü. 19) Teşrin-i evvelin nihâyetlerine doğru bir cum‘a Nezîh Ziyâ’ya 20) gitmişti. Hiç bir mevzû olmazdı ki Nezîh onda Diyapu-

223

1) lolarıñ laķırdısını açacak bir münāsebet bulmasın. Kızlardan 2) bahş etmek bu kadar mecbūriyyetiniñ kendisi de farkında idi. 3) Faķat bu bitmeyen muhāvere o kadar tatlı idi ki karşısında- 4) kiniñ cānını şıkıp şıkmadığını düşünmezdi. Bugün 5) yine Diyaşulolarıñ zerafetinden, 'işve-bāzlığında bahş ediyor- 6) lardı. Ziyā yeni bir havādiş verdi: 7) - Müjde, dedi, kızları isteyene veriyorlarmış. 8) Nezih laṭife zann etti: 9) - Öyle ise ne duruyoruz, dedi, birer dāne 10) alalım. 'Acabā okķası kaçā? 11) - Ciddi söylüyorum, alaya bozma. Baņa da Yümni Bey 12) söyledi. Yanında bir Hristiyan aḥbābı varmış. Diyaşulolara 13) soķākda rāst gelmişler. Yümni Bey ne güzel kızlar, filān 14) diyecek olmuş; herif isterseniz, demiş, babalarına 15) söyleyim; ben akrabālarımdanım, Türk'e de verirler. Ben de geçen 16) gün Yümni Bey'e güzelliğlerinden bahş ediyordum. Herifin 17) laķırdısını baņa söyledi, istersen birisini al dedi. 18) Babalarının kendilerini bu kadar serbest bırakışı cihāzları 19) olmadığından birer 'āşık koca bulsunlar diye imiş. 20) Nezih hemān, bilā-iḥtiyār cevāb verdi:

224

1) - 'Āşık çok, faķat koca... Bu, yok. 2) Nezih yalnız kaldığı zamān bu cevābını kendi kendisine 3) tekrār edecekdi. Evet, 'āşık çok, faķat koca 4) yok... Şimdi bu tefekkür oña, pīş-i nazarında tebessümler altına 5) şaklanan bir fāci'a-yı hayātı bütün acılığı, bütün sefāleti 6) ile ihsās ediyordu. Kızların her gittikleri yerde, 7) Tepebaşı'nda, Ada'da, bir çok gençler tarafından ihāta 8) edildiklerini düşünüyor; bu şetaetli meclislerin māhiyyetini 9) faķat şimdi anlayabiliyordu. Erkekler, kızların 10) yalnız cāzibe-i şebābından, tarāvet-i ḥüsnünden biraz istifāde 11) etmek, sādece tatlı, müheyyic bir zamān geçirmek için 12) buraya şitābān oluyorlar, eglenecikleri kadar eğleniyorlardı. 13) Faķat karşılarında kızlar, tekrār eden bir nazarda bir ma'nā-yı va'd 14) bulmak, ba'zısında fark eder gibi oldukları bu ümīd-i izdivāc 15) kaçırılmamak için dā'imā halecān içinde, dā'imā teşhīr-i kulüb 16) komedisi içinde, etrafındakileri uşandırmak kor- 17) kusuyla her gün yeni bir cāzibe, maşrafsız bir tuvalet ihtirā'ında 18) muṣtar bulunurken zāhiren şen, lāķayd, bī-pervā durmağa 19) mecbūr idiler. Her ān, kaķırdıkları bir zengīn izdivācın 20) mātemiyle kalben giryān, senelerce böyle uzanıp gitmek ihtimālini

225

1) gösteren zevc avcılığından yorgun, meşkûk ve muzlim 2) istikbâlden mütedehhiş, fakat yine belli etmeyerek, yine bir dakîka 3) dalgın, durgun görünmeyerek her dakîka güzel, her dakîka 4) şādān gözükeceklerdi. Hâlbuki öte tarafda bu açık 5) laţifeler, şakalarla arzûlarını teskîn eden gençler kim bilir 6) kızlar hakkında ne ğayr-i mütenezzilâne fikirlerle ayrılıyorlar, onları 7) nāmûslu bir adamın zevceligine ğayr-i lâyıķ görüyorlar, 8) laķırdıları açıldığı zamān muhakķirāne dudak bükerek: 9) - Adam sen de! diyorlardı. 10) Bu düşünceler Nezîh'in müfekkiresini tenvîr ediyor, 11) izdivāc için vërdiği kararın da bütün evvelki düşünce- 12) leri gibi hayāl üstüne, hep hayāl üstüne mü'esses olduğunu 13) anlıyordu. Fi'l-hakîka, Nezîh on altı bin liraya mālîk 14) olduğdan sonra İzmaro ile yalnız te'ehhül düşünmüş, 15) o nîkbîn romancılar gibi hayatına bu izdivāc ile nihāyet 16) vërmışdi. Fakat, ba'zı roman şahîfelerine hātîme-bend olan 17) te'ehhül hayat-ı hakîkiyye için de böyle bir muntehā mı idi? Nezîh 18) artık bir muhabbetin, 'akîb-i izdivācdaki âteşin heveslerin 19) ebediyyen imtidād edebileceğine emîn olmayacak tecrübe-dîde

226

1) idi. Bu hâlde, her şey'i güzel, her şey'i muvâfîķ, ma'ķûl 2) gösteren bu şiddet-i ibtilā sükûn bulduktan sonra ne olacağını 3) düşünmek iktizā etmez miydi? Nezîh yeni peydā etmege başladığı 4) fikr-i tahlîlin yeniligindeki şiddet-i cāzibesine meftûn olarak 5) mektebde sâ'atlerce uğraşdıkları hendese, cebr mes'eleleri 6) gibi kendi hâlini kaţ'î, vāzîh düstürlara ircā' etmek, 7) muhakemesini her vakit mağlûb eden hayâlinde bu vuzûh ile 8) kurtulmak istedi. Te'ehhülün ilk çılgınlıkları geçdikden 9) sonra herkesde olduğu gibi, kendisinde şu iki hissdan 10) birinin vücûd bulabilmesi zarûrî idi: Yâ İzmaro'suna 11) karşı dōstāne bir muhabbet besleyecekdi, yâ bu izdivācdan 12) nedāmet edecekdi. Nedāmet... Nezîh şimdi bunu, nā-kābil-i 13) ta'mîr bir hareketin vëreceği bu merāret-i şedîdeyi hiss 14) ediyordu. Ona bütün hayatı, hele şu dört beş aylık 15) son devresi, ebedî zann olunan 'ulvî hisslerin, büyük 16) teşebbüslerin, 'ālî kararların kıymetini anlatmışdı. Üç dört 17) ay evvel yaptığı şeyleri bugün istihfāf etmiş, 18) onları çocukça, delice bulmuş, hâlbuki o dört ay 19) evvelki zamānda da māzîye 'aynı nazar-ı tezyîfle bakmış olduğunu 20) gördükçe bugünkü emellerinin, ümîdlerinin, hisslerinin

227

1) istikbâlde de ‘aynı şiddetde, ‘aynı hâlde kalacağına artık 2) nasıl emîn olabilirdi? İşte Nezîh hâkîkaten oluyor gibi 3) hiss ediyor ki İzmaro ile izdivâcdan bir iki sene 4) sonra - belki o kadar bile geçmeden- bu eski hâlleri 5) düşündükçe << ‘Acabâ bunları yapan ben mi idim? >> demekden 6) başlayarak << Ne çocukça şeyler! >> demeğe kadar varacak; 7) ibtidâ, uzakda bulunurken her hareketini bir hâle’-i şî‘ir 8) ve zerâfetle muhâfât gördüğü zevcesinin tabî‘î, zarûrî 9) olarak bütün nekâişine yavaş yavaş vâkıf oldukça, 10) yâhûd şiddet-i intizârına tevâfuk etmeyen hâlâtını birer nakîşe, 11) birer kabâhat ‘add ettikçe << Bu kadar delilikler hep bu kadın 12) için mi idi, hep bunun için mi? İşte bunun da 13) ötekilerden farkı yok! >> diyecek. Vâkı‘â bunu düşünür- 14) ken utanacak, düşünmemek isteyecek; fakat günler 15) geçdikçe bu, bir fikr-i sâbit olacak; her ân Nezîh’i muztarib 16) edecek, İzmaro’sunun hayâtlar veren huzûru artık 17) bir menba‘-ı ‘azâb vücûda getirecek. Kaçmak istediği 18) hâlde kaçamayacak... Sonra gizlice bî-sebeb bir devr-i 19) bükâ başlayacak... Evvelce takdîs edilen kadına karşı 20) günler geçdikçe kökleşen bir husûmet artık onun o eski

228

1) ma‘bûdenin kalkışında, oturuşunda, söz söyleyişinde 2) bin kabâhat, bin bayağılık gösterecek, ve hayât Nezîh’in 3) kendisi için kendi eliyle hâzırladığı bir cehennem 4) olacak. 5) Nezîh kalbinde bu iki ihtimâlden hangisinin vücûd 6) bulabileceğini düşündü. Kendi nazarında şamîmiyyetini 7) muhâfaza etmek isterse bütün isti‘dâdıyla bu ikinci şıkka 8) meyyâl olduğunu teslim lâzım geleceğine hüküm etti. Hâlbuki 9) diger bir nokta-i nazardan da Nezîh bu izdivâc için bir çok 10) acılar görüyordu. Kızları Beyoğlu’nda bilmeyen hemân 11) yok idi. Bâ-huşuş bir Türk ile birisinin te‘ehhülü elbette 12) nazar-ı diğkati celb edecek; bu, hiç şübhesiz bir çok 13) kişiler için günlerce sermâye-i makâl olacaktı. Kim 14) bilir, ara yerde ne maşallar ihtirâ‘ edilecekdi. Diya pulolara 15) mülâzemet-i ‘âşıkânede bulunmuş gençler birbirlerine teşadûf 16) ettikçe ma‘nîdâr bir göz kırpışla: 17) - Seniñki diyeceklerdi, bir Türk ile evlenmiş, 18) yağlı bir budalâya çatmış! 19) Seniñki... Evet, onun İzmaro’suna böyle diye- 20) ceklerdi. Nezîh İzmaro’sunu meleklerden şâf ve mukaddes

229

1) ‘add  tdiđi h lde o bu  apkıń ağızlarda << senińki >> 2)  m sıyla taşır olunacak, kıızlarıń büyük bir fed   rl ğ  3) değeri olmadığını iddi‘ da ha    kazanmış ba‘zı imtiy zlılar, 4) - y  Rabb , ‘acab  bunlar pek çok muydu? - Nez h’in bütün 5)  albiyle nefret  tdiđi bu her fler kem l-i lu flarından o a acıyarak: 6) - Zav llı! diyecekler. 7) Zav llı...  a  h Nez h bir zav llı mı olac dı? 8)  zmaro kendisini bu  adar acınacak bir h le mi getirecekdi? 9) Y  o haf f, o hav  -meşreb genç kıız bu yeni hay t  10) na  l tel      decekdi? Nez h onu eskisi gibi kimseden 11)  a  rmayarak, serbest ya atamayac ğını anlıyordu. 12)  ı  an lığı bu a m s  de  tmezdi.  zmaro’ya içinde 13) büyüdüğü cem‘iyyeti aratmamak, aramağa vak t bırakmamak i  n 14) onu d  im  bir dağdağa içinde yaşatmak l zım gelecekdi. 15) H lbuki on altı bi  lira bu  adarına kif yet  tmezdi. 16) Bir gün gelip  zmaro’nun Tepebaşı B đ esi’nde  arde leriyle 17) ber ber oturduğu ma ayı, e rafındaki ‘a   ları, 18) o vak t beslediği  m d-i izdiv c  aramayac ğı, bu geçen 19) zam nıń i‘ desi mu  l olduğuna b  arak o zam n içün bir 20)  h-ı ta ass r çekmeyeceği neden ma‘l m idi? Bu ta ass rleriń,

230

1) ziy dele e ziy dele e aralarında n -  bil-i iml  bir uçurum 2) a mayac ğına,  ad  at-i zevciyye ile ber ber n m s-ı ‘  ileni  3) bu uçuruma düşmeyeceğine Nez h na  l em n olabilirdi? 4) Ey,  yleyse?  zmaro ile kendi arasında te’s se 5)  alı dığı bütün o r b talar, oldu  a cidd  bir mu  keme 6) nef esinde hep böyle h  e m n er oluyorsa bu h  ler, 7) bu boş şeyler ar asında  o arak n   n yorulmalı, n   n 8) her adımda her şeyden bir cer  a almalı idi?

231

1) 10) 2)  zmaro ile bu  o  imk n-ı irtib t ğ da yine h  e 3) m n er olac ğını anladı dan  o ra, Nez h bütün dehşet-i 4) müşevveşe ve muzlimesiyle mu  kemesi üzerine te’ irini hiss 5)  tdiği h  m-i hay ta it  ate alı ma a ba layordu. Artık 6) evvelki gibi, e lenebilmek, mes  d olmak i  n    7) hem  reni  v c da getirdikleri lev a-i zar feyi her  n 8) mu ayyilesinde ihy ya h cet görmüyordu. O lev ayı o  adar 9) tem     tmı , tem     tdik e nazarı o  adar  lfet ve ist n s 10) peyd  eylemişdi ki nih yet orada doymayan  m liyle te’l fi 11) n -  bil gölgeler bile fark  tmı di.

232

1) Şimdi hayât-ı yevmiyye Nezîh'in üzerinde nüfûzunu icrâya, 2) dikkat ve ehemmiyyetini zabta muvaffak oluyordu. Ma'amâfih bütün 3) emelleri, ümîdleri bu kadar darbelerle kırıldıktan sonra 4) kızları bir kere bu yeni gözleriyle görmek istedi. Fakat 5) bu nasıl kâbil olabilirdi? Artık Tepebaşı Bağçesi 6) kapanmışdı. Sokakta teşadûf ihtimâline kapılarak gündüzleri 7) mektebi terk ile Beyoğlu'nda dolaşması bu kadar 'âkilâne 8) müâlâ'alardan, karârlardan sonra pek bayağı, pek gülünç 9) buluyordu. Bunun için yalnız bir ihtimâl kalmışdı: 10) Kışın pâzâr günü operet kumpanyasına gider de göre- 11) bilirse... 12) Teşrîn-i şânînin on üçü olmuşdu. Bahâr muhtazır 13) son bir şüh-i marîzâne ile bu müsteşnâ cum'a gününe şoluk 14) tebessümler serpiyordu. Akşama doğru Nezîh evde dura- 15) madı. Cihâna müstevli gördüğü bir hüsn-i seyyâl ve câzib 16) ona güzel çehreli görmek ihtiyâcını vâreerek kendisini 17) Beyoğlu'na sevk ediyordu. Herkes, bu fevka'l-me'mûl 18) müsâ'adenin bahş ettiği sevk ve güşâyîşle beşûş, sokâğa 19) atılmışdı. Çehreler, tavırlar, hareketler, yayılmak 20) isteyen bir neş'e-i derûnînin te'sîriyle hep mütebessim idi.

233

1) Nezîh, her tarafta bir şetâret görerek memnûn bir hâlde 2) Galatasaray önüne kadar çıkmışdı. Şol taraf 3) kaldırımını üzerindeki akıntıya kapılarak ilerilerken bir kaç 4) sıra yukarıda giden üç kadını Diyakulolara benzetdiği için 5) birdenbire titredti. Bugün tabî'î kızlar da evde otura- 6) mazlardı. 'Acabâ bunlar olmasın? Önünde yürüyen şu üç 7) kadının çehrelerini görmek ihtiyâcıyla bî-karâr olan Nezîh 8) galabalık arasında yetişmek kâbil olmayacağını görünce egilerek 9) ayaklarına bakdı. Koca lastikler içinde sürünen bu ayaklar 10) Diyakulolarda olduğu gibi güzel saçların, başların her zamân 11) ufak, nâzik iskarpinlerle taşınmadığını ona anlattı. 12) Yukarıya doğru galabalık inkisâm ediyordu. Nezîh 13) Zannî Eczâhânesi'ne kadar çıkarak aşağı inen sokâğa 14) bir bakmak niyetinde idi. Lüksemburg'un önünde üç dört 15) adım mesâfeden kızlara birdenbire râst geldi. Ne yapacağını 16) derhâl şaşırılmışdı. İzmaro'yu iyice, doya doya görmek 17) için olduğu yerde tevakûf ettiği hâlde bunlar geçip 18) giderken kendisine bir eşer-i âşinâ gösterip göstermedikler- 19) ini, bakıp bakmadıklarının farkında bile degildi. Yalnız 20) kulaklarında şiddetli bir uğultu işidiyor, yüzünün âteş

234

1) gibi yanmasından bütün kanının başına hücumunu anlıyor, kalbi 2) şiddetle çırpınıyordu. Bu kadar heyecanı, bu kadar şaşkınlığı 3) hâlâ vücûda getirebilmek için bu kızlar kendisinde ne 4) 'amîk bir te'sîr hâşıl etmiş olmalıydılar! 5) Ağustosun yigirmi birinci gününden beri Nezîh Diyafuloları 6) görmüyordu. Bugün tām seksen dört gün olmuşdu. 7) İşte bu seksen dört günün i'tidāl-i dem ile vèrilen 8) kararları, ümîdsizlikleri şimdi şu teşādûf ile hep 9) unutulmuş gibi, Nezîh ilk perîşânlıktan kurtulunca hemân 10) geri dönerek pek hızlı yürüyen kızlara yetişmek için 11) 'âdetâ koşmağa başladı. Uzaqdan şapkalara 'işâret 12) koymuşdu. Bu handân ve 'işve-bâz şapkalara mevzûn bir 13) âhenkle şallanışını seyr etmegi, onların arkasından 14) - hiç bir şey düşünmeyerek- koşmağı şu dakîkada 15) akşâ-yı emel bilen Nezîh, aldığı emre itâ'at eden 16) bir nefere beşliyordu. Ve bu hareketini muhâkeme etmegi bî-lüzûm 17) buluyordu. 18) Mekteb-i Sulţânî önünde araya tramvay ile bir kaç 19) arabanın girişi Nezîh'i uzaqda bıraktı. Kızlar Doğru- 20) yol cihetinde ilerilemişler, gözden gâ'ib olmuşlardı.

235

1) Galabalık arasında yol bulup geçmeğe uğraşırken biraz 2) kendisini toplayabilmişdi. Durdu, ey, ne oluyordu? 3) Bu yaptığı ne idi? Neye koşuyor, yol bulmak için 4) neye telâş ediyordu? 5) Nezîh 'âdetâ mahcûb olarak geri döndü. Şimdi 6) mütefekkir bir hâlde pastacıya oturmuş, soğâğın galabalığını 7) seyr ediyordu. Lakin onun bu galabalıkla artık 'alâkası 8) kalmamışdı. O bunlara bir nazar-ı hüsrânla bakmağa mahkûm idi. 9) Bu sırada Diyafulolar ellerinde bir mağazadan almış 10) oldukları paketlerle 'avdet ediyorlardı. Nezîh kendisinin 11) gâşb olunan bir hakk-ı meşrû'unu, hakk-ı muhabbetini ta'kîb 12) ediyormuş gibi şiddetle dışarı fırladı. 'Âdetâ hiddetle 13) karışık bir hisle tâ arkalarında yürüyordu. Koyu lâciverd, 14) bayağı bir elbise giymişlerdi. Şapkalara 'âdî, iskarpinleri 15) eski idi. Şen, bî-pervâ, alaylarına dalmışlar, 16) Nezîh'i, ehemmiyyet vèrmeden, arkalarından koşduruyorlardı. 17) Câm'îin altındaki soğâkdan şapdılar. Nezîh köşe başında 18) durarak bakıyordu. Kızlar bir kapıdan girinceye kadar 19) orada bekledi, hattâ meydânda kimse kalmadığı hâlde yine 20) yerinden ayrılmıyordu. Nihâyet intikâm alırcasına bir te'essüfle:

236

1) - Hâllerindeki o fevka'l-âdelik kalmamış! 2) dedi ve ehemmiyyet verilecek bir ıztırâb hiss etmeden 3) yürüdü. 4) Nezîh artık Diyafuloların te'sîr-i şedîdinden ka'tiyyen kurtulmuş 5) 'add olunabilirdi. Seksen dört gün devâm eden bir 6) hasretin netîcesinde ilk teşâdüfû böyle bi'n-nisbe bir sükûnet-i 7) kalb ile geçirirse bundan sonra bu gibi tecrübeler pek 8) kolay mukâvemet edeceği, zâten ayrı birer mecrâ dâhilinde 9) akmaga mahkûm olan hayâtlarının ileride kendilerini 10) bütün bütün ayıracağı muhakkağ idi. Üç dört ay 11) süren şu mu'âşaka-i hayâliyye git gide Nezîh'de tatlı bir 12) hâtıra bırakıyordu. Sefâlet-i hayâtiyyelerine vâkıf olduğu 13) zavallı Diyafulolar hakkında bir şefkat-i müte'essirâne hiss etmeğe 14) başlamışdı. Hakikat-i hayâta, ihtiyâcât-ı maddiyyeye bigâne 15) kalmaga o kadar lâıyk olan bu nâzik, bu sevimli kızların 16) olduklarından yüksek görünmek için ne mahrûmiyyetlere 17) katlandıklarını, yeni bir şapka almak, bir pâzâr seyre gide- 18) bilmek için ne kadar üzüldüklerini düşündükçe bu 19) müzehheb ihtiyâclara karşı derin bir merhamet duyuyordu. 20) Hayâtda kim bilir daha ne kadar acılar vardı ki hep böyle

237

1) tebessümler, işveler, memnûniyyetler altında setr olunuyordu! 2) Ramazân gelmişti. Opera merâkından hâlâ vâzgeçmemiş 3) olan Sa'îd Nezîh'i bir kaç gece Verdi'ye kadar götürdü. 4) Nezîh oyundan ziyâde Diyafuloları görmeğe hâhiş-ker idi. 5) Tûl müddet görülmeyen bir ahbâb-ı tahassürü hiss ediyordu. 6) Bir pâzâr günü yine oyundan 'avdet ederken Löbon'un öngünde 7) onlara râst geldi. Bu def'a şaşırmayarak o penbe çehreleri 8) kemâl-i lezzetle seyr ediyordu. Onlar yine aldırmadılar. Bir 9) kaç adım uzaklaştıkları zamân arkalarından bakdı. 10) Ta'kıb etmek için ufağ bir arzû hiss ediyordu. 11) Fakat çok tereddüd etmeden: 12) - Nâfile, dedi, boş yere yorulacağım. 13) İzmaro'su için Ada'da güneşler altında bin 14) meşakkat, bin ıztırâb ile dolaşmağı vaktiyle sa'âdet 15) bilen Nezîh şimdi mütenâsib endâmlarına, güzel eşselerine 16) bakarak kızları beş on dakîka ta'kıb etmeği boş yere 17) yorulmak 'add ediyordu. 18) Bayramı ta'kıb eden cum'a günü, bahâr kendini 19) sevdirmek isteyen bir kadın gibi, bütün şa'sa'a-ı tarâvetini

238

1) yaymışdı. Nezîh Şişli'ye çıkmak üzere köprüye indi. 2) Orada beş on adım karşıdan birini görünce tereddüde 3) kapıldı. Bu, Behçet'e ne kadar beşziyordu. Yan yana

gececekleri **4)** zamān tereddüdü zā'il oldu. Zāten Behçet de Nezîh'i görmüş, **5)** elini tutmak istemişti. Nezîh hayretle: **6)** - Lakin ne kadar değişmişsiniz! demekden kendisini **7)** men' edemedi. **8)** - Bağdād bu! **9)** Şimdi Nezîh söyleyecek bir şey bulamayarak Behçet'in **10)** yüzüne bakıyor, neçün, ne vakit geldiğini şoramıyordu. **11)** Bunu şormağa zāten hācet var mıydı? Şıcağdan, **12)** meşakkatden, ıztırābdan bozulan, siyāhlanañ, çirkīnlenen **13)** bu çehre ona her su'ālın cevābını pek vāzih olarak **14)** veriyordu. Diyapulolara ufağ bir telmih olmak üzere: **15)** - Hani, dedi, Avrupa tarikiyle 'avdet ede- **16)** cekdiniz? **17)** Behçet mağmūm nazarıyla muhātabına bakarak başını salladı: **18)** - Olmadı, dedi. **19)** O gün Şişli'de Mari'nin kākahalarına, şetāretlerine **20)** bakan Nezîh, yanmış, bozulmuş, kemikleri çıkmış çehresiyle

239

1) Behçet'i der-hātır etmekden kendisini men' edemedi. Bu genç **2)** kākahalar kulağına meş'ūm bir in'ikās ile çarpdı. Kalbinde **3)** bütün kadınlara, bedbaht eden kadınlığa karşı bir gayz **4)** hiss ediyordu. **5)** Nisānın otuzuncu cum'a günü Beyoğlu'ndan dönerlerken **6)** Ziyā, Şükrü, Nezîh Tepebaşı Bāğçesi'nin önünden geçiyorlardı. **7)** Bu akşam orkestra Nezîh'in kulağına pek emel-bağış bir tatlılıkla **8)** in'ikās ediyordu. **9)** - 'Acabā, dedi, kızlar içeride mi? **10)** Kızmak için henüz bir sebep bulamamış olan Şükrü: **11)** - Al işte, dedi ve nazarıyla içeride piyasa eden **12)** Diyapuloları gösterdi. **13)** İstişāreye hācet kalmadan üçü de geri döndüler, **14)** bāğçeye girdiler. Nezîh yedi ayı mütecāviz bir zamāndan beri **15)** buraya gelmemişdi. Ayakları altında çıtırdatdığı kumlar **16)** bütün hātırāt-ı māzīyyeyi, yalnız laṭif ve cāzib cihetlerinden **17)** ihyā ediyordu. Diyapulolara hemān hemān meftūnāne bir nazar 'atf **18)** etti. Kendisini görünce İzmaro'nun yüzünde bir penbelik **19)** hāşıl oldu zannına bile kapıldı. İkinci def'a olarak **20)** öğlerinden geçerken Nezîh'in bugün boş duran eski mevki'i

240

1) bütün o tozlu iskemleleri, tozlu ağaç yapraklarıyla **2)** kendisine bir nazar-ı serzeniş yolluyor. Neye oturmuyorsun? **3)** diyordu. Nezîh, refiklerinin mūmāna'atını ister bir tavır ile **4)** teklif etti: **5)** - Oturmayacak mıyız? **6)** Şükrü kızdı: **7)** - Yine mi başladın? dedi. Siz abdālsınız, **8)** bunlardan adama fā'ide gelmez. Bunlar sizi alık yerine kırlar, **9)** eglenirler!.. **10)** Nezîh maqşadının bu kadar 'anif bir şüretde keşif **11)** ve redd edilmesine de hem kızarak, hem utanarak kendilerine iltihāk **12)** etmiş olan Maḥmūd Bey'den tafşilāt

alıyordu. Beriki **13)** muttaşıl söylüyordu: **14)** - Alafranga beş buçukda geliyorlar. Sā'at ondan **15)** beri burada bekliyorum. Geldiler << Montanyö Rüs >> e **16)** binenleri bir çok seyr êtdiler ammā kendileri binmediler. **17)** Faķat bir gün elbette binecekler. Ben arkalarına oturacağım. **18)** Üzerlerine doğru öyle bir düşeceğim ki... **19)** Nezīh bu akşam bāğçeden dönerken māhiyyetini tahlīl êdemediği **20)** bir hıssın taht-ı te'shinde bulunuyordu. Bāğçeden ayrılmak

241

1) istememiş, kalmak da arzū êtmemişdi. Şimdi bir **2)** ağlamak ihtiyācıyla mużtarib idi. Kālbinde nereye maşrūf **3)** olacağını bilmediği 'adem-i memnūniyyetler, tahrib arzuları, **4)** bir fenālık êtmek hırşları fark êdiyor, derhāl nādim **5)** oluyor; kendisini pek bedbaht bulmakdan ileri gelen bir **6)** te'ellümle sebebi mechul bir hūznūn imtizācından mütevellid bir 'atālet-i **7)** hayāt, bir nefret hiss eyliyordu. Faķat nêçün bu? Bir **8)** kadının bir nazarı, ufacık bir muvācehesi kālbimizde, **9)** mevcūdiyyetimizde neden böyle fırtınalar koparıyor? **10)** Nezīh şimdi eve kavuşmağı büyük bir ni'met 'add **11)** ederek 'ādetā koşuyordu. Hemān gidip odasına kapanacak, **12)** uzun uzun ağlayacak, sonra kālbindeki bu heyecānları **13)** yazacakdı. Hattā bunun için, Ziyā'nın teklif êtdiği **14)** müsāfereti redd êtdi. Eve geldiği zamān o şedid ihtiyāc-ı **15)** bükā zā'il olmuşdu gēceleyin, gündüzki taħassūsātını taşvīr **16)** için kalemi hoşkaya batırdığı zamān yazacak bir kelime **17)** bulamadı. **18)** - Adam sen de! **19)** dedi; o kāğıdı fırlatarak rāhatça uyudu.

242

1) 11) 2) Şayfiyyeye gidecek 'ā'ilelerin Tepebaşı Bāğçesi'nden iyi bir **3)** hātırā şaklamaları maķşadıyla mayısın otuzuncu pāzār **4)** günü bāğçe bayraklarla donatılmış, gēce şenlik icrā **5)** êdileceği i'lān olunmuşdu. Nezīh o gün mekteb **6)** refiklerinden Sa'id ile berāber bāğçede idi. Yine eski yere **7)** oturmuşlar, pāzārlara maķşūş bir fa'āliyyet ile temeyyüz eden **8)** galabalık arasında güzel çehreler arıyorlardı. Nezīh, **9)** kendisine āşinālık êderek bir maşaya oturan iki genç **10)** adamdan birini Sa'id'e gösterdi.

243

1) - Şunu gördün mü, dedi, hani saña anlatmışdım, **2)** Behçet? İşte o. **3)** - Bağdād seyāhatinin hīç hükmü olmamış demek? **4)** - Öyle olacak. **5)** Nezīh, muķāvemet kabul êtmez bir kuvvet karşısında **6)** bulunuyor gibi omuzlarını kaldırarak izhār-ı 'aciz ile bu **7)**

8) heveslerine gömülerek, bütün mevcûdiyyetleriyle bu emeller arkasından 9) titreyerek, meşgûl ve gâfil, müteheyyic ve mütehâlik, pençeleşip 10) didişdiklerini, çarpışıp ayrıldıklarını fark ediyor; 11) güzel kıstümler, muntazam muhâvereler, nezâketli tavırlarla 12) oynanan muḍhike-i hayâtı şahnenin içinden bu kûklaların bütün 13) çıplaklığını, bütün ca'liyyetini, vahşet ve gılzetini anlayarak, 14) görerek seyr eyliyordu... 15) Ve galabalık gittikçe artarak bâğçenin her tarafına yayılıyordu. 16) Rengârenk bayrakların temevvüleriyle bir çok kadınların tâze, 17) i'tinâlı tuvaletleri birbirine karışarak nazâr-rübâ bir âhenk-i elvân 18) vücûda geliyor, orkestranın hafif valsleri herkese 19) şanki bir reftâr-ı rakşân bahş ediyordu.

246

1) Sa'îd kapı tarafını nazarıyla işâret ederek: 2) - Kızlar geliyor, dedi. Bakalım ne yapacaklar? Boş 3) maşa yok, şu yanımızdaki maşadakiler iskemlelerini kapıp 4) gittiler. Şimdi kızlar gelir de buraya oturlarsa şâhibleri 5) gelince tuhaf olacak. 6) Diyapulolar, yanlarında Nezîh'in yeni bir mürebbiye diye telakkî 7) ettiği yaşlıca bir kadın ile, eglenerek geldiler. Boş 8) yer kalmamış olduğunu görünce biraz tereddüden sonra yoldan içeri 9) girdiler. İskemleleri tersine kapalı maşanın önünde duruyorlar, 10) şâhiblerini bekleyen yarım bira kadehlerinden korkuyor gibi oturmağa 11) cesâret edemiyorlardı. Nezîh ile Sa'îd bu ictinâbı 12) lüzûmsuz bularak gülüyorlar, Diyapulolar da mahcûb olmamak 13) için 'aynı şûrette muḳâbele ediyorlardı. Nihâyet karar 14) verdiler: Yalnız iskemleleri alarak Nezîh ile Sa'îd'in 15) maşasına geldiler. Bunlar yine gülerek yer vermişlerdi. İhtiyâr 16) mürebbiye Sa'îd'in, ismini bilemedikleri büyük kız Nezîh'in yanına 17) oturdu. Mari ile İzmaro bunların ortasında kalmışlardı. 18) Bir maşanın başında bir halka teşkîl edilerek, mecbûrî 19) bir muḳârenetle aḥbâb gibi birlikde oturulan bu meclisde ilk 20) kahkahalardan sonra bir sıkıntı peydâ olmuşdu. Ne kızlar 21) lağırdı söylüyorlar, ne Sa'îd ile Nezîh sükûtu ihlâl

247

1) edebiliyorlardı. Nihâyet Diyapulolar şabr edemediler, Almanca 2) konuşmağa başladılar. Sa'îd işin böyle evvelden hiç 3) tahmîn edemediği bir şûrete döndüğünü görünce baklayı 4) ağzından çıkardı. Nezîh kaşlarıyla işâret ederek refîkine, 5) pek 'ayb olduğunu anlatmak istiyordu. Sa'îd kahkahasını 6) şalivérerek: 7) - Bilirsin yâ, Türkçedir... Anlamazlar! 8) Artık her iki taraf kendi şohbetleriyle meşgûl 9) görünüyordu. Bir aralık

Nezîh kızların konuşmalarına **10)** bakarak onların da kendilerinin ne söylediklerine kulak **11)** verdiklerini hiss etti. Sa'îd'e doğru uzandı yavaşça: **12)** - Şu Almancanın, dedi. İntikâmını alalım. Türkçe **13)** bilmiyorlar 'add ederek kendilerinden bahş edelim. **14)** Bu kadarı Sa'îd'in mu'zibliğini da'vet için kâfi idi. **15)** Diyapuloların yüzüne mütecessis bir nazar 'atf ederek bir **16)** taraftan da Nezîh'e lağırdı söylüyordu: **17)** - Lakin şu şarışının dudakları pek ince... **18)** Nezîh muķābele ediyordu: **19)** - Yâ sen benim yanımdakinin kulağının arkasında kalan **20)** pudrayı görseñ...

248

1) Büyük kız, boş bulunduğunu gösterir bir isti'câl **2)** ile hemân parmağını kulağına götürerek oğuşdurdu. **3)** Mari, bu hareketi gören Sa'îd'in bir kâhķaha koparmamak **4)** için nasıl cebr-i nefis ettiğine bakınca Nezîh'in bir hîlesini **5)** anlayarak bî-pervâ gülmeğe başladı. Sa'îd devâm etti: **6)** - Lakin kara gözlüleri, Behçet'in sevgilisi hepsinden **7)** güzel. Hele gözlere bak, kadîfe gibi. **8)** Nezîh laţîfe etti: **9)** - Yanındaki mürebbiyeyi unutuyorsun ğālibā. Öyle **10)** laţîf buruşuk yüzü, ağarmış saçları var ki... **11)** Diyapulolar Almancayı bütün bütün şaşırılmışlardı. **12)** Türkçe bilmediği anlaşılan mürebbiyeye söyledikleri sözler **13)** ağızlarından dökülüyordu. Nezîh ile Sa'îd eglenceye **14)** pek müsā'id buldukları bu zemîn-i muķāvere üzerinde gülüşerek **15)** devâm ediyorlardı. **16)** Biraz sonra Nezîh'in yanındaki büyük kız aķbāblarından **17)** bir 'ā'ilenin yanına gitmek üzere kalktığından piyasa edenlerden **18)** biri hemân iskemlesine şarılaraq aldı götürdü. **19)** Nezîh de yavaş yavaş gitmek için Sa'îd'den ayrılmışdı. **20)** Bir devr yaptıktan sonra geçerken iskemlesine büyük kızın

249

1) oturmuş olduğunu görünce bir alay çıkarmak üzere **2)** Sa'îd'in önünde tevaķķuf etti: **3)** - Hani iskemlem? **4)** Nezîh'in ayakda kalışını pek tuhaf bulan Diyapulolar **5)** uzun bir kâhķahaya başlamışlardı. Sa'îd i'tizār ediyordu: **6)** - Ne yapayım, madmazel ayakda kalmışdı... Artık **7)** iskemleye berāber mi oturursunuz, ne yaparsınız, nasıl **8)** uyuşursunuz, bilmem! **9)** Sa'îd'in bu sözleri Diyapuloları daha ziyāde memnûn **10)** ediyor, daha ziyāde güldürüyordu. Nihāyet Nezîh ayrıldı; **11)** şen, memnûn bir hālde bāĝçeden çıktı. **12)** Evet, Diyapulolar işte böyle gülüşmeğe, eğlenmeğe **13)** yarardı. Fakat Nezîh bunu anlamağa ne tecrübelerden sonra **14)** muvaffak olmuşdu! Şimdi Nezîh Tramvay Cāddesini ağır **15)** ağır ta'ķîb edip giderken şu geçen 'aşķının bütün **16)** hāţırâtı birer heykel-i zî-rūh hālinde yolu

üzerine **17)** dikilmiş gibi her gördüğü binâda, dükkânda, soğâkda **18)** mâzîyi tahtattur için bir vesîle bularak hâlden uzakla- **19)** şıyor, pür-füsûn bir ân içinde şanki eyyâm-ı mâzîyyesi **20)** hayât buluyor, bütün o tafşîlât tekrâr cânlanıyordu.

250

1) Bir sene evvel Nezîh yine böyle bir imtihân arasında, yine **2)** böyle bir pâzâr gününde haķîkât-i hayâtdan pek gâfil, **3)** gafletinden de bî-haber bir mektebli iken bu bāğçeye gelmiş, hayât **4)** ile ilk müşâdemeye burada ma'rûz olmuşdu. O vakit **5)** onun da kendisince silâhları, meslegi, fikri vardı. **6)** Faķat bunlar üç hemşireniñ nigâh-ı 'işvesi altında eriyip **7)** mahv olmuş, Nezîh genç, yeñi, pür-âmâl kalbiniñ bütün **8)** ibtilâ-yı şedîdiyle kendisini bu saķh-ı mâ'il-i hevesât **9)** üzerine fırlatmışdı. Oh, bu ilk evân-i meftûniyyet **10)** ne lezîz, ne mestî-baķş, ne hayât-fezâ idi! O vakitler **11)** daha Nezîh Tepebaşı Bāğçesi'ni neçün bu kadar sevdigini, **12)** oraya giderken yokuşları neçün bu kadar sür'atle **13)** çıķdığını, bāğçeniñ parmaklığını uzakdan görünce neçün **14)** o kadar şabırsızlık gösterdigini bilmezdi. Yalnız derin **15)** bir ihtiyâc kendisini oraya sevk eder, gençliginiñ **16)** teneffüs edebilecegi havâyı orada bulurdu. Şonra **17)** işte şu dükkânlara, binâlara, semâlara bakarak mahzûnâne 'avdet **18)** etmek, bütün kalbde, fikirde, rûhda derûnî bir zemzeme-i **19)** iştihânîñ in'ikâs-ı medîdini taşımak, her yerde bu 'âlemleri **20)** ta'ķib etmek, düşünmek, yaşamak vardı. Ve bunlar **21)** ne kadar yeñi, ne kadar sehğâr idi!

251

1) Şonra, yavaş yavaş Nezîh bu kendisini cezb eden **2)** kuvvetiñ ne olduğundan şübhe etmege başlamışdı. Bunun üzerine, **3)** cebr-i nefis için mücâdelât-ı kalbiyyeye düşmüş, kendisini **4)** aldatmak istemiş, nihâyet o mâvî gözlü şarışın **5)** İzmaro'su uğrunda cehennem 'azâbları geçirdikten, deli **6)** edecek râhatsızlıklara giriftâr olduğdan şonra Ada'da **7)** bir gece, bir tiyatro gecesî, şabâha karşı sâkit, **8)** günûde in'ikâsât-ı ecrâm ile mütenevvir bir deniz karşısında **9)** bütün nücûm-ı dūr-â-dūr yüksekdeki 'âlemlerden ezeli bir peyâm-ı **10)** muhabbet getirirken Nezîh kâ'inât-ı muhîtenîñ cesâret-baķş **11)** tebrîkleri altında 'aşķını kendi kendisine i'tirâf etmiş, **12)** bu ğarâm-ı pākizeniñ vèrdigi haķķ ile İzmaro'sunda 'aynı **13)** muhabbeti aramağa kalkmışdı. İşte burada Nezîh kendi **14)** kendisine binâ etdigi serâçe-i ümîdiñ yıkıldığını, kendi **15)** kendisini iş'ad etdigi mevķi'in çökdüğünü hiss etmiş, **16)** bütün bu hârâbelerden mâtem-engîz, acı, 'adâvet-baķş **17)** bir ümîdsizlik, bir bî-naşîblik hâ'in bir haşere gibi cânlanarak **18)** kalbiniñ necîb, 'âlî-cenâb

hisslerini, hayât, ‘âlem hakkındaki **19)** fikirlerini zehirlemeğe başlamışdı. Ve o vakit kendisini **20)** bu hâhiş-ker bulunduğu ‘âlemlerden uzak, mahrûm tutan,

252

1) bu hakkını elinden çalarak hiç bir sebep-i rüchân gözetmeden **2)** rāstgele öteye beriye tevzî‘ eden, bezl eden kuvvete, **3)** imtiyāzlı zümre-i aḡniyāya karşı tuḡyān etmiş, onlardan nefret **4)** eylemişdi. **5)** Sonra, bu haṭar-nāk meylden çekilerek öyle boş **6)** ‘aşklar arkasından yüksek ‘âlemlerde koşmak isteyip de **7)** cerṭhalar almakdan, gitdikçe kökleşecek bir huşūmet-i **8)** derūnīniñ her ān kuşacaḡı bir zehr-i muḡriḡ ile bu yaraları **9)** alevlendirmekden ise büyük bir metānet göstererek bunları **10)** unutmak, hayātını bir genç adamın memleketine medyūn olduḡu **11)** muḡaddes vezā‘ife, ḡidemāta haşr etmek ve daha ‘ālī, daha **12)** aşıḡ bir ḡāye olmak üzere bütün bir insāniyyet için çalışmak **13)** lāzım geldigine ḡükūm etmiş, bu yolda bir ‘ahd-i kavīde **14)** bulunmuşdu. Heyhāt ki tecrūbe, hayātdan göreceḡi mūmāna‘atlara, **15)** ḡıyānetlere, müşkillere karşı metīn bir istinād-ḡāh teşkīl **16)** edecek olan bu i‘timād-ı kavīden de kendisini mahrūm **17)** bırakmış, bütün ḡādīşātın bir netīce-i teşādūf olduḡunu ona **18)** iḡsās etmişdi. Fi’l-ḡaḡīḡa Nezīh bir çok teşebbūşünü, bir **19)** çok hareketini, aradan biraz vakit geçince tıflāne, **20)** ḡülünç bulmuşdu. Bunu görüp dururken artık naşıl

253

1) olur da, ḡāle, istikḡbāle i‘timād eder, bugünki **2)** teşebbūşlerinin de yarın maḡrūn-ı sefālet olmayacağına, yarın **3)** onları da boş, bī-esās bulmayacağına artık naşıl olur da **4)** emniyyet eylerdi? Nezīh bu dehşet-i bedbīnānesiyle ḡalbini şıkan **5)** ḡanūn-ı ṭabī‘at altında boḡulmakdan ḡorḡuyor gibi derin, **6)** geniş nefesler alarak: **7)** - ḡāyır, diyordu, hayāt elbette bir mecmū‘a-i teşādūf **8)** degildir, olamaz! **9)** Lakin nereden biliyordu? Bunu kendisine hangi şey **10)** te‘mīn ediyordu? Böyle olmadığını kim iḡbāt eyliyordu? **11)** Artık Nezīh sāde bir söze, delīlsiz laḡırdılara evvelki gibi **12)** şāf-derūnāne emniyyet edemezdi. Ah ḡābil olsa, o **13)** şūbheden ‘ārī evvelki devr-i i‘timād i‘āde edilebilse idi! **14)** O vakıtlar, evveldən, ḡattā Diyapuloların arkasından mūteḡassirāne **15)** dolaşırken bile Nezīh ne ḡadar mes‘ūd idi. Şimdi **16)** ḡalbini yaḡan bu dürlü tereddüde, bu nev‘ ḡarārsızlıḡa o vakit **17)** bīḡāne idi. **18)** Māzīye taḡassür, istikḡbāle ‘adem-i i‘timād... Nezīh’in **19)** hayātı dā‘imā bu iki girdāb arasında mı mūteḡeyyic ve muṡṡarib **20)** olacaktı? Faḡaṭ mādāmki ḡālī, istikḡbālī beḡenmiyor,

254

1) yâ bu dakîkalar da birer birer geride kalarak kendinden uzakla- 2) şdıkça onların nesine tahassür edecekdi? Hiç bir vakit 3) hâlden memnûn olmuş muydu? Öyle ise hep begenilmeyen 4) hâllerden tereküb eden mâzî naşıl bir perde-i füsûn altında 5) kalıyor da dâ'imâ hasretimizi, teveccühümüzü celb ediyordu? 6) Nezîh şimdi Tramvay Câddesi'ni terk ederek eski 7) köprüye doğru iniyordu. Şanki bir torbadan 8) boşaltılarak birbiri üzerine yığılmış gibi görünen evlerin 9) nihâyetinde, kalınca bir duman altında nîm mestûr İstânbûl 10) ufğunun tâ tepesinde Fâtih Câm'î, şems-i gâribin kızılıkları, 11) alevleri içinde müte'addid kurşun kubbeleriyle, fevk-i beşeriyete 12) çıkmak istiyor gibi fırlayan beyâz, ince minâreleriyle 13) bütün bu 'âlemlere hâkim görünüyordu. Nezîh yokuş aşağı 14) her adım atışında bu 'âzametli levhanın yükseldiğini görüyor, 15) altında şanki eziliyordu. İstânbûl'un manzûr olan 16) kısmı duman altında, bir heyulâ gibi câmid ve sâkit 17) dururken karşısında bu kırmızı alevler arasında yükselen 18) kubbelere, minârelere, 'âlemlere 'ulvî bir hayât geliyor, 19) bütün o dehşetli kütle bir ma'nâ-yı belîğ ile titreyerek 20) fevka't-tabî'a, lâhûfî, hârika-nümâ bir tabî'at 'ayân ediyordu.

255

1) Ve Nezîh kalbini, fikrini şıkan bu endişeler arasında 2) şimdi hayâline hâkim olan bu 'âzamet-nümâ manzara-i 'ulviyyeden 3) bütün bütün müteheyyc, mütehasis olarak tekmîl hüviyyeti 4) lerzân bir hâlde, dalgın, sersem, 'âdetâ koşuyor; 5) oraya, o deryâ-yı hünîn içinde şon in'ikâsât-ı şems 6) ile parlayan hilâle varmak istiyordu... 7) Dimâğı bu kadar yükü taşımaktan izhâr-ı 'acz ediyor 8) gibi Nezîh köprünün orta yerinde, bîtab, parmaklığa 9) dayandı. Sağ tarafında Beyoğlu'nun kat kat büyük, 10) üslûbsuz, çirkîn binâlarıyla, kavî ve fa'al, yükseldiğini; 11) karşısında Halîc'i dolduran zırhlılar üzerinden tâ nihâyetde 12) Eyüp Mezârlığı'nın koyu bir hatt-ı memât çizen siyâh servlerinin 13) keselân-ı uhrevîsinden tehâşî eden nazarı İstânbûl'a ma'tûf 14) olunca o koca şehrin derin bir gışâve-i 'acz ve sükûn 15) içinde dinlendiğini, pür-sükût ve hâb-âlûd, cânlanmak 16) için bir nefhaya muntazır, beklediğini görüyordu. 17) Ve bu nefha fevk-i âsmâna fırlamak isteyen bir tehâlûkle 18) atılmış beyâz, nârin minârelerden seyelân ediyor gibi 19) bütün Halîc âvâze-i tevhîd ile birdenbire gamgame-çîn 20) olmağa başlayınca biraz evvel ölü görünen şehir şimdi metîn

256

1) bir 'aşabiyyet-i ĩmān ile şarşılıyor, cānlanıyor; Ğalaṭa'ya, 2) Beyoğlu'na ḥākim olan yangın kulesinin gözlerinde şems-i ġāribin 3) in'itāf-ı şu'ā'ıyla son bir nazar-ı āteşin parlayıp sönüyordu. 4) Nezṭh bütün bütün dalarak, hīç bir şey görmüyor 5) gibi kendinden geçerek ḥayāllere, rū'yālara gömülüyor; bir 6) taraftan yükselen āvāze-i tevḥīd ile diğer taraftan geliyor 7) zann ettiği feryād-ı nākūs dağlarda, tepelerde, semālarda 8) bir in'ikās-ı mehīb ile teşeddüd éde éde dimāğın şarşdıķça 9) pīş-i rū'yetini keşīf bir duman kaplıyor; bu duman arasında 10) birbirleriyle çarpışmak ister gibi şabırsızlıkla yerlerinden 11) kımıldadıklarını gördüğü iki kıt'anın, hilāl ve şalībın 12) ortasında kendi, tereddüdlere, kendi düşünceleriyle, 13) bīçāre ve metrūk, eziliyordu ve ayaklarının altında 14) yeşil, karanlık, korkunç dalgacıklar, ḥall édilemeyen 15) bir mu'ammānin müstehzī timşālleri gibi birer ḥaṭṭ-ı istifhām teşkīl 16) ederek uzaklara, tā uzaklara koşuyorlardı...

SONUÇ

Türk Edebiyatı'nın önemli dönemlerinden olan *Servet-i Fünûn* edebiyatı, kendisine özgü bir edebî dil yaratmıştır. *Servet-i Fünûn* dergisi çevresinde gelişen bu edebiyatın kendine özgü dil ve üslûp özelliklerinin en doğru biçimde anlaşılabilmesi için dönemin eserleri üzerinde dil ve üslûp çalışmaları yapılması gerekmektedir. Çalışmamızda Hüseyin Cahit Yalçın'ın *Hayâl İçinde* romanındaki söz varlığı ögelerini inceledik, eserin iki ayrı dizinini oluşturduk ve bu veriler üzerinden bazı sonuçlara ulaştık.

Terimler konusunda fikir yürütmüş ve dilimizde karşılığı bulunmayan terimlerin batı dillerindeki biçimleriyle alınması gerektiğini ifade etmiş olan Hüseyin Cahit Yalçın'ın *Hayâl İçinde*'de hem batı dillerinden hem de Arapça ve Farsçadan dilimize geçmiş terimleri birlikte kullandığı görülmüştür. Romanda terim varlığı olarak sanat ve bilim terimleri ağırlıktadır. 14 farklı bilim alanından terim anlamlı sözcüğe yer verilmiştir. Sanat terimlerinin ise tiyatro, müzik ve mimarlık alanlarıyla ilgili olduğu görülmektedir. Romanın baş karakterinin sanatla ilgili bir genç olması, romanın konusunu oluşturan olayların sanatla ilgili bir çevrede geçmesi gibi nedenler bu sonucu doğurmaktadır.

Türkçe söz varlığının zengin ögelerinden birisi de kalıp sözlerdir. Kalıp sözler kişiler arası iletişimin, günlük konuşmanın önemli bir ögesidir. Diyalog unsurunun çok kullanıldığı bir roman olmamasına rağmen *Hayâl İçinde*'de 51 kalıp söz tespit edilmiştir.

Roman metninde anlamı güçlendiren bir diğer söz varlığı ögesi olan ikilemelerin sayısının 95 olduğu tespit edilmiştir. Halil İbrahim Delice'nin ikilemeler üzerine yapmış olduğu tasnifteki *M ilaveli tekrar* hariç her kategoriden ikileme metinde mevcuttur. Romanda ağırlıklı olarak aynen tekrar öbekleri ve yakın anlamlı tekrar öbekleri kullanılmıştır.

Romanda 176 deyim tespit edilmiştir. Bu durum romanın dilinde mecazları kullanımlara başvurulduğunu göstermektedir. Söz konusu deyimlerde Türkçe ad ve eylemlerin birleşmesinden oluşmuş yapılarla birlikte yabancı ad + eylem yapısında da deyimlerin kullanıldığı görülmektedir.

Romanda sınırlı da olsa argo kullanımlar görülmektedir. Bu kullanımlar çoğunlukla romanın genç karakterleri arasındaki konuşmalarda tespit edilmiştir. Özellikle sınıfı dönmek, sınıftan/dersten döndürmek, tünel geçmek, tünele dalmak gibi kullanımlar

dönemin öğrenci argosunu gösteren örneklerdir. Roman metninde herhangi bir atasözü geçmemektedir.

Yalçın'ın *Hayâl İçinde*'de çağdaşı olan kimi yazarlar gibi sözlüklerden kullanılmayan sözcükleri özellikle seçerek bunlara yer vermek gibi bir tavır gözlenmemektedir. Buna karşın Yalçın, dilde aşırı sadeleşmeci bir yazar eğilimi de göstermemekte, yalnızca doğal bir dille yazma gayreti içerisinde görülmektedir.

Servet-i Fünûn dönemi eserlerinde kullanıldığı kaydedilen ve bir üslûp özelliği olarak ifade edilen üçüzlü ve dördüzlü tamlamalara (Tuncer 1998: 27) *Hayâl İçinde* romanında yer verilmediği görülmektedir. Dile yaklaşımı ve dil kullanımı açısından birçok çağdaşından farklı olan H. Cahit, bu tür tamlamalar konusunda da genel eğilimin dışında görünmektedir.

Hayâl İçinde bir *Servet-i Fünûn* romanı olarak dönemin romanlarının birtakım ortak özelliklerini de göstermektedir. Örneğin, “Servetifünuncuların aşırı gittikleri başka bir nokta da ‘ah’ ve ‘oh’ gibi ünlem edatlarını çok kullanmış olmalarıdır.” (Levend 1960: 187). Romanda “ah” ünlemi 19 kez “oh” (oh ve oh biçimlerinde) 16 kez, “ey” ise 10 kez geçmektedir.

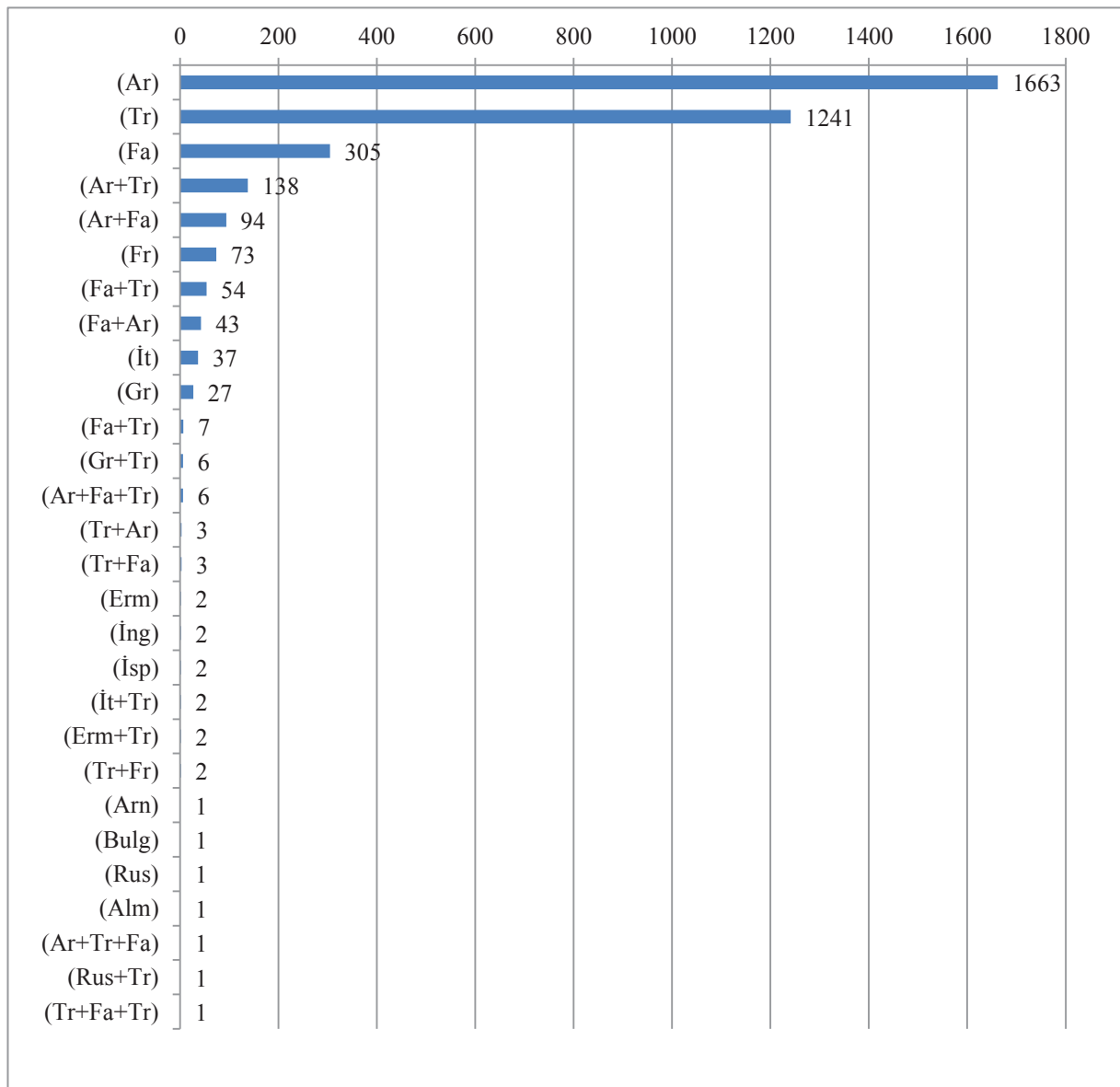
Hüseyin Cahit batılılaşmacı bir şahsiyete ve dünya görüşüne sahip olmasına karşın eserinin dilinde toplamda % 51 oranında Arapça ve Farsça sözcükler kullanmış oluşu dönemin edebiyatının genel dil eğilimlerinin yazar üzerindeki etkisini göstermektedir.

H. Cahit, dil görüşlerini anlattığımız kısımda da değindiğimiz gibi sözcük önerileri yapan, yazılarında da bu sözcükleri kullanan bir yazardır. *Hayâl İçinde* romanında Yalçın bu doğrultuda “silecek” (099/09) sözcüğünü Arapça “mendil” karşılığı olarak kullanmıştır.

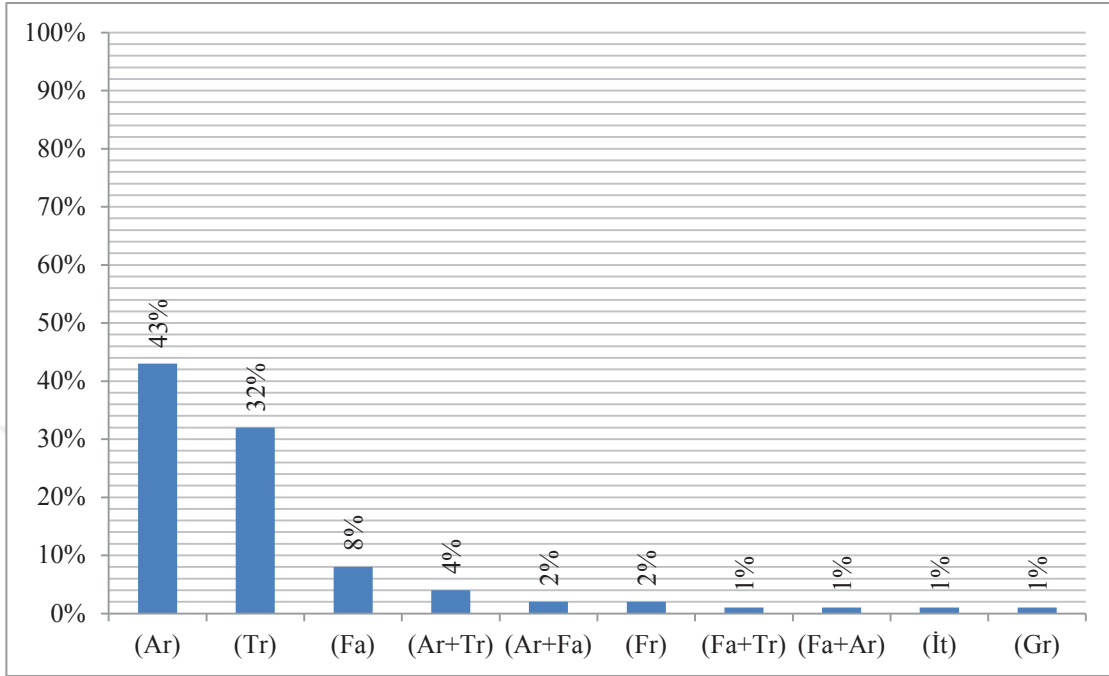
Romanın öne çıkan karakterleri Nezih, yakın arkadaş çevresi ve bu çevrenin dışındaki diğer gençlerdir. Romanın genç kahramanları hem okulda hem sosyal çevrelerinde Fransızcanın ve alafranga kültürün etkisi altında yaşayan, bu yaşayışa özenen şahıslardır. Sözünü ettiğimiz alafranga kültür heveslisi gençler kendi aralarında geçen konuşmalarında Türkçesi ile ifade edebilecekleri basit kavramları Fransızca kökenli sözcüklerle anlatmayı tercih ederler. Amor (aşk), fotöy de setal (tiyatro salonunun orta bölümü), lak (göl), monşer (efendim), enjenyör (mühendis) bu örneklerdendir. Yer verdiğimiz örnekler, dönemin gençlerinin sözünü ettiğimiz türden bir eğilime sahip olduğunun romanda saptanarak bu yolla dile getirildiğini göstermektedir. Öte yandan bu

konuşma tarzını gösteren sözcüklerin kullanılması gençlerin Fransızca konuşma heveslerini okur açısından daha gerçekçi kılmaktadır.

Roman, 33989 sözcükten oluşmaktadır. Dizinde toplam 3885 madde başı sözcük bulunmaktadır. Bu maddelerin 166 tanesi Özel Adlar Dizini içerisinde yer almaktadır. 3885 madde başı sözcüğün 1241'i yerli 2252 tanesi yabancı unsurlardan oluşmaktadır. Ayrıca Türkçe eklerle ya da köklerle yabancı ek veya köklerin birleşiminden oluşan 226 sözcük vardır. Aşağıdaki grafikte metinde geçen sözcüklerin kökenlerine göre sayıları gösterilmektedir:

Aşağıda metindeki sözcüklerin kökenlerinin birbirlerine yüzdelik oranları verilmiştir. %1'den az orana sahip diller tabloda gösterilmemiştir:

Madde sıklığı açısından baktığımızda en çok kullanılan ilk 50 sözcüğün sadece 10 tanesinin yabancı sözcükler olduğu görülmektedir. En sık kullanılan sözcüklerin görev açısından yardımcı eylemler, zamirler, edatlar ve bağlaçlar olduğu görülmektedir. En sık kullanılan Arapça sözcükler “kadar” (257 kez), “faakat” (162 kez), “ve” (140 kez) edat ve bağlaçları iken en sık kullanılan Farsça sözcükler, “hīç” (132 kez), bāğçe (124 kez), “ki” bağlacı (123) ve ümīd (79 kez)’dir. Yukarıdaki Arapça bağlaç ve edatlardan sonra en sık kullanılan Arapça sözcükler hāl (138 kez), şey (132 kez), vakit (101 kez), hayāt (93 kez) olarak sıralanmaktadır. Bu sözcükler gerek romanın yazıldığı dönemde gerekse günümüzde herkesçe bilinen yabancı sözcüklerdir.

Madde başı fiil sayısı 577 iken eylem olmayan madde başı sözcük sayısı 3310’dur. Bu durum kullanılan fiillerin çeşitliliğine rağmen romanın öyküleyicilikten ziyade betimleyiciliğe dayalı bir anlatıma sahip olduğunu göstermektedir.

Metinde birkaç sözcükte iyelik ekinin üst üste tekrarlandığı görülmektedir: boyun bağısı, birisi, kimisi. Ayrıca yapısında isim-fiil bulunan birleşik fiiller dizinde gösterilmiştir. bunların en sık kullanılanı “-mege/-mağa başla-” yapısıdır. Daha seyrek olarak mege/-mağa çalış-/ kalk-/ uğraş-/ kalkış- yapıları da görülmektedir.

İncelediğimiz eserde 139 adet çokanlamlılık özelliği göstermiş madde başı sözcük bulunmuştur. Bu sözcüklerin bazılarının üç hatta dört yan anlam taşıdığı da görülmüştür.

Hayâl İçinde, hakkında bilgi veren birçok kaynağın da değindiği gibi yazıldığı dönem İstanbul'unun sosyal ve kültürel yaşantısını yansıtan bir belge niteliği taşımaktadır. Romanın geçtiği dönemde okunan Fransızca gazeteler, İstanbul'da sahnelenen tiyatro oyunları, operetler ve operalar, İstanbul'da, Ada'da bulunan Zanni Eczanesi, Bon Marşe, Sebah Fotoğrafhanesi, Jenyo Oteli vb. çeşitli ticari işletmeler dönemin sosyal hayatını yansıtan unsurlardır. Öte yandan metinde Cakomi Caddesi, Tramvay Caddesi, Fanaraki, Makriköyü, Site dö Pera, Unkapanı Köprüsü gibi bugün farklı isimlerle bilinen yer adları, romanın yazıldığı dönemde kullanılan adlarıyla görülmektedir. Ayrıca günümüzde fazlaca bilinmeyen ya da artık tamamıyla ortadan kalkmış, dönemin yaşayışına ait deniz hamamı, yangın kulesi, donanma gecesi gibi birtakım kavramlar tespit edilmiştir.

Söz varlığı çalışmalarının sayısında son yıllarda ciddi bir artış olduğu görülmektedir. Değişik dönemlere ait eserler üzerinde yapılan bu çalışmalarda *Servet-i Fünûn* dönemindeki diğer yazarların eserlerine de yer verilmesi gerekmektedir. Çalışmamıza benzer çalışmalarla ortaya konacak olan sayısal veriler karşılaştırılarak *Servet-i Fünûn* dönemindeki diğer yazarlarla Hüseyin Cahit Yalçın'ı dil ve üslûp bakımından karşılaştırma imkânı ortaya çıkacaktır. Bununla birlikte hem dönemin kendine özgü edebiyat dili hem de dönemin yazarlarının eserlerinde kullandıkları kişisel dil hakkında yargılara varırken kullanılabilecek sayısal veriler elde edilmiş olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akıncı Mustafa H, Temel Söz Varlığımız ve Örneklendirilmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1992, Gazi Üniversitesi Ankara.
- Aksan, Doğan. *Türkçenin Sözvarlığı*, Engin Yayınevi, Ankara 2000.
- Aksan, Doğan. *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim III*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1982.
- Aksoy Ömer Asım. *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I-II*, 7. Baskı, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1998.
- Aktunç, Hulki. *Büyük Argo Sözlüğü (Tanıklarıyla)*, 7. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2010.
- Akyüz, Kenan. *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860-1923*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1995.
- Ayverdi, İlhan. *Kubbealtı Lugatı Misalli Büyük Türkçe Sözlük I-III*, (Ed. Ahmet Topaloğlu), 4. Baskı, MAS Matbaacılık, İstanbul 2011.
- Baş, Bayram. “Söz Varlığı İle İlgili Çalışmalarda Kullanılacak Ölçütler”, *TÜBAR-XXIX*, 2011, 27-61.
- Banguoğlu, Tahsin. *Türkçenin Grameri*, 8. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2007.
- Büyük Türkçe Sözlük*, 11. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.
- Candan, Güneş; Yorulmaz, Fırat. *Fransızca-Türkçe Türkçe-Fransızca Sözlük*, Parıltı Yayıncılık, İstanbul 2009.
- Delice, Halil İbrahim. *Türkçe Sözdizimi*, 3. Baskı, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2007.
- Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 26. Baskı, Aydın Kitabevi, Ankara 2010.
- Devellioğlu, Ferit. *Türk Argosu*, 6. Baskı, Aydın Kitabevi, Ankara 1980.
- Enginün, İnci. *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat’tan Cumhuriyet’e (1839-1923)*, 4. Baskı, Dergâh Yayınları, İstanbul 2009.
- Eren, Hasan. *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, 2. Baskı, Bizim Büro Basımevi, Ankara 1999.
- Gökdayı, Hürriyet. “Türkçede Kalıp Sözcükler”, *Bilgi*, Sayı: 44, 2008, 89-110.
- Huyugüzel, Ömer Faruk. *Hüseyin Cahit Yalçın’ın Hayatı, Hikâye ve Romanları Üzerinde Bir Araştırma*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1982.

- Kanar, Mehmet. *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü I-II*, Say Yayınları, İstanbul 2009.
- Kerimoğlu, Caner. “Hüseyin Cahit Yalçın (1875-1957)’ın Dil İle İlgili Görüşleri”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt: VII, Sayı: 16-17, 2008, 103-117.
- Korkmaz, Zeynep. *Grammer Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1992.
- Kolcu, Ali İhsan. *Servet-i Fünun Edebiyatı*, 3. Baskı, Salkımsöğüt Yayınları, Erzurum 2010.
- Levend, Agâh Sırrı. *Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri*, 2. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1960.
- Nişanyan, Sevan. *Sözlerin Soyağacı Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü*, 4. Baskı, Everest Yayınevi, İstanbul 2009.
- Sami, Şemseddin. *Kâmûs-ı Türkî*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2015.
- Şahin, Hatice. “Terimlerin Genel Dile Yansımasına Dair Bazı Gözlemler”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 20, 2006, 123-129.
- Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi II*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001.
- Tietze, Andreas. *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı*, Simurg Kitabevi, İstanbul-Wien 2002.
- Tulum, Mertol. *Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul 2013.
- Tuncer, Hüseyin. *Servet-i Fünun Edebiyatı*, 3. Baskı, Akademi Kitabevi, İzmir 1998.
- Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü Sosyal Bilimler*, Yeni Reform Matbaacılık, Ankara 2011.
- Vardar, Berke. *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, 2. Baskı, ABC Kitabevi, İstanbul 1998.
- Yalçın, Hüseyin Cahit. *Hayâl İçinde*, (Haz. Gökhan Tunç), Orion Kitabevi, Ankara 2012.
- Yalçın, Hüseyin Cahit. *Edebiyat Anıları*, (Haz. Rauf Mutluay), 3. Baskı, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2002.
- Yalçın, Hüseyin Cahit. *Hayâl İçinde*, Âlem Matbaası, İstanbul 1901.
- Yazım Kılavuzu*, 27. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2012.